

ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ
КОМІСІЯ З ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОГО НАРОДУ

МУЗЕЙ-ЗАМОК ТАРНОВСЬКИХ У ТАРНОБЖЕЗІ

ДОКУМЕНТИ ВОЛИНСЬКОГО ЗЛОЧИНУ

ТОМ 2

Підготували

Едвард Гігілевич, Леон Попек, Павел Соколовський, Тадеуш Зих

ВАРШАВА–ЛЮБЛИН–ТАРНОБЖЕГ 2025

Рецензенти
о. проф. д-р габ. Юзеф Марецький
д-р габ. Марія Дембовська

Дизайн обкладинки та титульних сторінок
Ельжбета Вага-Краєвська

Переклад, редагування та коректування
ТОВ «Тирса»

Показчики осіб та географічних назв
ТОВ «Тирса»

Комп'ютерна верстка
ТОВ «Тирса»

Ілюстрації на обкладинці
Фрагменти документів із *Коричневої книги*: Листівка українською мовою, яка закликає поляків виїхати за Сян, с. 94 (поз. 1870); Свідчення Марії Новосельської від 6 травня 1944 року, с. 84–85 (поз. 1837) (Музей-Замок Тарновських у Тарнобжезі); Urszula Szumska, 1947 г. (АІНП)

© Усі права застережені. Інститут національної пам'яті Комісія з переслідування злочинів проти польського народу та Музей-Замок Тарновських у Тарнобжезі, 2025

ISBN 978-83-8376-537-2 (ІНП)
ISBN 978-83-68396-05-8 (Музей-Замок Тарновських у Тарнобжезі)

Запрошуємо:
www.ipn.gov.pl
www.ksiegarniaipn.pl

Wydawnictwo
Instytutu Pamięci
Narodowej

ЗМІСТ

Вступ (<i>Едвард Гігілевич, Леон Попек, Павел Соколовський, Тадеуш Зих</i>)	7
Список скорочень	33
Свідчення	
1. Свідчення очевидців, поз. 1620–1628	37
2. Свідчення очевидців, поз. 1629–1639 (<i>Коричнева книга, с. 1–13</i>)	44
3. Свідчення очевидців, поз. 1640–1671 (<i>Зелена книга, с. 1–20</i>)	55
4. Свідчення очевидців, поз. 1672–1691 (<i>Коричнева книга, с. 13–29</i>)	73
5. Свідчення очевидців, поз. 1693–1715 (<i>Зелена книга, с. 20–36</i>)	86
6. Свідчення очевидців, поз. 1716–1727 (<i>Коричнева книга, с. 29–44</i>)	99
7. Свідчення очевидців, поз. 1728–1743 (<i>Зелена книга, с. 36–54</i>)	110
8. Свідчення очевидців, поз. 1744–1761 (<i>Зелена книга, с. 56–75</i>)	123
9. Свідчення очевидців, поз. 1744*–1761* (<i>Коричнева книга, с. 44–56</i>)	137
10. Свідчення очевидців, поз. 1762–1808 (<i>Зелена книга, с. 76–124</i>)	146
11. Свідчення очевидців, поз. 1809–1844 (<i>Коричнева книга, с. 57–91</i>)	176
12. Свідчення очевидців, поз. 1840*–1844*, 1845–1866 (<i>Зелена книга, с. 131–154</i>)	198
13. Свідчення очевидців, поз. 1867–2075 (<i>Коричнева книга, с. 92–168</i>)	217
Бібліографія	267
Показчик осіб	271
Показчик географічних назв	307

ВСТУП

Колекція свідчень очевидців волинського злочину, що є предметом цього видання, є продовженням *Книги першої*, виданої як том перший *Документів волинського злочину*¹. Це видання надає дослідникам доступ до свідчень, зібраних у двох наступних книгах, що зберігаються у Музеї-Замку Тарновських у Тарнобжезі, які автори джерела називали *Зеленою книгою (Книгою З)* та *Коричневою книгою (Книгою К)*. Ці назви походять від кольору їхніх обкладинок. У книгах вміщено чергові свідчення про волинський злочин, скоєний на території Волинського воєводства та у Східній Малопольщі, зібрані активістами Комітету східних земель (КСЗ) від січня до липня 1944 року. У всій колекції, збереженій Уршулею Шумською² (т. зв. Архів Шумської), вони були позначені номерами від 1620* до 2075 (у першому томі *Документів волинського злочину* видано поз. 1–1620).

Дві книги, що становлять джерельну основу цього видання у змістовному плані, є єдиним джерелом, оскільки окремі (пронумеровані) серії свідчень, що містяться в одній книзі, мають своє продовження у другій. Окрім системи нумерації, що об'єднує обидва зошити, у кожній архівній одиниці містяться відповідні посилання, які вказують на продовження свідчень у другій книзі. Цей факт свідчить про те, що творці джерела мали намір створити збірку свідчень, упорядкованих за призначеними їм порядковими номерами. Сам процес нумерації окремих позицій у документальному зібранні, безумовно, був вторинним щодо процесу записування свідчень. Номери позицій, присвоєні Уршулею Шумською, були записані найчастіше

¹ *Dokumenty zbrodni wołyńskiej*, t. 1, oprac. E. Gigilewicz, L. Popek, P. Sokołowski, T. Zych, Warszawa–Lublin–Tarnobrzeg 2023.

² Уршуля Шумська (нар. у 1907 р. у Станіславові – пом. у 1994 р. в Битомі), випускниця Історико-філософського факультету Львівського університету імені Яна Казимира в 1930 р. Відтоді вчителька польської мови та історії в школах у Ланцуті, Ниську та Тарнобжезі. Визнаний педагог, а також гарцерка. У 1936 р. здобула докторський ступінь з історії в Університеті Яна Казимира, у 1939 р. була призначена ад'юнктою. Під час совєтської окупації Львова брала участь в акціях допомоги родинам депортованих у глибокому СРСР, була членом Союзу збройної боротьби. Після захоплення Львова німецькими військами займалася таємним навчанням, співпрацювала з Головною радою опіки та Польським Червоним Хрестом. У 1943 р. протягом кількох тижнів була ув'язнена гестапо. За наказом Національної партії документувала злочини українських націоналістів проти польського населення: записувала свідчення та спогади врятованих і складала списки жертв. Після війни була ув'язнена НКВС. Звільнена, виїхала до Битома з матеріалами, що стосуються геноциду, скоєного українськими націоналістами з ОУН і УПА. Багаторазово піддавалася спостереженню та допитам з боку УБ; під час обшуку в квітні 1947 р. в неї забрали один із зошитів із переліком поляків, убитих українцями на Волині в 1942–1943 роках. У 1961 р. ад'юнктка в Інституті історії у Вищій педагогічній школі в Ополі. Детальніше див. *Документи волинського злочину*, т. 1, oprac. E. Gigilewicz, L. Popek, P. Sokołowski, T. Zych, Warszawa–Lublin–Tarnobrzeg 2025, т. 1, с. 16–27.

іншим письмовим приладдям (іншим пером, іноді підкреслені червоним олівцем), ніж текст показань свідків (зазвичай зеленим чорнилом або олівцем), і розміщені, як правило, на полях сторінки, або були дописані безпосередньо над текстом свідчень.

У рамках підготовки збірки до редагування було проведено ґрунтовний аналіз усієї системи нумерації позицій у комплексі документів, які становлять Архів Шумської, що, з одного боку, дозволило виявити наявні у системі помилки, пропуски та повторення, які стосуються як окремих позицій, так і цілих їх послідовностей, а з іншого – дозволило відтворити номери відсутні у деяких свідченнях.

Варто зазначити, що у 1944 році терор ОУН і УПА з Волині, де загинуло близько 60 тисяч поляків, поширився на південні воєводства. У Львівському воєводстві загинуло близько 25 тисяч поляків, у Станіславському – близько 18 тисяч, у Тернопільському – близько 28 тисяч, у Люблинському – 3 тисячі. Загалом на південно-східних кресах ІІ РП у 1939–1947 роках від рук ОУН і УПА, за приблизними даними, загинуло від 120 до 134 тисяч поляків³.

Вищезгадані події знаходять відображення у наступних свідченнях очевидців, представлених у другому томі *Документів волинського злочину*. Якщо у першому томі переважали свідчення з Волинського воєводства, то у другому домінують розповіді з Тернопільського, Станіславського та Львівського воєводств. У предметному аспекті ця публікація містить свідчення про злочин геноциду, вчинений українцями проти поляків у першій половині 1944 року у Східній Малопольщі⁴. Лише зрідка з'являються посилання на події 1943 року. Винятком є позиція 1639, яка стосується табору для військовополонених у Старобільську (совєтська Росія). Джерельний текст, за винятком незначних доповнень, повністю має наративний характер (у першому томі перша частина мала табличну форму), а свідчення супроводжуються точним визначенням місця і часу (датую події) та власноручними підписами свідків.

*Коричнева книга (Книга К)*⁵ була записана в зошит у клітинку розміром 20,5 × 28,8 см, з обкладинкою з обох боків, спочатку коричневого кольору, який внаслідок тривалого зберігання вицвів. Верхня частина книги трохи зволожена, що спричинило розмиття початкових рядків на сторінках, проте це не вплинуло на читабельність тексту. Документ містить 84 заповнені аркуші з пагінацією (с. 1–168) і 24 незаповнені без пагінації (тобто 48 сторінок, з яких три перші мають поля, виконані червоним олівцем).

³ За оцінками: E. Siemaszko, *Straty ludności polskiej na Wołyniu w wyniku ludobójczych akcji OUN-UPA (1942–1944)* (доповідь, виголошена на міжнародній науковій конференції *Друга світова війна в польсько-українських відносинах. Стан досліджень, дослідницькі перспективи*, Варшава, 5–6 липня 2018 р. Інші дані щодо кількості жертв у Східній Малопольщі представляє Дам'ян Марковський. На його думку, кількість убитих не перевищувала 35 тисяч, «не враховуючи жертв, які загинули від рук співробітників Української допоміжної поліції та 4-го Поліцейського полку СС» (D. Markowski, *W cieniu Wołynia. „Antypolska akcja” OUN i UPA w Galicji Wschodniej 1943–1945*, Kraków 2023, s. 417); див. *Dokumenty zbrodni wołyńskiej...*, цит. вид., т. 1, с. 15.

⁴ У цю проблематику вводять розробки: H. Komański, S. Siekierka, *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na Polakach w województwie tarnopolskim 1939–1946*, Wrocław 2006; S. Siekierka, H. Komański, K. Bulzacki, *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na Polakach w województwie łwowskim 1939–1947*, Wrocław 2006; H. Komański, S. Siekierka, E. Różański, *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na Polakach w województwie stanisławowskim 1939–1946*, Wrocław 2008; J. Marecki, *Misterium iniquitatis. Osoby duchowne i zakonne obrządku łacińskiego zamordowane przez ukraińskich nacjonalistów w latach 1939–1945*, Kraków 2020.

⁵ Музей-Замок Тарновських у Тарнобжезі (у фондї Архіву Шумської № 21), МНМТ 7007.

Книга К також містить різноманітні документи, підготовлені на окремих аркушах, які згодом були вклеєні до зошита та інтегровані з ним як у плані пагінації, так і системи нумерації окремих свідчень. До таких елементів збірки належить українська пропагандистська листівка, вклеєна на с. 94 та позначена як поз. 1870. Самостійним джерелом, включеним до книги, є також лист, адресований Броніславі Малік, яка проживає у Кракові, що інформує про актуальну ситуацію у Львові з особливим акцентом на польсько-українські відносини, доданий на вклейці, позначений як с. 105–111 (поз. 1885). Цей документ не містить підпису відправника, але датований у Львові 24 березня 1944 року⁶. Ще одним зовнішнім джерелом, включеним до книги, є фотографія однієї з жертв – Броніслави Блашкув (Блажкув), додана як с. 147–148 у поз. 2042. *Книга З* також містить вклейку з гладкого паперу (з пагінацією с. 57–58), позначену як поз. 1809 у збірці свідчень, що містить підписи чотирьох свідків (поз. 1809). До особливостей цієї книги можна віднести також поз. 1833 (с. 80), що є копією листа однієї з сестер-феліціанок – сестри Владислави, яка, перебуваючи у Белзі, повідомила сестер про поточну ситуацію в найближчій околиці. Збереження належної пагінації, яка враховує всі зазначені доповнення до книги, свідчить про те, що нумерація сторінок була здійснена після завершення процесу запису свідчень і їх фізичного об'єднання (вклеювання).

Дуже важливим аспектом у процесі впорядкування колекції свідчень, які є предметом цього видання, стало питання системи нумерації позицій, представлених у цій книзі. В результаті аналізу з'ясувалося, що після поз. 1899, розміщеної на с. 120, наступна позиція отримала номер 2000 замість 1900. З огляду на відсутність у цьому місці відповідної примітки щодо можливого продовження послідовності свідчень у *Зеленій книзі* (так, як це має місце в інших випадках цього роду) та відсутність у всій документації, яка становить архівний комплекс Шумської, посилань на позиції з числового діапазону 1900–1999, ситуацію слід уважати помилкою, допущеною під час присвоєння свідченням порядкових номерів, що призвело до відсутності у збірці свідчень із зазначеними номерами.

У цій книзі також з'явилися цілі блоки документів без нумерації. Перший складається з восьми свідчень, розміщених після поз. 2009 на сторінках 126–129. Після цього блоку наступне свідчення, присвячене селу Бринці, розміщене на с. 130, отримало номер 2018. Таким чином визнано, що це поз. від 2010 до 2017, і саме так їх позначено для потреб видання.

Наступна група з чотирьох показань без позначення порядкових номерів починається безпосередньо після поз. 2018. Нумерацію було відновлено на с. 133, з поз. 2023, яка описує напад у Ганачові, що дозволило реконструювати ці розповіді як поз. 2019–2022. Також після поз. 2025, розміщеної на с. 134, починається довший набір показань без нумерації, а позначення позицій було відновлено з номера 2032 на с. 140. Загалом номери було пропущено тут для шести позицій, отже, так само як у попередніх випадках, номери цих розповідей можна було реконструювати як ті, що знаходяться в діапазоні 2026–2031.

⁶ Зі змісту листа випливає, що адресатці його мали доставити сини авторки, які, як працівники німецької транспортної компанії, були відправлені на Захід.

Після позицій, включених до системи нумерації в діапазоні 2032–2034, знову зустрічається група свідчень без числових позначень, розміщених на сторінках 141–155, а наступна позиція отримала номер 2051. Подібно до попередніх випадків, також у цій частині документа можна було відновити номери окремих позицій, оскільки їхня кількість відповідає кількості відсутніх номерів у створеній авторами джерела системі нумерації. Відновлені порядкові номери свідчень у редакційних примітках були позначені наступним чином: «Відновлений номер».

Творці документа завершили процес нумерації показань на поз. 2058, розміщеній на сторінках 158–159. Решта документів уже не мають оригінальної нумерації. З огляду на те, що вони були написані тією ж рукою, що й увесь останній блок показань, видавці вирішили завершити процес нумерації, завдяки чому видана в цьому томі документація закінчується поз. 2075, розміщеною на сторінках 167–168 *Коричневої книги*. Зазначений останній номер документа у цій книзі відповідає примітці, зробленій автором джерела на полях с. 167 у формі: 2073 + 2, що, ймовірно, стосується питання нумерації свідчень⁷. Одночасно ця приписка підтверджує правильність дій, вжитих редакторами щодо завершення процесу нумерації свідчень.

Блок позицій від 1744 до 1761, розміщений у *Коричневій книзі* на с. 44–56, має ту саму нумерацію, що й свідчення у *Зеленій книзі*, розміщені на с. 56–75. Для їх розрізнення у рамках видання і в майбутньому для спрощення дослідникам однозначного посилання на зазначені позиції, номери дубльованих свідчень у *Коричневій книзі* були додатково позначені знаком * (1744*–1761*).

Відповідно до визнаної системи нумерації показань, також були присвоєні відповідні номери позиціям, які хоча й не отримали номерів від авторів документа, але їх розміщення між пронумерованими документами з залишенням вільних чисел не викликає сумнівів щодо присвоєння їм відповідних номерів позицій. Цей вид неточності стосується свідчення про злочин у Мазярні Вавриковій, яке не має в збірці жодного порядкового номера. Розміщення її між розповідями 2007 і 2009 дозволяє позначити це свідчення як поз. 2008. Те саме стосується поз. 2053 (розташованої між поз. 2052 і 2054) та 2055 (розміщеної між поз. 2054 і 2056). У тексті також трапляються пропуски номерів при окремих свідченнях, причому наступне свідчення зберігає числову послідовність. У таких випадках, відповідно до практики, яку застосовували самі автори документа, свідчення позначалися номером попереднього свідчення з додаванням літери або, за потреби, наступних літер алфавіту (напр., поз. 2032а, село Щерецька Гута).

Беручи до уваги всі описані заходи, здійснені редакторами у рамках системи нумерації свідчень, можна встановити, що *Книга К* містить 215 пронумерованих свідчень, з яких 147 мають оригінальні номери, тобто присвоєні творцями джерела, та 74 – з реконструйованими номерами або присвоєними редакторами. Підсумовуючи питання нумерації позицій у цій книзі, слід зазначити, що в оригінальній системі нумерації, тобто присвоєній авторами джерела, бракує свідчень під номерами 1900–1999, 2008, 2010–2017, а також 2019–2023, 2026–2031, 2035–2050, 2059–2075.

⁷ Не можна виключати, що існував (або мав бути складений) список (покажчик свідчень), за яким вводилися номери до книги.

1640

1

Wios' Autowóhka por. Horcho's qui i paraf. Berestucha
Stoalkowski Zygmunt lat 36 i jego syn lat 12
zstapali ich na drodze wiojazy Autowóhka a
Berestuchku i zabrali kasu i m'z a powiick
s'head zapiugt abito sy lo wjesit ni raku
1943 peruje ajine Halimorowmanego elus

1640a 15/II 1944r. - + + + Stoalkowski Jan
paraf. Hlawa's gminia Kuronice por. Przemyslaw
Bzoga Jan ur. 1919r. napast byl na drodze
pnieky nosem wpieni i jedla knia w woz.
napastu na niego 4reck knia, kto brat
udost pruwierstatu me miedos abito
sy lo 13go lutego 1944r zernow wozynow
16go /II 44r. - Uryga. Michot.

1641

Wios' Wolcho's gminia Janowice por. Przemyslaw Jan Wolcho's
Th. Jozef Haczorowski i jego matka, Dzwryta Paol
Taw chyzarowy stacji

1642 Wios' Lachawice gminia Janowice por. Przemyslaw pora
fje Wolcho's Thwasujas.

1643 Wios' Firlejow parafja Firlejow Michal Lipicinski
ur. 1914 r. i jego syn Wladyslaw lat 9, Michal
Ni Jozef lat 70, Szamalewski Wladyslaw
lat okolo 40 Hene Marja i synowa jej i bratka
Dziato sy lo 16go lutego 1944r w woz. Wios' matka
okolo 100 numerow pot me pot pokhod
i ukr. Th. Polski wozynat sy Szucho Stawiska

torami. Nauczyliki Kucurowska Genka i Olanie
Polska Polakow (mazi komendant Polacy) Ukrainki sa,
tam nadal.

Zemania uczyniono dnia 13 marca 1944

Genik Gancistow
Korsan Albin

2717

Olesko, pow. Lwow, parafia rzym. kat. Olesko,
okolo 3000 mieszkancow, w tym 1/3 czesci Polakow.
Polsacy wywiezli okolo 30 Polakow / wrozdniy,
Polija i wojskowi.!

Dnia 23 lutego t.r. o godz. 11 przed poledniem (prapadki)
wyszedl Smoliniski Jan lat 67, ojciec marnajacego Bronistawa
lat 16, z domu i dopiero po kilku dniach znalazl go
ziona Tekla, lat 58 zakonanego w lesie. Wymieniony byl
zaduszony, tuwarz i ciete ciato posiniaczone. W tym dniu
wiecej mordow nie bylo. Ukraincy z Polakami dotad byli
w zgodzie. Hs. Buk, proboszcz mieszka nadal w Olesku,
dwa razy dostal wyrok smierci. Hieronim sskoty Dudyk,
(imienia nie zna) Gatanycia Wiktor, Ukraincy uczy nadal i
Kucuramowske Polka.

Zemania uczyniono dnia 13 marca 1944

Smoliniski
Bronistaw

Текст джерела, записаний рукою 2, Коричнева книга, с. 31

liwa pomordowanych wstercano, gmina pschodawce je. Naj-
 lepszym dowodem, że nie było uprowadzone o napadnie,
 jest to, że banda spothosa się z kontraktelium, proces ko-
 go nieiegłomo. Do Niemiec wyjeżdżono Folek's do 120000b.
 Odemseto się sekretary. Folek's ze strony sąsiedni gminy
 Chlebarice. Wajtem był Ukrainiec Metyz, a sotysem Jan
 Maluta. Kozaci maki odnosi się nieprzychylnie do Fole-
 k's. Kozackie pa-let. nie było. Nemesyielki folowie a so-
 dwinemni wiecili przed napadem. Folecy byli z Ukrainiecmi
 w sądzie.

Łanemie napisano 18. II. 1944.

Hladinger ^{chichas} Adam.

Księga Z. do nr. 1743.

1744.

Wios Andrzejówka, gmina Horocyn, powiat Solal, parafia
 Wiktoria Nowy.

Napad był z 20. na 21. marca b. r. około godz. 11. Do chaty
 wpadło z 10 bandytów - ukraińców. Świeższym mi umie po-
 wiedeniu czy to byli ludzie miejscowi czy z okolicy. Strzelcami
 z karabinu byli syny sąsiadującego Heleny Solickiej lat 22,
 Marianna Solickiego - brata, lat 28, Józefa Solickiego - brata
 lat 26, dźwięka Stefana Solickiego lat 5. Świeższym wiecili
 przez okno. Etem bandyci zabrali broń i skrzyż. Udało się
 następnie do 4 innych chat, ale ich mieszkańcy wiecili. Pan-
 dyci ogromnieyli się do ucieczki. Był to pierwszy napad na
 wieś. Ukraińcy mówili, że wszystkich polek's muszą zjednać. (p)
 Łanemie napisano 27. II. 1944. Gólczeni Franciszek

1

bardzo dobry Pan i robila sie Pani Lewow opuszcila nas
 dnia tu ryjemy jak na wulkanie. Dzieja sie straszny
 rzeczy frontu i blizko Lewow porojetniemy wojskim
 i pozar domi. W. Kosi ciotach porojetniemy schrony
 dla wojska w całym Lewow. Na wysylkach placow
 pokopano obszerny jamy od 20-30 mtr szeroki
 i 2 mtr 50 gl. A obecnie kopaja stancy kryli okopy
 na różnych większych parcelach i ogrodach
 i walach morozja betonu je jednym stowym w
 całym miescie. Jedynym wysylko wywierciony
 i dlataj wywiercion. A niektore różny instalacje fabryki
 likwiduja. Dzieja ludzi wyje dnia do Krakowa i
 okolice

Praszy sie nie przegwaricie my jusz do tej kultury przy
 a wypracowali sie i coley ludnosci ten obraz mordowania
 co kilka dni wysiwiajaja publicnie na wysylkach
 placowach i w liceach. Dzieja przywoz i wiezienia
 30 ludzi i wieziany wycy i nogi na plac kwakowski
 plac i przesiedlaja różny rzeczy gdzie najwięcej ludzi
 i tu wykoznaja wyrok starych w tył głowy
 a jęzwy sie rina diaja gina kwaco plynie a publicz
 noie sie przygloszaja dnoce jedni u siebie ja
 dwadzyocy sobi rosta niogitu i u wchic kobiecy
 stawa tam meszery na u siebie reaktory muje
 sie podimurym blady przy roio ny polwia da
 na lary jak mu brata nasturaliti

У *Коричневій книзі* можна виділити чотири стилі почерку осіб, які записували показання. Свідчення, ідентифіковані як записані до *Книги К* Уршулею Шумською (рука 1), розташовані на с.: 1–29, 36–38, 112–113. Крім того, її рукою було введено нумерацію показань, а також зроблено анотації, які пов'язують числові послідовності розповідей в обох книгах. Це почерк з розтягнутим письмом і дуже характерною французькою літерою «р». Шумська часто використовує скорочення «укр.» (Ukr.), а дату записує у форматі: «22/III 44 р.». Для запису свідчень вона найчастіше використовувала світло-блакитне чорнило, рідше зелене. Тими ж кольорами вона вносила номери документів, а для цього також використовувала олівець. Від неї походять парафування, що з'являються у різних частинах книги, найчастіше проставлені біля підписів свідків.

Не вдалося ідентифікувати решту осіб, які брали участь у процесі створення збірки свідчень, включених до цієї книги. Показання, записані іншою рукою, ніж рукою Шумської, зафіксовані на с. 29–35 *Коричневої книги* і для цілей видання приписані до руки 2. Цей почерк відрізняється акуратністю, правильною пунктуацією та написанням назв національностей «Polak» (поляк) і «Ukrainiec» (українець) великими літерами. На початку речення перед датою додавалося слово «дня». Початок свідчень, записаних цією рукою, містить інформацію про депортації, проведені в даному населеному пункті советами.

Решта свідчень, включених до цієї книги, була записана рукою 3 (с. 35–36, 38–104, 113–168). Це декоративний почерк, багато літер мають фантазійні завитки, особливо характерною є літера «W» у слові «Wieś» (село), яке починає заголовок окремих показань. Розповідь зазвичай починається з зазначення денної дати нападу, а завершується формулюванням: «Свідчення було дано...» із зазначенням дати, де назва місяця записана словами (напр., «1 липня 1944»). Характерним є написання з малої літери національностей «rolak» (поляк) і «ukrainiec» (українець), але слід зазначити, що слово «Niemiec» (німець) регулярно пишеться великою літерою.

Іншими почерками було, звичайно, написано згаданий лист до Броніслави Малік, який вирізняється діалектною мовою. Це текст із численними виразами та флексіями, типовими для львівської говірки, а також великою кількістю орфографічних помилок.

*Зелена книга*⁸, другий документ, що є основою для цього видання, була записана у швидкозшивачі з власноруч підготовленими закладками для кожної окремої літери алфавіту (від А до Z). Це зошит у лінійку розміром 20 см × 28,6 см у м'якій обкладинці зеленого кольору розміром 20,5 см × 29 см. Він містить 86 оригінальних аркушів та 8 аркушів-вклейок. Аркуші, записані з обох сторін, отримали пагінацію в діапазоні 1–159; у зошиті також є 24 незаписані (ненумеровані) аркуші, які з'являються в різних місцях документа: окрім його кінцевої частини, вони також трапляються після с.: 119, 124, 154 (3 сторінки). Текст книги продовжується до с. 154, на якій розташована позиція 1866. Наступні 8 аркушів (16 сторінок) залишаються незаписаними, і лише на семи початкових позначено синім олівцем тільки поля. Після цієї перерви розповіді продовжуються зі сторінки, позначеної як 155. У цій частині книги вже нема полів, а розповіді не були пронумеровані, однак містять підписи свідків. Після цього блоку свідчень слідує 9 незаписаних аркушів, 19 ненумерованих

⁸ Музей-Замок Тарновських у Тарнобжезі (у фондї Архіву Шумської № 22), МНМТ 7007.

сторінок, а нумерація відновлюється в межах сторінок 158–159. У кінці зошита знаходяться 4 незаписані аркуші з нумерованими сторінками. У цілому він містить 84 записані аркуші з нумерацією (с. 1–168) та 24 нумеровані аркуші. У зошиті також є сторінки, записані лише частково, що містять, напр., одне коротке свідчення. Це стосується сторінок із номерами: 6, 22, 64, 72, 79, 82, 90, 123, 124. Ще однією особливістю документа є тексти розповідей, які перериваються іншими свідченнями та продовжуються на наступних сторінках (напр., поз. 1793 зі с. 108 закінчується на с. 111). До *Зеленої книги* також були включені кілька документів, складених на окремих аркушах. Після с. 130 до зошита було додано вставку, написану на папері розміром 21 см × 29,5 см. Це аркуш канцелярського паперу в клітинку, складений навпіл, який утворив 4 сторінки з нумерацією: с. 131–134. На них розміщено детальний опис подій у Калуському повіті (Станіславське воєводство), який у збірці позначено як поз. 1840–1848.

Ще одним доповненням до книги є аркуш гладкого пергаментного паперу розміром 42,8 см × 30,8 см, складений навпіл, який містить нумерацію в межах с. 143–146. Він містить свідчення, записане 12 травня 1944 року о. Тадеушем Пілявським, настоятелем із Нового Виткова (Тернопільське воєводство). Документ був включений до збірки як поз. 1857. Слід зазначити, що всі додатки були належним чином включені до системи пагінації, що вказує на те, що нумерація сторінок була здійснена після завершення роботи над композицією документа як у технічному, так і в змістовному аспектах. Це також підтверджує виключення нумерованих сторінок із системи нумерації. Аналіз документів показав, що вони не зберігають хронологічного порядку. Книга починається зі свідчення, датованого 16 лютого 1944 року (с. 1, поз. 1640), а в її кінцевій частині розміщено свідчення від 17 січня 1944 року (с. 149, поз. 1860).

Досить часто відбувається зміна почерків в окремих свідченнях. *Зелена книга* значною мірою була записана Уршулею Шумською, і саме від неї походять номери документів. У першій частині книги номери до поз. 1671 (с. 21) уведені зеленим чорнилом, тоді як над заголовком розповідей від поз. 1693 (зі с. 21) до кінця основної частини книги додаються синім чорнилом на полях. Лише у розповідях, розміщених у кінцевій частині книги, які походять із попередніх свідчень, знову з'являється зелений колір чорнила. Власноручно Уршулею Шумською були записані показання на с.: 1–8, 10–15, 17–22, 23–36, 40–46, 49–50, 56–57, 65–67, 69, 71–73, 74–77, 83, 84, 85–87, 91, 101–102, 109–111, 115–116, 125–130, 149.

Зелена книга містить також численні фрагменти, написані тією ж рукою, що і більшість свідчень у *Коричневій книзі*, яку редактори позначили як рука 3. Вони розташовані на с.: 36–40, 46–48, 57–64, 70, 77–82, 87–90, 92–101, 102–108, 111–114, 117–124, 135–142, 147–154.

Фрагменти показань також були записані іншими, досі невстановленими особами. У редакційних примітках як створені рукою 4 позначено тексти, що знаходяться на с.: 9–10, 15–17, 23, 50–55, 67–68, 73–74, 83–84, 91–92, 109, 116. Їх характеризує акуратний почерк, із дуже рівним стилем написання, компактний (сучасний формат запису дат: «26 січня 44» або «25 січня 1944»).

Натомість до руки 5 віднесено свідчення, позначені як поз. 1656 і 1657, що містяться на с. 10–11. Вони були внесені недбалим почерком, майже без пунктуації,

однак правильні з орфографічної точки зору (характерний формат запису дат: «26.1.44.»).

Крім того, у книзі можна виокремити розповіді, записані ще іншими почерками. Можливо, текст у поз. 1666 на с. 17 був записаний самим свідком. Аналогічно, свідчення на с. 109 (поз. 1795) могли бути власноруч записані в книзі свідком Стефаном Шиманським.

Пояснення причин виникнення всіх зазначених композиційних та хронологічних особливостей, що характеризують цей документ, можна зробити на основі реконструкції методу роботи, застосованого при створенні цього джерела. Беручи до уваги факт, що – як зазначено вище – документ був складений у швидкозшивачі з літерними вкладками та зіставивши це з записами, зробленими різними почерками, цілком обгрунтованим є висновок, що спочатку *Зелену книгу* вела Уршуля Шумська, здійснюючи записи, присвячені окремим населеним пунктам, на сторінках, що відповідали літерам алфавіту, з яких починалися їх назви. Лише після вичерпання цих можливостей, а точніше місця на сторінках, відведених для позначених літер алфавіту, записи почали здійснювати на вільних місцях, просуваючись від початку книги. У цьому процесі, окрім Шумської, брали участь також інші секретарі, які приймали показання.

Книга 3 містить 179 пронумерованих показань, що мають переважно оригінальну нумерацію. Проте були виявлені певні неточності, напр., повторення поз. 1751 та 1784, які у виданні позначено відповідно як поз. 1751a та 1784a. Натомість після свідчення № 1808, що знаходиться на с. 124–129, були додані показання з підписами свідків, але без цифрових позначень, які були ідентифіковані як тотожні показанням у *Першій книзі (Книга А)*, де їхні копії знаходяться під поз.: 1588, 1544, 1545, 1589, 1611, 1619. Як такі, що у всіх деталях відповідають уже опублікованим свідченням, вони були виключені з редакційного корпусу. Ймовірно, вони були чернеткою, яку згодом перенесли (переписали) як чистовик до *Першої книги* та позначили відповідними номерами. Другий такий самий блок свідчень, розміщений на с. 155–159, також без цифрових позначень, був ідентифікований як свідчення, тотожні до тих, що є у *Першій книзі* під поз.: 1591, 1592, 1605, 1612, 1546, 1593, 1606. За цим блоком, на с. 129–130, розміщено три свідчення, позначені як поз. 1624, 1627, 1628, які є продовженням свідчень із кінця *Першої книги*, що завершується свідченням під № 1620. Це оригінали показань, засвідчені підписами свідків. Ці свідчення були видані в першому блоці цього тому.

Певна неточність у процесі нумерації показань була допущена творцями джерела в межах текстів, розміщених на згаданій вище вклейці, позначеній як с. 131–134. Вона полягає у повторенні нумерації у порівнянні з *Коричневою книгою* для номерів від 1840 до 1844. Для забезпечення ясності в структурі всього відредагованого джерела цей фрагмент був відповідно позначений як поз. 1840*–1844*. Варто також зазначити, що вони знаходилися на додаткових аркушах, вклеєних до книги після блоку свідчень 1624–1628, що спричинило труднощі з їх позначенням правильними номерами, тобто з урахуванням нумерації у *Коричневій книзі*.

До певних особливостей документа також можна віднести копію листа Польського комітету опіки у Львові до делегата Головної ради опіки у Львові, розміщену на с. 78–79. Цей документ містить свідчення про вбивства, здійснені українцями

в Жовківському повіті (Львівське воєводство). У книзі цьому свідченню не присвоєно окремого номера, однак через те, що воно не пов'язане змістовно з попереднім свідченням, у редакції йому було надано власний номер (поз. 1763а). Натомість на с. 118 було розміщено копію листівки, поширюваної німецькою владою у квітні 1944 року на території Грубешівського повіту. Можливо, її було надано свідками показання, розміщеного під поз. 1804, і саме тому її зміст опинився безпосередньо після цього свідчення. Збігаються також дати обох записів: 24 квітня 1944 року.

У *Зеленій книзі* місце складання показання зафіксовано дев'ять разів, і щоразу це був Львів (13 лютого 1944 р. – поз. 1644, 18 лютого 1944 р. – поз. 1648, 26 лютого 1944 р. – поз. 1671, 22 березня 1944 р. – поз. 1732, 14 квітня 1944 р. – поз. 1755, 9 травня 1944 р. – поз. 1848, 12–13 травня 1944 р. – поз. 1853, 12 травня 1944 р. – поз. 1857). Цей факт, через відсутність вказівки інших населених пунктів, дозволяє припустити, що документ був створений у Львові, так само як і *Коричнева книга*, в якій двічі зазначено місце створення свідчень у Львові (24 травня 1944 р. – поз. 1877 і 24 березня 1944 р. – лист, включений до книги як поз. 1885).

Деякі матеріали, що містяться в обох книгах, були вже раніше відомі дослідникам завдяки машинописам, депонованим Уршулею Шумською в бібліотеці Оссолінеум у Вроцлаві. У колекції, переданій до бібліотеки, містяться два машинописи з назвами *Протоколи зеленої книги*⁹ та *Протоколи коричневої книги*¹⁰. Вони є витягами з книг, які є предметом цього видання, і хоча мають повністю вторинний характер щодо редагованого джерела, їм також варто приділити певну увагу, адже протягом багатьох років вони були найважливішим джерелом щодо розповідей, зібраних активістами Комітету східних земель.

Перший із вроцлавських машинописів, що походить із колекції Шумської *Протоколи зеленої книги*, не містить оригінальної нумерації, а згідно з архівною пагінацією знаходиться на с. 190–234 збірки під сигнатурою Rkps 16273/II. Цю збірку було створено з 35-ти сторінок, надрукованих на машинці, та однієї рукописної сторінки (с. 192). До збірки було також включено аркуш (за архівною пагінацією с. 193) із неправильно пронумерованим свідченням 1632 (замість 1732). Деякі розповіді спочатку (під час створення машинопису) не були пронумеровані (напр., Борачиче, с. 197)¹¹, а при деяких номери позицій, відповідні до рукописного оригіналу, були дописані вручну олівцем (напр., поз. 1623, 1768, 1769, 1763).

Між аркушами машинопису в цій збірці також знаходиться оригінальний рукописний аркуш, позначений в архівній пагінації як 192, що містить розповіді з номерами: 1624, 1626 і 1625, засвідчені підписами двох свідків. Можна припустити, що ця сторінка первісно була призначена для вклеювання до однієї з рукописних книг – наприкінці *Книги А* або на початку *Книги З*, на що вказують номери цих позицій. Беручи до уваги те, що на с. 191 цієї збірки розміщено свідчення з номерами: 1621, 1622 і 1623, слід уважати, що цей фрагмент протоколів є прямим продовженням *Книги А*, в якій остання позиція була позначена номером 1620. З огляду

⁹ BZNO, Рукопис 16273/II, Архів Головної Ради опіки міста Львова, Матеріали щодо дій українських націоналістів на Волині та у Східній Малопольщі у 1943–1944 роках, ч. 2: *Protokoły księgi zielonej* (mps), s. 190–234.

¹⁰ Там само, с. 307–323.

¹¹ Пор. поз. 1653b, село Борочиче.

на відсутність інших матеріалів у рамках свідчень із номерами від 1621 до 1628, зрештою вирішено було розмістити ці позиції у першій частині цього видання. Це дозволило повністю реконструювати комплект свідчень про волинський злочин, підготовлених активістами Комітету.

Машинопис, депонований Уршулею Шумською в Оссолінеумі, також містить кілька інших розповідей, які можна ідентифікувати як такі, що походять із *Першої книги* її збірки, тобто *Книги А*, виданої у першому томі *Документів волинського злочину*. Це свідчення, позначені номерами: 1544–1546, 1588–1593, 1604, 1605, 1611, 1612 (позначені номером 1702), а також 1619¹². У *Протоколах зеленої книги* також містяться кілька свідчень, що фактично походять із *Коричневої книги*. Це позиції 1725 і 1726¹³ та 1724¹⁴.

Порівняння цього машинопису з його рукописним оригіналом, що зберігся у Тарнобжезі, показує досить численні розбіжності у назвах населених пунктів, що свідчить про неточне читання рукопису особою, яка складала машинопис, або про її низькі навички у роботі на друкарській машинці. Численні помилки в написанні назв населених пунктів також можна вважати звичайними, несвідомими орфографічними помилками, такими як, напр.: Сінна замість Сінне (поз. 1623), Янчи – Янчин (поз. 1642), Ляданці – Ладанці (поз. 1642), Дидеркали – Дедеркали (поз. 1650), Буршівка – Боршівка (поз. 1653), Пончин – Поручин (поз. 1656), Цецилівка – Цицилівка (поз. 1663), Гуколівці – Гукалівці (поз. 1705), Верковичі – Варковичі (поз. 1729), Білий – Біле (поз. 1745), Березно – Березне (поз. 1760), Белзець – Белз (поз. 1764).

Те ж саме стосується написання прізвищ; у машинописі зафіксовані такі помилки: Жуковський Дердинанд замість Жуковський Фердинанд (поз. 1623), Дзурило – Джурило (поз. 1641), Корлік – Козлік (поз. 1651), Дудзинська – Будзинська (1653а), Конопка – Конопко (поз. 1653b), Рафальський – Рафайський (1653b), Косця – Косцюв (поз. 1656), Сколуба – Скалуба (поз. 1656), Махарська – Маховська (поз. 1661), Севрук – Севчук (поз. 1663), Мисишин – Мишишин (поз. 1669), Попський – Папський (поз. 1671), Варвочин – Варвовчин (поз. 1671), о. Вісневський – о. Вішньовський (поз. 1704), Карголь – Корголь (поз. 1704), Грицько – Грих (поз. 1705), Лобуз – Лобур (поз. 1705), Гладний – Кладний (поз. 1706), Гжешук – Грещук (поз. 1707), Мілюз – Мікус (поз. 1711), Беднарчик – Беднарчук (поз. 1713), Меру Владислава – Мізеру Владислава (поз. 1725), Трохі – Троцький (поз. 1725), Зіомба – Зіомбра (поз. 1725), Береха – Берецька (поз. 1726), Бжозовський – Бжезовський (поз. 1731), Цевера – Цицвера (поз. 1731), Зигадло – Жигадло (у машинописі поз. 1732; в рукописі: поз. 1733), Сронковський – Гронковський (поз. 1740), Лобачи – Лобани (поз. 1744), Нарадей – Нарадзай (поз. 1745), Модзельовський – Мендзелевський (поз. 1745*), Грисяк Антоні – Грizzly Антоні (поз. 1748), Пезула – Пічула (поз. 1749), сім'я Єнджейовських – сім'я Єнджеєвських (поз. 1749), Бакіновський – Бакеновський (поз. 1751), Огори – Огури (поз. 1751).

У машинописі *Протоколів зеленої книги* можна також помітити різного роду викривлення, що стосуються числових даних або виразів і фраз, які іноді впливають

¹² *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 221, 226–228.

¹³ Там само, с. 223.

¹⁴ Там само, с. 229.

на змістову цінність передачі. До такого роду помилок належать, насамперед, записи: «Броніслава [Квятковська] 2 роки» замість: «21 рік» (поз. 1644); «19 лютого» замість: «10 лютого» (поз. 1648); «Вежбицький – 58 років» замість: «38 років» (поз. 1708); «Гогут убитий за містом» замість: «Гогут убитий за мостом» (поз. 1751); Пекар Міхал – «23 роки» замість: «35 років» (поз. 1751[a]); Смолінська Юзефа «2т р.» замість: «25 років» (поз. 1751[a]).

Наступну групу помилок, що знижують пізнавальну цінність свідчень, включених у машинопис, складають пропущені фрагменти та слова, присутні в рукописному тексті оригіналу. Наприклад, в описі поз. 1665 пропущено прізвище Ніканор Левчук, у поз. 1704 – імена дітей (Генрик і Ванда) із сім'ї Щенських, у поз. 1710 – прізвище листоноші (Забава Ян), а в поз. 1713 нема фрази: «Отець Вісньовський, парох, Карголь – це було вбивство у Соколівці», а в поз. 714а пропущено частину речення: «У Соколівці, де була школа».

У низці наступних показань, розміщених у машинописі з Оссолінеума, бракує поз. 1666, а наступною відзначено розповідь 1666а¹⁵, і до опису під цим номером долучено «Виняток з листа о. Симона з Городла, написаний 7 березня 1944 р.», що складається з дев'яти рядків. З довгого опису в *Зеленій книзі*, розміщеного під поз. 1709, у машинописі з Оссолінеума увійшли лише три останні речення¹⁶. Крім того, замість фрази: «і родина Снарських – 7 осіб, Гольц Владислав», у результаті серії машинописних помилок виник запис: «і, нарські 7 ос. Гольб Владислав» (поз. 1751). У свідченні про вбивства Леона Філенського та Філіпа Кучинського бракує анотації, що вони були вбиті сокирами (поз. 1751[a]). У цьому ж свідченні пропущено ціле речення: «Укр[аїнська] міліція неодноразово била поляків, обливала водою і знову била». В іншому місці пропущено вік жертви Кутасевича: «7 років» (поз. 1756). Водночас у поз. 1758 пропущено речення: «Залишилися у Рівному, а що з ними сталося, невідомо». В іншому свідченні значного перетворення зазнала фраза: «На роботи до Німеччини вирушило багато призначених серед поляків і укр[аїнців], але більше поляків», яку в машинописі записали наступним чином: «На роботу до Німеччини багато вивезли» (поз. 1752)¹⁷. Крім того, у вроцлавському машинописі трапляються заміни окремих слів, які не впливають на змістовну сторону передачі, напр.: «свідка з дочкою» замість «свідки дочка» (поз. 1747), а також «по чоловікові інше прізвище» замість «по чоловікові забуте прізвище» (поз. 1795). Аналогічно, до речень, що потребують лише редакторських виправлень, можна віднести (поз. 1744): «Варту постійно забезпечували близько 250 людей щодня на майже 2000 захисників», що було виправлено таким чином: «Варту постійно забезпечували близько 250 людей щодня (близько 2000 захисників)». У машинописі протоколів можна також помітити інші редакторські виправлення, напр., фраза з рукопису: «казав, що нічого поганого з ними не станеться» була виправлена на: «казав, що з ними нічого поганого не станеться» (позиція 1745), а також твердження: «з дітей дерли паси шкіри», виправлено на: «з дітей дерли шкіру пасами» (поз. 1726). Подібні виправлення стосуються також поз. 1652, 1670, 1760, 1774.

¹⁵ *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 200; пор. *Zielona księga...*, цит. вид., с. 17.

¹⁶ *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 205; пор. *Zielona księga...*, цит. вид., с. 28–29.

¹⁷ *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 209, свідчення без номера.

У машинописі з'являються теж інтерполяції, які пояснюють різні деталі, напр., допис «неписьменна» перед прізвищем свідка, який підписався трьома хрестиками, або додаток до виразу: «забрали дітей» дописано: «на виховання» (поз. 1750).

У *Протоколах зеленої книги* відсутня розповідь за номером 1733, яка, очевидно, повинна знаходитися між позиціями 1732 та 1734. Порівняння з тарнобжезьким рукописом показує, що в машинописі, який зберігається в Бібліотеці Оссолінеума у Вроцлаві, у цьому місці було пропущено розповідь про вбивство в Чемеринцях, що в рукописі була розміщена під поз. 1732 і передувала розповіді про злочин у селі Груди, позначеній як поз. 1733. У результаті, в машинописі розповідь, що стосувалася останнього населеного пункту, отримала номер 1732. Виявляється, однак, що в цьому машинописі свідчення про події в Чемеринцях було описано як поз. 1632¹⁸. Таким чином, можна вважати, що внаслідок помилки (1632 замість 1732) це свідчення було поміщено в іншій частині вроцлавських архівів. Повністю пропущено свідчення під номерами 1735 і 1736. Цілком можливо, що свідчення під номером 1736 було визнане неповним, оскільки в рукописній книзі його початок знаходиться на с. 48, а закінчення на с. 51, між свідченнями під номерами 1740 і 1741.

Другий із вроцлавських машинописів, депонований Уршулею Шумською в Бібліотеці Оссолінеума, під назвою *Протоколи коричневої книги*, містить оригінальну пагінацію в межах с. 1–16, внесену в першому рядку машинопису та позначену скороченням К.К., що означає *Коричнева книга*. Титульна сторінка не має нумерації. Згідно з архівною пагінацією, машинопис охоплює с. 307–323 у колекції із сигнатурою. Рукопис 16273/II, що містить загалом 53 свідчення з наступними номерами: 1629–1638, 1672–1691, 1716–1723, 1727, 1744–1746, 1753–1756, 1758–1761. У порівнянні з рукописним оригіналом, тобто *Коричневою книгою*, яка нараховує 158 сторінок, машинопис містить лише вибірку свідчень, включених у цю книгу до с. 56. При цьому тільки блок позицій від 1672 до 1691 є повним, у решті відсутні деякі окремі документи або кілька поспіль.

Найбільші відмінності між тарнобжезьким рукописом і вроцлавським машинописом у контексті основного тексту *Коричневої книги* стосуються заголовків свідчень. У машинописі часто використовувалася інша послідовність згаданих адміністративних одиниць, при цьому деякі з них були пропущені. Фразу «належить до», що з'являється у джерелі при описі населених пунктів, головним чином колоній, у машинописі замінювали на латинське *ad* (напр., поз. 1630).

У записі власних імен між *Протоколами коричневої книги* та рукописним оригіналом були помічені такі розбіжності, які здебільшого виникають через прості машинописні помилки: Бурек Мар'ян замість Бурек Марцин (поз. 1629), Свір – Свірк (поз. 1629), Смоленський – Смолінський (поз. 1633), Банацьких – Бернацьких (поз. 1636), Бой – Бай (поз. 1637), Шимкевич – Шимкович (поз. 1638), Поніковецький – Паніковецький (поз. 1676), Бжозовський – Бжезовський (поз. 1682), Мігус – Мігно (поз. 1692), сім'я Мєро – сім'я Мізерів (поз. 1722), Сенер – Леняр (поз. 1753*). Помилки того ж типу були також помічені в записах географічних назв: Зорнище – Жорнище (поз. 1636), Метельна – Метельне (поз. 1636), Гедичі – Дідичі (поз. 1636), на Пшебраж – на Пшебраже (поз. 1636), Розжатор – Розжалів (поз. 1718),

¹⁸ Там само, с. 193.

Глібовці – Глібовичі (поз. 1727), Кривень – Кривиця (поз. 1758). Також варто зауважити окремі випадки пропусків у машинописі окремих слів чи цілих фраз, які впливають на змістовну якість повідомлення. Так, у поз. 1629 було пропущено ім'я Йозеф (Бурек Йозеф); у реченні «кидали запалювальними кулями» пропущено важливу частину: «кидали ручними гранатами, будівлі обливали бензином, стріляли запалювальними кулями»; у тій самій позиції не враховано прізвища одного зі свідків – Казимежа Ламаша; аналогічно серед жертв у присілку Черниця Залісся, згаданих у поз. 1631, пропущено прізвища Стефана Молінського і Юзефа Молінського; в поз. 1633 записано ім'я відсутнього директора школи, який називався Міхал Макух; у поз. 1636, у вислові, що в оригіналі звучить: «зібралися кілька сімей, аби було безпечніше», було пропущено важливе для розуміння всієї фрази слово «сімей»; у тій самій розповіді, в заголовку бракувало визначення: «замок кн[язя] Радзивілла» (поз. 1636); у поз. 1678 опущено фразу: «під Саудеський помер», а в поз. 1684 – підпис: «Кс. пол[ський] Ястшембський Рудольф»; у поз. 1688 пропущено слово «ножами» у вислові: «проколювали ножами і палили»; у машинописі в поз. 1691 одне з речень набуло форми: «Поколоті ножами, застрелені з пістолета», тоді як у рукописі читаємо: «Поколоті ножами і порубані сокирами, і застрелені з пістолета»; у поз. 1692 пропущено важливе слово «міліційні» у вислові: «у німецькі та міліційні мундири»; натомість у поз. 1719 у реченні: «Греко-кат. парох та ще один літній (прізвищ нема)» – у рукописі пропущено додатковий запис у дужках; у списку жертв, наведеному у свідченні 1753*, не внесено два пункти: «2) Яблонський Юзеф з дружиною та дітьми» та «4) Леняр Марцин з дружиною та дітьми», що призвело до зміни нумерації пунктів у цьому свідченні; у свідченні 1756* пропущено речення: «Мати сильно отямила її, обгортаючи ковдрами, обмиваючи рани, розтираючи тіло і сильно напалюючи кімнату».

Деякі помилки стосуються цифр, наведених у джерелі: напр., вік Зофії Нецкарж було помилково зазначено як «20 років» замість «приблизно 28 років» (поз. 1629); пропущено вік Марії Урбан – 65 років (поз. 1629); у машинописі помилково відчитано дати «1 і 2 II» як «19 II і 21 II», тоді як у рукописі вони записані у формі «1-го» та «2-го» (поз. 1636); натомість у поз. 1759* помилково вказано дату нападу: «5 травня 1943 р.» замість «6 травня 1943 р.».

Під час порівняння машинопису з рукописом також було зафіксовано відмінності в самому тексті, які можна вважати несвідомими спотвореннями, що виникли через неправильне прочитання оригіналу. До таких прикладів належать фрази: «був убитий на дорозі 4 км» замість: «був убитий на дорозі – 4 кулі» (поз. 1636); «околиця з'їхала на грабунок і до банди належали місцеві люди» замість: «околиця з'їхала на грабунок і до грабунку, і до банди належали місцеві жителі» (поз. 1636); «освітили вікна ліхтарями» замість: «освітили дім ліхтарями» (поз. 1674); «втік із Пицем» замість: «втік із життям» (поз. 1676).

Деякі помічені розбіжності виникли в результаті попередньої редакційної роботи, спрямованої на покращення стилю свідчень, напр., замість вислову: «6 поляків поранено» записано як «З поляків поранено 6» (поз. 1727). Додатково, хоча в рукописі чітко використано українську назву «Умань», у машинописі було згадано польський відповідник «Гумань» (поз. 1719). А ось вислів із рукопису «Він докоряв з амвону» було виправлено у машинописі на: «Руський священник докоряв з амвону», – ця

фраза з'явилася через те, що в машинописі було змінено порядок речень, і тому потрібно було уточнити, про якого саме священника йдеться (поз. 1754*). Заміну деяких виразів у машинописі також можна вважати типовими помилками, властивими процесові переписування рукописного тексту, які полягають у використанні близьких за значенням виразів. Наприклад: «під час копання картоплі» замість «під час копання бульби» у рукописі (поз. 1636); «вистрілив йому в голову» замість «вистрілив йому в череп», як у рукописі (поз. 1745).

У результаті детального аналізу змісту *Протоколів зеленої книги* та перевірки номерів, наведених при окремих свідченнях, встановлено, що машинописна версія містить 126 показань, запозичених із рукописного варіанту *Зеленої книги*. Крім того, у цьому зібранні було включено 12 свідчень, які походять із рукописної *Коричневої книги*. У той же час у машинописі під назвою *Протоколи коричневої книги* містяться 53 показання, переписані з рукописного варіанту *Коричневої книги*. Отже, обидва машинописи разом містять 191 показання, які також увійшли до цього видання. Слід також зауважити, що свідчення під номерами 1744, 1745 та 1746 були переписані двічі, і в результаті присутні в обох машинописах.

Обидва вроцлавські документи стали відомі дослідникам завдяки публікації Люцини Кулінської¹⁹. Спираючись на неточні (як було доведено) машинописи, збірка свідчень, виданих цією заслуженою дослідницею, повторює наявні в них помилки, які редакторка, звісно, не могла перевірити, оскільки не мала доступу до рукописного оригіналу. Крім того, у виданих нею свідченнях з'явилася багато нових неточностей і перекручень. Вони виникають через труднощі, пов'язані з описаними вище недоліками машинопису, відсутністю окремих фраз²⁰, а також ненавмисними друкарськими помилками²¹ й перекрученнями. Також спостерігаються важливі змістовні перекручення, напр., у поз. 1665 було використано формулювання «польському полоні» замість «більшовицькому полоні»²². Також виникла помилка в нумерації свідчень, через яку свідчення про вбивство в Біщі було позначено як № 1626 замість № 1656²³.

У зв'язку з існуванням інших версій багатьох свідчень, які є предметом цього видання, у редагованому тексті біля номерів таких свідчень наведено бібліографічні посилання, що ведуть як до відповідних частин обох машинописів із Бібліотеки Оссолінеума, так і до згаданої публікації Люцини Кулінської. Оскільки розбіжності було обговорено вище, у примітках відмовилися від їхнього детального занотовування. Через велику кількість розбіжностей у примітках до відредагованого тексту були відзначені лише ті виправлення з машинописів, які вносять якісно важливі

¹⁹ Вони були поширені завдяки праці: P. Kulińska, *Dzieje Komitetu Ziemi Wschodnich na tle losów ludności polskich Kresów w latach 1943–1947*, t. 1, Kraków 2002, s. 351–445.

²⁰ Наприклад, у свідченні № 1644 було пропущено фрагмент, що стосувався обставин поранення Міхала Подкувки (там само, с. 387); фразу з машинопису: «Е вагонів», авторка записала, пропустивши літеру «Е», тоді як у рукописі чітко вказано кількість цих вагонів, а формулювання має вигляд: «розвантажити 3 вагони боеприпасів» (поз. 1648).

²¹ Помилки в назвах: Хинівка – Хинівка, Опадовський – Осадовський.

²² L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 394.

²³ Пор.: *Księga zielona...*, цит. вид., с. 10; *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 198; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 391.

зміни, що є свідомим втручанням в оригінальний текст із метою його покращення або доповнення²⁴.

Під час публікації рукописних свідчень із тарнобжезької колекції, перш за все керувалися ідеєю максимально точного відтворення рукописного тексту, з урахуванням усіх наявних у ньому вставок, викреслень, позначок, приміток та зауважень. Крім того, було вирішено відтворити структуру зібрання свідчень відповідно до задуму творців джерела, викладеного в примітках, що містяться в обох рукописних книгах, де багаторазово зазначено: «продовження книга...», вказуючи на правильну послідовність записаних ними свідчень. Беручи до уваги ці зауваження, у цьому виданні окремі показання зібрано відповідно до їхньої оригінальної нумерації, проте виділено блоки, що походять із окремих книг та їхніх частин.

Для повторюваних номерів свідчень було введено додаткові позначення, відповідно до системи, застосованої творцями джерела. Завдяки цьому все зібрання документів стає більш зрозумілим і, таким чином, може бути корисним у процесі перевірки різноманітних окремих записів із трьох книг, збережених Уршулею Шумською, які як вона, так і її співробітники, створили на окремих аркушах. Такого роду нотатки (позначені номерами позицій, що відповідають рукописним оригіналам) збереглися як у зібраннях Музею-Замку Тарновських у Тарнобжезі, так і в Оссолінеумі. Надання доступу до розповідей в описаний спосіб також допоможе у дослідженнях інших джерел волинської трагедії, дозволить, напр., верифікувати інформацію предметного характеру, що міститься в них, або встановити взаємозв'язки між ними.

Це видання джерел було підготовлено за тими ж принципами редакторського мистецтва та видавничих інструкцій, які були визначені в редакторській ноті, опублікованій у першому томі *Документів волинського злочину*. Дотримуючись цих принципів, збережено багато специфічних рис окремих частин матеріалу, однак було зроблено спробу уніфікувати спосіб запису наявних у них виразів. Це стосується, насамперед, даних числового характеру. У цьому останньому аспекті в редакції було уніфіковано спосіб визначення пропорцій польських домогосподарств (господарств) до українських в окремих селах, залишаючи (або розписуючи в повній формі) найчастіше вживане в цьому контексті слово «номер» або його інший еквівалент (напр.: «на 400 номерів є 20 польських номерів»). Через дещо інший характер свідчень, виданих у цьому томі, більш оповідальний, уточнення вимагали записи багатьох особових, предметних і географічних назв, а також висловів іноземного походження.

Слід також згадати про своєрідну письменницьку манеру, яка в редактованому джерелі стосувалася неправильних записів (малими літерами) назв національностей: «поляк», «українець», «угорець», «єврей», «білорус», «русинка», «монгол» (як в однині, так і множині). Такі записи виправляли без приміток, тобто без зазначення їх у текстових посиланнях.

Редактори взяли за завдання підрахунок жертв, згаданих у *Зеленій книзі* та *Коричневій книзі*. Встановлено, що в обох книгах загалом фігурує 2918 особових імен, зокрема зафіксовано 2422 поіменні жертви волинського злочину з територій Волинського, Львівського, Станіславського та Тернопільського воєводств. До

²⁴ Наприклад, таку зміну було внесено у фразі: «Мало молодих забрали німці на роботи», – у *Протоколах Зеленої книги* ця фраза звучала: «Немало молодих забрали німці на роботи» (поз. 1751[a]).

першого числа слід включити – окрім імен жертв – також імена священників, які пережили геноцид та винуватців злочинів.

Як і в першому томі, видання оснащено широким критичним апаратом. У примітках було детально описано і наведено місцезнаходження 407 населених пунктів (гміну, повіт та воєводство), що зустрічаються у джерельному тексті. Лише 14 географічних назв, зазначених там, не вдалося повністю ідентифікувати, тобто підтвердити правильність запису та визначити місцезнаходження в адміністративній структурі. Визначення правильної форми, а також місцезнаходження й адміністративної належності окремих населених пунктів, згаданих у відредагованому джерелі, здійснювали головним чином на основі публікацій *Drugi powszechny spis ludności z dn. 9 XII 1931 r.*²⁵ та *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*²⁶. Збережено присутній у цьому переліку спосіб опису їхнього розташування (називний відмінок повіту, напр.: Ковельський пов., Сарненський пов.), а також визначення, що трапляються у цій публікації, стосовно характеру (та частин) населених пунктів. Це настільки важливо, що у своїх розповідях свідки, як правило, не зазначають, чи описана ними подія відбулася у «колонії», «хуторі», «селі» чи в «маєтку» з назвою, яку вони вказали. У предметних примітках також вказано правильну адміністративну належність згаданих у джерелі населених пунктів, неодноразово верифікуючи дані, надані свідками, особливо щодо приналежності окремих населених пунктів до гміни та повіту. У цьому контексті не враховували змін адміністративних кордонів гмін і повітів, здійснених радянською та німецькою владами у 1939–1943 роках²⁷. У зв'язку з цим у предметних примітках, що стосуються населених пунктів, враховано їхню адміністративну належність до періоду перед Другою світовою війною.

Подібну перевірку було застосовано щодо церковної належності, яку зазначали свідки. Записи цього другого типу було перевірено на основі офіційних списків *Spisu miejscowości diecezji łuckiej według kościelnego podziału administracyjnego z 1938 r.*²⁸ та *Schematismus Archidioecesis Leopoliensis Ritus Latini*²⁹. У багатьох випадках дуже корисними виявилися також вебсайти: <https://wołyńskie.pl/> та <http://www.kresowemiejscowosci.pl>, а також карти тридцятих років ХХ століття з розташуванням населених пунктів, які знаходяться на вебсайті: <https://www.kami.net.pl/kresy/>.

У багатьох випадках свідки зазначали досить точну адміністративну приналежність населених пунктів свого походження або проживання, включаючи гміну та повіт. Редактори тоді доповнювали локалізацію, додаючи у квадратних дужках лише назву воєводства. Коли ж свідки обмежувалися лише зазначенням назви населеного пункту або назви населеного пункту та гміни, повну локалізацію (населений пункт, його характер [село, колонія, місто], гміна, повіт, воєводство) наводили в предметних примітках. Це також стосувалося ситуацій, коли назви населених пунктів були не правильно передані свідками або записані секретарями. Також тоді визначали їхню

²⁵ *Drugi powszechny spis ludności z dn. 9 XII 1931 r. Województwo wołyńskie*, Warszawa 1938.

²⁶ *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, oprac. T. Bystrzycki, Przemyśl–Warszawa 1933.

²⁷ G. Hryciuk, *Przemiany narodowościowe i ludnościowe w Galicji Wschodniej i na Wołyniu w latach 1931–1948*, Toruń 2005, s. 37–42.

²⁸ S. Tylus, *Spis miejscowości diecezji łuckiej według kościelnego podziału administracyjnego z 1938 r.*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 1999, t. 72.

²⁹ *Schematismus Archidioecesis Leopoliensis Ritus Latini*, Leopoli 1938, 1939.

належність до гміни, повіту (а в деяких випадках парафії) та воєводства (напр., у поз. 1630 Городець, правильна назва: Городець; у поз. 1634 Стинятин – Стенятин; у поз. 1636 Радугівка, яка, очевидно, повинна знаходитися між поз. 1732 і 1734 – Радухівка).

У цьому томі – як і в попередньому – враховано співвідношення записів, що стосуються жертв, з інтернет-базою даних про жертви волинського злочину (BOZW)³⁰, з урахуванням стану на кінець 2023 року. Зафіксовано всі розбіжності між базою даних та джерелом (зокрема, форми запису прізвища, дати смерті чи місця злочину). Водночас відмовилися від фіксації факту відсутності жертви в базі даних.

З аналізу змісту редагованого тексту випливає, що з часом формуляр запитань, які ставили свідкам, був розширений, тому в свідченнях, окрім даних про жертв злочину, з'являється інформація про осіб, депортованих більшовиками, склад душпастирських закладів – польських та українських – а також освітніх. Тут можна знайти багато інформації про польсько-українські відносини до трагедії, з неодноразовою відповіддю свідків, що «жили згідно». Рідко на це питання в розповідях звучить відповідь: «Не жили в згоді укр[аїнці] з поляками» (поз. 1706).

Важливою цінністю виданого джерельного матеріалу є також те, що окрім прізвищ жертв, кількісних даних, назв населених пунктів, у яких було здійснено злочини, він містить широкий перелік прізвищ свідків, а також численні прізвища виконавців злочинів, що надає свідченням формально-правового характеру.

У багатьох випадках злочинці застосовували до своїх жертв надзвичайно витончені тортури. Це стосувалося особливо духовенства (поз. 1710, 1732), жінок, дітей і старців (поз. 1622, 1624, 1627, 1632, 1636, 1637, 1671, 1683–1685, 1712, 1719, 1721, 1726, 1736, 1737, 1745, 1747, 1747*, 1749, 1754, 1756, 1756*, 1757*, 1765, 1767, 1770, 1790, 1793, 1819, 1834, 1842, 1865, 2025, 2031, 2036, 2041, 2044, 2048, 2072).

Слід підкреслити факт, який підтверджують нині публіковані свідчення, що часто українці не дозволяли ховати на цвинтарях (православних та римо-католицьких) убитих поляків, а навіть забороняли під загрозою смертної кари організувати та брати участь у похоронах як духовенству, так і вірянам (див. поз. 1655, 1824, 1837, 1840*, 1897). У таких ситуаціях тіла закопували в придорожніх ровах, садах і городах, біля господарських будівель, в ямах, у лісі (поз. 1653, 1661, 1898, 2015). Слід додати, що вбивства польського населення здійснювалися також під час похоронів жертв і безпосередньо після їх завершення (див. поз. 1750*, 1857).

У свідченнях свідків ми також знаходимо інформацію про навмисну профанацію тіл убитих поляків: осквернення трупів, кидання їх у криниці, закопування в гноївку (поз. 1620*, 1728, 1813а, 2053). Деякі тіла взагалі не були поховані (поз. 1623, 1714а, 1760*, 1817, 1823, 1844*, 1855, 1858, 1869, 2011, 2014, 2040, 2070). Часто траплялося, що родини не знаходили тіл убитих (поз. 1635, 1690а, 1700, 1748, 1756*).

Свідки також описують приклади наруги над сакральними об'єктами – церквами, каплицями та монастирями, що полягали в їхньому спаленні, руйнуванні та знищенні (поз. 1671, 1721, 1722, 1724, 1742, 1833, 1840*, 1842*, 1857, 2035).

Ідентифікацію греко-католицьких священників, названих у джерелі «українськими священниками», було здійснено на основі шематизмів окремих дієцезій (епархій)

³⁰ Див.: <https://zbrodniawolynska.pl/zwl/form/247,Baza-Ofiar-zbrodni-wolynskiej.html> (доступ: 30 січня 2024).

Греко-католицької церкви, виданих у 1938–1939³¹ роках, а також робіт Дмитра Блажейовського³². У зв'язку з тим, що під час війни шематизми більше не видавалися, не вдалося підтвердити посади та функції, які виконували ці священники під час війни, а також факт їхньої роботи в населених пунктах, що були приписані їм авторами свідчень (це також стосується священників Православної церкви). Слід зазначити, що багатьох греко-католицьких священників під час війни перевели на інші служіння, а також нових часто висвячували в надзвичайному порядку (без повного семінарського навчання). Додатково питання ускладнюють форми українських прізвищ, наведені у свідченнях, які, ймовірно, часто були перекручені свідками. Неточності в цьому аспекті також можуть бути спричинені транскрипцією, виконаною особами, які записували свідчення. Це стосується прізвищ, що зустрічаються в джерелі, як священників, так і вчителів, а також виконавців злочинів.

Видавці висловлюють сподівання, що представлене джерело, піддане детальному аналізу, сприятиме кращому розумінню багатьох описаних у ньому фактів, дозволить сформулювати й уточнити багато дослідницьких висновків про перебіг самої волинської трагедії, її історичні та демографічні наслідки.

Едвард Гігілевич, Леон Попек, Павел Соколовський, Тадеуш Зих

³¹ *Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938; *Шематизм всего клира греко-католицької єпархії Станіславівської на рік божий 1938*, Станіславів 1938; *Шематизм греко-католицького духовенства злучених єпархій перемиської, самбірської і сяницької на рік божий 1938–1939*, Перемишль 1938.

³² *Byzantine Kyivan Rite Sudents in Pontifical Colleges, and in Seminaries, Universities and Institutes of Central and Western Europe (1576–1983)*, Rome 1984; *Ukrainian Catholic Clergy in Diaspora (1751–1988). Annotated List of Priests Who Served Outside of Ukraine*, Rome 1988.

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

арк.	аркуш
відс.	відсоток
воєв.	воєводство
греко-кат.	греко-католицький
гм.	гміна
дек.	деканат
зал. ст.	залізнична станція
кол.	колонія
о.	ксьондз. отець
ориг.	оригінал
ОУН	Організація українських націоналістів
пар.	парафія, парафіяльний
пов.	повіт, повітовий
поз.	позиція
пос.	поселення
римо-кат.	римо-католицький
СРСР	Союз Радянських Соціалістичних Республік
УПА	Українська повстанська армія
фільв.	фільварок
хут.	хутір
BOZW	База жертв волинського злочину (пол. Baza Ofiar Zbrodni Wołyńskiej)
BZNO	Бібліотека Національного закладу ім. Оссолінських (пол. Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich)
mps	машинопис
OCD	Ordo Fratrum Carmelitarum Discalceatorum Beatae Mariae Virginis de Monte Carmelo (лат. Орден Братів Босих Кармелітів Пресвятої Діви Марії з Гори Кармель – кармеліти)
OFMConv	Ordo Fratrum Minorum Conventualium (лат. Орден Братів Менших Конвентуальних, францисканці конвентуальні)
OFMObs	Ordo Fratres Minores Regularis Observantiae (лат. Орден Братів Менших Бернардинів, бернардини)

Свідчення

1. СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1620–1628^{a1}

[поз.] 1620*²

Село Козачищина³, Горохівський пов., gm. Берестечко⁶

Філіпчук Ігнаци – 82 роки, його дочка – 17 років, Марія, і внучка Зофія Лукасевич. Напад був уночі о 12:00 год. 19 грудня [19]43 р. У будинку їх побили та порубали сокирами, потім поховали під гноєм, а дочка, яка дає показання, втекла через горище. Пізніше їх поховала. Там було 9 будинків, у яких проживали лише українці, а ця родина була змішаною, Філіпчук Ігнаци сам був укр[аїнцем]⁸, а дружина полькою.

Показання дає 1 лютого [19]44 р. дочка – Філіпчук Данута

+++[†]

[Зелена
книга,
с. 75]

[поз.] [†]1621[†]

Село Копань⁵ біля Берестечка

Сім'я Блойдів, що складалася з 3 або 4 осіб. Застрелені та спалені. Це сталося навесні [19]43 р., батьки вбитих живі, мати живе в Щуровичах⁶, батько працює у Бродях на залізниці і мала дочка Гелена врятувалася з-під куль, живе в Щуровичах.

Свідчення 5 лютого [19]44 р.

[†]Цвігун Теодор[†]

[Зелена
книга,
с. 76]^{†4}

^a Усі показання у діапазоні поз. 1620–1628, розкидані по різних частинах документа, були записані Уришулею Шумською.

⁶ Поруч із назвою населеного пункту – параф.

⁸ У документі укр.

[†] Знак свідка, виконаний червоним олівцем.

^{†-†} У документі номер дописаний олівцем, розмитий внаслідок зволоження лівого краю аркуша.

^{†-†} Власноручний підпис свідка виконаний синім чорнилом.

¹ Фрагмент свідчень відтворений на основі показань розсіяних у *Зеленій книзі* та окремого рукописного аркуша, включеного до колекції машинописів *Protokoły księgi zielonej. Księga A* закінчується на свідченні 1620, містить комплект із 200 сторінок, тобто 5 друкованих аркушів по 20 аркушів (40 сторінок в одному друкованому аркуші). Можна зробити висновок, що свідчення з номера 1620 (або 1621) до 1628 мали остаточну стати вкладкою, яка розпочинає *Зелену книгу* або завершує *Книгу А*. Датування цих свідчень (1–9 лютого 1944 р.) також вписує їх у хронологічну структуру обох колекцій.

² Свідчення було позначене як 1620*, оскільки в поз. 1620 в *Книзі А* знаходиться позначене цим номером дуже коротке свідчення про злочин у Свитазові; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 272; *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 210 (свідчення присвячене Козачищині розміщено разом з іншим свідченням про вбивство в цьому ж селі, яке в оригіналі було записано у поз. 1762 – у машинописі номер дописано олівцем).

³ Відсутність населеного пункту в *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*. Можливо, йдеться про монастир Козацькі Могили, розташований поблизу Берестечка, gm. Теслугів, Дубенський пов., Волинське воєв.

⁴ Пор. *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 191; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 383.

⁵ Копань, село, gm. Теслугів, Дубенський пов., Волинське воєв.

⁶ Щуровичі, двір, містечко, gm. Щуровичі, Радеківський пов., Тернопільське воєв.

[Зелена [поз.] ^a1622^a
книга,
с. 76–77]

Село Кудранка, гм. Людвипіль, пар. Тучин, Костопільський пов. [Волинське воєв.]

Багінський Ян⁸ – 30 років, дружина Марія – 27 років, дочка – 5 років і дочка – 4 роки; Багінська Владислав⁹ – 21 рік, дружина Антоніна¹⁰ – 19 років; Багінський Щепан¹¹ – 30 років, Багінська Теофіла¹² – 40 років; Жигадло Александер¹³ – близько 30 років; Ходоровський Владислав¹⁴ – 21 рік, Маєвський Зигмунд – 20 років, Вісневський Юлек – близько 30 [років], Ходоровський Станіслав – близько 30 років, Жуковський Александер¹⁵ – близько 60 [років] з дружиною¹⁶ і син Казимеж¹⁷ – 35 років, і бабуся їхня; Півек Францишек¹⁸ – 40 років, син Станіслав¹⁹ – 16 років, Марчук Ян²⁰ – 40 років, його брата син Зефель – 18 років, дружина брата Марцеліна²¹ – близько 40 років, Домбровська Гелена – 17 років, сестра Юзефа – 19 років. Їхні тіла⁶ знайдено в навколишніх селах, убиті мученицьким способом, руки відрубані, жінкам відрізували груди. Вбивство здійснене у страшний спосіб, це відбувалося на дорозі в травні 1943 р.

Показання дає свідок 5 лютого [19]44 р.

^aРещинський Вацлав^a

^a–^a *Дописано на полях зеленим чорнилом.*

⁶ *У документі тіло.*

^a–^a *Власноручний підпис свідка червоним олівцем.*

⁷ Публікація за машинописом: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 191; пор.: L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 383.

⁸ У BOZW існує запис: Багінський Ян; «син Францишки, вбитий упівцями разом з дружиною та дітьми під час нападу на село в червні 1943 р.; оцінюється, що під час нападу на село в червні загинуло бл[изько] 100 осіб»; місце злочину: Дерманка.

⁹ У BOZW існує запис: Багінський Владислав; вік: 22 роки, дата смерті: 2 або 3 серпня 1943 р., місце злочину: Леонівка, кол.

¹⁰ У BOZW існують два записи: Багінська Антоніна; інша дата смерті: липень 1943 р., місце злочину: Медведівка; Багінська Антоніна; 21 рік, «схоплена групою упівців, коли втікала возом до Тучина, згодом відведена разом з іншими до лісу і вбита багнетом 2 або 3 серпня 1943 р.», місце злочину: Леонівка, кол.

¹¹ У BOZW згадується запис: Багінський Щепан; вік: 30 років, місце злочину: Петровиця, кол.

¹² У BOZW існують два записи: Багінська Теофіла; інша дата смерті: липень 1943 р., місце злочину: Медведівка; Багінська Теофіла, вік: 50 років, дата смерті: 2 або 3 серпня 1943 р., місце злочину: Леонівка, кол.

¹³ У BOZW згадується запис: Жигадло Александер; вік: 41 рік, інша дата смерті: 3 серпня 1943 р., місце злочину: Леонівка, кол.

¹⁴ У BOZW згадується запис: Ходоровський Владислав; вік: 20 років, місце злочину: Петровиця, кол.

¹⁵ У BOZW фігурує запис: Жуковський Александер; вік: 68 років, місце злочину: Петровиця, кол.

¹⁶ У BOZW згадується запис: Жуковська Францишка, дівоче Коляс, дружина Александра Жуковського; місце злочину: Петровиця, кол.

¹⁷ У BOZW фігурує запис: Жуковський Казимеж, син Александра і Францишки Жуковських; вік: 37 років, місце злочину: Петровиця, кол.

¹⁸ Пор.: BOZW; вік: близько 45 років. В описі обставин смерті з'являється інформація, що Францишек Півек був жителем села Будки-Кудрянські.

¹⁹ У BOZW з'являється інформація: Півек Станіслав; «16 років, син Францишека, вбитий під час нападу упівців на колонію Майдан-Моквинський, гм. Березне, в серпні 1943 р.».

²⁰ Пор.: BOZW; вік: нар. 8 травня 1904 р., місце злочину: Будки-Кудрянські, кол.; в описі обставин смерті з'являється інформація: «убитий упівцями разом з братовою Марцеліною під час нападу на колонію в серпні 1943 р.».

²¹ Пор.: BOZW; вік: 40 років, місце злочину: Будки-Кудрянські, кол.; в описі обставин смерті з'являється інформація: «вбита упівцями разом із дівером/шурином Яном під час нападу на колонію в серпні 1943 р.».

[поз.] *1623^{a22}

Село Леонівка, гм. Тучи[н], Рівненський пов., пар.⁶ Тучин [Волинське воев.]. Рещинський Анджей²³ – 75 років, син Фабіан²⁴ – нар. у 1907 р., з дружиною Броніславою²⁵ – нар. у 1919 р., і дочка його Ядвіга²⁶ – 2 роки; дочка Рещинського Анджея, Стефанія²⁷ – [28] років, нар. у 1915 р.; Рещинський Роман²⁸, брат Анджея – близько 63 років, і дружина його Александра²⁹ – 54 роки, їхній син Томаш³⁰ – 18 років, невістка Романа, Анна³¹ – 20 років; Багінський Людвик³² – 75 років, його дружина Вероніка³³ – близько 60 років, їхня дочка Юзефа³⁴ – 18 років, син Вацлав³⁵ – 16 років, дочка³⁶ – близько 14 [років], син Францишек – 12 років; Жуковський Флоріан³⁷ – близько 50 років, дружина³⁸

[Зелена
книга,
с. 85]

його – близько 40 років, їхній син Мар'ян³⁹ – 20 років, і син Тадеуш⁴⁰ – 10 років, дочка Стефанія⁴¹ – 14 років; його ж брат Жуковський Фердинанд⁴² – близько 40 років, і його дружина Марія⁴³ – близько 40 років, дочка Флорентина⁴⁴ – 18 років, і дочка Геневефа – 14 років, і Вероніка – 16 років, син Вацлав – 15 років; Багінський Францишек⁴⁵ – близько 60 років, його дружина Марцеліна⁴⁶ – близько 50 років, її сестри дочка Марія – близько 17 років, і дівчина, що пасла корови, Ганя – близько 13 років. Нестер Дзюбек – 30 років, його дружина Зофія – 30 років, з 6 дітьми і їхня мати – близько 60 років, із чоловіком; Жуковський Францишек⁴⁷ – близько 60 років, його дружина Ядвіга –

[Зелена
книга,
с. 86]

^{a-a} Номер свідчення записано зеленим чорнилом.

⁶ У документі параф.

²² Пор. *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 218: дописано олівцем 1767, а під цим номером у *Зеленій книзі* знаходиться інше свідчення про вбивство в Леонівці, яке починається словами: «Багінський Ян, років 40»...; пор.: L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 415–416, де свідчення було позначене як поз. 1767.

²³ Пор.: BOZW; вік: 74 роки. В описі обставин смерті з'являється інформація: «схоплений групою упівців, коли втік в возом до Тучина, згодом відведений разом з іншими до лісу і вбитий багнетом 2 або 3 серпня 1943 р. Тіло залишилося на місці злочину, тобто в лісочку біля колонії Леонівка»; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 252, поз. 1573.

²⁴ Пор.: BOZW; вік: 40 років. Опис обставин смерті збігається з випадком Анджея Рещинського; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 252, поз. 1573.

²⁵ Пор.: BOZW; вік: 22 роки. Опис обставин смерті збігається з випадком Анджея Рещинського, а додатково вказано інформацію: «Раніше, вагітній на останньому місяці Броніславі, розпорили живіт»; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 252, поз. 1573.

²⁶ Відсутність у BOZW; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 252, поз. 1573.

²⁷ Пор.: BOZW; вік: 28/31 рік. В описі обставин смерті з'являється інформація, що була дочкою Анджея і Антоніни Рещинських; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 252, поз. 1573.

²⁸ Пор.: BOZW.

²⁹ Як вище.

³⁰ Пор.: BOZW; вік: 19 років.

³¹ Пор.: BOZW; вік: 25 років. В описі обставин смерті з'являється інформація, що була дочкою Фердинанда і Марії Жуковських.

³² Пор.: BOZW; був сином Домініка.

³³ Пор.: BOZW.

³⁴ Пор.: BOZW; вік: 20 років.

³⁵ Пор.: BOZW; вік: 22 роки.

³⁶ Другою дочкою Людвика і Вероніки Багінських була, ймовірно, Антоніна Багінська; пор.: BOZW; вік: 21 рік.

³⁷ Пор.: BOZW; вік: 65 років, був сином Яна.

³⁸ Пор.: BOZW. Дружиною Флоріана Жуковського була Броніслава; вік: 62 роки.

³⁹ Пор.: BOZW; вік: 19 років.

⁴⁰ Пор.: BOZW.

⁴¹ Пор.: BOZW; вік: 15 років.

⁴² Пор.: BOZW; вік: 62 роки; був сином Яна.

⁴³ Пор.: BOZW; вік: 56 років.

⁴⁴ Пор.: BOZW; вік: 21 рік.

⁴⁵ Пор.: BOZW.

⁴⁶ Пор.: BOZW; вік: 58 років.

⁴⁷ Пор.: BOZW.

близько 35 років. Це відбувалося на дорозі між Леонівкою та Рисвянкою⁴⁸. Вбивали багнетами, а до тих, хто втікав, стріляли. Свідок повідомив про випадок до жандармерії в Тучині. Вони заявили, що не мають достатньо війська, щоб туди направити. Сам свідок мав зв'язані руки і шапку прострілену в двох місцях. Упродовж трьох тижнів тіла вбитих залишалися непохованими, а потім невідомо, що сталося, бо всі були змушені виїхати до Рівного, а [у] цей округ ніхто не заходив. Село налічувало близько 500 мешканців, всі поляки, а лише одна сім'я була укр[аїнською]. Напад був організований українцями з сусідніх сіл, а саме Желянка⁴⁹, Сінне⁵⁰, Матіївка⁵¹, Городище⁵², Річиця⁵³. Прізвище одного впізнав свідок, називався Данилюк Василь із села Городище, укр[аїнець] Литвинчук Борис – 19 років, із села Річиця, з молодшим братом Колею – 15 років. Солтисом був поляк Багінський Антоні. Вчительку звали Анд[ж]ейчик, була полькою. Це відбувалося 3 серпня 1943 р.

Показання дає син і брат убитих, очевидець, 3 лютого 1944 р.
⁶Решинський Вацлав⁶

[поз.] 1624⁵⁴

Село Янова Долина, гм. Костопіль, пар. Костопіль⁵⁵ [Волинське воєв.]

Печинський Станіслав – 48 років, його дружина Пауліна – 48 [років], дочка Ядвіга – 20 років, син Збігнев – 14 років, убиті в хаті на вулиці Ц. Їх живцем спалили у підвалі. Це відбувалося у Великий четвер перед Великоднем 1943 р.

Село налічувало пр[иблизно] 5000–6000 [осіб], усі були поляками, а лише близько 100–200 осіб – укр[аїнцями]. У нападі брало участь 12 тисяч осіб.

Показання дає син убитих, 7 лютого [19]44 р.
^вПечинський Владислав^в

[Зелена [поз.] ^г1624-^{г*}

книга, Шуровичі, збірна гміна

с. 129] Убитий секретар збірної гміни Забавка Мар'ян⁵⁶ – 35 років, напали [його] на дорозі до Радехова⁵⁷. Заколений ножами. Це відбувалося в середині січня [19]44 р.

Свідчення 5 лютого [19]44 р.
^гЦвігун Теодор^г

^а У документі Жичиця.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка червоном олівцем, поруч параф.

^{в-в} Власноручний підпис свідка фіолетовим олівцем.

^{г-г} Дописано зеленим чорнилом; повторений номер свідчення 1624.

^{г-г} Власноручний підпис свідка фіолетовим олівцем, поруч параф.

⁴⁸ Рисвянка, кол., гм. Тучин, Рівненський пов., Волинське воєв.

⁴⁹ Желянка (Залянка), кол., гм. Тучин, Рівненський пов., Волинське воєв.

⁵⁰ Сінне, село, гм. Тучин, Рівненський пов., Волинське воєв.

⁵¹ Матіївка, кол., гм. Тучин, Рівненський пов., Волинське воєв.

⁵² Городище – існувало кілька населених пунктів із такою назвою у Волинському воєв., імовірно, йдеться про село у Рівненському пов.

⁵³ Річиця, село, гм. Тучин, Рівненський пов., Волинське воєв.

⁵⁴ Публікація за: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 192 – окремих рукописний аркуш з *Книги А* (зошит 1); пор.: L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 384.

⁵⁵ Парафію в Яновій Долині було ериговано у 1936 р. (L. Poppek, *Świątynie Wołynia*, Lublin 1997, t. 1, s. 93).

⁵⁶ Пор.: BOZW, де фігурує Забавка Мар'ян; дата смерті: 8 січня 1944 р.

⁵⁷ Радехів, місто, гм. Радехів, Радехівський пов., Тернопільське воєв.

[поз.] 1625⁵⁸

Село Слобідка Більшівцівська, Рогатинський пов., гм. Більшівці⁵⁹, пар. Більшівці [Станіславське воев.]

Петрусевич Войцех – 52 роки; Цихонь⁶⁰ і її заміжня дочка – 38 років; Щепанський Рудольф⁶¹ – 34 роки, його дружина Магда⁶² – 34 роки, і син Казимеж – 5 років; Бучма Ігнаци з сім'єю⁶³, дружина тяжко поранена, а двоє дітей вбито; Шиманський із сім'єю – три особи⁶⁴; Мичишинова⁶⁵ з двома дітьми: Крусницький Казимеж⁶⁶ – бл[изько] 48 років, з дружиною і сином Каролем⁶⁷ – 22 роки^а.

[поз.] 1626⁶⁸

Селище Городне, гм. Будераж, Здолбунівський пов., пар. Мізоч [Волинське воев.]. Студзинський Адам⁶⁹ – нар. у 1911 [р.], убитий у сусіда Савицького Вінцентія⁷⁰ – бл[изько] 30 років, і Чеховський Юзеф⁷¹ – бл[изько] 26 років. Їх застрелили вночі 19 травня 1943 р. Селище налічувало 4^б польські і 4 укр[аїнські] сім'ї. Селище належало до села Будераж. До часів убивств вони жили в злагоді.

Показання дає дівер/шурин, 7 лютого 1944 р.

^вКовальський^в

[поз.] ^г1627^г

Село Слобідка Більшівцівська, гм. і пар. Більшівці

Цихонь⁷² – близько 60 років, і його дружина⁷³ – близько 55 років, Петрусевич⁷⁴ – близько 60 років, Бучма⁷⁵ – близько 45 років, його дружину поранено, лежить у лікарні в Станіславові, дочка⁷⁶ – близько 17 років, вона була поранена, а укр[аїнський] лікар Лотоцький заявив, що вона ще оду-

[Зелена
книга,
с. 129]

^а Відсутність подальшого продовження свідчення.

^б Первісно була вписана цифра 5, виправлено на 4.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

^{г-г} Дописано зеленим чорнилом.

⁵⁸ Публікація за: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 192 – окремий рукописний аркуш з *Книги А* (зошит 1); пор.: L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 385. Злочин у цьому населеному пункті описано також у поз. 1627 і 1632.

⁵⁹ У *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Слобідка Більшівцівська.

⁶⁰ У BOZW згадується Цихонь (Цихунь) Марія; 40 років, убита 5 лютого 1944 р. під час атаки українців на село Слобідка Більшівцівська.

⁶¹ Пор.: BOZW; вік: 35 років. В описі обставин смерті з'являється інформація, що його вбито з дружиною Марією (українокою) і сином 5 або 7 лютого 1944 р.

⁶² Згідно з BOZW дружину Рудольфа Щепанського звали Марія.

⁶³ Пор.: BOZW; в описі обставин смерті з'являється запис, що Ігнаци Бучма був «убитий разом із сином Яном і дочкою Ізабеллою».

⁶⁴ Пор.: BOZW, де записано, що жертва мала на ім'я Казимеж і була вбита з дружиною Францишкою і дочкою Казиминою.

⁶⁵ Згідно з BOZW Антоніна Мицишин (Мисишин) була вбита разом із чоловіком Густавом і дочкою Анною під час нападу бандерівців 5 або 6 лютого 1944 р.

⁶⁶ Імовірно, йдеться про Крушельницького Казимежа, чоловіка Елеонори, який був «убитий разом з дружиною і сином Каролем» (пор.: BOZW).

⁶⁷ У BOZW згадується Кароль/Лолек Крушельницький; вік: 25 років.

⁶⁸ Публікація за: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 192 – окремий рукописний аркуш із *Книги А* (зошит 1); пор.: L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 384.

⁶⁹ Пор.: BOZW, де записано, що Адам Студзинський був лісником; вік: 31 рік.

⁷⁰ Пор.: BOZW; вік: 32 роки.

⁷¹ Пор.: BOZW; дата народження: 1915 р., дата смерті: 19 або 20 травня 1943 р.

⁷² Пор.: BOZW, де з'являється запис: Цихонь/Цихунь Юзеф; дата смерті: 5 або 7 лютого 1944 р.

⁷³ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Цихонь/Цихунь Марія; вік: 40 років, дата смерті: 5 або 7 лютого 1944 р.

⁷⁴ Пор.: BOZW, де з'являються записи: Петрусевич Антоніна; дата смерті: 5 або 7 лютого 1944 р.; Петрусевич Войцех; вік: 50 років, дата смерті: 5 або 6 лютого 1944 р.

⁷⁵ Пор.: поз. 1625.

⁷⁶ У BOZW з'являється запис: Бучма Ізабелла/Ізабела; вік: 18 (15) років; пор. поз. 1625.

жає, тоді її добили. Сім'я Щепанських⁷⁷, що складається з 5 осіб. Там вбито 32 особи^{а78}, з цього застрелено 26 осіб, а 6 порубали сокирами на дрібні шматки й склали на купки.

[с. 130] Село налічувало 120 номерів, у тому 30 номерів польських сімей. О[тець] Зайонц⁷⁹, настоятель, а другий о. Чоснек⁸⁰ в укр[аїнській] церкві [і] о. Сваричевський⁸¹ проживали у Більшівцях, це 1,5 км від села. Напад стався у ніч з 5 на 6 січня 1944 р. о 8:00 год. вечора. Участь у нападі брали укр[аїнці] з того самого села і з навколишніх сіл.

Свідчення було дано 9 лютого 1944 р.

^вБлагович Антоні^в

[поз.] ^г-1627-^г*⁸²

Село Яструбичі, гм. Яструбичі^а, Сокальський пов., пар.^с Кристинопіль [Львівське восв.]. Мірчук Пйотр⁸³ – 45 років, і брат Ян⁸⁴ – 44 роки, напад був 26 січня [19]44 р., ввечері, о 8:00 або 8:20 год. Пйотра бандити витягли з хати і вбили його в снігах, стріляли і ножом перерізували горло, а Яна вбили на горищі [?], кров просочувалася крізь стелю на підлогу. Їхні дружини укр[аїнки]^с вигнали з хати, а будинки підпалили разом із убитими. *Вбивць може впізнати*^ж.

^зУкр[аїнське] село, 300 номерів. Поляків були 3 сім[і]ї^з.

Показання дає брат [убитих], 8 лютого [19]44 р.

^иМірчук Міхал^и

^а У документі осіб.

^б У документі Чосник.

^{в-в} Власноручний підпис свідка помаранчевим олівцем.

^{г-г} Дописано зеленим чорнилом.

^г У документі Яструбичя.

^д У документі Корчин.

^е У документі параф.

^с У документі укр.

^{ж-ж} Речення дописане і незакінчене, ймовірно, йшлося про твердження «Вбивців неможливо було розпізнати».

^{з-з} Дописано внизу сторінки.

^{и-и} Власноручний підпис свідка червоним олівцем, поруч параф.

⁷⁷ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Щепанська Марія (з сім'єю); пор. поз. 1625.

⁷⁸ У BOZW з'являється запис: злочин у населеному пункті Слобідка Більшівцівська 6 лютого 1944 р., де згадано 19 жертв.

⁷⁹ О. Філіп Зайонц (1892–1951), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; прийняв свячення у 1922 р.; з 1937 р. був парохом пар. Біше; на початку 1944 р. переїхав до Бережан, експатрійований у липні 1945 р., розпочав душпастирське служіння в Апостольській адміністрації опольської Сілезії (М. Leszczyński, *Księża diecezjalni ekspatrianci archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego. Słownik biograficzny*, Warszawa 2020, s. 924); пор. поз. 1656 і 1735.

⁸⁰ О. Бартоломей (Пйотр) Чоснек OCD (1911–1944), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; прийняв свячення у 1935 р.; працював вікарієм у парафії Воля-Ґуловська, потім у монастирі в Більшівцях; катований і вбитий ймовірно у березні 1944 р. (J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 166–169).

⁸¹ О. Володимир Сваричевський, греко-кат. священник (*Шематизм духовенства Львівської Архiepархії*, Львів 1938, с. 29).

⁸² Пор. *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 209 (у машинописі не вказано номера свідчень); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 406.

⁸³ Пор.: BOZW.

⁸⁴ Як вище.

[поз.] №1628^a

Село Широке⁸⁵ – Корнелин, гм. Бурштин, пар. Бурштин⁸⁶

Грабовський Францишек⁸⁷ – 38 років, його витягли з хати, вдарили прикладом із гвинтівки в голову, сильно побили і отримав пізніше 2 постріли в голову, один постріл із револьвера, другий з гвинтівки. Потім обікрали його повністю й залишили зовсім голим, зірвавши навіть із пальця перстень. Це відбувалося 31 липня 1943 р., ввечері. Участь брали трьох українців, убитий їх упізнав і просився, щоб його залишили, на що ті відповіли: «ти клятий ляше, гинь».

Показання дає батько вбитого, 9 лютого 1944 р.

⁶Грабовський Ян⁶

[Зелена
книга,
с. 130]

^{a-a} *Дописано зеленим чорнилом.*

⁶⁻⁶ *Власноручний підпис свідка виконаний помаранчевим олівцем, поруч зеленої параф.*

⁸⁵ Відсутність населеного пункту в *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*.

⁸⁶ Бурштин, містечко, гм. Бурштин, Рогатинський пов., Станіславське воев.

⁸⁷ Пор.: BOZW.

2. СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1629–1639 (КОРИЧНЕВА КНИГА, С. 1–13)

[с. 2] [поз.] 1629¹

^a Село Ганачів², Перемишлянський пов., гм. Куровичі³, пар. Ганачів

1)⁶ Возняк Юзеф⁴ – 40 років, Свірк Антоніна⁵ – 55 років; 2) Рембіш⁸ Владислав⁶ – 20 [років]; 3) Рембіш Юзефа⁷ – 18 років, Тверд Ян⁸ – 35 років, його син Казимеж⁹ – 3 роки; 4) Партика Міхал¹⁰ – 48 років, його двоє дітей; 5) Марія¹¹ – 10 років, і 6) син Миколай¹² – 6 років, Фігурська Марія¹³ – 33 роки, її дочка – 11 років – Катажина¹⁴, Скотнік Марцин¹⁵ – 60 або 65 років; 7) Бурек Марцин¹⁶ – 38 років, [1] син його брата; 8) Бурек Юзеф¹⁷ – 29 років, Липницький Миколай¹⁸ – 55 років, його дружина Катажина¹⁹ – 34 роки, дочки Марія²⁰ – 18 років, і Зофія²¹ – 12–14 років, і дочка Юзефа²² – 10 років, і син Ян²³ – 4 роки; 9) Урига Миколай²⁴ – 55 років, його дружина; 10) Розалія²⁵ – 50 років, і дочка; 11) Емілія²⁶ – 10 років; 12) Рембіш Пйотр²⁷ – 55 років; 13) Яворський Ян²⁸ – 50 років; 14) Венгжин Казимеж²⁹ – нар. у 1909 р.; 15) Урбан Марія³⁰ – 50 років; 16) Венгжин

^a Початок тексту, списаного Уригулею Шумською (рука 1).

⁶ Лише в першому описі цієї книги спочатку позначали жертв, які фігурували у свідченні, послідовним номером; однак це було зроблено неточно, багатьох осіб пропущено, тому в подальшій частині свідчення від цього методу повністю відмовилися.

⁸ Розбіжність у написанні прізвища тут і у підписі.

⁷ У документі викреслено стрий.

¹ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 308; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 434.

² Ганачів, село, гм. Ганачів, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

³ У той час осідком гміни був Ганачів. Куровичі, село, двір, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

⁴ Пор.: BOZW.

⁵ Як вище.

⁶ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Рембіш Владислав.

⁷ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Рембіш Юзефа.

⁸ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Тверд/Творд Ян; вік: 33 роки. В описі обставин смерті з'являється інформація, що був батьком Едварда.

⁹ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Твард/Тверд/Творд Казимеж. У BOZW відсутня інформація про те, що був сином Яна.

¹⁰ Пор.: BOZW.

¹¹ Як вище.

¹² Як вище.

¹³ Як вище.

¹⁴ Як вище.

¹⁵ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Скотнік Марцин/Мар'ян; вік: 64 роки.

¹⁶ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Бурек Марцин/Мар'ян.

¹⁷ Пор.: BOZW.

¹⁸ Як вище.

¹⁹ Як вище.

²⁰ Як вище.

²¹ Пор.: BOZW; вік: 14 років.

²² Пор.: BOZW.

²³ Як вище.

²⁴ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Урига/Крига Миколай.

²⁵ Пор.: BOZW, де записано: Урига/Крига Розалія.

²⁶ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Урига/Крига Емілія.

²⁷ Відсутність у BOZW, де знаходиться запис: Рембіш Пйотр.

²⁸ Пор.: BOZW.

²⁹ Як вище.

³⁰ Пор.: BOZW; вік: 55 років, дата смерті: 3 лютого 1944 р.; пор. поз. 1629.

Клара³¹ – 40 років, Бурек Миколай³² – 50–55 років; 17) Бурек Міхал³³ – [а] 42 роки, його дружина [б] Анна³⁴ – 32 роки, дочка Марія³⁵ – 10 років, і друга дочка – 5³⁶ років, син³⁷ – 3–4 роки, Ламаш Кароліна³⁸ – близько 20 років, з тримісячною дитиною, Свірк Юзеф³⁹ – близько 29 років, Нецкаж Альбін⁴⁰ – близько 27 років, мати Катажина⁴¹ – близько 65 [років], Скотнік Катажина⁴² – 60 років, її дочка Зофія Нецкаж⁴³ – близько 28 років, і дочка Зофії, Станіслава Нецкаж⁴⁴ – 10 років, Нецкаж Флоріан⁴⁵ – близько 57 років, і його син Ян⁴⁶ – [в] нар. у 1920 р., Нецкаж Розалія⁴⁷ – 65 років, Кароль Нецкаж⁴⁸ – 60–65 років, Нецкаж Марцин⁴⁹ – близько 50 років, Джога Розалія⁵⁰ – 38–40 років, і її мати Урбан Марія⁵¹ – 65 років, Рембіш Юзеф⁵² – нар. у 1909 р., Нецкаж Магдалена⁵³ – 60 років, її дочка Розалія⁵⁴ – 25 років, Фігурська Зофія⁵⁵ – 52 роки, її чоловік Антоні⁵⁶ – 40 років, її дочка Станіслава Нецкаж⁵⁷ – 18 років. Напад був 4 лютого 1944 р. о 8:30 год. ввечері, тривав до 12:30 ночі [5 лютого 1944 р.]. Оточили село з усіх боків, підпалили його з трьох сторін, стріляли з важких кулеметів, кидали ручними гранатами, будівлі обливали бензином, стріляли запалювальними кулями, вбивали в хатах ножами й сокирами, а до тих, хто втік, стріляли. Село було польське, налічувало близько 300 номерів, у вбивстві брало участь прибіл[изно] 800 осіб, раніше укр[аїнці] з сусідніх сіл погрожували, що зітруть село з лиця землі. Священники

[с. 2]

^a У документі викреслено 3.

^б У документі викреслено Мар.

^в У документі викреслено років.

³¹ Пор.: BOZW.

³² Пор.: BOZW; вік: 52 роки.

³³ Пор.: BOZW.

³⁴ Як вище.

³⁵ Як вище.

³⁶ Пор.: BOZW, де записано запис: Бурек, ім'я відсутнє.

³⁷ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Бурек, ім'я відсутнє; «Хлопчик, трирічний».

³⁸ Пор.: BOZW.

³⁹ Як вище.

⁴⁰ Як вище.

⁴¹ Як вище.

⁴² Як вище.

⁴³ Пор.: BOZW; вік: 20 років.

⁴⁴ Згідно з BOZW Станіславі Нецкаж було 18 років, але Станіславові Нецкажу було 10 років.

⁴⁵ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Нецкаж Флоріан; див. поз. 1819, 2005а, 2024.

⁴⁶ Пор.: BOZW.

⁴⁷ Як вище.

⁴⁸ Пор.: BOZW; вік: 65 років.

⁴⁹ Пор.: BOZW.

⁵⁰ Як вище.

⁵¹ Пор.: BOZW; пор. поз. 1629.

⁵² Пор.: BOZW, де з'являється запис: Рембіш Юзеф.

⁵³ Пор.: BOZW.

⁵⁴ Як вище.

⁵⁵ Як вище.

⁵⁶ Як вище.

⁵⁷ Як вище.

там францисканці, о. катехит Миколай Токарський⁵⁸, о. парох Гацек Целестин⁵⁹, директор школи Краус Станіслав, учителя звали Цихонь Леопольд; 18 осіб лежить ще в лікарні, поранені.

Свідчення було дано 10 лютого 19[44 р.]

^aКазимира Ламаш^a, ^bБернард Венгжин^a

^aЛеонтина Сапега^a, ^aАгнешка Рембіш^a

^aЛамаш Казимеж^a, ^bМар'ян^b

[с. 3] [поз.] 1630⁶⁰

Колонія Паросля⁶¹, усе належить до Володимирця⁶² за Сарнами

Грабовський Ян – 47 років, його дружина Марія – 48 років, їхній син Мечислав – 11 років, дочка [8] Кристина – 8 років.

Домбровська Казимира – 57 років, її дочка Марія – 17 років, Домбровський Казимеж – близько 35 років. Напад був [7] після Різдва Христового, вночі [о] 12:00 год. ^f1943 р. ^fВбивали їх у власній хаті сокирами, поховав їх ксьондз парох⁶³ з Володимирця. Участь брали укр[аїнці] з села Городець⁶⁴, віддален[ого] півтора кілометра від Парослі. Показання дає дочка і сестра вбитих, яка сама була поранена і змогла втекти.

Свідчення було дано 10 лютого 1944 р.

+++^c Грабовська Євгенія

^{a-a} *Власноручний підпис свідка червоним олівцем.*

^{b-b} *Власноручно записане червоним олівцем лише ім'я свідка.*

^a *У документі викреслено І.*

^f *У документі викреслено око.*

^{f-f} *Дописано над рядком.*

^a *У документі Городець.*

^c *Власноручний знак свідка червоним олівцем.*

⁵⁸ Миколай Токарський OFMConv (1914–1981), римо-кат. священник; вічні обіти склав у 1936 р., після чого навчався у францисканській семінарії у Кракові, де в 1939 р. прийняв свячення; під час Другої світової війни здійснював пастирське служіння у пар.: Чишки, Львів, Моршин, Ганачів; після війни став вікарієм у Розтоці на Нижній Сілезії; у 1950 р. розпочав навчання з філософії в Люблинському католицькому університеті (КУЛ), де у 1952 р. отримав ступінь магістра, а у 1955 р. – докторський ступінь; у 1962 р. з метою ведення наукових досліджень він виїхав до Парижа; після повернення до країни в 1977 р. був інкардинований до Апостольської адміністрації в Любачеві, де як вікарій здійснював пастирське служіння у парафії Башня Долішня (Архів Францисканців Провінції св. Антонія і бл. Якова у Кракові, Acta Commissarii Generalis Provinciarum Poloniae sub Gubernio Russiae a die 1-a Septembris 1939 anni usque ad diem 1-mam Februarii 1943 anni, B-IV a-7, s. 3, 53, 105, 229; *Eksterminacja narodu polskiego i Kościoła rzymskokatolickiego przez ukraińskich nacjonalistów w Małopolsce Wschodniej w latach 1939–1945. Materiały źródłowe*, cz. 2, oprac. J. Wolczański, Kraków 2006, s. 32).

⁵⁹ Целестин Тадеуш Гацек OFMConv (1914–1986), римо-кат. священник; вічні обіти склав у 1935 р., свячення прийняв у 1938 р. в Кракові; після нападу Німеччини на СРСР, у червні 1941 р., виїхав до Львова, потім був вікарієм у Чишках; у червні 1943 р. перебрався до Ганачева, звідки після другого нападу українців на село та плебанію переїхав до Львова; з вересня 1944 р. безуспішно намагався розпочати душпастирську діяльність у кількох осередках на території Кам'янецької дієцезії, після чого повернувся до Львова, а згодом виїхав до рідного Сянока; у 1946–1953 та 1956–1959 роках був гвардіаном монастиря у Перемишлі, виконував також обов'язки духовного отця у францисканській семінарії у Кракові (1965–1968) і асистента провінціала (1968–1974; R. Kwiatkowski, T. Głowiński, *Franciszkanie w wienieckim klasztorze [w:] C. Gacek, Kronika Iwieńca (od 3 V 1939 do 8 VI 1941 roku). Strach i niepewność zwiększają się co dnia...*, Wrocław 2018, s. 25–28).

⁶⁰ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 308; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 435.

⁶¹ Колонія Паросля, кол., гм. Антонівка, Сарненський пов., Волинське воєв.

⁶² Володимирець, містечко, гм. Володимирець, Сарненський пов., Волинське воєв.

⁶³ Парохом був тоді о. декан Домінік Вавжинович (1889–1969), свячення прийняв у 1913 р.; перед Другою світовою війною та під час війни був парохом пар. Володимирець і деканом Володимирецького деканату; після нападу УПА на костел у Володимирці, в серпні 1943 р., залишив пар. і деякий час працював у Рівному; Луцьку дієцезію залишив наприкінці 1943 р.; після війни працював на території Польщі (L. Ropек, *Świątynie Wołynia...*, цит. вид., с. 198; M. Dębowska, *Materiały do dziejów diecezji łuckiej. Relacje o stanie dekanatów i parafii 1941–1944*, Biały Dunajec–Lublin–Łuck–Ostróg 2005, s. 131; його ж, *Kościół katolicki na Wołyniu w warunkach okupacji 1939–1945*, Rzeszów 2008, s. 452).

⁶⁴ Городець, село і фільв., гм. Антонівка, Сарненський пов., Волинське воєв.

[поз.] 1631⁶⁵

Присілок [, що належить] до [села] Черниця Залісся⁶⁶, пар. і гм. Суховоля⁶⁷

Молінський Бартломеї⁶⁸ – 64 роки, син Міхал – 14 років; напад був у хаті, бандити увірвалися і стріляли з гвинтівки. Село налічувало 60 номерів. Національність укр[аїнців] із поляками наполовину, жили разом у злагоді. Були там ще вбиті: Подгурський Томаш⁶⁹ – 50 років, його син Броніслав⁷⁰ – 16 років, Басвич Броніслав⁷¹ – 48 років, і його дружина Пауліна⁷² – близько 40 років, Молінський Стефан⁷³ – 40 років, Молінський Юзеф⁷⁴ – 24 роки, Молінський Пйотр⁷⁵ – 50 років, Молінський Антоні – 25 років, Ігнацик Владислав⁷⁶ – 45 років, Янчишин Юзеф⁷⁷ – 65 років, і його дружина Текля – близько 55 років, Зіомбра Міхал⁷⁸ – 14 років, його бабуся Меланія⁷⁹ – 75 років. Участь брали укр[аїнці] з того самого села і з навколишніх сіл.

Це відбувалося 17 січня [1944 р.], о 5:00 год. по обіді.

Свідчення було дано 10 лютого [19]44 р.

^aМолінський Юзеф^a

^aМазур Юзеф^a

[с. 4]

[поз.] 1632⁸⁰

Село ⁶Слобідка Більшівцівська⁶, Рогатинський пов., гм. і пар. Більшівці

Петрусевич Войцех – близько 50 років, Цихонь Марія⁸¹ – 40 років, її чоловік Юзеф⁸² поранений – у лікарні, Щепанський Рудольф⁸³ – 35 років, його дружина укр[аїнка] і дитина також убиті, Бучма Ігнаци⁸⁴ – 50 років, його дочка Ізабела⁸⁵ – 18 років, і син Ян⁸⁶ – 16 років, Шиманський

^{a-a} Власноручний підпис свідка червоним олівцем.

⁶⁻⁶ У документі Слобідка-Більшівці.

⁶⁵ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 308; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 435.

⁶⁶ Залісся, село, гм. Суховоля, Бродівський пов., Тернопільське воєв. Відсутність населеного пункту Черниця Залісся у *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*.

⁶⁷ Суховоля, двір, село, гм. Суховоля, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

⁶⁸ Пор.: BOZW; вік: 65 років. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «Разом з ним загинув 20-річний син».

⁶⁹ Пор.: BOZW; місце злочину: Суховоля.

⁷⁰ Як вище.

⁷¹ Пор.: BOZW; вік: 40/48 років, місце злочину: Суховоля.

⁷² Пор.: BOZW; місце злочину: Суховоля.

⁷³ Як вище.

⁷⁴ Пор.: BOZW; нар. у 1905 р., місце злочину: Суховоля.

⁷⁵ Пор.: BOZW; місце злочину: Суховоля.

⁷⁶ Як вище.

⁷⁷ Як вище.

⁷⁸ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Зіомбра/Зьомбра Міхал; місце злочину: Суховоля.

⁷⁹ Можливо, йдеться про Зіомбру/Зьомбру Меланію (пор.: BOZW).

⁸⁰ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 308–309; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 435–436; пор. поз. 1625.

⁸¹ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Цихонь/Цихунь Марія.

⁸² Пор.: BOZW, де записано: Цихонь/Цихунь Юзеф.

⁸³ Пор.: BOZW.

⁸⁴ Як вище.

⁸⁵ Пор.: BOZW; вік: 18 (15) років.

⁸⁶ Пор.: BOZW; вік: 16 (14) років.

Казимеж⁸⁷ – 60 років, його дружина Францишка⁸⁸ – 50 років, їхня дочка Казимира⁸⁹ – 23 [роки], Мисишин Анна⁹⁰ – 20 років, і її мати⁹¹ укр[аїнка] – 40 років, Подолян^a Яніна⁹² і Владислав^{a93} – близько 60 років, Крушельницький Казимеж⁹⁴ – 50 років, поранена дружина⁹⁵ померла в лікарні, син Лолек⁹⁶ – 25 років, Старчевська Марія⁹⁷ – 16 років, Лісок⁹⁸ – 30 років, Завадський Ян⁹⁹ – близько 40 років, Маршалеk¹⁰⁰ – близько 28 років. Село налічувало близько 200 номерів, більшість укр[аїнська], до часу вбивств вони жили в злагоді. Священником був старорусин Савричевський, усунули його, а на його місце призначили укр[аїнського] священника з пар. Більшівці. ⁶Укр[аїнського] о[тця] звали Побігуше⁶¹⁰¹. Участь брали укр[аїнці] з того самого села і з навколишніх. Напад стався у ніч з 5 на 6 січня 1944 р.⁸ о 8:00 год. вечора. Випустили ракети з вигуком: «Брати, до роботи [!]». Почали стріляти, а двері й вікна рубали сокирами, і людей, які знаходилися в будинках рубали сокирами, відрізували руки і ноги, голови і проколювали

[с. 5] стилетами.

Свідчення було дано 11 лютого 1944 р.

^fСтарчевська Марія^f

^gАдамовська Леонтиня^g

[поз.] 1633¹⁰²

Село Трудовач¹⁰³, гм. Гологори¹⁰⁴, Золочівський пов., пар. Гологори
Смолінський Владислав¹⁰⁵ – близько 34–35 [років], Фігурняк Мацей¹⁰⁶ – 32 роки, Новак Миколай¹⁰⁷ – близько 56 років, Мазур Пйотр¹⁰⁸ – 35 років. Напад був 27 січня 1944 р., о 6:00 год. веч[ора]. Участь у вбив[стві] брали невідомі бандити. Село налічувало близько 180 номерів, у тому польських сімей було 9, решта укр[аїнські]. Зазвичай жили укр[аїнці] з поляками у злагоді. Укр[аїнський] о[тець]

^{a-a} Надписано над прізвищем.

^{b-6} Дописано на лівому полі.

^b Річна дата написана над денними датами, у документі викреслено січ.

^{f-g} Власноручний підпис свідка червоном олівцем.

⁸⁷ Пор.: BOZW.

⁸⁸ Як вище.

⁸⁹ Як вище.

⁹⁰ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Мишишин/Мисишин Анна.

⁹¹ В описі обставин смерті Мишишин/Мисишин Анни з'являється інформація: «Вбита разом із батьком Густавом та матір'ю Антоніною під час атаки бандерівців».

⁹² Пор.: BOZW; в описі обставин смерті з'являється запис: «нар. 8 вересня 1925 р., дочка Владислава».

⁹³ Пор.: BOZW.

⁹⁴ Як вище.

⁹⁵ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Крушельницька Елеонора. В описі обставин смерті з'являється запис: «Вбита разом з чоловіком Казимежем і сином Каролем».

⁹⁶ Пор.: BOZW, де згадується запис: Кароль/Лолек Крушельницький.

⁹⁷ Пор.: BOZW.

⁹⁸ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Ліско/Лиско Марцеля.

⁹⁹ Пор.: BOZW.

¹⁰⁰ Пор.: BOZW, де згадується запис: Маршалеk Станіслав.

¹⁰¹ О. Богдан Побігушій (нар. у 1908 р.), греко-кат. священник Львівської архієпархії, висвячений у 1936 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архидієцезії*, Львів 1938, с. 22).

¹⁰² Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 309; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 436.

¹⁰³ Трудовач, село, гм. Трудовач, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁰⁴ Гологори, містечко, гм. Гологори, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁰⁵ Пор.: BOZW; вік: 34 роки.

¹⁰⁶ Пор.: BOZW.

¹⁰⁷ Як вище.

¹⁰⁸ Пор.: BOZW; вік: 36 років.

у цьому селі називався Пересипко¹⁰⁹, дир[ектор] укр[аїнської] школи звався Михайло Макух. Владислава Смолінського витягнули до сіней і там завдали йому 19 ударів ножем, він прожив ще 4 години. Пйотр Мазур отримав 3 [удари] ножем і 2 постріли в око. Новак Миколай застрелений і Фігурняк застрелений і кинутий до підвалу ^aКвятковський Міхал^a, якому вдалося втекти.

Свідчення було дано 12 лютого [19]44 р.

^bСмолінський Міхал^b

[поз.] 1634¹¹⁰

Колонія Боб'ятинська¹¹¹, пар. Тартаків¹¹², гм. Стенятин¹¹³, Сокальський пов.

Ришатка¹¹⁴ – близько 50 років, і його дружину, і сина – 19 років, і дочку – 17 років, і дочка Зофія – 10 років. Відбувалося [це] 15 січня 1944 р., о 10:00 год. вечора. Стріляли і ті сім'ї повбивали, грабували все, що могли. Хто вбив, невідомо. Колонія мала 35 номерів. Совети вивезли майже всю колонію, а прибуло там лише 6 польських сімей. Жінка, яка дає показання залишилася сама у цій колонії, оскільки була в сестри в іншому селі.

[с. 6]

Свідчення 12 лютого 1944 [р.].

^bГейсак Тереса^b

[поз.] 1635¹¹⁵

Село Ямельня, пар. Янів, гм. Янів, пов. Городок-Ягелл[онський, Львівське воєв.]. Кошала Анджей¹¹⁶ – 40 років, його брат Юзеф¹¹⁷ – 36 років, Кульчицький Юзеф¹¹⁸ – 40 років, Ключ¹¹⁹ – близько 22 років, Акерман¹²⁰ разом зі своїм зятем, Подсядло¹²¹ – близько 40 років. Вбивство сталося 5–6 лютого [г] 1944 р. вночі. Братів Кошалів застрелили, Ключа і Кульчицького порізали ножами і задушили, ламали руки й ноги, Акермана і Подсядло не знайшли. Село налічувало близько 150 номерів, більшість була поляками. Польський ксьондз називався Тулле¹²², укр[аїнський] – не пам'ятає. Часто траплялося, що укр[аїнці] били поляків, кликали до гміни ввечері і там били.

^{a-a} У документі Квятковського Міхала.

^{b-b} Власноручний підпис свідка синім олівцем.

^b У документі Стинятин.

^г У документі викреслено в січ.

^г У документі Туйле.

¹⁰⁹ Можливо, йдеться про о. Петра Пересипкіна, священника греко-кат. обряду, народженого в 1899 р., який був висвячений у 1930 р. для Львівської архієпархії (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 48).

¹¹⁰ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 309; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 436.

¹¹¹ Боб'ятин, село, гм. Тартаків, Сокальський пов., Львівське воєв.

¹¹² Тартаків, містечко, двір, гм. Тартаків, Сокальський пов., Львівське воєв.

¹¹³ Стенятин, село, двір, гм. Стенятин, Сокальський пов., Львівське воєв.

¹¹⁴ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Ришатко/сім'я; пор. також запис: Злочин у населеному пункті Колонія Боб'ятинська, Сокальський пов., пар. Тартаків, 15 січня 1944 р.

¹¹⁵ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 309; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 436.

¹¹⁶ Пор.: BOZW; вік: 39 років.

¹¹⁷ Пор.: BOZW; вік: 31 рік.

¹¹⁸ Пор.: BOZW; вік: 57 років, хоча в описі обставин смерті з'являється інформація: «За іншими джерелами 40 років».

¹¹⁹ Пор.: BOZW, де згадується запис: Ключ Анджей/Снджей.

¹²⁰ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Акерман/сім'я.

¹²¹ Пор.: BOZW, де згадується запис: Подсядло Юзеф; вік: 41 рік. Марія Подсядло (вік: 40 років), була вбита 29 вересня 1944 р.

¹²² О. Казимеж Тулле (1885–1957), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1908 р.; з 1933 р. був парохом пар. Янів біля Львова, в 1940–1944 роках виконував також обов'язки декана деканату Городок-Ягеллонський; після нападів бандерівців на парафію у вересні 1944 р. оселився у Львові; експатрійований у 1945 р., розпочав пастирське служіння на території Адміністрації Опольської Сілезії (M. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 822).

Свідчення було дано 12 лютого [19]44 р. Участь убивців – невідомо, були лише у нім[ецьких] формах і укр[аїнської] поліції.

^а«Стражник Антоні»^а

[поз.] 1636¹²³

Містечко Олика, Луцький пов., замок кн[язя] Радзивілла [Волинське воєв.]

На 8000 чоловік – 3000 поляків. До пар. належали навколишні села, разом 5000 поляків. Почалося в околиці від березня 1943 р. Щуцмани тікали до банд і вбивали поляків. 25 березня [1943 р.] банда забрала коней, говорили російською, але це були українці, це [було] доказом, що наступного дня на посту щуцманів уже не було в містечку. Всі польські колонії та домівки стали ареною страшної [?] трагедії. 19 травня 1943 р. брат і син чоловіка, який дає показання, були вбиті на полі. Тіло брата, якого знайшли, мало сліди куль і ножових поранень, тіла сина не знайшов. Брата прострілено в голову, руку, бік біля серця і пробитий ножом від горла до серця. Не було тижня, щоб не гинули наші люди. Часто банди в німецькому одязі жахливо вбивали. Вбили сім'ю Костецьких¹²⁴ і Бернацьких¹²⁵, а між ними Бжозовського¹²⁶, а тіла їхні склали на хрест. Це сталося восени, під час копання бульби [6]. На Святвечір напали на Олику і хоча німці чинили опір, убили 14 осіб. У будинку [8] у Боровського¹²⁷, де зібралось кілька сімей, щоб бути в безпеці, коли бандити наблизилися і сказали, що це «сторожа» – мешканці відчинили і тоді бандити почали вбивати. Оскільки згасло світло, бандити змусили хлопчика світити свічку і вбивали одного за одним: його матір Мрочкову¹²⁸, брата Боровського¹²⁹ з дружиною, Пйотровського¹³⁰ – 80 років, внука Боровського¹³¹, Пйентову¹³² і декількох їхніх дітей, з яких наймолодше, ще у колісці, воно мало 4 удари сокирою, Пйента зміг утекти, а хлопець, який мав тримати свічку, отримав удар сокирою в голову, однак був лише поранений і наступного дня відправлений до лікарні. Його батько є на роботі в Німеччині. Другий дід – вбили 5–6 осіб, а 8 втекли. Ті, які загинули, мали відрубані руки й ноги. Бандити були одягнені в білі простирадла та [озброєні] гострими сокирками. 15 січня [1944 р.] з Пшебража приїхали поляки

[с. 8] на 100 возах і забрали якомога більше поляків разом із ксьондзом до себе. За рештою сімей мали приїхати через три дні, але певно бандити вже їх не впустили. На другий день польські родини виїхали з двором та маєтком до Луцька. Залишилися шість сімей в Олиці. 19 січня [1944 р.], на день Водохреща, українці почали палити будинки, а де не можна було спалити, розбирали. Бандити оточили мою хату, спочатку підпалили хлів, ми чинили опір і стріляли, але коли не змогли дати їм відсіч, втекли до замку, де вже стояли угорці. Батько, втікаючи до замку – років 85, був убитий на дорозі – 4 кулі. Сестра залишилася в будинку. Околиця з'їхалася на грабунок – і до грабунку, і до банди належали місцеві жителі. Молоді були в бандах, а старші й діти грабували.

^а-^а *Власноручний підпис свідка червоним олівцем.*

⁶ *У документі викреслено 1-го Дня.*

^в *У документі викреслено Мрочків, коли бандити.*

¹²³ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 309–310; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 437–438.

¹²⁴ У BOZW з'являється запис: Костилицький (сім'я). Була це «сім'я з п'яти осіб».

¹²⁵ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Бернацький (сім'я). В описі обставин смерті з'являється інформація, що була це «сім'я з чотирьох осіб»; дата смерті: 19 лютого 1943 р.

¹²⁶ У BOZW знаходиться запис: Бжозовський Станіслав/Броніслав, але місцем злочину була кол. Глибока (Мочульці) в гм. Олика.

¹²⁷ Пор.: BOZW, де знаходяться записи: Боровський Зенон; вік: 65 років, «убитий [...] у Святвечір», а також: Боровський, ім'я відсутнє; дата смерті: січень 1943 р., «вбитий разом із трьома онуками».

¹²⁸ Пор.: BOZW; імовірно, йдеться про Мрочек/Мрочко Бальбіну. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «Вбита разом із сином Єжим в хаті Боровської у Святвечір 1943 р.».

¹²⁹ Див. інформацію, що стосується Боровського в поз. 1636.

¹³⁰ Пор.: BOZW, де записано: Пйотровський Теофіл; нар. 24 квітня 1879 р.

¹³¹ У BOZW з'являється запис: Боровський, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті з'являється інформація: «вбитий разом із трьома онуками».

¹³² У BOZW зустрічаються записи: Пйента Ірена; «вбита [...] з сином Романом і дочкою Вандою», а також: Пйента, ім'я відсутнє; «вбита [...] з чотирма дітьми».

Були з сіл: Чимежин^{a-ve/} Чемерин^{a133}, Жорнище¹³⁴, Носовичі¹³⁵, Метельне¹³⁶, Лечань¹³⁷, Радухівка⁶¹³⁸, Сухівці¹³⁹, Миловиця¹⁴⁰, Залісоче¹⁴¹, Горянівка¹⁴², Гедичі¹⁴³, Дерев'яне^{b144}, Дідичі¹⁴⁵. Село відоме ще до війни як комуністичне. Угорці відмовили в допомозі, через три дні йшов патруль у бік хати, і тоді можна було хоча поховати тіло. Маючи сховище біля хати, я сховав трохи білизни, речей та їжі, і хоча це дістав, то в дорозі, коли евакуювалися з цих околиць угорці, все мені вкрали. 1 лютого [1944 р.] був термін евакуації замку, але більшовицькі партизани не дозволили їм виїхати в той день, і від кулі згоріла замкова вежа. Виїхали вночі, але треба було завернути, бо партизани

сильно обстрілювали. Загинув євреї з угорської кавалерії – 3 солдатів було поранили, а 9 партизанів вбито. 2 лютого [1944 р.] пополудні виїхали під конвоєм української банди за ціною лімузина, багатства з замку і завантажували^г вози всіма угор[сь]кими запасами, окрім цього вимагали залишити сім'ю Гловацьких, яка сама відмовилася їхати через немовля, окрім них залишилося кілька сімей. Угорці виїхали лише на конях із двома возами для санітарної служби та кухні. Коли вони залишали замок, ішли всі бандити з села [і]^д Чемерин^а грабувати та вбивати, а через годину замок уже горів. Вели їх через болота та польові дороги. Були 4 сім'ї, в Малині залишалася Слензакова з вагітною дочкою, бо бандити змусили^е покинути^е той віз, на якому вони їхали, а окрім цього вимагали, щоб всі поляки залишилися. Офіцер виторгував за револьвер дружину чоловіка, який дає показання, а він сам поголив вуса і йшов серед загону євреїв та угорців, які там працювали. У замку оповідач зустрів Конарську з Бродів [та] Боровську Чеславу – учительки з Олики. Конарська впізнала між бандитами свого учня; Велогурський з дружиною, Кобилянська – 60 років, власниця маєтку поруч із Ходачковом^{е146}. У Малині¹⁴⁷ вимагали [видачі] цивільних осіб, урятувалися: Седлецький з дружиною, Слензак і 2 інші сім'ї. Ці сім'ї з Костополя. З німецьким табором свідки приїхали до Львова. Польський ксьондз називався Воронович

[с. 9]

^{a-va} Дописано зеленим чорнилом під назвою населеного пункту.

^б У документі Радугівка.

^в У документі Дерев'яни.

^г У документі з помилкою.

^д У документі викреслено Олики.

^{д-д1} Надписано над грабувати.

^{е-е} Дописано над попереднім словом.

^е У документі Годачкова.

¹³³ Чемерин, село, гм. Олика, Луцький пов., Волинське воєв.

¹³⁴ Жорнище, село, гм. Олика, Луцький пов., Волинське воєв.

¹³⁵ Носовичі, село, гм. Олика, Луцький пов., Волинське воєв.

¹³⁶ Метельне, село, гм. Олика, Луцький пов., Волинське воєв.

¹³⁷ Відсутність населеного пункту в *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*.

¹³⁸ Радухівка, село, хут., гм. Дядьковичі, Рівненський пов., Волинське воєв.

¹³⁹ Сухівці, село, фільв., гм. Дядьковичі, Рівненський пов., Волинське воєв.

¹⁴⁰ Миловиця, передмістя, гм. Олика, Луцький пов., Волинське воєв.

¹⁴¹ Залісоче, село, гм. Олика, Луцький пов., Волинське воєв.

¹⁴² Горянівка, село, гм. Олика, Луцький пов., Волинське воєв.

¹⁴³ Відсутність населеного пункту в *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej* і на картах. Можливо, йдеться про населений пункт Дідичі, який згадується в тексті трохи пізніше (прим. 264).

¹⁴⁴ Дерев'яне, село, хут., гм. Клевань, Рівненський пов., Волинське воєв.

¹⁴⁵ Дідичі, село, гм. Олика, Луцький пов., Волинське воєв.

¹⁴⁶ Малий Ходачків, Великий Ходачків, село, кол., двір, гм. Малий Ходачків, Великий Ходачків, Тернопільський пов., Тернопільське воєв.

¹⁴⁷ Малин, село, кол., гм. Малин, Дубенський пов., Волинське воєв.

Станіслав¹⁴⁸, виїхав 15 січня [19]44 р. на Пшебраже¹⁴⁹. Укр[аїнського] вчителя звали Вознюк Данило,

[с. 10]

його дружина полька, син також поляк, переховували у себе бандитів, які від них вискочили та вбили батька чоловіка, який дає показання посеред дороги. Українці-вбивці: Колошко, Дудін, Овсяний, Аугел Володимир – з Олики, а з Чемерина, сусіднього села, укр[аїнського], звалися: Гринюк, Булакевичів двох синів і син Зубенко.

Свідчення було дано 14 лютого 1944 р.

^aС. Седлецький^a

[поз.] 1637¹⁵⁰

Село Черниця, Бродівський пов., гм. Суховоля¹⁵¹, пар. Підкамінь [Тернопільське воєв.]. Масловська Вікторія¹⁵² – близько 45 років, її син Юзеф¹⁵³ – 15 років, Врублевська Юзефа¹⁵⁴ – 35 років, її син Збігнев¹⁵⁵ – 8 років, Бай Станіслав¹⁵⁶ – 37 років, Сльонзак Францишек¹⁵⁷ – 35 років, Стоцький Францишек – 32 роки, Щерба Павел – 40 років, Кохманський Пйотр¹⁵⁸ – 37 років, Масловський Болеслав¹⁵⁹ – 40 років, його син Фелікс¹⁶⁰ – 18 років, Баран Станіслав¹⁶¹ – 30 років, Вернер Антоні¹⁶² – 58 років. Напад був 6 лютого 1944 р. між 3:00 [і] 6:00 год. пополудні. Бандити напали з гвинтівками та стріляли, а Пйотра Кохманського¹⁶³ били спеціально, виломлювали йому руки й ноги. Четверо чоловіків у цивільному одязі їхали саньми, назустріч їм ішов Петро Гудима – ⁶укр[аїнець]⁶, син Петра та Марії, і сказав їм, щоб повернулися назад, бо ще небезпечно, і сів з ними на сани, і поїхав, а вони відповіли, що якщо буде час, то вони почекають. Того дня стався напад. Село мало 500 номерів, чверть із них були польськими, до часу вбивства жили разом у злагоді.

^a-^a *Власноручний підпис свідка.*

⁶-⁶ *Надписано над син.*

¹⁴⁸ О. Станіслав Воронович (1895–1961), римо-кат. священник Луцької дієцезії; після закінчення духовної семінарії в Житомирі прийняв священницькі свячення 15 березня 1919 р., а потім став вікарієм при кафедрі в Луцьку; у 1921–1928 роках був парохом у Камені-Каширському; за його ініціативи тоді зведено костел у Малих Голобах; у 1928 р. був призначений парохом пар. в Млинові, а в червні 1939 р. парохом колегіати в Олиці, яка під час волинської трагедії була – разом із сусіднім замком Радзивіллів – сховищем польського населення; після захоплення Олики українцями знайшов притулок у Пшебражі, де був створений найбільший центр польського опору; в травні 1945 р. поїхав до Немодлина в Апостольській Адміністрації Опольської Сілезії, з 1948 р. виконував пастирське служіння на території Апостольської Адміністрації в Гожові-Великопольському (A. Niećko, *Ksiądz Stanisław Woronowicz – biografia*, <https://antoni.niecko.com/ksiazdz-stanislaw-woronowicz-biografia/>; M. Dębowska, *Wołyń 1943. Dezorganizacja i zagłada parafii katolickich. W 80. rocznicę męczeństwa Polaków*, Kraków 2023, s. 148, 151–152).

¹⁴⁹ Пшебраже, кол., гм. Тростянець, Луцький пов., Волинське воєв.

¹⁵⁰ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 311; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 438 – неправильний номер 1631.

¹⁵¹ У *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej* гм. Черниця.

¹⁵² Пор.: BOZW.

¹⁵³ Як вище.

¹⁵⁴ Як вище.

¹⁵⁵ Як вище.

¹⁵⁶ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Бай/Бой Станіслав.

¹⁵⁷ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Шлензак/Сльонзак Францишек.

¹⁵⁸ Пор.: BOZW.

¹⁵⁹ Як вище.

¹⁶⁰ Як вище.

¹⁶¹ Як вище.

¹⁶² Як вище.

¹⁶³ Пор.: BOZW; вік: 37 років; «убитий і прибитий як Христос».

Укр[аїнський] о[тець]¹⁶⁴ утік перед убивством, оскільки був д[уже] добрим та [а] відмовляв їх від убивств. Більшовики спалили польську каплицю, вони не вивозили поляків, лише вивезли 2 укр[аїнські] сім'ї. Вбивали поляків цих, які розмовляли вдома польською, тих, хто розмовляв укр[аїнською], не вбивали. Участь брали місцеві укр[аїнці] і знали, кого хочуть убивати. Ян Вернер був поранений і Стефан Врублевський, це зять і батько.

Очевидці дають показання 14 лютого 1944 р.

⁶Вернер Ян⁶

[поз. 1637a]¹⁶⁵

В дорозі між Старим ^вВишнівцем^{в166} і Ланівцями¹⁶⁷, Старий ^гВишнівець^г, пар. Старий ^гВишнівець^г, гм. ^гВишнівець^г

Пшибилко Ян¹⁶⁸ – близько 35 років, комендант поль[ської] пол[іції] в Ланівцях, Генцинський Мар'ян¹⁶⁹ – 40 років, Коссовський Ян – 35 років, Шорловський Владислав – 50 років, Маньковський Вінценти – 47 років, його дружина Марія – 38 років, і дочка Данута – 15 років, дружина Пшибилко¹⁷⁰ – близько 30 років, Генцинський¹⁷¹ дружина, Шорловський дружина, Шорловський Юзеф – 32 роки, і його дружина – 30 років. Разом убитих було 130 осіб. Усіх зігнали до Буглова¹⁷² до бандитського штабу і там їх вбили. Це відбувалося 5 лютого 1944 р., вдень.

Показання дає свідок і дочка вбитих 14 лютого [19]44 р.

^сВішневський Едвард^с

^сРосінський Тадеуш^с

^сМаньковська Барбара^с

[поз.] 1638¹⁷³

Село Боків, гм. Божиків, Підгаєцький пов., пар. Боків [Тернопільське воев.]

Загарко Віктор – близько 35 років, його дружина Євгенія¹⁷⁴ – 30 років, їхня дочка Люся¹⁷⁵ – 7 років, Кулачковський¹⁷⁶ з сім'єю – близько 35 років, Загарко Людвик¹⁷⁷ – 40 років, Крупа Ян¹⁷⁸ – 28 років,

^а У документі перекреслені літери вби.

^{б-в} Власноручний підпис свідка червоном олівцем.

^{в-в} У документі Вишнівцями.

^{г-г} У документі Вишнівці.

^{г-г} У документі Вишнівецька.

^а У документі Бухлова.

^{с-с} Власноручний підпис свідка.

¹⁶⁴ Згідно з останнім довоєнним шематизмом душпастирська опіка над костелом у Черниці офіційно належала пароху з Пісочної. О. Омелян Каленюк, греко-кат. священник Львівської архієпархії (нар. у 1880 р.), висвячений на священника в 1905 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 52).

¹⁶⁵ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 311; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 438–439. У жодному джерелі це свідчення не було позначене власним номером.

¹⁶⁶ Старий Вишнівець, село, гм. Вишнівець, Кременецький пов., Волинське воев.

¹⁶⁷ Ланівці, містечко, зал. ст., село, гм. Ланівці, Кременецький пов., Волинське воев.

¹⁶⁸ Пор.: BOZW; місце злочину: невстановлене.

¹⁶⁹ Як вище.

¹⁷⁰ У BOZW зазначено: Пшибилко, ім'я відсутнє; «дружина Яна Пшибилка», місце злочину: невстановлене.

¹⁷¹ У BOZW зазначено: Генцинська, ім'я відсутнє; «вбита з чоловіком Мар'яном», місце злочину: невстановлене.

¹⁷² Буглів, село, гм. Вишгородок, Кременецький пов., Волинське воев.

¹⁷³ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 311; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 439.

¹⁷⁴ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Захарків/Захарко/Загарко Геновефа/Євгенія; вік: 37 років.

¹⁷⁵ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Загарко/Захарко Люся.

¹⁷⁶ Пор.: BOZW, де записано: Кулачковські/сім'я.

¹⁷⁷ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Загарко/Захарко Людвик.

¹⁷⁸ Пор.: BOZW.

[с. 12]

Шимкович Кароль¹⁷⁹, його дружина¹⁸⁰ і 2 дочки¹⁸¹, Шимкевич [Шимкович] Броніслав¹⁸², дружина¹⁸³ і 1 дочка¹⁸⁴, Людвик Пілецький¹⁸⁵ і двоє дітей¹⁸⁶, а сама дружина лежить у лікарні, Цивінський Адам¹⁸⁷ і його дружина¹⁸⁸, Піліховський Владислав, дружина і двоє дітей¹⁸⁹, Гути – чотири брати. [а] Це відбувалося з 10 на 11 лютого 1944 р., вночі. Участь у вбивстві брали укр[аїнці] з цього села. Село налічувало 300 до 400 номерів, а в тому до 120 польських сімей; до останнього вони жили всі разом у злагоді. Укр[аїнського] о[г]тя] в цьому селі звали Каблак, польський о. Храпко⁶ Людвик¹⁹⁰ утік перед убивством.

Свідчення було дано 14 лютого 1944 [р.]
[б]

[поз.] 1639^с

[г] Місто Старобільськ, концентраційний табір

Концентраційний табір для польських рабів, яких підозрювали у боротьбі з советами. Весь табір налічував близько 28 тисяч ув'язнених. Оточений чотирма рядами колючого дроту, між якими стоять сов[єтські] пости, 12 веж із прожекторами. Звідти відібрали для роботи 670 осіб, [яких] забрали до заводу^а Гартмана (локомотивобудівний завод). До місяця призначення прибули 52 особи. Решту було вбито. Це відбувалося наприкінці вересня 1941 р.

Свідчення було дано 14 лютого 1944 р.
[с]

^сПоказання з 1640 по 1671: *Зелена книга*^с

^а У документі викреслено Боків і число 1639.

^б У документі Грапко.

^в Нерозбірливий підпис свідка.

^г У документі викреслено 1638.

^д У документі викреслено Село.

^а У документі професії.

^с Власноручний, нерозбірливий підпис свідка, поруч параф.

^{с-с} Дописано зеленим чорнилом.

¹⁷⁹ Пор.: BOZW.

¹⁸⁰ У BOZW з'являються наступні записи: Шимкович Целестина (не вказано віку), Шимкович Кристина (вік: 19 років), Шимкович Марцеля (вік: 41 рік), Шимкович Сабіна (вік: 43 роки).

¹⁸¹ У BOZW не встановлено осіб, які були дочками Кароля Шимковича.

¹⁸² Пор.: BOZW, де згадується запис: Шимкович/Шимкевич Броніслав; вік: 48 років.

¹⁸³ У BOZW не встановлено особи, яка була дружиною Броніслава Шимкевича/Шимковича.

¹⁸⁴ У BOZW не встановлено особи, яка була дочкою Броніслава Шимкевича/Шимковича.

¹⁸⁵ Пор.: BOZW; вік: 40 років.

¹⁸⁶ У BOZW з'являються наступні записи: Пілецький Ігнаци (не вказано віку), Пілецький Казимеж (не вказано віку), Пілецький Міхал (вік: 15 років).

¹⁸⁷ Пор.: BOZW, де записано: Цивінський/Цевінський Адам; вік: 38 років.

¹⁸⁸ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Цивінська/Цевінська Анна; вік: 35 років. В описі обставин смерті з'являється інформація: «дружина Адама, вбита з чоловіком і дочками: Марією, Яніною і Данутою».

¹⁸⁹ У BOZW з'являється запис: Пелеховський/Пеліховський/Піліховський Казимеж; вік: 10 років. Можливо, що він був сином Владислава.

¹⁹⁰ О. Людвик (Якуб) Храпко (1889–1970), римо-кат. священник; у 1911 р. вступив до домініканців у Львові, прийнявши чернече ім'я Якуб; священницькі свячення прийняв у 1917 р.; в 1936 р. залишив орден і був інкардинований до Львівської архідієцезії латинського обряду; у 1936–1938 роках адміністратор пар. Біще, а у 1938–1944 роках пар. Боків; після атак бандерівців 2 березня 1944 р. виїхав до Бережан; експатрійований у 1945 р., розпочав душпастирську діяльність на території Гожовського ординаріату (М. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 114).

3. СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1640–1671 (ЗЕЛЕНА КНИГА, С. 1–20)

[поз.] 1640¹

[с. 1]

^a Село Антонівка, Горохівський пов., гм. і пар. Берестечко [Волинське воев.]. Слодковський Зигмунд – 36 років, і його син – 12 років. Їх схопили на дорозі між Антонівкою та Берестечком, забрали коней і віз, а вони зникли безвісти. Це відбувалося восени 1943 р.

Показання дає батько вбитої люд[ини]²

15 лютого 1944 р.

+++⁶ Слодковський Ян

[поз.] 1640а³

Пар.^a і село Ганачів, гм. Куровичі, Перемишлянський пов. [Тернопільське воев.]

Бжоза [?] Ян⁴ – нар. у 1919 р., напад був на вулиці. Пробитий ножом у груди і одна куля в ногу. Напало на нього 4 чоловіків; хто брав участь у вбивстві, невідомо. Це відбувалося 13 лютого 1944 р.

Свідчення було дано 16 лютого [19]44 р.

[†]Урига Міхал[†]

[поз.] 1641⁵

Село Вовків, гм. Янчишин⁶, Перемишлянський пов., пар. Вовків [Тернопільське воев.]. О[тець] Юзеф Качоровський⁷ і його мати⁸, Джурило Болеслав⁹ – черговий станції.

[поз.] 1642¹⁰

Село Ладанці, гм. Янчишин¹¹, Перемишлянський пов., пар. Вовків [Тернопільське воев.]. Квасниця [?]¹² [†]

^a З цього місця текст писаний синім чорнилом Уришулею Шумською.

⁶ Власноручний знак свідка.

^b У документі параф.

^{†-†} Власноручний підпис свідка.

[†] У документі викреслено Фі.

¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 194; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 386.

² У машинописному документі, що містить добірку свідчень інформація про свідка подана у такій формі: «Дає показання батько вбитого, неписьменний Слодковський Ян» (BOss. Rkps 16274/III, Архів Головної ради опіки міста Львова. Матеріали про дії українських націоналістів на Волині та Східній Малопольщі у 1943–1944 роках, ч. 2, *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 194).

³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 194; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 386.

⁴ Пор.: BOZW.

⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 194; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 386.

⁶ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Вовків.

⁷ У BOZW записано, що о. Юзеф Качоровський, 37 років, колишній вікарій пар. у Білці Шляхетській, парох пар. у Вовкові, його вбито в ніч з 10 на 11 лютого 1944 р.: «Виконавцями вбивства були, ймовірно, Андрій Косцюк з Фірлеєва, Гринько Бабяк з Дусанова і Білик з Курилиць»; пор.: J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 340–346; пор. поз. 1657а.

⁸ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Качоровська, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «Мати пароха, вбита 9 лютого 1944 р. у Вовкові бандою УПА»; пор. поз. 1657а.

⁹ У BOZW фігурує запис: Джурило Юзеф; «черговий на станції, вбитий 9 лютого 1944 р. в селі Вовків бандою УПА».

¹⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 194; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 387.

¹¹ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Ладанці.

¹² Ймовірно прізвище жертви; у BOZW не зафіксовано жертви з таким прізвищем.

[поз.] 1643¹³

Село Фірлеїв¹⁴, пар. Фірлеїв

Міхал Зелинський¹⁵ – нар. у 1911 р., і його син Владислав¹⁶ – 9 років, Маховський Юзеф – 70 років, Шуманський Владислав¹⁷ – близько 40 років, Венц Марія¹⁸ і її невістка, і дитина. Це відбувалося 16 лютого 1944 р. вночі. Село налічувало близько 400 номерів, наполовину поляків і укр[аїнців]. Польський св[ященник] звався Шатко Станіслав¹⁹.

[с. 2] До часу вбивства вони жили в злагоді. Хто брав участь у нападі, невідомо. Тіла [вбитих] у Вовкові поховали на цвинтарі в Перемишлянах, а у Фірлесві невідомо.

Свідчення було дано 20 травня 1944 р.

^aКузняр Станіслав^a

[поз.] 1644²⁰

Митулин²¹, гм. Гологори²², Золочівський пов. [Тернопільське воєв.]

Номерів 240, у тому 70 польських, окрім змішаних шлюбів. Напад 17 січня [1944 р.] о 6:00 год. вранці до 9:00 год. озброєними українцями [6]. Загинули Смолінський Марцин²³ – 47 [років], з дружиною Анастасією²⁴ – спалені в підвалі власної хати; його син Міхал – 23 роки – забраний бандою до лісу з метою можливого отримання від нього відомостей про польські організації. Подкувка Анджей²⁵ – 68 років, і син Щепан²⁶ – 35 років, каліка – спалені пізніше за своєю садибою. Подкувка Міхал²⁷ – 18^a років, син Леона, застрелений під час втечі²⁸. Його схопили 6 бандитів, один на прохання хотів відпустити його, інші хотіли вбити, наказали йому тікати. Хлопець, усвідомлюючи, що його все одно вб'ють, наказав їм стріляти, але після наказу: «Тікай[!]» – і коли він перший раз обернувся, йому вистрілили у потилицю, так що вся щелепа вилетіла. Поранені: Юзефа Квятковська – 32 [роки], її сестра Броніслава – 21 [рік], і Рокіцький Миколай – 37 [років], всі у шпиталі в Золочеві. Напали на одну польську вулицю біля лісу, бандитів було близько 100. [О год.] 8:30 приїхало машиною гестапо, 20 людей застрелили, 2 бандитів, з яких один був місцевий – Гнатів Петро, за що німці спалили [також його] садибу. Ввечері бандити влаштували помсту, освітлювали село ракетами. Відтоді частина [мешканців] на ніч переїжджає

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі викреслено зі зброєю.

^a Виправлено з 28.

¹³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 194; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 387.

¹⁴ Фірлеїв, містечко, гм. Фірлеїв, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

¹⁵ Пор.: BOZW, де згадується запис: Зелинський Міхал/сім'я: «батько, мати і син. Убиті бандерівцями 15–16 лютого 1944 р. [...] За іншими джерелами [...] загинув Міхал Зелинський, 33 роки, Владислав Зелинський, 9 років».

¹⁶ Пор.: BOZW.

¹⁷ Пор.: BOZW, де записано: Шумлянський/Шуманський Владислав; дата смерті: 15 лютого 1944 р.

¹⁸ Пор.: BOZW, де записано, що була вбита 16 лютого 1944 р. «з невісткою Катажиною та її двома дітьми».

¹⁹ О. Станіслав Шатко (1887–1969), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; священницькі свячення прийняв у 1913 р.; з 1921 р. був парохом пар. Фірлеїв; після нападу бандерівців на Фірлеїв знайшов притулок у Рогатині, потім у Львові; експатрійований в 1944 р., розпочав пастирське служіння на території Тарнівської дієцезії, згодом був інкардинований до Вроцлавської дієцезії (M. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 771); пор. поз. 1661 і 1742.

²⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 194–195; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 387.

²¹ Пор.: *Kopia relacji...*, цит. вид., mps, с. 194 – опечатка: Міцлін.

²² Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Митулин.

²³ Пор.: BOZW.

²⁴ Як вище.

²⁵ Як вище.

²⁶ Як вище.

²⁷ Як вище.

²⁸ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 194 – запис змінено: «Подкувка Міхал, другий син, помирає від смертельного поранення під час втечі».

до села Новосілки²⁹, майже суто польського³⁰. Решта розходиться по домівках доброзичливих українців. Плебанія знаходиться у Словіті³¹. На 400 номерів є 20 польських номерів, але там стоїть зараз військо. [с. 3]

Львів, 13 лютого 1944 р.

^aМазур Владислав^a

^aСмолінський Ян^a

[поз.] 1645³²

Каролівка (130 номерів, у тому польських 128), гм. Букачівці³³, Рогатинський пов. [Станіславське воєв.]

Напад був на село Людвиківку³⁴ і погрозували Каролівці, тому жінки з дітьми приїхали до Львова. Чоловіки мали перенести майно до Жуківців³⁵, село 400 номерів, польське.

^aМіськевич Анна^a

^aЖепецька Юлія^a

[поз.] 1646³⁶

Село Панська Долина³⁷, між Луцьком та Млиновом³⁸

Село Рибча³⁹, між Вишнівцем⁴⁰ та Кременцем⁴¹ – захищаються від українських нападів^a.

[поз.] 1647⁴²

У селі Грядки⁴³ після нападу врятувалися лише батько та його 18-річний син. Угорці спокусившись описом майна, яке постраждалі залишили в селі, надали їм 6 солдатів як ескорт. У дорозі напали на них українці. Обоє поляків повісили. Угорці цілі й неушкоджені повернулися до своїх підрозділів.

[поз.] 1648⁴⁴

10 лютого [1944 р.] на передмісті Дубна⁴⁵, в Сурмичах⁴⁶ були вже більшовики. Протягом попереднього тижня німці влаштували облаву на чоловіків до 70 років. 10 лютого [1944 р.] потрапив до табору також свідок Парашук Анатоль разом із дівером/шурином, якого відпустили як неповнолітнього, та з тестем, якого звільнили на підставі свідчення про [г] хворобу.

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі Рабча.

^a У документі Українських.

^r У документі викреслено стан.

²⁹ Новосілки, село, двір, гм. Новосілки, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

³⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 194 – відсутність фрази: «майже суто польського».

³¹ Словіта, село, двір, гм. Словіта, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

³² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 195; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 387.

³³ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Каролівка.

³⁴ Людвиківка, село, двір, гм. Людвиківка, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

³⁵ Жуківці, село, гм. Вишгородок, Кременецький пов., Волинське воєв.

³⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 195; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 388.

³⁷ Панська Долина, кол., гм. Млинів, Дубенський пов., Волинське воєв.

³⁸ Млинів, містечко, гм. Млинів, Дубенський пов., Волинське воєв.

³⁹ Рибча, село, гм. Бірки, Кременецький пов., Волинське воєв.

⁴⁰ Новий Вишнівець, місто, гм. Вишнівець, Кременецький пов., Волинське воєв.

⁴¹ Кременець, місто, гм. Кременець, Кременецький пов., Волинське воєв.

⁴² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 195; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 388.

⁴³ Грядки, село, гм. Судобичі, Дубенський пов., Волинське воєв.

⁴⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 195; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 388.

⁴⁵ Дубно, місто пов., гм. Дубно, Дубенський пов., Волинське воєв.

⁴⁶ Сурмичі, передмістя Дубна, гм. Дубно, Дубенський пов., Волинське воєв.

[с. 4] До пізньої ночі німці збирали людей на міській площі й під сильною охороною, незважаючи на обстріли з боку більшовиків, довели їх до Верби⁴⁷, наступної залізничної станції, оскільки поїзди до Дубна вже не ходили. Тут вони мусили розвантажити 3 вагони з боєприпасами на підводи, що чекали, а потім були завантажені у ті ж вагони та відправлені через Броди⁴⁸ до Перемишля, до табору. Там уже були чоловіки з Одеси, Вінниці, Умані та залізничники зі Здолбунова⁴⁹.

Львів, 18 лютого 1944 р.
[Паращук Анатоль]

[поз.] 1649⁵⁰

19 [лютого 1944 р.] була п[ані] Боркацька та розповідала про евакуацію чоловіків із Кременця. Після відступу адміністративних влад до міста увійшли прифронтові влади, а гестапо почало ловити чоловіків майже від 12 до 70 [років], зовсім не зважаючи на стан їхнього здоров'я. Транспорт [а] з Кременця був відправлений до Радивилова, де людей завантажили у в'язничні вагони та відправили до табору в Перемишлі. Осіб близько 800.

[поз.] 1650⁵¹

[с. 5] Село Великі Загайці, гм. Дедеркали, Кременецький пов., пар. Дедеркали [Волинське воєв.]. Садовська Юзефа – 65 років, Садовська Юзефа – 25 років, і її син Євген – 1,5 року, Майхшак Тереса – прибіл[изно] 28 років, і її дочка – 2 роки, Крупа Юзеф – прибіл[изно] 50 років, і його дружина – прибіл[изно] 48 років, Місюра Ян⁵² – 26 років, його дружина – 20 років, і двоє дітей: одне – 2 роки, а друге – 1 рік, і мати Місюри – прибіл[изно] 55 років. Село налічувало 500 номерів, у тому 10 польських сімей. Укр[аїнського] св[ященника] звали Осадовський. Учителі: Мужинівський – поляк, Березевська – полька, вбита. До часів вбивства укр[аїнці] з поляками жили в злагоді. Участь брали місцеві укр[аїнські] банди. Вбивство було 12 липня 1943 р. Тіла поховали на полі, поховали самі укр[аїнці].

Свідчення було дано 23 лютого [19]44 р.
⁶Садовський⁶

[поз.] 1651⁵³

Село Цуцків⁵⁴ – Верхня Липиця, гм. Верхня Липиця, Рогатинський пов., пар. Нижня Липиця. Щепанський Алойзія⁵⁵ – бл[изько] 40 років, його дружина Марія⁵⁶ – 36 років, і двоє їхніх дітей: дочка⁵⁷ – 15 років, і син⁵⁸ – бл[изько] 10 років; Цивінський Ян⁵⁹ – прибіл[изно] 45 років, і його

^a У документі викреслено яких.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

⁴⁷ Верба, містечко, село, гм. Верба, Дубенський пов., Волинське воєв.

⁴⁸ Броди, місто, пов., гм. Броди, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

⁴⁹ Здолбунів, місто, гм. Здолбунів, Здолбунівський пов., Волинське воєв.

⁵⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 195; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 388.

⁵¹ Пор.: там само.

⁵² У BOZW записано сім'ю Місюрів, яка була вбита українцями в селі Великі Загайці між січнем та травнем 1943 р.: «сім'я, в якій дочка перейшла на православ'я і була видана за українця».

⁵³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 196; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 389.

⁵⁴ Цуцків, фільв., село Верхня Липиця, гм. Верхня Липиця, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

⁵⁵ Пор.: BOZW; дата смерті: 29 січня 1944 р.

⁵⁶ Пор.: BOZW.

⁵⁷ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Щепанська, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті можна прочитати: «дочка Алойзія і Марії».

⁵⁸ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Щепанський, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті можна прочитати: «син Алойзія і Марії».

⁵⁹ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Цивінський Ян.

дружина⁶⁰ – прибл[изно] 35 років, і їхня дочка⁶¹ – 18 років; Паламаж⁶² – бл[изько] 40 років, убитий у сім'ї Щепанських. Піліпшин Юзеф⁶³ – 38 років. Село налічувало близько 20 номерів, фактично це був присілок, поляків були 4 номери, всі вбиті. У Нижній Липиці – польський кс[ьондз] Ястшембський⁶⁴. Напад був наприкінці січня 1944 р. Робили це місцеві укр[аїнці].

Свідчення було дано 23 лютого 1944 р.

^aКозлік Юзеф^a

^aГрза Міхал^a

[поз.] 1652⁶⁵

Село Веселівка, гм. Угорськ, пар. і Кременецький пов. [Волинське воєв.]

Весоловська Францишка – 75 років, Мрозовська Констанція – 72 роки, Журек Чеслава⁶⁶ – 13 років, Біндас Анна⁶⁷ –

бл[изько] 37 років, і її дочка Кароліна⁶⁸ – 16 років, Генсьоровський Болеслав – 15 років, Весоловська Броніслава⁶⁹ – викрадена, і Пйотр Слівінський – викрадений. Паснацька-Ласневська Антоніна⁷⁰, Браяк Владислав – 40 років, і його дочка – 15 років, Слівінський Казимеж⁷¹ і його дружина Петронела⁷², і їхня дочка⁷³ (прибл[изно] 3–4 роки). Село мало понад 120 номерів, половина з них – польські, половина – українські. Це відбувалося у вересні, але насправді Слівінських убито у Велику суботу 1943 р.⁷⁴ Свідчення було дано 23 лютого [19]43 р. [sic!]. Участь у нападі брали укр[аїнці] із сусідніх сіл та мешканці цього самого села. Показання дає свідок, в якого сталося вбивство. Вбивали лопатами та стріляли. Тіла сім'ї поховала дочка [і] чоловік, який дає показання⁷⁵.

[с. 6]

^aБ. Іздебський^a

^aА. Альберт^a

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶⁰ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Цивінська Гелена; «дружина Яна».

⁶¹ Пор.: BOZW, Цивінська, ім'я відсутнє; «дочка Яна і Гелени».

⁶² Пор.: BOZW.

⁶³ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Ліпішин/Піліпшин Юзеф.

⁶⁴ Згідно з львівським схематизмом посаду пароха в Нижній Липиці з 1920 р. обіймав о. Рудольф Ястшембський (нар. у 1888 р.), свячення прийняв у 1913 р. (*Schematismus Archidioecesis Leopoldis Ritus Latini, Lwów 1938, s. 43*); його подальша доля невідома (не зафіксований ні серед жертв волинської трагедії, ні серед священників-експатріантів).

⁶⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 196; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 389.

⁶⁶ Пор.: BOZW; вік: 12 років, дата смерті: 25 квітня 1943 р. (Великдень).

⁶⁷ Пор.: BOZW, де фігурує запис: Біндас Францишка; вік: 40 років; «за іншими джерелами, чоловік 40 років [...]». Убита/вбитий з дочкою Кароліною».

⁶⁸ Пор.: BOZW; вік: 12 років.

⁶⁹ Пор.: BOZW; в описі обставин смерті з'являється інформація: «Катована протягом двох тижнів».

⁷⁰ Можливо, йдеться про записану в BOZW Лашевську Антоніну.

⁷¹ Пор.: BOZW; в описі обставин смерті з'являється інформація: «Інше місце проживання – село Веселівка»; вік: 47 років.

⁷² Пор.: BOZW; в описі обставин смерті з'являється інформація: «Інше місце проживання – село Веселівка»; вік: 42 роки.

⁷³ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Слівінська Гелена; вік: 5 років. В описі обставин смерті можна прочитати: «Дочка Казимежа і Петронелі. Вбита з батьками упівцями (серед них був Липський, хрещений батько Гелени)».

⁷⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 196; «Село мало більше 120 номерів, у тому 50 відсотків поляків. Це відбувалося у вересні 1943 р., за винятком Слівінських, яких вбито у Велику суботу 1943 р.».

⁷⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 196; «Всю сім'ю поховала дочка, яка дає показання».

[с. 7] [поз.] 1653⁷⁶

^a Село Борщівка⁷⁷, пар. Гоща, Рівненський пов.

Гарасевич⁷⁸ – бл[изько] 40 років, і двоє дітей: дівчинка⁷⁹ – 12 років, і син⁸⁰ – 8 років, убиті [у] власній хаті, спочатку їх застрелили, а пізніше спалили. Кшижак Юзеф – бл[изько] 35 років, дружина Гелена – 30 років, і дочка Юзефа – 12 років, застрелені у власній хаті і спалені. Кшижак Марія – 45 років, і її син Тадеуш – 17 років – застрелені і спалені у власній хаті. Мислінська Гелена – 30 років – застрелена і спалена [у] власній хаті. Янковський Казимеж – 2 роки, мати – 45 років, і дівчинка – 4 роки – застрелені і спалені [у] власній хаті. Вся сім'я Троцьких⁸¹ сильно побита і спалена; одна особа, Троцька Ядвіга, була побита в голову і прострелена в руку, але одужала. Показання дає очевидець. Трупі⁶ поховали [у] спільній ямі. Вбивали укр[аїнці] з цього села та із сусідніх сіл.

Пок[азання] 14 січня [1944 р.]

^b Пшибишевська Р.⁸

[поз.] 1653а⁸²

Село Буда, гм. Межиріччя, Рівненський пов., пар. Невірків [Волинське воєв.]

Багінський Францишек⁸³ – 47 років, пострілений у stodолі. Багінський Станіслав⁸⁴ – 19 років, застрелений у хаті і спалений. Багінська Анна⁸⁵ – 35 років, застрелена і спалена у хаті, її дочка Багінська Броніслава⁸⁶ – 17 років, застрелена і спалена.

^a З цього місця зміна кольору чорнила на синє.

⁶ У документі Трупів.

^b–^b Власноручний підпис свідка червоним олівцем.

⁷⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 196; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 389.

⁷⁷ Борщівка, кол., гм. Гоща, Рівненський пов., Волинське воєв.

⁷⁸ Пор.: BOZW, де є два записи: Марія Гарасевич, вік: 40 років, «убита разом з дочкою, 12 років, і сином, 8 років, під час пацифікації колонії німцями і українськими поліціантами з Рівного», дата смерті: 3 березня 1943 р.; Марія Гарасевич, дівоче Троцька, «вбита під час пацифікації колонії німцями і українськими поліціантами з Рівного»; дата смерті: 3 березня 1943 р.

⁷⁹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Гарасевич Тереса; «дочка Марії Гарасевич».

⁸⁰ Пор.: BOZW, де є запис: Гарасевич Збігнев; «син Марії Гарасевич».

⁸¹ Пор.: BOZW, де записано: Аполонія Троцька, вік: 23 роки, «дочка Роха Троцького, [...] вбита під час пацифікації колонії німцями і українськими поліціантами з Рівного»; Людвика Троцька, вік: 20 років, «дочка Роха Троцького»; Алойзія Троцький, вік: 35 років, «син Людвика Троцького, внук Роха Троцького, [...] вбитий разом з дружиною, дівоче Пшигодзинська»; Януш Троцький, вік: 5 років, «син Алойзія Троцького»; Рох Троцький, вік: 60 років, «убитий разом з дружиною, 60 років»; Вітольд Троцький, вік: 30 років, «син Роха Троцького»; дата смерті всіх згаданих осіб: 3 березня 1943 р.

⁸² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 196; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 390.

⁸³ Пор.: BOZW; вік: 44 роки. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «Схоплений упівцями під час нападу на польські господарства в колонії Буда (Буди) Грушівська/Лисецька в липні (за іншими даними в червні) 1943 р. Потім разом з 11 чоловіками його завели до stodолі, де всім зв'язали руки й ноги колючим дротом, а stodолу підпалили. Усі згоріли живцем».

⁸⁴ Пор.: BOZW.

⁸⁵ Пор.: BOZW, де є запис: Багінська Антоніна/Анна; «нар. у 1898 р. (згідно з іншими даними: 65 років), дружина Фердинанда. Вбита упівцями на порозі хати з онуком Яном і дочками Броніславою (та з невстановленим ім'ям) під час нападу на польські господарства в колонії Буда (Буди) Грушівська/Лисецька в липні (за іншими даними в червні) 1943 р.».

⁸⁶ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Багінська Броніслава; «нар. 1922 р. (за іншими даними: 16 років), дочка Фердинанда та Антоніни/Анни Багінських».

Багінська Розалія – 50 років, застрелена і спалена. Будзінська Теофілія⁸⁷ – 30 років, [а] підстрелена впала з малою дитиною до криниці, звідти її витягли і померла на дорозі. Це сталося на початку жнив, тобто в серпні 1943 р. [с. 8]

Показання дає 17 січня [19]44 р.

⁶Багінська⁶

[поз. 1653]⁸⁸

Село Борочиче, гм. Брани, пар. Горохів [Горохівський пов., Волинське воєв.]. Маліновський Станіслав⁸⁹ – 80 років, і його дружина – 70 років – убиті сокирами, та Маліновська Емілія⁹⁰ – згадана вище живцем навіть закопана. Конопко Пйотр⁹¹ – бл[изько] 55 років, і його дружина Цецилія⁹² – 52 роки, і син⁹³ – 23 роки. Їхній син застрелений тому, що втік, а його батьків^г сокирами порубали. Вжос Роман⁹⁴ – 20 років, застрелений. Це сталося під час їхньої втечі на полі і там були поховані. Марцинкевич Казимеж⁹⁵ – 36 років, убитий. Маліновська Ядвіга⁹⁶ – 38 років, застрелена. Субчинська Катажина⁹⁷ – 83 роки, вбита в stodолі і спалена. Рафайський Францишек⁹⁸ – близько 68 років, був убитий приблизно за кілометр від хати. Це відбувалося 16 та 17 липня 1943 р.

Показання дає близький та син вищезгаданих убитих, 18 січня [19]44 р.

^гР. Маліно[вський]^г

[поз.] 1654⁹⁹

^а Село Борочиче, пар. Горохів, Горохівський пов. [с. 9]

У липні, в якусь п'ятницю о 3:00 год. дня напала банда українців, що складалася з чоловіків і жінок, озброєна гвинтівками, сокирами та ножами, і вбила близько 300 осіб: чолов[іків], жінок та дітей. Дочку жінки, яка дає показання, ^сМаліновську Ядвігу^с, пострілили в ногу та пробили

^а У документі викреслено зас.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка виконаний червоним олівцем, поруч дописано рукою того, хто записував свідчення дає показання кузен.

^в Позиція не отримала номера і була пропущена під час нумерації.

^г У документі батьки.

^{г-г} Власноручний підпис свідка червоним олівцем.

^а Від цього місця зміна чорнила на темно-синє і зміна почерку – рука 4.

^{с-с} Надписано над дочку.

⁸⁷ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Будзінська, ім'я відсутнє; дата смерті: липень 1943 р.

⁸⁸ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 197 (у машинописі не вказано номера свідчень); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 390.

⁸⁹ Пор.: BOZW; «загинув під час втечі зі своєю дружиною Емілією».

⁹⁰ Пор.: BOZW.

⁹¹ Пор.: BOZW; вік: 60 (50) років; згідно з BOZW його дружина мала ім'я Леонтина, а син Генрик; дата смерті: 16 липня 1943 р.; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 249, поз. 1566.

⁹² Пор.: BOZW, де з'являється запис: Конопко Леонтина; вік: близько 50 років; «загинула разом з чоловіком Пйотром і сином Генриком»; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 249, поз. 1566.

⁹³ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Конопко Генрик; «син Пйотра та Леонтини»; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 249, поз. 1566.

⁹⁴ Пор.: там само.

⁹⁵ У BOZW є запис: Марцинкевич (сім'я); пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 250, поз. 1566.

⁹⁶ Пор.: *Документи волинського злочину*, цит. вид., т. 1, с. 249, поз. 1566.

⁹⁷ Пор.: BOZW, де існує запис: Собчинська Катажина; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 250, поз. 1566.

⁹⁸ Пор.: BOZW, де існує запис: Рафальський Францишек. В описі обставин смерті знаходиться запис: «Був забраний бандерівцями 16 липня 1943 р. і ймовірно він загинув, бо слід за ним зник»; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 250, поз. 1566.

⁹⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 197; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 390; пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 250, поз. 1567.

багнетом або ножем горло і так її знайшла у житі на власному полі, але через страх за власне життя не змогла її поховати і лише пізніше хтось поховав її на місці.

Дала свідчення 19 січня [19]44 р.
+++^a Марія Гілевич

[поз.] 1655¹⁰⁰

Містечко Боремель, гм. і пар. Боремель, Дубенський пов. [Волинське воев.]

Насел[ення] кілька тисяч, ^бполяків може 200^б. Більшовики багато людей вивезли, між іншим, Ляховичову, вчительку з дитиною, бо чоловіка заарештовано раніше; Моравську також – колегу з дитиною та матір'ю; дружину коменд[анта] польської поліції, якого заарештували, з дітьми 27 грудня [19]42 р. вбили^в ^гп'яні ^дукр[аїнські] поліціанти; [] виволокли тартачного робітника з хати його нареченої, на прізвище Міхал Аугустин, і на вулиці біля хати застрелили і поховали [його] в Золочівці¹⁰¹, наступ[ної] парафії, бо польський костел у Бор[емелі] перетворили на церкву і на тому цвинтарі було заборонено ховати поляків. Похованням зайнявся чоловік жінки, яка дає показання, керівник тартака. 26 лютого [19]43 р. вбили ^жчоловіка свід[ка] Миколая Масловського¹⁰² – 41^ж рік, обидва молоді хлопці, мали пов'язки шуцманів^к¹⁰³ і сказали, що їх прислала нім[ецька] жандармерія, щоб заарештувати чоловіка та провести обшук. Вони лише заглянули до шафи, наказали чоловікові одягнутися, зв'язали руки за спиною та вивели з хати, а у темну ніч (9:00 год. вечора) накинулася на нього ціла хмара і багнетами заколола. Жінка, яка дає показання, чула лише двократний крик і 2 вози рушили у бік річки. Одночасно вбили колегу чоловіка, керівн[ика] млина Яблонського¹⁰⁴, понад 40 років. Обох

[с. 10] вкинули до Стиру. Чоловіка знайдено лише після 7 тижнів, а Яблонського після 10 дн[ів]. Чоловіка поховали в Золочівці, а Ябл[онського] в Несвічі¹⁰⁵, бо там неподалік жила його дружина. 10 квітня [19]43 р. був напад на Боремель і вбито 10 осіб, у тому двоє малих дітей. Тіла цих двох малих діт[ей] вивезли до Дубна, а інших поховали в Золочівці. Пізніше виїхала і того ж дня прийшли по неї. Ксьондз також виїхав¹⁰⁶. Цей напад 10 квітня [1943 р.] здійснили к[олишні] укр[аїнські] поліціанти, які раніше втекли в ліси. Впізнали їх люди. Руський св[ященник] погано ставився до поляків. Він забрав костел і мав мати зв'язки з бандами.

Показ[ання] 26 січня [19]44 р.
^кМасловська^к

^a Власноручний знак свідка.

^{б-б} Надписано над тисяч.

^в У документі вбила.

^{г-г} Надписано над поліціанти.

^д У документі викреслено на тартаці.

^{ж-ж} Надписано над обидва молоді хлопці.

^к У документі шуцманські.

^{к-к} Власноручний підпис свідка.

¹⁰⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 197.

¹⁰¹ Золочівка, фільв., село, гм. Боремель, Дубенський пов., Волинське воев.

¹⁰² Пор.: BOZW; вік: 55 років; дата смерті: 28 лютого 1943 р.; «викрадений і вбитий українцями разом з керівником млина Станіславом Яблонським (імовірно українськими поліціантами з Демидівки). Зв'язане колючим дротом і поколото тіло випило наприкінці березня / на початку квітня 1943 р. на берег річки Стир».

¹⁰³ Шуцман – поліціант, член служби охорони порядку.

¹⁰⁴ Пор. BOZW, де записано: Яблонський Ян Мечислав/Станіслав; вік: 43 роки, дата смерті: 28 лютого 1943 р.; керуючий млином у Боремелі.

¹⁰⁵ Несвіч, село, зал. ст., гм. Чаруків, Луцький пов., Волинське воев.

¹⁰⁶ Парохом у Боремелі був о. Александер Влодзимеж Одорик Бень ОФМ, який залишив пар. у березні 1943 р. (поз. 1770).

[поз.] 1656¹⁰⁷

^a Біще, гм. Біще, Бережанський пов., пар. Біще, Тернопіль[ське] воєв.

Н[омерів] будинків 180 – 40% поляків. Більшовики не вивозили, заарештували близько 20 осіб, у тому 3 поляків: Замойський Станіслав, хлібороб; Масний Міхал, хлібороб; Верон Станіслав. Перший напад [був] 22¹⁰⁸ о 19:00–21:00 год., загинули 24 особи, а це: Замойський Ілля¹⁰⁹ – 33 роки, хлібороб; його молодший брат Миколай¹¹⁰, Міхаліна¹¹¹, дружина Міхала – 35 років; Замойський Мар'ян¹¹² – 8 років, син брата Міхала; Віятик Анна¹¹³ – 60 років; Мазурек Марія¹¹⁴, дочка Анни, – 35 років; Косцов Миколай¹¹⁵ – 32 роки; Замойський Антоні¹¹⁶ – 34 роки; Замойський Ігнаці¹¹⁷ – 65 років; дочка Катажина¹¹⁸ – 15 років; Замойська Агафія¹¹⁹ – 65 років; син Ян¹²⁰ – 19 років, задушений у димоході на плебанії; Скалуба Францишек¹²¹ – 19 років, син сестри священника; Залончковський Ян¹²², лікар – 35 років; Кузов Міхал¹²³ – 67 років; син Станіслав¹²⁴ – 16 років; Кублінський Пйотр¹²⁵ – 55 років, Федчишин Францишка¹²⁶ – 45 років; Метиньовська Анна¹²⁷ – 15 років.

Напали у кількості 300 бандитів, озброєних у вогнепальну та автоматичну зброю. Бандити – місцеві українці, яких вели

місцеві жителі. Траплялися такі випадки, коли провідник⁶ у хаті показував українцям поляків. [с. 11] 13 осіб поранили було перевезено до Бережан. Ксьондз під час нападу встиг утекти до Бережан¹²⁸; наступного дня він повернувся у супроводі інших священників і поховав тіла вбитих. Поляки передчуваючи напад, але місцеві українці приспали їхню пильність, до того ж банда була настільки озброєна, що важко було говорити про будь-який опір, обмежилися лише втечею. У Шумлянах¹²⁹, що [за] 3 км звідти, подібні події сталися раніше, і тоді загинуло 10 поляків. Транспорти до Німеччини – майже виключно з гміни подавали поляків. Українці, які виїхали, прибіл[изно] 20 відсотків, переважно за власним бажанням, війт – Наконечний, солтис – Куций Базилі, римо-кат. кс[ьондз] Зайонц Філіп¹³⁰. Церква в селі сусідньому в Поручині¹³¹, піп Шараневич одружений, діти дорослі. Учителю Вархол Казимир пішов на війну під час більшовицького вторгнення. Троє

^a Від цього місця зміна почерку – рука 5.

⁶ У документі провідних.

¹⁰⁷ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 198; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 391 (з неправильним номером ввідчення 1626); пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 266, поз. 1608.

¹⁰⁸ У джерелі не вказано місяця й року.

¹⁰⁹ Пор.: BOZW; вік: 35 років.

¹¹⁰ Пор.: BOZW; вік: 24 роки.

¹¹¹ Пор.: BOZW; вік: 30 років (за іншими даними: 35 років).

¹¹² Пор.: BOZW; вік: 6 років.

¹¹³ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Віятик/Вятик Анна; вік: 50 років (за іншими даними: 63 роки).

¹¹⁴ Пор.: BOZW; вік: 40 років (за іншими даними: 35 років).

¹¹⁵ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Косцов/Косця Миколай.

¹¹⁶ Пор.: BOZW; вік: 30 років (за іншими даними: 34 роки).

¹¹⁷ Пор.: BOZW; вік: 60 років (за іншими даними: 65 років).

¹¹⁸ Пор.: BOZW.

¹¹⁹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Замойська Агафія/Агата; вік: 50 років.

¹²⁰ Пор.: BOZW; вік: близько 17–19 років.

¹²¹ Пор.: BOZW; вік: близько 15–17 років.

¹²² Пор.: BOZW, де записано: Залучковський Ян; вік: 32 роки.

¹²³ Пор.: BOZW; вік: 60 років (за іншими даними: 65 років).

¹²⁴ Пор.: BOZW.

¹²⁵ Пор.: BOZW, де записано: Куфлінський Пйотр; вік: 59 років.

¹²⁶ Пор.: BOZW.

¹²⁷ Пор.: BOZW, де фігурує запис: Метиньовська/Мазяковська/Метеньовська Анна; вік: 16 років.

¹²⁸ Бережани, місто, гм. Бережани, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

¹²⁹ Шумляни, село, гм. Біще, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

¹³⁰ Пор. поз. 1626 і 1735.

¹³¹ Поручин, село, двір, гм. Біще, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

учителів: директор українець, учителі – Павлюхівна Марія і Франз Станіслав – тепер українець. Під час нападу бандити майже нічого не пограбували.

Показ[ання] 26 січня [19]44 р.
Замойський Станіслав

[поз.] 1657¹³²
Берестечко¹³³

Перед Новим роком дві ночі поспіль обстрілювали, зокрема, костел, оскільки там також збиралися поляки. Наказали українцям вивезти возами всіх поляків, надавши свій конвой аж до Радехова, а звідти через кілька днів Бюро праці відправило їх до табору у Львові, на вулиці Перацького.
⁶Мар[-]ек⁶

[с. 12] [поз.] 1657а¹³⁴

⁸ Село Вовків, Перемишлянський пов., гм. Янчишин або Перемишляни¹³⁵, пар. Вовків [Тернопільське воєв.]
Ксьондз Качоровський Юзеф¹³⁶ разом зі своєю матір'ю¹³⁷ був застрелений біля плебанії під статуєю, а мати застрелена [прострелена] на горіщі, померла в лікарні у Перемишлянах. Під час повернення з похорону о. Качоровського загинув о. Квятковський¹³⁸ зі Свіржа¹³⁹. Чурило був застрелений під час утечі з хати, був фольксдойчем⁴.

[поз.] 1657б¹⁴⁰

Село Брикун, гм. Янчишин¹⁴¹, пар. Вовків, Перемишлянський пов. [Тернопільське воєв.]. Махнер Фердинанд¹⁴², управитель фільварку, був зв'язаний і вивезений на санях у напрямку Ладанців – суто укр[аїнського] села. Це відбувалося 10 лютого 1944 р. ввечері між 6:00 [та] 10:00 год.
Показання дає свідок, 24 лютого 1944 р.
⁶Махнер Станіслав⁶

[поз.] 1658¹⁴³

Пар[афія], село Підвисоке, Бережанський пов., гм. Куряви¹⁴⁴ [Тернопільське воєв.]. О[тець] Франовський Антоні¹⁴⁵, парох пар., застрелений 1 лютого 1944 р., похований парафіянами.

^{а-в} Власноручний підпис свідка синім чорнилом, поруч параф.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^в Від цього місця зміна почерку – рука Уришули Шумської.

^г У документі фольксдойч.

¹³² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 198; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 392.

¹³³ Берестечко, містечко, гм. Берестечко, Горохівський пов., Волинське воєв.

¹³⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 198; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 392.

¹³⁵ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Вовків.

¹³⁶ Пор. поз. 1641.

¹³⁷ Як вище.

¹³⁸ У BOZW записано, що о. Станіслав Квятковський, парох пар. Свірж, був «викрадений українцями, одягненими в німецьку форму 14 лютого 1944 р., коли повертався з похорону о. Юзефа Качоровського. Нападники завели роздягнутого до спідньої білизни священника до села Ладанці і там вбили»; пор.: J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, с. 166–169.

¹³⁹ Свірж, містечко, двір, гм. Свірж, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

¹⁴⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 198; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 392.

¹⁴¹ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Вовків.

¹⁴² Пор.: BOZW.

¹⁴³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 198; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 392.

¹⁴⁴ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Підвисоке.

¹⁴⁵ У BOZW з'являється запис: о. Франовський/Франковський Антоні; дата смерті: 30 січня 1944 р.; пор.: J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 166–169.

[поз.] 1658а¹⁴⁶

Село Нижня Липиця, також гм. і пар., Рогатинський пов. [Станіславське воев.]

Удалова Марія¹⁴⁷ – 20 років, отримала 3 удари по голові. Напад стався на дорозі між Липицею та Свистільниками¹⁴⁸. [Це] відбувалося 18 лютого 1944 р. ввечері. Участь брали укр[аїнці] з цього села.

[с. 13]

Свідчення було дано 24 лютого [19]44 р.

^аМандзей Міхал^а

^аСлівінська Анна^а

[поз.] 1659¹⁴⁹

Пар[афія], село Ганачів, гм. Куровичі¹⁵⁰, Перемишлянський пов. [Тернопільське воев.]. Урбан Марія¹⁵¹ – 55 років, убита 3 лютого 1944 р. Показання дає син, який сам був поранений у стегно і лежав у лікарні в Перемишлянах.

Свідчення було дано 24 лютого 1944 р.

^аУрбан Станіслав^а

[поз.] 1660¹⁵²

Село Зарваниця¹⁵³, Підгаєцький пов., гм. [Зарваниця]¹⁵⁴ і пар. Вишнівчик

Міхальський Францишек¹⁵⁵ – прибул[изно] 50 років; Мрозовський Броніслав¹⁵⁶ – 32 роки; Таух Александер¹⁵⁷ – прибул[изно] 60 років; Маковський Адам¹⁵⁸ (нар. у 1902 р.), Маковський Казимеж¹⁵⁹ (нар. у 1901 р.), Венгжинович Павел¹⁶⁰ – 22 роки. Вбивство було 18 лютого 1944 р. перед 8:00 год. ввечері. Участь у нападі брали місцеві і з навколишніх сіл укр[аїнці]. Бандити [6] стріляли, пізніше рубали сокирами. Тіла поховала сім'я. Номерів було 218, у тому близько 12–15 сімей польських; до часу вбивства вони жили в злагоді. Укр[аїнський] св[ященник] звався Василь Головінський¹⁶¹, польський кс[ьондз] у Вишнівчику Ян Піпуш¹⁶². Учителю, керівнику укр[аїнської] школи, звали Стельмах Броніслава.

Свідчення було дано 24 лютого 1944 р.

^аПюрко [?] Міхал^а

¹⁴⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 199; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 392.

^{а-а} *Власноручний підпис свідка.*

⁶ *У документах перекреслені літери стл.*

¹⁴⁷ Пор.: BOZW.

¹⁴⁸ Свистільники, село, гм. Нижня Липиця, Рогатинський пов., Станіславське воев.

¹⁴⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 199; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 392.

¹⁵⁰ Згідно з BOZW село Ганачів знаходиться в гм. Погорільці.

¹⁵¹ Пор.: BOZW; в описі обставин смерті знаходиться інформація: «Поранені дали показання, що серед убивців впізнали українців із Під'яркова, Погорільців і Лагодова».

¹⁵² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 199; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 393.

¹⁵³ Зарваниця, село, гм. Зарваниця, Підгаєцький пов., Тернопільське воев.

¹⁵⁴ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Зарваниця.

¹⁵⁵ Пор.: BOZW.

¹⁵⁶ Як вище.

¹⁵⁷ Як вище.

¹⁵⁸ Як вище.

¹⁵⁹ Як вище.

¹⁶⁰ Як вище.

¹⁶¹ О. Василь Головінський (нар. у 1894 р.), греко-кат. священник Львівської архідієцезії; висвячений у 1927 р. і того самого року направлений на служіння до Зарваниці (*Шематизм духовенства Львівської Архиспархії*, Львів 1938, с. 40).

¹⁶² О. Ян Піпуш (1901–1971), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; прийняв свячення у 1923 р.; з 1934 р. був парохом пар. Вишнівчик; загрожений нападом бандерівців, знайшов притулок (14 червня 1944 р.) в Підгайцях; експатрійований у 1945 р., розпочав пастирське служіння на території Гожовського ординаріату (M. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 610).

[с. 14] [поз.] 1661¹⁶³

Село Фірлеїв, гм. Рогатин [і] Рогатинський пов., пар. Фірлеїв
Косаковський Францишек¹⁶⁴ – прибіл[изно] 60 років; Лопатинська Гелена¹⁶⁵ – бл[изько] 60 років; пош[това] служб[овиця]; її служниця Кривін Пауліна – бл[изько] 60 років; Косаковський Францишек¹⁶⁶ – бл[изько] 53 років, і його дружина з 5–6 дітьми; Косаковський Станіслав¹⁶⁷ з дружиною і приблизно п'ятьма дітьми; Курчинський Пйотр¹⁶⁸ – бл[изько] 40–45 років, його дружина і двоє дітей; Бжезінська Анна¹⁶⁹ – бл[изько] 53 років, і її дві дочки; заміжня дочка Маховська Марія¹⁷⁰ і її син Юзеф, і Маховська Параня¹⁷¹ – 47 років; сім'я Корчинського Юзефа¹⁷² з дружиною і 6 дітьми і його батько; друга сім[я] Корчинських¹⁷³ – дев'ять осіб; Венц Марія¹⁷⁴, її невістка¹⁷⁵ і дитина¹⁷⁶; Гвоздзінська Міхаліна¹⁷⁷ і її син Юзеф¹⁷⁸. Шуманський Владислав і його син Францишек¹⁷⁹. Разом близько 80 осіб. Убивство було 15 лютого [1944 р.] вночі. Вбивали весь день і ніч. Убивали в домівках і біля костелу, людей, які сховалися у костелі. Вранці викопали яму і всіх там поховали, рубали двері й вікна. Вбивали сокирами, ножами і стріляли з кулемета. Дружину чоловіка, який дає показання зарізали ножом. Село налічувало близько 360 номерів, поляків з 20 до 30 відсотків. Поль[ський] кс[ьондз] Станіслав Шатко¹⁸⁰, а укр[аїнський] кс[ьондз] Орест Дурбак¹⁸¹. Убивали укр[аїнці] з навколишніх сіл і свої укр[аїнці].

Свідчення дано 24 лютого 1944 р.

^aМаховський [Махарський?] Юзеф^a

[с. 15] [поз.]¹⁸²

⁶ Колонія Чорні Лози¹⁸³, гм. Гоща, пар. Житин
Зоммерфельд^b Леон¹⁸⁴ – бл[изько] 82 років, порубаний сокирою, голова відрізана, вбитий під власною хатою; Голембйовський Фелікс¹⁸⁵ – 45 років, застрелений був двоюрідним братом Зом-

^a -^a Власноручний підпис свідка.

⁶ З цього місця зміна кольору чорнила на синє.

^b У документі Зомерфельд.

¹⁶³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 199; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 393.

¹⁶⁴ Пор.: BOZW.

¹⁶⁵ Як вище.

¹⁶⁶ Пор.: BOZW; вік: 60 років. У BOZW відсутня інформація про дружину та дітей.

¹⁶⁷ Пор.: BOZW.

¹⁶⁸ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Корчинський/Курчинський Пйотр; вік: 40 років.

¹⁶⁹ Пор.: BOZW; вік: 55 років; «убита з дочкою».

¹⁷⁰ Пор.: BOZW.

¹⁷¹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Маховська/Махарська Параскева/Параня.

¹⁷² Пор.: BOZW, де записано, що був убитий разом з дружиною та двома дітьми.

¹⁷³ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Корчинський, ім'я відсутнє; кількість жертв: 9.

¹⁷⁴ Пор.: BOZW, де знаходяться записи: Венц Марія та Венц Марія/сім'я.

¹⁷⁵ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Венц Катажина.

¹⁷⁶ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Венц Станіслав. В описі обставин смерті є інформація: «Вбитий українцями разом з матір'ю Катажиною і новонародженою сестрою або братом та з бабусею Марією».

¹⁷⁷ Пор.: BOZW.

¹⁷⁸ Як вище.

¹⁷⁹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Шуманський/Шиманський Францишек.

¹⁸⁰ Пор. поз. 1643 і 1742.

¹⁸¹ О. Орест Дурбак (нар. у 1883 р.), греко-кат. священник Львівської архієпархії; висвячений у 1909 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 63); пор. поз. 1742.

¹⁸² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 199; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 393.

¹⁸³ Чорні Лози, кол., гм. Бугрин, Рівненський пов., Волинське воєв.

¹⁸⁴ Пор.: BOZW.

¹⁸⁵ Як вище.

мерфельда; Голембйовська Францишка¹⁸⁶ (нар. у 1908 р.), відрізані руки і застрелена кількома кулями в голову і її 2 дітей спалені у помешканні. Це відбувалося в самі жнива в серпні [1943 р.]
Показання дає свідок 17 січня [19]44 р.
^aД. Кучинський^a

[поз.] 1663¹⁸⁷

Село Цецилівка⁶¹⁸⁸, гм. Тучин, пар. Тучин
Щуровський Мечислав¹⁸⁹ – 46 років, убитий з дружиною¹⁹⁰ – 40 років, і дит[ми] у віці від 6 до 16 років, четверо, і Севчук¹⁹¹ – бл[изько] 30 років, у тому помешканні вбита і спалена; Гнітецький Міхал¹⁹² – 21 рік, застрелений у спину. Це відбувалося в останні дні серпня 1943 р.
Показання дає 17 січня [19]44 р.
^aА. Місевич^a

[поз.] 1664¹⁹³

^a Село Хинівка, пар. Новородчиці [гм. Новомалин], Здолбунівський пов. [Волинське воєв.]
5 червня 1943 р. напала укр[аїнська] банда на возах, яких було до 50, і серед них були жінки. Було вбито 27 осіб – чоловіків, жінок та дітей, і все село пограбовано й спалено. Серед убитих був син брата свідка – Флоріан Наумович¹⁹⁴ – 19 років, і вихованка чоловіка, який дає показання – Яніна Поплавська – 14 років. Вони [були] вбиті сокирами та ножами. Брата Зигфрида¹⁹⁵ вбито [†]пострілом в потилицю[†] у цьому селі прибіл[изно] за два тижні до того. Трупи ховали у спільних могилах.
Показ[ання] 19 січня 1944 р.
[†]Наумович Болеслав[†]

[поз.] 1665¹⁹⁶

[с. 16]

Село Ходаки, гм. Шумськ, Кременецький пов., пар. Шумськ [Волинське воєв.]
Більш ніж 700 мешк[анців], пол[яків] 15%, а з ревіндикованими пізніше до 30%. Більшовики вивезли 7 польських сімей, більш ніж 35 осіб: Нетикша Владислав, Слівінський Юзеф, Равський Мар'ян, Гроблицька Марія (а її чоловік був у більшовицькому полоні) і 3 сім'ї з Сянока забрані більш[овиками] і звідси вивезені далі, ймов[ірно] внаслідок доносу сусід[ів] укр[аїнців]. [3] 19 березня [19]43 р. на 20 березня [1943 р.] о 24:00 год. вночі вбито, застрелено^a, брата чоловіка,

^{a-a} *Власноручний підпис свідка виконаний червоним олівцем.*

⁶ *У документі Цицилівка.*

^a *Від цього місця зміна чорнила на чорне та зміна почерку – рука 4.*

^{†-†} *Надписано над у цьому селі.*

^{†-†} *Власноручний підпис свідка.*

^д *Надписано над словом брата.*

¹⁸⁶ Пор.: BOZW; «убита з чоловіком і двома дітьми в серпні 1943 р.».

¹⁸⁷ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 199–200; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 394.

¹⁸⁸ Цецилівка, кол., гм. Тучин, Рівненський пов., Волинське воєв.

¹⁸⁹ Пор.: BOZW; «убитий разом з дружиною і чотирма дітьми».

¹⁹⁰ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Щуровська, ім'я відсутнє; «вбита з чоловіком і чотирма дітьми (у віці: 6, 9, 12 та 16 років) в серпні 1943 р.».

¹⁹¹ Пор.: BOZW, де записано: Севчук, ім'я відсутнє.

¹⁹² Пор.: BOZW, де з'являється запис: Гнітецький Міхал.

¹⁹³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 200; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 394 – з неправильним номером свідчення 1964.

¹⁹⁴ Пор.: BOZW; «син Аурелія і Броніслави.

¹⁹⁵ Пор.: BOZW; вік: 35 років; «убитий упівською боївкою за приховування єврейського населення у квітні 1943 р. (за іншими даними був застрелений Петром Пшевлоцьким)».

¹⁹⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 200; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 394–395.

який дає показання – Юліана Унольд¹⁹⁷ (нар. у 1896 р.), Травінського Пйотра¹⁹⁸; брат дружини свід[ка] [а] пострілений у легеню – Вежинський (з Пулав), але одужав. З трьох бандитів свідок упізнав ^бодного [на] пріз[вище] Григорій Мельничук – 20 років, син заможнішого господаря, за більш[овиків] був комсомольцем^б.

Другий напад [стався] у жовтні 1943 р. Застрелена Анна Левандовська – 60 років, і дочка Вероніка – бл[изько] 30 років, які прийшли по корови, що перебували в онука українця Григорія Левандовського. Онук повідомив банді, яка їх схопила, вивезла в ліс і застрелила, і там вони були закопані біля лісничівки Теремне¹⁹⁹, де багато похованих жертв. Після 19 березня [1943 р.] багато виїхало, хоча українці стримували, заспокоювали, навіть пили з ними, кажучи: «Якби прийшли за тобою, дай мені знати, а я тебе захищу», а пізніше навіть самі в банді вбивали. У жовтні вбили також Левандовського (сина Анни) з сім'єю: дружина і троє дітей. [а] Левандовського застрелили в саду, а матір (росіянку з Казані) з дітьми в хаті. Прив'язавши дітей до матері, їх затягли до ями в його власному саду і закопали. Вбивство вчинили найближчі сусіди – Іван Равський – 30 [років], і Арсені Антоній – 35 [років]. Це були виконавці банди бандерівців. Старший брат Левандовський Антоні – 45 років, який перейшов на православ'я, а за польських часів римо-кат. [на віросповідання] – зревіндикуваний; Ніканор Левчук (52 роки), Афтанасій Мельничук (30 років) – застрелені. Вежинська Ніна – 30 років, задушена,

[с. 17] Травінська Станіслава – 70 років (теща свід[ка]), загинула безвісти. Ті, які розповідали [це] свідкові, побачивши вбитих, втекли зі страху до Острога.

21 січня 1944 р.

^аА. Унольд^г

З цього села вивезено до Німеччини до 20 осіб, переважно поляків, за наказом начальника району ^аШумська – українця^а та солтисів. Римо-кат. кс[ьондз]²⁰⁰ до останнього моменту перед від'їздом свід[ка] з Острога залишався в Шумську і виконував свої обов'язки. Вчитель українець із дружиною брали участь у банді.

^сА. Унольд^с, свідчення 21 січня 1944 р.

[поз.] 1666^с

Хоробрів²⁰¹, Сокальський пов.

Напад [із] 27 [на] 28 ^жсічня 1944 р. ^жінспектор страхування Хмельовський Чеслав під час виконання службових обов'язків.

^зЛевчук [?] ^з

^а У документі викреслено Бі.

^{б-б} Дописано між рядками.

^в У документі викреслено У н.

^г Надписано над 30 років.

^{г-г} Власноручний підпис свідка.

^{д-д} Надписано над району та солтисів.

^{с-с} Власноручний підпис свідка, поруч параф.

^с Уся позиція, записана світлішим чорнилом; цей текст міг бути пізніше вставлений до книги, що, здається, свідчить про відсутність цієї позиції в машинописі з Осолінеума; можливо, був записаний безпосередньо свідком.

^{ж-ж} Дописано олівцем.

^{з-з} Власноручний підпис свідка синім чорнилом, поруч параф.

¹⁹⁷ Пор.: BOZW; вік: близько 57 років; дата смерті: 18 березня 1943 р.

¹⁹⁸ Пор.: BOZW; дата смерті: 18 березня 1943 р.

¹⁹⁹ Теремне, лісничівка, гм. Шумськ, Кременецький пов., Волинське воєв.

²⁰⁰ О. Пйотр Ловейко (1888–1965), римо-кат. священник Луцької дієцезії; свячення прийняв у 1922 р.; під час війни був парохом пар. Шумськ, деканат Кременець; пар. залишив у травні 1945 р. (L. Popek, *Świątynie Wołynia*, цит. вид., с. 121–122; M. Dębowska, *Kościół katolicki na Wołyniu w warunkach okupacji 1939–1945*, Rzeszów 2008, s. 437).

²⁰¹ Хоробрів, двір, село, гм. Хоробрів, Сокальський пов., Львівське воєв.

[поз.] 1666а²⁰²

^a Село [кол.] Чернява, гм. Будараж, пар. Мізоч [Здолбунівський пов., Волинське воев.]. Верещинська Гелена²⁰³ – 56 років, і її чоловік Кароль²⁰⁴ – 67 років, і Возницький Станіслав²⁰⁵ – 17 років, їхали возом і трьох бандитів наздогнали їх на велосипедах на дорозі та їх викрали. Тіл не знайдено через сильні банди, хто туди пішов, уже більше не повернувся. Сімей було там близько 125, у тому 12 польських сімей, а решта українських. У цьому селі були спалені живцем всі чоловіки, втекло лише прибіл[изно] 10 чоловіків, жінки з дітьми пішли до іншого села. [Коли] село Святе²⁰⁶ [було] спалене, втекли до села Чернява, село було спалене через присутність партизанів. Це відбувалося перед Великоднем 1943 р.

Показання дає дочка вбитих 1 лютого [19]44 р.

^b Данута Верещинська^b

[поз.] 1667²⁰⁷

[с. 18]

Село Садів, гм. і пар. Торчин, Луцький пов. [Волинське воев.]
Свігост Станіслав²⁰⁸ – 37 років, і син Тадеуш²⁰⁹ – 12 років; Свігост Антоні²¹⁰, брат – 22 роки; Свігост Матильда²¹¹ – їхня мати – 59 років. Убивство сталося [в] день Святвечора, тобто 24 грудня 1943 р. – ввечері оточили дім і вбивали сокирами та ножами. Постріл був один. Хто поховав тіла, невідомо. Село налічувало 300 номерів. Польських сімей було 6. Напад був першим на цю родину [Свігостів], а п'яти іншим родинам удалося втекти.

Село Кошів, гм. і пар. Торчин, Луцький пов. [Волинське воев.]

Бернадзький Кастан²¹², його дружина²¹³ і двох синів²¹⁴ – бл[изько] 30–35 років. Друга сім'я Бернадзьких – Зенон²¹⁵, син, і його мати; Подгурський Мар'ян²¹⁶ – бл[изько] 37 років, і його дружина²¹⁷ та двоє дітей²¹⁸; Сятецький²¹⁹ з дружиною та двома дітьми. Село налічувало 40 сімей поляків та

^a З цього місця зміна кольору чорнила на темно-синє та почерку – рука Уришулі Шумської.

⁶ У документі Святець.

^b–^b Власноручний підпис свідка червоним олівцем.

²⁰² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 200–201; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 395.

²⁰³ У BOZW з'являється запис: Верещинська Гелена; вік: 57 років, місце злочину: Святе; дата смерті: 13 травня 1943 р.

²⁰⁴ У BOZW знаходиться запис: Верещинський Кароль; вік: 65 років, місце злочину: Святе; дата смерті: 13 травня 1943 р.

²⁰⁵ У BOZW записано: Возницький Станіслав; вік: 18 років, місце злочину: Святе; дата смерті: 13 травня 1943 р.

²⁰⁶ Святе, село, гм. Будараж, Здолбунівський пов., Волинське воев.

²⁰⁷ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 201; перед цією позицією в машинописі було розміщено *Уривок із листа о. пароха Шимона з Городла, писаний 7 березня 1944 р.*; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 395.

²⁰⁸ Пор.: BOZW.

²⁰⁹ Як вище.

²¹⁰ Як вище.

²¹¹ Як вище.

²¹² У BOZW з'являється запис: Бернацький Кастан; вік: близько 80 років.

²¹³ У BOZW знаходиться запис: Бернацька Леонтина; вік: близько 80 років.

²¹⁴ У BOZW записано: Бернацький Марцелі. У BOZW відсутня інформація на тему другого сина.

²¹⁵ Пор.: BOZW; вік: 30 років.

²¹⁶ Пор.: BOZW; вік: 40 років.

²¹⁷ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Подгурська Францишка, дружина Мар'яна; вік: 38 років.

²¹⁸ У BOZW існують два записи: Подгурський, ім'я відсутнє; синам Подгурських було 10 і 12 років.

²¹⁹ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Сятецькі (сім'я). В описі обставин смерті з'являється інформація: «Подружжя – років бл[изько] 40, і їхніх трьох дітей віком: 10, 8 і 5 років». У BOZW з'являється також другий запис: Сятецький, ім'я відсутнє; вік: 40 років; «коваль, убитий боївками УПА в Садівському лісі, біля дороги з Кошова до Торчина в травні 1943 р. У цій групі знаходилися особи призначені солтисом для перевезення своїм возом контингенту зерна до Торчина, а також ті, що вирушили з цієї нагоди до Луцька».

приблизно вдвічі більше укр[аїнців]^а. Участь у нападі брали укр[аїнці] з цього ж села на початку грудня, а саме в понеділок перед Святвечором^б 1943 р.

Показання дає дружина і дочка вбитих 24 лютого 1944 р.
^вСвігост Юзефа^в

[поз.] 1668²²⁰

Село Луковець-Вишнівський, пар. і гм. Журів, Рогатинський пов. [Станіславське воєв.]

Ордон Юзефа²²¹ – 32 роки, і троє дітей: дочка – 13 років, син Тадеуш (9 років) і мала 6-місячна дитина. Напад був у будинку 10 лютого 1944 р.

[с. 19] о 7:00 год. ввечері. Вбиті у хаті, викрали тіла, залишилися лише калюжа крові на підлозі та в колісці дитини. Номерів має 220, село суто польське. Сім'я, яку напали, знаходилася під лісом, і напад не вдалося здійснити, оскільки село було попереджено, і військо брало участь у пошуках банд.

Свідчення було дано 24 лютого 1944 р.

^вКопер [?]^в

^вС. Волос [?]^в

[поз.] 1669²²²

Село Слобідка Більшівцівська, пар. Більшівці, гм. Більшівці, Рогатинський пов.

Мисишин Антоніна²²³ – 48 років, її дочка Анна²²⁴ – 18 років; Шиманський Казимеж²²⁵ з сім'єю²²⁶ – 3 особи; Бучма²²⁷ – 3 особи з сім'ї; Крушельницький Казимеж²²⁸ – 3 особи²²⁹; Маршалек Станіслав²³⁰. Напад був 5 лютого 1944 р.

Показання дає сім'я вбитих, 23 лютого [19]44 р.

^вМицишин Міхал^в

^вМицишин Влодзимеж^в

^а У документі укр.

^б У документі з помилкою.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

²²⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 201; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 396.

²²¹ Пор.: BOZW.

²²² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 201; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 396.

²²³ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Мицишин/Мисишин Антоніна; вік: 40 років; «убита разом з чоловіком Густавом та дочкою Анною».

²²⁴ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Мицишин/Мисишин Анна; вік: 20 років; «убита разом з батьком Густавом та матір'ю Антоніною».

²²⁵ Пор.: BOZW; вік: 60 років; «убитий разом з дружиною Францишкою і дочкою Казиминою»; дата смерті: 5 або 7 лютого 1944 р.

²²⁶ У BOZW знаходяться записи: Шиманська Францишка (вік: 50 років) і Шиманська Казимира (вік: 23 роки).

²²⁷ У BOZW фігурують: Бучма Ігнаці (вік: 50 років) – батько, Бучма Ізабелла (вік: 18 [15] років) – дочка, Бучма Ян (вік: 16 [14] років) – син; дата смерті: 5 або 7 лютого 1944 р. У BOZW фігурує також запис: Бучма Марія/сім'я. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «Вбита разом із трьома членами сім'ї»; дата смерті: 5/6 лютого 1944 р.

²²⁸ У BOZW з'являється запис: Крушельницький Казимеж, вік: 50 років; «чоловік Елеонори, вбитий разом з дружиною і сином Каролем під час одного зі звірячих нападів українців на село 5/6 лютого 1944 р. Вбивцями були, ймовірно, українці з села Різдяни».

²²⁹ У BOZW існує запис: Крушельницька Елеонора (вік: 50 років) – дружина Казимежа, Крушельницький Кароль (вік: 25 років) – син Казимежа і Елеонори.

²³⁰ Пор.: BOZW; вік: 28 років; дата смерті: 5 або 7 лютого 1944 р.

[поз.] 1670²³¹

Масток Лідихів^a, гм. і пар. Почаїв, Кременецький пов. [Волинське воев.]. Сім'я Чепельовських – 5 осіб, Рутковський Юзеф²³² – бл[изько] 45 років, і його дружина – 35 років, і син Єжі – 7 років. Напад був восени 1943 р. Чепельовських застрелили в будинку, Рутковський був викрадений, а сім'ю порізано ножем. Тіла поховали на цвинтарі, місцеві люди їх ховали²³³. Свідчення було дано 24 лютого 1944 р. Хто брав участь, невідомо.

^b Анна Сляк [?]⁶

[поз.] 1671²³⁴

Свідчення з села Фрага, гм. Підкамінь, ^[8] Рогатинський пов. [Станіславське воев.]. Номерів 140, у тому 30 польських. Костел на місці, монастир отців бернардинів. Напад 19 [лютого 1944 р.] о 18:30 год. раптовий, на всі польські домівки та на монастир. Бандитів близько 400, місцеві і з околиці. Загинуло: 2 отців²³⁵, 2 братів²³⁶ – усі порубані сокирами на шматки. Марцишин Юзеф²³⁷ – 22 роки, його брат Пйотр²³⁸ – 21 рік, дядько Пйотр²³⁹ – 36 років; Матис Юзеф²⁴⁰ – 70 років, син Ян²⁴¹ – 34 роки, і Пйотр²⁴² – 18 років; Марцишин Василь²⁴³ – 64 роки, син Казимеж²⁴⁴ – 18 років; Матис Василь – 31 рік, брат Ян Марцишин²⁴⁵ – 23 роки; їхній батько поранений у рот і вдарений в голову; Марцишин Юзеф – 46 років; Матис Василь²⁴⁶ – 44 роки; Вацлав Ян²⁴⁷ – 38 років; Марци-

[с. 20]

^a У документі Лідухів.

^{b-6} Власноручний підпис свідка.

^b У документі викреслено воев.

²³¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 201; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 396.

²³² У BOZW фігурує запис: Рутковський Юзеф; «викрадений і заколотий ножами упівцями на пагорбі відомому як Св. Трійця в хуторі Майдан/Майдан Антоновецький»; дата смерті: 17 квітня 1943 р.

²³³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 201; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 369. «Тіла поховали на місцевому цвинтарі і люди їх ховали».

²³⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 202; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 396–397.

²³⁵ У BOZW записано: Шафранець Станіслав (о. Йоахим) ОФМ; «нар. 26 березня 1910 р., францисканець [...]. Разом з ним були вбиті [...] чернець (Салек Антоні) і Євсевій Камінський. О. Шафранець вступив до ордену в 1927 р., в 1931 р. склав вічні обіти, в 1934 р. прийняв свячення; був убитий 19 лютого 1944 р.; пор.: J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 426–432.

²³⁶ У BOZW фігурує запис: Салек/Шалек Антоні (бр. Рох) ОФМ; «нар. 6 лютого 1905 р., [...] катований у підвалі монастиря. Перерізаний пилою. [...] Разом з ним убили ще брата Станіслава Шафранця та чернечого аспіранта Євсевія Камінського». Брат Салек до ордену вступив у 1934 р., в 1938 р. склав вічні обіти; пор.: J. Marecki, *Misterium...*, с. 638–642. Аспірант Камінський вступив до ордену під час війни, але через зовнішні перешкоди не зміг розпочати новіціат; пор. там само, с. 346–349.

²³⁷ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Марцинішин/Марцишин Юзеф; «нар. у 1921 р.».

²³⁸ Пор.: BOZW, де записано: Марцинішин/Марцишин Пйотр.

²³⁹ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Марцинішин/Марцишин Пйотр.

²⁴⁰ Пор.: BOZW; вік: 60 років. «Убитий разом із синами Броніславом, Яном і Пйотром [...]; вбито тоді 23 чоловіків».

²⁴¹ Пор.: BOZW; «син Юзефа і Агати, нар. 15 травня 1910 р. у Фразі, де також проживав разом з дружиною Катажиною. [...] Похований з братами Міхалом і Броніславом на місцевому цвинтарі [згідно з іншим джерелом його брати Броніслав і Пйотр також загинули під час цього нападу]».

²⁴² Пор.: BOZW; «убитий разом з батьком і братами Яном і Броніславом».

²⁴³ Пор.: BOZW; вік: 64 або 33 роки.

²⁴⁴ Пор.: BOZW.

²⁴⁵ Як вище.

²⁴⁶ Як вище.

²⁴⁷ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Вацлав/Вацьлав Ян.

шин Василь²⁴⁸ – 33 роки; Папський Юзеф²⁴⁹ – 80 років, син зник безвісти – Міхал²⁵⁰ – а²³ роки^а; Марцишин Францишек²⁵¹ – 35 років, тіла не знайдено і так само загинув Папський Ян²⁵² – 34 роки. Українець Довгий Василь²⁵³ – 33 роки, загинув ^б захищаючи поляків, з якими був споріднений; Папський Ян²⁵⁴ – 54 роки; Чех Владислав²⁵⁵ – 35 років; Матис Юзеф²⁵⁶ – в³⁹ років^в; Марцишин Ян – 31 рік. Поранені: Матис Казимеж – 18 років; Марцишин Міхал – 35 років; Ольшинецький Ян – 35 років, його дівер/шурина – лежать у Рогатині, лікар українець не робив медичних процедур. Майно пограбоване, але палити не могли, бо будинки були змішаними. Марцишин Ян під час нападу лежав хворий, бандити вбили йому обох старших синів, себе і двоє молодших дітей врятував пообіцявши змінити метрику. Загинув Колянко Стефан²⁵⁷ – 34 роки. Костел стоїть відчинений, вітвар розбитий гранатами;

[с. 21] у цьому костелі був чудотворний образ М[атері] Божої Чудотворної.
[Прізвища катів:] Дума Василь (21 рік), Жаба Іван (30 років), Жаба Дмитро (21 рік), Варвовчин Йосиф (23 роки), Сийлук Стефан (27 років), Біль Іван (31 рік), Заводовський Іван (23 роки).
Львів, 26 лютого 1944 р.
г¹Папський Базилі^г
г²Марцишин Ян^г
[-]^г

^аЗ номера 1672 по 1691 включно: *Коричнева книга*^а

^{а-а} Надписано над Міхал.

^б У документі на.

^{в-в} Надписано над Юзеф.

^{г-г} Власноручний підпис свідка.

^г Параф.

^{д-д} Дописано синім чорнилом.

²⁴⁸ Пор.: BOZW; вік: 64 або 33 роки.

²⁴⁹ Пор.: BOZW.

²⁵⁰ Як вище.

²⁵¹ Як вище.

²⁵² Як вище.

²⁵³ Як вище.

²⁵⁴ У BOZW зафіксовано одну особу з персональними даними Ян Папський, згідно з документом були дві особи з такими ім'ям і прізвищем – віком 34 і 54 роки.

²⁵⁵ Пор.: BOZW.

²⁵⁶ Як вище.

²⁵⁷ Як вище.

4. СВИДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1672–1691 (КОРИЧНЕВА КНИГА, С. 13–29)

[поз.] 1672¹

Колонія Хмарине *ad* Молошковичі, гм. Шкло², пов. Яворів [Львівське воєв.]. Войцех Урман³ – нар. у 1885 р., дружина Вероніка⁴ – 49 років, син Едвард⁵ – 20 років, Євген – 13 років, Єжі – 8 років, і невістка Вероніка – 20 років. Колонія мала 6 польських сімей, оскільки совети вивезли двадцять кілька сімей. Укр[аїнських] є близько 16 сімей. Вбивство було з 15 на 16 лютого 1944 р. вночі. Вбивство сталося в будинку, спочатку освітили вікна, вимагали відкрити та показати їм дорогу, потім побили вікна, виламали двері, спочатку все пограбували, потім почали стріляти.

Свідок їх сам поховав, спочатку біля хати, а згодом зробили труни і поховали на місцевому цвинтарі. Вбивці приїхали возами.

Свідчення було дано 29 лютого [19]44 р.
а^аВуйтович Леон^а

[с. 13]

[с. 14]

[поз.] 1673⁶

Село Митулин, Золочівський пов., пар. Словіта, гм. Гологори Квятковська Броніслава⁷ – 19 років, Смолінський Марцин⁸ – 55 років, його дружина Наталія⁹ – 50 років, Подкувка Щепан¹⁰ – 30 років, і його батько¹¹ – близько 60 років, Фігурняк¹² – 20 років. Село налічувало близько 300 номерів. Близько 100 польських сімей. Польський ксьондз Шелонжек Зигмунд¹³. Учителька Столихва Марія і її сестра Турчиневич Яніна, які під час вбивства втекли. Напад був 17 лютого 1944 [р.] о 6:00 год. вранці. Підпалювали запальними кулями, потім стріляли. Чотири особи вбили в хаті, потім їх⁵ спалили. Грабунку не було. Участь брали укр[аїнці] з того самого села, один був убитий німцями – прізвище Вальборний, а другий вбитий укр[аїнець] із сусіднього [а] села Трудовач¹⁴, один із Новосілок загубив плащ, а біля вбитих знайшли

[с. 15]

^{а-а} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі їхніх.

^в У документі викреслено при.

^г У документі Трудовачі.

¹ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 312; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 439.

² Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Молошковичі.

³ Пор.: BOZW.

⁴ Як вище.

⁵ Як вище.

⁶ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 312; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 439–440.

⁷ Пор.: BOZW.

⁸ Пор.: BOZW; вік: 47 років (за свідченням Яна Смолінського) або 55 років (за свідченням Марії Столигово).

⁹ Пор.: BOZW.

¹⁰ Пор.: BOZW; вік: 35 років.

¹¹ У BOZW фігурують записи: Подкувка Анджей (вік: 68 років) та Подкувка Міхал (вік не вказано).

¹² Пор.: BOZW, де з'являється запис: Фігурняк/ім'я відсутне.

¹³ О. Зигмунд Шелонжек (1905–1982), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1932 р.; в 1933–1936 роках був вікарієм пар. у Вижнянах; у 1936 р. був призначений адміністратором пар. Словіта; 12 червня 1944 р. через ескалацію нападів з боку українців знайшов притулок у Глинянах, а потім поїхав до Львова; експатрійований у 1945 р., розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації в Гожові-Великопольському; у 1952 р. був обраний та затверджений примасом Стефаном Вишинським на посаду капітульного вікарія ординариату (S. Tyłus, *Szłążek Zygmunt [w:] Encyklopedia katolicka*, t. 19, red. E. Gigilewicz, Lublin 2013, kol. 29–30; M. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 775–776).

¹⁴ Трудовач, село, гм. Трудовач, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

ножі та бритви. Тіла вбитих поховали на місцевому цвинтарі. Укр[аїнці] з пол[яками] не жили в злагоді.

Свідчення було дано 29 лютого [19]44 р.
а^аСтолигво [Столихва] Марія^а

[поз.] 1674¹⁵

Село Малі Передримихи, гм. Жовква, Жовківський пов., пар. Передри[михи] [Львівське воєв.]. Бойда Юзеф¹⁶, прож[ивав] у Львові, на вулиці Він[цента] Поля, приїхав на покупки, і там його вбили. Адамович Мар'ян¹⁷ – 20 років, Стебельський Ян¹⁸ – близько 20 років, Данелевич Тадеуш¹⁹ – 22 роки. Напад був 17 лютого 1944 р. о 8:00 год. ввечері. Це було в хаті фольксдойча Каліщака Владислава. Бандити під'їхали возом і освітили дім ліхтарями, і стріляли через вікна й двері. Дані[е]левич Тадеуш і Бойда Юзеф були застрелені на місці, а Адамович Мар'ян і Стебельський Ян викрадені живцем, при чому над Адамовичем

[с. 16] знущалися в хаті. Загиблі були зненацька захоплені під час гри в карти.

[поз.] 1675²⁰

Село Зіболки²¹, Жовківський пов., це 3 км від вищезгаданих Вбив[ані]: Колодка Марія²² – 36 років, колишня вчителька, на той час працювала бухгалтеркою в лісництві; Куцель Мечислав²³ – 32 роки, практик[икант] лісництва, його дружина Леонарда²⁴ – близько 30 років, і маги Леонарди²⁵ – близько 60 років; польськ[ий] кс[ьондз] Кухта Антоні²⁶, в Зіболках був о. Пастернак – 80 років, старорусин²⁷, добре налаштований до пол[яків]. Кер[івник] школи Ченстохорський, укр[аїнець], також утік, оскільки був добре налаштований до пол[яків]. Передримихи мали близько 90 номерів, у тому 50% польськ[ого] населення, а Зіболки більше 300 номерів, у тому близько 20 польськ[их] номерів. Загалом пол[яки] з укр[аїнцями] жили в злагоді. У Зіболках вбивство сталося 27 січня 1944 р. о 8:30 год. ввечері, участь брали у вбивстві місцеві укр[аїнці]⁶ і з сіл навколишніх. Це було в хаті у п[ана та пані] Куцелів. П[ана] Колодка витягли з хати і завели до Куцеля, де всіх убито.

Свідчення було дано 28 лютого 1944 р.
б^бМасвський Адам^б

^{а-а} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі укр.

¹⁵ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 312; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 440.

¹⁶ Пор.: BOZW; вік: 27 років.

¹⁷ Пор.: BOZW.

¹⁸ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Стебельський/Стебницький Ян; вік: 18 років.

¹⁹ Пор.: BOZW, де записано: Дальневич/Данелевич Тадеуш.

²⁰ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 312; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 440.

²¹ Зіболки, село, двір, гм. Зіболки, Жовківський пов., Львівське воєв.

²² Пор.: BOZW.

²³ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Куцель, ім'я відсутнє; вік: близько 35 років.

²⁴ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Куцель, ім'я відсутнє.

²⁵ У BOZW з'являється запис: прізвище відсутнє, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «Мати Мечислава і Леонарди».

²⁶ О. Антоні Кухта (1910–1948), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1934 р.; в 1937–1938 роках був адміністратором парафії Бобулінці, а у 1938–1943 роках пар. Малі Передримихи; після залишення парафії він розпочав пастирське служіння на території Тарнівської дієцезії, а з 1945 р. був священником Краківської архідієцезії (M. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, с. 390).

²⁷ Старорусини – політична течія, що сформувалася у Східній Галичині в середині XIX ст., яка підкреслювала окремішність руської (української) національності від російської.

[поз.] 1676²⁸

[с. 17]

Село Суховоля, гм., пар. Золочів, Золочівський пов.²⁹

Белецький Ян³⁰ – близько 40 років, Худз'як Ян³¹ – близько 55 років, Янчин Антоні³² – 38 років, Молінський Антоні – 25 років, Мазур Павел³³ – 20 років, Мазурова Юзефа³⁴ – 22 роки. Вбив її рідний брат. Малінський Бартломеї – 65 років, і його син – 18–20 років. За даними жандармерії, загалом вбито 100 осіб. Напад був 17 січня 1944 о 3:30 год. після пол[удня]. Міліціонер Шереда заборонив убивати немовлят, тому малих дітей не вбивали. Село налічувало 200 польських номерів, укр[аїнських] удвічі більше. Вбивали, одна група грабувала, пізніше вбивали ножами і стріляли, а потім підпалювали і чекали, поки всі згорять. Антоні Янчин був викликаний, щоб записатися на цукор за мед, було це в середині вересня, тому його там Декалюк – укр[аїнець] – витягнув з Народного дому і жорстоким способом забив до смерті. Укр[аїнського] св[ященника] звали Столяр Теодор³⁵. О. польський Венцлав Ян³⁶ утік із життям, оскільки погрозували йому вбивством і завдавали багато прикрощів. Учитель називався Кордидюк Василь – укр[аїнець]. Ксьондз і учитель належали до партії. Участь у вбивстві брали: Кучинський Іван, дивер/шури Яна Белецького, якого вбив, Рогоцький Стефан – укр[аїнець], який перед місцевими вбивствами приходив до Суховолі з закритими руками і хвалився, скільки людей він убив, ватажок банди Паніковецький Миколай, пізніше Паніковецький Іван, Палшак Михайло – солтис Суховолі, Рогоцький Миколай, кс[ьондз] Столяр підбурював. Ком[уністична] укр[аїнська] міліція – Костек Іван із Косова і Сверида, і Цимбалко, і Декалюк.

[с. 18]

Свідчення було дано 28 лютого 1944 р.

^aСікорська Анна^a

[поз.] 1677³⁷

⁶ Задвір'я³⁸, Золочівський пов.³⁹

1/3 польського населення, близько 1500 осіб. Костел на місці, о. Францишек Вуйцицький⁴⁰. Церква на місці. Кс[ьондз] Сенюв Міхал⁴¹ виїхав у вівторок вранці. Напад із середи на четвер 23 лютого [1944 р.] виключно на кухню Комітету, а наступної ночі на склад кухні, який знаходився в інкасаторки, її повністю обікрали 17 січня 1944 р. та поранили в руку. На передмісті Мартинівка⁴²

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ З цього місця зміна почерку.

²⁸ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 312–313; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 440–441.

²⁹ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, Бродівський пов.

³⁰ Пор.: BOZW.

³¹ Як вище.

³² Пор.: BOZW; «за іншими джерелами: 43 роки. Загинув 3 жовтня 1943 р.».

³³ Пор.: BOZW.

³⁴ Як вище.

³⁵ О. Теодор Столяр (нар. у 1885 р.), греко-кат. священник Львівської архієпархії, свячення прийняв у 1910 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1927, с. 246).

³⁶ О. Ян Венцлав (1881–1960), римо-кат. священник Львівської митрополії; висвячений у 1906 р.; з 1938 р. був адміністратором пар. у Суховолі; після нападу бандерівців на парафію (17 лютого 1944 р.) знайшов притулок у Бродах; експатрійований у 1945 р., розпочав пастирське служіння на території Тарнівської дієцезії (М. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 888).

³⁷ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 313; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 441.

³⁸ Задвір'я, село, двір, гм. Задвір'я, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

³⁹ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Перемишляни.

⁴⁰ О. Францишек Вуйцицький (1899–1990), римо-кат. священник Львівської архієпархії; свячення прийняв у 1928 р.; з 1937 р. був адміністратором пар. Задвір'я; під час нападів бандерівців 2 квітня 1944 р. виїхав до Тарнівської дієцезії, де продовжував пастирське служіння, потім працював на території Апостольської адміністрації Опольської Сілезії (М. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 909).

⁴¹ О. Михайло Сенів (нар. у 1887 р.), греко-кат. священник Львівської архієпархії; висвячений на священника у 1912 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 31).

⁴² Імовірно, місцевий термін.

напали на Баланта Павла, пограбували його і побили 24 лютого [1944 р.]. 27 лютого [1944 р.] застрелили лісничого Куцюбінського⁴³, який 3 тижні раніше вивіз свою сім'ю (дружину і дочку) до Кракова, сам повернувся і в хаті не проживав.

^aСікорська Матильда^a

[с. 19] [поз.] 1678⁴⁴

Золотники⁴⁵, містечко, Підгаєцький пов.

Напад 22 лютого [1944 р.] 250 поляків, українців більше. Озброєні бандити напали 21 лютого [1944 р.] [6] вночі об 11:00 год. пограбували винокурню у Бурканові⁴⁶, 18 бочок по 200 літрів. Бандити вбивали всіх за списком, стріляючи в потилицю. Загинули: Москва Казимеж⁴⁷ – 40 років, брат Томаш⁴⁸ – 50 років; Цицера Владислав⁴⁹ – 35 років; Скrentковський Владислав⁵⁰ – 30 років; Таус⁵¹ – 55 років; Бей [Бея] Бінко⁵² – 20 років; Чеслав⁵³ – 19 років; їхній батько⁵⁴ – 60 років. Від прізвища Таус люди вбиті в Бортниках⁵⁵, напад стався в той самий день. Городинський Ян⁵⁶ – 20 років. У Золотниках загинув Гандурський Мар'ян⁵⁷ – 30 років, молодший брат⁵⁸ і батько⁵⁹. У Золотниках^f був костел, двох священників, Дорожинський⁶⁰ і вікарій⁶¹, обидва виїхали, церква – піп Саудеський помер, а зараз [піп] приїжджас з Бурканова^f.

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі викреслено вдень о 9-ій.

^в У документі Бурканові.

^г У документі Зотниках.

^г Спосіб уведення чергового номера свідчення (надписування над абзацом) свідчить про те, що воно виникло на основі свідчень тих самих очевидців, що й позиція 1679.

⁴³ У BOZW з'являється запис: Кучинський Генрик; вік: 35 років; «був лісничим у Богданівці».

⁴⁴ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 313; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 441; пор. поз. 1731.

⁴⁵ Золотники, село, двір, гм. Золотники, Підгаєцький пов., Тернопільське воєв.

⁴⁶ Бурканів, село, двір, гм. Бурканів, Підгаєцький пов., Тернопільське воєв.

⁴⁷ Пор.: BOZW.

⁴⁸ Пор.: BOZW; вік: 40 років.

⁴⁹ Пор.: BOZW, де записано: Цицера Владислав; вік: 35 років.

⁵⁰ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Скrentовський Владислав.

⁵¹ Пор.: BOZW, де згадується запис: Тауш Антоні; вік: 54 роки.

⁵² Пор. поз. 1731.

⁵³ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Бея/Бей Чеслав; вік: 19/22 років.

⁵⁴ Згідно з BOZW батьком Чеслава і Бінко був Бея/Бей Мар'ян.

⁵⁵ Бортники, двір, гм. Бортники, Бібрський пов., Львівське воєв.

⁵⁶ Пор.: BOZW.

⁵⁷ Як вище.

⁵⁸ Пор.: BOZW, де фігурує запис: Гандурський, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті з'являється інформація: «Молодший брат Мар'яна».

⁵⁹ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Гандурський, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті з'являється запис: «Батько Мар'яна, вбитий з двома синами».

⁶⁰ О. Вільгельм Леонард Дорожинський (1914–2003), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1938 р.; в 1938–1942 роках був вікарієм у пар. Золотники, а потім її адміністратором (1942–1945); в серпні 1945 р. розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації у Вроцлаві (M. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 166–167); пор. поз. 1731.

⁶¹ Вікарієм у Золотниках був тоді о. Ігнаци Токарчук; пор. поз. 1682, 1731.

[поз.] 1679⁶²

Соколів, gm. Золотники, Підгаєцький пов. [Тернопільське воєв.]

Номерів 300, 75 відсотків поляків. Костел на місці. Кс[ьондз] Клінгер Францишек⁶³ виїхав після подій у Золотниках. Бандити, проїжджаючи вночі через село, погрожують і обстрілюють будинки. Люди, які підозрюють, що потрапили до списків, подібних до тих, що склалися в Золотниках, виїжджають до Львова.

^aДомбек Владислав^a
^aСлівінський Владислав^a

[поз.] 1680⁶⁴

Генриківка, gm. Старі Стрілища, Бібрський пов. [Львівське воєв.]

25 поль[ських] сімей на 85 номерів. Напади відбувалися в навколишніх селах, і ті, хто [6] міг (12 родин), виїхали. Церква на місці, піп проживає у Стрілищах.

Тучна⁶⁵, Перемишлянський пов., напад 19 лютого [1944 р.], тоді також Русоциці⁶⁶, Рогатинський пов., Мельна⁶⁷, Любша⁶⁸, Фрага, Підкамінь⁶⁹, Яглуш⁷⁰ і Дички⁷¹, і Фірлеїв, Рогатинський пов.

^aМарцинек Юліан^a

[поз.] 1681⁷²

^aСело Соснів, gm. Сенниківці⁷³, пар. Золотники, Підгаєцький пов. [Тернопільське воєв.]. Чарнецький Францишек⁷⁴ – близько 60 років, Гроцький Збігнев⁷⁵ – 23 [роки], Возни Еміль⁷⁶ – 22 роки, Чарнецький Юзеф⁷⁷ – 55 років. Убивство було 19 лютого 1944 р. вночі. Село налічувало 500 номерів, у тому польських сімей близько 50. Жили разом у злагоді. Ксьондз укр[аїнець].

Свідчення було дано 29 лютого 1944 р.

^aДиновська Кароліна^a

[с. 20]

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі викреслено мали.

^b У документі Тучниці.

^г У документі Росящиці.

^г У документі Яхлуш.

^д З цього місця зміна почерку.

⁶² Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 313; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 441.

⁶³ О. Францишек Клінгер (1911–1994), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1937 р., а потім був вікарієм в Олиці (1937–1939) і парохом пар. Соколів над Стрипцею (1939–1945); експатрійований у 1945 р., розпочав пастирське служіння на території Люблинської дієцезії (M. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 346).

⁶⁴ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, с. 313; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, с. 442.

⁶⁵ Тучна (Тучне), село, двір, gm. Тучна, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

⁶⁶ Русоциці, присілок, gm. Старі Стрілища, Бібрський пов., Львівське воєв.

⁶⁷ Мельна, село, двір, gm. Мельна, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

⁶⁸ Любша, село, двір, gm. Любша, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

⁶⁹ Підкамінь, містечко, gm. Підкамінь, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

⁷⁰ Яглуш, село, двір, gm. Яглуш, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

⁷¹ Дички, село, gm. Дички, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

⁷² Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, с. 314; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, с. 442.

⁷³ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, gm. Соснів.

⁷⁴ Пор.: BOZW.

⁷⁵ Пор.: BOZW, де записано запис: Гродзький Збігнев.

⁷⁶ Пор.: BOZW.

⁷⁷ Як вище.

[поз.] 1682⁷⁸

Село Золотники, гм. і пар., Підгасцький пов.

Москва Казимеж⁷⁹, Москва – близько 64 [років], Бея Мар'ян⁸⁰ – а-55 років^а, Альбін⁸¹ – б-24 роки^б, Чеслав⁸² – 22 роки, Гандурський⁸³ – 3 особи, Палюх⁸⁴, Бжезовський Кароль⁸⁵ – близько 27 років, разом убито 16 осіб. Польський ксьондз^в Токарчук⁸⁶ утік під час вбивства. Кс[ьондз] Дорожинський⁸⁷ виїхав напередодні. Вбивство було 22 лютого 1944 р. вдень [о] 8:00 [год.] вранці. Село налічувало 700 номерів, меншість поляків.

[с. 21] Тіла вбитих поховали на місцевому цвинтарі.

Свідчення було дано 29 лютого 1944 р.

^гВітвицький Болеслав^г

[поз.] 1683⁸⁸

Пар[афія] Тучне, Перемишлянський пов., гм. Добрянчи⁸⁹

Гурський Пйотр⁹⁰ – близько 70 років, Іваскув Ігнаци⁹¹ – 80 років, син його Миколай⁹² – близько 38–40 років, Гурський Антоні⁹³ – нар. у 1928 р., Гурський Анджей⁹⁴ – 35 років, Шпак Міхал⁹⁵ – 47 років. Убивство було в саму Попільну середу, лютий 1944 р. Вночі між 8:00 [і] 12:00 год. вбивали сокирами і ножами. Гурський Антоні отримав 13 колотих ран, а Гурський Анджей 19 колотих ран. Іваскув Ігнаци 2 удари сокирою в голову, його сину Миколаю розпорили живіт і застрелили його. Село налічувало 240 номерів, 100 польських сімей, з яких 30 будинків було повністю знищено і пограбовано костел. До часів убивств усі жили в злагоді, оскільки є там [і] населення сильно змішаним. Участь у вбивстві брали укр[аїнці], місцеві показували, а бандити приїхали з лісу.

^{а-а} Надписано над Мар'ян.

^{б-б} Надписано над Альбін.

^в У документі польською мовою з помилкою.

^{г-г} Власноручний підпис свідка.

^г У документі викреслено населений пункт.

⁷⁸ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, с. 314; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, с. 442.

⁷⁹ Див. поз. 1678.

⁸⁰ Пор.: BOZW; див. поз. 1678.

⁸¹ Пор.: BOZW, де фігурує як Бея/Бей Альбін; вік: 20/24 роки.

⁸² Див. поз. 1678.

⁸³ Див. інформацію, що стосується Гандурського Мар'яна, його брата і батька в поз. 1678.

⁸⁴ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Палюх Ян.

⁸⁵ Пор.: BOZW, де записано: Бжезовський/Бжезовський Кароль.

⁸⁶ Архієпископ Ігнаци Токарчук (1918–2012), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1942 р.; від 15 серпня 1942 до 22 лютого 1944 р. був вікарієм у пар. Золотники, а потім вікарієм при костелі св. Марії Магдалини у Львові. Восени 1945 р. розпочав душпастирську діяльність на території Перемишльської дієцезії, у 1965 р. став єпископом, а у 1991 р. архієпископом (M. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, с. 825–827); пор. поз. 1731.

⁸⁷ О. Францишек Дорожинський (1891–1972), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1914 р.; у 1924–1939 роках був парохом пар. Оліїв, а 1 серпня 1939 р. став парохом пар. Наварія (Навар'я); експатрійований у 1946 р., розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації у Вроцлаві (M. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 165); пор. поз. 1678 і 1731.

⁸⁸ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 314; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 442.

⁸⁹ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Тучна.

⁹⁰ Пор.: BOZW; вік: 76 років.

⁹¹ Пор.: BOZW; вік: 72 роки.

⁹² Пор.: BOZW; вік: 45 років.

⁹³ У BOZW згадується про те, що дійсно є особа з такими самими ім'ям і прізвищем, але їй приблизно 100 років.

⁹⁴ Пор.: BOZW; вік: 28/35 років.

⁹⁵ Пор.: BOZW.

Поль[ський] ксьондз Міхал Дуткевич⁹⁶ утік у понеділок перед убивством. Укр[аїнський] ксьондз Ляхович⁹⁷ приїжджав. Укр[аїнський] священник відмовився брати участь у похороні, тому тіла поховали без священника на місцевому цвинтарі.

Свідчення було дано 29 лютого 1944 р.

^aМацей Гавел [?]^a

[поз.] 1684⁹⁸

[с. 22]

Село Данильче, гм. Пуків⁹⁹, пар. Нижня Липиця, Рогатинський пов. [Станіславське воєв.]. Міськевич Ксеня¹⁰⁰ – 70 років, внучка Ядвіга Міськевич¹⁰¹ – 4 роки, і внук Броніслав¹⁰² – 7 місяців. На них напали прямо в хаті. 7-місячну дитину задушили, Ядвігу витягнули^б з шафи та застрелили. Дитина дуже просилася і кричала: «Бабусю!», а Ксенію витягли з-під ліжка і вбили трьома ударами. Показання дає син і батько вбитих, оскільки його дружина з дитиною сховалися в печі, тому вони чули все, потім усе пограбували і підпалили.

Ґолембйовський Владислав¹⁰³ – 50 років. Напали його на горіщі і там закололи багнетами і застрелили.

Мацек Емілія¹⁰⁴ – 25 років, Вітковська Юзефа¹⁰⁵ і її четверо дітей, Якуб Юзеф¹⁰⁶ – 60 років, [в] Мацек Марія¹⁰⁷ – 30 років, Якуб Адам¹⁰⁸ – 35 років, Якуб Казимира¹⁰⁹ – 28 років, Глучак Анджей¹¹⁰ – 55 років, його дружина Анна¹¹¹, Худзік Марія¹¹² – 50 років, Міськув Марія¹¹³ – 60 років, Стросінська Анеля¹¹⁴ – 65 років. Убивство було з [г] [г] 18 на 19 лютого [1944 р.] вночі. Участь у вбивстві брали українці^а з цього самого

села, бо схована чула, як говорили: «Кожної ночі спить у хаті, а сьогодні, сука, втекла». Під'їхали трьома возами з навколишніх сіл, а разом було 50 укр[аїнців]. Тіла поховали у спільній могилі на цвинтарі. Село налічувало 150 номерів, у тому польських сімей 25. До німецької окупації вони

[с. 23]

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

^б У документі витягували.

^в У документі викреслено Якуб.

^г У документі викреслено дня.

^г У документі викреслено 2.

^д У документі укр.

⁹⁶ О. Міхал Дуткевич (1891–1963), римо-кат. священник Львівської архієпархії; свячення прийняв у 1923 р.; від 1936 р. був парохом пар. Тучне; в березні 1943 р., у зв'язку з розповсюдженням нападів українців, знайшов притулок у Перемишлянах, звідки до 1945 р. приїжджав до своєї пар. для пастирського служіння; потім працював у пар. Свірж; експатрійований у 1946 р., розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації у Вроцлаві (М. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 175).

⁹⁷ О. Гаврил Ляхович (нар. у 1899 р.), греко-кат. священник Львівської архієпархії; висвячений у 1926 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 17, 63).

⁹⁸ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 314; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 443.

⁹⁹ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Данильче.

¹⁰⁰ Пор.: BOZW.

¹⁰¹ Як вище.

¹⁰² Як вище.

¹⁰³ Як вище.

¹⁰⁴ Як вище.

¹⁰⁵ Як вище.

¹⁰⁶ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Якуб Юзеф.

¹⁰⁷ Пор.: BOZW.

¹⁰⁸ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Якуб Адам.

¹⁰⁹ У BOZW записано: Якуб Казимира.

¹¹⁰ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Глучак/Глучек Анджей.

¹¹¹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Глучак/Глучек Анна.

¹¹² Пор.: BOZW.

¹¹³ Як вище.

¹¹⁴ Пор.: BOZW, де записано: Стронська/Стросінська Анеля.

жили у надзвичайній згоді, лише за нім[ецьких] часів виникли суперечки. Укр[аїнський] священник Смик Петро¹¹⁵.

Свідчення було дано 29 лютого 1944 р.

^aПоль[ський] кс[ьондз] Ястшембський Рудольф^{a116}

^aМіськевич Владислав^a

[поз.] 1685¹¹⁷

Село Сухополя, пар. і гм. Сухополя, Золочівський пов.

Зіомбра Владислав¹¹⁸ – 12 років, Подгурський Міхал¹¹⁹ – 42 роки, Молінська Юзефа¹²⁰ – 38 років, Молінська Стефанія¹²¹ – 20 років – виїхала з метою знайти свого брата Антонія тиждень після вчиненого вбивства і більше не повернулася. Зис Владислав¹²² і його дружина, Зіомбра Міхал¹²³ – 14 років, Молінська Текля¹²⁴, укр[аїнка], але чоловік її був поляком та дітей мала самих синів поляків. Убили її жорстоким способом, витягнувши з неї всі нутроші. Янчин Юзеф¹²⁵, Подгурський Томаш¹²⁶ і його син Броніслав¹²⁷ спалені. Молінський Пйотр¹²⁸ – 55 років, Молінський Стефан¹²⁹ – 42 роки, Басвич Броніслав¹³⁰ – 42 роки, і його дружина Пауліна¹³¹ – 38 років, та їхніх двоє дітей¹³². Зіомбра Меланія¹³³, також укр[аїнка], забита, Молінський Юзеф¹³⁴ –

[с. 24] 25 років, Ігнацик Владислав¹³⁵ – 45 років, Інгльот Станіслав¹³⁶ – 48 років. Убивство було 17 січня [1944 р.] пополудні, [о] 3:30 [год.]. Убивали укр[аїнці]: Притула Лукаш, Крук Іван, Онишук Михайло, Юрчук Теодор. Це продовження свідчення, було дане 28 лютого 1944 р., а сьогодні лише додатково підтверджено 1 березня 1944 р.

^aСікорська Анна^a

^a-^a *Власноручний підпис свідка.*

¹¹⁵ О. Петро Смик (1883–1966), греко-кат. священник Львівської архієпархії; свячення прийняв у 1911 р.; після Другої світової війни здійснював пастирське служіння на території Німеччини (1946–1951); у 1952 р. виїхав до Сполучених Штатів Америки і почав душпастирське служіння в українській діаспорі поблизу Сірак'юс (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 69; D. Błażejowski, *Ukrainian Catholic Clergy in Diaspora (1751–1988). Annotated List of Priest Who Served Outside of Ukraine*, Rome 1988, p. 213).

¹¹⁶ Пор. поз. 1651.

¹¹⁷ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 314–315; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 443; пор. поз. 1631.

¹¹⁸ Пор.: BOZW, де записано: Зіомбра/Зьомбра Владислав.

¹¹⁹ Пор.: BOZW.

¹²⁰ У BOZW знаходиться особа з такими самими ім'ям і прізвищем, але народжена 17 липня 1930 р.

¹²¹ Пор.: BOZW.

¹²² Пор.: BOZW; «із розповіді свідка Анни Сікорської загинув разом з дружиною».

¹²³ Пор.: BOZW, де записано: Зіомбра/Зьомбра Міхал.

¹²⁴ Пор.: BOZW.

¹²⁵ Як вище.

¹²⁶ Пор.: BOZW; вік: 50 років.

¹²⁷ Пор.: BOZW; вік: 16 років.

¹²⁸ Пор.: BOZW; вік: 50 років.

¹²⁹ Пор.: BOZW.

¹³⁰ Пор.: BOZW; вік: 40/48 років.

¹³¹ Пор.: BOZW; вік: 40 років.

¹³² Пор.: BOZW, де фігурують два однакові записи: Басвич, ім'я відсутнє (в обох записах з'являється неправильне ім'я батька: Станіслав).

¹³³ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Зіомбра/Зьомбра Меланія.

¹³⁴ Пор.: BOZW; нар. у 1905 р.

¹³⁵ Пор.: BOZW.

¹³⁶ Як вище.

[поз.] 1686¹³⁷

Село Задвір'я, гм. і пар. Задвір'я, Перемишлянський пов.

Кучинський Генрик¹³⁸ – близько 35 років, лісничий з Богданівки¹³⁹. Напад був 27 лютого 1944 [р.] о 8:00 год. вранці. Напали його в [6] селі, коли їхав із Задвір'я до Богданівки. Застрелили його [8] пострілами в серце. Село має понад 600 номерів, близько 30 відсотків поляків. Польський ксьондз Францишек Вуйцицький¹⁴⁰. Укр[аїнський] священник перед убивством утік, хоча був дуже проти поляків. Тіло вбитого сім'я привезла до Львова.

Свідчення було дано 1 березня 1944 р.

[†]П. Яворський[†]

[поз.] 1687¹⁴¹

Село Хатки¹⁴², пов. і гм. Львів, пар. Борщовичі

[1] Цепла – близько 16 років, Мурмило¹⁴³ укр[аїнець], Сосновський¹⁴⁴, Обліцький¹⁴⁵, 2 х[лопців].

Село Цепухи¹⁴⁶, пар. Новий Яричів, гм. Львів, Львівський пов.

[Убиті:] Цепух Едвард, сестра Яніна, Стажинський, Цепух

[с. 25]

[поз.] 1688¹⁴⁷

Село Полоничі, гм. Задвір'я¹⁴⁸ і пар., Перемишлянський пов. [Тернопільське воєв.]

Бігас Павел¹⁴⁹, Бірецький Юзеф¹⁵⁰, Казимерчак Францишек¹⁵¹ і його дружина. Напад був 28 та 29 лютого 1944 р. вночі між 12:00 та 1:00 [год.]. Загнали чоловіків в один бік, а жінок в інший, пізніше грабували, проколювали ножами і палили.

З села Полоничі вищезгадані особи були відправлені [2] на форшпан до Задвір'я, загинули в селі Цепухи. Їхніх тіл не знайшли, тільки багато одягу знайдено в лісі. Бандити були з сусідніх сіл.

Свідчення було дано 3 березня 1944 р.

[†]Слоцяк Миколай[†]

^a У документі Богданівка.

^b У документі викреслено св.

^b У документі викреслено двома.

^{†-†} Власноручний підпис свідка.

[†] У документі викреслено Цеппла.

^a У документі викреслено нерозбірливі літери.

¹³⁷ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 315; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 443.

¹³⁸ Пор.: BOZW.

¹³⁹ Богданівка, лісничівка, гм. Задвір'я, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

¹⁴⁰ Пор. поз. 1677.

¹⁴¹ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 315; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 444.

¹⁴² Хатки, село, гм. Новий Яричів, Львівський пов., Львівське воєв.

¹⁴³ У BOZW з'являються записи: Мурмило Антоні та Мурмило/Мурмило Антоні, однак у жодному з них нема інформації про те, що була це особа української національності.

¹⁴⁴ Пор.: BOZW, де записано: Сосновський Єнджей; «убитий під час нападу бандерівців на польське селище Хатки, яке належало до села Борщовичі».

¹⁴⁵ У BOZW з'являються чотири записи осіб із прізвищем Обліцький: Обліцький Ян, Обліцький Міхал, Обліцький Войцех, Обліцький Гжегож, але три перші стосуються чоловіків віком 50–67 років. У випадку Гжегожа Обліцького відсутність інформації про вік жертви.

¹⁴⁶ Цепухи, село, гм. Старий Яричів, Львівський пов., Львівське воєв.

¹⁴⁷ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 315 – без зазначення номера свідчень; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 444.

¹⁴⁸ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Полоничі.

¹⁴⁹ Пор.: BOZW.

¹⁵⁰ Як вище.

¹⁵¹ Пор.: BOZW, де записано: Казимерчак/Казимерчук Францишек; «загинув разом з дружиною».

[поз.] 1689¹⁵²

Задвір'я, гм., пар., Перемишлянський пов.

Процакевич Юзеф – 35 років, інж. Кучинський¹⁵³ – близько 40 років, лісничий. Процакевич повертався з роботи з Розворян¹⁵⁴ (сусіднє село), зник у дорозі. Інж[енер] Кучинський їхав кіньми в напрямку залізничної станції і в селі Задвір'я був застрелений о 7:30 год. вранці. Село має 600 номерів: укр[аїнських] 450, а 150 польських сімей. Укр[аїнський] священник Сенів Михайло¹⁵⁵, а польський ксьондз Францишек Вуйцицький¹⁵⁶. Ворожнеча була між укр[аїнцями] та пол[яками]. Вбивство сталося в Задвір'ї 17 лютого 1944 р., а Кучинського вбито 27 лютого 1944 р. Вночі з 1 на 2 березня [1944 р.] військо застрелило двох укр[аїнських] бандитів, які намагалися напасти на село Задвір'я. Тієї ж ночі розгромили гміну в Задвір'ї і забрали польські кенкарти та документи.

Свідчення було дано 2 березня 1944 р.

⁶Крачковський Казимеж⁶

⁶Вінярський Юзеф⁶

[поз.] 1690¹⁵⁷

Село Мельна, гм., пар. Нові Стрілища¹⁵⁸, Бібрський пов.¹⁵⁹

Стефановська Альбіна¹⁶⁰ – [«] нар. у 1905 р., дочка Чеслава¹⁶¹ – нар. у 1929 р., Єжі¹⁶² – нар. у 1931 р., Данута¹⁶³ – нар. у 1936 р., Збігнев¹⁶⁴ – нар. у 1938 р., і 3-місячна дитина¹⁶⁵. Вбивство було 20 лютого 1944 р. Ввечері вирубали двері і все грабували. Чоловік, який дає показання, не бачив тіл, бо гміна їх поховала. Разом там убито 8 сімей. Село налічувало 130–140 номерів, у тому лише 8 польських сімей, які вбито.

Свідчення було дано 3 березня 1944 р.

⁶Стефановський⁶

^a У польському документі з помилкою.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^b У документі викреслено років.

^r У документі яких.

¹⁵² Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 315; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 444.

¹⁵³ Див. поз. 1686.

¹⁵⁴ Розворяни, село, двір, гм. Розворяни, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

¹⁵⁵ Див. поз. 1677.

¹⁵⁶ Пор. поз. 1677, 1686.

¹⁵⁷ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 315; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 444.

¹⁵⁸ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Мельна.

¹⁵⁹ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, Рогагинський пов.

¹⁶⁰ Пор.: BOZW; місце злочину: Нові Стрілища; в описі обставин смерті знаходиться наступна інформація: «Вбита УПА разом із п'ятьма дітьми (дочкою Чеславою, 14 років, сином Єжім, 12 років, дочкою Данутою, 7 років, сином Збігневом, 5 років, 3-місячною дитиною)».

¹⁶¹ Пор.: BOZW; місце злочину: Нові Стрілища.

¹⁶² Як вище.

¹⁶³ Як вище.

¹⁶⁴ Як вище.

¹⁶⁵ Пор.: BOZW, де записано: Стефановський, ім'я відсутнє; місце злочину: Нові Стрілища.

[поз.] 1690a¹⁶⁶

Село Мельна,

Продовження показань сім'ї Стефановських^{a167}. Усю сім'ю проколювали ножами, малу дитину кинули на камінь, пізніше вбили матір, потім наступну дитину. Єжі був пробитий ножем у бік і так його залишили, від ночі [з] суботи на неділю до вівторка, оскільки чекали, щоб батько дитини прийшов, у вівторок його добили. Тіла забрали самі бандити, а не поховала їх гміна, як сказало гестапо свідкові вище. Тіла забрали і не знайдено їх, [6] вбито ще наст[упних]: Домбек Юлія¹⁶⁸, її син Едвард Дойчман¹⁶⁹ від першого шлюбу; син Павел Домбек¹⁷⁰ і її дочки, дитина 4-річний хлопець; Белявський Юзеф¹⁷¹, його дружина Гелена¹⁷², його мати, брат Станіслав¹⁷³; Бобрович¹⁷⁴ і його дружина¹⁷⁵, син Бобрович Ян¹⁷⁶ і його дружина¹⁷⁷, і двоє дітей¹⁷⁸; Дорош Ян¹⁷⁹ і його дружина¹⁸⁰, дві дочки¹⁸¹; Кшановська¹⁸², дружина адвоката, і її двох синів¹⁸³; Терч¹⁸⁴ і дружина¹⁸⁵. Бандитів не впізнали.

[с. 27]

Свідчення було дано 3 березня 1944 р.

^вСтефановський^в

^вКмецик Станіслав^в

^а У документі Стефановська.

^б У документі викреслено свідчення.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

¹⁶⁶ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 316; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 445. У документі поз. 1690а була розміщена після поз. 1691, що стосується населеного пункту Іване-Пусте.

¹⁶⁷ Див. поз. 1690.

¹⁶⁸ Пор.: BOZW.

¹⁶⁹ Як вище.

¹⁷⁰ Можливо, йдеться про запис, що знаходиться у BOZW: Домбек, ім'я відсутнє; дата смерті: 27/28 лютого 1944 р.

¹⁷¹ Пор.: BOZW.

¹⁷² Згідно з BOZW Белявська Гелена була матір'ю Юзефа.

¹⁷³ Пор.: BOZW.

¹⁷⁴ Пор. BOZW, де з'являється запис: Бобрович, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті з'являється інформація: «Убитий з дружиною, сином Яном, невісткою і двома онуками».

¹⁷⁵ Пор.: BOZW, де згадується запис: Бобрович, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «Дружина вищезгаданого вбита з чоловіком, сином, невісткою та двома онуками».

¹⁷⁶ Пор.: BOZW; в описі обставин смерті знаходиться інформація: «Вбитий разом з дружиною, батьками та двома дітьми».

¹⁷⁷ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Бобрович, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті можна прочитати: «Дружина Яна, вбита з чоловіком, тещою, тестем та двома дітьми».

¹⁷⁸ Пор.: BOZW, де фігурують два записи: Бобрович, ім'я відсутнє. З опису обставин смерті дізнаємося, що одною дитиною Яна Бобровича був син, а іншою дочка.

¹⁷⁹ Пор.: BOZW.

¹⁸⁰ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Дорош, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті була поміщена інформація: «Дружина Яна, вбита УПА разом з чоловіком і двома дочками».

¹⁸¹ Пор.: BOZW, де дочки фігурують у двох ідентичних записах: Дорош, ім'я відсутнє.

¹⁸² Пор.: BOZW, де записано: Козановська, ім'я відсутнє. З опису обставин смерті випливає, що була дружиною адвоката.

¹⁸³ Пор.: BOZW, де сини фігурують у двох ідентичних записах: Козановський, ім'я відсутнє.

¹⁸⁴ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Терч, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті знаходиться опис: «Убитий разом з дружиною».

¹⁸⁵ Пор.: BOZW, де записано: Терч, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті з'являється інформація: «Дружина вищезгаданого вбита разом з чоловіком».

[поз.] 1691¹⁸⁶

Село Іване-Пусте, пар. Мельниця, гм. Кривче¹⁸⁷, Борщівський пов. [Тернопільське воєв.]. Бернацький Юзеф¹⁸⁸ – 23 роки, і його брат Владислав¹⁸⁹ – 32 роки, Тустановський Щепан¹⁹⁰ – 23 роки]. Напад був 18 лютого вечер[ом] [о] 8:00 год. ранку. Напали на будинок, зламали двері, пізніше стріляли і рубали сокирами. Участь у вбивстві брали укр[аїнці] з цього села і з навколишніх сіл. Урбан Владислав¹⁹¹ – 45 років, його дружина¹⁹² – близько 40 років, дочки Ірена¹⁹³ і Владислава¹⁹⁴, сини Мечислав¹⁹⁵ і Збігнев¹⁹⁶, і чотири особи¹⁹⁷ з іншого населеного пункту. Поколоті ножами і порубані сокирами та застрелені з пістолета. Село налічувало 450 номерів, 800 жителів, у тому 40 польських номерів. До часу вбивств вони жили в злагоді. Священик Чолген Іван¹⁹⁸, українець^a, переведений тиждень до вбив[ств], нового нема. Поль[ський] кс[ьондз] Соболевський Францишек¹⁹⁹. Учителі Гронковські. Кер[івник] школи укр[аїнець] Анастасиєвський Титус. Убитих поховали на місцевому цвинтарі, ховала родина та знайомі.

Свідчення було дано 3 березня 1944 р.

⁶Марушевський Павел⁶

⁶Куснеж Владислав⁶

[с. 28]

[поз.] 1692²⁰⁰

Росохуватець²⁰¹

[†]Номерів 300, 60 відсотків поляків, навколишні села суто українські: Ішків²⁰², Багатківці²⁰³, Золота Слобода²⁰⁴, Купчинці²⁰⁵, Вівся²⁰⁶. Напад 23 лютого [1944 р.] о 16:00 год. – 45 бандитів озброєних

^a У документі укр.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^b У документі повторений № 1691.

[†] У документі Росохуватець.

[†] З цього місця зміна почерку – рука Уриулі Шумської.

^a У документі Іжків.

^e У документі Слобода.

¹⁸⁶ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 316; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 444–445.

¹⁸⁷ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Іване-Пусте.

¹⁸⁸ Пор.: BOZW; вік: 25 років.

¹⁸⁹ Пор.: BOZW; в описі обставин смерті знаходиться інформація: «Убитий разом з братом Мар'яном».

¹⁹⁰ Пор.: BOZW, де записано: Тустановський Стефан/Щепан.

¹⁹¹ Пор.: BOZW.

¹⁹² Пор.: BOZW, де записано: Урбан Пауліна.

¹⁹³ Пор.: BOZW.

¹⁹⁴ Як вище.

¹⁹⁵ Як вище.

¹⁹⁶ Згідно з BOZW синові Владислава і Пауліни Урбанів було на ім'я Тадеуш (у BOZW фігурує як Урбан Тадеуш).

¹⁹⁷ Однією з цих осіб був «молодий українець, імовірно, житель Борщова або околиць, убитий [...] в будинку сім'ї Урбанів» (у BOZW записано: прізвище відсутнє, ім'я відсутнє). Другою особою була Альфреда Хоїна, «дружина управителя фільварку в Завалові. Вбита [...] в будинку сім'ї Урбанів» (пор.: BOZW).

¹⁹⁸ Імовірно о. Іван Чикета (нар. у 1885 р.), греко-кат. священник Львівської архієпархії, висвячений у 1912 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 62).

¹⁹⁹ О. Францишек Соболевський (1879–1946), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1902 р.; у 1923–1945 роках був парохом пар. Мельниця Подільська; експатрійований у 1945 р., розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації в Гожові-Великопольському (M. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 719).

²⁰⁰ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 316; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 445.

²⁰¹ Росохуватець, гм. Семиківці, Підгаєцький пов. [Тернопільське воєв.].

²⁰² Ішків, село, гм. Ішків, Підгаєцький пов., Тернопільське воєв.

²⁰³ Багатківці, село, двір, гм. Багатківці, Підгаєцький пов., Тернопільське воєв.

²⁰⁴ Золота Слобода, село, двір, гм. Золота Слобода, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

²⁰⁵ Купчинці, село, двір, гм. Купчинці, Тернопільський пов., Тернопільське воєв.

²⁰⁶ Вівся, село, двір, гм. Вівся, Підгаєцький пов., Тернопільське воєв.

автоматами, револьверами та гвинтівками, одягнених у німецькі та міліційні [sic!] мундири. Перед нападом повідомили, що військо прибуде на квартири. Вбивали чоловіків, розмовляли лише польською. Загинули: Курніцький Корнель²⁰⁷ – 52 роки, Скуповський Тадеуш²⁰⁸ – 23 роки, Лотецький Чеслав²⁰⁹ – 18 [років], Дебера Броніслав²¹⁰ – ^a28^a [років], Кулаковський Юзеф²¹¹ – 58 [років], Мігно Каз[имеж]²¹² – ^a28^a [років] [?].

Фяска Міхал²¹³ – 45 [років]. Бандити мали списки, за якими вбивали. Інші втекли.

Рахуючи хати, в яких були, у списках було 30 осіб. Сім'ям, поки що, нічого не говорили. Чоловіки прийшли потягом через Тернопіль, однак квитки могли отримати лише після попередньої реєстрації у тамтешньому бюро праці та добровільного зголошення на виїзд до Німеччини.

[с. 29]

4 березня 1944 р.^a

^bДимовський Модест^b

^bМіковський [Мікавський] Ян^b

^{a-a} Вік жертви надписано над її ім'ям.

²⁰⁷ Пор.: VOZW.

²⁰⁸ Як вище.

²⁰⁹ Пор.: VOZW, де записано: Золецький/Лотецький Чеслав.

²¹⁰ Пор.: VOZW.

²¹¹ Як вище.

²¹² Пор.: VOZW, де записано: Мігно Казимеж; вік: 24 роки.

²¹³ Пор.: VOZW, де був записаний як: Фясько Міхал.

^a Кінець тексту, написаного рукою Уризулі Шумської.

^{b-b} Власноручний підпис свідка.

^{b-b} Власноручний підпис свідка, поруч параф.

5. СВИДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1693–1715 (ЗЕЛЕНА КНИГА, С. 20–36)

[с. 21] [поз.] 1693¹

^a Завадка² біля Калуша, Калуський пов., гм. Верхня⁶, пар. Голинь³

Керівник школи [Александр] Сосновський⁴ – прибл[изно] 60 років, і [Антоніна] його дочка⁵ – близько 20 років.

[поз.] 1694⁶

Село Степанівка⁷ – це саме [Калуський пов., гм. Верхня, пар. Голинь]

Бернадзький⁸ – господар, Матейчук Анна⁹ – прибл[изно] 20 років, заступник керівника [†] лігншафта¹⁰ – Слота¹¹, і секретар.

[поз.] 1695¹²

Село Брошнів¹³, тартак, інж. Недзельський¹⁴.

[поз.] 1696¹⁵

Біля Войнилова¹⁶, госп[одарі] – Жак¹⁷ і Новак¹⁸.

^a З цього місця текст писаний рукою Уриулі Шумської.

⁶ У документі Верня.

^b Надписано над прізвищем жертви.

[†] У документі викреслено І.

¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 202; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 397.

² Завадка, село, гм. Верхня, Калуський пов., Станіславське воєв.

³ Голинь, село, двір, гм. Голинь, Калуський пов., Станіславське воєв.

⁴ Пор.: BOZW, де записано: Сосновський Александр; «керівник загальної школи»; дата смерті: 23/24 лютого 1944 р.

⁵ У BOZW записано: Сосновська Антоніна; «дочка Александра, років 19»; дата смерті: 23/24 лютого 1944 р.

⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 202; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 397.

⁷ У BOZW записано: Злочин у населеному пункті Степанівка, село [Калуський пов.], у березні 1944 р.; в описі обставин смерті знаходиться інформація: «УПА вбила і спалила в місцевому костелі 200–300 осіб польської національності в селі Степанівка, в березні 1944 р.»

⁸ У BOZW знаходиться запис: Бернадзький/Бернадзький, ім'я відсутнє; «з сім'ї Міхала Бернадзького була вбита 1 особа під час нападу УПА на польське населення, яка сховалася у місцевому костелі».

⁹ У BOZW з'являється запис: Матейчук, ім'я відсутнє/Анна.

¹⁰ Німецька нерухомість, сільськогосподарський маєток; на територіях окупованих німцями під час Другої світової війни цим терміном позначали маєток, який керувався повноважним управителем – німцем або фольксдойчем.

¹¹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Слота Ян, місце злочину: Завадка.

¹² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 202; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 397.

¹³ Брошнів, село, гм. Брошнів, Долинський пов., Станіславське воєв.

¹⁴ У BOZW записано: Недзельський; «інженер лісництва, чиновник тартака в Брошневі»; дата смерті: 4 лютого 1944 р.; в описі обставин смерті вказано іншу дату смерті: 2 квітня 1944 р.

¹⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 202; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 397.

¹⁶ Войнилів, містечко, гм. Войнилів, Калуський пов., Станіславське воєв.

¹⁷ У BOZW записано: Жак; дата смерті: 5 лютого 1944 р.

¹⁸ У BOZW з'являється запис: Новак, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті є інформація: «Із сім'ї Юлії Новак була вбита 1 особа під час нападу бандерівців на Войнилів».

[поз.] 1697¹⁹

[^a] Середне²⁰, село, колійний робітник⁶

Болохів²¹, уся польська сім'я, всі вищезгадані²² були викрадені вночі або також і вдень, слід за ними зник, [це] відбувалося 4–5–6 лютого 1944 р.

Свідчення було дано 6 березня [19]44 р.

^вКазимерський [?]^в

[поз.] 1698²³

Село Водник, gm. Корець ^габо Межиріччя^г, Рівненський пов., пар. Корець [Волинське воєв.]. Бронівський Едвард²⁴ – 72 роки, дочка Сабінка²⁵ – 22 роки; Звольська Марія – 68 років, Звольський Адольф²⁶ – 26 років, Звольська Гелена²⁷ – 25 років, Звольська Анна²⁸ – 35 років, Звольський Юзеф – 8 років. Убивство було в червні або липні [1943 р.]. Напад був уночі. Чоловік, який дає показання, нічого більше вказати не вміє.

Свідчення було дано 7 березня [19]44 р.

^вМарія Даніш [?]^в

[поз.] 1699²⁹

Село Соколівка³⁰, gm. Ожидів^а, Бродівський пов.³¹, пар. Ожидів

Був убитий священник вікарій³², прізвища не [^с] пам'ятає. Напад був [з] 24 на 25 лютого 1944 р. вночі. Напад був на село і на [^с] плебанію. Свідок перебував там недовго, тому не має точніших даних, тому нічого більше не вказав.

Свідчення було дано 7 березня [19]44 р.

^вЛукасік^в

^а У документі викреслено Колійний робітник.

^б У документі Колійний робітник.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

^{г-г} Надписано над gm. Корець.

^г У документі Соколівка Гетьманська.

^д У документі Орзидів.

^е У документі викреслено па'я.

^є У документі викреслено плебан.

¹⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 202; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 397.

²⁰ Середне, село, двір, gm. Середне, Калуський пов., Станіславське воєв.

²¹ Болохів, село, двір, gm. Болохів, Калуський пов., Станіславське воєв.

²² Імовірно йдеться про осіб, зазначених у поз. 1693–1696.

²³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 202; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 397.

²⁴ У BOZW записано: Бронівський Едвард; вік: 72 (75) роки; «син Вінцентія і Анни, [...] застрелений упівцями, які видавали себе за советських партизанів і напали на масток Головниця, підпаливши воловню та стіг зерна»; дата смерті: 1 жовтня 1943 р.

²⁵ У BOZW з'являється запис: Бронівська Сабіна; вік: 22 роки; «дочка Едварда [...], яка після втечі з села разом зі знайомою україною повернулася до свого дому по одяг, була вбита Василем Грабовським (Грабовським)».

²⁶ У BOZW знаходиться запис: Звольський Адольф; вік: 31 рік; «син Калікста, [...] каліка. Вбитий упівцями в серпні 1943 р.».

²⁷ У BOZW записано: Звольська Гелена; «сестра Адольфа Звольського, [...] вбита упівцями в серпні 1943 р.».

²⁸ У BOZW з'являється запис: Звольська Анна; вік: 32 (34) роки; «дочка Антонія і Броніслави, дружина Юзефа, [...] вбита разом з півторарічною дитиною упівцями»; дата смерті: 1 жовтня 1943 р.

²⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 202; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 398.

³⁰ Соколівка, містечко, gm. Соколівка, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

³¹ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, Золочівський пов.

³² Пор. поз. 1704.

[с. 23] [поз.] 1700³³

^a Село Данилівка, гм. Новомалин, Острозький пов.³⁴, пар. Новородчиці^b [Волинське воев.]. Село типу хутір. Будинків близько 90, з них поль[ських] прибул[изно] 30. З лютого по червень [1943 р.] тривали постійні напади, доки всі поляки не залишили село. Наступні були вбиті ще під час перебування жінки, яка дає показання: Камінська Яніна – 22 роки, заколена на подвір'ї, Малиновська Станіслава – 19 років, убита в сусідньому селі біля хати її бабусі і там похована, Висоцький Діонісій – 50 років, заколений приблизно 18 ударами в груди; Висоцька Регіна, його дочка – 14 років, убита у своїй тітці в Теремному³⁵; Пшевлочський Бернард – більше 60 років, Пш[евлоцький] Вітольд, брат – 50 років, і троє дітей Вітольда – одну [звали] Марія, вбиті під час втечі до Острога, невідомо, де поховані; Вітковська Станіслава – 17 років, убита в сусідньому селі під час випасу коней на своїй луці, Наумович Анеля – 45 років, убита по дорозі до сусіднього села. Деякі з них поховані на парафіяльному цвинтарі. Учитель укр[аїнець] спочатку, тобто з жовтня 1942 р., ставився до всіх начебто однаково, а виїхав у травні 1943 р., невідомо куди.

Показ[ання] 21 січня 1944 р.

^bМалиновська Пауліна^b

[поз.] 1701³⁶

^r Село Новий Кокорів^r, пар. Почаїв^a, гм. Бережці, Крем[енецький] пов. [Волинське воев.] Камінський Владислав – 56 років, і його дружина Антоніна – 45 років, дочка Павлічкова після шлюбу – 18 років, і її чоловік Павлічек Станіслав – нар. у 1915 р., і дочка – Гелена – нар. у 1932 р.; Валерія – нар. у 1928 р.; Засадинський Едвард³⁷ – нар. у 1905 р.; Ян Зигмунд³⁸ – ^cнар. у 1912 р.^c, і їхня мати³⁹ – прибул[изно] 65 років. Окрім вищезгаданих убито ще 5 сімей. У Почаєві^c є укр[аїнський] монастир. Участь у нападі брали місцеві

[с. 24] українці. Напад був 16 жовтня 1943 р. Вбивали* лопатами і стріляли, тіла вкинули до криниці. Сім'ю Павлічків і Камінських знайдено на дорозі. Село було суто укр[аїнське], а лише вищезгадані були поляками.

Свідчення було дано 24 лютого [19]44 р.

³С[таніслава] Менкарська³

^a З цього місця зміна почерку – рука 4.

^b У документі Новородчиці.

^{b-a} Власноручний підпис свідка, поруч параф.

^r З цього місця зміна почерку – рука Уришулі Шумської.

^r У документі Кокорів.

^л У документі з помилкою.

^{c-c} Дата народження надписана над ім'ям.

^c У документі з помилкою.

^ж У документі Вбивано.

³⁻³ Власноручний підпис свідка.

³³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 203; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 398.

³⁴ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, Золочівський пов.

³⁵ Теремне, село, гм. Новомалин, Здолбунівський пов., Волинське воев.

³⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 203; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 398.

³⁷ У BOZW записано: Мальц/Каменський/Засадинський (сім'я); було це «13 осіб із сімей Мальців, Каменських і Засадинських, убитих упівцями в селі Новий Кокорів у 1943 р.».

³⁸ У BOZW знаходиться запис: Засадинський Зигмунд; «син Францишека і Юзефи. Убитий з матір'ю упівцями в селі Новий Кокорів у 1943 р.».

³⁹ Можливо, цією особою була записана у BOZW Засадинська Юзефа, «дівоче Тишкевич, дружина Францишека, років 64. Вбита з сином упівцями в селі Новий Кокорів у 1943 р. Другому сину Янові вдалося втекти».

[поз.] 1702⁴⁰

Село Веселівка, гм. Угорськ, пар. Кременець, Кременецький пов. [Волинське воєв.]. Весоловська⁴¹ – 92 роки; Ленартова – близько 60 років, тобто сестра і Журківна Ядвіга – 14 років; Біндас⁴² – 40 років, і її дочка⁴³ – 18 років. Напад був 3 листопада 1943 р. о 8:00 год. вранці, порізано ножами й бито. Їхні тіла поховали у Кременці. Село налічувало більш ніж 600 номерів, більшість укр[аїнці].

Показання дає 24 лютого 1944 р.

^aСтаніслава Менкарська^a

[поз.] 1703⁴⁴

Село [кол.] Едвардівка, Дубенський пов., пар. Птича⁶, гм. Вовкови⁴⁵ [Волинське воєв.]. Менкарський Адам – нар. у 1912 р., застрелений на подвір'ї та похований дружиною. Напад був 29 грудня 1942 р.⁸

Показання дає сестра 24 лютого 1944 р.

^aМенкарська^a

[–]^r

^r [поз.] 1704⁴⁶

Село Соколівка, гм. Ожидів, пар. Соколівка, Золочівський пов.

[с. 25]

Кс[ьондз] Вішньовський Ян⁴⁷ – 31 рік; Корголь Ян – прибр[изно] 68 років. Убивство було 28 лютого 1944 р. Був напад на плебанію. Ясінський Юзеф⁴⁸ – 68 років, Щенсна Ядвіга⁴⁹ – 33 роки, і двоє дітей – Генрик, Ванда – 9 і 3 роки. Убивство було 3 березня [1944 р.]. Виїхали на шлях у напрямку Ожидова і зникли на дорозі, і Ксавера Корголь [sic!]. Напад був удень. Укр[аїнського] св[ященника] звали Сенишин⁴ Юліан⁵⁰. Було близько 40 польських номерів – і це змішані сім'ї, більшість укр[аїнці], більш ніж 1000 номерів. До часу вбивства вони жили в злагоді між собою. Укр[аїнці] попереджали польського кс[ьондза], щоб сидів на місці, бо йому нічого не станеться, і через кілька днів його вбили.

Свідчення було дано 7 березня [19]44 р.

^aДубасевич^a

^aЯсінська Стефанія^a

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі Птиче.

⁸ У документі рік 1943 виправлено на 1942.

^r Параф.

^r Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією; з цього місця номери наступних позицій дописувалися на полях.

^a У документі Сенишин.

⁴⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 203; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 398.

⁴¹ Можливо, йдеться про Броніславу Весоловську (пор.: BOZW).

⁴² У BOZW записано: Біндас Францишка; вік: 40 років; «убита [...] з дочкою Кароліною під час атаки упівців на село Веселівка 25 квітня 1943 р. (Великдень)».

⁴³ У BOZW записано: Біндас Кароліна; вік: 12 років.

⁴⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 203; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 399.

⁴⁵ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Верба.

⁴⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 203; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 399.

⁴⁷ О. Ян Вішньовський (1912–1944), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1935 р.; з жовтня 1941 р. був адміністратором парафії Соколівка Гетьманська; затриманий 28 лютого 1944 р. Українцями, одягненими в форму гестапо під приводом перевезення до комендатури поліції в Олеську, був застрелений під час спроби втечі; тіло священника перевезене парафіянами на плебанію, було забране бандерівцями та вивезене в невідомому напрямку (J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 769–772). Пор.: BOZW; див. поз. 1713.

⁴⁸ Пор.: BOZW; вік: 76 років.

⁴⁹ Пор.: BOZW.

⁵⁰ О. Юліан Сенишин (нар. у 1889 р.), греко-кат. священник Львівської архієпархії; свячення прийняв у 1913 р., парох пар. Соколівка (*Шематизм духовенства Львівської...*, цит. вид., с. 171).

[с. 26] [поз.] 1705⁵¹

Село Горбашів⁵², Зборівський пов., гм. Гукалівці, пар. Оліїв

Жонса Міхал⁵³ – 43 роки; Блажкув Павел⁵⁴, син Сильвестра – 22 роки; Блажкув Марцин⁵⁵, брат – 16 років, Штокекль Юзеф⁵⁶ – 52 роки, Блажкув Казимеж⁵⁷ – нар. у 1913 р.; Мархоцький Юліан – 55 років, Олендер Юзеф⁵⁸ – 36 років, Блажкув Міхал⁵⁹, син Юзефа (Бойко псевд[онім]). Убивство було [з] 4 на 5 березня 1944 р. вночі. Напали на будинки, грабували. Якщо поляка не було вдома, весь будинок руйнували, вищезгаданих застрелили. Село налічувало 183 номери, 835 жителів, у тому 12 відсотків поляків. Польський ксьондз – вікарій Гухро⁶⁰, укр[аїнський] о. Мельник Василь⁶¹ – старорусин, учителі – Тежешька Яніна. Участь у вбивстві брали місцеві укр[аїнці] і з околиці. Трьох було ідентифіковано: Лобур Василь – син Василя Гриха, Собчак Василь – син Петра і Ялдони Собчак, Лобур Петро – син Гриха.

Свідчення було дано 7 березня [19]44 р.

^aЖонса Пйотр^a

[–]⁶

[с. 27] [поз.] 1706⁶²

Великі Мости⁶³, пар., гм. Львів, Львівський пов. [Львівське воєв.]

Павельський Станіслав⁶⁴ – 4 особи, Гузік Болеслав⁶⁵ і Данута⁶⁶, Кладний Юзеф⁶⁷. Село Купичволя⁶⁸, пар. Великі Мости: Кладний Ян⁶⁹, Рончка Юзеф⁷⁰, Вітліцький Казимеж⁷¹ з дружиною⁷² і дитиною⁷³.

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ Власноручний нерозбірливий підпис свідка.

^a У документи Купич Воля.

⁵¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 204; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 399.

⁵² Горбашів (Гарбузів), село, гм. Гукалівці, Зборівський пов., Тернопільське воєв.

⁵³ Пор.: BOZW.

⁵⁴ Як вище.

⁵⁵ Як вище.

⁵⁶ Пор.: BOZW, де записано: Штикель Юзеф.

⁵⁷ Пор.: BOZW.

⁵⁸ Як вище.

⁵⁹ Як вище.

⁶⁰ О. Генрик Болеслав Гухро (1906–1969), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1930 р.; у 1937–1939 роках був парохом пар. Мала Плавуца, в 1933–1937 роках був також адміністратором пар. Тарношин. 17 вересня 1939 р. став вікарієм у пар. Великі Мости; у 1940–1944 роках здійснював пастирське служіння у Куликові і Олієві; в 1944 р., під час нападів бандерівців виїхав до Кракова, в 1945 р. розпочав пастирське служіння на території Гнезненської архідієцезії (M. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 277).

⁶¹ О. Василь Мельник (1889–1949), греко-кат. священник Станіславської єпархії; висвячений у 1923 р.; в 1945 р. перебрався до Чехословаччини, а потім до Німеччини, де в 1947–1949 роках був академічним душпастирем у Мюнхені (*Шематизм всього кліру...*, цит. вид., с. 36; D. Włajejowski, *Ukrainian Catholic Clergy in Diaspora (1751–1988)*..., цит. вид., с. 153).

⁶² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 204; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 399.

⁶³ Див.: BOZW; убивства, здійснені бандерівцями у Великих Мостах у січні 1944 р.; «У січні 1944 р. вночі бандерівці вбили 16 польських сімей». Великі Мости, містечко і гм., Жовківський пов., Львівське воєв.

⁶⁴ Пор.: BOZW; дата смерті: 27 або 30 січня 1944 р.

⁶⁵ Пор.: BOZW; вік: 19 років; «син лісничого».

⁶⁶ Пор.: BOZW; вік: 15 років; «дочка лісничого».

⁶⁷ Пор.: BOZW; вік: 33 роки; місце злочину: Купичволя.

⁶⁸ Купичволя, село, гм. Великі Мости, Жовківський пов., Львівське воєв.

⁶⁹ Пор.: BOZW; вік: 40 років, місце злочину: Купичволя.

⁷⁰ Пор.: BOZW; вік: 33 роки; місце злочину: Купичволя.

⁷¹ Пор.: BOZW; «убитий разом з дружиною Розалією та 3-річною дочкою з невідомим іменем».

⁷² Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Вітліцька Розалія; «вбита разом з чоловіком Казимежем та 3-річною дочкою з невідомим іменем».

⁷³ Пор.: BOZW, де записано: Вітліцька Марія; вік: 3 роки; «дочка Казимежа і Розалії»; Вітліцька, ім'я відсутнє; вік: 3 роки; «дочка Казимежа і Розалії»;

Село Вечірки⁷⁴ – були викрадені. Вибиті в Мостах 27 січня [19]44 р., [в] наступних 3 вбив[ствах] 3 лютого [19]44 р., [в] наступних 15 лютого [1944 р.]. У Мостах вивезено близько 1000 [осіб] за більшовицьких часів, залишилося близько 1200 осіб. Учит[елі] – кер[івник] ^а-чоловічої^а школи Схабовський Юзеф, Ванда Зайончковська – кер[івнича] жіночої школ[и]. Укр[аїнський] св[ященник] Василь Клос⁷⁵ – катехит, а парох Євген Боднар⁷⁶, польський кс[ьондз] Ян Келяр⁷⁷ – парох, кс[ьондз] вікарій Александер Козел⁷⁸. Укр[аїнці] з поляками не жили в згоді.

Свідчення було дано 7 березня [19]44 р.

⁶-Кс[ьондз] Ян Келяр, пар[ох]⁶

[поз.] 1707⁷⁹

Село Оліїв, пар. та гм. Гукалівці⁸⁰, Зборівський пов. [Тернопільське воєв.]

Кер[івник] школи Павловський⁸¹ – 60 років, Гжешук Владислав⁸² – бл[изько] 30 років, Віліховський Казимеж⁸³ – 30 років, Мйонсковський Юзеф⁸⁴ – 23 роки. Вбивство було на дорозі, їхали возом, бандити забрали їх з собою у напрямку [села] Манаїв⁸⁵ 4 березня 1944 р. о 16:00 год. Усякий слід про них зник. З Манаєва повідомили, що ці люди лежать під селом Манаєвом убиті.

Село має 500 номерів, поляків залишилося близько 100 сімей. Укр[аїнський] о. Костельний Володимир⁸⁶. [с. 28]

Свідчення було дано 8 березня [19]44 р.

++++⁸

Показання дає брат, неписьменний Мйонсковський Пйотр

^{а-а} Надписано над прізвищем.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

⁸ Власноручний знак свідка.

⁷⁴ Вечірки, присілок, гм. Волиця, Жовківський пов., Львівське воєв.

⁷⁵ О. Василь Клос (нар. у 1891 р.), греко-кат. священник Перемишльської єпархії; висвячений у 1919 р.; після Другої світової війни виїхав до Сполучених Штатів Америки і розпочав пастирське служіння у Перт-Амбой у штаті Нью-Йорк (*Шематизм греко-католицького духовенства...*, цит. вид., с. 22, 38; D. Włazejowski, *Ukrainian Catholic Clergy in Diaspora (1751–1988)*..., цит. вид., с. 105 – у біографічній ноті було пропущено період його пастирської діяльності під час Другої світової війни, записано лише, що у 1938 р. став катехитом у Мостах Великих).

⁷⁶ О. Євген Боднар (1885–1979), греко-кат. священник Перемишльської єпархії; висвячений у 1913 р.; з 1952 р. служив в українській діаспорі в Сполучених Штатах Америки, в 1952–1954 роках був священником у Форд-Сіті, штат Пенсильванія (*Шематизм греко-католицького духовенства...*, цит. вид., с. 38). У біографічній ноті, опублікованій у виданні: D. Włazejowski, *Ukrainian Catholic Clergy*..., цит. вид., на с. 32, записано, що у 1939–1949 роках отець працював на території Австрії.

⁷⁷ О. Ян Келяр (1877–1960), римо-кат. священник; свячення прийняв у 1902 р.; від 1934 р. був парохом пар. Великі Мости, після війни розпочав душпастирське служіння на території Гнезненської архідієцезії (М. Leszczyński, *Księga diecezjalni*..., цит. вид., с. 337).

⁷⁸ О. Александер Козел (1914–1999), римо-кат. священник; свячення прийняв у 1938 р.; в 1943–1944 роках був вікарієм, потім (1944–1945) адміністратором парафії Великі Мости; 30 листопада 1945 р. був інкардинований до Апостольської адміністрації Опольської Сілезії (М. Leszczyński, *Księga diecezjalni*..., цит. вид., с. 366).

⁷⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej*..., цит. вид., с. 204; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu*..., цит. вид., с. 400.

⁸⁰ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, гм. Оліїв. Гукалівці, село, гм. Гукалівці, Зборівський пов., Тернопільське воєв.

⁸¹ Пор.: BOZW.

⁸² Як вище.

⁸³ Як вище.

⁸⁴ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Мйонсковський/Мяковський Юзеф.

⁸⁵ Манаїв, село, гм. Манаїв, Зборівський пов., Тернопільське воєв.

⁸⁶ Згідно з шематизмом Львівської архієпархії парохом в Олієві з 1927 р. був о. Іван (не Володимир) Костельний (нар. у 1883 р.), висвячений у 1911 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 61).

[поз.]^a 1708⁸⁷

Село Дитятин⁶⁸⁸, Рогатинський пов., гм. Старі Скоморохи⁸⁹, пар. Боків [Станіславське воєв.]. Сроковський Щепан⁹⁰ – 62 роки, Шимон Суміславський⁹¹ – 73 роки, Молчан Адам⁹² – 30 років, Пальчак Кароль⁹³ – нар. у 1905 р., Квятковський Юліан⁹⁴ – 50 років, Вежбицький⁹⁵ – 38 років, Бодбельський Вінценти⁹⁶ – 45 років, Щуцький Ян⁹⁷ – 39 років. Вбивство було в лютому [1944 р.], Щуцького і Молчан[а] вбили посеред дня. Друге вбивство було [з] 3 на 4 березня [1944 р.], а третє – 5/6 березня, усі 1944 р. Участь брали місцеві укр[аїнці], ідентифіковано: Михайл[а] Обертас[а] з села Боків, Підгасцький пов.

Свідчення було дано 8 березня [19]44 р.

^b Кароль Ясінський^b

^b Юзеф Сроковський^b

^c Сроковський Станіслав^c

[поз.] 1709⁹⁸

Село і пар. Маркова⁹⁹, гм. Завалів, Підгасцький пов.

Кс[ьондз] Миколай Ференс¹⁰⁰, Станіслав Ніжаловський¹⁰¹ – прибіл[изно] 44 роки, Зейнік Міхал¹⁰² – 50 років, Корсан Станіслав¹⁰³ – 43 роки,

^a З цього місця виділено поле червоною лінією, на ньому вписуються наступні номери показань.

⁶ У документі Дитятин.

^{b-a} Власноручний підпис свідка.

^{c-c} Власноручний підпис свідка, поруч параф олівцем.

⁸⁷ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 204; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 400.

⁸⁸ Див.: BOZW: злочин у населеному пункті Дитятин [Рогатинський пов.], березень–квітень 1944 р.

⁸⁹ Дитятин лежав у гм. Кукільники.

⁹⁰ Пор.: BOZW; дата смерті: березень 1944 р.

⁹¹ У BOZW записано: Сумяловський/Сумятавський Шимон.

⁹² Пор.: BOZW.

⁹³ Пор.: BOZW, де існують два записи, що стосуються двох різних осіб із такими ж ім'ям і прізвищем; імовірно, йдеться про Кароля Пальчака, який був ковалем.

⁹⁴ Пор.: BOZW.

⁹⁵ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Вежбицький Юзеф.

⁹⁶ Пор.: BOZW, де записано: Подбельський Вінценти.

⁹⁷ Пор.: BOZW.

⁹⁸ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 205 (у машинописі на цій сторінці відсутній початок свідчень, який знаходиться на с. 216 в архівній пагінації, що доводить неправильне розташування аркушів машинопису); пор. також: L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 400 (містить другу частину свідчень) і с. 410 (містить першу частину свідчень – із зазначенням її неповного номера: «170[.]»).

⁹⁹ Маркова, село, гм. Завалів, Підгасцький пов., Тернопільське воєв.

¹⁰⁰ О. Миколай (Ігнаци) Ференс (Ференц, Ференз) OFMCar (1896–1944), римо-кат. священник; до ордену вступив у 1919 р., вічні обіти склав у 1923 р., свячення прийняв у 1927 р.; відсутня інформація про інкардинацію до Львівської архієпископії латинського обряду; адміністратор парафії в Марковій, за різними джерелами вбитий бандерівцями між 14 і 16 січня 1944 р. (J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 227–236); пор.: BOZW, де записано: Ференц/Ференс Миколай.

¹⁰¹ Пор.: BOZW.

¹⁰² Пор.: BOZW, де записано: Зейнік/Зінік Міхал.

¹⁰³ Пор.: BOZW; вік: 37 або 43 роки; «згідно з актами Воеводської прокуратури у Вроцлаві був чоловіком Міхаліні і був убитий вночі [з] 15 на 16 січня 1943 р. за допомогою ножа Володимиром Кучмою, який походив із Маркової і був українським поліціантом у сусідній Новій Гуті».

^a Корсан Шимон¹⁰⁴ – 42 роки, Ковальський Якуб¹⁰⁵ – 36 років, Ковальський Ян¹⁰⁶ – 19 років, Корсан Ян¹⁰⁷ – 60 років, Вітковський Альбін¹⁰⁸, Рафальський Владислав¹⁰⁹ – 40 років, Стшемецький Альбін¹¹⁰, Корсан Юзеф¹¹¹, Карпінський Альбін¹¹², Рафальський Юзеф¹¹³, син Рафальський Титус¹¹⁴, Рафальський Ян¹¹⁵, Рафальський Пйотр¹¹⁶ – син Яна, Рафальський Юзеф¹¹⁷ – син Яна, Роговський Владислав¹¹⁸, Залевський Ян¹¹⁹, Каліняк Станіслав¹²⁰, Мариновський Юзеф¹²¹, Мариновська Міхаліна¹²² з сином¹²³, Нікель Юзеф¹²⁴, Нікель Мар'ян¹²⁵. Село налічувало 255 номерів, третя частина польської нац[іональності]. Укр[аїнський] св[ященник] Михайло Щуровський був під час убивства. Воно відбулося [з] 15 на 16 січня 1944 р. вночі. Приїхали возами, з чотирьох сторін оточили село, стріляли, вбивали сокирами і ножами. Станіслав Ніжаловський 17 ножами проби-тий, 3 удари сокирою і 5 кулеметних⁶ куль. Тіла поховали люди з Завадівки¹²⁶, Нової Гути¹²⁷ та Товстобаби¹²⁸ на парафіяльному цвинтарі. До часу вбив[ства] поляки з укр[аїнцями] жили в повній злагоді.

Свідчення було дано 9 березня [19]44 р.

^в Данільчук Миколай^в

^в Стапницький Антоні^в

^a Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

⁶ У документі кулеметні.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

¹⁰⁴ Пор.: BOZW; вік: 44 роки; «вбитий з сином Юзефом».

¹⁰⁵ Пор.: BOZW; вік: 29 років.

¹⁰⁶ Пор.: BOZW; вік: 18 років.

¹⁰⁷ Пор.: BOZW; вік: 70 років.

¹⁰⁸ Пор.: BOZW.

¹⁰⁹ Як вище.

¹¹⁰ Пор.: BOZW, де записано: Стшемецький/Стшинецький Альбін; вік: 42 роки; пор. поз. 1716.

¹¹¹ Пор.: BOZW; вік: 22 роки; «син Шимона, вбитий з батьком».

¹¹² Пор.: BOZW; вік: нар. у 1905 р.

¹¹³ Пор.: BOZW, де з'являються два записи що стосуються осіб із такими самими ім'ям і прізвищем: Рафальський Юзеф, вік: 38 років. Рафальський Юзеф, вік: 31 рік.

¹¹⁴ Пор.: BOZW, де з'являються два записи що стосуються осіб із такими самими ім'ям і прізвищем: Рафальський Титус, вік: 52 роки. Рафальський Титус, вік: 62 роки.

¹¹⁵ Пор.: BOZW; вік: 70 років.

¹¹⁶ Пор.: BOZW; вік: 44 роки.

¹¹⁷ Ідеться, ймовірно, про Юзефа Рафальського, що згадується у BOZW, вік: 38 років; згідно з BOZW 31-річний Юзеф Рафальський був сином Титуса.

¹¹⁸ Пор.: BOZW; вік: 42 роки.

¹¹⁹ Пор.: BOZW, де записано: Залевський/Залеський Ян; вік: 73 роки.

¹²⁰ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Каліняк/Каленік Станіслав; вік: 38 років.

¹²¹ Пор.: BOZW; вік: 35 років; «убитий з дружиною Міхаліною і сином Міхалом».

¹²² Пор.: BOZW; вік: 30 років; «дружина Юзефа вбита разом з чоловіком і сином Міхалом».

¹²³ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Мариновський Міхал; вік: 15 років; «син Юзефа і Міхаліни».

¹²⁴ Пор.: BOZW, де записано: Нікель Юзеф; вік: 38 років.

¹²⁵ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Нікель Мар'ян; вік: 29 років.

¹²⁶ Завадівка, село, двір, гм. Завадівка, Підгаєцький пов., Тернопільське воев.

¹²⁷ Нова Гута, село, гм. Монастирська, Підгаєцький пов., Тернопільське воев.

¹²⁸ Товстобаби, село, двір, гм. Товстобаби, Підгаєцький пов., Тернопільське воев.

[с. 30] ^a [поз.] 1710¹²⁹

Топорів¹³⁰, гм. і пар., пов. Кам'янка-Струмилівська¹³¹ [Тернопільське воєв.]

Кс[ьондз] катехит Ян [б] Кушинський¹³², начальник пошти Філярівський Владислав¹³³ – бл[изько] 30 років; [в] листоноша Забава Ян¹³⁴ – бл[изько] 40 років; телефоністка Геневефа Неспал¹³⁵ (викрадена), органіст Коцупер¹³⁶ (викрадений), Лешек Альбін¹³⁷ з сім'єю з 4 осіб. Напад був 16 лютого 1944 р. пополудні о 17:00год. Бандити стріляли, а пізніше рубали живцем. Священника живцем ламали, руки й ноги. Разом було близько 4000 населення, у тому прибл[изно] 1000 пол[яків]. До часу убивств жили укр[аїнці] з пол[яками] в злагоді, запевняючи, що нікому нічого не станеться. Участь у нападі брали укр[аїнці] з навколишніх сіл. У всьому Топоріві були розставлені укр[аїнські] варти і вони точно знали про місця проживання та особисті дані польських родин. Тіла поховали на місцевому цвинтарі. Укр[аїнський] св[ященник] Іван Робак¹³⁸, а поль[ський] о. Шуль Ян¹³⁹; учителі – кер[івник] Роман Рогатинський, учитель Ляшек Ян, кер[івник] укр[аїнської] школи [г].

[с. 31] Укр[аїнський] священник організував [напади] з сином. Син священника (Ванька) брав участь у нападах на навколишні села. Той самий священник освячував мечі й приймав присяги від молодців¹⁴⁰, що вбиватимуть ляхів^а. Війт [г] Демчишин Стефан знав про все. Двічі погрожували нападом, і обидва рази війт поїхав до Львова з приводу лікування.

Свідчення було дано 9 березня [19]44 р.

^сРогатинський Роман^с

[–]^ж

^a З лівого боку аркушів 30 і 31 знаходиться поле, виділене червоною лінією.

^б У документі викреслено Коши.

^в У документі викреслено [–]містр.

^г У документі 4 особи.

^г Фраза незакінчена, залишено вільне місце для вписування прізвища.

^д У документі Ляхів.

^е У документі викреслено Дим.

^{с-с} Власноручний підпис свідка.

^ж Власноручний нерозбірливий підпис свідка.

¹²⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 205; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 400–401; пор. поз. 1778.

¹³⁰ Пор.: BOZW; злочин у м. Топорів 14 лютого 1944 р.

¹³¹ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, Радеківський пов.

¹³² О. Ян Кушинський (1915–1944), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1941 р.; вікарій пар. Топорів; убитий УПА найімовірніше 14 лютого 1944 р. (J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 439–443); пор. поз. 1778, 1781, 1883; пор.: BOZW; вік: 29 років.

¹³³ Пор.: BOZW.

¹³⁴ Як вище.

¹³⁵ Пор.: BOZW, де записано: Неспол Геневефа/Неспал Геневефа.

¹³⁶ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Коцупер Юзеф.

¹³⁷ Пор.: BOZW, де існує запис: Альбін Лешек з сім'єю; «вбитий з трьома членами сім'ї».

¹³⁸ О. Іван Робак, греко-кат. священник – невстановлений; Кам'янка-Струмилівська не була до війни самостійною парафією, згідно з *Шематизм духовенства Львівської Архидієцезії від 1935 р.* служив тут о. Іван Целевич (там само, с. 22).

¹³⁹ О. Ян Шуль (1907–1988), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1931 р.; з 1937 р. був парохом пар. Топорів; у 1945 р. розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації у Вроцлаві (M. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 789); пор. поз. 1883.

¹⁴⁰ Молоець – заст. козацький солдат.

[поз.] 1711¹⁴¹

Село Хатки, гм. Борщовичі, пар. Борщовичі, Львівський пов. [Львівське воев.]

Сушалак¹⁴² – бл[изько] 44 років, Зайончковський Ян¹⁴³ – 27 років, Лінковський Миколай¹⁴⁴ – 50 років, Міхал Глінковський¹⁴⁵ – бл[изько] 21 року, Тшаскалік Мечислав¹⁴⁶ – 20 років, Цишинський Францишек¹⁴⁷ – 19 років, Ромашевський Міхал¹⁴⁸ – українець, Братковський Ян¹⁴⁹ – 37 років, Мікус Марія¹⁵⁰ – 55 років, Мудрак Міхал¹⁵¹ – 37 років, Кульчицький Юзеф¹⁵² – 36 років, Обліцький Ян – 50 років¹⁵³, Міхал Обліцький¹⁵⁴ – 36 років, Войцех Обліцький¹⁵⁵ – 60–65 років, Бонк Ян¹⁵⁶ – 33 роки, Стадник Стефан¹⁵⁷, [а] Стадник Міхаліна¹⁵⁸ – мати, Мурмила Антоні¹⁵⁹, Цишинський Міхал¹⁶⁰. Вбивство було

28 лютого 1944 р. вночі о 10:30 год. Стріляли бандити і вбивали сокирами і багнетами, банду не впізнали. Тіла поховали на цвинтарі. Село налічувало близько 40 номерів, більшість поляків, було 4–5 укр[аїнських] сімей. [с. 32]

Свідчення було дано 9 березня [19]44 р.

⁶Мудрак Анна⁶

⁶Томашевська Марія⁶

[поз.] 1712¹⁶¹

^a Полівці¹⁶², гм. і пар. Ягільниця, Заліщицький пов.

Було вбито 26 осіб – чоловіків, жінок і дітей. Вбивали у жахливий спосіб, відрізали язика, жінкам груди, виколювали очі і живцем знімали шкіру і так, помучених кидали в ягільницькому лісі, селяни, що їхали по дрова, дали знати до Чорткова, де їх поховали. Там більше поляків не було. ^rЦе сталося в лютому^r. Угриньківці¹⁶³, Без [Заліщицький пов., Хартонівці¹⁶⁴, Без [Заліщицький пов.]

^a У документі викреслено Стадни.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^b Від цього місця ліворуч на аркуші поле виділене червоною рисою.

^{r-r} Надписано над не було.

¹⁴¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 205; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 401.

¹⁴² Пор.: BOZW, де записано: Сушалак/Шушалак Міхал; вік: 44/48 років; «убитий під час нападу бандерівців на польське селище Хатки, яке належало до села Борщовичі».

¹⁴³ Пор.: BOZW.

¹⁴⁴ Як вище.

¹⁴⁵ Пор.: BOZW; вік: 22 роки.

¹⁴⁶ Пор.: BOZW; вік: 22 роки; «втікач із Заолжя, вбитий разом з батьком».

¹⁴⁷ Пор.: BOZW, де записано: Цишинський/Гішинський Францишек.

¹⁴⁸ Пор.: BOZW; вік: 29 років (за іншими джерелами: 7 років).

¹⁴⁹ Пор.: BOZW.

¹⁵⁰ Пор.: BOZW, де існує запис: Міллер/Мілер/Мільор/Мілюз Марія/Міхаліна.

¹⁵¹ Пор.: BOZW, де записано: Мудрак/Мійодрак Міхал; вік: 48 років.

¹⁵² Пор.: BOZW; вік: 40 років.

¹⁵³ Пор.: BOZW.

¹⁵⁴ Як вище.

¹⁵⁵ Пор.: BOZW; вік: 67 років.

¹⁵⁶ Пор.: BOZW; вік: 35 років.

¹⁵⁷ Пор.: BOZW; вік: 30 років.

¹⁵⁸ Пор.: BOZW; вік: 60 років.

¹⁵⁹ Пор.: BOZW; вік: 40 років; «убитий упівцями [...], оскільки відмовився піти до свого дівера/шурина Юзефа Сосновського, щоб викликати його з дому (упівцям потрібно було схопити Сосновського живим)».

¹⁶⁰ Пор.: BOZW, де записано: Цишинський/Гішинський Міхал; вік: 26 років.

¹⁶¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 205; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 401.

¹⁶² Полівці, село, двір, гм. Полівці, Чортківський пов., Тернопільське воев.

¹⁶³ Угриньківці, село, гм. Угриньківці, Заліщицький пов., Тернопільське воев.

¹⁶⁴ Хартонівці, село, гм. Хартонівці, Заліщицький пов., Тернопільське воев.

[поз.] 1712a¹⁶⁵

Чагор¹⁶⁶, пош[та] Кошилівці¹⁶⁷

З цих населених пунктів викрадено польських робітників, які працювали в лігеншафті. Управитель фільварку Войцеховський¹⁶⁸ – прибл[изно] 50–52 роки; завідувач складом – 30 років; бухгалтер Файзель Станіслав¹⁶⁹ – 30 років; бухгалтерка Умінська¹⁷⁰ – 32 роки;

[с. 33] ^a у Чагорі, пош[та] Кошилівці вбили посеред дня бухгалтера Франкеля Чеслава¹⁷¹ – 21 рік. Його застрелено та пограбовано.

[поз.] 1712б¹⁷²

Товсте¹⁷³, Заліщицький пов.

Викрадено 2 священників¹⁷⁴, це було в середині січня 1944 р. Чиновник пошти¹⁷⁵ з дружиною та дітьми вбитий сокирою у жадливий спосіб. Це було тиждень пізніше.

[поз.] 1712в¹⁷⁶

Торське¹⁷⁷, Безірк, Заліщицький [пов.]

Застрелили керівника¹⁷⁸ пошти у власній хаті.

Свідчення було дано 9 березня [19]44 р.

⁶І. Гарнавська⁶

[поз.] 1713¹⁷⁹

Село Кулики, гм. Боложинів, пар. Соколів[ка] Гетьманська⁸, Золочівський пов. [Тернопільське воев.]. Кс[ьондз] Вішньовський^г – парох¹⁸⁰, Карголь¹⁸¹ – це було вбив[ство] в Соколівці. Кулики село: Сопотницьк[ий] Францишек¹⁸² – бл[изько] 46 років; Фабянський Францишек¹⁸³ – 35 років;

^a Ліворуч на аркуші виділено поле червоною рисою.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

⁸ У документі Соколів.

^г У документі Вісньовський.

¹⁶⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 205; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 401.

¹⁶⁶ Чагор, фільв., гм. Кошилівці, Заліщицький пов., Тернопільське воев.

¹⁶⁷ Кошилівці, село, гм. Кошилівці, Заліщицький пов., Тернопільське воев.

¹⁶⁸ Йдеться, ймовірно, про згаданого у BOZW Войцеховського, ім'я відсутнє, який «проживав на фільварку в Угриньківцях».

¹⁶⁹ Пор.: BOZW, де записано: Файзель/Файзер Станіслав; вік: нар. 30 червня 1909 р.

¹⁷⁰ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Умінська, ім'я відсутнє.

¹⁷¹ Пор.: BOZW, де існує запис: Франкель Чеслав; вік: 20 років; дата смерті: жовтень 1941 р.

¹⁷² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 206; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 402.

¹⁷³ Товсте, місто, гм. Товсте, Заліщицький пов., Тернопільське воев.

¹⁷⁴ О. Броніслав Майка (1913–1944), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1939 р., вікарій пар. Товсте (J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 478–481). О. Станіслав Шкодзінський (1887–1944), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1912 р., з 1935 р. парох пар. Товсте (там само, с. 695–698). Пор.: BOZW, де записано: «15 вересня 1943 р. [о. Шкодзінський] українцями викрадений із плебанії разом зі своїм вікарієм ксьондзом Броніславом Майкою».

¹⁷⁵ Можливо, йдеться про записаного у BOZW Тадеуша Долінського.

¹⁷⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 206; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 402.

¹⁷⁷ Торське, село, двір, гм. Торське, Заліщицький пов., Тернопільське воев.

¹⁷⁸ Ймовірно, йдеться про записаного у BOZW Юліана Бураковського.

¹⁷⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 206; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 402.

¹⁸⁰ Пор.: BOZW; поз. 1704 і 1898.

¹⁸¹ Пор.: BOZW; вік: 68 років.

¹⁸² Пор.: BOZW.

¹⁸³ Як вище.

Вісньовський Юзеф¹⁸⁴ – 37 років; Кшивіцький Юзеф¹⁸⁵ – 50 років; Міхал Вісньовський¹⁸⁶ – 32 роки; Міхал Беднарчук¹⁸⁷ – 30 років; Островський Ян¹⁸⁸ – 42 роки; Островський Францишек¹⁸⁹ – 35 років. [а] Було вбито також 35 осіб – циган^б із дітьми. Вирок виконали німці під керівництвом укр[аїнців]. Відбувалося

це [г]. Священника вбито 29 лютого 1944 р. вдень [г], а вночі викрадено тіло. 1 березня [1944 р.] [с. 34] інші вбивства скоєно таким чином: прибули 4 особи на возах, 4 верхи на конях, зібрали населення, відділили чоловіків від жінок, чоловіків застрелили, жінок відпустили. Усе село спалили. Село налічувало 34 номери, вціліли 3 хати, у тому укр[аїнських] сімей було 5, решта поляки, деякі змішані. Керівник школи, свідок Стехній Тадеуш. Участь у нападі брали бандити з навколишніх сіл. Міхал Беднарчик¹⁹⁰, Міхал Вісньовський¹⁹¹, Островський Ян¹⁹² і Францишек¹⁹³ та циган[и] [г] були розстріляні минулої весни.

Свідчення було дано 10 березня [19]44 р.

^дСтехній Т.^д

^дСтехнійова А.^д

[поз.] 1714¹⁹⁴

^е Село Ходорківці, гм. Вибранівка¹⁹⁵, пар. Соколівка, Бібрський пов. [Львівське воев.]. Дзюрбанський Анджей¹⁹⁶ – бл[изько] 52 років, і син Юзеф¹⁹⁷ – 19 років; Разіл Юзеф¹⁹⁸ – 19 років; Копитко Міхал¹⁹⁹ і син Юзеф²⁰⁰ – 22 роки; Божиковський Миколай²⁰¹ – 32 роки;

^е Кондзьолко Анджей²⁰² – бл[изько] 29 років; Дулька Роман²⁰³ – 18 років. Напад був 7 березня [с. 35] 1944 р. вночі з 10:00 год. по 3:00 год. вранці. Село має близько 120 номерів, у тому 40 польських сімей. Польський кс[ендз] Ян Ясінський²⁰⁴.

^а У документі викреслено в тому.

^б У документі польською мовою з помилкою.

^в Фраза незакінчена.

^г У документі викреслено но.

^г У документі викреслено вбит.

^{д-д} Власноручний підпис свідка.

^е З цього місця виділено поле червоною лінією.

^е Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

¹⁸⁴ Як вище.

¹⁸⁵ Як вище.

¹⁸⁶ Як вище.

¹⁸⁷ Пор.: BOZW, де записано: Беднарчик Міхал.

¹⁸⁸ Пор.: BOZW.

¹⁸⁹ Як вище.

¹⁹⁰ Пор.: BOZW; вік: 30 років.

¹⁹¹ Пор.: BOZW; вік: 32 роки.

¹⁹² Пор.: BOZW; вік: 42 роки.

¹⁹³ Пор.: BOZW; вік: 35 років.

¹⁹⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 206; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 402.

¹⁹⁵ Вибранівка, село, гм. Соколівка, Бібрський пов., Львівське воев. Ходорківці належали до гм. Соколівка.

¹⁹⁶ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Дзюрбанський Анджей.

¹⁹⁷ Пор.: BOZW, де записано: Дзюрбанський Юзеф.

¹⁹⁸ Пор.: BOZW.

¹⁹⁹ Як вище.

²⁰⁰ Як вище.

²⁰¹ Пор.: BOZW, де записано: Божиковський Миколай.

²⁰² Пор.: BOZW.

²⁰³ Пор.: BOZW; там з'являється також запис: Дулька (сім'я); «батько і двох синів».

²⁰⁴ О. Ян Ясінський (1887–1951), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1912 р.; в 1935–1944 роках був парохом пар. Соколівка; в травні 1945 р. розпочав пастирське служіння в Апостольській адміністрації в Гожові-Великопольському (M. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 296).

[поз.] 1714а²⁰⁵

У Соколівці, де була школа, вбито батька вчителя, який сховався за піч і за тією піччю у згорбленій позі, його зарубали сокирою. Його звали Вацлав Вонсаль²⁰⁶. Вбивали сокирами, ножами і стріляли, пізніше грабували. Всіх тіл не поховали. Укр[аїнський] вїт, ^а«тобто солтис»^а, називався Михайло Козак. Поляки з українцями жили в згоді, навіть перед нападом дали наказ, щоб ніхто не виходив з хати після 9:00 год., щоб спокійно спали в хаті і не спускали собак із ланцюгів, бо їм нічого поганого не станеться. На другий день влаштували напад з убивством. Участь у вбивстві брали місцеві укр[аїнці]. Прізвища їхні: Олекса Тріт, Олекса Шевчук, Стефан Дулька, Синовий.

Свідчення було дано 11 березня 1944 р.

^бКаломон Пйотр^б

[с. 36] ^в [поз.] 1715²⁰⁷

Село Соколівка, пар. Соколівка, Бібрський пов., адміністративна гміна Вибранівка²⁰⁸

Розенберг Генрик²⁰⁹ – 70 років, Шмідт Адам²¹⁰ – 70 років, його син Ян²¹¹ – бл[изько] 40 років; Цвік Юзеф²¹² – бл[изько] 35–40 років; Вонсаль Вацлав²¹³ – при бл[изно] 70 років. Убивство було 7 березня 1944 р. Участь брали місцеві укр[аїнці] та з околиць.

Показання дає дочка вбитого 11 березня [19]44 р.

^г[-] Скокоровська Юлія^г

^гПродовження: *Коричнева книга*^г

^{а-а} *Надписано над вїт.*

^{б-б} *Власноручний підпис свідка.*

^в *Лворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.*

^{г-г} *Власноручний підпис свідка, поруч параф.*

^{г-г} *Дописано синім чорнилом – рукою Уриулі Шумської.*

²⁰⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 206; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 402–403.

²⁰⁶ Пор.: BOZW, де записано: Вонсаль Вацлав; вік: 70 років.

²⁰⁷ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 206; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 403.

²⁰⁸ Соколівка належала до гм. Соколівка.

²⁰⁹ Пор.: BOZW.

²¹⁰ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Шмід Адам; пор. поз. 1844.

²¹¹ Пор.: BOZW, де записано: Шмід Ян.

²¹² Пор.: BOZW; вік: 35/40 років.

²¹³ Пор.: поз. 1714а.

6. СВДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1716–1727 (КОРИЧНЕВА КНИГА, С. 29–44)

[поз.] 1716¹

[с. 29]

^a Маркова, гм. Завалів, Підгасцький пов., римо-кат. пар.

362 номери, 1/3 частина поляків. Більшовики вивезли 5 сімей українців, бо сини втекли до Німеччини, з поляків не забрали нікого. 14 січня [1944 р.] від 12:00 [до] 3:00 [год.] вранці близько 150 бандитів напало на громаду, серед них були також місцеві замасковані українці, тому прізвищ назвати неможливо. Показання дає син, що палицею вбили батька Зініка Міхала² – 56 років, під час сну в будинку, матір і сестру залишили. Чоловік, який дає показання, Зінік Станіслав – 21 рік, разом з братом Юзефом – 19 років, під час нападу були в Завадівці. Далі дає показання Корсонь^[6] Альбін – 18 років, що його батька Станіслава³ – 42 роки, який тримав двері, щоб їх не впустити, після виламання дверей вивели

на подвір'я і там його вбили сокирою (3 удари і 11 ножем). Матір Міхаліну – 37 років, і брата Яна – 16 років, залишили. Одночасно вбили священника Ференца [Ференса] Миколая⁴, пароха цієї пар., Рафальського Титуса⁵ – 62 роки, сина Рафальського Юзефа⁶ – 32 роки, Нікеля Яна⁷, Ніжаловського Титуса⁸, Ніжаловського Владислава⁹, Корсоня Шимона¹⁰ з сином Юзефом¹¹, Ковальського Кубу¹² і Яна¹³ (брати), Роговського Владислава¹⁴, Рафальського Яна¹⁵ (костельного служителя) та синів Юзефа¹⁶ і Пйотра¹⁷, Нікеля Мар'яна¹⁸, Нікеля Юзефа¹⁹, Залеського Яна²⁰, [8] Калініка Станіслава²¹, Мариновського Юзефа²², Мариновську Міхаліну²³ і сина Міхала²⁴, Вітковського Альбіна²⁵, Корсоня Яна²⁶, Рафальського Владислава²⁷, Ніжаловського Станіслава²⁸, Стши-

[с. 30]

^a *Зміна почерку, початок тексту, списаного рукою 2.*

⁶ *У документі викреслено Станіслав.*

⁸ *У документі викреслено Залеський.*

¹ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, с. 317; пор. поз. 1709.

² Пор.: BOZW, де фігурує запис: Зенік Міхал; вік: 58 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

³ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Корсан Станіслав; вік: 37 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

⁴ Пор. поз. 1709.

⁵ Пор.: BOZW; дата смерті: 16 січня 1944 р.

⁶ Пор.: BOZW; вік: 31 рік, дата смерті: 16 січня 1944 р.

⁷ Пор.: BOZW; вік: 42 роки, дата смерті: 16 січня 1944 р.

⁸ Пор.: BOZW; вік: 36 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

⁹ Пор.: BOZW; вік: 37 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

¹⁰ Пор.: BOZW, де існує запис: Корсан Шимон; вік: 44 роки, дата смерті: 16 січня 1944 р.

¹¹ Пор.: BOZW, де записано запис: Корсан Юзеф; вік: 22 роки, дата смерті: 16 січня 1944 р.

¹² Пор.: BOZW; вік: 29 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

¹³ Пор.: BOZW; вік: 18 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

¹⁴ Пор.: BOZW; вік: 42 роки, дата смерті: 16 січня 1944 р.

¹⁵ Пор.: BOZW; вік: 70 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

¹⁶ Пор.: BOZW; вік: 38 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

¹⁷ Пор.: BOZW; вік: 44 роки, дата смерті: 16 січня 1944 р.

¹⁸ Пор.: BOZW; вік: 29 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

¹⁹ Пор.: BOZW; вік: 38 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

²⁰ Пор.: BOZW; вік: 73 роки, дата смерті: 16 січня 1944 р.

²¹ Пор.: BOZW, де згадується запис: Калінік Станіслав; вік: 38 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

²² Пор.: BOZW; вік: 35 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

²³ Пор.: BOZW; дружина Юзефа, вік: 30 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

²⁴ Пор.: BOZW; вік: 15 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

²⁵ Пор.: BOZW; дата смерті: 16 січня 1944 р.

²⁶ Пор.: BOZW, де записано: Корсан Ян; вік: 70 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

²⁷ Пор.: BOZW; нар. у 1906 р., дата смерті: 10 січня 1944 р.

²⁸ Пор.: BOZW; вік: 44 роки, дата смерті: 16 січня 1944 р.

мецького Альбіна²⁹, Карпінського Альбіна³⁰, Рафальського Станіслава³¹. Зазначені особи були вбиті сокирами, ножами і палицями в будинках і на подвір'ях. Їхнім похованням зайнявся о. Каня³², парох римо-кат. пар. Гута, Бучацький пов. Поранені були Рафальський Ян, Вітковський Ян (батько вбитого Альбіна), Стшимецький Адольф, Церпіж Юзеф і Рафальський Станіслав, усі живі. До Німеччини на роботи вивезли Данільчук Стефанію [а] і Калініка Юзефа, з українців нікого. Солтис у Марковій був українцем [б], називався Владислав Севаник, вїт у Завалові Іван Кефор. Поляки з українцями ніколи не жили в злагоді, про напад ніхто не попередив, тому вони були неготові.

[с. 31] Учительки Щуровська Генка і Оляня [в] Пулювка (чоловік – комендант поліції). Українки досі там.

Свідчення було дано 13 березня 1944 р.

†Зінік Станіслав†

†Корсан Альбін†

[поз.] 1717³³

Олесько³⁴, Золочівський пов., римо-кат. пар. Олесько

Близько 3000 жителів, у тому 1/3 частина^а поляків. Більшовики вивезли близько [с] 30 поляків (чиновники, поліціанти і військові). 23 лютого [1944 р.] об 11:00 год. до полудня [с] Смолінський Ян – 67 років, батько чоловіка, який дає показання – Броніслава – 16 років, вийшов з дому, і лише через два дні його знайшла дружина Текля – 58 років, закопані в лісі. Згаданий був задушений, обличчя і все тіло були в синцях. Того дня більше убивств не було. Українці з поляками доти жили в згоді. Кс[ьондз] Бук³⁵, парох, досі мешкає в Олеську, двічі отримав смертний вирок. Керівник школи Дудик (імені не знає), Паляниця Віктор, українці досі навчають, і Щепановська – полька.

Свідчення було дано 13 березня 1944 р.

†Смолінський Броніслав†

[с. 32] [поз.] 1718³⁶

Гміна Корчин³⁷, Сокальський пов., пар. Новий Витків, Радехівський пов. [sic!]

Близько 300 номерів, 5 номерів поляків, решта українці.

^а У документі викреслено і.

^б У документі викреслено прізвища не знають.

^в У документі викреслено Олевка.

^г У документі Поліції.

^{г-г} Власноручний підпис свідка.

^д У документі частини.

^е У документі викреслено осіб.

^с У документі викреслено напади.

²⁹ Пор. поз. 1709.

³⁰ Пор.: BOZW; нар. у 1905 р., дата смерті: 16 січня 1944 р.

³¹ Пор.: BOZW; вік: 20 років, дата смерті: 16 січня 1944 р.

³² О. Антоні Каня (1901–1965), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1925 р.; в 1933–1939 роках був адміністратором пар. Медин, у 1939–1945 роках – пар. Нова Гута; після нападу бандерівців на Стару Гуту (8 березня 1944 р.) знайшов притулок у Монастирських; у 1945–1947 роках виконував обов'язки адміністратора пар. Белз; був капеланом АК; експатрійований у 1947 р., розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації у Вроцлаві (М. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 319–320).

³³ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 317.

³⁴ Олесько, місто, двір, гм. Олесько, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

³⁵ О. Ян Бук (нар. у 1868 р.), священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1894 р.; з 1921 р. був парохом римо-кат. пар. в Олеську, дек. Золочів (*Schematismus Archidioecesis Leopolis Ritus Latini*, Lwów 1938, с. 108).

³⁶ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 317.

³⁷ Корчин, село, двір, гм. Корчин, Сокальський пов., Львівське воєв.

Більшовики не вивезли нікого. 13 лютого 1944 р. близько 6:00 год. ввечері [а] Ян Пашкевич³⁸ – 44 роки, батько чоловіка, який дає показання – Кароля Пашкевича – 18 років, вийшов від знайомого, щоб сховатися, по дорозі напали на нього бандити і трьома пострілами з револьвера вбили. Безпосередньо після вбивства син знайшов батька, лише наступного ранку забрали [його] додому. Того самого дня між 5:00 і 6:00 год. двома пострілами з револьвера вбили, ймовірно по дорозі додому, брата Мар'яна³⁹ – 17 років. Окрім згаданих, більше випадків не було. Сім'я поховала їх на місцевому цвинтарі. Поляки з українцями жили в повній гармонії. Вбивство здійснили місцеві українці, прізвищ не знає. На роботи до Німеччини вивезли Козиру Міхала. Солтиса звали Стефан Шулькан, до поляків добре налаштований, а заступник солтиса Березницький Анджей був ворогом поляків. Греко-кат. парох Володимир Ярکا⁴⁰ добрий для поляків. Греко-кат. парох у Розжалові⁴¹, Калинич⁴² (гміна Корчин належала до нього) із амвони закликав, що поляків слід убивати. Учителю Мельник Тома, українець, також підбурював населення.

Свідчення було дано 13 березня 1944 р.

⁶Пашкевич Кароль⁶

[поз.] 1719⁴³

Копичинці⁴⁴, Чортківський пов., Станіславське воєв.

[с. 33]

Близько 4000 жителів, половина поляків. Більшовики вивезли досить багато родин офіцерів та підофіцерів. Свідок Скавінський Кароль Людвик – 40 років, також у 1940 р. після перебування у в'язниці був вивезений до Умані⁴⁵, звідки в серпні 1941 р. повернувся до Копичинців. У лютому вбили бандити Метка Райхе⁴⁶ – в-17 років⁴⁷, Ірену Модзелевську⁴⁷ – 21 рік, [г] звідки прийшли, невідомо. У той самий час убили в Нижбіроку⁴⁸ Руневича⁴⁹ – 23 роки (ім'я невідоме), який, як монтер, разом із двома українцями ремонтував телеграфні лінії. Бандити після перевірки документів випустили українців, а до Руневича звернулися словами, що саме таких шукають, і затримали його. Селяни знайшли його жакливо знівеченим, вибите око, відрізані вуха та язик. Поховали його на цвинтарі в Копичинцях. Українці загалом жили з поляками у дружніх стосунках, а більшовики навмисно поширюють чутки, що вони вбивають поляків.

На роботи до Німеччини вивезли дуже багато поляків, між іншим, Метка, Вальдка і Зенка Шимовських (синів офіцера)! Бургомістр, колишній гімназійний професор Куснеж, дуже вороже налаштований до поляків. Греко-кат. парох та ще один старший священник (прізвища невідомі)

^a У документі викреслено батько.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^{в-в} Надписано над Райхе.

^г У документі викреслено і Руневича (ім'я невідоме), 23 роки.

³⁸ Пор.: BOZW; дата смерті: 12 лютого 1944 р.

³⁹ Як вище.

⁴⁰ О. Володимир Ярکا, греко-кат. священник Перемишльської єпархії; в останньому передвоєнному шематизмі був зафіксований як семінарист третього курсу навчання (*Шематизм греко-католицького духовенства...*, цит. вид., с. 139).

⁴¹ Розжалів, село, гм. Корчин, Сокальський пов., Львівське воєв.

⁴² О. Калинич, правильно о. Григорій Калинич (нар. у 1895 р.), греко-кат. священник Перемишльської єпархії; висвячений у 1923 р., парохом у Розжалові був від 1931 р. (*Шематизм греко-католицького духовенства...*, цит. вид., с. 110).

⁴³ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 317–318;

⁴⁴ Населений пункт із такою назвою (центр повіту) лежав у Тернопільському воєв. На таку локацію вказують також відомості, що містяться в самому свідченні, зокрема щодо Нижбірка, розташованого в Копичинському пов.

⁴⁵ Умань – укр. назва.

⁴⁶ Пор.: BOZW.

⁴⁷ Як вище.

⁴⁸ Нижбірок, село, двір, гм. Васильківці, Копичинецький пов., Тернопільське воєв.

⁴⁹ Пор.: BOZW, де записано: Руневич Казимеж; вік: 32 (23) роки.

ставилися до поляків досить прихильно. Кс[ъондз] [а] Польовецький⁵⁰ мав говорити в церкві, що поляків слід вбивати. Римо-кат. парох Тенерович⁵¹ був і досі перебуває в Копичинцях. Учителів українців свідок не знає.

Свідчення було дано 13 березня 1944 р.

^вСкавінський Людвик^в

[с. 34] [поз.] 1720⁵²

[Село] Белеїв^г, гм. Тростянець^г, Долинський пов.⁵³, римо-кат. пар. Соколів [Станіславське воєв.] Близько 300 номерів, 1 польська родина, 2 змішані сім'ї.

Огоновська Марія – 27 років – свідчить, що [а] 22 липня 1941 р. українці заарештували чоловіка Станіслава – 33 роки, вивезли його до Калуша⁵⁴, потім до Станіслава, а згодом до табору в Любліні, де він перебуває й досі. Після арешту чоловіка, свідка залишилися в Белейові^г. 4 листопада 1943 р. об 11:00 год. напали українці, ймовірно, місцеві мешканці, побили її та забрали все, крім обладнання. Згад[ана] виїхала до сім'ї в Гузіїв⁵⁵. 23 лютого 1944 р. о 1:00 год. вночі напали місцеві українці сестру Стефанію Добжанську⁵⁶ – 24 роки, яка втікала через вікно, підстрелили [її] з гвинтівки і забрали з собою на санях. Другу сестру Марію Мельник⁵⁷ – 33 роки, і брата чоловіка Юзефа Огоновського⁵⁸ – 35 років, забрали з собою і слід п[о] них зник. Українці переконували свідку перейти на греко-кат. обряд, обіцяючи, що тоді їй буде добре, бо лише до родини її чоловіка вони ставляться вороже. На роботі до Німеччини вивезли багато українців, прізвищ, однак, не знає, бо жила там недовго.

[с. 35] Прізвищ війта та солтиса не пам'ятає. Парох у Соколові Пйотровський⁵⁹ виїхав до Стрия. Учителів також не знає.

Свідчення було дано 14 березня 1944 р.

^вОгоновська Марія^в

^а У документі викреслено катехит.

^б У документі Тенерович.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

^г У документі Белеїв.

^г У документі з помилкою.

^д У документі викреслено в р.

^е У документі Билейові.

^е У документі Госійові.

⁵⁰ О. Половецький, греко-кат. священник неідентифікований; в останньому шематизмі Станіславської єпархії записано, що парохом греко-кат. церкви в Копичинцях був о. Володимир Рижевський (нар. у 1903 р.), висвячений у 1929 р. (*Шематизм всього кліру...*, цит. вид., с. 52).

⁵¹ О. Станіслав Тенерович (1881–1971), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1904 р.; від 1929 р. був парохом пар. Копичинці; експатрійований у 1945 р., розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації Опольської Сілезії (М. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 818).

⁵² Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 318.

⁵³ Долина, місто, гм. Долина, Долинський пов., Станіславське воєв.

⁵⁴ Калуш, місто, гм. Калуш, Калуський пов., Станіславське воєв.

⁵⁵ Новий Гузіїв і Старий Гузіїв, село, гм. Гузіїв, Долинський пов., Станіславське воєв.

⁵⁶ Пор.: BOZW; дата смерті: 25/26 лютого 1944 р.

⁵⁷ Пор.: BOZW; дата смерті: 26 лютого 1944 р.; в описі обставин смерті з'являється запис: «33 роки, дівоче Огоновська, заміжня за українцем, убита з дворічною дитиною, викрадена з Белейова та вбита в нез'ясованому місці бандою УПА».

⁵⁸ Пор.: BOZW; вік: 40 років, дата смерті: 25/26 лютого 1944 р.

⁵⁹ О. Віктор Пйотровський (1899–1977), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1928 р.; від 1930 р. був вікарієм пар. Соколів неподалік Стрия, у 1933 р. став її парохом; 27 лютого 1944 р. залишив пар. і знайшов притулок у Стрию; експатрійований у 1944 р., розпочав пастирське служіння на території Перемишльської дієцезії, а потім Гнезненської (М. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 608).

[поз.] 1721⁶⁰

^a Соколівка⁶¹, Бібрський пов., пар. Соколівка, Львівське воєв.

Номерів було більш-менш 200; українців було більше половини. Більшовики вивезли кілька осіб з інтелігенції: 1) п[ані] Косовська, директорка школи, причина невідома; 2) ш[ановні] Зобачевські – батько, мати, дочка і двоє дітей. П[ан] Зобачевський був управителем фільварку, зять був капітаном. Напад був вночі з 7 на 8 березня 1944 р. Вбито чоловіка⁶² жінки, яка дає показання – нар. у 1910 р. Дружину зачинено у хаті, чоловіка вбивали в снігах. Отримав близько 20 ножових поранень по всьому тілу. Пізніше пограбували дім. Померлому забрали документи. Дружина поховала тіло. На дверях вона знайшла записку з вимогою виїхати протягом 48 годин. Тієї ж ночі вбито 11 чоловіків та хлопців у селі. На село напало близько 500 бандитів, 15 із них вбивали її чоловіка. Мозок і волосся прилипли до стіни сінєй. Війт попереднього дня оголосив, щоб поляки залишилися, бо нічого поганого з ними не станеться. Бандити говорили українською; двох місцевих українських хлопців показували, де живуть поляки. Війт повідомив, які польські хлопці мають поїхати до Німеччини як добровольці. Війт називався Ілько Роницький. Руський священник похилого віку перебував там лише рік; добре ставився до поляків. Війт був у римо-кат. параха й говорив йому, щоб не виїжджав, бо нічого

поганого з ним не станеться. Але парох, о. Ян Ясінський⁶³ виїхав до Львова за три дні до того. Учителька з чоловіком та дітьми виїхала до Львова. Старенького батька вона залишила на господарстві, і його зарізали ножами. Бандити мали також гвинтівки. Костел усередині підпалили. Вдень українці гасили пожежу й виносили речі з костелу. Руський священник забрав Найсвятіший Сакрамент.

[с. 36]

Свідчення було дано 15 березня 1944 р.

⁶Вікторія Белявська⁶

[поз.] 1722⁶⁴

^b Підкамінь, гм. і пар., Бродівський пов.

Люди з сіл із Волині, з Черниці⁶⁵, Яснища⁶⁵, Малинища⁶⁶, Попівець⁶⁷, Накваши⁶⁸, Паликорів⁶⁹ частково зібралися у домініканському монастирі, близько 3000 осіб. Напад на монастир розпочався о 18:00 [год.] в суботу, 11 [березня 1944 р.] [а]. Спершу під'їхали кіньми і просили, як військо, про квартиру в монастирі. Вийшли до них о. Юзеф⁷⁰ і інж. [Казимеж] Солтисік, відчинили браму на

^a Зміна почерку, початок тексту, списаного рукою З.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^b Зміна почерку; початок тексту, списаного рукою Уришулі Шумської.

^г У документі Черниц.

^г У документі Малиниська.

^а У документі викреслено під'їхали під вікна.

⁶⁰ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 318.

⁶¹ Соколівка, село, двір, гм. Соколівка, Бібрський пов., Львівське воєв.

⁶² У VOZW записано: Белянський, ім'я відсутнє; дата смерті: 8 березня 1944 р.

⁶³ О. Ян Ясінський (1887–1951), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1912 р.; від 1935 р. був парохом пар. Соколівка біля Бібрки; перед атакою українців, уже 1 березня 1944 р. він покинув парафію та сховався у Бібрці, потім у Білці Шляхетській; експатрійований у 1945 р., розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації в Гожові-Великопольському (М. Leszezyński, *Księga dziejejalni...*, цит. вид., с. 296).

⁶⁴ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 318.

⁶⁵ Яснище, село, гм. Яснище, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

⁶⁶ Малинище, село, гм. Малинище, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

⁶⁷ Попівці, село, двір, гм. Кошилівці, Заліщицький пов., Тернопільське воєв.

⁶⁸ Накваша, село, двір, гм. Накваша, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

⁶⁹ Паликорови, село, гм. Паликорови, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

⁷⁰ О. Юзеф (Казимеж) Бурда ОП (1905–1978), римо-кат. священник, вступив до новіціату домініканців у 1930 р. в Кракові; свячення прийняв у 1936 р. у Львові; до 1939 р. працював катехитом у Чорткові; після початку Другої світової війни перебував у Люблині та Ярославі, 4 листопада 1943 р. прибув до Підкаменя.

вали. На конях в'їхали під вікна костелу, але місцеві мешканці виступили проти того, щоб їх пустити в монастир. Бандити почали стріляти з 8:00 год. в неділю і били до 13:30. Частина з них почала рубати вхід, але їх відігнали. [а] Потім вони наказали покинути монастир до 14:00, але коли люди почали виходити, з брами відкрили по них вогонь. Тоді вже почалася безпорадна втеча, і переважно врятувалися молоді хлопці, які дісталися лісів і пройшли ними до Бродів. Першими загинули ⁶Фелек ⁶Гікман⁷¹ – 20 років, сім'я Мізерів⁷², Кетингер⁷³ – 60 років, сім'я Охирів⁷⁴, Врублевські⁷⁵ чоловік і [–], Голембйовська, Врублевський Броніслав – 32 роки, Масловський – [нар. у] 1906 [р.], Ірена Чинадель – 18 [років], і мати, Лозна Зузанна⁷⁶ – 17 [років], з матір'ю. Під час втечі з монастиря бандити схопили 2 священників: Фіяловського Станіслава⁷⁷ з Волині, з Почаєва, і священника з Яснища – о. Миколая⁷⁸. Повісили їх у будинку органіста, на горішці. Крім того, в місті [Підкамін] загинули люди, а село Паликорови було оточене й спалене. Польського населення на селі також було ще досить багато, оскільки не всі ховалися в монастирі. Ті, хто залишився в монастирі, також були вбиті, оскільки постріли було чути до пізньої ночі. Увечері палали Паликорови. Із неділі постійно відбуваються вбивства поляків – тих, хто ще залишився живим по селах і не встиг виїхати. О[тець] Леон⁷⁹ зупинився у Мартинока на Сеньці, передмістя Підкаменя. Фольксдойчам⁸ наказали виїхати, і випадків їх вбивства було мало. Місцеві українці показували

Є автором свідчень *Wydarzenia w klasztorze dominikanów w Podkamieniu w latach 1943–1944*. Після нападу українців на монастир сховався у найближчому містечку, а потім повернувся до монастиря; після передачі 2 серпня 1944 р. влади в монастирі о. Красові поїхав до Кременця, а після короткого перебування у Львові був направлений до Жовкви, де став останнім настоятелем місцевого монастиря; виселений 29 червня 1946 р., був направлений до монастиря у Гданську; переслідуваний комуністичним апаратом, був заарештований і засуджений на 3 роки ув'язнення; після звільнення працював у монастирях у Гданську, Познані, Ярославі, Старому Борку, Гідлях і знову у Варшаві (J.A. Spież, *Wprowadzenie* [w:] J. Burda, *Wydarzenia w klasztorze dominikanów w Podkamieniu w latach 1943–1944*, „Nasza Przeszłość” 2000, t. 93, s. 289–294).

^a У документі викреслено На допомогу.

⁶⁻⁶ Надписано над ім'ям Юзеф.

^a У документі Вольксдойчам.

⁷¹ Пор.: BOZW, де записано: Гікман/Такман Феліціан.

⁷² Пор.: BOZW, згідно з якою загинули: подружжя Мізера Владислав і Мізера Станіслава та їхня дочка Мізера Ядвіга Марія; пор. поз. 1725.

⁷³ Пор. поз. 1725.

⁷⁴ Пор.: BOZW, де записано: Ухира/сім'я; пор. поз. 1725.

⁷⁵ Пор. поз. 1725.

⁷⁶ Пор.: BOZW; вік: 15 або 19 років, дата смерті: 12 березня 1944 р.

⁷⁷ О. Станіслав Фіяловський (1893–1944), римо-кат. священник Луцької дієцезії; свячення прийняв у 1916 р. У BOZW записано, що о. Фіяловський, останній парох пар. Почаїв, був убитий 12 березня 1944 р. бандерівцями під час проповіді на богослужінні в монастирі домініканців у Підкамені (за іншими джерелами, згаданими там, він загинув 11 березня 1944 р.); розбіжності щодо обставин його смерті обговорює Юзеф Марецький (його ж, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 236–241).

⁷⁸ У жодній з восьми версій, наведених Марецьким щодо смерті отця Фіяловського (там само, с. 237–238) не з'являється інформація про те, що разом з ним загинув о. Миколай. Перебуваючий тоді в Підкамені о. Миколай (Антоні) Висоцький ОП (1888–1978; свячення у 1912 р.) зміг уникнути смерті; *Eksterminacja narodu polskiego i Kościoła rzymskokatolickiego przez ukraińskich nacjonalistów w Małopolsce Wschodniej w latach 1939–1945. Materiały źródłowe*, cz. 1, oprac. J. Wolczański, Kraków 2005, s. 78; J. Burda, *Wydarzenia w klasztorze dominikanów w Podkamieniu...*, цит. вид., с. 295–296, прим. 19; пор. поз. 1725.

⁷⁹ О. Леон (Анджей) Подгурни ОП (1892–1953), римо-кат. священник, чернечі обіти склав у 1920 р., свячення прийняв у 1925 р.; після війни працював у монастирях у Люблині, Кракові і Гідлях (J. Burda, *Wydarzenia w klasztorze dominikanów w Podkamieniu...*, цит. вид., с. 289–340; S. Dziedzic, *Kresy wciąż bliskie*, Biały Dunajec–Ostróg 2023, s. 199–200).

польські^a будинки і не пускали до своїх дворич, щоб можна було сховатися. Одна з [6] фольксдойчерок^b Яніна з Малинища впізнала в банді Пасічника Михайла – 25 [років], із Попівців.

^cОхира Альфонс^c

+++^d Юліан Масловський з Черниц[і]

[поз.] 1723⁸⁰

Григорів^a, збірна гм. Журів, Рогатинський пов. [Станіславське воєв.]

У селі відбувалися збори бандитів щодо вбивств. У селі було близько 90 польських номерів^c на 220 українських. Місцеві також брали участь, а вночі виставляли свої варти, щоб поляки не могли організуватися. Про це знали і вїйт, і управа, але зовсім не протидіяли цьому. Двічі пограбували масток [нім. *Liegenschaft*], і вбивства були в сусідніх селах. У селі залишилися кілька осіб, решта [с. 38] переселилася до сіл Луковець-Вишнівський⁸¹ [ж] і Луковець-Журівський⁸², села суто польські, близько 650 номерів^c. Вїйт із Григорова – Івашків, а кома[ндир]ом партизанки – Булка Анджей, ⁸Багрий прїзвисько³, заступником Богдан Масляняк [Мартиняк?], члени: Стумаривський – 32 рок[и], Євген Матофій, ком[андир] взводу Язвінський Іван, решта 90 чоловіків – це молодь із села. Польська пар[афія] в Журові, на місці лише церква, піп⁸³ має дружину-польку, і після промови в церкві [заявив], що покине парафію, коли українці почнуть вбивати – парафіяни сприйняли це з задоволенням, оскільки вважають його польським ко[н]фідентом.

^dКосьол Антоні^d

[поз.] 1724⁸⁴

^a Містечко Підкамінь і село Паликоровиⁱ, Бродівський пов., пар. Підкамінь, Львівське воєв.

Підкамінь налічував 1,5 тис. поляків, українців була більшість. Паликорови були в основному польським селом. Налічувало близько 100 польських господар[ств]. Чоловік, який дає показання, за більшовицьких часівⁱⁱ там не був. Напад відбувся [] в [] день з 12:00 год., 12 березня 1944 р. Був здійснений бандерівцями^l у співпраці з українським підрозділом СС під звинуваченням у співпраці з советськими партизанами та зберіганні зброї. Бандити, в основному, вербувалися з мешканців сусіднього села Черниці^m, в якому концентруються біженці – бандити з Волині

^a У документі Польські.

^b У документі викреслено полячок.

^b У документі Вольксдойчерок.

^{c-d} Власноручний підпис свідка.

^d Власноручний знак свідка.

^d У документі Грехнів.

^e У документі НН.

^e У документі Вісньовський.

^ж У документі викреслено де було.

³⁻³ Надписано над Анджей.

ⁱⁱ Зміна почерку, початок тексту, списаного рукою З.

ⁱ У документі Паликорова.

ⁱⁱ У документі за польських часів.

ⁱ У документі викреслено 12 березня.

^x У документі викреслено ночі.

^l У документі Бандерівцями.

^m У документі Черниці.

⁸⁰ Пор.: *Protokoły księgi brunatej...*, цит. вид., с. 319.

⁸¹ Луковець-Вишнівський, село, гм. Журів, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

⁸² Луковець-Журівський, село, гм. Журів, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

⁸³ Згідно з шематизмом Станіславської єпархії греко-кат. парохом у Григорові з 1924 р. був о. Володимир Монастирський (нар. у 1881 р.), висвячений у 1919 р. (*Шематизм всього кліру...*, цит. вид., с. 35).

⁸⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 229 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzięje Komitetu...*, цит. вид., с. 428 (без зазначення номера свідчень).

[с. 39] чисельністю кількох тисяч людей. Польське населення в Підкамені сховалося в оборонному монастирі отців домініканців. Бандити вимагали відкрити ворота. Домініканські священники відмовили. Спроби виламати ворота були відбиті вогнем із гвинтівок захисників. На допомогу бандитам прибули організовані підрозділи⁸ українського СС, які гранатами проклали собі шлях до монастиря. Захисники тоді кинулися до втечі. Жінки та діти залишилися в костелі, де були вбиті бандитами. Частина їх витягли перед костел. Їх убивали з гвинтівок, ножами тощо. Кількість жертв дуже важко встановити, оскільки жоден зі свідків безпосередньої різанини не залишився в живих. Чоловіки частково врятувалися втечею. Загибло, орієнтовно, кілька сотень осіб. Священники намагалися врятуватися втечею і вийшли з Підкаменя. Їхня доля невідома, оскільки до 14 березня 1944 р. ніхто з них не прибув до Бродів. Втеча зі знищених населених пунктів була дуже важкою, оскільки на шляху стояли бандитські патрулі.

Під час різанини загинули кілька братів-монахів⁸⁵. Монастир залишився в руках українських бандитів. Невідомо, що сталося з костелом. Після знищення Підкаменя відбувся безпосередній напад на Паликорови⁶, здійснений німецькими артилерійськими підрозділами. Причина нападу була та ж, що й на Підкамінь. Село було спалене вогнем артилерії. А на залишене польське населення напали бандити після відступу військ. Більша частина населення загинула під час різанини. Інші рятувалися

[с. 40] втечею до сусідніх сіл і до Бродів. Напади на сусідні польські села відбулися раніше. Отже, напад не повинен був бути несподіванкою. Польське населення було озброєне проти бандитів. У Паликоровах⁸ військо роззбрало чоловіків і на місці виконали над ними вирок, здається, шляхом закриття та спалення в стодолах; жінок і дітей спалювали разом.

Один з о[тців] домініканців шукав притулку у місцевого руського пароха. Невідомо, що з ним сталося. Чоловік, який дає показання, не може дати показань про те, що сталося з інтелігенцією, оскільки [г] виїхав до завершення акції. Тому його слід розглядати не як свідка, а як інформатора.

Свідчення було дано 16 березня 1944 р.

^гМ. Макаревич^г

[поз.] 1725⁸⁶

Містечко Підкамінь, Бродівський пов.

Більшовики вивезли польське населення – інтелігенцію, заможніших, представників польської поліції. П[ані] Початицька з дітьми і, здається, чоловіком, який служив у польській поліції. П[ан] Троцький, [а] вїт, був заарештований; його сім'ю пізніше вивезли. Польське населення Підкаменя, очікуючи нападу бандитів, в основному сховалося в монастирі кілька днів раніше. У монастирі кілька разів проводили обшуки, але зброї не знайшли. Імена братів домініканців у монастирі:

⁸ У документі підрозділу.

⁶ У документі Паликорова.

⁸ У документі Паликорові.

^г У документі викреслено втік.

^{г-г} Власноручний підпис свідка, поруч параф.

^а У документі викреслено літери з м.

⁸⁵ О. Ю. Бурда наводить прізвища вбитих братів: «Криспін Роговський, старушок; брат Ян Фрончик, закристиан, якого, очевидно, вбили останнім, оскільки він лежав зверху на інших трупах із розтрощеною головою. Брат Гарцаш Юозьва був убитий у туалеті, лежав у застиглій крові» (його ж, *Wydarzenia w klasztorze dominikanów w Podkamieniu...*, цит. вид., с. 325).

⁸⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 223 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 421.

о[тці] Леон⁸⁷, Миколай⁸⁸, Домінік⁸⁹, Юзеф⁹⁰ та Марек⁹¹. Той останній живий. Крім того, було ще трьох братів. Бандити вбили спочатку Антонія та Марію Врублевських, [а] які мали дім поруч із монастирем. А потім до їхньої хати збирали інших людей і тут вбили пострілами з рушниць: Мізера Владислава⁹² з дружиною і дочкою, сім'ю Ухирів⁹³, Свентоснську Антоніну, Врублевського Леона⁹⁴, Гетінгера Францишка⁹⁵, Вільфреда Яна, Шеремету Міхаліну. Інших прізвищ не знає. До Німеччини виїхали на роботи: Зіомбра Казимеж, Бонковський Ян з дружиною, Павлюк Ян. Чоловік, який дає показання, не знав війта, руського священника і місцевої інтелігенції, і не знає, що з ними сталося.

[с. 41]

Свідчення було дано 16 березня 1944 р.

⁶Кубік Юзеф⁶

[поз.] 1726⁹⁶

Село Яснище, гм. Підкамінь біля Бродів, пар. Підкамінь

Населення налічувало понад 500 осіб, з них поляків була третина. Більшовики вивезли до війська Царука Миколая, він був хліборобом і кравцем. Чоловік, який дає показання свідчить, що з Різдва Христового вони спали в стодолах і хлівах, бо боялись нападу. Два рази намагалися проникнути в будинок свідків, але не мали чим підважити двері. Бандити вбили в цьому селі Сітка Станіслава – 50 років, Мишку Станіслава⁹⁷ – 40 років, Шляську Збігнева⁹⁸ – 25 років, і його матір пострілами з гвинтівки, а потім грабували. Загальний напад [а] на Яснище відбувся 11 березня [1944 р.] і тоді загинули вище згадані особи, а потім їхні господарства були спалені. Однак свідки втекли з села, оскільки припускали, що їх спіткає доля, подібна до долі Мазурів^г. Бандити вербувалися з місцевих українців та мешканців сусідніх сіл. [а] Родина свідків мешкала у селі Шишківці⁹⁹ і там бандити замкнули їх у хаті і підпалили. Загрожено, вони втекли через вікно до села Малинище. Вони почувалися там у безпеці, бо там жили фольксдойчі. Українське СС вивело фольксдойчів до Бродів, а на Малинище влаштували напад уранці 13 березня 1944 р. Бандитів було кілька сотень. Дітей виводили до стайні, пробивали вилами, а потім здирали шкіру поясами. Сестру чоловіка,

[с. 42]

^а У документі викреслено А.

^{б-в} Власноручний підпис свідка.

^в У документі викреслено Село Зешишківці.

^г У документі Мазурів.

^г У документі викреслено Село.

⁸⁷ Пор. поз. 1722.

⁸⁸ Як вище.

⁸⁹ О. Домінік Балдига ОП (1907–1969), римо-кат. священник, першу монашу професію склав у 1926 р., свячення прийняв у 1931 р.; перебував у монастирях у Львові, Кракові, Варшаві, Вроцлаві, Борку Старому, Люблині та Гідле (J. Burda, *Wydarzenia w klasztorze dominikanów w Podkamieniu...*, цит. вид., с. 296, прим. 21).

⁹⁰ Див. поз. 1722.

⁹¹ О. Марек (Міхал) Крас ОП (1890–1962), римо-кат. священник, перші чернечі обіти склав у 1908 р., свячення прийняв у 1915 р.; був синдиком провінції та настоятелем монастиря домініканців у Підкамені; 5 березня 1944 р. владу в монастирі передав о. Юзефу Бурді, сам виїхав до Бродів, а потім до Львова; до монастиря в Підкамені повернувся 2 серпня 1944 р.; 9 червня 1945 р. отримав від советської влади наказ покинути монастир; після війни працював у монастирях в Тарнобжезі та Ярославі (J. Burda, *Wydarzenia w klasztorze dominikanów w Podkamieniu...*, цит. вид., с. 294, прим. 13).

⁹² У BOZW записано: Мізера Владислав; див. інформацію, що стосується сім'ї Мізерів у поз. 1722.

⁹³ Пор. поз. 1722.

⁹⁴ Як вище.

⁹⁵ Як вище.

⁹⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 223 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 421–422.

⁹⁷ Пор.: BOZW.

⁹⁸ Як вище.

⁹⁹ Шишківці, село, гм. Шишківці, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

який дає показання, Кубік Зофії¹⁰⁰ – «36 років», у важкому стані, пробили вилами живіт, потім один тримав, а другий відрізав голову ножем, і нарешті здирали шкіру поясами. У той спосіб вбили її чоловіка, Кубік[а] Юзефа¹⁰¹ – 32 роки, четверо дітей: Марію, [6] Владислава, Станіслава і Антонія, батьків: Кубік[а] Юзефа – 73 роки, і Кубік Вероніку – 70 років, брата Кубіка, Станіслава – 25 років. У селі загинуло багато жертв, ще близько 30 осіб: Дайчак [Дайчак?] Станіслав¹⁰² – 20 років, Сімон¹⁰³ – 50 років. Село налічувало 3 сім'ї¹⁰⁴ українців, поляків чверть населення, а решта – фольксдойчі. Тіла загиблих поховала гміна. Сільський вїйт був фольксдойчем; за місяць до подій він виїхав до Перемишлян, бо там їх зібрали. Церкви руської греко-католицької[†] не було. Римо-кат. священника також не було. Належали до пар. в Підкамені. Місцевої інтелігенції не було. Німці вивезли на роботи до Німеччини самих поляків, хлопців і дівчат: Сітко Юзеф, Сітко Зофія, Сітко Анеля, Стрегер Мар'ян і Юзеф, Войцеховський Казимеж, Клос Міхал, Келбович Чеслав, Хмура Ян, Берецька Анна і Броніслава, Марчук Марія, Коречук Катажина. У німецькому полоні є Хмура Анджей, Захарек Антоні, Келбович Анджей. Свідки втекли до Бродів і зголосилися на роботу,

[с. 43] але українська сторожа і тут їх переслідувала.

Свідчення було дано 18 березня 1944 р.

[†]Горчинський Томаш[†]

[†]Захарек Юзеф[†]

[поз.] 1727¹⁰⁴

Глібовичі Свірзькі¹⁰⁵, Перемишлянський пов., Золочівське воєв. [!]

Поляки становили третину населення. Більшовики вивезли 1 українця. Номерів разом було 300–350. Напад відбувся вночі між 7:00 та 9:00 [год.] з 15 на 16 березня [1944 р.]. Українці були приїжджими, а місцеві надавали їм інформацію. Вступом до нападу був приїзд двох возів з бандою вдень до села, розграбування урядового фільварку, а також приватної власності, приватного фільварку Гівонта Дзевалтовського. На зворотному шляху до своїх криївок забрали з млина мельника Адама Дуніча¹⁰⁶. За кілька кілометрів знайшли застрелений труп у річці. Справжній напад: один із кутків села був оточений, [а] близько 5 господарств підпалено.

Частину мешканців вбито пострілами з гвинтівок та гранатами. Потім вони увійшли до села. Серед 36 вбитих було 10 поляків і 26 українців, оскільки напад зустрів опір. Серед українських жертв знаходиться сім'я руського священника Тиктора^{e107} (титул церковної ієрархії) і учителька

^{a-a} Надписано над у важкому.

^b У документі викреслено років.

^a Надписано над українців.

[†] Надписано над руської.

^{†-†} Власноручний підпис свідка.

^a У документі викреслено хати.

^e У документі тиктора.

¹⁰⁰ Пор.: BOZW; «утекла з Шишківців (гм. Пеняки) від бандерівців. Убита під Малинищем».

¹⁰¹ Пор.: BOZW; «утік із сім'єю з Шишківців (гм. Пеняки)».

¹⁰² У BOZW записано: Дайчак Станіслав; вік: 20 років. В описі обставин смерті з'являється інформація, що був убитий 13 березня 1944 р. під час нападу банди українців на село Малинище (гм. Підкамінь, Бродівський пов.).

¹⁰³ У BOZW знаходяться чотири записи осіб з прізвищем Сімон/Шимон, але жодна з них не загинула в населеному пункті Яснище.

¹⁰⁴ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 319–320;

¹⁰⁵ Глібовичі Свірзькі, село, двір, гм. Глібовичі Свірзькі, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

¹⁰⁶ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Дуніч/Дуріч Адам; дата смерті: 26 лютого 1944 р.

¹⁰⁷ Оскільки слово записано великою літерою, ймовірно, мається на увазі прізвище Тиктор, а пояснення в дужках можна вважати помилкою, спричиненою свідком, який таким чином підтвердив хибне припущення того, хто записував свідчення. У шематизмі Львівської архієпархії зафіксовано священника на прізвище Тиктор Григорій, нар. у 1910 р. і висвячений у 1938 р., який відразу після висвячення очолив пастирську пар. в Тучному (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 63).

української школи. 6 поляків поранених. Загиблі полягли від куль. Жертвами стали чоловіки, жінки та діти. Їхні прізвища: [a]

Тіла вбитих залишили, а гміна їх поховала. Найкращим доказом того, що село було попереджено [с. 44] про напад, є те, що банда зустріла контратаку – але хто її організував, невідомо. До Німеччини вивезено поляків до 120 осіб. Відчувалася секатура¹⁰⁸ поляків з боку управління гм. Глібовичі. Війтом був українець Матис, а солтисом Іван Малюта. Руський священник¹⁰⁹ ставився до поляків вороже. Римо-кат. священника не було. Польські учительки з сім'ями втекли перед нападом. Поляки жили з українцями в згоді.

Свідчення було дано 18 березня 1944 р.

⁶Блониш Міхал⁶

⁶Гадінджер [Годінджер] Адам⁶

^вЗелена книга до номера 1743^в

^a Залишено місце для запису прізвищ жертв.

^{б-б} Власноручний підпис свідка.

^{в-в} Дописано рукою Уришулі Шумської.

¹⁰⁸ Секатура – заст. утиски або переслідування когось.

¹⁰⁹ Згідно з останнім, довосним шематизмом Львівської архієпархії в Глібовичах Свірзьких із 1906 р. парохом був о. Володимир Давидович (нар. у 1867 р.), висвячений у 1899 р.; у 1938 р. до допомоги в душпастирстві він отримав вікарія о. Антона Волошача (нар. у 1908 р.), який був висвячений у 1938 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 63).

7. СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1728–1743 (ЗЕЛЕНА КНИГА, С. 36–54)

[с. 36] [поз.] 1728¹

^a Село Заболотці⁶², гм. Пониковиця^a, Бродівський пов., пар. Висоцько

Населення становило від 3000 до 5000 осіб, з них поляків – близько 10 родин. Більшовики вивезли кілька сімей, жінка, яка дає свідчення, не знає, кого саме, оскільки тоді не жила в селі. Напад відбувся в середу ввечері о 8:00 год. 15 березня [1944 р.]. Того самого дня вранці близько 10:00 год. якийсь українець запросив місцевого інженера до себе на обід, і з того часу слід за цим чоловіком пропав. Дружина та сестра безнадійно шукали його. Ввечері був напад на залізничну станцію Німецьким чиновникам наказали скласти зброю, вийняли кулі зі стволів і звелили сидіти на лавці нерухомо. П'ятьом польським залізничникам зв'язали руки за спиною та вивели їх. Один із них дорогою скинув пуга з рук і втік, а четверо інших були вбиті неподалік. Свідок знайшла тіло свого чоловіка мертвим наступного ранку. Обличчя було понівечене, мозок витік. Вона не знає, чи були

[с. 37] [†] інші поранення на тілі. Тіла інших убитих виглядали так само. Чоловік жінки, яка дає показання, звався Шекера Міхал – 55 років, Смотш Антоні – 45 років, Квецень – 32 роки, Гергель Ян – 18 років. Поблизу було чути постріли; імовірно, їм вистрілили у потилиці. Точніші відомості міг би дати Гергель Вацлав, брат убитого, який утік. Тіла сім'я поховала. У серпні 1943 р. бандити напали на польського священника, пар. Висоцько. Бандитів було, можливо, близько 10. Він отримав 7 колотих ран ножами по всьому тілу, після чого йому вистрілили в око. Прізвище священника Міхал Душенько³ – бл[изько] 60 років. Він був дуже поважний. Сестра священника врятувалася завдяки тому, що сховалася у сім'ї Позняка у сусідньому селі. За прихисток сестри священника на два тижні до нападу на залізничну станцію було скоєно напад на будинок Позняків. Було вбито сестру священника Душенька – Броніславу (прізвища свідок не пам'ятає, 50 років), Позняка – 60 років, і батьків Познякової, двоє стареньких. Познякова з дітьми сховалася в саду і завдяки цьому врятувалася. Село не було попереджене про напад, але родини польських залізничників ночували на станції. Свідок просила сусідів-українців допомогти покласти тіло чоловіка та інших убитих до труни. Українці спочатку опиралися цьому, а потім зі злістю склали і плювали на тіла. Вже давно відчувалося непримне ставлення місцевих українців до поляків. Війтом був українець, прізвища не пам'ятає. До поляків ставився вороже. Греко-кат. священник ставився неприхильно до поляків. Здається, він був причетний до нападу на польського священника,

[с. 38] [†] після смерті о. Душенька заарештували руського священника і він, за чутками, перебуває у львівській в'язниці на вул. Лонцького. Місцевої інтелігенції не було. Німці відправили поляків на роботи до Рейху, прізвища невідомі.

Свідчення було дано 21 березня 1944 р.

[†]Гелена [?] Шекерова[†]

^a Зміна почерку – рука З.

⁶ У документі Заболотці.

^b У документі Паньковиці.

[†] Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^{††} Власноручний підпис свідка.

¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 234 (у машинописі не вказано номера свідчень); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 433–434.

² Заболотці, село, гм. Пониковиця, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

³ О. Міхал Душенько *vel* Душенко (1888–1943), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1911 р.; парох пар. у Висоцьку (Висоцько-Галлерчин) (M. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 198–202). Згідно з BOZW був убитий українцями (зокрема, сином місцевого греко-кат. священника) в ніч з 2 на 3 вересня 1943 р., коли повертався додому на велосипеді з відпусту. Разом з ним загинуло 11 його парафіян. За іншими джерелами був парохом пар. у Кадлубиськах (Бродівський пов.) і там загинув 14 вересня 1944 р. (J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 198–202).

[поз.] 1729⁴

Рідне село свідка називається Колонія Зінівка⁵, гм. Варковичі, Дубенський пов.

Колонія налічувала 40 польських мешканців та 3 українські домогосподарства. Поблизу переважали українці. [6] Парафія знаходилася у [8] Варковичах. Під час жнив 1943 р. стався напад на село. Бандити склалися з українців [із] сусідніх сіл. Напад стався пополудні, бандитів було багато. Вони стріляли по хатах, село почало горіти. До населення, яке втікало, стріляли. Чоловік, який дає показання, зумів разом з родиною прорватися через вогонь і втік до Дубна. Тут він потрапив на роботу. Коли фронт наблизився, [7] свідка, як 20-річного юнака забрали до Кременця. Чоловік, який дає показання, з іншими заборонами йшов перед німецьким фронтом і копав окопи. Після захоплення Кременця разом зі своїм керівником утекли до Бродів. Фронт знаходився праворуч від них. У Бродах вони були лише годину і далі мусили втікати до Львова, бо фронт наближався. Німецька влада виїхала, було оголошено відправлення останнього поїзда з цивільним населенням. Після відправлення потяга чоловіків відвели копати окопи. У місті була сильна стрілянина. Совети оточили місто й били артилерійськими снарядами

[†] всередину. Від снарядів місто палало. Населення ховалося на передмісті. Чоловік, який дає показання, ішов по коліна в багнюці, де[†] стояла людська кров. Часто наступав на трупи. Серед тікаючих було 4 поранених. Деякі разом із керівником утекли, інші, які в дорозі відставали, самі дісталися до Львова. Свідок був 5 днів у дорозі з Бродів до Львова, 2 дні вони нічого не їли.

Свідчення було дано 21 березня 1944 р.

^с Погрушевський Антоні^с

[с. 39]

[поз.] 1730⁶

Село Пеняки⁷, Золочівський пов.⁸, пар. Пеняки

Село налічувало близько 260 номерів, з яких третину становили поляки. Більшовики вивезли одну сім'ю Пазовських. Це були заможніші люди. Бандити вдиралися до села Пеняки щонаочі протягом місяця, грабували поляків, а чоловіків забирали з собою. Однієї ночі забрали римо-кат. ксьондза Пікота Юзефа⁹ – бл[изько] 40 років. Чоловіки, яких забрали, звалися: Брошачковський

^а У документі Зінівка.

^б У документі викреслено Під час.

^в У документі викреслено Варк.

^г У документі викреслено евакуйовано.

^д Ліворуч на аркуші виділено поле червоною рисою.

^е У документі в якій.

^{с-с} Власноручний підпис свідка.

⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 233–234 (у машинописі не вказано номера свідчень); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 433.

⁵ Зінівка, кол., гм. Варковичі, Дубенський пов., Волинське воєв.

⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 233 (у машинописі не вказано номера свідчень); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 432.

⁷ Пеняки, село, двір, гм. Пеняки, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

⁸ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, Бродівський пов.

⁹ О. Юзеф Пікота (1912–1944), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1936 р.; з 1941 р. був адміністратором пар. Пеняки; був викрадений українцями 27 лютого 1944 р. і вбитий, імовірно, в Маркополі (J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 535–537). У BOZW знаходиться запис: Пікота/Пігота/Пігта Юзеф; вік: 32 роки, парох і адміністратор пар. Пеняки; «Після відправи гірких жалів у неділю вийшов, щоб відвідати руського священника. Тоді його було викрадено бандерівцями, одягненими в німецькі мундири. Вивезений до сусіднього села, до сім'ї Гворків, і там у підвалі вбитий з 4 особами з цієї родини».

Ян¹⁰ – 44 роки, це був батько жінки, яка дає показання; Кобилянський Ігнаці¹¹ – 44 роки; Попович Миколай¹² – 36 років; Чижевський Міхал¹³ – 35 років; Тимеркевич Ян¹⁴ – 50 років, інших прізвищ не пам'ятає. За тиждень після забрання батька свідки, на порозі будинку знайшли записку, щоб піти на кладовище і забрати труп убитого. Жінка, яка дає показання, пішла на кладовище зі своєю матір'ю, знайшла там сліди людських стоп і кров, але тіла не було. Говорили, що бандити його сховали. Ці жінки, чії родини були вбиті, або мають

[с. 40]

чоловіків на фронті за кордоном, знаходили на порозі будинку записки з повідомленням, щоб вони покинули село, бо їх чекає та сама доля, що й чоловіків. Чоловіків забрали близько 12. Хто напав на село, невідомо. У сусідніх селах були партизани. Бандити приходили замасковані. Батька вбитої забрали німецькі військові – вони розмовляли німецькою. Після забрання батька весь дім був пограбований дощенту. Те, що не могли забрати, рвали і знищували. Священника Пікоту вивезли до сусіднього села, до дому польської сім'ї Гворків і там у підвалі вбили священника і 4 членів сім'ї Гворків¹⁵. Греко-кат. священник спочатку був трохи ворожий до поляків. З наближенням фронту він опам'ятався, а навіть польський ксьондз ходив до нього ночувати. Ксьондз Пікота відправив у неділю гіркі жалі, а потім вийшов на веранду, щоб вирушити до руського священника, і тоді був викрадений. Війт і його заступник Грохмалюк Іван це були українці. Батька [а] жінки, яка дає показання, запевняв, що нічого поганого з ним не станеться. Польської інтелігенції не було, кілька осіб, може з 10, вивезено на роботи до Німеччини.

Свідчення було дано 21 березня 1944 р.

⁶Брощаковська Яніна⁶

[поз.] 1731¹⁶

⁸ Село Золотники, Підгаєцький пов., пар. Золотники

Напередодні Попільної середи 1944 р. було організовано напад серед білого дня. Були одягнені в німецьку форму та цивільний одяг. Напали⁷ на будинки польських сімей, маючи списки

^a У документі викреслено вбит.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

⁸ Від цього місця змінює почерку – рука Уришулі Шумської.

⁷ У документі Напади.

¹⁰ Пор.: BOZW.

¹¹ Як вище.

¹² Як вище.

¹³ Як вище.

¹⁴ Як вище.

¹⁵ У BOZW з'являються записи: Францишек Гворек; нар. 1 вересня 1894 р., «убитий з дружиною Геленою та двома синами: Віктором та Мечиславом у 1943 р.»; Гелена Гворек, дівоче Бебак; нар. 17 серпня 1906 р., «убита з чоловіком і двома синами: Віктором та Мечиславом у 1943 р.»; Мечислав Гворек; вік: 16 років, «син Францишека і Гелени, дівоче Бебак [...]». Убитий з батьками і братом Віктором у 1943 р.»; Віктор Гворек; вік: 18 років, «син Францишека і Гелени, дівоче Бебак [...]». Убитий з батьками і братом Мечиславом у 1943 р.».

¹⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 233 (у машинописі не вказано номера свідчень); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 432.

прізвищ у руках, і заставляли кожного вдома¹⁷. Загиблі: Антоні Москва¹⁸ – бл[изько] 50 років; Цицвера Ян¹⁹ – 40 років; Бей Мар'ян²⁰ і двох синів, тобто Бінек²¹ – 24 роки, і Чеслав²² – 21 рік; три особи з родини Гандурських, тобто батько²³ і двох синів²⁴, батькові було понад 60 років, а син[ам] – 27 і 17 років; Бжезовський²⁵ – 20 кілька років; Тауш Антоні²⁶ – 54 роки. Разом було 15 чоловіків, жінок не вбивали. А тепер уночі забирають жінок. Польський кс[ьондз] звався Дорожинський²⁷ і о. [Гнаци] Токарчук²⁸, а укр[аїнський] о. Антонович²⁹. Війт збірної гміни називався Сень. Участь у вбивстві брали укр[аїнці] з цього села. Укр[аїнець] Годима, заступник війта; другий, до хати якого [а] увійшли укр[аїнці] з метою домовитися, кого вбити, цей укр[аїнець] мав прізвище Подоляк. Там зарядили гвинтівки і наказали фольксдойчерові вести себе. Його звали Збігнев Фріц – 17 років, він водив їх, на підставі того, що йому дали такий наказ.

Свідчення було дано 22 березня [19]44 р.

^бЗофія Гандурська^б

[поз.] 1732³⁰

^вЧемеринці, гм. Дунаїв, пар. Чемеринці, Перемишлянський пов. [Тернопільське воев.]

Село велике, після поділу маєтку графа Потоцького, навколо має багато присілків, відсоток поляків невеликий. Чоловік, який дає показання, зазначає, що його батьки приїхали до села в 1920 р. з Солонки, гм. Небилець, Ряшівський пов. [Львівське воев.], і тут купили 12 моргів землі. Восени 1920^г р. українці так побили батька Рака Фелікса, що той помер через 8 днів³¹. Мати залишилася з 6 дітьми, з яких четверо перебувають у Чемеринцях^а і хочуть утекти до Ряшева. Брат одружений у Перемишльському пов., а один вивезений на роботи^с до Німеччини. У 1939 р. українці вказали як парцелянів поляків, і більшовики вивезли близько 20 родин, крім тих, кому вдалося втекти, а серед них була сім'я Раків, які ховалися в оо. кармелітів. Під час роззброєння польської армії

[с. 42]

^а У документі викреслено до.

^{б-с} Власноручний підпис свідка.

^в З цього місця зміна кольору чорнила на синє.

^г У документі Чемежинці.

^д Ймовірно, друкарська помилка, повинен бути 1943 р.

^е У документі Чемежинцях.

^с У документі до робіт.

¹⁷ У документі «кожного, кого застали в будинку, застрелили».

¹⁸ Пор.: BOZW; «розстріляний на вулиці 22 лютого 1944 р. УПА».

¹⁹ Пор.: BOZW, де записано: Цицвера/Цевера Ян; «убитий 22 лютого 1944 р. в населеному пункті Золотники місцевими боївками УПА, якими командував Стефан Воечко».

²⁰ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Бей/Бей Мар'ян; вік: 55/60 років; «убитий з синами Альбіном і Чеславом 22 лютого 1944 р. в селі Золотники бандою УПА».

²¹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Бей/Бей Альбін; вік: 20/24 роки; «син Мар'яна, вбитий з братом Чеславом та батьком 22 лютого 1944 р.».

²² Пор.: BOZW, де записано: Бей/Бей Чеслав; вік: 19/22 роки; «син Мар'яна, вбитий з батьком та братом Альбіном 22 лютого 1944 р.».

²³ Пор.: BOZW, де записано: Гандурський, ім'я відсутнє; «батько Мар'яна».

²⁴ Пор.: BOZW, де з'являються записи: Гандурський Мар'ян; вік: 30 років, «убитий з молодшим братом і батьком»; Гандурський, ім'я відсутнє; «молодший брат Мар'яна».

²⁵ Пор.: BOZW, де записано: Бжезовський/Бжезовський Кароль; вік: 27 років, дата смерті: 22 лютого 1944 р.

²⁶ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Тауш/Таус Антоні.

²⁷ Пор. поз. 1678 і 1682.

²⁸ Як вище.

²⁹ О. Володимир Антонович (нар. у 1877 р.), греко-кат. священник Станіславської єпархії (*Шематизм всього кліру...*, цит. вид., с. 124).

³⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 193 (у машинописі вказано неправильний номер цього свідчення: 1632, натомість під номером 1732 вказано свідчення про вбивство у селі Груди, яке в документі позначене як поз. 1733).

³¹ Пор.: BOZW; дата смерті: вересень/жовтень 1943 р.

дві українські банди перед вступом більшовиків убивали поляків. Рак, утікаючи до лісу від бандитів, був поранений у ногу і з того часу став інвалідом, оскільки поранення довелося лікувати самостійно до втечі до Львова, в поганих умовах, адже додому вони не могли повернутися. У Чемеринцях^а перед Різдвяними святами почалися напади. Загинув тоді Вежбицький Броніслав³² – 22 [роки], застрелений, коли йшов до Бялостока [?] ^{б-в}Францишека⁶, якого того дня пограбовано і побито. Тоді ж поранили Сенкевича Болеслава, якого відправили до лікарні у Львові. У січні був напад на млин, де загинули двоє: Стаховський Станіслав³³, челядник – 28 років, Вінярський Владислав³⁴ – 45 років. Були тоді дівер/шури ^гЕжі Гураль

[с. 44] ^а [і] Музика з винокурні, які з переляку не змогли відповісти бандитам, якої вони національності, і тому уникали смерті. Бандити після застрелення цих двох людей жорстоко мстилися над трупами, докоряючи полякам, що в Лондоні будують Польшу. Тіла застрелених забрали і поїхали далі до села, де вбили Чака Пйотра³⁵ – 49 [років], і Русицького Станіслава³⁶ – ^г45^г [років], які ховалися у дівера/шурина укр[аїнця] Петрика Павла, ^дякого прострелили, бо він захищав своїх родичів^д. Тіла забрали. Потім поїхали далі і вбили братів: Сибкув Францишека³⁷ – 40 [років], і Юзефа³⁸ – ^д35^д [років], і Плецнара Владислава³⁹, застрелених на подвір'ї у Бойчишина Гіларія, який не хотів зізнатися, в яких обставинах були вбиті. Бандити і ці тіла забрали з собою. Ксьондз поховав лише частину мозку та крові вбитих на цвинтарі. Після цих випадків населення переселилося до Віциня⁴⁰, який уже організований і збирає польське населення із Золочівського пов., наразі кількість досягає 5000 осіб, що зважаючи на село з 300 номерами будинків, не може забезпечити достатнє харчування населення, однак надає [йому] хоча б часткову безпеку. Українці вже намагалися напасти на село, але були відбиті.

[с. 45] В організації Віциня суттєво допоміг Сльонзак, який перебував на примусовій службі в армії, а тепер діє там як дезертир. Сім'я Раків обов'язково хоче дістатися до Ряшева, оскільки там у них є мати матері, Анна Палось, якій 111 років, а також інша численна родина. 17 березня [1944 р.] чоловік, який дає показання, поїхав за евакуаційними документами до Золочева. Комітет не має там представництва, лише в Перемишлянах, а мешканець у будинку колишнього П[ольсько-го] к[омітету] о[піки], українець, насміхався, що треба їхати по документи до Лондона. У Золочеві повна дезорганізація, і навіть військові влади нічим там не керують. З навколишніх сіл з Дунаєва міліція вже зовсім не виконує своїх обов'язків, а українські СС розійшлися по своїх селах, повністю озброєні, як це має місце в Чемеринцях^а, де вони блукають селом з гранатами

^а У документі Чемеринцях.

^{б-в} Надписано над якого.

^б Продовження цього свідчення знаходиться на с. 44, оскільки с. 43, ймовірно, випадково пропустили під час запису свідчення, і після виявлення цього факту її доповнили наступними свідченнями; це підтверджує такий самий колір чорнила, використаний для запису обох свідчень: 1732 на с. 42 і 44 та 1734 на с. 43. Додатково на с. 42 і 44 знаходиться такий самий коректорський знак, що натякає на посвідчення цих фрагментів.

^{г-г} Вік жертви надписано над ховалися.

^{г-г} Надписано над тіла забрали. Потім.

^{д-д} Вік жертви надписано над її ім'ям.

^{е-е} У документі Українські.

³² Пор.: BOZW; вік: 22 роки.

³³ Пор.: BOZW; вік: 23 роки.

³⁴ Пор.: BOZW.

³⁵ Як вище.

³⁶ Як вище.

³⁷ Як вище.

³⁸ Як вище.

³⁹ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Плецнор Владислав.

⁴⁰ Віцинь, село, двір, гм. Віцинь, Золочівський пов., Тернопільське воев.

в руках. 21 березня [1944 р.] о 16:00 год. свідок виїхав потягом із Дунаєва. За станцією Біле⁴¹ люди, які вибігли з села Плетеничі⁴², зупинили поїзд і дали знати німцям, що в цей момент приземлився більшовицький десант. Німці, після констатації стану речей (парашути лежали на полі, один білий з великим вантажем, який німці не дозволили чіпати, але й самі його не забрали, другий червоний, ⁶ який хлопці – поляки з Дунаєва, що їхали цим поїздом – поділили між собою). Німці сильно обстрілювали десант^в, який відступав до сусіднього лісу. Вони наказали вести потяг повільно до Поллохова⁴³, а далі вже їхав нормально. [с. 46]

У Вовкові в місяці лютому був вбитий в страшний спосіб парох, о. Качоровський⁴⁴. Він мав 17 великих ран, закручених углиб тіла, пробитий череп, пошкоджене око та зуби, вбиті в ротову порожнину. Матір прострелили та порізали 6 разів ножем, проте вона вижила – її відвезли до лікарні в Перемишлянах.

Львів, 22 березня 1944 р.

[†]Рак Кароль[†]

[поз.] 1733⁴⁵

[с. 43]

Село Груді⁴⁶, Костопільський пов., пар. Костопіль Жигадло Фелікс⁴⁷ – 56 років, його теща Котовська⁴⁸ – близько 60 років, і його син Францишек – 18–19 років, на власному подвір'ї сокирами і вилами їх повбивали. Жигадло Едвард[а] – 50 років, тещу Сонтковську[†] – 70 років, і її чоловіка Сонтковського Зигмунда – 75 років, приїхали і в будинку повбивали. Польська поліція з Костополя їх поховала. Вбивали українські банди, це відбувалося на початку вересня [†]1943 р.[‡] Показання дає сусід 17 січня [19]44 р. Камінський Зигмунд – 42 роки, вбитий в будинку і витягнутий на вулиці. Словінський – близько 50 років, його дружина Анеля – 45 років, та діти (четверо) від 8 до 14 років. Убиті сокирами й вилами, нібито поховали українські сусіди, щоб не відчувався запах тіл, бо люди боялися.

Свідчення 17 січня [19]44 р.

^сА. Міцянич^с

^а У документі Плетеничі.

^б Лворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^в У документі десантів.

^{†-†} Власноручний підпис свідка, поруч параф.

[†] У документі теща Сонтковська.

^{†-†} Рік надписано над вересня.

^{с-с} Власноручний підпис свідка червоним олівцем, поруч параф.

⁴¹ Біле, село, гм. Біле, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

⁴² Плетеничі, село, двір, гм. Плетеничі, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

⁴³ Малий Поллохів і Великий Поллохів, село, двір, гм. Малий Поллохів, Великий Поллохів, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

⁴⁴ О. Юзеф Качоровський (1906–1944), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1932 р.; з 1934 р. адміністратор пар. у Вовкові (J. Marecki, Misterium iniquitatis..., цит. вид., с. 340–346). Пор.: BOZW, де записано, що о. Качоровський був убитий вночі з 10 на 11 лютого 1944 р.; «виконавцями вбивства були, ймовірно, Андрій Косцюк із Фірлеєва, Гринько Баб'як із Дусанова і Білік із Курилиць».

⁴⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 207 (свідчення позначене як 1732); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 403 (також позначене як 1732).

⁴⁶ Груді, кол., гм. Костопіль, Костопільський пов., Волинське воєв.

⁴⁷ У BOZW з'являються два записи, що стосуються осіб з ім'ям і прізвищем Фелікс Жигадло, але ймовірно, ідеться про 59-річного Фелікса, який був «убитий разом зі своєю матір'ю (або тещею), 80 років, під час нападу УПА на колонію Груді наприкінці серпня 1943 р.».

⁴⁸ У BOZW з'являється запис: прізвище відсутнє, ім'я відсутнє, вік: 80 років. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «вбита разом зі своїм сином (або зятем), Феліксом?, 59 років».

[поз.] 1734⁴⁹

^a Село Грабова [гм. Грабова], пов. Кам'янка-Струм[илівська], пар. Буськ⁵⁰ [Тернопільське воєв.] Персонал лісництва: лісничий Ожеховський⁵¹ – близько 50–60 років, Камінський⁵² – близько 30 років, практикант – близько 25 років, і двох працівників – убиті в будинку. Стріляли з автоматів. Вони були поховані в Буську в спільній могилі. Вбивство відбулося 26 січня [19]44 р. Поховали 30 січня [1944 р.].

Показання^b дає очевидець 5 лютого [19]44 р.

^bЦвігун Теодор^a

[с. 46] [поз.] 1735⁵³

^c Село Волиця, гм. Біще, Бережанський пов. [Тернопільське воєв.]

Людей було з 80 номерів, село суто польське. Большевики нікого не вивезли, напад стався о 2:00 год. вночі з 21 на 22 березня [1944 р.]. Бандити оточили село і підпалили хати. Хто намагався втекти, у того стріляли. Убитих може бути близько 50 осіб, кілька поранених. Уцілів лише 1 дім. Мешканці чергували до 12:00 [год.] вночі, бо зазвичай напади траплялися до цієї години. Коли бандити дізналися про це, вони організували напад пізніше. Чоловік, який дає показання

[с. 47] ^c втік серед пострілів. Його дружина згоріла. Кожного дня очікували нападу, оскільки він відбувався на навколишні села. Бандити склалися з немісцевих українців. Парафія була в Бішах. Ксьондз Філіп Зайонц⁵⁴ утік два місяці тому і проживає в Бережанах. Гр[еко]-кат. священник із сусіднього села залагоджував конфлікти між поляками та українцями. Він був проти бандитських нападів. Але банди його не слухали. Це був священник похилого віку. Війт зі збірного села це був Наконечний, українець, але дуже добра людина. [^a] Він склав свої повноваження [^c] при бл[изно] через два тижні після падіння Тернополя. Поляки не відправляли своїх дітей до українських шкіл, навчали їх вдома самостійно. Це також було причиною нелюбові з боку українців. Багато поляків було відправлено на роботи до Німеччини. Їх визначав війт гміни або ловили на дорогах. На навколишні села та присілки кожну ніч нападають бандити та підпалюють села подібним чином. У колонії Калинівці⁵⁵ напад був із неділі на понеділок (з 18 на 19 березня [1944 р.]). Спалено польські і руські хати. Частина населення втекла. В околиці Перемишлян, здається, на село Липівці⁵⁶, напали невідомі люди, стріляли та підпалювали місцевих. Село налічувало щонайменше 40 сімей, переважно українських. Руського священника з усією сім'єю вбито⁵⁷. У селі Якубівці⁵⁸

^a З цього місця зміна кольору атраменту на чорний.

^b У документі Свідчення.

^{b-b} Власноручний підпис свідка синім чорнилом, поруч параф.

^c З цього місця зміна кольору атраменту на чорний та зміна почерку – рука 3.

^c Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

^a У документі перекреслені слова Втік також.

^e У документі перекреслене чере.

⁴⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 207; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 403.

⁵⁰ Буськ, місто, двір, гм. Буськ, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

⁵¹ Пор.: BOZW, де записано: Ожеховський Ян; вік: близько 50 років; «українці вбили лісничого, практиканта і двох працівників».

⁵² Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Камінський Казимеж.

⁵³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 229 (у машинописі не вказано номера свідчення); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 427–428.

⁵⁴ Пор. поз. 1627 і 1656.

⁵⁵ Населений пункт Калинівка зустрічається у гм. Нові Стрілища, Бібрський пов., та гм. Білка Шляхетська, а також гм. Брюховичі, Львівський пов., Львівське воєв.

⁵⁶ Липівці, село, двір, гм. Липівці, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

⁵⁷ Імовірно, йдеться про о. Йосифа Мартиновича (нар. у 1881 р.), висвячений у 1911 р.; парох у Липівцях із 1925 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 82).

⁵⁸ Якубівці, село, гм. Будилів, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

полякам наказали покинути село, дозволили забрати речі та продукти, лише зобов'язали залишити зерно для посіву. Їм не зробили нічого поганого. Свідок лише чув про це.

[с. 48]

Свідчення було дано 23 березня 1944 р.

⁶ Давідек Станіслав⁶

[поз.] 1736⁵⁹

Містечко Стоянів⁶⁰, Радеківський пов., пар. Стоянів

На сам Стоянів не було ще нападу. Тільки на сусідні села: Ряшовичі⁶¹ (вбили 5 осіб із сім'ї Бжухачів), керівника школи в Бишові⁶²; Юзеф Бжухач⁶³ – 65 років; Ольга Бжухач⁶⁴, дівоче Міхальчук – 52 роки – дружина; Мечислав⁶⁵, син – 38 років, темний⁶⁶ від 2 років, магістр права; Ядвіга⁶⁷, дочка – 21 рік, закінчений ліцей; Владислава⁶⁸ дочка – 19 років, закінчений ліцей. Сину викололи очі і відрізали язик. Дружина отримала залізом по голові, дочки і батька вбили пострілами. Похорон відбувся за участі 2 священників, делегації Пол[ьського] ком[ітету] оп[іки] та 8 німецьких жандармів. Це було 1 січня 1944 р.

На Мазярні⁶⁹ вбили і спалили 5 осіб із сім'ї Карстів⁷⁰. Це сталося 2 липня 1943 р. в Ордові⁷¹ 19 січня [1944 р.] вбили сина брата священника декана Венцковського⁷² – 23 роки. Похорон відбувся під супроводом Вермахту. Через вікно отримав постріл у голову ззаду. 30 травня 1943 р. вбили у Кемпі⁷³ колишнього коменданта Польської поліції у Тартакові⁷⁴, Вагнера – 62 роки. Викрадено і вбито кулями з револьвера. У липні мин[улого] року було викрадено двох польських фольксдойчів, чоловіка і дружину, і вони зникли без сліду. Наразі дивізія українського СС «Галичина»⁷⁵ [8] дає полякам кілька днів на виїзд, погрожуючи суворими репресіями. Вночі нападають на польські родини, забираючи все що можна, та б'ють людей. В Озері до 3 будинків кинули гранати, поранивши кілька осіб. Населення живе в постійному страху та паніці. Коли настає ніч, майже всі

^a Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка, поруч параф.

^b У документі викреслено постійно.

⁵⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 232 (у машинописі не вказано номера свідчення); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 431–432.

⁶⁰ Стоянів, містечко, двір, гм. Стоянів, Радеківський пов., Тернопільське воєв.

⁶¹ Імовірно, йдеться про Ржищів, село, фільв., гм. Брани, Горохівський пов., Волинське воєв.

⁶² Бишів, кол., гм. Бишів, Сокальський пов., Львівське воєв.

⁶³ Пор.: BOZW; «убитий [...] разом з дружиною Александрою та дітьми Мечиславом, Владиславою і Ядвігою».

⁶⁴ Пор.: BOZW, де записано: Бжухач Александра/Анна/Ольга; «вбита [...] разом із чоловіком Юзефом та дітьми Мечиславом, Владиславою і Ядвігою».

⁶⁵ Пор.: BOZW; «убитий [...] разом з батьками та сестрами Владиславою і Ядвігою. Перед смертю його катували, катівники відрізали йому пальці, ніс, вуха і викололи очі».

⁶⁶ Темний, тобто сліпий (незрячий).

⁶⁷ Пор.: BOZW; «убита [...] разом з батьками, братом Мечиславом і сестрою Владиславою».

⁶⁸ Пор.: BOZW; «убита [...] разом з батьками, братом Мечиславом і сестрою Ядвігою».

⁶⁹ Мазярня, село, гм. Щуровичі, Радеківський пов., Тернопільське воєв.

⁷⁰ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Карст Владислав (з сім'єю); «сім'я Владислава Карста (подружжя з дітьми, ймовірно, 4 особи) вбита українською бандою [...]. Разом з ними була вбита Ванда Карст зі Львова, двоюрідна сестра Владислава Карста».

⁷¹ Ордів, село, гм. Новий Витків, Радеківський пов., Тернопільське воєв.

⁷² Пор.: BOZW, де з'являється запис: Венцковський Альфред; вік: 30 років; «працівник державного фільварку в Ордові»; дата смерті: 17 січня 1944 р.

⁷³ Кемпа, село, гм. Новий Витків, Радеківський пов., Тернопільське воєв.

⁷⁴ Тартаків, місто, гм. Тартаків, Сокальський пов., Львівське воєв.

⁷⁵ Дивізія СС «Галичина» – розмовна назва 14-ї дивізії Ваффен СС «Галичина», підрозділу, створеного навесні 1943 р. Третім Рейхом з українських добровольців із Галичини; була визнана Міжнародним військовим трибуналом у Нюрнберзі злочинною організацією.

місцеві поляки шукають собі укриття, де могли б провести ніч. До цього часу зі Стояновської пар. виїхало близько 700 осіб. Молодь із навколишніх сіл обох статей масово добровільно виїжджає до Німеччини.

Свідчення було дано 23 березня 1944 р.
[-]^a

[с. 49] [поз.] 1737⁶

⁶ Село Галичани⁷⁷, Горохівський пов., пар.⁸ Нове-Гнізно Бонковський⁷⁸, лікар, відст[авний] полк[овник] В[ійська] п[ольського]. Напали вночі, зв'язали мотузками, підпалили будинки і зв'язаного кілька разів протягнули через вогонь і потім його добили, знущаючись над ним, копаючи його по обличчю. Разом із ним загинули його господиня за ім'ям чоловіка – Марцинова і троє дітей. Очевидець Марцин – сидів у житі. Бонковський лікував усіх і звернувся до них з короткою промовою, щоб залишили його в спокої, оскільки він, як лікар, надає допомогу всім, не дивлячись на національність. Попри це його вбито, хоча він боявся і спав на станції Звиняче⁷⁹, а селяни з Галичан прийшли ввечері напередодні вбивства до нього, щоб спокійно залишився в хаті, що поручилися своїми особами та майном, що з ним нічого не станеться. Це сталося в липні, у день руських Петра і Павла⁸⁰.

Показання дає 14 січня 1944 р.
[†]Адрес Ядвіга[†]

[поз.] 1738⁸¹

Фільварок Угринів⁸², gm. Чаруків⁸³, пар. Сенкевичівка⁸⁴ Поплавська Казимира – 6 років, і Поплавський Адольф. Казимира вбита, поламани руки. Адольф – порубана рука, але живий. Це відбувалося 24 вересня 1943 р. Кшижановський Пйотр⁸⁵ – 43 роки, застрелений. Шуринська Пауліна – 42 роки, вбита сокирою і багнетом. Це відбувалося на початку липня.

[с. 50]

Показання дає батько Поплавської і син Поплавського, 18 січня [1944 р.]
[†]Поплавський Ян[†]
[‡]Кшижановська Чеслава[‡]

^a *Власноручний нерозбірливий підпис свідка, поруч параф.*

⁶ *З цього місяця зміна кольору чорнила на синє та зміна почерку – рука Уришулі Шумської.*

⁸ *У документі пов.*

^{†-†} *Власноручний підпис свідка червоним олівцем.*

[†] *У документі Гренів.*

[‡] *У документі Сенкевичі.*

^{‡-‡} *Власноручний підпис свідка червоним олівцем, поруч параф.*

⁷⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 207; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 403–404.

⁷⁷ Галичани, село, масток, gm. Брани, Горохівський пов., Волинське воєв.

⁷⁸ Пор.: BOZW, де записано: Бонковський, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті з'являється інформація, що був «перерізаний пилою». У BOZW відсутня інформація про господиню та дітей. Пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 115, поз. 876, с. 243, поз. 1537.

⁷⁹ Звиняче, село, масток, зал. ст., gm. Скобелка, Горохівський пов., Волинське воєв.

⁸⁰ Згідно з юліанським календарем свято апостолів Петра й Павла припадає на 29 червня, а за григоріанським календарем це був день 11 липня 1943 р.

⁸¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 207; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 404.

⁸² Угринів, фільв., село, gm. Чаруків, Луцький пов., Волинське воєв.

⁸³ Див. попередня прим.

⁸⁴ Сенкевичівка, містечко, зал. ст., gm. Чаруків, Луцький пов., Волинське воєв.

⁸⁵ У BOZW існує запис: Кшижановський Пйотр; «убитий під час нападу місцевими на конвой, що евакуював польську родину з околиць Сенкевичівки до Угринова в серпні 1943 р.».

[поз.] 1739⁸⁶

^a Село Гушин⁸⁷, пов. ^{b-i} пар.^{-b} Ковель

Суто українське село. Там був убитий ^ву квітні 1943 р. ^вна подвір'ї, пострілом [г] брат особи [, що дає показання] Флоріан Унольд⁸⁸ – нар. у 1906 р., а дружина брата Стефанія⁸⁹ – 32 роки, на ганку школи бандитами^г, які кілька разів нападали, але не застали вчителів, бо [ті] ховалися, а тієї ночі залишилися вдома. Місцеве населення поховало тіла біля школи⁹⁰.

Показання [дає] 21 січня [19]44 р.

^{д-А.} Унольд^{-д}

[поз.] 1740⁹¹

Село Головниця^{с2}, Рівненський пов., пар. Корець

На маєток, орендований німцями, напала ^с26 серпня [19]43 р. о 3:00 [год.] ночі^{-с} банда українців з того самого села та сусідніх, приблизно 300 осіб, і вбила двох братів Качмажиків: Станіслава – 40 років, Юзефа – 35 років, форналя, і Гронковського Яна – 2 роки, пострілами, а дитину ножом під пахву. На фільварку було близько 100 родин. Це був великий фільварок. Похорон у Корці. Зазвичай вночі варту тримало військо, а козаки вдень, але тієї ночі військо не прийшло. На щастя, вранці, почувши постріли, приїхав ландвірт⁹³ і послав коней по військо, а сам з 1,5 км прийшов до фільварку непоміченим, бо банда підпалила кілька будинків, а людей зганяли на подвір'я фільварку й уже збиралися стріляти в людей, але ландвірт почав у банду стріляти з кулемета, і бандити порозбігалися. Бандити

^ж мали білі пов'язки з якимсь написом на лівому плечі. Населення називає їх бульбівцями. Вони [с. 51] нападають [на] німців, і стріляють, і палять, зупиняють автомобілі, грабують, вбивають.

Показання дає 21 січня 1944 р.

³Пакульська Антоніна⁻³

Жінка, яка дає показання, лежала також на дворі, поки всіх [не] роздягли^и. [г]

^a З цього місця зміна кольору атраменту на чорний та почерку – рука 4.

^{b-i} Надписано над Ковель.

^{b-i} Надписано над на подвір'ї.

^г Викреслена літера а.

^г У документі бандитами.

^{д-д} Власноручний підпис свідка, поруч параф.

^с У документі Голодниця.

^{с-с} Надписано над банда.

^ж Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

^{ж-ж} Власноручний підпис свідка.

^и У документі обдеруть.

^и Поруч параф.

⁸⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 207; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 404. Пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 261, поз. 1599.

⁸⁷ Гушин, село, gm. Несухойжі, Ковельський пов., Волинське воев.

⁸⁸ Пор.: BOZW; дата смерті: 28 квітня 1943 р.; «керівник загальної школи в Гушині, вбитий українцями [...] разом з дружиною Стефанією».

⁸⁹ Пор.: BOZW; дата смерті: 28 квітня 1943 р.; «учителька загальної школи вбита українцями [...] разом із чоловіком Флоріаном».

⁹⁰ Нині рештки поховані на місцевому православному цвинтарі.

⁹¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 207–208; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 404. Пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 261–262, поз. 1600.

⁹² Головниця, маєток, gm. Корець, Рівненський пов., Волинське воев.

⁹³ Нім. хлібороб; термін, який використовувався під час окупації щодо німецьких сільських поселенців та німецьких управителів колишніх польських господарств.

[поз.] 1741⁹⁴

Місто Горохів, Горохівський пов., пар. Горохів [Волинське воєв.]

Людей було щонайменше 15 тисяч, поляків була четверта частина. Більшовики вивезли досить багато людей, поселенців близько 20 сімей, постійних мешканців близько 5 родин. Прізвищ не пам'ятає. Напад на Горохів був 3 рази. Перший був улітку, другий восени, а третій був з 19 на 20 березня [1944 р.] вночі після 24:00 год. Попереднього дня Комісаріат наказав

[с. 52] ^a з 4:00 год. пополудні закривати вікна. Чоловік, який дає показання, не вміє сказати, скільки осіб налічувала банда. До його хати увірвалися з шестеро бандитів. Коли вони почали вибивати двері, чоловік, який дає показання, вистрибнув через вікно. Не знає, що сталося з його дружиною і 14-річною дочкою. Втік на станцію. Тут зустрів ще 6 знайомих. Разом виїхали до Львова. Чув, що спалено 50 будинків, між іншим, гімназію, заг[альну] школу, парафіяльний дім, лікарню, скарбницю. При третьому нападі вбили кілька родин у місті. Ксьондз утік після другого нападу⁹⁵. Вчителі втекли. Німці вивезли багато осіб на примусові роботи. Дехто втівав до лісу і там ховався. Руський священник був василіанином, добре ставився до поляків і жив у згоді з польським ксьондзом. Прізвища не пам'ятає. Війт був українцем, але з поляками жив добре. Прізвище Андрій Веремчук.

Свідчення було дано 23 березня 1944 р.

+++⁶

Юзеф Лашцевський

[поз.] 1742⁹⁶

Село Фірлеїв, Рогатинський пов., пар. Фірлеїв

Населення становить близько 1,5 тисячі осіб. Третина з них – поляки. Більшовики вивезли 2 польські сім'ї: 1) Якуб Загурський, був лісником у дворі, з дружиною і трьома дітьми. 2) Кароліна Ладим, селянка, з чоловіком і дитиною. Бандити влаштували на село кілька нападів вночі, одразу ввечері: перший був 15 лютого [1944 р.], другий був з 16 на 17 лютого [1944 р.].

[с. 53] ^a Третім разом вони палили будинки тиждень тому. Після другого нападу з 20 сімей втекло на захід. Під час першого нападу було вбито 46 осіб, під час другого – близько 44 осіб. Польське населення, побачивши, що бандити оточили село, сховалося^f до костелу з клунками. Вхід закрито. Бандити близько 3:00 год. по обіді почали ломитися до костелу. Вирубали двері. Населення сховалося у підземеллях, ксьондз парох разом із шістьма особами сховався у шафі в захристії, а той, хто дає свідчення, разом із двома іншими перебував за образом в костелі. Останніх так і не знайшли. До шафи в захристії намагалися дістатися, але згодом відступили. До підземелля почали ломитися й наказали їм звідти вийти. Поляки вийшли й почали молитися перед Найсвятішим Таїнством. Бандити пограбували костельне і особисте майно, що знаходилося у костелі, а людей вивели перед костел. Тут їх утримували до сутінків, а тоді розстріляли біля стіни костелу. Тіла вбитих цієї ночі та попередньої, загальною кількістю 90 осіб, поховали неподалік у спільній ямі. Чоловік, який дає показання, був ще кілька днів у Фірлеєві, ховався в соломі, а потім виїхав до Перемишлян. Там він дізнався про спалення села. Свідок був органістом. Один [його] син

^a Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^b Власноручний знак свідка, поруч параф.

^c Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

^d У документі сховалися.

⁹⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 232 (у машинописі не вказано номера свідчення); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 431 (без зазначення номера свідчення).

⁹⁵ Парохом пар. у Горохові і одночасно горохівським деканом був о. Александер Пузиревич (1893–1953), римо-кат. священник Луцької дієцезії; свячення прийняв у 1918 р.; на початку 1944 р. через наближення фронту був німцями змушений евакуюватися за Буг (M. Dębowska, *Kościół katolicki...*, цит. вид., с. 443).

⁹⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 231 (у машинописі неправильно вказано номер 1683); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 430–431 (без зазначення номера свідчення).

служив у Польській армії за кордоном, другого більшовики забрали до армії, третього рік тому українці застрелили на дорозі під приводом, що він належав до організації. [а] Українці переважно виставляли на контингент до Німеччини поляків, близько 30 осіб. Деякі з них утекли в ліси. Війтом був українець Михайло Савицький. Здавалося, він був добрий до поляків.

⁶ Але контингент зерна, наприклад, здебільшого виплачували поляки. Війт казав, що боїться українців, бо тепер керують їхні організації. Польський ксьондз називався Станіслав Шатко⁹⁷. Ксьондз після третього нападу поїхав до Львова. Руський священник Дурбак⁹⁸, старший віком, вів політичні бесіди з польським ксьондзом і поляками. Парафіяни русини не дуже його поважали. Він не мав у них авторитету. Під час третього нападу був у Львові на похороні своєї дружини. Учителями були самі українці.

Свідчення було дано 23 березня 1944 р.

^в Ян Щохович⁹⁸

[поз.] 1743⁹⁹

Село Завалів¹⁰⁰, Підгаєцький пов., пар. Завалів

Людей було близько 300 номерів, з них приблизно 30 номерів – поляки. Більшовики вивезли 1 польську сім'ю: Белецьких – 2 особи. Причина вивезення: попередній арешт чоловіка. Напади на Завалів почалися з грудня, грабежі та вбивства. Чоловік, який дає показання, утік до Львова місяць тому з [г] дочкою. У селі при господарстві залишилася дружина зі своєю старенькою 82-річною матір'ю. Останній напад стався вночі о 8:00 год. вечора з 15 на 16 березня [1944] р. Бандитів було близько 50, начебто волиняки, місцеві показували польські будинки. На даний знак [г] вилили на будівлі якийсь жир і підпалили. Дружина чоловіка, який дає показання, змогла втекти з полум'я. Старенька мати згоріла до вугілля.

Сусіднє село Заставче¹⁰¹, пов. і пар. як вище

^а Номерів було 135, у тому польських – десь 12. Більшовики вивезли 3 сім'ї: Піляжі – 4 особи, Кульмани – 2 особи, Міхальські – 3 особи. Причина вивезення: сім'ї польських поліціантів. Бандитський напад був двічі: перший – два тижні тому, другий – з 18 на 19 березня [1944 р.] ввечері. Перший напад обмежився підпалом будівель родини Масатів. Мати з сином і дочкою^б втекли на захід. Чоловік, який дає показання, виїхав кілька днів пізніше. Про другий напад він чув від сусідів, які приїхали до Львова. Спалено 5 будівель. [г] Мешканці цих будинків раніше виїхали. Вбивств не було. Війт гм., українець Петро Пришляк, належав до іншої політичної партії, ніж бандити, конфліктував і з поляками, і з українцями. Три тижні тому, в неділю опівдні, його застрелили в хаті. На роботу до Німеччини нікого не забрали. Брата чоловіка, який дає показання, забрали до табору, підозра, що інший брат належить до організації.

Свідчення було дано 23 березня 1944 р.

^а У документі викреслено Н.

^б Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^{в-г} Власноручний підпис свідка, поруч параф.

^г У документі викреслено В.

^д У документі викреслено запалено.

^а Праворуч аркуша виділено поле олівцем.

^е У документі дочка.

^е У документі викреслено Лю.

⁹⁷ Пор. поз. 1643 і 1661.

⁹⁸ Пор. поз. 1661.

⁹⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 231 (у машинописі неправильно вказано номер 1469); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 429–430 (без зазначення номера свідчення).

¹⁰⁰ Завалів, село, гм. Завалів, Підгаєцький пов., Тернопільське воєв.

¹⁰¹ Заставче, село, двір, гм. Завалів, Підгаєцький пов., Тернопільське воєв.

ПС. Чоловік, який дає показання, пригадав, що більшовики вивезли з села Завалів сім'ю польського ксьондза Бадовського Зигмунда¹⁰² за те, що священник був капеланом польської армії за кордоном. Вивезено матір – 65 років, сестру Гелену – 30 років, і брата Францишека – 28 років¹⁰³.

^{a-} Демкович Казимеж^a

^{a-} Сobotкевич Мечислав^a

^{b-}Продовження: *Зелена кн[ига]*^b

^{a-} ^a *Власноручний підпис свідка.*

^{b-} ^b *Дописано синім чорнилом – рука Уришулі Шумської. У документі Б.*

¹⁰² О. Зигмунд Бадовський (1907–1969), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1930 р.; у 1936–1939 роках був адміністратором пар. Завалів; у вересні 1939 р. він був капеланом Польської армії у званні майора; під час окупації перебував на території Краківської дієцезії, а у 1946 р. розпочав душпастирське служіння в Апостольській адміністрації у Гданську (М. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 13).

¹⁰³ У машинописі не було враховано інформацію, вказану як постскрипtum.

8. СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1744–1761 (ЗЕЛЕНА КНИГА, С. 56–75)

^a [поз.] 1744¹

[с. 56]

^b Село Острів² біля Сокаля

Суто польське – лише 16 укр[аїнських] сімей. Напад був 31 березня [19]44 р. о 4:00 год. ранку. Село очікувало нападу пів року і відповідно підготувалося. Варту постійно несли близько 250 осіб на день (приблизно 2000 захисників). Основними пунктами опору були школа і церква. Укр[аїнці] з цього села залишили його за день до нападу, що було ознакою того, що напад відбудеться. Напад було здійснено з усіх сторін, а брали участь мешканці: Глухова³, Ваньова⁴, Безейова⁵, [села] Жабче Муроване⁶, Себечева⁷, Борятин⁸, Ключова⁹, Маджарок¹⁰ і Нового Двору¹¹ біля Кристинополя. Це було встановлено по вбитих. Разом банда налічувала більш ніж 600 чоловік. Ініціаторами нападу були: українська організація в Острові, до складу якої входили Миколай Сас, Йосиф Бобек, Михайло Мігал, Павло Биць і його син, Михайло Фігас, Павло Куліш, ^fГаричи^f. Вони почали напад з обстрілу набоями «дум-дум», ^a[^a] понад 10 кулеметів, при цьому використовували запальні набойі, якими здалека підпалювали польські двори, а коли ті починали горіти, підходили ближче і вручну підпалювали будинки, накриті бляхою. Серед поляків загинуло близько 60 осіб, здебільшого старі та діти, багато задихалися в підвалах від диму або ж згоріли в помешканнях. Усе майно, живий і мертвий інвентар повністю згорів, а решту німці забрали до вагонів. Захисники, згруповані в школі, не зазнали втрат, як і серед цивільного населення – ніхто навіть не був поранений.

^e Солтис Казимеж Журавський, ^eбр[а]т укр[аїнця] Мігалья^{e12}, на 2 тижні раніше втік із сім'єю. ^gКс[ьондз] канонік Волянин¹³ і катехит о. Ванатович¹⁴ вистояли до кінця і живі. З-посеред нападаючих загинуло близько 30 осіб. Школа та церква не були атаковані, оскільки група оборони не

[с. 57]

^a Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^b З цього місця зміна почерку – рука Уришулі Шумської.

^в У документі Жабча.

^г У документі Ключова.

^{г-г} Дописано на нижньому полі і введено до тексту за допомогою примітки.

^а У документі викреслено близько.

^е Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

^{е-е} Надписано над на 2 тижні.

¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, с. 222 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 419–420 (з неправильним номером свідчення 1749).

² У BOZW існує запис: Гогут Антоні; нар. 31 грудня 1908 р.; «слюсар. Убитий в Яновій Долині українською бандою 15 березня 1943 р., під час поїздки на роботу».

³ Глухів, село, гм. Кристинопіль, Сокальський пов., Львівське воєв.

⁴ Ванів, село, двір, гм. Белз, Сокальський пов., Львівське воєв.

⁵ Безейів, село, гм. Белз, Сокальський пов., Львівське воєв.

⁶ Жабче Муроване, село, гм. Белз, Сокальський пов., Львівське воєв.

⁷ Себечів, село, двір, гм. Белз, Сокальський пов., Львівське воєв.

⁸ Борятин, село, двір, гм. Кристинопіль, Сокальський пов., Львівське воєв.

⁹ Ключів, село, гм. Кристинопіль, Сокальський пов., Львівське воєв.

¹⁰ Маджарки, село, гм. Кристинопіль, Сокальський пов., Львівське воєв.

¹¹ Новий Двір, село, двір, гм. Кристинопіль, Сокальський пов., Львівське воєв.

¹² У машинописі фраза набула вигляду: «Солтис поляк Казимеж Журавський, брат українця Мігалья» (*Protokoły księgi zielonej...*, с. 222).

¹³ О. Станіслав Волянин (1880–1958), римо-кат. священник Перемишльської дієцезії; свячення прийняв у 1907 р.; у 1932 р. розпочав пастирське служіння на території Львівської архідієцезії, виконуючи обов'язки адміністратора пар. Свитазів (1932–1944), потім пар. Острів біля Сокаля (1944–1951); після коригування кордонів у 1951 р. він був експатрійований і розпочав душпастирську діяльність у Люблинській дієцезії (M. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 904).

¹⁴ О. Роман Ванатович (1914–1985), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1938 р., потім був вікарієм у пар. Добротвір (1938–1942) та пар. Острів біля Сокаля (1942–1944); експатрійований у 1944 р., розпочав пастирське служіння на території Тарнівської дієцезії (там само, с. 864).

допустила до нападу. Перша допомога зі Львова надійшла в кількості 5 нім[ецьких] автомобілів, друга підмога прибула з Сокаля в кількості 1 взводу українського^a СС, якого допомоги населення не прийняло. [6] Місцеве населення, обурене поведінкою укр[аїнських] націоналістів, спалило українські двори. Банда [8] належала до групи Бандери.

Свідчення 2 квітня 1944 р.

Г-Ян Лобани^{†15}

ПС. Село тричі письмово зверталося до Генерального губернатора д-ра Франка з проханням про забезпечення захисту. На це відповіді не отримано.

Г-Ян Лобани[†]

[поз.] 1745¹⁶

[†] Село Біле^a, гм. Біле^c, Перемишлянський пов., пар. Дунаїв

Усього було 580 будинків, з них 380 – польські. Більшовики не вивезли нікого, на село були 2 напади 25 березня [1944 р.] і 31 березня [1944 р.]. Перший напад був о 8:30 год. ввечері. Вбито тоді 22 особи, 18 осіб поранених. Бандити вдиралися до польських будинків з автоматами, гвинтівками, гранатами, багнетами та ножами, вбивали всіх польських членів родини, а потім підпалювали будинок. Спочатку вбивали кращих і розумніших поляків, а потім – усіх інших. Другий напад розпочався о 6:30 вечора.

[с. 58] [†] Бандитів було близько 300. Вони розмовляли між собою польською. Були одягнені по-різному: у мундирах довоєнної польської поліції, польських залізничників, плащах довоєнних польських військових, радянських плащах, уніформі української міліції, а деякі мали знаки СС. Місцеві українці вказували на польські будинки. Бандити розділилися на 13 груп і за сигналом ракети негайно кинулися в усі будинки. Близько 20 осіб увірвалися в будинок чоловіка, який дає показання. Він і його сусід, який тоді був у нього, втекли під кулями. Бандити вбили дружину чоловіка, який дає показання, Чайковську Анну¹⁷ – 29 років, дочку Чайковську Яніну¹⁸ – 13 років, дочку Чайковську Марію¹⁹ – 8 років, і дочку Чайковську Гелену²⁰ – 2 роки. [*] Яніна мала 1 око виколоте, Гелена мала відрізану 1 ногу до коліна і 1 руку по лікоть. Потім тіла облили легкозаймистою речовиною і підпалили. Тіла згоріли майже дотла. У той же час, в тому ж будинку були вбиті дружина і 2 дітей сусіда, які випадково там опинилися. Дружина Антоніна Нарадзай²¹ – 22 роки, має рану на потилиці, здається, від кулі, син Юзеф Нарадзай²² – 4 роки, отримав кулею

^a У документі український.

^b У документі викреслено Спали.

^b У документі викреслено найімовірніше.

^{†-†} Власноручний підпис свідка.

[†] З цього місця зміна почерку – рука 3.

^a У документі Білий.

^c У документі Дунаїв.

^c Ліворуч на аркуші виділено поле синьою лінією.

^ж У документі викреслено Маріанна.

¹⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 222: «Ян Лобачи?».

¹⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 222 (у машинописі неправильно вказано номер 1861, який стосується іншого свідчення про злочин у населеному пункті Біле); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, с. 420–421 (з неправильним номером свідчення 1861).

¹⁷ Пор.: BOZW.

¹⁸ Як вище.

¹⁹ Як вище.

²⁰ Як вище.

²¹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Нарадзай/Нарадей Антоніна.

²² Пор.: BOZW, де записано: Нарадзай/Нарадей Юзеф.

в спину і син Едвард Нарадзай – [а] 2 міс[яці], отримав^б кулю в груди. Дитину знайдено під тілом матері. Тих не спалили. Чоловік, який дає показання, не вміє сказати, скільки всього людей було вбито, тому що під час нападу вони втекли з домівок, а потім лише на мить забігли до будинку, щоб подивитися, що сталося, і втекли на станцію до Білого, а звідти до Львова. Свідки дізналися від знайомих, що бандити тепер отаборилися в селі і вбивали поляків серед білого дня, якщо тільки комусь не вдавалося втекти. Тіла вбитих були залишені, їх досі ніхто не поховав. Війт Бабій Антін добре

^в ставився до поляків, казав, що нічого поганого з ними не станеться. На контингент до Німеччини їхали майже самі поляки. Їх подавала збірна гміна у Дунаєві.

[с. 59]

Свідчення було подано 3 квітня 1944 р.

^гЧайковський Юзеф^г

^гНарадзай Александер^г

[поз.] 1746²³

Село Гута Пеняцька, гм. Пеняки, Бродівський пов., пар. Пеняки [Тернопільське воєв.]. Напад був 23²⁴ лютого [1944 р.] по обіді. До цього були ще 3 напади, починаючи з грудня 1943 р. Але село було озброєне і бандитів прогнали. Тоді людських жертв не було. Одна особа була підстрелена. Останнього разу бандити приїхали до села на кільканадцяти возах. Їх було дуже багато [і]. На них були білі плащі. Вони розмовляли українською. Людей вивели на дорогу [а] і згрупували біля місцевої каплиці. Село було суто польським. Поляків розстрілювали і кидали в палаючі будинки. Було вбито 750 осіб, 40 осіб було поранених. З цих багато у лікарні померло. Між іншим, забрали з дому до каплиці батька жінки, яка дає показання, Карповича Яна²⁵ – 43 роки – слід по ньому загинув. Мати жінки, яка дає показання, Карпович Кароліну²⁶ – 33 роки, сестру Гелену²⁷ – 12 років, брата Мар'яна²⁸ – 14 років, бабусю Карпович – 56 років, [є] тітку Бонковську Броніславу²⁹ – 42 роки, дядька Бонковського Леона³⁰ – ^є48 років^є, двоюрідного брата Бонковського Юзефа³¹ – 14 років, і свідку Карпович Яніну – 8 років – пострілено і спалено в будинку. Жінка, яка дає показання, отримала поранення в руку, шию, підборіддя і ногу, голова і обличчя обпаленні, втекла з палаючого будинку.

^а У документі викреслено років.

^б У документі отримала.

^в Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

^{г-г} Власноручний підпис свідка.

^г У документі викреслено близь 750.

^а У документі викреслено до.

^є У документі викреслено Б.

^{є-є} Надписано над Леона.

²³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 215 (у машинописі не вказано номера свідчення); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 412.

²⁴ Згідно з документами, напад стався 28 лютого 1944 р.; див., напр.: S.S. Żuk, *Skrawek piekła na Podolu. Huta Pieniacka – Hucisko Brodzkie. Plonące Podole 1944*, Warszawa 2015.

²⁵ Пор.: BOZW.

²⁶ Пор.: BOZW; вік: 35 років.

²⁷ У BOZW знаходиться Карпович Гелена; їй, однак, 70 років, місце злочину співпадає.

²⁸ Пор.: BOZW.

²⁹ Пор.: BOZW; вік: 45 років.

³⁰ Пор.: BOZW.

³¹ Пор.: BOZW; вік: 16 років, син Леона.

[с. 60] ^a Жінка, яка дає показання, втекла до хати сусідів, до тітки. Через 2 дні її відвезли до лікарні в Золочеві. Звідти тітка забрала її до Львова і тут лікує.

Свідчення було дано 3 квітня 1944 р.

⁶Емілія Юльова⁶

⁶Паздерська Стефанія⁶

ПС. Жінка, яка дає показання, не могла розписатися, бо в селі не було польської школи, а їй лише 8 років. Підписи її тітки додають, що дитина приїхала до Львова з сильним нервовим розладом, боялася людей, здригалася від кожного шуму. Тепер уже частково заспокоїлося.

[поз.] 1747³²

Село Журницька^b, gm. [Г] Янів, пов. Городок-Ягеллонський, пар. Янів [Львівське воєв.]

Село було змішаним, більшість українців, поляків була 1/3. [Г] Вночі між 2:00 і 3:00 год. з 5 на 6 лютого [1944 р.] до дому свідки прибули 3 чоловіків: 2 у формах [Г] німецьких гестапівців і 1 у формі українського міліціонера. Усі троє були молодими людьми. Міліціонер мав обличчя чимось вимазане, бо шкіра була сильно коричнева. Заарештували чоловіка жінки, яка дає показання – Вакерман[а] Антоні[я]³³ – 67 років, і зятя Дзендицького Кароля³⁴ – 30 років, під приводом зберігання зброї. Жодного обшуку не проведено, хоча свідка цього вимагала. Власним возом вони поїхали в напрямку Янова. Свідці пообіцяли, що чоловіки повернуться вранці, оскільки їдуть лише на пост для надання свідчень. Донька свідки пішла вранці шукати і дорогою знайшла ковдру, якою чоловіки обгорнули собі ноги.

[с. 11] ^c Подальші пошуки були ускладнені через сильну снігову завірюху. Тим часом, через три тижні після інциденту, свідка отримала лист із Сатанова³⁵, пошта Горохів, надісланий зі Львова від якоїсь Щуровської, в якому повідомлялося, що чоловіки [Г], проїжджаючи через Волинь, ночували в неї і наказали сповістити родину, що обоє живі [Ж]. Підписана має листи від обох чоловіків, які особисто передасть, оскільки не може надіслати їх поштою. За цю люб'язність вона отримала високу винагороду від чоловіка свідки. Після семи тижнів випадково якісь [Г] селяни Василь Шох [Г] і Ян Лазинський, обидва українці, натрапили на трупи 4-х вбитих. Чоловікові жінки, яка дала свідчення, скальпували голову, підборіддя розірване від кулі, викололи очі, руку зламали і порізали долоні багнетом або ножем. У зятя не було очей, потилиця була розсічена, а голова прострелена наскрізь, мозок лежав на хутряному комірі. Крім цих 2 осіб, був знайдений Подсядло Юзеф³⁶ – 43 роки, поляк-Мазурⁱ, у нього були порізані на шматки груди і спина, зламані обидві ноги. Четвертою жертвою була Ковальська Зофія³⁷ – 37 років, українка, підозрювана в комунізмі,

^a Ліворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^b У документі Журницька.

^Г У документі викреслено Д.

^Г У документі викреслено Напад стався.

^д У документі викреслено воєв.

^c Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

^c У документі подальші.

^ж У документі викреслено і має від них.

^з У документі викреслено кісь.

^и У документі викреслено українці.

ⁱ У документі поляк-мазур.

³² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 215 (у машинописі номер свідчення дописаний олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 412–413.

³³ Пор.: BOZW, де записано: Вакерман Антоні; «власник земельного маєтку та млина у Журницьках».

³⁴ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Дзедзеляк/Дзендзеляк Кароль, вік: 36 років.

³⁵ Населений пункт із такою назвою не існував у Волинському воєв. у Горохівському пов. Сатанів, місто, Хмельницька обл., Україна.

³⁶ Пор.: BOZW; вік: 41 рік, місце злочину: Ямельня.

³⁷ Пор.: BOZW; місце злочину: Журницька.

з порізаним обличчям, одну порізану чи відрізану та прострелену грудь. Сім'ї поховали своїх померлих. Тієї самої ночі кілька подібних випадків сталося в сусідніх селах у Ямельні³⁸ і Зелові³⁹. Свідка зберігає закривавлений одяг загиблих як пам'ятку. Подібні випадки трапляються в околиці час від часу.

Свідчення було дано 3 квітня 1944 р.

^aЮзефа Вакерманова^a

^aВанда Газдзелевичова [?]^a

⁶ [поз.] 1748⁴⁰

Болотня⁴¹ – село, і Загай⁴² – присілок, гм. Янчин, Золочівський пов.⁴³, пар. Фірлеїв

[с. 62]

У першій половині лютого [1944 р.] на село було скоєно грабіжницький напад. Бандитів було близько 50⁴⁴. Вони склалися з українців з цього села та сусідніх. Пограбували 6 господарств. Людям нічого не зробили. Водночас вони забрали у свідка з шухляди на горіщі [?] документи, серед яких були: фотографія польського ксьондза пароха Гризляка Антонія⁴⁵, його листи та підтвердження того, що свідок передавав провіант до Польського комітету опіки в Перемишлянах. Вдруге банда увірвалася до села в ніч з 26 на 27 березня [1944 р.]. Чоловік, який дає показання, сховався в ямі, яку викопав для себе у власній хаті. Бандитів було більше 500. Будинок свідка оточили 50 осіб. Батькові свідка зв'язали руки спереду і стягнули з ліжка в нижній білизні, стягнули мотузкою голову і витягли з хати. Наступного дня родина знайшла сліди стоп і крові. Тіла не знайдено. Сніг укладнив пошуку. Мати чоловіка, який дає показання, і дружину вдарили прикладом по голові та грудях, але їх не вбили. Їхній стан здоров'я був дуже серйозним. Прізвища: батько Аугустиняк Міхал – 70 років, мати Аугустиняк Анна – 66 років, дружина Аугустиняк Еудоксія – 32 роки [8]. Дружина була українкою. Чоловік, який дає показання, після тижня переховування втік до Львова. Тієї ж ночі в селі було вбито загалом 17 осіб, тільки поляків. Зник також безвісти один українець, який за часів більшовиків обіймав якусь посаду. 28 березня [1944 р.] близько 6:00 год. ввечері бандити вбили в сусідньому селі Підусільної⁴⁶ змішані сім'ї. Кількість жертв невідома [7]. Свідок стверджує, що бандити переслідують його і хочуть вбити за роботу для Польського комітету опіки в Перемишлянах. Чоловік, який дає показання, каже, що всі працівники П[ольського комітету] к[омітету] о[піки] в

¹ Перемишлянах отримали повідомлення, щоб якнайшвидше покинути місто. Всі виїхали, окрім чотирьох сімей. Вони зникли безвісти. За словами^a чоловіка, який дає показання, українці ^cне^c

[с. 63]

^{a-c} *Власноручний підпис свідка.*

⁶ *Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.*

^b *У документі викреслено 3.*

^c *У документі викреслено без.*

^d *Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.*

^e *У документі (В) Згідно.*

^f *Надписано над отримали.*

³⁸ Ямельня (Ямельня), село, фільв., гм. Домажир, пов. Городок-Ягеллонський, Львівське воєв.

³⁹ Зелів, село, двір, гм. Домажир, пов. Городок-Ягеллонський, Львівське воєв.

⁴⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 215–216; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 413–414.

⁴¹ Болотня, село, гм. Янчин, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

⁴² Загай, присілок, гм. Янчин, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

⁴³ Згідно зі *Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, Перемишлянський пов.

⁴⁴ За даними Люцини Кулінської було їх 30 (її ж, *Dzieje Komitetu...*, с. 413).

⁴⁵ О. Антоні Гризляк (1909–1945), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1933 р.; у 1940–1943 роках був вікарієм пар. Фірлеїв; навесні 1944 р. був вивезений на роботи до Німеччини, потім ув'язнений у концентраційних таборах у Гросс-Розен і Флоссенбюргзі, де загинув 4 березня 1945 р. (M. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 258).

⁴⁶ Підусільна, село, двір, гм. Янчин, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

отримали від німців дозволу [на] вбивання поляків. Але вони на власний розсуд прагнули скористатися з безладу в березні, квітні та травні [а] вибороти для себе Україну.

Свідчення було дано 4 квітня 1944 р.
6-Аугустиняк Людвик⁶

[поз.] 1749⁴⁷

Кол.⁸ Церквисько, гм. Верба, Дубенський пов., пар. Повча [Волинське воєв.]

Жінка, яка дає показання, розповідає, що минулого року, близько 15 січня [1943 р.] німецька влада заарештувала її чоловіка Масловського Ярослава⁴⁸ – 41 рік. Причина арештування: за 5 км від села хтось перервав телефонні дроти. Українці вказали як винуватців найкращих поляків із села Церквиська. Після 5 тижнів звільнено всіх заарештованих, тому що знайдено справжніх винуватців. Ними були українці. [†] До їхнього викриття причетна була якась німкеня, чоловік якої був чехом. Ця німкеня тим часом виїхала. Її чоловіка українці вбили, а потім набили на стовп. Це відбувалося перед жнивими минулого року [1943 р.]. У травні 1943 р. шукали чоловіка свідки. Але він ховався. 25 травня [1943 р.] о 7:00 год. вранці чоловік жінки, яка дає показання, вийшов на роботу. Тоді бандити схопили його і забрали з собою. Вісті про нього зовсім зникли. Дружина не знайшла навіть його тіла. Під час пошуків її чоловіка одного разу до хати увірвалися 25 українців. Жінка, яка дає показання, впізнала, що це були люди з цього села і з сусідніх. Вони були одягнені у німецькі і радянські мундири та цивільний одяг. У них були гранати, гвинтівки і та кулемети. Тієї ж ночі вони вбили близько 30 людей. Їх убивали жорстоким способом: виколювали очі, ламали руки, викручували пальці, ламали ноги, розпилювали пилкою навіпіл, дерли реміні зі шкіри, а потім добивали пострілами. Спочатку вбивали лише чоловіків, а пізніше жінок та дітей. Опустошені господарства грабували і палили. Між іншим, убито братову жінки, яка дає показання – Якубовську Розалію – 30 років, зятя Шимчака Францишека – 35 років, зятя Пічула Станіслава – 25 років. Знайомі: сім'я Снджеєвських, що складалася з 6 осіб, Оборська Анеля – 72 роки, і Оборська Аделя – 78 років. Богацька – 60 років, Янковська Петронела – 80 років, Бучковський Владислав – 22 роки, сім'ї Боровських і Серовців, що складалася з 8 осіб, сховались у підвалі під будинком, бандити знали про це, підпалили будинок, всі задихнулися від диму. Було вбито також дочку сестри жінки, яка дає показання – Здунек Марію – 16 років.

Свідчення було дано 5 квітня 1944 р.
6-Масловська Юлія⁶

[с. 64] [поз.] 1750⁴⁹

^а Янова Долина⁵⁰, шахта, Костопільський пов. і пар. Кост[опіль]⁵¹

Гольц Владислав⁵² – 27 років, пострелений у будинку, пізніше спалений. У цій хаті спалено 7 сімей, що складалася з 19 осіб, [у тому числі] Плютий Яніна⁵³ – близько 25 років, її чоловік – 32 роки, і син – 4 роки. Вбиті ножами, в живих залишилося четверо дітей, поранених, яких забрали: п[ан]

^а У документі викреслено боротьби.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

⁸ У документі Село.

[†] У документі викреслено Втен.

[†] Ліворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

⁴⁷ З цього місця зміна кольору чорнила на синє та почерку – рука Уриулі Шумської.

⁴⁸ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 216; L. Kulińska, цит. вид., *Dzieje Komitetu...*, с. 414.

⁴⁸ Пор.: BOZW; нар. у 1908 р.

⁴⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 208 (у машинописі не вказано номера свідчення); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 404–405 (без номера свідчення); пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 202, поз. 1451; с. 243, поз. 1538 і с. 262, поз. 1601.

⁵⁰ Янова Долина, селище, гм. Костопіль, Костопільський пов., Волинське воєв.

⁵¹ Пар. в Яновій Долині існувала з 1936 р. (L. Porek, *Świątynie Wołynia...*, цит. вид., с. 93).

⁵² У BOZW існують два записи, що стосуються прізвища Гольц (Титус та ім'я відсутнє), але жодна з цих осіб не загинула в Яновій Долині.

⁵³ У BOZW записано особи з прізвищем Плюта: Станіслава, його дружину Гелену та їхнього сина Януша.

Ромовський Францишек – дитина, 2-річний[а] Зигмунд; двоє^a дітей забрала сестра Плютової. Вони проживають у Костополі. Напад стався у перший і другий день свят Великодня⁵⁴ у 1943 р. Вбивали укр[аїнці] з села Злазне⁵⁵ і Любашки⁵⁶, Костопільський пов.

Костопіль, дня 14 січня [1944 р.]

^bС. Струменська^b

[поз.] 1751⁵⁷

Янова Долина, Костопільський пов., пар. Янова Долина

Д[окто]р Бакеновський⁵⁸ – близько 55 років, з дружиною⁵⁹ – близько 45 років; Ян Борисович⁶⁰ – 24 роки; Цезари Якубовський⁶¹ – ^г60 років^г, з дружиною⁶²; Виживовська Кристина⁶³ – 27 років; сім'я Булавських – 6 осіб; сім'я Волянинів – 4 особи; Поступальський Броніслав⁶⁴ – близько 45 років; Кіселевський Стефан⁶⁵ – 40 років; Мекштайни⁶⁶ – 2 особи і служниця – близько 50 років; пані Рогалінська⁶⁷ і її дві дочки; Вільчопольський⁶⁸, племінник Рогалінської; сім'я Богдановичів⁶⁹ – 3 особи; Богуцький⁷⁰ – 40 років; Шеняк⁷¹ – 55 років; Козловська Ірена – 35 років; сім'я Загурських – 3 особи, [г] мати її Андрушкова – близько 60 років, і сім'я Снарських⁷² – 7 осіб; Гольз Владислав⁷³; Плута⁷⁴ – сім'я, що складається з 7 осіб; сім'я Малевичів, що складається з 5 осіб; Налепка⁷⁵, фурман, і Домбровський, фурман, убиті за Яновою Долиною;

[с. 66]

^a У документі нове речення, що починається зі слова Двоє.

^b У документі Лазно.

^{b-b} Власноручний підпис свідки червоним олівцем.

^{г-г} Надписано над з дружиною.

^г У документі викреслено теща.

⁵⁴ Напад стався у Велику п'ятницю, 23 квітня 1943 р.; див.: BOZW.

⁵⁵ Злазне, село, гм. Деражне, Костопільський пов., Волинське воев.

⁵⁶ Мала Любаша, Велика, село, гм. Костопіль, Костопільський пов., Волинське воев.

⁵⁷ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 208 (у машинописі не вказано номера свідчення); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 405 (без номера свідчення); пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 262–263, поз. 1601.

⁵⁸ Пор.: BOZW, де записано: Бакіновський Александер; вік: 50 років; «лікар у шпиталі в Яновій Долині, виведений на площу перед лікарнею разом з іншими її працівниками (лікарню підпалили, а пацієнти, які в ній перебували, згоріли); забитий сокирами упівцями під час нападу на поселення в ніч з 22 на 23 квітня (Велика п'ятниця) 1943 р.».

⁵⁹ Пор.: BOZW, де існує запис: Бакіновська Ельжбета; вік: 55 років.

⁶⁰ Пор.: BOZW; вік: 21 рік; «студент медицини (згідно з іншим свідченням, Ян Борисович був офіцером запасу, кавалеристом і лікарем)».

⁶¹ Пор.: BOZW.

⁶² Пор.: BOZW, де записано: Якубовська Станіслава; вік: 54 роки.

⁶³ Пор.: BOZW, де існує запис: Виживовська Кристина; була дочкою Станіслави і Цезарія Якубовських.

⁶⁴ Відсутність у BOZW, де згадується лише Роман Поступольський.

⁶⁵ Пор.: BOZW; нар. 1 липня 1904 р.

⁶⁶ Пор.: BOZW, де існує запис: Мекштайн, ім'я відсутнє; «інженер, убитий українцями разом зі своєю дружиною».

⁶⁷ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Рогалінська Ядвіга.

⁶⁸ Пор.: BOZW, де існує запис: Вільчопольський Станіслав.

⁶⁹ У BOZW згадується лише Богданович Броніслав.

⁷⁰ У BOZW знаходиться лише Богуцький Ян.

⁷¹ У BOZW записано: Шаняк/Шенюк?, ім'я відсутнє; «легіонер, учасник обох світових воєн та польсько-більшовицької війни 1920 р.».

⁷² Пор.: BOZW, де міститься інформація, що це була сім'я з шести осіб.

⁷³ Пор. поз. 1750.

⁷⁴ Як вище.

⁷⁵ У BOZW знаходиться запис: Налепка Міхал; нар. 16 серпня 1903 р., дата смерті: 21 березня 1943 р., місце злочину співпадає.

Яблонський⁷⁶; Кобинова; Гогут⁷⁷ убитий за мостом. Село Злазне^a – Огури з сім'єю – 4 особи; сім'я Ковалевських – 8 осіб; сім'я Пшивлоцьких – 3 особи; Гросіцький. Поляківна Зофія⁷⁸ з Підлужного⁷⁹ була вбита за 3 км від Янових⁸⁰ місцевими – підлуженськими укр[аїнцями]. Перед убивством її згвалтували, роздягнули догола, в руці вона тримала розарій. Потім постріл у голову, руки і ноги викручені. Разом із нею був убитий хлопець Голембйовський⁸¹, побитий тупим предметом по голові, і коли їх знайдено на 3 день, Голембйовський ще був живий, і в Яновій Долині лікар встановив менінгіт та пневмонію, і через чотири години він помер. Габрись⁸² убитий – 60 років; сім'я Земадзиків – з восьми^b осіб, і сім'я Кравчинських з шести^c осіб. Разом убито там 570 осіб

[с. 67] за одну ніч. Це відбувалося у Великий четвер перед Великоднем 1943 р., вночі з 23:00 до 4:00 год. Банда складалася з близько 1500 осіб, серед яких були жінки та підлітки, завданням яких було піднімати солому та пальні матеріали для обливання будівель. Банда складалася з місцевих селян і з навколишніх сіл: з Лазна, Ставок⁸³, Трубиці⁸⁴, Підлужно[го], Головин[а]⁸⁵ і інших. Поляки пізніше впізнавали робітників, які працювали в Яновій Долині.

Дасе показання 21 січня [19]44 р.
[-]'

[поз.]^d 1708[а]⁸⁶

^e Колонія Йосипівка, гм. ^{e-1} пар. ^{e-2} Корець, Рівненський пов. [Волинське воєв.]

Близько 180 номерів. Менша частина поляків. Більшовики вивезли 5 сімей: солтис Коженювський, Купецькі – більше господарство і інші. Напад був у Великий четвер 1943 р. вночі з четверга на п'ятницю. Спочатку забрали чоловіків, пограбували майно, особл[иво] одяг, убили ножами та ^{ж-ж}топор[ами] ^ж2-х утікачів – Філенського Леона⁸⁷ – 22 р[оки], Кучинського Філіпа⁸⁸ – 35 р[оки].

^a У документі польською мовою з помилкою.

^b У документі 8-ми.

^c У документі 6-ти.

^d У документі Трубиця.

^e Власноручний нерозбірливий підпис свідка червоним олівцем.

^d Повторений номер поз. 1751.

^e З цього місця зміна почерку – рука 4.

^{e-e} Надписано над гм.

^{ж-ж} Надписано над 2-х.

⁷⁶ У BOZW записано: Яблонський Стефан; нар. 10 вересня 1903 р.

⁷⁷ У BOZW існує запис: Гогут Антоні; нар. 31 грудня 1908 р.; «слюсар. Убитий в Яновій Долині українською бандою 15 березня 1943 р., під час поїздки на роботу».

⁷⁸ Пор.: BOZW; вік: 27 років, дата смерті: 30 березня 1943 р.

⁷⁹ Підлужне, село, гм. Костопіль, Костопільський пов., Волинське воєв.

⁸⁰ Ідеться, ймовірно, про Янову Долину.

⁸¹ У BOZW записано: Голембйовський Тадеуш; дата смерті: березень/квітень 1943 р.; в описі обставин смерті з'являється інформація: «10 років, убитий упівцями під час дороги з села Підлужне (гм. Костопіль) до Янові Долини (гм. Костопіль)».

⁸² У BOZW записано: Габрись, ім'я невідоме; «жінка (теща чоловіка на прізвище Зьоло) спалена українцями в підвалі власної хати».

⁸³ Ставок, село, фільв., гм. Деражне, Костопільський пов., Волинське воєв.

⁸⁴ Трубиця, кол., гм. Костопіль, Костопільський пов., Волинське воєв.

⁸⁵ Головин, село, гм. Костопіль, Костопільський пов., Волинське воєв.

⁸⁶ Пор. *Protokoły księgi zielonej...*, с. 208–209 (у машинописі не вказано номера свідчення); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, с. 405–406 (без номера свідчення); пор.: *Dokumenty zbrodni wołyńskiej...*, t. 1, с. 263–264, поз. 1602.

⁸⁷ Пор.: BOZW, де записано: Фелінський/Філінський Леон.

⁸⁸ Пор.: BOZW; нар. у квітні 1904 р.

Поколоті: Кучинський Тадеуш⁸⁹ – 18 р[оків]; Любовецький Павел⁹⁰ – 50 р[оків], Любовецький⁹¹, брат – 40 р[оків]; Багінський Міхал⁹² – 30 р[оків]; Пекар Міхал – 35 р[оків], брат жінки, яка дає показання, його дружина Аделя – 40 років, діти: Янек – 5 р[оків], Зигмунд – 3 р[оки]; Смолінська Юзефа – 25 р[оків], [а] Рончковський Антоні – 20 р[оків], Рончковська Агата – 18 р[оків], Станіслава Рончковська – 11 р[оків], Дзіганський Флоріан – 30 р[оків], і інші⁶, яких зустріли на дорогах. 5 чоловіків поховали в Корці, одного з яких знайшли та поховали ^вміж льоном [?]^в, а інші були поховані на місці вбивства. Казали укр[аїнці]^г, що німці або євреї мають вбити поляків, а потім самі українці з того ж села, з сусідніх і з банди бульбівців. Советські партизани іноді воювали з бульбівцями. Село Річки⁹³ вже напали бульбівці і вже людей забрали, кілька хат спалили, але підійшли партизани ^гвід советів^г і українці відійшли. Мало молодих забрали німці на роботи до Німеччини⁹⁴, більше поляків. Укр[аїнська] міліція не раз била поляків, обливали водою і знову били. Під час війни був лише укр[аїнський] вчитель, поль[ські] діти майже не ходили до школи, бо не раз плакали, коли співали: смерть ляхам.

Показ[ання] дають 22 січня 1944 р.

^аГелена Омельчук^а

+++^с [Пекар]⁹⁵

^сМарія Раковська^с

[с. 68]

[поз.] 1752⁹⁶

Колонія⁹⁷, гм. і пар. Берестечко, Горохівський пов. [Волинське воєв.]

Прибл[изно] 530 мешк[анців], з них трохи менше половини – [поляки]. Більшовики вивезли 1 укр[аїнську] сім[ію]. Напад стався з 20 на 21 серпня [19]43 р. Було вбито до 40 осіб. Батько жінки, яка дає показання – Кот Генрик – 67 р[оків], брат Ян – 32 р[оки] з дружиною Юзефою – 20 р[оків], і трьома дітьми: Ян – 4 р[оки], Юзеф – 2 р[оки], Ядвіга – 6 міс[яців], [убиті] [по]колоті та поховали [їх] неподалік хати, рухоме майно забрали, а будинок спалили. Жінка, яка дає показання, і старший – 20 р[оків] – брат утекли до Берестечка, вистрибнувши через вікно. Два вози прибули з чужими, до них приєднали місцеві, про це повідомили інші, які декого впізнали. Жінка [, яка дає показання] працювала на кухні з людьми в жандармерії, а коли був напад на Берестечко, виїхала звідти. На роботу до Німеччини багато призначених виїхало з-посеред поляків

^а У документі викреслено Гілари Антоні, 20 років.

^б У документі інших.

^{в-в} У «Протоколах зеленої книги» ця фраза була прочитана як «згідно зі сном»; можливо, мало бути: згідно з льоном, тобто біля поля льону.

^г У документі укр.

^{г-г} Надписано від советів над і українці.

^{л-л} Власноручний підпис свідка; через нерозбірливий підпис секретар повторив дані свідка.

^с Власноручний знак свідка.

^{с-с} Власноручний підпис свідка.

^ж У документі Колонія.

⁸⁹ У BOZW знаходиться запис: Кучинський Тадеуш; син Філіп, 16 років.

⁹⁰ Пор.: BOZW; вік: 48 років.

⁹¹ У BOZW з'являється запис: Любовецький Геронім; вік: 59 років.

⁹² Пор.: BOZW; вік: 25 років.

⁹³ Річки, село, гм. Корець, Рівненський пов., Волинське воєв..

⁹⁴ «Чимало молодих забрали німці на роботи до Німеччини» (*Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 209, поз. 1751[a]).

⁹⁵ У свідченнях посилаються на свідка – брата Міхала Пекара.

⁹⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 209 (у машинописі не вказано номера свідчення).

⁹⁷ Імовірно, це перша частина назви населеного пункту Колонія Янівка (див.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 64, поз. 269 і с. 74, поз. 406).

і укр[аїнців], але більше [а] поляків. Учителя поляка, Станіслава Бурдзьонга⁹⁸, партизани забрали, а дружина українка залишилася.

Показ[ання дає] 25 січня 1944 р.
⁶Кот Анна⁶

[с. 69] ⁹⁹ [поз.] 1753¹⁰⁰

^а Село Яневичі¹⁰¹, гм. Порицьк, Володимирський пов., пар. Порицьк
Ковальський Станіслав¹⁰² – 7 років, і Кунефа Марія – 18 років, її чоловік Чеслав – 21 рік, Адамчук;
Жешутко Марія – 60 років, дочка Оришан Юзефа – 50 років [sic!] – убиті. Викликали їх у город
і там застрелили. Це відбувалося у липні 1943 р. У селі проживали близько 22 родини, а україн-
ських приблизно вдвічі більше. Руський священник із цього села був дуже людяним і переховував
поляків, і укр[аїнська] учителька також переховувала поляків. Вбивали укр[аїнці] з цього села,
прізвища: Гаратон Санько – 28 років, Шелест Іван – близько 30 років. Показання дають дочка
і сестра вищезгаданих і мати Ковальського Станіслава, дитина – 7 р[оків].

Свідчення було 27 січня [19]44 р.
+++⁶ Ковальська Кароліна⁶

[с. 70] [поз.] 1754¹⁰³

^а Село Новий Витків¹⁰⁴, гм. у місці, Радехівський пов., пар. Н[овий] Витків
Напад стався 28 січня [1944 р.] вночі близько пів на 12:00 год. Чоловікові жінки, яка дає показання,
Пйотровському Юзефу¹⁰⁵ – 30 років, українці 28 січня [1944 р.] після обіду принесли пов'язку
і наказали нести нічну варту разом з якимось українцем. Власне того дня чергування не випадало
на нього. Під час чергування під'їхали 4 вози українців і забрали Пйотровського Юзефа з собою.
Українського вартового залишили. Згаданого потягли до лісу й там жорстоко вбили. Йому про-
стрелили ногу так, що в яблуці¹⁰⁶ трималась лише на шкірі, прострелили долоні й пальці, били
прикладами по голові та прокололи потилицю стилетом. Жінка, яка дає показання, після довгих
пошуків, ^сале цього самого дня^с знайшла мертве тіло і сама його поховала. Тієї самої ночі вбито
28 осіб у навколишніх селах: [с] Гоголів¹⁰⁷, Романівка¹⁰⁸ біля Тартакова. Жертвами були лише
поляки: чоловіки, жінки та діти. Всі вони загинули від куль у будинку, а пізніше хати підпалили.
Бандити говорили українською, мали гвинтівки та кулемети, гранати й стилети. Прізвища вбитих:
1) Єнц Ян¹⁰⁹ – 50 років;

^а У документі викреслено з.

^{б-в} Власноручний підпис свідка, поруч параф.

^в Від цього місця зміна почерку – рука Уриулі Шумської.

^г У документі Янівичі.

^г Власноручний знак свідка, поруч параф зеленим чорнилом.

^д З цього місця зміна почерку – рука 3; на сторінці аркуша виділено поле червоною лінією.

^{е-с} Надписано над знайшла мертве.

^с У документі викреслено Радванці; у «Протоколах зеленої книги» (с. 216) залишено, незважаючи на викреслення в рукописі.

⁹⁸ Пор.: там само.

⁹⁹ Внизу цієї сторінки була поз. 1627.

¹⁰⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 209 (у машинописі не вказано номера свідчення); пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 268–269, поз. 1614.

¹⁰¹ Яневичі, масток, село, гм. Грибовиця, Володимирський пов., Волинське воєв.

¹⁰² Пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 182–183, поз. 1403.

¹⁰³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, с. 216–217; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 414–415 (без номера свідчення).

¹⁰⁴ Новий Витків, містечко, двір, гм. Новий Витків, Радехівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁰⁵ Пор.: BOZW.

¹⁰⁶ Імовірно, мова йде про колінний суглоб.

¹⁰⁷ Гоголів, село, двір, гм. Корчин, Сокальський пов., Львівське воєв.

¹⁰⁸ Романівка, село, гм. Стоянів, Радехівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁰⁹ Пор.: BOZW, де записано: Єнц/Єнца Ян; місце злочину: Радехів.

2) Гриборчикова з трьома дітьми – близько 40 років, діти – 21, 5 та 2 роки.

3) німець із дружиною, матір'ю та двома дітьми.

Інших прізвищ не знає, бо вбиті були з сусідніх сіл. Місцеві українці, сусіди, стверджували, що Пйотровський Юзеф загинув невинно, бо випадково опинився на варті. А може, він упізнав якогось українця, і тому бандити вже не могли залишити його живим. Через кілька днів після того до лісу ввірвалися більшовицькі партизани і знищили 17 бандитів. Решта втекла. Жінка, яка дає показання, сама партизанів не бачила, але так розповідали люди з Радванців.

Свідчення було дано 6 квітня 1944 р.

^aМарія Пйотровська^a

⁶ [поз.] 1755¹¹⁰

^a Село Глуховичі¹¹¹, gm. Винники¹¹², Львівський пов.

Костел у Чишках¹¹³, у селі лише каплиця. Піп¹¹⁴ приїжджає з Дмитровичів¹¹⁵. Поки що ніхто не приїжджає, бо український парох разом із сім'єю виїхав. Село має близько 175 номерів, у тому 45 польських. Три тижні тому українці вибивали вікна. Протягом 10 днів була роздана листівка по селі українською мовою щодо нічної охорони села, яку проводять націоналістичні українські організації, до яких мають звертатися місцеві українці. Полякам з 19:00 [год.] заборонено виходити з хати. [Вночі] 11/12 квітня [1944 р.] українці спалили господарства Якубішина Павла і Павлюка Анджея. Командир пожежної охорони Ян Гнатув наказав надати допомогу у гасінні господарства Павлюка Анджея. Наступного дня українці погрожували Ганатову [sic!], що якщо він ще раз допоможе в гасінні вогню, то його будинок згорить. Поляки з Глухович просять про допомогу, оскільки хочуть залишитися в селі. Поляки не можуть спати у себе, а жоден українець не може, навіть якщо хотів би, прийняти їх до себе, оскільки ті з українців, які не підкоряються бандитам, піддаються подібним переслідуванням,

¹ як і поляки. Щодоночі населення чує, як проїжджають кінні транспорти, які іноді зупиняються в Глуховичах або їдуть до Чижикова¹¹⁶, Гаїв¹¹⁷ та інших навколишніх сіл, вивантажуючи різні речі, як припускають поляки – зброю.

Львів, 14 квітня 1944 р.

¹Хибіло Анджей¹

[с. 71]

[с. 72]

^{a-a} *Власноручний підпис свідка, поруч параф.*

⁶ *Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.*

^a *З цього місця зміна почерку – рука Уришулі Шумської.*

¹ *Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.*

¹⁻¹ *Власноручний підпис свідка.*

¹¹⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 213; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 411.

¹¹¹ Глуховичі, село, gm. Чишки, Львівський пов., Львівське воев.

¹¹² Винники, містечко, gm. Винники, Львівський пов., Львівське воев.

¹¹³ Чишки, село, gm. Чишки, Львівський пов., Львівське воев.

¹¹⁴ Згідно з останнім, довоєним шематизмом Львівської архієпархії у Дмитровичах із 1938 р. парохом був о. Іван Мирончук (нар. у 1908 р.), висвячений у 1936 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 68).

¹¹⁵ Дмитровичі, село, двір, gm. Чишки, Львівський пов., Львівське воев.

¹¹⁶ Чижиків, село, двір, gm. Чишки, Львівський пов., Львівське воев.

¹¹⁷ Гаї, двір, село, gm. Чишки, Львівський пов., Львівське воев.

[с. 73] [поз.] 1756¹¹⁸

^a Костопіль пов. і пар. [Волинське воєв.]

Вуйцик (50 років) пас корову – ножем викоті очі, вуха відрізані, язик вирваний, поховала його дружина. Куласевич – 7 років – пас корову і зник так, що його не знайдено. Показання дає його опікунка^б. Вбивали перед Зеленими святами.

^вС. Струменська^в

Майдан-Ружинський¹¹⁹, Костопільський пов.

Дзиконський – близько 30 років, і його дружина – близько 28–30 років – убиті пилою, розрізане^г тіло на частини. Четверо їхніх дітей були знайдені живими в Костополі. Вбиті в місяці серпні.

Показання дає 14 січня 1944 р.

^вС. Струменська^в

[поз.] 1757¹²⁰

^г Кудранка, пар. Тучин¹²¹, Рівненський пов.

Рецинський Анджей¹²² – 74 роки, в дорозі до Рівного, втікаючи возом, убитий. Їхало близько 30 возів утікачів. На 5 возах приїхали, на кожному возі по 6–7 озброєних українців з того самого та з сусідніх сіл. На чолі цих возів їхало на конях близько 15 укр[аїнців]^а у німецькому одязі без масок, озброєних 2 автоматами, а решта гвинтівками, а на возах були і гвинтівки, [і] ножі. Ті, що на конях закричали, що їдуть утікачам на допомогу, заспокоювали, щоб не боялися, що виїхали з Тучина, де є жандармерія, і що покажуть дорогу. Це сталося після об[іду] [між] 1 і 2 год. Біля лісу вони зупинили цей транспорт і зв'язали здорових і молодих чоловіків, і в лісі вбили їх ножами, а до втікачів стріляли. Брат чоловіка, який дає показання – 26 років, Вацлав, утік і двоюрідний брат Граціан, поранений кулею в обличчя. Вони прибули до Рівного. Перед утечею вони згрупували людей по кілька осіб, оточили їх із наставленими гвинтівками,

[с. 74] а один укр[аїнець] ножем убивав і одразу знімав одяг з убитих. Брат чоловіка, який дає показання, впізнав українців з того самого села, а одного навіть на прізвище – Василя [с], а з сусідніх сіл з обличчя. Сестра чоловіка [, який дає показання] втікала, але досі її нема, тому, ймов[ірно], їй не вдалося втекти. Батька, брата з дружиною і дитиною та інших родичів вбито на^б очах у Вацлава. Чоловік, який дає показання, виїхав день раніше, тобто 3 серпня 1943 р., тепер хоче свідок шукати дружину, яку мали [ж] вивезти до Гливиць.

^вРецинський Ян, свідок^в

^a Від цього місяця зміна почерку – рука Уришулі Шумської.

^б У документі підопічна.

^{в-в} Власноручний підпис свідка червоним олівцем.

^г У документі перетинаючі.

^г З цього місяця зміна кольору чорнила та почерку – рука 4.

^а У документі укр.

^б За іменем залишено вільне місце для додавання прізвища.

^с У документі в.

^ж У документі викреслено їх.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

¹¹⁸ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 209 (у машинописі не вказано номера свідчення).

¹¹⁹ Населеного пункту не встановлено; можливо, йдеться про Майдани у Костопільському пов.: Маренинський (гм. Людвипіль), Моквінський (гм. Березне) або Майдан у гм. Стидин.

¹²⁰ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 209–210 (у машинописі не вказано номера свідчення); пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 252, поз. 1573.

¹²¹ Тучин, село, гм. Тучин, Рівненський пов., Волинське воєв.

¹²² Пор.: BOZW; дата смерті: 2/3 серпня 1943 р., місце злочину: кол. Леонівка.

[поз.] 1758¹²³

Кривиця¹²⁴, пар. Дубровиця, Сарненський пов.

Убиті:

1) Калуцький Станіслав – бл[изько] 34–35 років, дружина та 5 дітей.

2) Доктор, ім'я нев[ідоме], дружина та 6 дітей загинули і були спалені. Це було після Великодня^a. Бачив це Калуцький Антоні; батько з дружиною [і] ^bсестрою свід[ка]^c, Броніславою. Вони залишилися в Рівному, а що з ними сталося – невідомо. Вбивцями були українці з того самого села та сусідніх.

^aМаломський Мар'ян з Кривиці, чоловік, який дає показання 18 січня [19]44 р.^a

[поз.] 1759¹²⁵

^f Село Красниця¹²⁶, гм. і пар. Тучин

Станіслав Словінський¹²⁷ – 78 років, поїхав із хлопцем Концевичем – 17 років – до молочарні у Пустомитах¹²⁸ і більше не повернувся^f. Були вбиті в лісі. Відбувалося це наприкінці червня [1943 р.].

Показання дає 18 січня [19]44 р.

^gА. Місевич^g

[поз.] 1760¹²⁹

Село Кути-Борок¹³⁰, пар. і гм. Березне

Дембовського Нікодема 2 дочки – 18 і 20 років – пішли до села сусіднього, до сестри заміжньої Півак; викрадено їх з іншими до лісу і там убито. Разом знайдено

7 осіб і їх забрали, поховали на цвинтарі.

[с. 75]

Це сталося в липні 1943 р., показання дає 18 січня 1944 р.

^hА. Місевич^h

[поз.] 1761¹³¹

^e Село Кутрів¹³², гм. Берестечко, Горохівський пов., пар. Берестеч[ко]

Верашко Станіслав – нар. у 1895 р., і його дружина Юзефа – нар. у 1896 р., Едвард – 5 років, син. Убивали сокирами, відрубували голови та стріляли. Сім'я їх поховала на цвинтарі. Було 360 но-

^a У документі великодня.

^{b-c} Надписано над з дружиною.

^{b-v} Власноручний запис свідка з підписом.

^f З цього місця зміна кольору чорнила на світло-блакитне та почерку – рука Уришулі Шумської.

^g У документі повернувся.

^{h-d} Власноручний підпис свідка червоним олівцем.

^e З цього місця зміна кольору чорнила на чорне та почерку – рука Уришулі Шумської.

¹²³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 210 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 407 (без зазначення номера свідчення).

¹²⁴ Кривиця, село, гм. Дубровиця, Сарненський пов., Волинське воєв.

¹²⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 210 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 407 (без зазначення номера свідчення).

¹²⁶ Красниця, кол., гм. Тучин, Рівненський пов., Волинське воєв.

¹²⁷ Пор.: BOZW; вік: 80 років, дата смерті: 15 травня 1943 р., місце злочину: Пустомити.

¹²⁸ Пустомити, село, масток, гм. Тучин, Рівненський пов., Волинське воєв.

¹²⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 210 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 407 (без зазначення номера свідчення). Пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 253, поз. 1576.

¹³⁰ Борок-Кути, кол., гм. Березне, Костопільський пов., Волинське воєв.

¹³¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 210 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 407 (без зазначення номера свідчення).

¹³² Кутрів, село, гм. Берестечко, Горохівський пов., Волинське воєв.

мерів, у тому польських родин 7. Участь брали укр[аїнці]^a з того самого села і з навколишніх сіл. Укр[аїнський] священник Микольський¹³³ жив у злагоді з поляками, а інший о. Павловський¹³⁴. Учителькою була дочка руського св[ященника], який раніше помер. Учитель називався Яким Гілько. Це відбувалося 30 грудня 1943 р.

Показання дає дочка вбитих батьків, 29 січня [19]44 р.
⁶Верашко Станіслава⁶

[В]

^a У документі укр.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка червоним олівцем, поруч зелений параф. Незважаючи на те, що у звіті фігурує прізвище *Верашек*, у підписі є форма *Верашко*.

⁸ У цьому місці Зеленої книги знаходилася розповідь 1620.

¹³³ О. Микольський – невстановлений греко-кат. священник.

¹³⁴ О. Павловський – невстановлений греко-кат. священник.

9. СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1744*–1761*¹ (КОРИЧНЕВА КНИГА, С. 44–56)

[поз.] 1744*²

[с. 44]

Село Андріївка, гм. Корчин, Сокальський пов., пар. Новий Витків [Львівське воєв.]
Напад стався з 20 на 21 березня [1944 р.] близько 11:00 год. До хати вбігло близько 10 бандитів – українців. Чоловік, який дає показання, не вміє сказати, чи це були місцеві жителі, чи з околиці. Пострілами з гвинтівки вбили дружину чоловіка, який дає показання, Гелену Собецьку³ – 22 роки, Мар'яна Собецького⁴, брата – 28 років, Юзефа Собецького⁵, брата – 26 років, дитину Стефана Собецького⁶ – 5 років. Чоловік, який дає показання, втік через вікно. Пізніше бандити забрали одяг та втекли. Потім вони вирушили до ще чотирьох хат, але їхні мешканці втекли. Бандити обмежилися грабунком. Був це перший напад на село. Українці говорили, що всіх поляків треба знищити (п).

Свідчення було дано 27 березня 1944 р.

^aСобецький Францишек^a

[поз.] 1745*⁷

[с. 45]

Село Замлиння, гм. Мізоч, Здолбунівський пов., пар. Мізоч [Волинське воєв.]
Напади були два. Перший у вересні 1942 [р.]. Тоді вбили зятя чоловіка, який дає показання, Янковського Максиміліана⁸ – 36 років. Його виведено до сіней і там застрелено з автомата. Бандити були українцями, але у шоломах і помазані, тому чоловік, який дає показання, їх не впізнав. Другий напад стався 29 січня 1943 р. Тоді 7 бандитів оточило дім, 4 зайшли до хати. Вони були одягнені в [9] советські плащі та шапки, а на руках мали пов'язки українських міліціонерів. Представилися перед чоловіком, який дає показання, що мають провести обшук на наявність зброї. Під час обшуку забрали всі речі так ретельно, що допитуваний був змушений позичити у сусідів білизну, щоб поховати сина. Пізніше чоловікові, який дає показання, і його дружині наказали повернутися обличчями до стіни, стали біля них з гвинтівкою, а один із нападників наказав синові Тадеушеві Лісу⁹ – 22 роки – повернутися обличчям до подушки і вистрілів йому в голову. Потім вони покинули кімнату. Батько зібрав зі стіни кров і мозок, які там розлетілися, склав їх у череп, перев'язав голову, а потім поховав тіло. Тієї ж ночі, за пів години до того, бандити вбили в тому ж селі сина сусіда – 23 роки – Мендзелевського Віктора¹⁰. Усім членам родини наказали залізти під ліжко. У цей час грабували. Потім синові наказали вилзти з-під ліжка. Ледь він висунув голову, стрілили в нього і пішли (п).

Свідчення було дано 27 березня 1944 р.

^aЛіс Ян^a

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі викреслено мундири.

¹ У зв'язку з подвійним повторенням нумерації в обох *Книгах* у діапазоні позицій 1744–1761 номери, розміщені у *Коричневій книзі*, додатково позначено знаком *.

² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 211. У машинописі послідовність свідчень від поз. 1744 до 1752 помилково включено до *Protokoły księgi zielonej...* (цит. вид.), хоча вони походять із *Коричневої книги* (пор. *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 320).

³ Пор.: BOZW; вік: 22 (24) роки, місце злочину: Бояничі.

⁴ Пор.: BOZW; вік: 26 років, місце злочину: Бояничі.

⁵ Пор.: BOZW.

⁶ Пор.: BOZW; «син Мар'яна і Гелени».

⁷ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 211; пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 320; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 408.

⁸ Пор.: BOZW; нар. у 1909 р.; дата смерті: 2 вересня 1942 р.

⁹ Пор.: BOZW.

¹⁰ Пор.: BOZW, де записано: Модзелевський/Мондзелевський Віктор; нар. у 1915 р.

[с. 46] [поз.] 1746*¹¹

Село Нижня Липиця, гм. Нижня Липиця, Рогатинський пов.

У першій половині лютого [1944 р.] місцеві українці порадили потайки добровільно залишити село. Вони говорили, що масових убивств не буде, оскільки місцеве населення не хоче бачити цього, але поляків будуть проганяти. Тоді чоловік, який дає показання, виїхав з батьком до Станіслава. Батько 11 березня [1944 р.] повернувся до Нижньої Липиці, щоб забрати щось із господарства додому. Він одразу сказав, що якщо не повернеться за кілька днів, це означатиме, що його нема в живих. З ним поїхала знайома жінка. Ця після повернення до Станіслава розповідала, що чула про вбивство батька. Вона не знає тільки ближчих обставин. Батько називався Пйотр Наврольський¹² – 58 років.

Свідчення було дано 27 березня 1944 р.

^aНаврольський Францишек^a

[поз.] 1747*¹³

Село Біле⁶, гм. Біле⁶, Перемишлянський пов.

Напад стався вночі близько 10:00 год. з 25 на 26 березня [1944 р.]. Бандити підпалювали [а] польські хати, якщо вони стояли поруч одна з одною. Якщо польські хати знаходилися між українськими, вони діяли іншим способом. В одному дворі батько був українцем, а мати – полькою. Бандити вдерлися до хати, вбили сина, різали його ножом по всьому тілу, загорнули в солому і кинули у вогонь. Убитий звався Мазур – 12 років. Потім бандити вирушили до двору Яворека Францишека. Вони стукали у хату, але їх не хотіли впустити. Тоді через вікно кинули гранату, і хату підпалили. Яворек Францишек врятувався втечею. Його дружину і дочку –¹⁷ 16 років¹⁷, поранено обидві

[с. 47]

у ноги. Згодом вони сховалися у канаві і залишалися там до ранку, а пот[ім] потягом поїхали до Львова. Друга дочка заміжня, з зятем, які проживали поруч, зникли. Невідомо, що з ними сталося. Разом знищено або спалено 50 господарств. Свідок дізнався про це від своєї дружини, яка тимчасово перебувала в Білому.

Свідчення було дано 27 березня 1944 р.

^aСмалець Войцех^a

[поз. 1748]*¹⁴

Малі Передримихи, гм. Жовква, Жовківський пов.

Напад стався 17 лютого [1944 р.]. В одному з будинків зібрано 6 чоловіків та 1 хлопця. Бандити оточили дім та стріляли через вікно і двері. Двох чоловіків убито, двох схоплено живцем, трьох втекло. Бандити забрали на сани вбитих, схоплених і речі, які вони пограбували. Прізвища вбитих: Бойда Юзеф¹⁵ – 27 років, Даліневич Тадеуш¹⁶ – 22 роки; схоплені: Адамович Мар'ян¹⁷ – 20 років, Стебельський Ян¹⁸ – 18 років. Усякий слід про них зник.

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі Білий.

^b У документі викреслено вс.

¹⁷⁻¹⁷ Надписано над поранено.

¹¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 211; *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 320; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 409.

¹² Пор.: BOZW.

¹³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 211; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 409.

¹⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 212; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 409.

¹⁵ Пор.: BOZW.

¹⁶ Пор.: BOZW, де записано: Дальневич/Данелевич Тадеуш.

¹⁷ Пор.: BOZW.

¹⁸ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Стебельський/Стебніцький Ян.

[поз. 1749*]¹⁹

Великі Передримихи²⁰, гм. Жовква, Жовківський пов.

Забрали живцем учительку²¹, польку, і її чоловіка²², українця. Їх повезли 4 км далі в поле, тут застрелили з гвинтівки і поховали в полі разом з раніше вбитим ковалем Майхером²³ – 50 років. Це сталося приблизно два тижні тому.

Свідчення було дано 27 березня 1944 р.

^aБойда Павел^a

[поз. 1750*]²⁴

Село Андріївка, Сокальський пов., гм. Корчин

Напад стався у понеділок 20 березня [1944 р.]. Бандити забрали близько 7:00 год. ввечері 2 дітей господаря: Ян Кунах²⁵ – 11 років, і Францишек Кунах²⁶ – 6 років, і поблизу ці діти були застрелені. Наст[упного] дня батько поховав цих дітей на кладовищі. Після похорону, опівдні, коли він ішов із цвинтаря, бандити застрелили батька. 21 березня 1944 р. близько 8:00 год. ввечері викликали з хати сина чоловіка, який дає показання, Казимежа Пшибилу²⁷ – 33 роки, і викрали його з собою. Тут його застрелили і поховали. Впізнали, що деякі з бандитів склалися з місцевих українців. У тому ж селі вбито цього самого дня Міхала Краску²⁸ – 52 роки – застрелено [його].

[с. 48]

[поз.] 1751*²⁹

Два тижні тому в сусідньому селі Обертів³⁰ застрелено Собецького³¹ [6] – 56 років,

[8] його дружину³² – 52 роки, Копровського Казимежа³³ – 32 роки, їхнього зятя.

Свідчення було дано 27 березня 1944 р.

^rПшибила Владислав^r

[поз. 1752*]³⁴

Село Біле^f, гм. Біле^f, Перемишлянський пов.

Оскільки садиба чоловіка, який дає показання, знаходиться на початку села, тому напад почався від нього. Чоловік, який дає показання, втік, хоча стріляли в нього з кулемета. Жінку та 15-річну

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі спочатку закреслили слово Собі, потім його перекреслили.

^b У документі викреслено і.

^r У документі Дунаїв.

^r У документі Білий.

¹⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 212; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 409.

²⁰ Великі Передримихи, гм. Зіболки, Жовківський пов., Львівське воєв.

²¹ Пор.: BOZW, де записано: прізвище та ім'я відсутні; дата смерті: 12 березня 1944 р.; «місцева учителька».

²² Пор.: BOZW, де існує запис: прізвище та ім'я відсутні; дата смерті: 12 березня 1944 р.; «чоловік учительки».

²³ Пор.: BOZW; дата смерті: 12 березня 1944 р.

²⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 212; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 410.

²⁵ Пор.: BOZW, згідно з якою місцем злочину були Бояничі, а не Андріївка (обидва населені пункти знаходилися у Сокальському пов.).

²⁶ Пор.: BOZW; див. інформацію, що стосується Яна Кунаха у поз. 1750.

²⁷ Згідно з BOZW – залежно від джерела – Казимеж Пшибила мав 3 або 33 роки, дата смерті: 21 лютого 1944 р.

²⁸ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Краська Міхал; дата смерті: 21 лютого 1944 р.

²⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 212; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 410.

³⁰ Обертів, селище, гм. Новий Витків, Радехівський пов., Тернопільське воєв.

³¹ У BOZW знаходиться запис: Собецький, ім'я відсутнє; дата смерті: 13 березня 1944 р., місце злочину: Обидів; в описі обставин смерті з'являється інформація: «вбитий з дружиною».

³² Пор.: BOZW, де записано: Собецька, ім'я відсутнє; дата смерті: 13 березня 1944 р., місце злочину: Обидів.

³³ Пор.: BOZW, де існує запис: Капровський/Копровський Казимеж; місце злочину: Обидів.

³⁴ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 212; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 410.

доньку поранили ручною гранатою в ліві ноги. Зять сховався до підвалу. Бандити підпалили хату. Від чадного газу зять отруївся. Але після відходу бандитів його вдалося повернути до життя. Тієї ж ночі вбито близько 40 осіб: жінок, чоловіків та дітей (в). Будинки спалювали. Чоловік, який дає показання, був зайнятий порятунком

[с. 49] своєї сім'ї і не звертав уваги на інші речі. Місцеві українці говорили: «Якщо гостей не запросити, то нічого не буде». Здається, це були сусіди.

Свідчення було дано 27 березня 1944 р.

^aЯворек Францишек^a

[поз. 1753*]³⁵

Підкамінь, Рогатинський пов., пар. Підкамінь

Усіх номерів було 300. Поляків було зі 150 номерів. Поляків було більше ніж українців. Суто польських номерів було зі 100. А решта це були змішані. Більшовики вивезли кілька сімей колоністів: 1) Сленк Якуб з дружиною та дітьми, 2) Яблонський Юзеф з дружиною та дітьми, 3) Леняр Антоні з дружиною та дітьми, 4) Леняр Марцин з дружиною та дітьми. Напад стався 20 лютого [1944 р.] о пів на 8:00 год. вечора. Бандитів було близько 600. Розподілилися на групи по 10–15 осіб і вдерлися до хат, де вбивали лише чоловіків. У них були ⁶багнети⁶, гранати, гвинтівки і сокири. Бандити увірвалися до хати жінки, яка дає показання, і тут чотирма ударами в голову вбили її чоловіка Джугалу Адама³⁶ – 52 роки. Пізніше голову відрубали. Страта відбулася в сінях. Жінка, яка дає показання, впізнала, що це українці, не розрізняє, чи це місцеві, чи німецькі. Тієї ж ночі вбили 47 чоловіків, 7 поранених. Жінкам і дітям нічого не зробили. Були вбиті: 1) Пащиковський Анджей³⁷ – 40 років – багнетом у груди; 2) Бороденько Пйотр³⁸ – близько 70 років – сокирою по всьому тілі; 3) Глінський Міхал³⁹ – 22 роки – прострелено голову; 4) Пащиковський Ян⁴⁰ – 75 років – багнетом у груди; 5) Макаревич Броніслав⁴¹ – 19 років – пробитий багнетом. Тіла родини поховали.

[с. 50] Ніхто не підозрював напад. Польський ксьондз Казимеж Терлецький⁴² виїхав 15 жовтня мин[улого] року [1943 р.]. Греко-кат. священник Михайло Петрів⁴³ ставився неприхильно до поляків. Війт Рап [?] Станіслав також не підтримував поляків. Польський учитель з сім'єю виїхав на початку лютого.

Свідчення було дано 28 березня 1944 р.

^aАнна Джугала^a

^a–^a *Власноручний підпис свідка.*

⁶–⁶ *Надписано над гранати.*

^a *У документі Петрі.*

³⁵ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 320–321.

³⁶ Пор.: BOZW.

³⁷ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Пащиковський Анджей; вік: 38 років.

³⁸ Пор.: BOZW; вік: 68 років.

³⁹ У BOZW знаходиться запис: Глінський Мар'ян; вік: 21 рік.

⁴⁰ Пор.: BOZW, де існує запис: Пащиковський Ян; вік: 78 років.

⁴¹ Пор.: BOZW; вік: 21 рік.

⁴² О. Казимеж Терлецький (1901–1967), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1924 р.; з 1934 р. був адміністратором пар. Підкамінь, яку залишив у березні 1944 р., коли сталася ескалація нападів з боку українців; спочатку перебував на території Тарнівської дієцезії, а потім розпочав пастирське служіння в Апостольській адміністрації Опольської Сілезії і з 1946 р. в Апостольській адміністрації в Гожові-Великопольському (М. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 820–821).

⁴³ О. Михайло Петрів (нар. у 1885 р.), греко-кат. священник Львівської архієпархії; висвячений у 1912 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 76).

[поз. 1754*]⁴⁴

Громада Гута⁴⁵, гм. Куряни⁴⁶, Бережанський пов., пар. Нараїв

Номерів було близько 30, і була фабрика скла. Одна сім'я була українська. Більшовики вивезли [а] лісничого, який був вїтом – Казимежа Красічинського, з сім'єю і лісника Ухмана Пйотра з сім'єю. Напад на село був 25 березня [1944 р.] о 4:00 год. пополудні. Бандити в кількості від 200 до 300 осіб вийшли з лісу та оточили^б всю громаду. У бандитів були гвинтівки, кулемети, сокири, ручні гранати. Залізали по 10 в одну садибу. Жінкам і дітям нічого не робили. Вбили близько 20 чоловіків: Пачковський Ізидор⁴⁷ – 40 років – застрелений, Шляхетко Ян⁴⁸ – 55 років – не знає, як його вбито, Шляхетко Броніслав⁴⁹ – 19 років – застрелений, Пашницький Ян⁵⁰ – 55 років – били гвинтівкою по голові. [а] г-Садиби вбитих підпалили^г, жінки з дітьми втекли. Сім'ї поховали тіла. Після похорону бандити увірвалися вдруге і закінчували вбивання. Тоді загинув Гофман Вільгельм⁵¹ – 50 років – застрелили, здається. Бандити – це були українці з сусіднього села. Місцеві їх упізнали. Напад був несподіваним. Але українці говорили, що Гута постраждає, бо в лісах переховувалися євреї. У лісі знайдено [г] 26 євреїв і одного поляка, який, здається, полегшував їм життя. Багато поляків поїхало до Німеччини на контингент. Їх обирали українці. Вїт називався Дмитро Нагірний. Це була порядна людина, і він захищав навіть поляків. Римо-кат. ксьондзом був Антоні Лісак⁵². Він залишився на парафії досьгодні. Греко-кат. священника звати Чопей⁵³ Василь⁵³. Він застерігав з амвони, щоб не вбивати⁵⁴.

[с. 51]

[поз. 1755*]⁵⁵

Сусіднє село [е] Вербів⁵⁶, гм. і пар. Біще, Бережанський пов.

Напад був [з] 19 на 20 лютого 1944 р. [е] між 8:00 і 10:00 год. Тут загинуло 9 чоловіків. Били їх сокирами і гвинтів[ками]. Вбитих кидали у вогонь їх палаючої хати. Вятик Міхал⁵⁷ – 45 років,

^а У документі викреслено лісника.

^б У документі оточили.

^в У документі викреслено Гофм.

^{г-г} У документі підпалили вбитих.

^г У документі викреслено І пол.

^д У документі Чепіль.

^е У документі викреслено Вербно.

^е У документі викреслено вночі.

⁴⁴ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, с. 321.

⁴⁵ Гута-Скляна, селище, гм. Куряни, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

⁴⁶ Куряни, село, гм. Куряни, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

⁴⁷ Пор.: BOZW; місце злочину: Гута-Скляна.

⁴⁸ Як вище.

⁴⁹ Як вище.

⁵⁰ Пор.: BOZW, де записано: Пашницький/Пашницький Ян/Юліан; місце злочину: Гута-Скляна.

⁵¹ Пор.: BOZW; місце злочину: Гута-Скляна.

⁵² О. Антоні Лісак (1889–1970), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1913 р.; у 1933–1945 роках був парохом пар. Нараїв; після захоплення у 1944 р. костелу німцями, які влаштували у ньому склад, переїхав до Бережан; експатрійований у 1945 р., розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації в Гожові-Великопольському (М. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 438).

⁵³ О. Василь Чопей (1895–1985), греко-кат. священник Львівської архієпархії; висвячений у 1925 р.; до війни був катехитом у Городку; з 1945 р. перебував у Карлсруе в Німеччині, звідки виїхав до Канади, де вів душпастирське служіння в українській діаспорі (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 10; D. Błażejowski, *Ukrainian Catholic Clergy in Diaspora (1751–1988)*..., цит. вид., с. 46 – у цій публікації зазначено, що у 1925–1944 роках він був учителем у Галичі).

⁵⁴ Структура свідчень на сторінці рукопису свідчить, що вона була створена так само, як поз. 1755, на основі показань Юзефа Сови.

⁵⁵ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 321.

⁵⁶ Вербів, село, гм. Біще, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

⁵⁷ Пор.: BOZW, де існує запис: Вяттик Міхал. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «Кати прив'язали його до стовпа і пекли вогнем».

Нежиловський Францишек⁵⁸ – 33 роки, Нежиловський⁵⁹ – 40 років, Врубель⁶⁰ – 50 років, і син⁶¹ – 25 років, Романовський Міхал⁶² – 50 років, Чернецький Юзеф⁶³ – 28 років. Убили одну українську сім'ю Іваницького Василя⁶⁴ – 5 осіб – за це, що переховували поляків.

Свідчення було дано 29 березня 1944 р.

^aЮзеф Сова^a

[поз. 1756*]⁶⁵

Село Пархач⁶⁶, пар. Кристинопіль, пов. Кам'янка-Струмилівська⁶⁷

Напад стався 22 березня [1944 р.] близько 1:00 год. дня. Двох синів та дочка жінки, яка дає показання, а також ще 4 особи йшли з клунками на залізничну станцію, щоб вирушити до Львова. По дорозі бандити викрали спочатку Шеліговського Броніслава⁶⁸, Дуркача Владислава⁶⁹, Балаєвич Анелю⁷⁰ і її матір⁷¹. Що з ними зробили, невідомо. Слід [про] них зник. Пізніше викрадено на віз дочку жінки, яка дає показання – Буковську Міхаліну – 16 років, двох синів жінки, яка дає показання – Буковського Едварда – 18 років, і Буковського Яна – 12 років – на дорозі заколено [їх] багнетами.

[с. 52]

Їхні тіла поховали в піску біля дороги. Після того, як бандити пішли, тяжко поранені почали ворушитися в землі. Це помітили німці, які проїжджали на автомобілі. Вкопали хлопців і на автомобілі перевезли їх до лікарні в Кристинополі. Побиті, здається, будуть жити. Один із них, який отримав багнетом у шию, говоритиме хриплим голосом і не зможе їсти тверду їжу. Дочку жінки, яка дає показання, повезли 2 км далі і тут її прокололи 14 багнетами. Коли багнет не хотів входити глибше, його підштовхували коліном. Потім здерли одяг, [6] голу кинули в рив і придавили брилами льоду. Тяжко поранена після деякого часу прийшла до тями. Це вже була ніч. Їй здавалося, що якась жінка з довгим світлим волоссям подала їй руку і витягла з рову. Потім постать зникла. Дівчина побігла до дому, що знаходився за 4 км. Тут вона впала на ліжко і знепритомніла. Мати її отямила, закутуючи в ковдри, обмиваючи рани, розтираючи тіло і сильно обігриваючи кімнату. Видно, хвора тонула, бо віддала ротом величезну кількість води. Потім відвезла до лікарні у Львові. Стан хворої дуже серйозний. Нирки та легені проколени.

Свідчення було дано 29 березня 1944 р.

^aБуковська Антоніна^a

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі викреслено і.

⁵⁸ Пор.: BOZW, де фігурує запис: Ніжаловський/Нежаловський Францишек.

⁵⁹ Пор.: BOZW, де записано: Нежаловський Ян. В описі обставин смерті міститься посилання на джерело: *Antypolska akcja nacjonalistów ukraińskich w Małopolsce Wschodniej i na Wołyniu w świetle dokumentów Rady Głównej Opiekuńczej 1943–1944. Zestawienie ofiar* (red. L. Kulińska i A. Roliński, Kraków 2012), за яким наводиться прізвище Ніжаловський.

⁶⁰ Пор.: BOZW, де записано: Врубель Антоні; вік: 57 років.

⁶¹ У BOZW знаходиться запис: Врубель Юзеф; вік: 10 років.

⁶² Пор.: BOZW, де записано: Ромашовський/Романовський Міхал.

⁶³ Пор.: BOZW.

⁶⁴ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Іваницький Василь/сім'я.

⁶⁵ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 322; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 406 (без зазначення номера свідчення).

⁶⁶ Пархач, село, двір, гм. Пархач, Сокальський пов., Львівське воєв.

⁶⁷ Кам'янка-Струмилівська, місто, гм. Кам'янка-Струмилівська, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

⁶⁸ Пор.: BOZW.

⁶⁹ Пор.: BOZW, де записано: Деркач Владислав.

⁷⁰ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Беляєвич Аделя/Белеєвич Анеля.

⁷¹ Пор.: BOZW, де існує запис: Белеєвич, ім'я відсутнє.

[поз. 1757*]⁷²

Містечко Завалів, Підгаєцький пов., пар. Завалів

Напади були кілька разів: 1,5 місяця^a тому, місяць тому, два тижні тому; кожного разу вбивали людей і грабували. Останній напад стався, здається, 17 березня [1944 р.] вночі прибіл[изно] пів на 2:00 [год.]. Їх увірвалося близько 20 возів, по 15 бандитів. У них були

ручні гвинтівки, гранати, револьвери, сокири, ножі. Навколо поясів вони мали набої, ручні гранати та кулі «дум-дум». На чотирьох кутах містечка вони дали знак пострілами. Тоді бандити розбіглися по польських домівках. Тут убивали людей, а потім підпалювали будинки. Деякі згоріли живцем. Інші рятувалися втечею. Прізвищ убитих свідок не пам'ятає. Стріляли, проколювали багнетами, відрубували голови, руки й ноги, розпорювали животи, рвали паси. Голови вбивали на паркани. Після відходу бандитів на дорозі знайшли список із переліком осіб, яких потрібно в першу чергу знищити. Жінка, яка дає показання, з сином були внесені у цей список [як] одні з перших, тому що її чоловік був старшим слідчим Польської державної поліції. Був убитий українцями 10 вересня 1931 р. у Бориславі, біля хвіртки своєї хати. Причина вбивства: у нього був список українців, які напали на пошту в Трускавці і пограбували її. Чоловік жінки, яка дає показання, називався Якуб Букса. У пам'ятну ніч утекла з сином з палаючого будинку.

⁶⁻⁶В наступні дні⁶ решта живих мешканців знайшла на порозі записки з вимогою покинути містечко протягом кількох днів. Декому усно казали, щоб забиралися, якщо хочуть врятувати своє життя. Сім'ї або знайомі поховали померлих. Убиті були 32 особи. Ксьондз Бартоsevич Міхал⁸ [Мечислав]⁷³ урятувався втечею, поховав померлих і втік до Львова. Греко-кат. священник Косюба⁷⁴ добре жив із римо-кат. ксьондзом. Війт Банах Миколай, українець, люто налаштований до поляків. До свідки він ставився з великою неприязню. Українська міліція допомагала вбивати.

Поляки впізнавали, що бандити склалися з українців зі свого та сусідніх сіл.

Більшовики вивезли кілька родин буржуїв, поліціантів і колоністів. Німці вивезли багато поляків на контингент. Їх здавав війт Банах.

[с. 53]

[с. 54]

Свідчення було дано 29 березня 1944 р.

¹Гелена Букса¹

^a У документі 1 1/2 місяця.

⁶⁻⁶ У документі Наступні дні.

⁸ У документі неправильно вказано ім'я священника Міхал замість Мечислав.

¹⁻¹ Власноручний підпис свідки.

⁷² Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 322 (свідчення було тут позначене як поз. 1758); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 407 (без зазначення номера свідчення).

⁷³ О. Мечислав Казимеж Бартоsevич (1907–1989), римо-кат. священник Львівської архієпископії; свячення прийняв у 1933 р.; в 1936–1938 роках був адміністратором парафії Новоставці, працював також катехитом у Станіславові, у 1939 р. став парохом пар. Завалів; у 1944 р. знайшов притулок у Підгайцях, звідки досі намагався управляти пар.; на плебанії своєї пар. перебував також під час нападу українців 22 грудня 1944 р., врятувався завдяки втечі; експатрійований у 1945 р., розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації у Вроцлаві (М. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 32).

⁷⁴ Парохом греко-кат. пар. у Заваліві від 1908 р. був о. Денис Косюба (Діонісій Коцюбинський; нар. у 1873 р.), свячення прийняв у 1898 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 64).

[поз. 1759*⁷⁵]⁷⁶

Село Борятин, gm. Суховоля, Бродівський пов., пар. Пониква [Тернопільське воєв.]

Перший напад стався 6 травня 1943 р. о 12:00 год. вночі. Тоді було прострелено дружину чоловіка, який дає показання, Марію Зелинську – 53 роки. Другий напад стався 25 грудня 1943 р. о 3:00 год. після півночі. 4 бандити стукали у вікно та двері хати свідка, але сусід українець налякав їх. У селі було лише 2 поляків: свідок з родиною та сусід, який помер близько 10 березня [1944 р.] природною смертю. Втретє бандити в кількості кількох десятків напали на село і оточили кілька господарств, щоб схопити чоловіка, який дає показання. Проте він зміг вирватися і втекти до Бродів, де зустрів свого сина, який був там на роботі, а потім поїхав до Львова. Чоловік, який дає показання, в пам'ятну ніч був у хаті сусіда українця. Вдома була дружина. Господарство пограбували, але не підпалили. Невідомо, що сталося з дружиною. Бандити в кількості близько 600 осіб мешкали в лісах поблизу Бродів. Коли військо відступало, вони зайняли українські будинки в селах Борятин і Черниця. Тут вони збирали живе та мертве майно, здобуте у поляків. У млині в селі Чехи⁷⁷ вони наказали молоти їм зерно. Бандити склалися з волинських та галицьких міліціонерів, із селян навіть із Закарпаття, [а] з чоловіків місцевого населення віком від 17 до 35 років, і з недоростків зі Львова, Бродів і околиць. Полковник жив у Бродах і керував операцією. Українське СС ішло з бандитами рука в руку. Бандити мали фінську зброю: автомати на 75 патронів, кулемети як стаціонарні, так і ручні, гранати. Боєприпаси ховали в місцевих кар'єрах. Вони навіть мали власні телефони. Мали затверджений контингент м'яса. Українці тримали це в великій таємниці. [б] За зраду або викриття будь-якої інформації бандити карали українців тілесним покаранням. 25 разів палицею отримав, незважаючи на вік. Бандити завжди склалися з українців – сусідів. Там виникала організація. Її створено в серпні 1943 р. Бандити також убивали тих українців, яких [в] підозрювали у приналежності [г] або у підтримці комунізму. До пораненого вночі везли греко-кат. священника⁷⁸. Вночі також ховали померлих. Убитого нікому не можна було чіпати. Поляків найчастіше вбивали в лісі.

Свідчення було дано 31 березня 1944 р.

^гЗелинський Юзеф^г

[с. 55]

[поз. 1760*]⁷⁹

Село Малий Поллохів, gm. Дунаїв⁸⁰, Перемишлянський пов., пар. Вовків

Бандити не раз влаштували на село грабіжницькі напади. Жінка, яка дає показання, не ночувала вдома протягом кількох днів. Її чоловік був сілезьким повстанцем. [а] 24 березня [1944 р.] вночі після півночі, бандити напали на [б] Махнерову Гонорату – 55 років, викрали її з собою, і вісті про неї зникли. Розповідають, що під лісом на пісках лежить тіло вбитої жінки, можливо, тієї, що згадувалася раніше. Село налічувало приблизно 18 польських родин. Дехто раніше втік. Останній напад стався 27 березня [1944 р.] вночі. Бандити підпалили польські будинки. Мешканці врятувалися втечею.

^а У документі викреслено і.

^б У документі викреслено Б.

^в У документі викреслено Ни.

^г У документі викреслено Свідчення.

^г У документі викреслено до.

^{д-з} Власноручний підпис свідка.

^е У документі викреслено Напад був останній.

^е У документі викреслено дім.

⁷⁵ У нумерації пропущено поз. 1758.

⁷⁶ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 322–323.

⁷⁷ Чехи, село, gm. Пониковиця, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

⁷⁸ У Борятині з 1912 р. парохом був о. Гаврил Казановський (нар. у 1882 р.), свячення прийняв у 1902 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 65).

⁷⁹ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, цит. вид., с. 323.

⁸⁰ Малий Поллохів належав до gm. Малий Поллохів.

Згоріли лише 2 особи: 1) мати Махнерів – 65 років, і 2) син Патицького – [від] 9 до 12 років. [с. 56]
Жінка, яка дає показання не знає, хто належав до банди. Здається, що хтось місцевий вказував дорогу до польських помешкань.

[поз. 1761*]⁸¹

Село Віцинь, Золочівський пов., пар. Віцинь

Суто польське село. За більшовицьких і німецьких часів вони виконували всі норми закону. Польське населення з цього села та навколишніх місць зібралось тут у кількості 6000 осіб, узяли з собою їжу; зброю отримали від німців за зразкову поведінку. Там багато інтелігенції. Поляки вирішили захищатися.

Свідчення було дано 31 березня 1944 [р.]

^aВладислава Фебеша^a

⁶Описи доведені до цього місця [–]⁶

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶⁻⁶ Записка виконана Уриулею Шумською, поруч параф.

⁸¹ Пор.: *Protokoły księgi brunatnej...*, с. 323.

10. СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1762–1808 (ЗЕЛЕНА КНИГА, С. 76–124)

[с. 76] [поз.] 1762¹

Село Козачищина, Горохівський пов., гм. Берестечко

Філіпчук Магдалена – 76 років, убита на дорозі до Берестечка; дочка дає показання, що вбили її 20 січня 1944 р.

Показання дає дочка Філіпчук Данута 1 лютого [19]44 р.

+++^а

^б [поз.]^в 1763²

^г Село Підсоснів, гм. Підгородище, Бібрський пов., пар. Ганачів [Львівське воев.]. Напад стався з 30 на 31 березня [1944 р.] о 1:00 год. вночі. Все село було українське. Лише сім'я чоловіка, який дає показання, що складалася з 10 осіб, була польська. Пам'ятної ночі близько 15–20 бандитів почали ломитися до хати чоловіка, який дає показання. Оскільки двері були добре зачинені на засув, бандити виламали двері й вікно. Мешканці сховалися на горищі. Бандити пограбували цінніші речі в хаті, а потім, думаючи, що поляки сховалися, підпалили будинок. Тоді мешканці почали стрибати через вікно на горищі. Під час втечі був убитий однорічний онук чоловіка, який дає показання – Козерський Казимеж³, ручною гранатою. Бабуся, яка тримала дитину на руках, була тяжко поранена в стегно і лежить у лікарні у Львові. Її звати Бартлевич Гонората. Бандити були одягнені в німецькі військові плащі. Вони мали гранати й ручні гвинтівки. Іншої зброї свідок не бачив. Під час нападу говорили польською. Між собою, приватно – українською. Наступного дня до села приїхав якийсь незнайомий молодик на коні і українською мовою розпитував свідка, що сталося з членами цієї родини. Він був незадоволений, що стільки людей врятувалися, і наказав усім негайно покинути село. ^аЧоловіка, який дає показання, при цьому сильно побили, так що він ледве з життям утік^а. Тієї ж ночі стався напад на будинок лісничого, що знаходився на відстані 3 км. Була вбита родина лісника, що складалася з 4 осіб⁴. Їх забито пострілами з гвинтівок, а потім будинок підпалено. Тієї ж ночі бандити напали на дім Бернацьких у сусідньому селі Миколаїв⁵. Матір залишили, а її сина – 18 років, Бернацького Казимежа⁶ вивели на дорогу і там розстріляли. Мешканцеві наступного будинку, Рагушинському, з дружиною наказали негайно залишити хату, але їм нічого не зробили. Чоловік, який дає показання, пригадує собі, що лісник називався Мицишин.

Свідчення було дано 14 квітня 1944 р.

^сБартлевич Шимон^с

^а Власноручний знак свідка.

^б У тому місці Зеленої книги знаходилися свідчення 1621–1622.

^в З цього місця на аркуші знаходиться поле праворуч, виділене червоною лінією.

^г З цього місця зміна почерку – рука З.

^д У документі викреслено а в кінці слова, надписано е.

^{д-д} Дописано на верхньому полі.

^{е-е} Власноручний підпис свідка.

¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 210 (у машинописі номер дописано олівцем; пор. поз. 1620*).

² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 213 (на с. 224 машинопису повторено початок цього свідчення); R. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 411 (без номера свідчення), с. 422 (лише початок свідчення без позначення його номера).

³ Пор.: BOZW.

⁴ Пор.: BOZW, де записано: Міцишин/сім'я.

⁵ Миколаїв, село, гм. Підгородище, Бібрський пов., Львівське воев.

⁶ Пор.: BOZW.

[поз. 1763а]⁷
Польський комітет опіки
Львів-повіт
П. н. 56/44

Львів, 13 квітня 1944 [р.]

Пану Делегату ЦРО у Львові

Наше представництво у Жовкві повідомляє, що в навколишніх селах терористичні українські банди останнім часом зв'язьким способом вимордували близько 80 осіб польської національності, зокрема у Волі Висоцькій⁸ – 11 осіб, Липині⁹ – 2, В'язовій¹⁰ – 16, Янівці¹¹ – 10, Фринії¹² – 8, Замочку¹³ – 3 і Рокитній¹⁴ – 30. Після скоєних убивств ці банди підпалюють господарства вбитих і, вичекавши, доки пожежа повністю їх знищить, спокійно відходять, жодною владою не переслідуювані. Ці напади повторюються досі, причому не раз відбуваються так близько до міста Жовква, що пожежу там чітко видно. Наш делегат у Жовкві втручався в цій справі до місцевого ландкомісара, просив організувати відправлення каральної експедиції або ж забезпечити польське населення зброєю – однак ці втручання не дали жодного позитивного результату.

[с. 79]

Від імені Комітету: нерозбірливий підпис

⁶ [поз.] 1764¹⁵

Містечко Белз¹⁶, пар. у місці, Грубешівський пов.¹⁷

Чоловік жінки, яка дає показання, працював у Грубешеві як залізничний службовець і там проживав. Жінка, яка дає показання, з дочкою мешкала в Белзі. Приблизно 2 тижні тому українські бандити напали на залізничну станцію у Грубешеві та вбили там 4 польських залізничників. Решта польських залізничників утекла. Жінка, яка дає показання, не знає точних деталей вбивства, а також не знайшла тіла загиблого. Не знає, яку зброю мали бандити. Чоловік жінки, яка дає показання, називався Заблоцький Роман¹⁸ – 37 років. У Белзі, після відходу німецьких військ, під час беззладдя, українці видали письмовий наказ, щоб усі поляки переселилися до гетто¹⁹, що залишилося після євреїв. Скоріш за все, їх планували там вимордувати. Всі поляки залишили тоді Белз. Залишилося тільки 5 німецьких старців.

[с. 80]

Свідчення було дано 14 квітня 1944 р.

¹⁹ Заблоцька[†]

¹⁸ Альдона Заблоцька[†]

^a У документі Лигині.

⁶ Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^b У документі викреслено ець в кінці слова.

^г У документі гето.

^{г-г} Власноручний підпис свідка.

^{д-д} Повторний підпис свідка тією ж рукою з додаванням імені.

⁷ Копію цього листа також було включено до вроцлавського машинопису (пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 213).

⁸ Воля-Висоцька, село, двір, гм. Воля-Висоцька, Жовківський пов., Львівське воев.

⁹ Липина, село, двір, гм. Воля-Висоцька, Жовківський пов., Львівське воев.

¹⁰ В'язова, село, гм. Туринка, Жовківський пов., Львівське воев.

¹¹ Янівка, село, гм. Зіболки, Жовківський пов., Львівське воев.

¹² Населеного пункту не встановлено. Імовірно, йдеться про село Туринка у гм. Воля-Висоцька, Жовківський пов., Львівське воев.

¹³ Замочок, село, двір, гм. Воля-Висоцька, Жовківський пов., Львівське воев.

¹⁴ Рокитне, село, двір, гм. Брюховичі, Львівський пов., Львівське воев.

¹⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 224; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 422.

¹⁶ Белз, місто, гм. Белз, Сокальський пов., Львівське воев.

¹⁷ Белз знаходився у Сокальському пов.

¹⁸ Пор.: BOZW.

[поз.] 1765¹⁹

Село Ганачів, пар. [а] Ганачів, Перемишлянський пов.

Напад відбувся у ніч з неділі на святковий понеділок, тобто з 9 на 10 квітня [1944 р.]. Чоловік жінки, яка дає показання, тоді мав нічну варту. Близько 4:00 год. ранку він повідомив дружині, щоб вона з дитиною тікала до костелу, бо наближаються бандити. Бандити були одягнені в німецькі військові шинелі або в цивільне. У них були гранати, ручні гвинтівки, багнети й сокири. Вони говорили українською та советською [6]. Їх могло бути кількасот. ^вДехто каже, що до тисячі^в. У костелі сховалося дуже багато поляків.

[с. 81] ^г На решту бандити напали, вбивали їх, а будинки підпалювали. Вбили пострілами з гвинтівок чоловіка жінки, яка дає показання, Беднажа Міхала²⁰ – [г] 32 роки. [а] Її чоловік захищав тих, кого напали, як нічний вартувий²¹. Було вбито приблизно дворічну дитину: їй викололи очі, відрізували пальці на лівій руці, а зрештою відрубали голову сокирою. У Ганачеві та в навколишніх селах убито разом 49 осіб. Загинула також мати жінки, яка дає показання, Венгжин Марія²² – 47 років, тіло спалене. Тітка Фігурська Катажина²³ – 32 роки, отримала кулю «дум-дум» у праве плече й праву грудь і має розривну (рвану) рану. Дружина брата Венгжин Магдалена – 35 років, її кололи ножами або багнетами по всьому тілу. На обох руках у ділянці ліктя ножем вирізували шматки тіла. Лежить тяжко поранена на плебанії в Ганачеві. Дядько Квасньовський Ян²⁴ – 65 років, кололи [його] ножами, били і катували, потім кинули в палаючий будинок. Напад тривав до 9:00 год. вранці. Ті, хто врятувався, тікають із села, але українці стріляють у них по дорозі. У пам'ятний день бандити відчайдушно намагалися прорватися до костелу, щоб убити священників та поляків, які там ховалися. Однак чоловіки взяли за зброю, яку раніше отримали від німців, і відбили нападників у напрямку лісу, де завдали їм поразки. Поляки билися хоробро. Допомогали їм євреї, які були в лісі.

Українці своїх полеглих з поля бою перев'язували мотузком під пахви та вивозили на возах. Поляки все ж зрозуміли, що це були українці з сусідніх сіл. Українці оголосили, що тепер полякам не можна йти до українського села, а українцям – до польського. Хто порушить заборону, буде застрелений.

Свідчення було дано 14 квітня 1944 р.

^вБеднаж Катажина^в

^вКоропотницька Зофія^в

[с. 82] ^г [поз.] 1766²⁵

Село Руда-Крехівська^{ж26}, гм. Крехів, пов. Рава-Руська, пар. Жовква

На село були 3 напади: 1) вночі з 31 березня на 1 квітня [1944 р.], 2) з 10 на 11 квітня [1944 р.], 3) з 13 на 14 квітня [1944 р.]. Під час перших двох нападів бандити обмежилися пограбуванням майна поляків. Жителів у хаті не застали, бо на ніч вони ховалися поза будинком. Третій раз

^а У документі викреслено П.

^б У документі викреслено в костелі.

^{в-в} Дописано на нижньому полі.

^г Праворуч аркуша поле виділене червоною лінією.

^г У документі викреслено цифру 4.

^д У документі викреслено Зез.

^{е-е} Власноручний підпис свідка.

^е Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^ж У документі польською мовою з помилкою.

¹⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 224; L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 422–423.

²⁰ Пор.: BOZW.

²¹ У машинописі згаданий як сторож (*Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 224).

²² Пор.: BOZW.

²³ Як вище.

²⁴ Як вище.

²⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 224–225 (у машинописі номер свідчень дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 423 (без зазначення номера свідчення).

²⁶ Руда-Крехівська, село, гм. Крехів, Жовківський пов., Львівське воєв.

наказали полякам зібратися, погрожуючи, що інакше підпалять хати. Поляки втекли. Вночі ^a«українська» банда підпалила польські господарства. Кількість жертв, убитих та поранених, досі невідома. Бандити під час першого і другого нападів були одягнені в радянські форми, лише один був у німецькій, на чисельність 8, які увійшли до хати свідка. Третій раз вони були одягнені у військову форму українських СС. Під час першого і другого нападів вони говорили німецькою, російською та польською. Третій раз українською. Вони склалися з приїжджих і місцевих українців. Висловлювалися: «Де польська банда?» або «Ваше місце там, за Сяном. На нашій землі не буде ні одного поляка». Вони мали ручні гвинтівки, автомати, гранати та шоломи.

Свідчення було дано 14 квітня 1944 р.

^bМатерна Анджей^b

[поз.] 1767²⁷

[с. 83]

^a Леонівка, гм. Тучин, пар. Тучин

Багінський Ян²⁸ – 46 років, убитий із 5 дітьми, син Владислав – 14 років, син Богдан – близько 8 років, дочка Владислава – близько 12 років, Галина – 6 років. Зарубані сокирами в хаті та спалені²⁹. Пашневська [Г] Гелена – 40 років, і 5 дітей у тій же хаті були вбиті. Вонсовська Марія – 32 роки – вбита тупим предметом, навіть нутроці витягнули. Урбанович Гжегож³⁰ – 42 роки – також на дорозі вбитий тупим предметом. Місевич Зигмунд – 14 років – тричі вилами пробитий у спину в стодолі, бо підпалений тікав від вогню. Пйотровська Марцеліна³¹ – 42 роки, спалена разом з п'ятьма дітьми, спершу порубаними. Камінський Антоні – 46 років – також убитий, лежав у житі. Рудницька Зофія – 30 років, розсічене обличчя, око вирізане, але жива. Лікувалася в Рівному. Це [відбувалося] з 1 на 2 серпня 1943 р. вночі о 23:00 год.

Показання дають племінники 17 січня [19]44^a р.

^cА. Місевич^c

^{a-a} *Надписано над підпалила.*

^{b-b} *Власноручний підпис свідка.*

^b *З цього місяця зміна кольору чорнила на синє та почерку – рука Уриулі Шумської.*

^Г *У документі викреслено Владислава.*

^Г *У документі 5-ма.*

^д *У документі помилково записано 43 замість 44.*

^{e-e} *Власноручний підпис свідка червоним олівцем.*

²⁷ Пор. поз. 1622. Пор.: BOZW, де записано: Злочин в м. Леонівка вночі з 1 на 2 серпня 1943 р.; пор. *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 253, поз. 1577.

²⁸ Пор.: BOZW; в описі обставин смерті можна прочитати, що Ян Багінський був «захоплений групою упівців, коли втікав возом до Тучина, потім доставлений разом з іншими до лісу та вбитий багнетом 2 або 3 серпня 1943 р.».

²⁹ Пор. поз. 1622 – там інші обставини смерті сім'ї Багінських.

³⁰ Пор.: BOZW.

³¹ Як вище.

[поз.] 1768³²

^a Людвище³³, пар., Кременецький пов.

Бродзеєвський Міхал³⁴ – 55 р[оків], дружина Генрика³⁵ – близько 50 р[оків], дочка Антоніна³⁶ – 16 р[оків], зять Станішевський Владислав³⁷ – 30 р[оків], дружина Філіпіна³⁸ – до 30 р[оків], і троє дітей³⁹ – від 2 міс[яців] до 12 р[оків]. Дитина у колісці застрелена. Дня 29 квітня 1943 р. місцеві українці

[с. 84]

і немісцеві чекали біля хати на тих, хто повертався з весняних робіт у полі. Всі були застрелені в хаті. У тому ж селі застрелений на дорозі місцевим українцем Григорієм Данилюком – Юзеф Ейсмонд⁴⁰ – до 30 років (а сім'ю раніше Ейсмонд вивіз до Кременця) 30 квітня [19]43 р. у тому ж селі був застрелений Пйотр Вежбицький⁴¹ – 50 р[оків], і дружина Еудокія⁴², яка перейшла на рим[о]-кат. обр[яд] – близько 45 років, і її мати Мотря, русинка^a, за те, що їх захищала і масток спалили. Українські свідки зізнавалися перед тими, хто давав свідчення у Кременці, куди вони втекли раніше, до ^r того, як сталося останнє вбивство, а під час попередніх [убивств] свідки були в селі.

18 січня 1944 р.

^rМогілевич Зигмунд і дружина Анастасія^r

[поз.] 1769⁴³

^a Липники, пар. Липники, гм. і пар. Березне, Костопільський пов. [Волинське воєв.]

Жорстокий і трагічний випадок пережили поляки у цьому селі. [Укр]аїнська банда напала вночі в травні 1943 р.⁴⁴ і вбила більше ніж 100 осіб.

Показання дає 18 січня [19]44 р.

^cА. Місевич^c

^a З цього місяця зміна кольору атраменту на чорний та почерку – рука 4.

^b У документі польською мовою з помилкою.

^c У документі Русинка.

^r У документі ніж.

^{r-r} Власноручні підписи свідків, зроблені однією рукою.

^a З цього місяця зміна кольору чорнила на синє та почерку – рука Уришулі Шумської.

^{c-c} Власноручний підпис свідка червоном олівцем.

³² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 191 (у машинописі номер свідчення дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 384. Пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 253–254, поз. 1578.

³³ Людвище, село, гм. Угорськ, Кременецький пов., Волинське воєв.

³⁴ Пор.: BOZW; вік: 58 років.

³⁵ Пор.: BOZW; вік: 48 років.

³⁶ Пор.: BOZW, де записано: Бродзеєвська, ім'я відсутнє.

³⁷ Пор.: BOZW; вік: 27 років.

³⁸ Пор.: BOZW; вік: 25 років.

³⁹ Пор.: BOZW, де записано: Станішевський Міхал (вік: 3 місяці), Станішевський Януш (вік: 4 роки), Станішевська Антоніна (вік: 7 років).

⁴⁰ Пор.: BOZW, де фігурує як: Ейсмонт, ім'я відсутнє; «вбитий шкільним колегою українцем».

⁴¹ Пор.: BOZW; вік: 60 років; «помер у неділю 6 червня 1943 р. внаслідок різаних ран, завданих день раніше під час нападу упівської бойової групи»; місце злочину: Хинівка.

⁴² Пор.: BOZW, де записано: Францишка Вежбицька; вік: 56 років, місце злочину: Хинівка.

⁴³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 191 (у машинописі номер свідчення дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 384. Пор.: BOZW, де існує запис: Злочин у колонії Липники [Костопільський пов.] вночі з 25 на 26 березня 1943 р.; *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 254, поз. 1579.

⁴⁴ Напад на Липники був із 25 на 26 березня 1943 р. (E. i W. Siemaszko, *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia 1939–1945*, т. 1, Warszawa 2000, s. 205).

[поз.] 1770⁴⁵

^a Липська Колонія, Горохівський пов., пар. Боремель

Усі[х] номер[ів] 42, у тому поль[ських] 28 номерів. З сусідн[ього] присілка вивезли більш[овики] 4 сім'ї військ[ових] поселенців. Близько 20 травня 1943 р. спалено в Жабецькій Землі⁴⁶ дім Верещинського [, що знаходився] приблизно за 1 км. Син чоловіка, який дає показання, поїхав допомогти, щоб вивезти речі спаленого. Молодший син Станіслав – 16 р[оків] – потайки вирвався з дому, і його вбили неподалік від того зграища. Наступного дня його знайшли. Мав вирізани нігті, великий палець вирваний, від пояса

до п'ят був збитий, чорне тіло, дві колоті рани в грудях. Поховала сім'я з ксьондзом⁴⁷ в Сенкевичівці, бо ксьондза в Боремелі вже не було, бо там стався вже напад. Тоді ж загинули під час пожежі, а точніше в лісочку Добровольський – 12 р[оків], який спав у цьому будинку, і Юзеф Гембусь – 30 р[оків], коли повертався від пожежі. Їх закопано біля фільварку Наталина⁴⁸. Прізвищ чи знайомих під час нападу не знає. До Німеччини вивезено з 11 осіб, хлопців, а більше дівчат. Від дівера/шурина сина Домініка Собчинського. Солтис називався Шадюк, який був солтисом села Новостав⁴⁹, до як[ого] колонія була приєднана під час війни. Польський кс[ьондз] Бень Александер⁵⁰, якому погрожували, і він був змушений виїхати. В останні часи вчителя не було, а дітям було далеко до Новоставу, тому вони [до школи] не ходили.

Показання дає 20 січня 1944^b р.

^cАлександр Шурчинський⁵¹

[с. 85]

[поз.] 1771⁵²

^f Великі Мости, Жовківський пов., пар. Великі Мости

Вночі з 5 на 6 березня [1944 р.] бандити напали на село Селець⁵³, сім'ю Герошинських і вбили задушенням паском тещу чоловіка, який дає показання, Герошинську Анну – 62 роки, і 2 її дочки Францишку – 33 роки, і Броніславу – 31 рік. Вранці повідомлено про напад свідкові та

^a З цього місця зміна кольору чорнила на чорне та почерку – рука 4.

^b У документі Новостав; на кінці слова викреслена літера и.

^c У документі помилково записано 1943 р. замість 1944 р.

^d Власноручний підпис свідка, поруч параф.

^e З цього місця зміна почерку – рука 3; з правого боку аркуша поле, виділене червоною лінією.

^f Написано над сім'ю Герошинських. У документі Селці.

⁴⁵ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 218 (у машинописі не вказано номера позиції); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 415; див.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 254–255, поз. 1580.

⁴⁶ Термін утворений від населеного пункту Жабче.

⁴⁷ Парохом у Сенкевичівці був тоді о. Діонісій Баран (1913–1995); свячення прийняв у 1939 р.; з 1940 р. був парохом пар. Переспа (Ковельський деканат); під час війни був також вікарієм у Ковелі; від 15 серпня 1941 р. виконував обов'язки пароха в Сенкевичівці, яку залишив 24 червня 1943 р. через напади УПА, потім оселився в Луцьку; 24 липня 1943 р. був призначений вікарієм у кафедральній парафії в Луцьку; дієцезію залишив разом із працівниками дієцезіальної курії на початку серпня 1945 р. (M. Dębowska, *Kościół katolicki na Wołyniu...*, цит. вид., с. 419–420).

⁴⁸ Наталин, кол., фільв., гм. Чаруків, Луцький пов., Волинське воєв.

⁴⁹ Новостав, село, гм. Полонка, Луцький пов., Волинське воєв.

⁵⁰ О. Александер Влодзимеж Одорик Бень ОФМ (1912–1991), римо-кат. священник; до ордену вступив у 1930 р.; у 1934 р. склав вічні обіти; після свячень у 1939 р., працював у Скаржиську-Кам'яній; у вересні 1939 р., втікаючи перед німцями, прибув на територію Луцької дієцезії, де розпочав пастирське служіння у парафії Боремель; від березня 1943 р. був вікарієм при кафедрі в Луцьку; потім душпастирське служіння продовжував у Львові і від середини 1944 р. в Кам'яній-Подільському; заарештований 26 січня 1945 р. росіянами, був засуджений до 8 років ув'язнення в таборах; після звільнення в 1953 р. залишився в Казахстані, потім здійснював пастирське служіння на Поділлі і знов у Казахстані (M. Dębowska, L. Popek, *Duchowieństwo diecezji luckiej...*, цит. вид., с. 41–42).

⁵¹ У Книзі після цього свідчення розміщено поз. 1623.

⁵² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 224–225 (у машинописі номер свідчення дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 423 (без зазначення номера свідчення).

⁵³ Селець, село, гм. Великі Мости, Жовківський пов., Львівське воєв.

його дружині, які проживали в [а] Мостах Великих. Удвох поїхали до Мостів Великих і забрали тіла вбитих до своєї хати. Тут попросили столярів-українців, щоб зробили домовини. Але вони відмовили, бо стверджували, що за це їм загрожує кара смерті. Нарешті один українець вирішив зробити домовини. У цей час свідка разом із дружиною та батьком дружини забрали на допит до сусіднього ⁶«українського»⁶ будинку. Там їх запитували, до якої політичної організації вони належали, хто ще належав до цієї організації тощо. Свідки стверджували, що вони самі ніде не належали та ні про кого не знають.

[с. 88] ⁸ Тим часом із будинку невідомі люди забрали тіла вбитих, і вони зникли безслідно. Також було вбито тесляра, який обіцяв зробити труни, [г] Григор[ія]? – 48 років, та начальника пошти – за те, що [г] він надіслав телеграму свідку про загибель ^а«родини дружини»^а. Трьох інших забрали на автомобілі та вивезли у невідомому напрямку. На прохання жертв їх відпустили на свободу. Але по дорозі схопили й вивезли у невідомому напрямку дружину свідка Тромпус Марію – 35 років, і її батька Герошинського Віктора^с – 71 рік. Чоловік, який дає показання, разом зі своєю дворічною донькою зміг урятуватися. Свідок дізнавався про долю своєї дружини та її батька, але не зміг нічого достеменно з'ясувати. Господиня руського священника стверджувала, що вони вбиті.

Свідчення було дано 17 квітня 1944 р.

^сМіхал Тромпус^с

[поз.] 1772

Село Гута-Верхобузька⁵⁴, гм. власна, Золочівський пов., пар. Сасів

Протягом усього року бандити не раз вривалися до села і тут убивали окремі родини. Жертв били залізом, прикладами гвинтівок, вирізали чоловікам статеві органи тощо. Останній напад стався за кілька днів до Вербної неділі, тобто приблизно 31 березня [1944 р.] [ж]. Один зі свідків стверджує, що це було близько 20 березня [1944 р.]; тоді близько 600 [з] українців оточили село. Вони мали ручні та автоматичні гвинтівки, гранати, сокири, вила. Були одягнені в цивільний одяг. Вони склалися з українців [із] сусідніх сіл. У селі було зібрано близько 3000 поляків із цього села та навколишніх. Поляки мали намір захищатися. Бандити ж

[с. 89] ⁸ після оточення села стріляли по мешканцях із кулеметів. У тих, хто втік, стріляли. Потім село підпалили, а поранених кинули у полум'я. Кількість жертв невстановлена, бо деякі рятувалися втечею до найближчого лісу. Загинули: чоловік жінки, яка дає показання, Гернат Ян – 47 років, син Гернат Францишек – 20 років, сестра Мендальська Людвика – 65 років, швагер Мендальський Міхал – 65 років, дружина брата Загородна Емілія⁵⁵ – 36 років, дружина другого брата Загородна Кароліна⁵⁶ – 52 роки, син третього брата Загородний Мечислав⁵⁷ – 23 роки. Інших прізвищ свідка не пам'ятає. Тіла померлих залишено.

Свідчення було дано 17 квітня 1944 р.

^сЛуція Гернат^с

^а У документі викреслено в селі.

⁶⁻⁶ Надписано над будинку.

⁸ Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^г Перед ім'ям знаходиться порожнє місце для прізвища.

^г У документі викреслено прийняв.

^{а-а} Надписано над загибель.

^с Надписано над 71 рік.

^{с-с} Власноручний підпис свідка.

^ж У документі викреслено Тоді.

^з У документі викреслено бандитів.

^и Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

⁵⁴ Гута-Верхобузька, село, двір, гм. Підгірці, Золочівський пов., Тернопільське воев.

⁵⁵ У BOZW записано: Загородна, ім'я відсутнє. Можливо це Емілія Загородна.

⁵⁶ У BOZW записано: Загородна, ім'я відсутнє. Можливо це Кароліна Загородна.

⁵⁷ Пор.: BOZW; «убитий внаслідок атаки підрозділу 14-ї дивізії СС «Галичина» та УПА на населений пункт Гута-Верхобузька».

[поз.] 1773

Село Альфредівка, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Погорільці [Тернопільське воев.] На село до цього часу не було жодного нападу. Але були напади на сусідні села: Погорільці⁵⁸, Туркотин⁵⁹, Ганачів, Ганачівка⁶⁰, Підкамінь. Жінка, яка дає показання, не бачила, але говорили сусіди, що напади влаштовують місцеві українці. Здається, що вони мають гвинтівки та сокири, бо своїх жертв стріляють і рубають. Таким чином загинув від сокири Матеяш – 48 років, його син Казимеж – 20 років – викрадений бандитами зник безвісти. 10 лютого [1944 р.] в селі Погорільці близько год. 20:00 ввечері місцеві бандити напали на дім учителя і тут убили пострілами з гвинтівок батька, матір, дружину і дитину вчителя. Жінка, яка дає показання, не пам'ятає їхніх прізвищ. Учитель врятувався таким чином, що сховався до комірки, а вхід закрили. У селі Лагодів⁶¹ 10 днів тому вночі бандити напали на село, грабували та палили польські будинки. Поляки рятувалися^a втечею. Тоді під час втечі застрелено дівера/шурина жінки, яка дає показання, Снежека Яна⁶² – [с. 90] 50 років, дружину поранено. До цього часу на село Альфредівку нападу не було. Але місцеві українці на чолі з вйтом говорять полякам, що тепер уже не гарантують їхню безпеку. Хто хоче, не[хай] рятується втечею. Подібне говорили в сусідніх селах, і через кілька днів стався напад. Тому поляки покинули своє село і приїхали до Львова. Поляки, на яких напали, захищаються сокирою, ціпом тощо.

Свідчення було дано 18 квітня 1944 р.

⁶Гелена Собкув⁶

[поз.] 1774⁶³

^b Село Малинськ⁶⁴, пов. Березно, пар. Казимирка⁶⁵

Спалено костел у Казимирці. Кацперський – близько 50 років, його дружина – 40 років, і четверо дітей – наймолодше на ім'я Люся. Були вбиті сокирою; голови й ноги порубані. [Вбивав] укр[аїнець] з того самого села.

Показання дає 14 січня [1944 р.]

¹Струменська¹

[поз.] 1775⁶⁶

^a Матвіївці⁶⁷, пар. Шумбар, Кременецький пов.

Невядомського Владислава⁶⁸ викрадено з цього села і слід [пр]о нього зник. Дружина з сином Каролем сиділи в саду під кушем і чула крик чоловіка, який лежав у кімнаті: «Гвалт, панове, що

^a Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідки.

^b З цього місця зміна кольору чорнила на синє та почерку – рука Уришулі Шумської.

¹ У документі Казимирка.

¹⁻¹ Власноручний підпис свідки червоним олівцем.

¹ З цього місця зміна почерку – рука 4.

⁵⁸ Погорільці, село, гм. Погорільці, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

⁵⁹ Туркотин, село, двір, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

⁶⁰ Ганачівка, село, двір, гм. Погорільці, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

⁶¹ Лагодів, село, двір, зал. ст., гм. Погорільці, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

⁶² Пор.: BOZW.

⁶³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, с. 218 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 416.

⁶⁴ Малинськ, кол., гм. Березне, Костопільський пов., Волинське воев.

⁶⁵ Казимирка, село, гм. Степань, Костопільський пов., Волинське воев.

⁶⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 218–219 (у машинописі бракує речення: «Проживають: Львівський іподром»); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 416 (без зазначення номера свідчення); пор.: *Документи волинського злочину...*, цит. вид., т. 1, с. 255, поз. 1581.

⁶⁷ Матвіївці (Матвеївці), село, фільв., гм. Катербург, Кременецький пов., Волинське воев.

⁶⁸ У BOZW знаходиться запис: Невядоський/Невядомський/Невядовський Владислав; місцем злочину була однак кол. Озеряни-Шляхетські.

ви робите?»^a і чула постріли^a, і після цих пострілів крик затих, а наступного дня було видно сліди крові, яку потім дружина Тимка Остапука зтирала. А Тимко Остапук вивіз Невядомського, що його дружина бачила. Дружина вбитого живе з сином у Кременці і вона це розповідала та Канська Людвика, яка сиділа з нею під кущем. У тому ж селі були вбиті Марія Людкевич – близько 47 років, Юзефа Нівінська – ^bдо 30 р[оків]^b у стані вагітності, і Юлія Голецька⁶⁹ – 17 років – та її бабуся Голецька⁷⁰. Ці 3 останні – в дорозі до Кременця, а Нівінська вдома на порозі, коли несла траву наприкінці серпня. Убивцею [був] українець з того самого села – Григорій Морозук.

Показання дають 18 січня 1944 р.

^aМогілевич Зигмунд і дружина Анастасія. ^bВони проживають: Львівський іподром⁷¹.

[поз.] 1776⁷²

^r Містечко Мізоч⁷³ і пар., Дубенський пов.

Велика укр[аїнська] банда з Мізоча та сусідн[их] сіл напала на містечко 5 серпня [19]43 р. і вбито понад 500 осіб і спалено містечко. Чоловік, який дає показання, утік, а коли повернувся, застав дім спалений і сина, вбитого кулею і порубаного на посту

[с. 92]

охорони, якої, з боку поляків, він був членом. Військо відігнало банду і відбувся загальний похорон, але ще залишаються вбиті під завалами, бо не було кому зайнятися витягуванням. Банда складалася з чоловіків і жінок, озброєних гвинтівками, ножами, топорами. Жінки також вбивали.

Показання дає 19 січня 1944 р.

^rЯн Моїнський^r

^dВеликі Мости *ad* Жовква напад 27/28 близько 17 сімей^{d74}

[–]^e

[поз.] 1777

^c Село Ганачів, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

Перший напад стався 3 лютого [1944 р.] о пів [на] 9:00 год. ввечері і тривав до 12:00 год. Участь брали українці. Частина керівництва банди була відмінно озброєна та військово підготовлена. Походила з Бережанського [пов.]. Допомогали їм українці з сусідніх сіл. Ті їм показували, де проживають поляки. У нападі брали участь хлопці та дівчата школярі. Вони мали завдання палити будинки. Вони несли з собою запалені смолоскипи. Бандитів було близько 800. Вони мали ручні та автоматичні гвинтівки, гранати, гранатомети, важкі кулемети, сокири, багнети. Село, оточене з усіх боків, не могло дати відсічі. Бандити швидко зламали короткотривалий опір. 55 осіб було вбито варварським способом, наприклад: забиті сокирою, застрелені, спалені живцем. З числа 19 тяжко поранених – 2 померли. Спалено загальну кількість житлових будинків та господарських споруд – 228. Живого

^{a-a} *Надписано над і після цих.*

^{b-b} *Надписано над у стані вагітності.*

^{b-b} *Власноручні підписи свідків, зроблені тією ж рукою.*

^r *З цього місяця зміна почерку.*

^{r-r} *Власноручний підпис свідка, поруч параф зеленим чорнилом.*

^{d-a} *Записка здійснена синім чорнилом рукою свідка.*

^e *Власноручний нерозбірливий підпис свідка.*

^c *Від цього місяця зміна атраменту на чорний та почерку – рука 3; від цього аркуша введено поле з лівого боку, виділене червоною лінією.*

⁶⁹ У BOZW знаходиться запис: Голецька Юлія; вік: 16 років, місце злочину співпадає.

⁷⁰ У BOZW записано: Голецька Францишка; вік: 70 років; «убита разом з онучкою Юлією».

⁷¹ Ідеться, ймовірно, про будівлі на території іподрому ім. Фридерика Юрійовича на Персенківці у Львові.

⁷² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 219 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 416.

⁷³ Мізоч, містечко, гм. Мізоч, Здолбунівський пов., Волинське воєв.

⁷⁴ Записка, що є доповненням поз. 1771.

^a інвентаря 79 голів загинуло в полум'ї. 7 лютого [1944 р.] відбувся маніфестаційний похорон убитих за величезної участі [^б] місцевого населення та двох священників із Перемишля. Убитих поховали в спільній могилі в трунах. Другий напад стався 10 квітня [1944 р.] у Великодній понеділок близько 3:00 год. ночі і тривав до пів [на] 2:00 після полудня. У нападі брала участь із тисяча бандитів. Більша частина в німецькому уніформі та озброєнні. Доходили чутки, що це були [^в] українські партизани, спеціально доставлені *ad hoc* зі Східних Карпат. Партизани тягли з собою гармату. По дорозі їх розбили німці в Свіржі⁷⁵, гармату забрали. Німці порушили їхній порядок. Тому вони запізнилися і прибули до села в понеділок, а не так, як прагнули прийти, у Великодню неділю вранці під час воскресної літургії. Гарматою вони хотіли знищити два кам'яні опорні пункти – парафіяльний будинок і церкву. Допомогу та інформацію їм надавали місцеві [^г] українці. Оскільки самооборона села виявилася занадто слабкою і було неможливо захистити все село, обмежилися лише обороною трьох точок: церкви, двох парафіяльних будинків і школи. Під час нападу загинуло 47 місцевих людей, переважно жінок і дітей. Жертви були вбиті варварським способом: сокирою, застрелені, проколоті багнетом, спалені живцем або задушені. Більша частина села була матеріально знищена через підпали. Близько 250 житлових будинків та велика кількість господарських споруд стали жертвами пожежі. Оскільки не могло бути мови про подальшу оборону та утримання села на посту через суттєвий^д брак зброї, ^е наказано примусову евакуацію жінок, дітей, старців і тяжко поранених. Як зборні пункти [^є] було визначено* для евакуації: Білку⁷⁶, Чишки⁷⁷, Перемишляни, Львів. Евакуація мала відбутися, оскільки село було знищене в основах господарських і житлових будівель населення з Ганачева, Ганачівки і двох присілків Ганачева – Загури⁷⁸ і Закаменя⁷⁹. Евакуацію здійснило командування місцевої самооборони при значному мовчанні німецьких властей. Ганачівка, Загура і Підкамінна були повністю знищені. На Загурі, розташованій поблизу лісу, українці [^з] грабували і вбивали до пів [на] 2:00 год. вдень. До подальших жертв нападу через чотири [^и] дні приєдналися сім нових жертв, не кажучи вже про тяжко поранених, яких перевезли до Білки або до лікарні у Львові. Ці семеро вбитих загинули під час евакуації. В Ганачеві, як у пункті збору всіх навколишніх польських сіл, залишилися тільки чоловіки для оборони. Ситуація в селі після нападу стала безнадійною через облогу і оточення Ганачева українськими бандами, через відсутність підтримки з боку німецьких властей та слабкий і запізнений інтерес відповідних польських чинників у Львові, а також через відсутність боєприпасів і зброї. Ситуація є критичною і незабаром станеться

^a Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

^б У документі викреслено і.

^в У документі викреслено в; у документі укр.

^г У документі Свіжі.

^г У документі викреслено з.

^д У документі суттєвої.

^е Лворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^є У документі викреслено приз.

^ж У документі з помилкою.

^з У документі тут і нижче Загора, Загужя.

^и У документі Підкам'яної.

^і У документі викреслено мор.

^і У документі викреслено 7.

⁷⁵ Свірж, містечко, гм. Свірж, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

⁷⁶ Білка, село, двір, гм. Янчин, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

⁷⁷ Чишки, село, двір, гм. Чишки, Львівський пов., Львівське воев.

⁷⁸ Загура, присілок, гм. Ганачів, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

⁷⁹ Закамін, присілок, гм. Ганачів, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

критичний перелом, якщо не ^[а] надійде швидко та велика допомога. Жертв поховали в основному без домовин у спільній могилі на цвинтарі. З місцевого населення та

[с. 95] ⁶ через загальний смуток ніхто не був на похороні.

Свідчення було дано 18 квітня 1944 р.

^вЦелестин [-]^в

[поз.] 1778

Село Павлів, гм. Холоїв^г, Радеківський пов., пар. Холоїв^г [Тернопільське воєв.]

Свідок доповнює показання свідків про Павлів, подані раніше. Загинули тоді: Міщук Пйотр⁸⁰ – 68 років, Сус Юзеф⁸¹ – 20 років, Шнайдер Владислав – 36 років. Вони загинули після загального вбивства, [вчиненого] українцями з Павлова. 8 км від Павлова знаходиться село Топорів, гм. на місці, [г] староство Кам'янка-Струмилівська. Різниця між нападами на Павлів та Топорів полягає в тому, що на Павлів напала організована банда українських СС, а на Топорів місцеві українці, одягнені по-цивільному та [в] советську форму. Радянські зірки на капелюхах були з червоного паперу, бо по дорозі вони їх утратили. До села приїхало 18 підвод бандитів, і тут вони розділилися на відповідні групи для нападу. Три вози під'їхали до парафіяльного будинку. У доповнення додає, що напад відбувся 14 лютого 1944 р. перед 5:00 год. після полудня. На плебанії з чоловіків був лише ксьондз. Решта це була сім'я священника Шуби⁸² або кілька осіб з околиці, які тут приходили ночувати для охорони, що складалася переважно з жінок та дітей. Чоловіки приходили на ніч трохи пізніше. Бандити вистрілили в брата свідка, о. Кушинського Яна⁸³ – 27 років. Священник швидко зачинив двері. Тоді бандити вдерлися на парафіяльний будинок іншими

[с. 96] ^а дверима. Плебанію повністю пограбовано. Священнику наказали йти разом і показати, де зброя. По дорозі били священника і катували. Потім йому наказали сісти на підводу і хотіли забрати з собою. Але ксьондз сказав: «Убийте мене, але я звідси не підую!». Тоді стріляли в священника і покладали його мертвим. Інші присутні на парафії викупилися від смерті золотом. Одночасно було здійснено напади на пошту, аптеку та будинок п[анства] Ляшків. Загалом тоді загинуло 10 осіб. Убиті: Філярівський Владислав⁸⁴ – 29 років, листоноша⁸⁵ – близько 40 років. Ці загинули на місці, були застрелені, окрім того Філярівський [г] – був ударений по голові^ж пляшкою з нафтою і мав багато скла в голові. Забрали з собою Неспалу⁸⁶ – близько 20 років, і сина органіста⁸⁷ –

^а У документі викреслено настане.

^б Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

^{в-в} Власноручний підпис свідка зеленим чорнилом, прізвище нерозбірливе.

^г У документі Голоїв.

^г У документі викреслено повіт.

^е Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^с У документі Інший.

^ж У документі викреслено мав в гол.

⁸⁰ Пор.: BOZW; дата злочину: 1/2 квітня 1944 р.

⁸¹ Пор.: BOZW; дата злочину: 1/2 квітня 1944 р.; пор. поз. 1781.

⁸² О. Кароль Марцин Шуба (1879–1956), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1903 р., потім працював катехитом у різних парафіях Львівської архідієцезії; у 1934 р. вийшов на пенсію та оселився в Брюховичах поблизу Львова; в 1946 р. експатрійований, розпочав пастирське служіння на території Тарнівської дієцезії (М. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 783).

⁸³ Пор.: BOZW; вік: 29 років; пор. поз. 1710, 1781.

⁸⁴ Пор. поз. 1710.

⁸⁵ Ідеться про Яна Забаву (пор. поз. 1710).

⁸⁶ Пор.: BOZW, де записано: Неспол Геновефа/Неспал Геновефа.

⁸⁷ Ідеться про Юзефа Коцупера (пор. поз. 1710).

близько 20 років. Вони зникли безвісти. На місці від кулі загинула родина Ляшків, всього 4 особи: Ляшек⁸⁸ із дружиною і 2 дітьми.

Свідчення було дано 18 квітня 1944 р.
^aКушинський Пйотр^a

[поз.] 1779

Село Щерецька Гута, гм. Бродки⁸⁹, Львівський пов., пар. Бринці [Львівське воев.]. Напад стався 15 квітня [1944 р.] близько 7:00 год. ввечері. Українці з сусідніх сіл говорили місцевим полякам, що їм нічого не загрожує, бо нічого поганого з ними⁶ не станеться. Так само говорили в навколишніх селах, а потім їх убивали. Тому особливо чоловіки вже довгий час ховалися на ніч. Пам'ятного дня чоловіки якраз прийшли додому на вечерю. Тоді увірвалися бандити. Свідок не може встановити їхню кількість.

^a Вони були одягнені в німецьку форму, [були] в шоломах. Вони мали ручні гвинтівки та гранати. [с. 97] Оскільки поляки не були озброєні, вони почали тікати в ліси. У тих, хто втік, стріляли. Від куль упало п'ять чоловіків. Бандити спалили все село, навіть масток. Прізвища вбитих: Шляхетко Вавжинець – 30 років, Шляхетко Мечислав – 22 роки, Колодзей Вацлав⁹⁰ – 35 років, Колодзей Войцех⁹¹ – 60 років, Тарновський Ян⁹² – 47 років, брат чоловіка, який дає показання.

Свідчення було дано 18 квітня 1944 р.
+++^r Купінецький Ян
^rТарновський Юзеф^r
^rШляхетко Міхал^r

[поз.] 1780

Село Воля-Висоцька, Жовківський пов., пар. Жовква

Напад стався з 30 на 31 березня [1944 р.] о 10:00 год. вечора. Близько 300 бандитів напало на село. На кожен будинок припадало близько 15 бандитів, які оточували будинок. Вони вбивали лише чоловіків. Бандити склалися з українців місцевого села та сусідніх. Вони мали цивільний одяг та німецьку форму. В них були гвинтівки та кулемети, пістолети і гранати. У нападі загинули^a від куль: Ковальович Ян – 62 роки, Мокодонський Ян (син Куби) – 50 років, Мокодонь Міхал – 65 років, Ковальович Міхал (син Сибка) – 73 роки, Ковальович Анджей – 70 років, Ковальович Вавжинець – 42 роки, Ковальович Міхал⁹³ (син Анджея) – 39 років, [с] Жехачек Тадеуш⁹⁴ – 21 рік, Жехачек Юзеф⁹⁵ – 19 років, Ѓдакович Пйотр⁹⁶ – 70 років, Зежицький Францишек – 30 років – побитий жорстоким способом, щелепа розбита, зуби вибиті, але він ще живий. Мокодонський Ян (син Міхала) – 58 років – йому обмотали голову ганчір'ям, покляли на землю і двічі вистрілили йому в голову. Спалені у своїх господарствах: Дучемінський Францишек – 52 роки, Ковальович Міхал (син Яна) –

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі йому.

^b Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

^r Власноручний знак свідка.

^{r-r} Власноручний підпис свідка.

^a У документі загинуло.

^e У документі викреслено Мокодонський Ян (син Міхала).

⁸⁸ Пор. поз. 1710.

⁸⁹ У II Речі Посполитій належала до гм. Красів.

⁹⁰ Пор.: BOZW; дата злочину: 13 квітня 1944 р.

⁹¹ Пор.: BOZW; вік: 70 років, місце злочину: 13 квітня 1944 р.

⁹² Пор.: BOZW; вік: 28 років, дата злочину: 13 квітня 1944 р.

⁹³ Пор.: BOZW, де записано: Ковалевич Міхал; вік: 40 років.

⁹⁴ Пор.: BOZW; вік: 18 років.

⁹⁵ Пор.: BOZW; вік: 20 років.

⁹⁶ Пор.: BOZW, де існує запис: Ѓдакович, ім'я відсутнє; вік: 75 років.

[с. 98] ^a 35 років, Ѓдакович Себастьян – 50 років, Ѓдакович Юзеф (син Пйотра) – 32 роки. Жінки та діти врятувалися, оскільки не спали в хатах. Після вбивства ті, хто вижив, виїхали до Жовкви.

Село Липина, пов. і пар. як вище. Того самого дня, але раніше ті самі бандити увірвалися до села Липина. Тут убили Савку Вавжинця – 55 років, і Куниша Станіслава – 35 років. Останнього спочатку пошматували багнетами, а потім кинули у вогонь його власного палаючого будинку. Німецькі вартові відразу після інциденту, побачивши пожежу з Жовкви, прибули^b до згаданих сіл, але, переконавшись, що вбивають лише поляків, повернулися^c до міста.

Свідчення було дано 19 квітня 1944 р.

^e Дучимінський Роман^f

[–]^g

[поз.] 1781

Село Дмитрів, гм. Холоїв^a, Радеківський пов., пар. Холоїв [Тернопільське воев.]

У доповненні до свідчень п[ана] Кушинського Пйотра⁹⁷ свідок наводить список убитих у пар. Холоїв [с]^e в селі^c Дмитрів: Зюлко Катажина – 69 років, Завадська Розалія – 42 роки, Завадський Анджей – 43 роки, Завадська Яніна – 13 років, Завадська Антоніна – 10 років, Завадський Юзеф – 7 років, Щепанський Лукаш – 70 років, Птак Юлія – 40 років, Птак Францишка – 14 років, Маковський – 17 років, Комонович – 46 років, Комонович – 42 роки, Комонович – 15 років. Село Павлів: Сус Францишек⁹⁸ – 50 років, Сус Юзеф⁹⁹ – 20 років, Сус Ян¹⁰⁰ – 52 роки, Сус Марія¹⁰¹ – 43 роки, Сус Стефан¹⁰² – 16 років, Янішевський Міхал¹⁰³ – 38 років, Янішевська

[с. 99] * [з] Анастасія¹⁰⁴ – 30 років, Янішевська¹⁰⁵, Коркош Юзеф¹⁰⁶ – 54 роки, Коркош Станіслав¹⁰⁷ – 40 років, Спачинський Кароль¹⁰⁸ – 74 роки, Терліковський Станіслав¹⁰⁹ – 50 [років], Терліковська Казимира¹¹⁰ – 19 років, Терліковська Ядвіга¹¹¹ – 13 років, Купровський Міхал¹¹² (батько священ-

^a Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^b У документі приїхали.

^v У документі повернулася.

^{g-h} Власноручний підпис свідка.

^g Власноручний нерозбірливий підпис свідка.

^д У документі виправлено Голоїв на Холоїв.

^e У документі викреслено в гмінах.

^{c-c} Надписано над Дмитрів.

^{*} Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

³ У документі викреслено Антоніна.

⁹⁷ Пор. поз. 1778.

⁹⁸ Пор.: BOZW.

⁹⁹ Пор.: BOZW; пор. поз. 1778.

¹⁰⁰ Пор.: BOZW.

¹⁰¹ Як вище.

¹⁰² Пор.: BOZW; «син Яна і Марії».

¹⁰³ Пор.: BOZW; «чоловік Анастасії. Вбитий з дружиною і дочкою».

¹⁰⁴ Пор.: BOZW; «дружина Міхала. Вбита з чоловіком та дочкою».

¹⁰⁵ Пор.: BOZW, де існує запис: Янішевська, ім'я відсутнє; «дочка Міхала і Анастасії».

¹⁰⁶ Пор.: BOZW; вік: 66 років, коваль.

¹⁰⁷ Пор.: BOZW.

¹⁰⁸ Пор.: BOZW; вік: 70 років.

¹⁰⁹ Пор.: BOZW; «убитий з дочками Казимирою і Александрою».

¹¹⁰ Пор.: BOZW; «убита з батьком і сестрою Александрою».

¹¹¹ Йдеться, ймовірно, про зазначену в BOZW Александрю Терліковську; вік: 14 років.

¹¹² У BOZW існує запис: Копровський Ян; нар. у 1879 р.

ника¹¹³) – 75 років, Блондек Анастасія¹¹⁴ – 70 років, Кушинський Ян¹¹⁵ – 72 роки (батько священника¹¹⁶), Яворський Юзеф¹¹⁷ – 18 років, Яворський – 65 років, Самборський Станіслав¹¹⁸ – 70 років, Мазуркевич Францишек¹¹⁹ – 60 років, Трохімчук Ян¹²⁰ – 35 років, Терліковська Францишка¹²¹ – 14 років, Завадський Пйотр¹²² – 28 років, Поденовський Александер – 34 роки, о. Кушинський Ян¹²³ – 29 років, Мотець Зофія і її наречений, Міńczук Пйотр¹²⁴ – 70 років. Село Витків: Пйотровський Юзеф¹²⁵ – 28 років, Бихавський Ян – 55 років, Бихавська Йоанна – 50 років, Собуцький Едвард – 27 років, Шанер Яніна – 29 років, Вернер Анастасія (Тернівка¹²⁶) – 45 років, Вернер Ян (Сушно¹²⁷) – 44 роки, Вернер Анастасія (Сушно) – 42 роки, Чарнецький Міхал – 55 років, Чарнецька Анна – 53 роки, Стоцька Марія – 65 років, Козловський Францишек – 38 років, Лінард Болеслав – 21 рік, Зоммер Кароль – 39 років, Ожга Базилі – 50 років, Боюш Ян – 45 років, Боюш Юзеф – 15 років, Данік, Данік, Дзадош, Ожга, Лінартчук Юзеф – 35 років, Данік Францишек – 21 рік, Грегорчик Анна – 28 років, Грегорчик Єжі – 8 років, Антоневиц Єжі, Росоловський Францишек, Капровський Казимеж, Бартоховський, Немець Рудольф – 40 років, Немець Марія – 32 роки, Немець Тадеуш – 4 роки, Немець Анна – 2 роки, Карасінський Болеслав – 21 рік, Собецький Лукаш – 60 років, Собецька Анна – 58 років, Кумах Ізидор – 45 років, Кумах Тадеуш – 14 років, Кумах Ян – 6 років, Грабовський Владислав – 32 роки, Пішибила Станіслав – 28 років. Банди склалися з місцевих та приїжджих українців. Мали машинні і ручні гвинтівки, гранати, багнети. Жертви свої вбивали жорстоко. Напади відбулися в останні дні березня 1944 р.

Свідчення було дано 19 квітня 1944 р.

[–]^a

^b [поз.] 1782

Село Тишівка¹²⁸, гм. Бунів, Яворівський пов., пар. Краковець¹²⁹

Напад стався 7 квітня [1944 р.] о 9:30 год. ввечері і тривав до 8 квітня [1944 р.] до 4:00 вранці. На село напало 300 бандитів. Вони склалися з українців із сусідніх сіл. Свідки їх упізнали. Вони були в цивільному одязі. Мали кулемети, ручні гвинтівки, гранати, автомати, пістолети та багнети. Вони оточили село і підпалили його ручними гранатами. По тікаючих відкрили вогонь. 172 особи врятувалися, втікаючи до сусідніх сіл, 52 особи загинули від куль або [†] [були] спалені у своїх домівках, двоє людей поранено. Село було суто польським. Навколо були українці. Після відходу

[с. 100]

^a *Власноручний, нерозбірливий підпис свідка.*

^b *Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.*

^c *У документі Кроковець.*

^d *У документі викреслено від.*

¹¹³ О. Пйотр Купровський (1905–1966), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1931 р.; у 1941–1944 роках адміністратор пар. Рава-Руська. Внаслідок ескалації нападів УПА у травні 1944 р. він виїхав до Тарнівської дієцезії (М. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 401).

¹¹⁴ Пор.: BOZW.

¹¹⁵ Як вище.

¹¹⁶ Пор. поз. 1778.

¹¹⁷ Пор.: BOZW; вік: 16 років.

¹¹⁸ Пор.: BOZW.

¹¹⁹ Як вище.

¹²⁰ Пор.: BOZW, де записано: Трухемчук Ян.

¹²¹ Пор.: BOZW.

¹²² Як вище.

¹²³ Пор. поз. 1778.

¹²⁴ У BOZW з'являється запис: Міщук Пйотр.

¹²⁵ Пор.: BOZW; вік: 30 років.

¹²⁶ Тернівка, село, гм. Новий Витків, Радеківський пов., Тернопільське воєв.

¹²⁷ Сушно, село, фільв., гм. Новий Витків, Радеківський пов., Тернопільське воєв.

¹²⁸ Населеного пункту не встановлено. Імовірно, йдеться про село Пишівка, гм. Шутова, Яворівський пов., Львівське воєв.

¹²⁹ Краковець, місто, гм. Краковець, Яворівський пов., Львівське воєв.

бандитів мешканці на деякий час повернулися до села і поховали загиблих на подвір'ях своїх осель. Потім вони залишили село. Прізвища вбитих: Геленяк Агата – 55 років, Баяк Фелікс¹³⁰ – 50 років, Баяк Катажина – 47 років, Баяк Станіслав – 16 років, Баяк Францишек – 13 років, Баяк Тереса – 8 років, Баяк Станіслава – 4 роки, Баяк Людмила – 2 роки, Марек Станіслав¹³¹ – 43 роки, Марек Марія – 38 років, Марек Францишек – 8 років, Марек Кристина – 3 роки, Шкляний Владислав¹³² – 2 роки, Марек Войцех¹³³ – 66 років, Марек Людвик – 29 років, Марек Зофія – 26 років, Марек Барбара – 58 років, Марек Юзеф – 4 роки, Марек Зигмунд – 4 роки, Марек Лешек – 8 років, Марек Зофія – 5 років, Господ Гелена – 27 років, Господ Станіслав – 3 роки, Господ Луція – 6 років, Марек Розалія – 78 років, Марек Броніслава – 24 роки, Марек Казимеж – 2 роки, Марек Едвард – 3 роки, Куліпіда Яніна¹³⁴ – 18 років, Марек Марія – 35 років, Нога Софія¹³⁵ (українська служниця), Войнар Катажина¹³⁶ – 53 роки, Маркоцька Анеля – 22 роки, Маркоцький Генрик – 2 роки^a, Войнар Ян¹³⁷ – 18 років, і інші.

Свідчення було дано 20 квітня 1944 р.

^bПиж Алойзи^b

^bШкляний Томаш [?]^b

[с. 101] [поз.] 1783¹³⁸

Село Новородчиці^a, Острозький пов., пар. Новород[чиці], gm. Новомалин [Волинське воєв.]
Убиті в селі: Теліцький Марцин – 45 р[оків] – поколений у хаті, Теліцька Казимира, дружина – 38 р[оків] – поколото також у хаті, і син Стефан – 11 р[оків]. Бандити скинули трупи до картопляного підвалу, забили двері й залишили їх там. Про це розповів сусід-українець.

Показання дає 21 січня [19]44 р.

^bМаліновська Пауліна^b

[поз.] 1784¹³⁹

^a Село Новий Загорів^a, Горохівський пов., пар. Конюхи¹⁴¹

Шумська Юлія – 43 роки, її син Мечислав. Були застрелені в липні [19]43 р. Показання дає сестра вбитого.

^aКароліна Рачинська^a

^a У документі викреслено 3.

^{b-b} Власноручний підпис свідка.

^b У документі Новородчиці.

^a З цього місця зміна почерку – рука Уриулі Шумської.

^a У документі Загорів.

^{a-a} Власноручний підпис свідка червоним олівцем.

¹³⁰ Пор.: BOZW, де записано: Баян Фелікс; вік: 60 років, місце злочину: Пишівка/Регберг.

¹³¹ Пор.: BOZW; вік: 55 років; «убитий разом з дружиною [...] і двома дітьми».

¹³² У BOZW знаходиться запис: Шкляний, ім'я відсутнє. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «Дитина Войцех Шкляний».

¹³³ Пор.: BOZW; вік: 65 років; «убитий разом з дружиною (63 роки), сином Людвиком (35 років), дочкою (заміжною) Зофією (20 років), трьома дітьми Людвика (6, 4 і 2 роки) та дитиною Зофії (1 рік)».

¹³⁴ У BOZW згадується Кульбіна Яніна; «служниця у Анджея Марека».

¹³⁵ Пор.: BOZW; вік: 25 років; «служниця у Францишека Марека».

¹³⁶ У BOZW записано: Войнар (сім'я); «сім'я Войцеха Войнара, дружина (60 років), дочка (21 рік), син (17 років) і внук (2 роки)».

¹³⁷ Можливо, це був син Войцеха Войнара, йому було – за BOZW – 17 років.

¹³⁸ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 219 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 416–417.

¹³⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 218 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 417.

¹⁴⁰ Новий Загорів, село, gm. Хорів, Горохівський пов., Волинське воєв.

¹⁴¹ Парафія існувала у Новому Загоріві, але не була зайнята від початку війни. Тамтешні парафіяни відвідували богослужіння в церквах у Конюхах та Порицьку (L. Ropiek, *Świątynie Wołynia...*, цит. вид., с. 68).

[поз.] ^a 1784[a]¹⁴²

Село Новий Зборишів^б, гм. Брани [Горохівський пов., пар. Берестеч[ко]¹⁴³ [Волинське воєв.]
Близько 150 сімей, у тому 15 сімей поляків. Більшовики вивезли двох поселенців – один називався Нічек і друга Весоловська. [Вбиті:] Влосовський Пйотр – 55 років, дочка – 18 років, і брат Юзеф – 64 роки; Пйотр і Юзеф застрелені, а Францишка поколота багнетом, тіла вбитих поховали укр[аїнці]^в, ті самі, що вбивали. Одного укр[аїнця]^в було впізнано – це був житель того ж села – його звали Слабчук Володька. Солтиса звали Федір Машина [?], у цей період не було священника¹⁴⁴. До часу вбивств відносини між поляками та укр[аїнцями] були дуже добрими. Мацюрковський Юзеф – 54 роки, і вся сім'я, що складається з 7 осіб.

Буткевич Антоні – 65 років, Пашковський Каміл¹⁴⁵ – близько 65 років, Сахожевський – 60 років, і його дружина Зофія – 55 років, Зданевич Анджей – 40 років, і його дружина разом з двома дітьми^г, і сестра дружини Антоніна Крушина з дому Войцеховська, Францишка Крушина. Їх вбивали різними способами: поколени, порубані і застрелені. Це відбувалося з 16 на 17 липня 1943 р.

Показання дає дружина вбитого Влосовська, 27 січня [1944 р.]

^гВлосовська Теофіла^г

[поз.] 1785

^а Село Нараїв^с, кол. Станіславчик¹⁴⁶, гм. Нараїв-Місто^с, Бережанський пов., пар. Нараїв [Тернопільське воєв.]

Бандити не раз нападали на село та вбивали окремі родини. Більшого нападу на село не було. Решта мешканців знайшли на порогах своїх хат записки з наказом залишити село, інакше чекати-ме їх сильний обстріл. Тоді поляки покинули село. Це відбувалося в перші дні березня [1944 р.]. Бандити склалися з українців із сусідніх сіл. Вона не знає, як вони були одягнені чи яка в них була зброя, але чула, що мали гвинтівки та ножі. Чоловіка жінки, яка дає показання, два роки тому вбили українці, коли він проходив через сусіднє село. Називався Букартик Міхал – 36 років.

Свідчення було дано 20 квітня 1944 р.

^сМарія Букартик^с

^жм. Львів, вул. Берка Йоселевича, 6. Жінка, яка дає показання, приїхала з Бродів і 19 квітня [1944 р.] о 9:00 ранку вирушила за вказаною^з адресою^д до знайомої. Ця знайома була україркою, але здавалася нейтральною в політичному плані. Жінка, яка дає показання, хотіла дізнатися про долю цієї своєї знайомої. Тим часом у квартирі замість знайомої вона застала трьох українців. Вони наказали жінці, яка дає показання, зняти взуття. Налякана дівчина – 20 років – почала втікати на

^а У документі повторений номер показання.

^б У документі польською мовою з помилкою.

^в У документі укр.

^г У польському документі з помилкою.

^{г-г} Власноручний підпис свідка червоним олівцем, поруч параф синім чорнилом.

^д З цього місця зміна кольору чорнила на чорне та почерку – рука 3.

^е У документі гміна Нараїв.

^{с-с} Власноручний підпис свідка.

^ж Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

^з У документі вказаним.

^и У документі адресом.

^і Надписано над своєю.

¹⁴² Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 219 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 417.

¹⁴³ Від 1935 р. Новий Зборишів належав до пар. в Лобачівці (L. Popok, *Świątynie Wołynia...*, цит. вид., с. 53).

¹⁴⁴ Пар. в Лобачівці не мала власного пароха, її обслуговував о. Євген Кобилінський (1895–1969) з пар. Нове-Гнізно в Горохівському деканаті, священник Луцької дієцезії, який прийняв свячення у 1925 р. (M. Dębowska, *Materiały do dziejów diecezji luckiej...*, цит. вид., с. 79).

¹⁴⁵ Пор.: BOZW.

¹⁴⁶ Станіславчик, фільв., гм. Нараїв-Місто, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

подвір'я. Бандити напали на неї і, під приводом того, що вона вже вбила не одного українця і не хоче німців, а лише радянських, почали бити її кулаками і копати ногами в черевиках по всьому тілу. Свідка має синці на обличчі та грудях. Коли вона кашляє, їй боляче, і вона кашляє кров'ю. Потім автомобілем її відвезли до кримінальної поліції. Наступного дня після допиту німецькою владою її звільнили.

Свідчення було дано 20 квітня 1944 р.

^aДутка Марія^a

[поз.] 1786

Село Суховоля, гм. [6] Суховоля, Бродівський пов., пар. Суховоля

3 осені 1943 р. українські банди часто здійснювали нічні напади на село. Тоді вони грабували або вбивали окремих людей. Таким чином загинув 3 листопада 1943 р.⁸ ввечері чоловік жінки, яка дає показання, Янчин Антоні¹⁴⁷ – 46 років. Його сильно били по голові, вибили зуби і вбили двома пострілами з гвинтівки. Останній великий напад стався приблизно 8 січня [1944 р.] ввечері. [7] Він тривав із 4:00 год. дня до 2:00 год. ночі. Приблизно 1000 бандитів оточили село. Вони склалися з українців із сусідніх сіл та місцевих жителів. Були одягнені в цивільний одяг, німецьку і радянську військові форми та форму міліціонерів. Вони мали ручні гвинтівки, кулемети, автомати, гранати, багнети та ножі. Близько

[с. 104]

¹ 10–15 осіб заходили до одного будинку. Якщо когось заставали, то вбивали, а потім забирали цінні речі і підпалювали будинок. Загалом було вбито 49 осіб. Здебільшого вони стріляли і кидали у вогонь. Двом жертвам відрубали голови. Брата жінки, яка дає показання, Мазур Павла¹⁴⁸ – 22 роки – схопили по дорозі, здерли з нього одяг і взуття та у білизні на мотузці тягнули через село на шосе. По дорозі його запитували, чи совети близько, чи німці тікають тощо. Під час допиту його били. Ці муки тривали [від] 2 до 3 годин. Обидві руки були поколоті ножами, а потім його застрелили. Братову жінку, яка дає показання, Мазур Станіславу¹⁴⁹ – 20 років, застали вдома. Запитували, де її чоловік. Оскільки його не застали, [її] застрелили двома пострілами. Синам [1] убитої – 2- та 4-річним хлопчикам, наказали негайно покинути будинок. Потім господарство разом із загиблою спалили. Родини поховали своїх померлих на кладовищі без участі священника. Якщо родини не було на місці, тіла ховали німецькі власті.

Свідчення було дано 21 квітня 1944 р.

Одна зі свідків додає, що у пам'ятний день бандити увірвалися до будинку її тітки Мазур Анни – 50 років. Там її застрелили пострілами з гвинтівки, а будинок підпалили. Загибла згоріла до попелу. Ті, хто залишився живими, втекли до Бродів. Коли фронт наближався, чоловіків забрали копати окопи. Коли їх везли автомобілем, радянські війська почали стріляти по них. Тоді як німці, так і поляки рятувалися втечею. Чоловік жінки, яка дає показання, втік з кількома іншими до сусіднього села. Тут українці схопили його і вбили.

^aБроніслава Мазур^a

^aЄвгенія Мазур^a

^aЯнчин Антоніна^a

^aСис Ксеня^a

^{a-a} Власноручний підпис свідки.

⁶ У документі викреслено Броди.

⁸ У документі неправильно вказано дату 1944.

⁷ У документі викреслено Менше.

¹ Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

² У документі викреслено свідч.

¹⁴⁷ Пор.: BOZW; вік: 38 (43) років, дата смерті: 3 жовтня 1943 р. або 17 січня 1944 р.

¹⁴⁸ Пор.: BOZW; вік: 20 років.

¹⁴⁹ У BOZW записано: Мазур Станіслава; «вбита упівцями за нез'ясованих обставин у 1943 р.».

^a [поз.] 1787

[с. 105]

Село Руда Брідська¹⁵⁰, gm. у місці, Бродівський пов., пар. у місці
Напад стався приблизно 20 березня [1944 р.]. Близько 700 бандитів о 7:00 вечора оточили село. Вони були одягнені в цивільний одяг. Вони склалися [з] місцевих українців і жителів сусідніх сіл. Вони мали ракети, ручні та автоматичні гвинтівки, гранати, ножі та сокири. 8–10 бандитів заходили до одного будинку. Тут убивали поляків, а потім підпалювали будинок. Вони чекали, поки полум'я охопить увесь будинок. Лише після цього вони йшли. Свідка сховалася в ставку серед очерету. Двох її дочок, Брочковську Стефанію – 25 років, і Брочковську Магдалену – 30 років, тяжко поранили пострілами з гвинтівки. Свідка не знає, що з ними сталося. Чоловіка схопили, коли він утікав, і втопили в ставку. Його звали Брочковський Ян – 71 рік. Братову жінку, яка дає показання, Брочковську Марію – 52 роки – убили пострілом у голову, так що її голова була розтрощена. Малих дітей, а навіть жінок, заколювали ножами. Таким чином загинула, наприклад, Лабашук Анна – 40 років, з двома дітьми – 7 і 3 роки. [6] Жінка, яка дає показання, через старість не може сказати, скільки людей загинуло. Вона згадує 40 імен. Але їх було значно більше. Окрім того, є дуже багато пораниених. Напад тривав до 3:00 ранку.

Свідчення було дано 21 квітня 1944 р.

^b Агнешка Брочковська^b

[поз.] 1788

Село Вирів¹⁵¹, gm. Стрептів¹⁵², пов. Кам[']янка-Струм[илівська], пар. Горпин¹⁵³
Приблизно два тижні тому в селі знайшли листівки із закликом, щоб поляки до 6 квітня [1944 р.] покинули село, бо буде кривава розправа. Деякі поляки переселилися до сусідніх сіл. Чоловік, який дає показання, вивіз із Вирова^c дружину, дітей і матір, а сам охороняв господарство. 20 квітня [1944 р.] на заході сонця, бандити розпочали напад. Упродовж кількох днів вони озброєні ходили по селу. Були одягнені в цивільний одяг, свідок не може сказати, скільки їх було і яку зброю мали. Це були українці з навколишніх сіл. Будинки підпалили, до втікачів стріляли. Чоловік, який дає показання, рятувався втечею і не може сказати, якими були наслідки нападу.

[с. 106]

Свідчення було дано 21 квітня 1944 р.

^b Хшановський Ян^b

[поз.] 1789

Село Холоїв, gm. у місці, Радехівський пов., пар. Холоїв [Тернопільське воєв.]
Напад стався 13 квітня 1944 р. вночі. Оскільки поляки очікували нападу, то [a] свідка з матір'ю ховалися вночі на залізничній станції. Жінка, яка дає показання, не може сказати, скільки було бандитів, як вони були одягнені і яку зброю мали. Коли вони увірвалися в село, заходили до польських будинків. Тут вони вбили загалом шість осіб. Інші втекли. Пораниених кидали у вогонь палаючого будинку. Батько вбитої згорів так, що залишилися тільки кістки. Тому не відомо, як його мучили. Його звали Бендер Ян – 65 років. П'ятеро інших убитих мали сліди пострілів із гвинтівки. Звалися:

^a Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^b У документі викреслено Разом загинула.

^{b-c} Власноручний підпис свідка.

^c У документі Верів.

^c У документі Верова.

^d У документі викреслено жінку з дітьми ховалися.

¹⁵⁰ Руда Брідська, село, двір, gm. Станіславчик, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁵¹ Вирів, село, двір, gm. Великий Желехів, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

¹⁵² Стрептів не був осідком gm. для села Вирів.

¹⁵³ Горпин, село, двір, gm. Горпин, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

Клусек Францишек – 38 років, Клусек Юзеф – 15 років, Клусек Ванда – 16 років, Зева Адольф – 20 років, Ігнаци – 24 роки.

Свідчення було дано 22 квітня 1944 р.
^aЕмілія Юльова^a

[с. 107] ⁶ [поз.] 1790

Калуський повіт, пар. [8] Томашівці¹⁵⁴

Томашівці – напад стався [1] увечері з 9 на 10 квітня [1944 р.]. Поляки склали половину населення. Величезна, але невизначена кількість українських бандитів напала на цю громаду, що складалася з п'яти сіл. Томашівці-Марцеля^a, Дубина¹⁵⁵, Сиглів¹⁵⁶, Негівці-Пняки¹⁵⁷, Копанка¹⁵⁸. За даним знаком нападники одночасно підпалили всі будівлі. У підпалі також брала участь шкільна молодь. Утікачів розстрілювали з гвинтівок, рубали сокирами, кололи вилами. Тоді загинуло близько 20 осіб. Решта раніше виїхала до Калуша або рятувалася втечею. Поляки оборонялися лише епізодично. Після нападу ті, хто залишився живими, виїхали до Калуша або на захід. На тих, хто виїжджав, був здійснений напад у Копанці^ж. Тоді загинуло кілька десятків осіб. Чисельність поки що неможливо встановити. Родини шукають одне одного. Бандити склалися з українців – сусідів. Були одягнені в цивільний одяг. Прізвища вбитих: Баран Станіслав¹⁵⁹ – 60 років, Ята¹⁶⁰ – 60 років [3]. Сестру свідка, Сліву Станіславу – 19 років, яка втікала і перепливала річку, українець хотів ударити колесом по голові. Але вона ухилилася. Коли вона вийшла з річки, по ній почали стріляти. А потім її тримали за коси і душили за горло. [4] А потім хотіли проколоти ножем. Сильна дівчина вирвалася з їхніх рук. Тоді хтось сів їй на голову і тиснув на рани, щоб

[с. 108]

⁶ потонула. І тепер вона втекла. По дорозі її вдарили чимось по обличчю і набили око. Втомлена, вона зупинилася на мить. Тоді українець почав розпитувати її, чому вона тікає. Але він зжालився над нею і наказав швидко тікати звідси.

У втікаючого племінника свідка, 13-річного Богуслава Коцота, бандити кинули величезний камінь і влучили йому в груди. Потім чоловік намагався схопити його мотузкою, але він вислизнув. Молодий парубок вистрілив у нього, але не влучив. Обидва рукави одягу були прострелені. Але з усіх випробувань він вийшов неушкодженим. Церква і школа пограбовані та спалені.

Свідчення було дано 22 квітня 1944 р.

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.

^b У документі викреслено Калуш.

^г У документі викреслено вночі.

^г Надписано над напала.

^д У документі Томашівці-Марцелі.

^е У документі Пняки.

^с У документі Копанки.

^ж У документі Копанках.

^з У документі залишено вільне місце для вписування прізвищ жертв.

^и У документі викреслено Сі.

¹⁵⁴ Томашівці, село, двір, гм. Томашівці, Калуський пов., Станіславське воев.

¹⁵⁵ Населеного пункту не встановлено. Імовірно, йдеться про населений пункт Діброва в гм. Томашівці (поз. 1791).

¹⁵⁶ Населеного пункту не встановлено. Імовірно, йдеться про населений пункт Сихли в гм. Томашівці.

¹⁵⁷ Негівці-Пняки, селище, гм. Томашівці, Калуський пов., Станіславське воев.

¹⁵⁸ Копанка, селище, гм. Томашівці, Калуський пов., Станіславське воев.

¹⁵⁹ Пор.: BOZW; вік: 70 років.

¹⁶⁰ У BOZW з'являється запис: Ята Адам, вік: 52 роки.

[поз.] 1791

Село Діброва, гм. Калущ, пар. Томашівці [Станіславське воєв.]

Напад стався перед 10 квітня [1944 р.], було спалено всі, тобто вісім господарств. Убито сім чоловіків і одну дівчину. Інші втекли. Убиті носили прізвище Жаки¹⁶¹.

[поз.] 1792

Село Перекоси¹⁶². Спалено всі будинки. Вбито чотири особи. Напад стався [а] 3 квітня [1944 р.].

Убитий: Пікула Войцех¹⁶³ з дочкою¹⁶⁴ – 40 і 15 років; Вйонцек – 70 років. Решта осіб утекла.

[поз.] 1793

Село Землянка¹⁶⁵, Калуський пов., пар. Землянка (Довгий⁶ Войнилів)

Напад стався вночі 2 квітня [1944 р.]. Грабували, вбивали 2 січня 1944 р., палили. Близько 40 осіб сховалися у плебанії. Бандити оточили мурований будинок плебанії, стріляли і підпалили його соломною та горючими матеріалами. Замкнені втекли на горище і хотіли рятуватися втечею. Бандити стріляли до них. Врятувався лише один хлопець. Священник за замкненими читав молитву за вмираючих і часто повторював: Боже сильний, помилуй нас.

Замкнені спочатку кричали, але під впливом молитви

^впродовження: наступний аркуш^в

продовження^г заспокоїлися. Прізвище священника: Чуба Блажей¹⁶⁶ – близько 60 років. У лісі в токаря сховалися понад 20 осіб. Бандити напали вночі перед 2 квітня [1944 р.] і [г] винищили всіх, знущаючись над жертвами; 12 дітей утопили живцем у криниці. Інших рубали сокирами і розстрілювали. Уцілів лише 10-річний хлопчик, який пізніше загинув на плебанії. Українці вже два роки співають довгу пісню, частина якої звучить: «Поляків виріжемо, жидів задушимо, а Україну [а] збудувати^с мусимо».

[с. 111]

У всьому Калуському повіті, окрім міста, нема жодного поляка чи людей польського походження, жодного польського будинку. У Павликівці¹⁶⁷ загинуло дуже багато людей. У Калущі знаходиться лише кілька людей. Село Гуменів¹⁶⁸, Калуський пов.; це відбувалося між 2 і 9 квітня [1944 р.]. Польських родин було кілька. Ті сім'ї втекли. Залишилася лише сім'я Якубовича Міхала –

[с. 112]

^а У документі викреслено від.

^б У документі Довкий.

^{в-в} Дописано внизу сторінки.

^г У документі завершення розповіді на с. 111–112.

^г У документі викреслено руб.

^а У польському документі викреслено два слова.

^с Надписано над мусимо.

¹⁶¹ Пор.: BOZW, де з'являються записи: Жак Юзефа, Жак Міхал та Злочин в населеному пункті Діброва, село [Калуський пов.], у 1944 р.

¹⁶² Перекоси, село, гм. Томашівці, Калуський пов., Станіславське воєв.

¹⁶³ Пор.: BOZW; вік: 45 років.

¹⁶⁴ Пор.: BOZW, де існує запис: Пікула Геновефа; вік: 18 років.

¹⁶⁵ Землянка (Довгий Войнилів), село, гм. Томашівці, Калуський пов., Станіславське воєв.

¹⁶⁶ О. Блажей Чуба (1888–1944), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1920 р.; був вікарієм у пар. Гримайлів, Соколів, Монастирська; від 1931 р. адміністратор пар. Довгий Войнилів *vel* Землянка (J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 170–174). Пор.: BOZW, де зазначено, що о. Блажей Чуба був убитий під час нападів загонів УПА на польські господарства 31 березня / 1 квітня 1944 р. та 5/6 квітня 1944 р. «За іншими джерелами, його вбито 6 квітня 1944 р. разом із польськими родинами, які сховалися у плебанії» (поз. 1842*).

¹⁶⁷ Павликівка, село, гм. Войнилів, Калуський пов., Станіславське воєв.

¹⁶⁸ Гуменів, село, кол., гм. Верхня, Калуський пов., Станіславське воєв.

38 років. Якубович [а] сховав дітей у довіреного українця, який відвіз їх до дідусів і бабусь. [б] Коли він повернувся, то застав застрелену дружину на подвір'ї. Дружину звали Якубович – 30 років. Коли він став вимагати її, українці вистрілили в нього [в], роздягнули догола, прив'язали до товстого стовпа, оточили солом'яно і повільно опалювали. Палаючого обертали з усіх боків і підсмажували. Бачив це його 10-річний син. Помираючий жакливо кричав. Під Войниловом одного з поляків схопили, здерли з нього пасами шкіру, а потім повісили в лісі на його ж власній шкірі.
ГЮзеф Сліва^Г

[с. 109] [поз.] 1794¹⁶⁹

^Г Село Уршулін¹⁷⁰, пар., село, гм. Тучин

Рещинський Фольгенти – 85 років, пішов до лісу по губку, і там його вбили. [Ще] відбувалося на початку липня 1943 р.

Показання дає 18 січня [19]44 р.

^сА. Місевич^с

[поз.] 1795¹⁷¹

^с Колонія Ольгин¹⁷², Колодеже^{ж173}, село, Луцький пов. [з] [Волинське воєв.]

Бл[изько] 700 мешк[анців] пол[яків] бл[изько] 380 р[один]. Більш[овики] вивезли одну сім[ію]. Хшонтовський Ян – бл[изько] 70 р[оків], з дружиною і дочкою до Архангельська, бо не поїхав на підводі його син. 22 червня [19]43 р. українці із сусід[ніх] сіл, їх було до 150, близько 2 год[ини] по обіді ^инапали і загинула ^идружина чоловіка, який дає показання, Пауліна Шуринська – 43 р[оки], вдарена гвинтівкою по голові та вколота багнетом у груди при виїзді з хати. Тіло закопали укр[аїнці] на місці. Того самого дня загинула Рутковська Людка (Людвика). Тіла поховали біля Сенкевичівки, гміні, а селі Ковбані¹⁷⁴. Ніхто не попереджав, навпаки, надсиляли заспокійливі листи: «сидіть спокійно, бо нічого з вами не станеться». Але люди виїхали. Українці, які нападали, були з далекого села, тому він не знає їхніх прізвищ. До Німеччини на роботи вивезено Жмієвську Антоніну – 28 р[оків], ще одну польку і двох українців. Прізвище солтиса Уніжоний. Нічого не відомо про ставлення рус[ького] св[ященника] до поль[ського] нас[елення]. Кс[вондз]

^а У документі викреслено відс.

^б У документі викреслено В.

^в У документі викреслено і х.

^{Г-Г} Власноручний підпис свідка.

^Г З цього місця зміна кольору чорнила на синє та почерку – рука Уршулі Шумської.

^д У документі Оршулін.

^{с-с} Власноручний підпис свідка червоним олівцем.

^с З цього місця зміна кольору атраменту на чорний та почерку – рука 4.

^ж У польському документі з помилкою.

^з У документі викреслено Гор.

^{и-и} Надписано над дружина.

^і У документі Колбані.

¹⁶⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 219 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 417.

¹⁷⁰ Уршулін, кол., гм. Тучин, Рівненський пов., Волинське воєв.

¹⁷¹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 220 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 417.

¹⁷² Ольгин, кол., гм. Чаруків, Луцький пов., Волинське воєв. Ольгин належав до пар. Сенкевичівка.

¹⁷³ Колодеже, село, гм. Чаруків, Луцький пов., Волинське воєв. Колодеже належало до пар. Боремель.

¹⁷⁴ Ковбань, село, гм. Скобелка, Горохівський пов., Волинське воєв.

Добжанський¹⁷⁵, він раніше виїхав, а останній виїхав разом із людьми до Луцька, і вчитель також. Районний комендант Німеччини повідомив, коли виїжджати, і в зазначену год[ину] вони виїхали. Показання [дає] 20 січня [19]44 р.
^aШуринаський Стефан^a

[поз.] 1796¹⁷⁶

⁶ колонія Орішин, гм. Порицьк, Володимирський пов. [Волинське воєв.]. Олящик Антоні¹⁷⁷ – нар. у 1895 р., дружина Катажина¹⁷⁸ – нар. у 1904 р., Владислав¹⁷⁹ – нар. у 1909 р., Станіслава¹⁸⁰ – [нар.] у 1912 р. Вигнали їх

до лісу і там стріляли. Вистріляли там усю колонію; здерли з них взуття й одяг, а потім мотузками заштовхували людей в ями, які раніше викопали совети. Прискура Александер – нар. у 1903 р., і його 6 дітей – нар. від 1930 до 1939 р., його дівер/шурин Мумяк Антоні – більш ніж 60 років, і його сестра Чаплицька – нар. у 1905 р., і її дочка – 10 років. Сусід Водек Францишек¹⁸¹ – більш ніж 60 років, і його дружина – 65 років. Росада Станіслав¹⁸² – близько 57 років, його дружина¹⁸³ – близько 46 років, дочка Яніна¹⁸⁴ – 16 років, дочка Фелікса¹⁸⁵ – 13 років. Подканський Павел¹⁸⁶ – 62 роки, його дружина Катажина¹⁸⁷ – 45 р[оків], дочка Кароліна – 35 років – була глухоніма, дочка Марія¹⁸⁸ – 16 років, син Францишек – 14 років. Новацький Юзеф¹⁸⁹ пішов до наступного села Грушів¹⁹⁰ і там загинув, його дружина Марія – близько 50 років, убита, син Константі – близько 16 років, дочка Новацького, прізвище після шлюбу забуте, і її дитина при грудях. Новацька Яніна, невістка – близько 30 років, і 4 її дрібних дітей. Пашко Теофіл¹⁹¹ – 70 років, його дружина – близько 45 років, син Пйотр – близько 17 років, і ще один син, і дочка Цецилія – близько 14 років. Бира Марія¹⁹² – близько 27 років і троє її дітей. Вуйчик Міхаліна – нар. у 1915 р., 1 дитина – 5 років.

[с. 110]

^{a-a} Власноручний підпис свідка, поруч зелений параф.

⁶ З цього місяця зміна почерку – рука Уришулі Шумської.

¹⁷⁵ О. Станіслав Добжанський (1905–1943), римо-кат. священник Луцької дієцезії; свячення прийняв у 1930 р., а потім був вікарієм у Володимирі-Волинському та виїзним катехитом у Стенжаричах й Устилузі; з серпня 1934 р. виконував обов'язки адміністратора новоствореної пар. в Сенкевичівці; zagrożений арештом українською поліцією на службі у німців, вирушив до Луцька, а потім до Житомира, де працював до 12 серпня 1942 р., коли отримав призначення на настоятеля пар. Острівки; його вбила УПА 30 серпня 1943 р. разом із групою 1050 парафіян (М. Dębowska, L. Poppek, *Duchowieństwo diecezji łuckiej...*, цит. вид., с. 58–59).

¹⁷⁶ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, с. 220 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 417–418.

¹⁷⁷ Пор.: BOZW; нар. 13 травня 1895 р.; «убитий з дружиною та братом і сестрою (Владиславом і Станіславою) під час нападу на колонію Орішин/Оріщина».

¹⁷⁸ Пор.: BOZW; нар. у 1905 р.

¹⁷⁹ Пор.: BOZW; вік: 30 років.

¹⁸⁰ Пор.: BOZW; вік: 26 років.

¹⁸¹ Пор.: BOZW, де записано: Водак/Водек (сім'я); «2 невстановлені особи з сім'ї».

¹⁸² Пор.: BOZW, де існує запис: Росада Ян; «убитий з дружиною і дочками Яніною і Феліксою».

¹⁸³ Пор.: BOZW, де згадується запис: Росада Яніна; «вбита з чоловіком і дочками Яніною і Феліксою [...]». Поранену, попри прохання добити, було поховано живцем».

¹⁸⁴ Пор.: BOZW; вік: 18 років.

¹⁸⁵ Пор.: BOZW.

¹⁸⁶ Пор.: BOZW; «убитий разом з дружиною і 2 дітьми (Марією і Антонім) [...]». Врятувався син Францишек, схований у домашньому розсаднику дерев».

¹⁸⁷ Пор.: BOZW.

¹⁸⁸ Як вище.

¹⁸⁹ Пор.: BOZW, де записано: Новацький Юзеф/Казимеж.

¹⁹⁰ Грушів, село, фільв., гм. Порицьк, Володимирський пов., Волинське воєв.

¹⁹¹ У BOZW записано: Пашко (сім'я); «сім'я з 3 осіб».

¹⁹² Пор.: BOZW, де згадується запис: Бера Марія (з сім'єю); нар. 14 липня 1913 р.; «вбита бандерівцями разом з двома синами і двома дочками в липні 1943 р.».

[с. 111] Постулка Александер¹⁹³ – близько 80 років, і його невістка – близько 30 років, і двоє її дітей. Подканська – близько 27 років, і її двоє дітей. Космаля Францишка¹⁹⁴ – близько 50 років, і дочка її Казимира – нар. у 1919 р., Качмарський Ян¹⁹⁵ – нар. [а] у 1897 р., Ленарт¹⁹⁶ – близько 45 років, і її заміжня дочка Розалія. Гавлик Анна¹⁹⁷ – близько 40 років, і її дочка. Перський Станіслав¹⁹⁸ – близько 44 роки, і його дружина також у тому віці, ім'я Ельжбета¹⁹⁹, син Владислав²⁰⁰ – близько 14 років, Стефан – близько 10 років. З цієї хати загинуло 6 осіб. У цьому селі було близько 320 осіб – самі поляки, а лише одна укр[аїнська] сім'я. Більшовики вивезли 2 сім'ї: лісник Цюпа Казимеж і Качмарський вивезені. Усіх людей вбивали таким способом, як зазначено вище. [6] Старостою був Парфинюк, укр[аїнець] за нац[іональністю]. [Це] відбувалося 11 липня 1943 р.

Показання дає брат Олящик 28 січня [19]44 р.

^вОлящик^в

[поз.] 1797

Село Кугаїв^г, гм. Сокільники^г, Львівський пов., пар. Вовків [Львівське воєв.]

Напад стався у Великодню неділю 9 квітня [1944 р.] о 6:00 год. вранці. Близько 300 українців, одягнених у німецьку військову форму, напали на село. Мали гвинтівки, ручні гранати. Увірвалися в хату Калінського Станіслава. Шістьох членів цієї родини змусили лягти на землю, накрили дошкою, щоб кров не забризкала вбивцю, і розстріляли.

[а] З сусіднього фільварку одна людина зникла безвісти. Бандити мали

[с. 113] ^с намір напасти на інші будинки. Але вони натрапили на німецький військовий підрозділ, який вступив із ними в бій. Загибло 17 українців.

Свідчення було дано 22 квітня 1944 р.

^сЛазновський Ян^с

[поз.] 1798

Село Нестаничі, гм. Холоїв*, Радехівський пов., пар. Холоїв* [Тернопільське воєв.]. У Велику середу, тобто 5 квітня [1944 р.], вночі українці напали на дім Мітули Казимежа – 30 років. Нападений рятувався разом із синами, втікаючи в кущі. Тут його схопили, зв'язали руки за спиною, вели пів кілометра, а потім розстріляли. У перший день Великодніх свят, ³тобто 16 квітня ц. р.³, руських, українці застріляли двох українців за те, що їм було наказано виконати якесь завдання, а вони відмовилися. На другу ніч було вбито родину Павловських – чоловіка та дружину, а також Буковського Болеслава, який проживав у їхньому будинку, 46 років. Діти Павловських: Яніна – 25 років,

^а У документі років близько

^б У документі викреслено Заст.

^{в-в} Власноручний підпис свідка червоним олівцем, поруч параф синім чорнилом.

^г У документі Кохаїв.

^г У документі Милятичі.

^д У документі викреслено Калінського.

^е Праворуч аркуша виділено поле червоною лінією.

^{с-с} Власноручний підпис свідка.

^ж У документі Голоїв.

^{з-з} Надписано над руських.

¹⁹³ У BOZW зафіксовано 5-особову родину Постулків, убиту під час нападу на кол. Орішин 11 липня 1943 р.

¹⁹⁴ У BOZW з'являється запис: Космаля (сім'я); «2 невстановлені особи з сім'ї».

¹⁹⁵ У BOZW знаходиться запис: Качмарські (сім'я); «4 невстановлені особи з сім'ї».

¹⁹⁶ У BOZW записано: Ленарт (сім'я); «сім'я з 6 осіб».

¹⁹⁷ У BOZW з'являється запис: Гавлик (сім'я); «мати з дочкою».

¹⁹⁸ Пор.: BOZW, де записано: Перський, ім'я відсутнє; «вбитий з дружиною та 5 дітьми».

¹⁹⁹ Пор.: BOZW.

²⁰⁰ Пор.: BOZW, де записано: Перський, ім'я відсутнє; під тим записом знаходяться діти Ельжбети і Станіслава; кількість жертв: 5.

і Емілія – 19 років, тоді перебували в Радехові. Дізнавшись про смерть батьків, вони поїхали до Нестаничів, щоб поховати їхні тіла. В похороні брала також участь «українка»^а Бялек Катерина, яка належала до сім'ї Павловських. Через це як Бялек, так і Яніна, і Емілія були застрелені наступної ночі. Можливо, випадків було більше, але чоловік, який дає показання, виїхав до Львова.

Свідчення було дано 22 квітня 1944 р.

^бБеднарчук Владислав^б

^а [поз.] 1799

Село Тучне, гм. Тучне^а, Перемишлянський пов., пар. Тучне

На село були 2 напади: 1) 20 лютого [1944 р.], 2) 15 квітня [1944 р.]. Під час першого нападу на село напало близько 300 бандитів. Це були українці, частково одягнені у цивільний одяг, частково в німецьку військову форму. Мали автомати, ручні гвинтівки, гранати, сокири. Вони склалися з приїжджих і місцевих українців. Перегородили дорогу. Вбивали сокирами самих чоловіків. Тоді загинуло шість осіб. Решта втекла. Іншим разом бандитів було також

300. Оточили село, увірвалися до будинків, убивали всіх поляків: чоловіків, жінок і дітей, а потім підпалювали будинки. Цього разу лише стріляли. За втікачами також летіли кулі. Загинуло 70 осіб. Українці зараз виловлюють чоловіків. Жінок і дітей до 21 квітня [1944 р.] відпустили та дозволили втекти. З суботи навіть їх не випускають. У селі Прибень²⁰¹ знаходиться штаб української організації. Тіла вбитих поховали на кладовищі у спільній могилі. Прізвища спалених: Гурський Анджей²⁰² – 32 роки, його 2-річна дитина – Владислав, Осташевський Войцех²⁰³ – 26 років, Осташевська Вікторія²⁰⁴ – 55 років, Осташевська Катажина²⁰⁵ – 24 роки, Гурський Антоні – 17 років, Слабійський Францишек²⁰⁶ – 60 років, Слабійський Ігнаці – 7 років, Гурняк Марія²⁰⁷ – 35 років, Гурняк Казимира²⁰⁸ – 15 років, Тур Владислав²⁰⁹ – 16 років, Гурський Пйотр²¹⁰ – 65 років, Гурська Марія²¹¹ – 35 років, Вінницька Вікторія²¹² – 35 років, Іваскув Ігнаці²¹³ – 70 років, Іваскув Миколай²¹⁴ – 38 років, Гурська Марія – 60 років, Гурська Вікторія – 17 років, Стопира Катажина – 30 років, Гурський Войцех – 60 років, Гурська Марія – 60 років, Гурська Розалія²¹⁵ – 30 років, Гурський Марцин²¹⁶ – 30 років.

Свідчення було дано 24 квітня 1944 р.

^бСлабійський Міхал^б

^бІваночко Станіслав^б

[с. 114]

^{а-а} *Написано над участь; у документі Українка.*

^{б-б} *Власноручний підпис свідка.*

^в *Ліворуч на аркуші виділено поле червоною лінією.*

^г *У документі Добряничі.*

^г *У документі Пребень.*

²⁰¹ Прибень, селище, гм. Добряничі, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

²⁰² Пор.: BOZW; вік: 28/35 років; «катувальники викололи йому очі і нанесли кілька десятків ударів сокирою».

²⁰³ Пор.: BOZW; вік: 19 років; «убитий бандерівцями разом з матір'ю Вікторією і дружиною Катажиною».

²⁰⁴ Пор.: BOZW; вік: 65 років.

²⁰⁵ Пор.: BOZW; вік: 19 років; «убита бандерівцями разом із чоловіком Войцехом і тещою Вікторією».

²⁰⁶ Пор.: BOZW; вік: 63 роки.

²⁰⁷ Пор.: BOZW; вік: 45 років; «убита бандерівцями разом з дочкою Катажиною під час нападу на польські садиби. Застрелена, тіло спалено».

²⁰⁸ У BOZW знаходиться запис: Гурняк Катажина; вік: 12 років; «дочка Марії».

²⁰⁹ Пор.: BOZW; вік: 16 років; «убитий бандерівцями разом із матір'ю».

²¹⁰ Пор.: BOZW; вік: 76 років.

²¹¹ У BOZW з'являється запис: Гурська Марія; вік: 17 років; «убита бандерівцями разом з братом Марцином».

²¹² Пор.: BOZW; нар. 7 липня 1907 р.

²¹³ Пор.: BOZW; вік: 72 роки.

²¹⁴ Пор.: BOZW; вік: 45 років.

²¹⁵ Пор.: BOZW; вік: 28 років; «убита бандерівцями разом із чотирирічною дочкою».

²¹⁶ Пор.: BOZW; вік: 35 років.

[с. 115] [поз.] 1800²¹⁷

^a Село Печалівка⁶²¹⁸, пар. Печалівка, гм. Костопіль, Костопільський пов.

Яновський Антоні – 22 роки; був викрадений з поля, зв'язаний, кинутий на віз і вивезений у невідомому напрямку. Показання дає сестра 13 січня [1944 р.] Вбивство було на початку грудня.

^bС. Струменська^b

13 січня [1944 р.]

[поз.] 1801²¹⁹

Село Пустомити²²⁰, гм. і пар. Горохів

Ковальчук – близько 45 років, лісник, заарештований разом з лісничим Новацьким. Новацький убитий пострілом біля лісництва, оскільки чинив опір, а Ковальчук зник безвісти, [це] було в середині зими 1942 р. Дружина Ковальчук до липня була на господарстві. В липні Ковальчукову напали в будинку, побили сокирою, на руках мала по 2 поранення і кілька поранень на голові, двох старших дітей зарубали на місці, наймолодше 1,5-річне вдарене обухом. Лежало непритомне у колісці так довго, поки бандити її не підпалили; дитина отямилася і почала кричати, один із бандитів добив її сокирою. Уляновська – близько 40 років із трьома дітьми зарубані сокирою, її чоловік сховався у збіжжі; дочки Рома і Зофія поранені, лікувалися в Горохові в лікарні. У вбивстві брали участь укр[аїнці][†] з цього села: один був упізнаний дочками Уляновського – Ромою та Зофією, прізвище його Несторович, його батько є війтом цього села. Господарство з убитими було спалене. [Це] відбувалося в липні 1943 р.

[с. 116]

Показання дає 14 січня [1944 р.]

[†]Адрес Ядвіга[†]

Пустомити, гм. Свинюхи²²¹, пар. Скірче²²²

Уляновська Юзефа – 45 років, її дочка Леокадія – 17 р[оків], син Зигмунд – 13 р[оків], Здислав – 10 р[оків], Ванда – 8 р[оків], порубані сокирами в хаті 12 червня 1943 р.

Показання дає чоловік вбитої дня 18 січня [1944 р.]

[†]Константи Уляновський[†]

[поз.] 1802²²³

^a Село Печиховости²²⁴, земель[ний] маєток, пов. і пар. Горохів

1 квітня [19]43 р. напала банда українців, прибіл[изно] 150 осіб. Двір – пограбували його повністю, з 11:00 год. вечора до 2:00 вночі грабували та бенкетували, а при від'їзді розстріляли батька Міхала

^a Зміна кольору чорнила на світло-блакитне та почерку – рука Уришулі Шумської.

^b У документі Печалівка.

^{b-b} Власноручний підпис свідка червоном олівцем.

[†] У документі укр.

^{†-†} Власноручний підпис свідка.

^a З цього місця зміна кольору атраменту на чорний та почерку – рука 4.

²¹⁷ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 220 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 418 (без зазначення номера свідчення).

²¹⁸ Печалівка, село, фільв., хут., гм. Костопіль, Костопільський пов., Волинське воев.

²¹⁹ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 220–221 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 418–419. Пор.: BOZW, де записано: Злочин у м. Пустомити, кол. в днях 12/13 липня 1943 р.

²²⁰ Пустомити, село, кол., гм. Свинюхи, Горохівський пов., Волинське воев.

²²¹ Свинюхи, містечко, село, фільв., гм. Свинюхи, Горохівський пов., Волинське воев.

²²² Скірче, село, фільв., гм. Чаруків, Луцький пов., Волинське воев.

²²³ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 221 (у машинописі номер дописано олівцем); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 419 (з неправильним номером 1852).

²²⁴ Печиховости, село, фільв., гм. Підбереззя, Горохівський пов., Волинське воев.

Маковського²²⁵ – 68 р[оків], і матір Зофію²²⁶ – 68 років. Біля 12 липня [19]43 р. вбито всі сім'ї в селі. Розповіла про це чоловікові, який дає показання, дочка сестри Зофія Закшевська – 17 р[оків] і син сестри Ришард – 22 рок[и], які працювали в цьому маєтку і втекли до свідка. Чоловік, який дає показання, і його брат забрали тіла [а] вранці і поховали в Горохові.

Дано показання 19 січня 1944 р.

^бЗ. Маковський^б

[поз.] 1803²²⁷

Колонія Полянівка²²⁸, пар. Лисин, Дубенський пов.

Дня 29 квітня [19]43 р. об 11:00 год. ночі на колонію, що мала 36 номерів, напала банда українців із цієї колонії та сусідніх сіл у кількості прибіл[изно] 100 осіб. Серед них були, зокрема, українці: Владислав Миколайук з колонії, Ковальчук Теодор і Сочинський Яків також із колонії, з Охматкова²²⁹ Павло Казван. Інших свід[ок] знає з обличчя, а прізвища забув. Були вбиті: Роман Борух – понад 60 ^вроків^в (кульгавий), Станіслав Дудкевич – 45 р[оків], Сковрон Мечислав – 24 р[окі]. Той останній

^г пострілений не міг втекти, і його одяг загорівся ^гвід палаючого будинку^г. А коли його наздогнали, вбили, випустивши внутрішні органи. Вже зранку місцеві поляки поховали вбитих, і вся колонія виїхала, побоюючись подальших нападів.

[с. 117]

Показання дає 19 січня 1944 р.

^бП. Карасінський^б

^дЗайц Войцех, дівер/шурин чоловіка, який дає показання^д

[поз.] 1804

^с Село Глинна^{с230}, гм. Мала Плавуча^{ж231}, Зборівський пов.²³², пар. Мала Плавуча^з

Напад стався 16 квітня [1944 р.] пополудні. До села увійшло 50 українських нападників. Були в цивільному одязі, озброєні гвинтівками та автоматами. У селі було п'ять змішаних домів – чоловіки поляки, жінки українки. Бандити забрали на віз усіх чоловіків, зв'язали їм руки і вивезли до хати одного господаря. Тут невідомо, що з ними робили, як їх катували. У будь-якому випадку їм наказали пити горілку. А потім будинок із тілами підпалили. Прізвища вбитих: Зажицький Войцех – 30 років, Щестнович Бартломей – 40 років, Зажицький Ян – 32 роки, Зажицький Юзеф – 28 років, Ян – 55 років.

^а У документі викреслено ра.

^{б-в} Власноручний підпис свідка.

^{в-в} Надписано над понад.

^г З цього місця поле праворуч аркуша виділено синьою лінією.

^{г-г} Надписано над загорівся.

^{д-д} Власноручний підпис свідка, поруч параф зеленим чорнилом.

^с З цього місця зміна почерку – рука З.

^с У документі Глинне.

^ж У документі закреслено Плауча і надписано назву Полча.

^з У документі Полча.

²²⁵ Пор.: BOZW; нар. у 1875 р.; «до вересня 1939 р. працівник Податкової палати в Горохові». Разом із дружиною, після початку німецько-радянської війни, він переїхав з Горохова до маєтку Печиховости, який до війни належав його сестрі Марії Ваневич, уродженій Маковська (вивезеній разом із дочкою Марією в 1940 р. в Сибір).

²²⁶ Пор.: BOZW; нар. у 1875 р.

²²⁷ Пор.: *Protokoły księgi zielonej...*, цит. вид., с. 221 (у машинописі не вказано номера свідчення); L. Kulińska, *Dzieje Komitetu...*, цит. вид., с. 419 (без зазначення номера свідчення).

²²⁸ Полянівка, кол., гм. Княгинине, Дубенський пов., Волинське воєв.

²²⁹ Охматків, село, гм. Княгинине, Дубенський пов., Волинське воєв.

²³⁰ Глинна, село, гм. Мала Плавуча, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

²³¹ Мала Плавуча, село, гм. Мала Плавуча, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

²³² Населений пункт Глинна знаходився у Бережанському пов.

Сусідня колонія Окоп^{a233} налічувала 35 польських господарств. Полякам постійно казали українці, щоб вони поступилися, бо буде їм погано. Тому всі поляки покинули колонію 13 квітня [1944 р.].

Свідчення було дано 24 квітня 1944 р.

⁶Францишка Ляшковська⁶

⁶Юзефа Ляшковська⁶

[с. 118] ^a

Витяг

Польська терористична банда під керівництвом Басая²³⁴, яка вже тривалий час турбувала і тероризувала українське населення Грубешівського повіту, була знищена німецькими збройними силами. Українці та мирне населення Грубешівського повіту мають можливість знову спокійно займатися своєю господарською працею. [†] Українські збройні загони з Галичини та Волині закликають залишити ці території та припинити напади на мирні польські поселення. Їхнє поле діяльності знаходиться по той бік Бугу, на територіях, куди тимчасово проникли більшовики і де панує терор НКВС. Там їхнє місце. Там на них чекає важка і відповідальна робота: знищення більшовизму. «У разі, якщо наше застереження не буде враховане і напади на мирні села Замойського та Грубешівського повітів повторяться, німецька влада буде змушена вчинити так само, як учинила з польською терористичною бандою Басая^f. Вже давно настав час зрозуміти, що боротьба на життя і смерть між українцями та поляками на цих територіях – це лише вода на більшовицький млин, а ця боротьба викликана виключно більшовицькими агентами. СС та Поліцайфюрер у Люблинському^g окрузі»²³⁵

[с. 119] ^e Листівка була без дати і українською мовою, розповсюджена тиждень тому.

24 квітня 1944 р.

⁶Лабани⁶

[поз.] 1805

[†] Містечко Нараїв, гм. у місці, Бережанський пов., пар. Нараїв

Колонія Запуст Львівський²³⁶. Напад стався 14 квітня [1944 р.] з 9:00 год. вечором. Бандити ^жукраїнці^ж, кількість яких свідок не зміг визначити, оточили село. Він також не знає, як вони були одягнені. Мали автомати, гвинтівки та ножі. [‡] Підпалювали будинки. У втікачів стріляли. Тих, кого захоплювали, вбивали ножами. Загинуло 50 поляків різної статі та віку; 10 осіб отримали поранення. Решта врятувалася втечею. У селі нема жодного поляка. Загиблих поховали місцеві українці за наказом німецької влади на полі в колонії Запуст^h [Львівський]. Загинув син чолові-

^a У документі Окопи.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^b Ліворуч на аркуші виділено поле синьою лінією.

^g У документі викреслено ймовірно О.

^f У документі Басая.

^d У документі Люблинський.

^e Праворуч аркуша виділено поле синьою лінією.

^c У документі викреслено Село.

^{ж-ж} Надписано над бандити.

³ У документі викреслено В.

^h У документі Запусти.

²³³ Окоп, кол., гм. Зборів, Зборівський пов., Тернопільське воев.

²³⁴ Станіслав Басай-Краска «Рись» (1917–1945), командир підрозділу Батальйонів хлопських, що діяв головним чином на Замойщині; був схоплений українцями 25 березня 1945 р. в Крилові та вбитий (М. Zajaczkowski, *Pod znakiem króla Daniela. OUN-B i UPA na Lubelszczyźnie 1944–1950*, Lublin–Warszawa 2016, s. 143–144).

²³⁵ Нім. командир поліції та СС у Люблинському окрузі. Тоді цю функцію виконував Якоб Шпорренберг.

²³⁶ Ймовірно, йдеться про лісничівку Під Запустом, гм. Нараїв-Місто, Бережанський пов., Тернопільське воев.

ка, який дає показання, Вільк Едвард²³⁷ – 9 років, Козьол Францишек²³⁸ – 35 років (цього різано ножами), Козьол Владислава²³⁹ – 30 років, Козьол Казимеж²⁴⁰ – 7 років.

Свідчення було дано 24 квітня 1944 р.

^aВільк Владислав^a

[поз. 1805b]⁶

Гутисько Брідське, гм. Ясенів, Бродівський пов., пар. Велика Пониква [Тернопільське воєв.]

Напад стався 13 лютого [1944 р.] о пів на 12:00 год. дня. [8]

^f [поз.] 1806

Село Гутисько, гм. Великі Глібовичі, Бібрський пов., пар. Раковець [Львівське воєв.]

Напад стався 12 квітня 1944 р. о 10:30 год. ранку. Близько 250 українців увірвалися в село. Вони мали німецькі, радянські та чорні військові плащі. Здається, володіли гвинтівками, ножами, пилами. Вони вбили 40 чоловіків і хлопців. Частково вони стріляли в них, рубали сокирами або пиляли. [7] Станкевич Юзеф²⁴¹ – 34 роки, був один раз перепиляний, Григлевич Антоні²⁴² – 48 років, був перепиляний двічі – в поясі та в стегнах. Він терпів [4] цей біль без стогону. Чоловік жінки, яка дає показання, Подфігурний²⁴³ Людвик – 31 рік, отримав удар сокирою в потилицю. Загиблих зносили до стодол і там підпалювали. Бандити забирали з домівок цінні речі, а самі будинки палили. Село складалося лише з польських господарств, окрім трьох українських. І ці будинки теж згоріли. Але життя українцям не забирали. Жінкам і дітям наказали покинути село. Свідка згадує, що загинуло п'ять жінок. Дві просили, щоб якщо вже вбили їхніх синів, то нехай і їм життя заберуть. Дві жінки несли їжу чоловікам, що ховалися в лісі. Їх убили, а тіла поховали так, що досі їх не знайшли. Лише одяг залишився. Одна жінка загинула випадково. Свідка під час нападу не була в Гутиську, бо перебувала зі своїми дітьми у Львові. Її чоловіка було вбито, коли він їхав на возі до дружини.

Свідчення було дано 25 квітня 1944 р.

^aАнна Подфігурна^a

[с. 120]

^e [поз.] 1807

Село Фрага, гм. Підкамінь біля Рогатина, Рогатинський пов., пар. Фрага

На село були 2 напади: 19 лютого [1944 р.] і вночі з 21 на 22 квітня [1944 р.]. Перший напад стався близько 7:00 год. ввечері. До села увірвалося понад 300 українців, одягнених у цивільні мундири, переважно військові німецькі та радянські. Вони мали ручні гвинтівки, ножі, сокири та багнети. Склалися з місцевих українців та жителів сусідніх сіл. Тихо, без шуму, заходили до польських будинків і [6] звідти виводили чоловіків на подвір'я та дороги. Тоді загинули 22 особи і п'ять осіб поранених. Двох було застрелено, інших убивали сокирами та ножами. Тоді загинув гвардіан

[с. 121]

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

^b Номер відтворений.

^b Після запису залишено вільне місце, ймовірно, для подальшого доповнення свідчення.

^f У документі перед цією сторінкою залишено одну чисту сторінку без нумерації, праворуч на аркуші поле виділено синьою лінією.

^f У документі викреслено Й.

^a У документі викреслено до.

^e Ліворуч на аркуші виділено поле синьою лінією.

^e У документі викреслено там вбивали.

²³⁷ Пор.: BOZW; «за іншими даними вбитий 13 квітня 1944 р.».

²³⁸ Пор.: BOZW; вік: 36 років; «чоловік Геновефи, батько Казимежа. [...] За іншими даними вбитий 13 квітня 1944 р.».

²³⁹ Пор.: BOZW, де записано: Козьол Владислава Геновефа; 29 років.

²⁴⁰ Пор.: BOZW; вік: 8,5 років, дата смерті: 11/12 квітня 1944 р.

²⁴¹ Пор.: BOZW.

²⁴² Як вище.

²⁴³ Пор.: BOZW, де існує запис: Подфігурний Людвик.

оо. бернардинів у Фразі, о. Шафранець²⁴⁴ – 34 роки. Його нутрощі були випущені ножем, рот пробитий багнетом, а тіло сильно понівечене. Двоє братів-бернардинців, брат Рох [Салек Антоні]²⁴⁵ і брат Євсевій [Камінський]²⁴⁶, були зарубані сокирами – голова розрубана, а горло перерізане. Тоді вбито батька чоловіка, який дає показання, Матиса Юзефа²⁴⁷ – 62 роки, брата Матиса Яна²⁴⁸ – 33 роки, і брата Матиса Пйотра²⁴⁹ – 17 років. Двох братів було поранено. Другий напад із 21 на 22 квітня [1944 р.]. Після першого нападу чоловіки сховалися. У селі залишилися жінки з дітьми. Свідок тоді перебував у Львові. Про напад він дізнався від важко пораненої сестри та невістки. До села увірвалося близько 100 українців у цивільному одязі. Вони мали гвинтівки та сокири. Вони рубали сокирами, а тіла забирали з собою. Решту майна було повністю розграбовано.

[с. 122]

^a вбито матір чоловіка, який дає показання: Матис Агату²⁵⁰ – 53 роки. Загинула під час другого нападу. Вбиті під час першого нападу: Вацлав Ян²⁵¹ – 37 років, Марцишин Юзеф – 24 роки, Марцишин Пйотр – 23 роки, Матис Юзеф²⁵² – 37 років, Марцишин Ян – 24 роки, Матис Базилі – 31 рік, Матис Базилі²⁵³ – 45 років, Папський Юзеф – 65 років, Марцишин Пйотр – 36 років, Марцишин Базилі – 33 роки, Колонко Стефан²⁵⁴ – 36 років, Папський Ян²⁵⁵ – 62 роки, Марцишин Казимеж²⁵⁶ – 20 років, Марцишин Базилі – 72 роки, Чех Владислав²⁵⁷ – 38 років. Загиблих поховали родини на місцевому кладовищі по троє в одній могилі. Померлих ховали у згортках [*sic!*]. Трьох бернардинських монахів помістили у морг, а могильники, за розпорядженням громади, поховали їх поверх згортків, без трун.

Свідчення було дано 25 квітня 1944 р.

⁶Матис Міхал⁶

[поз.] 1808

Містечко Свірж^a, Перемишлянський пов., пар. Свірж

На містечко були три напади з інтервалом у кілька тижнів у березні, останній – на початку квітня [1944 р.]. Чоловік, який дає показання, уточнює, що на сам Свірж нападу не було, а лише на ['] прилегле передмістя Луг. Під час першого нападу було спалено всі польські будівлі, убито чотири особи. Нападники склалися з українського населення. Їхня кількість невизначена. Жертв було

^a Праворуч аркуша виділено поле синьою лінією.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^b У документі Свіж.

^r У документі викреслено село.

²⁴⁴ Пор.: BOZW, де записано: Шафранець Станіслав (о. Йоахим) OFM; нар. 26 березня 1910 р., бернардин, був «убитий під час нападу боївки ОУН/УПА на село Фрага 19 лютого 1944 р.» – зарубаний на смерть сокирами; пор. J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, с. 166–169.

²⁴⁵ Пор.: BOZW, де існує запис: Салек/Шалек Антоні (брат Рох) OFM; нар. 6 лютого 1905 р., бернардин, був «убитий під час нападу боївки ОУН/УПА на село Фрага 19 лютого 1944 р. Піддавався тортурам у підвалі монастиря. Перерізаний пилою»; пор. J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 166–169.

²⁴⁶ Пор.: BOZW, де фігурує запис: Камінський/Ковальський Євсевій, кандидат до ордену бернардинів; був «убитий під час нападу боївки ОУН/УПА на село Фрага 19 лютого 1944 р. Піддавався тортурам у підвалі монастиря. Перерізаний пилою, розрубаний на смерть сокирами»; пор. J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 166–169.

²⁴⁷ Пор.: BOZW; вік: 60 років.

²⁴⁸ Пор.: BOZW; вік: 34 роки.

²⁴⁹ Пор.: BOZW; вік: 18 років.

²⁵⁰ Пор.: BOZW; вік: 55 років, дата смерті: 14 квітня 1944 р.

²⁵¹ Пор.: BOZW, де записано: Вацлав/Вацьлав Ян; вік: 38 років.

²⁵² Пор.: BOZW; вік: 39 років.

²⁵³ Пор.: BOZW; вік: 44 роки.

²⁵⁴ Пор.: BOZW; вік: 34 роки.

²⁵⁵ Пор.: BOZW.

²⁵⁶ Пор.: BOZW; вік: 18 років.

²⁵⁷ Пор.: BOZW; вік: 35 років.

застрелено. Два тижні опісля відбувся другий напад, коли поляки повернулися до своїх господарств, щоб забрати трохи їжі. Напад стався серед білого дня. Тоді загинуло близько 10 осіб. Чоловік, який дає показання, подає чотири^a прізвища членів своєї родини: дядько Голодняк Францишек – 62 роки, двоюрідний брат Голодняк Віктор [6] – 21 рік,

^b Поташинська Катажина – понад 30 років. Після другого нападу решта поляків прийшла до міста. [с. 123] Українці з сусідніх сіл напали на передмістя вдень, у перші дні квітня. Оскільки нікого не застали, решту майна було розграбовано. На саме містечко нападу не було, бо там ще перебувало військо.

Свідчення було дано 25 квітня 1944 р.

^гЯн Галайкевич^г

[с. 124–130]²⁵⁸

^a Свідок подав три прізвища.

^a У документі викреслено Г.

^b Ліворуч на аркуші виділено поле синім олівцем.

^{г-г} Власноручний підпис свідка.

²⁵⁸ На с. 124–130 розміщено свідчення, ідентифіковані як тотожні з поз.: 1588, 1544, 1545, 1589, 1611, 1619, 1620, 1624, 1627, 1628 з *Першої книги*. Вони були видані у першому томі *Документів волинського злочину* (1588, 1544, 1545, 1589, 1611, 1619), а також у наступних позиціях цього тому: 1620, 1624, 1627, 1628.

11. СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1809–1844 (КОРИЧНЕВА КНИГА, С. 57–91)

[с. 57] [поз.] 1809

Село Біле, гм. Дунаїв, Перемишлянський пов., пар. Дунаїв

Село налічувало понад 500 номерів, у тому польських номерів було 50%. Українці з сусідніх сіл проводили мітинги для місцевого населення, на яких запевняли з повною впевненістю, що полякам нічого не загрожує. Близько 9:00 год. з 25 на 26 березня [1944 р.] близько 100 бандитів увірвалися до села. Вони вдиралися до польських будинків і вбивали всіх, кого заставали, за винятком членів родини, які були українцями. Очевидно, вони мали вказівки від місцевого населення. Потім палили польські будівлі. По втікачах стріляли та живцем кидали у вогонь.

Нападники мали автомати, гранати, ракетниці, браунінги, ручні та кулеметні гвинтівки, піки й багнети. Загалом було спалено понад 35 господарств. А загинуло близько 30 осіб: жінки, чоловіки та діти, 6 людей було поранено. Хрущель Францишек – 30 років – застрелений пострілом у голову; Беднаж Юзеф¹ – 34 роки – застрелений; Зварич Міхал – 30 років – застрелений; Беднаж Францишек² – 37 років – отримав 4 удари багнетом і кулю. Беднаж Тадеуш³ – 14 років, син Францишека – отримав 2 удари багнетом і кулю. Беднаж Владислав – 44 роки, брат Францишека – отримав один удар багнетом і кулю. Терлецький Кароль – 40 років – був застрелений у хаті, отримав вогнепальне поранення з гвинтівки та кілька ударів багнетом, а по тому, хто втікав, стріляли з автомата. Дроздовський Владислав – 37 років – був застрелений у хаті. Тут загинули також його дружина Гелена – 30 років, дитина Ванда – 8 років, мати дружини Стронська Марцеля – 50 років, найманець (совет) Морашков Zenko⁴ – 30 років, і сусідка Домбровська Марія – 40 років. Беднаж Анна – 32 роки – отримала удар багнетом у серце під час сну і живцем згоріла. Скшинський Міхал – 42 роки – його привели до чужого польського обійстя, там застрелили і кинули у вогонь. Садиба Скшинського лежала між українськими господарствами. Верна Катажина – 42 роки – спалена в хаті. Верна Броніслав – 10 років, син Катажини, та 2 її дочки – віком від 5 до 8 років – також згоріли. Беднажа Пйотра – 40 років – застрелено в снігах. Бабич Леон – 50 років – під час втечі

[с. 58] у пам'ятну ніч його схопили в сусідньому селі Снятин і там застрелили. Бабич Ян – 60 років – застрелений на своєму обійсті. Котарський Ян – 40 років, і його дружина Міхаліна – 35 років, сестра дружини Євгенія⁵ – 32 роки – були застрелені. Новосельський Кароль – 60 років, і його син Станіслав – 22 роки – застрелені. Чайковська Броніслава – 35 років – застрелена. Новосельська Анеля – 50 років – застрелена. Созанський Міхал – 55 років, каліка без двох ніг і глухонімий – застрелений. Родичі або сусіди зібрали рештки та поховали у спільній могилі на кладовищі в Білому. Заупокійну службу на кладовищі відправив греко-кат. священник. Римо-кат. ксьондза не було в селі. Греко-кат. священник Пеньковський Іван⁶, старший священник, не виявляв до поляків особливої неприязні. Війт українець Балай Антін зовні був добрим до поляків. Що він відчував у душі, невідомо.

Свідчення було дано 1 квітня 1944 р.

^aНовосельський Казимеж^a

^aБеднаж Юзеф^a

^aКурек Антоні^a

^aБеднаж Войцех^a

^a-^a *Власноручний підпис свідка.*

¹ Пор.: BOZW.

² Пор.: BOZW; в описі обставин смерті знаходиться інформація: «вбитий разом з сином».

³ Див. інформація, що стосується Францишека Беднажа у поз. 1809.

⁴ Імовірно, це росіянин, найманий працівник.

⁵ Неможливо пов'язати розповідь свідка з конкретною особою у BOZW через відсутність прізвища сестри дружини.

⁶ О. Іван Пінковський (нар. у 1886 р.), греко-кат. священник, свячення прийняв у 1912 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 56).

[поз.] 1810

Село Раковець, гм. Бродки⁷, Львівський пов., пар. Раковець [Львівське воев.]. [а] 20 березня [1944 р.] близько 40 українців виїхали з возами до лісу по дрова для уряду. Невідомі нападники, ймовірно партизани, атакували їх і застрелили 27 українців. Решта втекла. Здається, у відповідь на це 26 березня [1944 р.] близько 11:00 год. полудня, під час богослужіння, коли священник виголошував проповідь, близько 20 осіб – бандитів – увірвалися до церкви. Вони були одягнені в ^бнімецькі мундири та шоломи⁶, один із них мав селянський кожушок. Під час акції вони говорили німецькою та польською, а потім українською. Людей разом зі священником витягли з костелу [а] і повели за село до лісу. Багато молодших людей, особливо чоловіків, сховалися в різних укриттях у церкві або втекли дорогою. Втекти також хотіла дружина свідка, Чубата Розалія – 23 роки, і сестра Чубата Марія⁸ – 16 років, разом із кількома іншими людьми. Бандити стріляли їм услід і вбили їх. Разом із ними була застрелена жінка з сусіднього села, Кульчицька Марія⁹ – 55 років. На місці страти біля лісу залишилася група старих людей і дітей, а також священник Юраш Блажей¹⁰. Тоді місцеві українці почали заступатися за приречених і поручилися, що вони невинні. Усіх відпустили. Всі поляки, чоловіки числом близько 25 осіб, виїхали до Львова. Відтоді щодня українські банди вриваються до села, особливо ввечері, і розпитують про чоловіків. Чоловік, який дає показання, додає, що приречених біля лісу відпустили за викуп у кілька тисяч злотих, які родина передала бандам.

[с. 60]

Свідчення було дано 7 квітня 1944 р.

^гЧубатий Марцин^г

Чоловік, який дає показання, додає, що в селі був польський костел, де богослужіння проводилися щонеділі. У церкві ж богослужіння відбувалися кожну другу або третю неділю. В інші неділі частина українського населення приходила до польського костелу. Характерною річчю є те, що в березні богослужіння у церкві було 19 і 26 березня (неділя за неділею). Ніби таким чином хотіли цього дня відвернути українське населення від костелу. Під час нападу на церкву 26 березня [1944 р.] частина українських жінок налякана вибігла з храму. Здається, що інші посвячені спокійно молилися до кінця богослужіння. Греко-кат. священник вороже ставився до поляків. Зате місцевий війт, українець, був прихильно налаштований до польського населення. Перед стратою біля села він власним тілом став на захист поляків і поручився за них своєю особою.

[поз.] 1811

Село Павлів, гм. Холоїв^г, Радеківський пов., пар. Павлів

Напад стався з 1 на 2 квітня [1944 р.] близько 11:00 год. ночі. Близько 200 озброєних бандитів напали на село. Бандити були одягнені в німецькі військові плащі, мали гранати, кулемети та ручні гвинтівки. В одного українського господаря вони ховали боеприпаси. Бандити склалися з місцевих і немісцевих українців. Було вбито 40 поляків, спалено 10 господарств. Багато молодих поляків утекли. Серед убитих

^а У документі викреслено Близько.

^{б-в} У документі німецьких мундирах та шоломах.

^в У документі викреслено Д.

^{г-г} Власноручний підпис свідка.

^г У документі Голоїв.

⁷ Село Раковець знаходилося у гм. Красів.

⁸ Пор.: BOZW.

⁹ В описі обставин смерті Марії Чуби (поз. 1810) з'являється інформація, що «під час спроби втечі загинула Марія Чубата і три інші особи». Імовірно, однією з цих осіб є Кульчицька Марія.

¹⁰ О. Блажей Юраш (1880–1950), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1909 р.; від 1933 р. був парохом пар. Раковець; експатрійований у 1946 р., розпочав пастирське служіння на території Апостольської адміністрації у Вроцлаві (М. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 308).

[с. 61] пострілами з ручних гвинтівок були чоловік жінки, яка дає показання, Терліковський Станіслав¹¹ – 53 роки, дочки жінки, яка дає показання: Терліковська Казимира¹² – 18 років, і Терліковська Ядвіга¹³ – 12 років. Третя дочка, Терліковська Станіслава – 20 років, одружена Фухс, отримала легке поранення в правий бік, але після нещодавно перенесеного тифу зазнала нервового потрясіння і через це не може підвестися з ліжка. Жінка, яка дає показання, отримала два поранення – в руку та праву легеню – і втекла до Львова разом із сином, який рятувався втечею. Родичі та сусіди поховали тіла у спільній могилі на цвинтарі. Заупокійне богослужіння провів греко-кат. священник¹⁴. Українці, очевидно, знали про напад за кілька годин до нього, оскільки як священник, так і вїт-українець пополудні 1 квітня [1944 р.] попередили місцевих поляків, щоб вони негайно тікали.

Свідчення було дано 12 квітня 1944 р.
а-Юзефа Терліковська^а

[поз.] 1812

Село Павлів, гм. Холоїв⁶, Радехівський пов., пар. Павлів

Свідки підтверджують попередні показання. Додають: убито 23 поляків, 4^а особи поранені, 7 господарств спалено. Вбивали переважно чоловіків. Прізвища загиблих: Яворський Юзеф¹⁵ – 18 років; Мазуркевич Францишек¹⁶ – 60 років; Самборський Станіслав¹⁷ – 68 років; Малець Зофія¹⁸ – 18 років; Терліковський Стефан – 52 роки (поранений); Кушинський Ян¹⁹ – 80 років; Спачинський Кароль²⁰ – 80 років; Коркош Станіслав²¹ – 48 років (брат чоловіка, який дає показання); Сус Ян²² – 55 років; Сус Марія²³, дружина – 40 років; Сус Стефан²⁴, син – 15 років; однорічна дочка – поранена²⁵; Коркош Юзеф²⁶ – 60 років (двоюрідний брат чоловіка, який дає показання); Копровський Міхал²⁷ (дядько

[с. 62] чоловіка, який дає показання) – 65 років; Сус Францишек²⁸ – 58 років; Янішевський Міхал²⁹ – 37 років; Янішевська Анастасія³⁰, дружина – 32 роки; Янішевська дочка³¹ – дворічна. Після вбивства підпалили будинок і стежили, щоб полум'я його повністю охопило, а ніхто з поранених не зміг втекти. Бандити говорили українською, волинською та місцевою говірками. Бандитів не впізнали. Але місцеві мешканці змушені були показувати польські будинки. Найкращий доказ –

^{а-а} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі Голоїв.

^а У документі викреслено 3.

¹¹ Пор.: BOZW.

¹² Пор.: BOZW; вік: 19 років.

¹³ У BOZW записано: Терліковська Александра; вік: 14 років.

¹⁴ Парохом був там із 1936 р. о. Василь Давидович (нар. у 1896 р.), свячення прийняв у 1926 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 68).

¹⁵ Пор.: BOZW; вік: 16 років.

¹⁶ Пор.: BOZW.

¹⁷ Як вище.

¹⁸ Як вище.

¹⁹ Як вище.

²⁰ Пор.: BOZW; вік: 70 років.

²¹ Пор.: BOZW.

²² Як вище.

²³ Як вище.

²⁴ Пор.: BOZW; вік: 16 років.

²⁵ Пор. поз. 1839.

²⁶ Пор.: BOZW; вік: 66 років.

²⁷ Пор.: BOZW.

²⁸ Як вище.

²⁹ Пор.: BOZW; нар. у 1895 р.

³⁰ Пор.: BOZW.

³¹ Пор.: BOZW, де існує запис: Янішевська, ім'я відсутнє; дата смерті: 1/2 квітня 1944 р.

в одному будинку серед 9 українців проживав один поляк, і то літній чоловік, якого там і знайшли. Загиблих поховали разом, за винятком двох (Спачинський Кароль і Кушинський Ян).

Свідчення було дано 12 квітня 1944 р.

^aКоркош Казимеж^a

^aКопровський Габріель^a

^aГрабчинський Броніслав^a

[поз.] 1813

Місто Броди, повіт і пар. Броди

Жінка, яка дає показання, родом із самого міста Броди. Але розповідає, що з 24 на 25 грудня минулого року [1943 р.] у селі Бовдури³², Бродівський пов., бандити вчинили напад на поляків. Вони вимазали собі обличчя сажею або одягли маски, щоб їх не впізнали. Вони склалися з українців із сусідніх сіл і свого. Мали гранати, багнети й ножі. [6] Було вбито близько 100 осіб, а потім спалено у вогні палаючого будинку. Свідка не була очевидцем нападу, а лише чула про це від сусідів. До Бродів приходили поранені під час нападу і просили допомоги.

Свідчення було дано 12 квітня 1944 р.

+++^a Приймачук Вероніка [7]

[поз.] 1813^c

Містечко Белз, Сокальський пов. (зараз Грубешівський), пар. у місці

[с. 63]

Напади почалися восени 1943 р. Спочатку вони обмежувалися окремими вбивствами в навколишніх селах. У них брали участь місцеві українці та жителі сусідніх сіл. Однак для дезорієнтації під час нападу вони користувалися польською мовою. Вимагали від поляків більші пожертви, нібито на потреби польських організацій. Спочатку всі були в цивільному одязі, а пізніше частково в німецькому. Мали кулемети та ручні гвинтівки, гранати, багнети, браунінги, сокири, ножі, гумові кийки. Частіші випадки убивств почалися з лютого [1944 р.], а з березня вже відбувалися масові арешти та вбивства, спочатку чоловіків, а потім і жінок. У квітні створили гетто^a для поляків у Белзі. Для цього виділили дві вулиці: Шашкевича і Зелену. Поляки, замість того, щоб переселитися до гетто^a, кинулися тікати та поїздом виїхали^c на захід. До гетто^c переселилося кілька літніх родин, німецьких людей. Поки що їх залишили в спокої. Що з ними зараз, невідомо. Потім уночі напали на монастир сестер-феліціанок, повністю його пограбували і наказали їм залишити приміщення протягом 12 годин. Їм звелили повідомити священника³³, щоб він також покинув плебанію. Потім плебанію та церкву повністю пограбували^ж. Далі вони повністю захопили вокзал і заборонили полякам виїжджати, а всі речі, призначені для відправки багажу, грабували на ринку та вокзалі. З початку квітня [1944 р.] полякам було заборонено виходити з дому, спілкуватися між собою, виглядати у вікно, виїжджати. Стріляли з будь-якого приводу.

На допомогу полякам приходила

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

^b У документі дотисано (в.).

^b Власноручний знак свідка.

^г Параф.

^г У документі викреслено лер.

^д У документі гето.

^е У документі виїхала.

^е У документі гета.

^ж У документі пограбувано.

³² Бовдури, село, двір, гм. Лешнів, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

³³ Парохом римо-кат. пар. у Белзі був о. д-р Якуб Димітровський (нар. у 1886 р.), свячення прийняв у 1910 р., декан белзький (*Schematismus Archidioecesis Leopoliensis Ritus Latini*, Leopoli 1938, с. 32).

[с. 64] польська бійка³⁴ з-під Замостя та Грубешева. Уночі вони вели бої з українцями. Увечері вони звозили багатьох своїх пораних до українського притулку, де був шпиталь. Через це наказали закривати вікна та не виглядати з них. Під час бою біля села Василів вони взяли в полон 400 поляків-бійців разом із полковником. Українці мстилися за свої поразки у боях із польською бійкою на цивільному населенні Белза. Українці арештовували поляків і безпартійних українців у їхніх хатах та на вулиці, вели їх до підвалу в управлінні гміни, де їх жорстоко вбивали: ламали кістки, били прикладами, стріляли, розтинали на частини, проколювали багнетами тощо. Жертв роздягали догола. Свідки бачили, як з підвалу у післяобідній час із криком вибіг безпартійний українець Собчук Тадей³⁵ – 28 років. У нього були зламані ноги, розбита голова, проколота багнетом грудна клітина, він був лише в спідньому. Кати, після того, як у підвалі пробили йому груди багнетом і побачили, що він ще дихає, почали обертати багнет у його тілі так, що вирвали частину плоті. Українському лікарю було заборонено надавати йому допомогу. [а] Всі українці також відступили від нього, побоюючись наслідків. Ним опікувався лише старший українець, його сусід, який відвіз його до хати нареченої-польки. Мартинович Антін – так звали цього милосердного українця. Тут він привів до нього греко-кат. священника. Як тільки українські нападники про це дізналися, близько 9:00 год. вечора вони вдерлися до будинку нареченої і розтрошили йому голову прикладами. Загиблого наказали поховати у гної. Левицький Гжегож,

[с. 65] батько нареченої [б], тієї ж ночі на наказ бандитів закопав тіло під парканом. У змішаних шлюбах польську сторону вбивали, а українським членам родини наказували викопати яму в дворі біля гною і вночі поховати там тіло. Безліч тіл у навколишніх селах, таких як Острів, Василів Великий³⁶, Жабче, Ворохта³⁷, Жнятин³⁸, лежать у стані розкладу вже місяць, не поховані. На вулицях Сокаля були розклеєні листівки, у яких закликали українців до знищення поляків, більшовиків і «шкідливих» українців. «Шкідливими» українцями називають безпартійних. Українці стверджують, що більшовицькі десанти [sic!] з України об'єднуються з ними. Більшовицькі десанти з [г] інших частин Росії підтримують поляків. У Белзі та ^анайближчій^а околиці кількість убитих сягає кількох сотень осіб. Окрім того, по селах палили польські будинки. Імена загиблих родичів: Шурковські³⁹ (налічували понад десяток осіб), Щерба Клементина – 40 років, Гегель Фелікс – 36 років.

Свідчення було дано 26 квітня 1944 р.

°Клементина Сукневич°

°Сукневич Броніслава°

°Ковальська Богуміла°

^а У документі викреслено Че.

^б У документі викреслено цього ж.

^в У документі Василів.

^г У документі Жнятин.

^г У документі викреслено гли.

^{а-а} Слово підкреслене.

^{с-с} Власноручний підпис свідки.

³⁴ У значенні: боївка.

³⁵ Пор.: BOZW; дата смерті: березень 1944 р.; в описі обставин смерті знаходиться, м. ін., інформація: «Побитий до непритомності та добитий пострілом у голову бандою бандерівців».

³⁶ Василів Великий, село, двір, гм. Тарношин, Рава-Руський пов., Львівське воев.

³⁷ Ворохта, село, двір, гм. Белз, Сокальський пов., Львівське воев.

³⁸ Жнятин, село, двір, гм. Жнятин, Сокальський пов., Львівське воев.

³⁹ У BOZW зустрічаються дві особи з таким прізвищем, але жодна з них не загинула в Белзі.

[поз.] 1814

[с. 66]

Гміна Честині⁴⁰, Жовківський пов., пар. Горпин, кол. Подбе[-]зня⁴¹

Колонія налічувала 6 [польських] будинків і один український. 6 квітня [1944 р.] [6] українці підкинули під ворота польських будинків записки з вимогою, щоб поляки залишили цю землю і переселилися туди, де нема української землі. Відтоді поляки вдень залишалися вдома, а вночі ховалися у полі в ровах. Потім жінки відвели своїх дітей до сіл Горпин і Велике Колодно⁴². Дорослі й далі доглядали господарства. 9 квітня [1944 р.], тобто на Великдень, приїхало шестеро чоловіків на конях у шоломах і в німецькому військовому одязі. Вони говорили полякам, що будуть їх охороняти і що нічого поганого з ними не станеться. Тим часом за кілька днів, 13 квітня [1944 р.], приїхало ще кільканадцять українців, і разом із зазначеними нібито німецькими військовими вони напали на польські будинки. Українок відпустили. Поляків убивали: їх привели до одного будинку, заводили поодиноці до сараю, де катували та вбивали своїх жертв. Здається, [що] їм ламали кістки та стріляли. Потім сарай підпалили. Загинуло 6 чоловіків: чоловік жінки, яка дає показання, Патинек Юзеф – 50 років, син Патинек Ян – 21 рік, Хшановський Миколай – 44 роки, Брадунь Міхал – 44 роки, Овсяк Павел – 60 років, Луковський Ян – 70 років. Решта врятувалася втечею. Луковський був поляком, але мав дружину-українку. Після цього польські господарства спалили.

Свідчення було дано 26 квітня 1944 р.

[†]Патинек Кароліна[†]

[поз.] 1815

[с. 67]

Село Артасів⁴³, гм. у місці, Жовківський пов., пар. Куликів⁴⁴

Були 2 напади: 1) приблизно 15 березня [1944 р.], 2) 6 квітня [1944 р.] (здається, у Великий четвер). Нападники склалися з українців. Під час першого нападу були вбиті: Бонк Михайло⁴⁵ – 60 років, і його дружина Бонк Марія⁴⁶ – 52 роки. Він був українець, вона полька. Демеда⁴⁷ з дружиною⁴⁸ – 50 і 45 років – обоє поляки. Другий напад: загинуло [†] 3 чоловіків та ^а1 жінка^а; син сестри жінки, яка дає показання, Рудницький Пйотр – приблизно 30 років; Когут – 70 років; Лесевич – 70 років; Лесевич Параскева – 45 років. Племінника жінки, яка дає показання витягли на подвір'я, там били прикладами по всьому тілу й запитували: «Хто ти?». Загиблий постійно відповідав: «Убийте мене! Я поляк». За тим, хто втік, стріляли з кулемета, і таким чином його добили. Все тіло^с було пошматоване кулями. Око вибите. Не мав навіть цілого місця, як долоня. Дружина після великих труднощів поховала його на цвинтарі. Трьох інших людей вивели в поле. Не відомо, яких тортур їм завдали, але тяжко поранених жертв залишили, а вже вночі о 12:00 год. [†] прийшли їх добити, після чого тіла забрали у невідомому напрямку. Через кілька днів розклеїли

^а Невстановлена місцевість у гм. Честині Львівського воєв.

^б У документі викреслено Поляки.

^в У документі Клодно.

^{г-г} Власноручний підпис свідка.

^г У документі викреслено 4.

^{а-а} Надписано над син сестри.

^с Надписано над було пошматоване.

^с У документі викреслено д.

⁴⁰ Честині, село, двір, гм. Велике Колодно, Жовківський пов., Львівське воєв.

⁴¹ Населеного пункту не встановлено.

⁴² Велике Колодно, село, двір, гм. Велике Колодно, Жовківський пов., Львівське воєв.

⁴³ Артасів, село, двір, гм. Зіболки, Жовківський пов., Львівське воєв.

⁴⁴ Куликів, місто, гм. Куликів, Жовківський пов., Львівське воєв.

⁴⁵ Пор.: BOZW; вік: 70 років, дата смерті: 3 березня 1944 р., місце злочину: Артасів.

⁴⁶ Пор.: BOZW; вік: 60 років, дата смерті: 3 березня 1944 р., місце злочину: Артасів.

⁴⁷ Пор.: BOZW, де записано: Демеда Аугустин; вік: 60 років, дата смерті: 3 березня 1944 р., місце злочину: Артасів.

⁴⁸ Пор.: BOZW, де записано: Демеда Євгенія; «дружина Аугустина»; вік: 52 роки, дата смерті: 3 березня 1944 р., місце злочину: Артасів.

афіші, наказуючи полякам покинути село впродовж 48 годин, інакше їх спіткає смертна кара. Тоді чисто польські родини виїхали. Змішані сім'ї ще [а] залишилися.

Свідчення було дано 27 квітня 1944 р.
⁶Текля Рудницька⁶

[с. 68] [поз.] 1816

Село Колонія Дубенка⁸, гм. Містки⁴⁹, Львівський пов., пар. Щирець⁵⁰, філіальний костел Дубенка [Львівське воєв.]

Напад стався з 19 на 20 квітня [1944 р.], почався о 11:00 год. Це були українці у військових мундирах СС. Їх було близько 20. Озброєння: автомати, револьвери, гвинтівки. За тиждень до цього з хати забрали, вивели в поле і там убили Калиновського Івана – 75 років, українця, який симпатизував полякам. У пам'ятний день 19 квітня [1944 р.] українці підпалили дві польські хати та третю, що належала цьому українцю. Вони оточили будинки й охороняли їх, щоб ніхто не зміг вислизнути. По тих, хто намагався втекти, стріляли. Тоді загинули дружина свідка, Фецович Ева – 33 роки, та діти: Адам – 12 років, Влодзимеж⁷ – 3 роки, і Марія [?] – 1,5 місяця. Чоловік, який дає показання, разом із двома дітьми врятувався втечею. Крім того [за]гинули Вінчур [?] Кароль – 28 років, його дружина Анна – 28 років, і брат Анни, Лісовський Юзеф – 13 років.

Свідчення було дано 27 квітня 1944 р.
⁶Фецович Владислав⁶
⁶М. Кучинський⁶

[поз.] 1817

Село Підлісся, гм. Ожидів, Золочівський пов., пар. Олесько [Тернопільське воєв.]

У селі була лише одна польська родина – родина чоловіка, який дає показання. Свідок постійно перебуває у Львові на роботі. Вчора він таємно дізнався, що його сім'я зникла безвісти. Уночі, перед 10:00 год. 22 квітня [1944 р.] до будинку прийшли кілька українців, посадили всіх, хто залишався в хаті, на віз і вивезли їх до лісу. Слід [про] них зник. Це були батько чоловіка, який дає показання: Петрашевський Флоріан – 43 роки, мати Петрашевська Ольга –

[с. 69] 44 роки, сестри Адольфіна – 17 років, і Гелена – 10 років.

Свідчення було дано 27 квітня 1944 р.
⁶Петрашевський Ян⁶

[поз.] 1818

Тлумач⁵¹, Станіславський пов.⁵², пар. Тлумач

Напад стався 27 березня [1944 р.] о 6:00 год. вечора. [а] Приблизно 200 озброєних українців увірвалися до сусіднього села Надорожна⁵³. Вони вривалися до польських будинків і вбивали чоловіків віком від 15 років до старості. Здається, українці були попереджені про напад, бо в українських будинках було темно, а у польських горіло світло. Тоді загинуло 28 чоловіків, 4 чоловіки та 2 жінки були поранені. Засудженим наказували лягати на підлогу, після чого стріляли. Жінок, які кричали, сильно били. Потім шістьох озброєних українців увірвалися до будинку п[анства]

^a У документі викреслено виїх.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^b У документі польською мовою з помилкою.

^c У документі Влодзимежа.

^d У документі викреслено років.

^a У документі викреслено Шістьох озброєних українців увірвалися до будинку.

⁴⁹ Осідком гм. для кол. Дубенка був Острів.

⁵⁰ Щирець, село, зал. ст., гм. Острів, Львівський пов., Львівське воєв.

⁵¹ Тлумач, місто, гм., Тлумацький пов., Станіславське воєв.

⁵² Осідком пов. для Тлумача був Тлумач.

⁵³ Надорожна, село, гм., Тлумацький пов., Станіславське воєв.

Вежбицьких. [a] Один нападник охороняв жінок, двох стояли на подвір'ї, а трьох забрали дідуся жінки, яка дає показання, Вежбицького Пйотра – 55 років, і під приводом, що це військова справа, вивели його в поле за паркан, приблизно за 30 кроків від будинку. Там йому перерізали горло ножом. Потім схопили Азаркевича Юзефа⁵⁴ – 54 роки, колишнього вїта села Надорожна⁶, який уже втік від нападників, його перевірили в будинку п[анства] Вежбицьких і там розстріляли. Одночасно будинок підпалили. Тіло Азаркевича згоріло в будівлі. Після відходу нападників жінки вистрибнули з палаючої хати.

Свідчення було дано 28 квітня 1944 р.

^bСтудняжівна Гелена⁸

^cСаварський Станіслав⁸

[поз.] 1819

[с. 70]

Село Ганачів, гм. Куровичі⁵⁵, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

Перший напад стався вночі 4 лютого [1944 р.]. У ньому брали участь близько 300 українців, озброєних гвинтівками, багнетами, гранатами, ножами, сокирами. Вони частково були в цивільному одязі, частково у військовій німецькій формі. [r] Одна група оточила село і стріляла по тих, хто намагався втекти, тоді як інша група одночасно з чотирьох напрямків атакувала польські будинки. Вони вривалися групами до дворів і там убивали ножами та сокирами. Тоді загинуло 80 осіб, 20 поранених померли в лікарні. Вбивали витонченим способом. Нецкаж [r] Розалію⁵⁶ [a] – 22 роки, [e] – дівчину міцної статури, їй розпороли живіт, а жир кидали на стіни Фігурського Пйотра⁵⁷ – 40 років – кинули на землю, зверху покляли Бурека Марціна⁵⁸ – 35 років, і обох пронизали наскрізь великим ножом, загостреним з обох боків. Фігурський отримав таким чином 15 ножових поранень. Яворський Ян⁵⁹ – 56 років – отримав 36 ножових поранень. Чоловік жінки, яка дає показання, Рембіш Пйотр⁶⁰ – 56 років – отримав кулю «дум-дум» у серце, так що йому розірвало груди. Венгжин Казимеж⁶¹ – 32 роки – йому ножом відтяли верхню частину черепа, так що мозок витік. Бурек Юзеф⁶² – 28 років – йому ножом вирізали передню частину обличчя: щоки, ніс, губи, ясна й язик. Венгжин Клара⁶³ – 40 років – їй відтяли ноги сокирою [e] в колінах. Бурек Міхал⁶⁴ – 40 років, дружина – 35 років, двоє дітей – їм рубали сокирами тіла на шматки. Третя дочка, яка сховалася під ліжком, усе це бачила. Нецкаж Флоріан⁶⁵ – 55 років, який хворів 10 років,

^a У документі викреслено Ф.

^b У документі Задорожна.

^{b-c} Власноручний підпис свідка.

^r У документі викреслено Вривалися до польських домівок.

^r У документі викреслено Магдалену.

^d У документі викреслено Магдалена.

^e У документі викреслено розп.

^e У документі викреслено після.

⁵⁴ Пор.: BOZW, де записано: Де Мореля Азаркевич Юзеф; дата смерті: 17 березня 1944 р.

⁵⁵ Осідком гм. для Ганачева був Ганачів.

⁵⁶ Пор.: BOZW; вік: 25 років.

⁵⁷ У BOZW не зафіксовано Пйотра Фігурського. Натомість є запис: Фігурський Антоні; жертва була того ж віку, що й Пйотр Фігурський.

⁵⁸ Пор.: BOZW; вік: 38 років.

⁵⁹ Пор.: BOZW; вік: 50 років.

⁶⁰ Пор.: BOZW, де фігурує запис: Рембіш Пйотр; вік: 55 років. В описі обставин смерті знаходиться запис: «За іншими даними прізвище: Рембіш».

⁶¹ Пор.: BOZW; вік: 35 років.

⁶² Пор.: BOZW; вік: 29 років.

⁶³ Пор.: BOZW.

⁶⁴ Пор.: BOZW; вік: 42 роки.

⁶⁵ Пор.: BOZW; вік: 57 років; пор. поз. 1629, 200, 2024.

[^a] – поламали руки й ноги, відрізали вуха, а потім закололи ножами. Він отримав стільки ударів ножем, що їх неможливо було поррахувати. Його син Ян⁶⁶ – 24 роки – застрелений.

[с. 71] Другий [напад] стався з 9 на 10 квітня [1944 р.], о 3:00 год. ранку. Тоді також загинуло приблизно 80 осіб. Рембіш Гжегож⁶⁷ – 65 років – йому ножем свердлили одне, а потім друге вухо, після чого ножем зробили отвір у потилиці. Нарешті його порізали ножами і кинули в річку, де він потонув. Клюс Казимеж⁶⁸ – 60 років – мав усе обличчя і всю голову⁶ проколену ножем. Венгжин Анджей⁶⁹ – 83 роки, і його дружина Агнешка⁷⁰ – 85 років – були заколоті ножами та втоплені в річці. Хибіла Миколай – 60 років – йому відтяли голову сокирою. Тіла вбитих родини поховали на цвинтарі у великій спільній могилі без трун і без одягу. Після цього українці вщент спалили село. Залишилося ще хоч якось цілими 10 будинків.

Свідчення було дано 29 квітня 1944 р.

^bРозалія Рембіш^b

^bЯн Венгжин^b

[поз.] 1820

Село Завоня⁷¹, гм. Добротвір⁷², пов. Великі Мости, пар. Добротвір

[¹] У перші дні квітня або в останні дні березня [1944 р.] під ранок до села прийшло кілька німецьких військових і, під приводом того, що поляки переховують євреїв та боеприпаси, наказали всім полякам зібратися в місцевій каплиці. Тим часом із броньованої машини обстрілювали село й спалили всі будинки, тобто 38 номерів. Згорів, здається, лише один хлопець – молодий «совет» [*sic!*], якого одна советська жінка пригорнула до себе. Він боявся показатися німцям і сховався у stodолі. Потім німці забрали всіх чоловіків, а жінкам і дітям наказали залишити село. Чоловіки, здається, перебувають у Львові в таборі. Кажуть, що в цій справі була українська рука, бо поляки не переховували ні євреїв, ні зброї.

Свідчення було дано 29 квітня 1944 р.

^bКатажина Сабала^b

[с. 72] [поз.] 1820а

Село Розваж⁷³, гм. у місці, Золочівський пов., пар. Олесько

Напад стався 22 квітня [1944 р.] вночі о 2:00 год. Бандити склалися з українців цього села. Жінка, яка дає показання, впізнала трьох українців: Наконечний Іван – 19 років, Винничук Василь – 30 років, Гавришків Владислав – 18 років. Село було оточене. Жінка, яка дає показання, не може сказати, скільки було бандитів. Потім вони заходили до окремих польських будинків. Були в цивільному одязі. Вони були озброєні ручними карабінами. Свідка разом із дітьми змогла втекти. Українці забрали з собою чоловіка жінки, яка дає показання, Войтину Станіслава – 56 років, і вивели його на подвір'я сусіда Вежбицького Юліана⁷⁴ – 60 років. Там обох чоловіків і дру-

^a У документі викреслено ножем.

⁶ Надписано над проколену.

^{b-a} Власноручний підпис свідка.

¹ У документі викреслено Напад стався.

¹ У прізвисьці р надписано над и.

⁶⁶ Пор.: BOZW; див. інформацію, що стосується Нецкажа Яна в поз. 2005а та 2024.

⁶⁷ Пор.: BOZW, де записано запис: Рембіш Гжегож.

⁶⁸ Див. інформацію, що стосується Клюса Казимежа в поз. 1878.

⁶⁹ Пор.: BOZW.

⁷⁰ Як вище.

⁷¹ Завоня, село, гм. Пархач, Сокальський пов., Львівське воев.

⁷² Осідком гм. для населеного пункту Завоня був Пархач, Сокальський пов., а не Великі Мости. Добротвір, містечко, гм. Добротвір, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воев.

⁷³ Розваж, село, двір, гм. Білий Камінь, Золочівський пов., Тернопільське воев.

⁷⁴ Пор. поз. 1825.

жину Вежицького, українку Горпину⁷⁵ – 54 роки – застрелили. Жінка, яка дає показання, чула близько 16 пострілів з карабінів. Жертви сильно стогнали. Потім тіла вбитих забрали з собою. Тієї ночі загалом було вбито 6 осіб. Відтоді щоночі повторювалися бандитські напади. Вбивали чоловіків, жінок і дітей. Було підпалено 2 будинки, і в них згоріли 2 людини. Решта поляків, що залишалися, покинули село.

Свідчення було дано 29 квітня 1944 р.

⁶Войтина Кароліна⁶

[поз.] 1821

Село Щерецька Гута, гм. Красів, Львівський пов., пар. Бринці

Напад стався з 15 на 16 квітня [1944 р.] ввечері. Бандити були українцями з сусідніх сіл. Були в цивільному одязі, озброєні ручними карабінами та гранатами. Вони оточили село й підпалили будинки. Село було суто польське. Згоріло близько 52 будинків, уціліло лише приблизно 8 споруд. Поляки рятувалися втечею до лісу. Загибло [від] 6 до 8 осіб. Серед убитих: чоловік жінки, яка дає показання, Тарновський Ян⁷⁶ – 46 років – застрелений пострілом у голову; Колодзей Войцех⁷⁷ – 60 років – отримав кулю в груди. Тіла вбитих

родичі поховали на місці вбивства. За тиждень до того двоє молодих поляків із цього села пішли до сусіднього села Гутисько, також суто польського, щоб дізнатися, яким чином відбуваються вбивства, хто стає жертвою, як урятуватися. Ці двоє юнаків не повернулися. Їхні тіла знайшли в лісі поблизу українського села, заколоті ножами. Їх звали Шляхетко Вавжинець⁷⁸ – 35 років, і Шляхетко Мечислав⁷⁹ – 25 років. [с. 73]

Свідчення було дано 29 квітня 1944 р.

⁶Зофія Тарновська⁶

[поз.] 1822

Село Розваж, гм. у місці, Золочівський пов., пар. Олесько

Чоловік, який дає показання, підтверджує попередні свідчення і додає, що 22 квітня [1944 р.] був також убитий його син, Войтина Владислав⁸⁰ – 33 роки. Невідомо, яким чином його вбили, бо Владислав усю зиму ночував у різних сусідів. У ту пам'ятну ніч він ночував в українця. Коли прийшли бандити, сусід змушений був його видати. Тіло вбитого забрали з собою.

Свідчення було дано 29 квітня 1944 р.

⁶Ян Войтина⁶

[поз.] 1823

Село Гута Пеняцька, гм. у місці, Бродівський пов., пар. Пеняки

Напад стався [8] 28 лютого [1944 р.] на світанку. Близько 500 українців оточили село. Вони були одягнені у цивільний та військовий одяг СС. Були озброєні ручними карабінами, автоматами, гранатами, багнетами та сокирами. Потім усіх поляків загнали до кількох [1] столів і їх там підпалили. По тих, хто намагався втекти, стріляли. Загибло близько 800 осіб. Невелика група

^a У документі Горпину.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^b У документі викреслено 1.

^c У документі викреслено єд.

⁷⁵ Див. поз. 1825.

⁷⁶ Пор.: BOZW; вік: 28 років, дата смерті: 13 квітня 1944 р.

⁷⁷ Пор.: BOZW; вік: 70 років, дата смерті: 13 квітня 1944 р.

⁷⁸ Пор.: BOZW, де існує запис: Шляхетка Вавжинець; вік: 24 роки; див. поз. 1894.

⁷⁹ Пор.: BOZW, де записано: Шляхетка Мечислав; вік: 24 роки; див. поз. 1894.

⁸⁰ Пор. поз. 1820.

[с. 74] врятувалася. Потім спалили всі будівлі. Прізвища вбитих: Вежицький Войцех⁸¹ – 32 роки – застрелений; Вежицький Болеслав⁸² – 30 років – застрелений; Вежицька Анна⁸³ – 20 років – спалена; десятимісячна дитина Вежицький – спалена. Це родичі чоловіка, який дає показання. [а] Деяких померлих родина поховала. Багато трупів лежать непохованими, бо українці цьому перешкоджали. Прізвища спалених: Сероцьок Францишек⁸⁴ – 60 років; Гамер Максиміліан – 70 років; Мендельський Адам⁸⁵ – 35 років; Гелма Юзеф – 40 років; дружина Францишка – 35 років; дітей: Станіслав – 17 років, і Казимеж – 15 років, і Ян – 13 років. Прізвища українців, які брали участь у нападі: Гуменяк Станіслав із Пеняків, Дзенгайло Михайло з Верхобужа⁸⁶, Щербатий Грицько з Зашкова⁸⁷ і Короба з Пеняків.

Свідчення було дано 1 травня 1944 р.
Полянський Броніслав

[поз.] 1824

Село Віднів⁸⁸, гм. Куликів, Жовківський пов., пар. Куликів
Напад стався 13 березня [1944 р.] о пів на 12:00 год. дня. Управитель маєтку у Віднові^г вже давно мешкав у Львові, бо боявся нападів. Проте він мав видати німецькій владі корову на контингент. У пам'ятний день він їхав у цій справі до Віднова. Просив, щоб за ним їхала німецька військова охорона для безпеки. Управитель п[ан] Айхельбергер Тадеуш – 38 років, разом із кучером, також поляком, Томашом Зигмундом – 37 років, їхали на візку. Військо у складі семи солдатів зупинилося на обід у своєму місці стоянки. Управитель ризикнув

[с. 75] і поїхав далі. У сусідньому селі Стронятин⁸⁹ на них напали бандити і вбили їх пострілами з карабінів. Тіло поховали неподалік. Військо проводило пошуки зниклих. Зрештою мисливські собаки виявили місце злочину. Гміна поховала [а] тіло вбитого кучера на цвинтарі у Віднові. Спочатку вїйт-українець не хотів погоджуватися на це. Казав, що поляки не мають права лежати на цвинтарі [sic!]. Дозвіл на поховання дав після сплати 100 злотих.

Свідчення було дано 1 травня 1944 р.
[с]

[поз.] 1825

Село Розваж, Золочівський пов., пар. Олесько
Напад стався з 21 на 22 квітня [1944 р.] близько 12:00 [год.] вночі. Чоловік, який дає показання, сховався в будинку сусіда-українця. На господарстві залишалися батьки свідка: Вежицький

^а У документі викреслено Т.

^б У документі Вердубуша.

^{в-г} Власноручний підпис свідка.

^г У документі Однів.

^д У документі Однові.

^а У документі викреслено померлих.

^е Нерозбірливий підпис свідка.

⁸¹ Пор.: BOZW.

⁸² Пор.: BOZW, де існує запис: Вежицький Богуслав/Болеслав; «убитий українськими солдатами 14-ї дивізії СС „Галичина”».

⁸³ Пор.: BOZW.

⁸⁴ У BOZW записано: Сероцьок Францишка; «вбита українськими солдатами 14-ї стрілецької дивізії СС „Галичина”».

⁸⁵ Пор.: BOZW.

⁸⁶ Верхобуж, село, двір, гм. Колтів, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

⁸⁷ Зашків, село, гм. Гологори, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

⁸⁸ Віднів, село, двір, гм. Надичі, Жовківський пов., Львівське воєв.

⁸⁹ Стронятин, село, двір, гм. Малехів, Львівський пов., Львівське воєв.

Юліан⁹⁰ – 67 років, і Вежбицька Агерфіна⁹¹ – 59 років. У ту пам'ятну ніч [а] до села увірвалися 15 озброєних українців і вбили обох зазначених осіб. Як саме їх вбивали, невідомо. Лише чути було жажливі їхні стогони, а на місці злочину було багато крові. Тіла вбитих бандити забрали з собою. Тієї ж ночі вбито ще 2 особи в селі: Войтина Станіслава⁹² – 55 років, і Войтина Влодзи-межа – 30 років. Частина поляків виїхала. Чоловік, який дає показання, чув, що відтоді українці неодноразово влаштували напади на село.

Свідчення було дано 1 травня 1944 р.

^бЯн Вежбицький^б

[поз.] 1826

Село Соснів, пар. Золотники, Підгаєцький пов.

Напад стався 19 квітня [1944 р.] вночі о 9:00 год. До села приїхало 500 саней українців, загалом їх було близько 2000 [в] осіб. Вони переважно мали советську форму. Були озброєні гвинтівками, гранатами, сокирами. Вривалися до окремих польських будинків. Поляки, однак, рятувалися втечею. Загинули лише 4 особи: Чарнецький Юзеф⁹³ – 50 років, батько чоловіка, який дає показання; Чарнецький Францишек⁹⁴ – 53 роки, стрийко; Гродзький Збігнев⁹⁵ – 23 роки, і Возни Еміль⁹⁶ – 21 рік. Двоє поранених: Лотецький Юзеф – 53 роки, і Лотецька Марія – 50 років. Лотецький Юзеф отримав кульове поранення ноги кулею «дум-дум». У лікарні йому ампутували ногу вище коліна.

Свідчення було дано 1 травня 1944 р.

^бЧарнецький Миколай^б

^бЧарнецький Броніслав^б

[с. 76]

[поз.] 1827

Село Ганачівка, гм. Погорільці, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

Напад стався з 9 на 10 квітня [1944 р.] на світанку о 3:00 год. На село напало від 500 до 600 українців, одягнених у цивільний одяг, німецьку, радянську та українську форми СС. Вони мали ручні гвинтівки, автомати, станкові кулемети^г, гранати, багнети, сокири та ножі. Вони оточили село і вдерлися до польських домівок. Над своїми жертвами жорстоко знущалися: відрізали пальці, руки, носи, кололи багнетами. Всього було вбито 49 осіб. Решта рятувалася втечею. Багато людей сховалися в костелі. Тоді було вбито сестру жінки, яка дає показання, Белецьку Гелену – 30 років, і її дитину Агату – 4 роки. У перші дні березня [1944 р.]

також стався напад на село. Тоді загинуло 65 осіб. Від 9 квітня [1944 р.] напади на село повторювалися.

Свідчення було дано 1 травня 1944 р.

^бБелецька Регіна^б

^бБелецький Войцех^б

[с. 77]

^а У документі викреслено з.

^{б-б} Власноручний підпис свідка.

^в У документі викреслено г.

^г У документі ЦКМ.

⁹⁰ Пор. поз. 1820а.

⁹¹ Можливо, йдеться про ім'я Агафія (див. поз. 1820а).

⁹² Пор. поз. 1820, 1822.

⁹³ Пор.: BOZW; вік: 55 років, дата смерті: 19 лютого 1944 р.

⁹⁴ Пор.: BOZW; вік: 60 років, дата смерті: 19 лютого 1944 р.

⁹⁵ Пор.: BOZW; дата смерті: 19 лютого 1944 р.

⁹⁶ Пор.: BOZW; вік: 22 роки, дата смерті: 19 лютого 1944 р.

[поз.] 1828

Село Генриківка⁹⁷, гм. Старі Стрілища, Бібрський пов., пар. Фрага

Напад стався у другій половині лютого [1944 р.] близько 5:00 [год.] ранку. Близько 100 українців оточили село. Вони мали німецьку військову форму. Були озброєні гвинтівками та багнетами. Поляки рятувалися втечею. Було вбито 10 чоловіків. Жертв убивали багнетами, ножами та сокирами. Цисек Ян – 45 років – його кілька разів ударили ножем, а потім сокирою вирізали живіт. Кохман Мар'ян – 17 років – отримав 6 ударів багнетом у груди та руку. Бендик Антоні – 50 років – заколений багнетом. Бидловський Владислав – 17 років – заколений багнетом. Бойовський Станіслав – 40 років. Вінярський Міхал – 40 років. Жаба Марцелі⁹⁸ – 40 років. Масцький Міхал – 36 років. Українці не дозволили ховати померлих, а решті жінок наказали тікати за Сян.

Свідчення було дано 1 травня 1944 р.

^aМарія Кохман^a

[поз.] 1829

Село Підбереззя⁹⁹, Горохівський пов., пар. Горохів

Напад стався 12 липня 1943 о 10:00 год. ночі. Українці в німецькій військовій формі увірвалися до села, де були лише 3 польські родини. Вони мали револьвери. Жінка, яка дає показання, не помітила, якою ще зброєю вони були озброєні і скільки їх було. Двох бандитів увійшли до помешкання жінки, яка дає показання.

[с. 78] Жінка, яка дає показання, втекла через вікно. Її чоловіка вдарили в скроню так, що залишився великий синець, невідомо чим. Тої ночі загалом було вбито 6 осіб. Прізвища: чоловік жінки, яка дає показання, Шпальтенштайн Ян¹⁰⁰ – 59 років; Домбровські: брат із сестрою – 60 і 55 років; Вітковський¹⁰¹ – 35 років; дружина Аполонія¹⁰² – 25 років; дитина Данута¹⁰³ – [6] 9 років. Із села врятувалась лише свідка. Прізвище нападника: Притула – близько 20 років.

Свідчення було дано 3 травня 1944 р.

^aРозалія Шпальтенштайн^a

[поз.] 1830

Село Белзець¹⁰⁴, гм. Білий Камінь, Золочівський пов., пар. Білий Камінь

Напад стався 23 жовтня 1943 [р.] о пів на 10:00 [год.] вечора. До будинку жінки, яка дає показання, увіралося, здається, 4–5 українців у німецькій формі, у шоломах, з револьверами в руках. Жінка, яка дає показання, цього не бачила, але інші свідки розповідали їй, що поранили в шию, а потім вивезли на возі до лісу, де, ймовірно, і вбили. Тіло загублого не знайшли, але в лісі стояв віз, на якому його везли, весь у крові. Загублого звали Ручель Станіслав – 42 роки. Він залишив дружину, двох синів і тижневе немовля. Це немовля померло через три місяці після смерті батька. Тієї ж ночі, за пів години до цього, у будинку в тому ж селі було вбито польське подружжя¹⁰⁵. Свідка не

^{a-a} Власноручний підпис свідки.

⁶ У документі викреслено 1.

⁹⁷ У BOZW записано: Злочин у кол. Генриківка, що належить до сільської громади села Старі Стрілища, 7 березня 1944 р.

⁹⁸ Пор.: BOZW; нар. у 1901 р., дата смерті: 8 березня 1944 р.

⁹⁹ Підбереззя, село, гм. Підбереззя, Горохівський пов., Волинське воєв.

¹⁰⁰ У BOZW записано: Шпальтенштайн Ян. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «Убитий упівцями на території гм. Порицьк»; місце злочину: нестановлене.

¹⁰¹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Вітковський Міхал; дата смерті: 29 червня 1943 р., місце злочину: нестановлене, хоча в описі обставин смерті знаходиться інформація: «За іншими даними вбиті в населеному пункті Підбереззя Горохівського пов.».

¹⁰² Пор.: BOZW; дата смерті: 29 червня 1943 р., місце злочину: нестановлене, хоча в описі обставин смерті знаходиться інформація: «За іншими даними вбиті в населеному пункті Підбереззя Горохівського пов.».

¹⁰³ Як вище.

¹⁰⁴ Белзець, село, двір, гм. Білий Камінь, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁰⁵ Імовірно, йдеться про Францишека і Анну Циранів, єдине подружжя з місцевості Белзець, яке згадується у BOZW; в описі обставин смерті міститься така інформація: «За іншими даними, злочин стався у населеному пункті Черемошня».

пам'ятає прізвища. Їх жорстоко били по голові, а потім застрелили кулею в голову. Місцеві українці говорили між собою, що «добре впоралися» в будинку жінки, яка дає показання, адже чоловіка забрали, і після того він зник безвісти. Про спосіб вбивства цього подружжя в селі всі говорять, бо це бачив син убитих, 12-річний хлопчик. [а] Жінка, яка дає показання, дізналася про спосіб вбивства свого чоловіка від Адамовича Юзефа, який пообіцяв колись розповісти більше деталей. [с. 79]

Свідчення було дано 4 травня 1944 р.

⁶Міхаліна Ручель⁶

[поз.] 1831

Село Марушка¹⁰⁶, гм. Безброди¹⁰⁷, Золочівський пов., збірна гм. Красне, пар. Куткір¹⁰⁸. Напад¹⁰⁹ стався з 2 на 3 травня 1944 р. близько півночі. Щонайменше 100 бандитів оточили село і підпалили будинки, щоб у світлі пожежі бачити тих, хто втікає. Чоловіки та дорослі жінки рятувалися втечею до лісу або до річки. Там вони сиділи по пояс занурені у воду протягом 4 годин. Таким чином свідок разом із двома синами врятували свої життя. Мати чоловіка, який дає показання з дружиною та маленькою дитиною сховалися у канаві. Українці спалили всі польські будинки. Залишилося лише 12 українських хат. Жертвами стали старенькі та діти, які не могли втекти. Чоловік, який дає показання, називає 11 прізвищ убитих, але їх було більше. Жертв рубали сокирами, стріляли і кидали у вогонь. Родина або сусіди поховали померлих на місці вбивства. Прізвища: тітка чоловіка, який дає показання, Шафранець Марія – 75 років; Вавжащак Ігнаці – 81 рік, його дружина – 80 років; Бабірецька Анна¹¹⁰ – 29 років; Бабірецький Юзефат – 11 [років]; Гортих Антоні – 17 років; Гортих Павел – 15 років; Марковська Стефанія¹¹¹ – 30 років (українка); Цельняк Ігнаці¹¹² – 78 років; Денес Микетин – 45 років; Денес Зенон¹¹³ – 14 років (обидва українці); Лісевич¹¹⁴ – 78 років (жінка).

Свідчення було дано 4 травня 1944 р.

⁶Грьосс Адам⁶

⁶Грьосс Зофія⁶

[поз.] 1832

Містечко Белз, Грубешівський пов.¹¹⁵, пар. у місці [Львівське воєв.]

Сестри феліціанки з Белза підтверджують свідчення, надані 26 квітня 1944 р.¹¹⁶ Лише доповнюють, що монастир не був повністю пограбований. Українці забрали лише ковдри, деякі харчі та інші дрібні речі. Сестрам дали термін на виїзд – 20 годин. Дозволили забрати всі речі. Але не залишили часу на ліквідацію господарства. Тому сестри були змушені [залишити] всю картоплю,

[с. 80]

^a У документі викреслено Свідчення.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^a У документі Колонія Марушка.

¹⁰⁶ Марушка, селище, гм. Красне, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁰⁷ Безброди, село, двір, гм. Красне, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁰⁸ Куткір, село, двір, гм. Красне, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁰⁹ У BOZW записано: Злочин у селі Марушка вночі з 3 на 4 травня 1944 р.; в описі обставин смерті зазначено: «Внаслідок нападу упівців на село Марушка вночі з 3 на 4 травня 1944 р. загинуло близько 60 осіб (серед них встановлено імена та прізвища 2 жертв та 4 прізвища інших сімей без детальніших даних)».

¹¹⁰ У BOZW знаходиться запис: Бірецька Анна – можливо, це та сама особа, дата смерті: 3/4 травня 1944 р.

¹¹¹ Пор.: BOZW, де існує запис: Марковський (сім'я); кількість жертв: невстановлена, дата смерті: 3/4 травня 1944 р.

¹¹² Можливо, йдеться про прізвище Черняк (сім'я); див. BOZW.

¹¹³ У BOZW знаходиться запис: Деніс Зенон; вік: 5 років.

¹¹⁴ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Лісевич (сім'я); кількість жертв: невстановлена, дата смерті: 3/4 травня 1944 р.

¹¹⁵ Белз знаходився у Сокальському пов.

¹¹⁶ Пор. поз. 1813а.

зерно, корів, курей, монастирську бібліотеку, обладнання монастиря, шкільне обладнання, шкільну та вчительську бібліотеки.

Свідчення було дано 5 травня 1944 р.

^aС.М. Ірена Кредицька, наст[оятелька] сестер феліціанок у Белзі^a

[поз.] 1833

Сестри феліціанки передають для прочитання і перепису лист однієї з сестер-феліціанок, яка залишилася в Белзі.

Дорога сестро Ірено!

Через Марію повідомляю, що образ у Замку є. Сестри забрали церковні ключі і повернули ми [sic!] у самий Великдень. Але, на жаль, вже запізно, бо у Велику суботу з 5:00 [год.] вечора до 11:00 ночі проводили обшук. Всі замки та скрині розбили. Орнати не зачепили, і білізна лежить. Але я не знаю, чи все там є [6], хоча її більша половина є. Не знаю, чи вона була [8] в костелі, наразі нічого не чіпали. Але за вівтарем і у гробницях усе розграбували. Костельному Вапінському весь одяг [sic!] і це були наші, бо одного впізнали із Союзу. Костел із фасаду закритий, а ззаду, від захристії, день і ніч відчинений, бо замки зламані. Дорогі сестри, моліться, щоб це якнайшвидше скінчилося. Довіряюся вашим молитвам.

Сестра Владислава

[с. 81] [поз.] 1834

Село Красне¹¹⁷, пар. Куткір, Золочівський пов.

Напад стався 4 березня [1944 р.] о пів на 11:00 год. ночі. Близько 200 українців увірвалися до села і групами заходили до польських домівок. Вони були одягнені [6] в залізничну форму, німецькі та советські військові мундири. Розмовляли польською, українською та советською мовами. Мали рушниці, кулемети, гранати та багнети. До хати жінки, яка дає показання, увірвалося близько 20 бандитів. Вони оточили будинок, виламали двері та вікно й увірвалися до будинку. Там вони застали лише чоловіка жінки, яка дає показання, Мединського Міхала – 43 роки. Здається, його сильно мучили, бо в нього були вирізані статеві органи [sic!], руки зламані в суглобах, грудна клітка пробита багнетом і дві кулі – в шию та обидва стегна. У ту ж ніч було вбито загалом 10 осіб. [7] Раптом упав один німець, бо допоміг поляку, та один українець – помилково. Родина поклала тіла до [7] трун, 8 польських трун внесли до костелу і звідти після святкового богослужіння їх вивели на цвинтар. Раніше, восени, були ще 3 напади. Під час першого загинули 3 поляки, під час другого – 3 українці, під час третього – 8 поляків. Прізвища вбитих: Желеховський Якуб – 30 років. Капарнік [4] – 40 років; Надала Тадеуш¹¹⁸ – 23 роки; директор з фільварку Петричі¹¹⁹ (прізвища свідка не пам'ятає) – 35 років; Любенецький – 50 років; Дезежковський Юзеф – 48 років; Урбан Баргломей – 60 років; Андрушевський Ян – 65 років; Буркер Ян, доктор медицини – 30 років (після розстрілу в будинку кинули в річку); Квятковський Стефан – 26 років (йому розпорили живіт багнетом).

Свідчення було дано 5 квітня 1944 р.

^aМединська Міхаліна^a

^aМединська Казимира^a

^a-^a Власноручний підпис свідки.

⁶ У документі залишено місце для дотискування слова.

⁸ Повторено слово мали.

⁷ У документі викреслено Н.

⁷ У документі викреслено труни.

⁴ У документі викреслено С.

¹¹⁷ Красне, село, гм. Красне, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

¹¹⁸ У BOZW записано: Надала Мечислав; відсутність інформації про вік жертви.

¹¹⁹ Петричі, село, двір, гм. Скварява, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

[поз.] 1835

Село Жидовичі¹²⁰, гм. Добряничі, Перемишлянський пов., пар. Тучне

Останній напад стався вночі з 2 на 3 травня 1944 р. До цього були ще два напади.

1) Перший стався 1 [а] березня [1944 р.] вночі. Другий – 12 та 13 квітня [1944 р.]. Польські чоловіки місяць перед тим перехувалися на ніч у лісах. У ніч на 1 березня [1944 р.] в лісі було вбито трьох чоловіків. Бандити були українцями, одягненими у цивільну та військову німецьку і радянську форми. Вони мали гвинтівки, сокири, ножі, гранати. Під час операції говорили польською мовою. Прізвиська вбитих під час першого нападу: чоловік жінки, яка дає показання, Кухарський Юзеф¹²¹ – 53 роки; Трач Міхал – 24 роки, і Корчинський Якуб – 25 років. Українці жорстоко знущалися зі своїх жертв. Напр[иклад], чоловік жінки, яка дає показання, отримав 10 ударів ножом у груди та живіт, ножом проткнули йому губи, очі, вуха, статеві органи, а череп розтрощили сокирою. Після нападу невідомий українець приїхав до села і провів збори для місцевих поляків. Він їм говорив, щоб вони не ховалися в лісах, бо там небезпечно. Ці троє чоловіків загинули, бо їх уважали євреями. Він сказав: «Наш ліс і ніч». Відтоді поляки залишалися вдома.

2) Під час другого нападу кількості українців оточили село і групами по 8–10 заходили до кожної хати. Вночі було вбито близько 10 поляків, їх убивали сокирами та ножами. Тоді загинув зять чоловіка, який дає показання, Ліс Марцин – 42 роки. Його покляли обличчям до підлоги і вдарили близько 8 разів ножом у спину, а потім сокирою розбили йому череп. 13 квітня [1944 р.] удень якийсь українець біг через село і кричав: «Біжіть, поляки, ідуть різати українців!». Тоді багато поляків і українців втекли в поле. Деякі

поляки залишалися вдома. Врятувалися саме ті. З поляків у поле втікали переважно чоловіки. Українці оточили поле і по черзі запитували: «Хто ти?». Українців відсували вбік, а [по] поляках стріляли на місці. Тут загинуло близько 25 поляків. Тоді вбито сина жінки, яка дає показання, Кухарського Казимежа – 22 роки. Дочка чоловіка, який дає показання, яка залишилася вдома, зі страху раптово вночі 12 квітня [1944 р.] покінчила життя. Її звали Мізьо Марія [б] – 26 років.

3) 2 травня [1944 р.] вдень приїхало до села близько 6 возів з українцями на квартиру до одного з українських господарів. Місцеві українці послали за ними ці вози. Перед вечором вони ходили по селу і, здається, під приводом збору провіанту з'ясовували, де живуть поляки. Вночі напали на поляків. Поляки рятувалися втечею. Тоді загинули 3 особи. Внучка чоловіка, який дає показання, Мізьо Едварда – 8 років – застрелили в ліжку. Задворну Катажину – 44 роки, зарубали сокирою, її дочку 12-річну Юзефу також порубали. [а] У змішаних подружжях українську сторону били і змушували видати польську сторону.

[с. 83]

Свідчення було дано 6 травня 1944 р.

+[†] Решотнік Домінік+[†] Кухарська Катажина

^a У документі викреслено напад.

^b У документі викреслено л.

^b У документі викреслено Укра.

^f Власноручний знак свідка.

¹²⁰ Жидовичі, село, гм. Добряничі, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

¹²¹ Пор.: BOZW; нар. у 1899 р.

[поз.] 1836

Містечко Великі Мости, Жовківський пов. [Львівське воев.]

Напад стався 19 липня 1941^а р. вночі. Це фактично було масове арештування польських чоловіків українцями. Д[окто]р Стронцицький, українець, мав подругу пані Шарлоту [Шарлотту] Клеє, фольксдойчку. Доктор був командиром української міліції, а місцеві українці в ній служили. Ті українці, які мали образу на

[с. 84] якогось поляка, приходили вночі його арештовувати. Їм у цьому допомагало німецьке військо. Тієї ночі було заарештовано близько 40 осіб, переважно чоловіків. Після допиту, під час якого били, частину осіб відпустили, а сімох чоловіків затримали. Їх вивели до лісу і там стратили, невідомо яким способом. Чути було постріли з гвинтівок і кулеметів. Причиною арешту було те, що німці вимагали видати більшовиків. Українці сховали своїх більшовиків, а видали поляків, які ні в чому не були винні. П[ані] Клеє Шарлота також брала в цьому участь. Наприкінці 1942 р. німці заарештували д-ра Стронцицького разом із його подругою за низку зловживань. Жінка, яка дає показання, під час цієї екзекуції втратила свого чоловіка Верле Станіслава¹²² – 47 років. [6] Дружина дізналася про це від знайомих. Д[окто]р Стронцицький, до якого звернулася свідка, сказав, що сам відвіз її чоловіка до Львова. Але вона все одно більше його не побачить, бо його повезуть далі.

Свідчення було дано 6 травня 1944 р.

^вВерле Юзефа^в

[поз.] 1837

Село Глібовичі Свірзькі, гм. Свірж, Перемишлянський пов., пар. Тучне

Напад стався в другій половині квітня 1944 р. вдень. Жінка, яка дає показання, розповідає, що за кілька днів до того місцеві українці заходили до польських домівок і повністю їх грабували. Потім влаштовували бандитські напади на поляків у сусідніх селах: Глібовичах, Тучному, Жидовичах^г тощо. Там убивали поляків, а потім кидали їх у палаючі будинки. Загинуло багато людей. У Тучному, наприклад, із полум'я витягли 80 трупів¹²³ страшенно понівечених. Лопатами збирали рештки тіл і внутрішніх органів у відра та закопували в одній могилі. Цією акцією займалися українці, бо поляки частково втекли або українці їм цього не дозволили. У Глібовичах українці тягнули тіла до спільної ями мотузками, бо українець не доторкнеться до тіла поляка. Багатьох поляків після смерті роздирають собаки, бо тіла залишаються непохованими. У той пам'ятний квітневий день було також убито чоловіка Новосельського Чеслава – 80 років, і пасербицю Каменську Броніславу – 50 років. Чоловіка^д витягли на подвір'я і били палицею по голові^д. Він ще два дні мучився на подвір'ї. Пасербицю вбили в лісі під час втечі. Здається, її зарізали ножами. Тіло не було знайдене.

Свідчення було дано 6 травня 1944 р.

^вНовосельська Марія^в

^а У річній даті цифру 3 виправлено на 1.

^б У документі викреслено Свід.

^{в-в} Власноручний підпис свідки.

^г У документі Глібовичі.

^д У документі Жондовичах.

^{д-д} У документі зі знаком, що змінює послідовність били палицею по голові, витягли на подвір'я.

¹²² Пор.: BOZW; дата смерті: березень/квітень 1944 р.

¹²³ Пор.: BOZW, де записано: Злочин у с. Тучна 15 квітня 1944 р., в описі обставин загибелі міститься інформація: «Внаслідок нападу підрозділу УПА „Орли” на село Тучна 15 квітня 1944 р. було спалено 23 господарства та вбито 90 поляків».

[поз.] 1838

Село Боршів^{а124}, гм. у місці, Перемишлянський пов., пар. Перемишляни [Тернопільське воєв.]. Напад стався 1 листопада 1943 р. об 11:00 год. ночі. Кількох українців оточили дім свідка, виламали вікно й увірвалися до помешкання. Чоловік, який дає показання, разом із дружиною втекли. Дружина була поранена в стегно, але вилікувалася. Бандити повністю пограбували дім свідка, який був замочною людиною, а потім підпалили будинок. Не дозволили рятувати палаючі будівлі. Один українець грів собі руки біля полум'я, бо надворі вже було досить холодно. Через два місяці було застрелено Пікульського Станіслава – 50 років, коли він повертався зі стайні додому. Убив його брат зятя – українець, який належав до української партії. Свідок чув про це лише зі слів. Не може стверджувати це напевно. За тиждень до того з дому забрали сина Пікульського Станіслава з його молодію дружиною, вивезли їх до лісу й там убили.

Їх закололи багнетами та ножами. Звалися Пікульський Францишек – 22 роки, разом із молодію. [с. 86]
Вони були лише кілька днів після весілля.

Свідчення було дано 6 травня 1944 р.

^бМединський Ян^б

[поз.] 1839

Село Павлів, гм. Холоїв^в, Радеківський пов., пар. Павлів

Напад стався 1 квітня 1944 р. об 11:00 год. ночі. Ввечері свідки вже бачили членів українського СС. Вони заїхали до місцевих українців. Увечері також приїхали українці з сусідніх сіл. Разом бандитів було близько 300 осіб. Вони мали ручні гвинтівки, браунінги, німецькі автомати, гранати, багнети. Вони оточили село, поділившись на групи. Кожна група мала призначені 2–3 польські будинки. На двох кінцях села запалили сигнальні ракети навхрест, і тоді українці почали вриватися до польських домівок. Якщо бачили, що чоловік слабший і не чинитиме опору, виламували двері й вікна, проникали в дім і там вбивали всіх членів родини. Якщо ж чоловік чинив опір, будинок оточували, стріляли всередину з кулеметів, кидали гранати, а іноді навіть підпалювали. Загибло 27 осіб, поранено 4. Решта осіб втекла. Жертв убивали кулями з гвинтівок, багнетами та били прикладами. Півторарічну дитину Сує¹²⁵ (дівчинку) знайшли в кутку на горіщі тяжко пораненою. В неї була пробита права легеня, права сторона черевної порожнини так, що легеня і печінка були видимі, а ніс відрізаний. Дитина перебуває під медичним наглядом і, можливо, виживе. Інші члени родини цієї дитини були вбиті. Вбито

^г також батька чоловіка, який дає показання Міщука Пйотра¹²⁶ – 58 років, і двоюрідного брата [с. 87]
Трохімчука Яна¹²⁷ – 33 роки. Прізвища впізнаних українців: [г] Мостовий Стефан – 22 роки, Кароль Стефан – 22 роки, Теслюк Іван – 22 роки, Руд Михайло – 23 роки, Пшистонський Іван – 23 роки, Микетник Василь – 24 роки, Співек Іван – 33 роки. Вони були провідниками. Їх було 46.

Свідчення було дано 8 травня 1944 р.

^дМіщук Стефан^д

^дСамборський Казимеж^д

^а У документі Бошів.

^{б-в} Власноручний підпис свідка; в документі Medynski.

^в У документі Голоїв.

^г У документі подальше свідчення знаходиться в нижній частині с. 87, після опису вбивства в Чермеринцях.

^г У документі викреслено 3.

^{д-д} Власноручний підпис свідка.

¹²⁴ Боршів, село, гм. Перемишляни, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

¹²⁵ Пор. поз. 1812.

¹²⁶ Пор.: BOZW.

¹²⁷ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Трухемчук Ян.

[поз. 1839a]^a

Село Чемеринці, гм. у місці, Перемишлянський пов., пар. у місці

Напад стався з 30 квітня на 1 травня [1944 р.] о 5:00 год. по обіді. Це були українці з сусідніх сіл. Їх було близько 150. Вони були одягнені в німецьку і радянську військові форми та цивільний одяг. Мали ручні та автоматичні гвинтівки, револьвери, гранати та багнети. Вони оточили село, заходили від дому до дому і перевіряли, чи залишилися ще поляки у селі. Раніше частину поляків уже вбили українці, інші втекли. У селі залишилися тільки родина жінки, яка дає показання. Вони думали, що як бідні, їм нічого не станеться. До хати жінки, яка дає показання, зайшло з 10 українців. Жінку, яка дає показання, з дітьми вигнали з дому, а чоловіка вивели на подвір'я і там розстріляли. Потім підпалили хату. Спалили також усі польські будинки в селі. Жінка, яка дає показання, шукала тіло чоловіка, але не могла його знайти. Не знає, чи загинув він у полум'ї дому, чи бандити забрали тіло з собою. Вбитого звали Прус Антоні¹²⁸ – 35 років.

Свідчення було дано 8 травня 1944 р.

^b Анеля Прус^b

[с. 88] [поз.] 1840

Село Нова Лодина⁶¹²⁹, гм. Стрептів¹³⁰, пов. Кам'янка-Струм[илівська], пар. ^вГорпин^в. Напад стався 27 квітня 1944 р. о пів на 12:00 год. вночі. У село вдерлося близько 300 українців. Вони були в німецькій військовій формі, міліцейському та цивільному одязі. Мали карабіни, гранати, багнети. Село оточили і одночасно підпалили всі польські будинки. Загинули 4 особи: чоловік жінки, яка дає показання, Хшановський Владислав – 35 років; Савчин Міхал – 65 років; Савчин Марія – 35 років; Савчин Ян – 3,5 року. Усі були застрелені, а потім спалені у вогні.

Свідчення було дано 8 травня 1944 р.

⁺⁺ Хшановська Зофія

[поз.] 1841

[^г] Містечко Любачів¹³¹, Любачівський пов., пар. у місці

Напад стався з 2 на 3 травня [1944 р.] вночі. Банда складалася [^д] з великої кількості українців (можливо до 1000), одягнених у темно-сині мундири [^е] української поліції. Вони мали ручні гвинтівки, різницькі ножі. Підпалили містечко з чотирьох сторін. Одне угруповання українців стріляло у втікачів, а інше входило до будинків і там убивало. Загинуло близько 200 осіб. До хати жінки, яка дає показання, увійшов один українець, другий стояв у сінях. Він тримав у руках гвинтівку і ніж. Свідка втекла через вікно. Вона не знає, що сталося з матір'ю та братом. Лише двічі чула стогони^е брата. Найімовірніше, їх убили. Мати звалася Непанов Магдалена – 45 років, брат Непанов Францишек – 12 років. По дорозі стріляли в ту, що тікала. На своєму шляху вона

^a У документі свідчення не отримало власного номера; будучи вписаним у середині поз. 1839, воно, ймовірно, було помилково пропущено у процесі нумерації повідомлень.

^b У документі Нова Лодина.

^{в-в} Надписано над пар.

^г Власноручний знак свідка.

^д У документі викреслено В.

^д У документі викреслено її.

^е У документі викреслено міліціонерів.

^е У документі над словом стогони записано цифру 2, а над словом двічі вписано цифру 1, що означає зміну порядку слів.

¹²⁸ Пор.: BOZW; дата смерті: квітень 1944 р.

¹²⁹ Нова Лодина, село, гм. Великий Желехів, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

¹³⁰ У міжвоєнний період Стрептів не був осідком гм. для села Нова Лодина.

¹³¹ Любачів, місто, гм., Любачівський пов., Львівське воєв.

бачила, як українець схопив ^aза ноги^a 7-річне дитя босоного і в сорочці, а потім розбив йому голову об стіну будинку. Він кинув цю дитину та пішов далі.

Свідчення було дано 8 травня 1944 р.
^bБроніслава Непанов^b

[поз.] 1841a

[с. 89]

Село Малий Желехів¹³², гм. Стрептів¹³³, пов. Кам'янка-Струмилівська, пар. у місці
Напад стався з [a] 3 на [r] 4 травня [1944 р.] вночі. Чоловік, який дає показання, мешкав у присілку села, де було 8 українських господарств і 2 польські. Напад був лише на присілок. Українських бандитів було близько 15. Вони були в цивільному одязі, тільки один мав німецький плащ. Вони були озброєні гвинтівками. Втікач утік. Його господарство підпалили. У вогні загинули батько, матір та двоюрідний брат чоловіка, який дає показання. Їхні прізвища: Канас Марцин – 63 роки, Канас Катажина – 65 років, Канас Ян – 43 роки. Тіла згоріли повністю. Мати свідка в критичний момент була в сусіда. Звідти її забрали, здається, спочатку вбили, а потім кинули у полум'я палаючого будинку. Чоловіка, який дає показання, пограбували повністю. Разом із дружиною та дітьми він залишився лише у тому, в чому втік.

Свідчення було дано 8 травня 1944 р.
^bКанас Юзеф^b

[поз.] 1842

Село Вирів^r, гм. [a] ^eСтрептів^e, пов. Кам'янка-Струм[илівська], пар. Горпин
Напад стався 20 квітня 1944 р. до вечора. На [e] колонію напало близько 20 українців, п'ятеро були в німецькій формі, решта – в цивільному одязі. 18 мали гвинтівки, а 2 револьвери. На колонії було [ж] 6 польських будинків, по троє українців заходили в один будинок. Спочатку вбивали поляків, а потім підпалювали будинки. Тіла згоріли у вогні. 5 квітня 1944 р. поляки отримали листівки польською мовою з вимогою покинути село протягом 24 годин, бо це українська земля. Тоді поляки на ніч переїжджали до села Горпин³. А вдень поверталися додому. Там їх застали українці. В ту пам'ятну ніч було вбито шість осіб. Прізвища: Братунь Міхал – 38 років, чоловік жінки, яка дає показання;

Луковський Ян – 73 роки, дядько; Овсяк Павел – 55 років, чоловік другої жінки, яка дає показання; Хшановський Миколай – 40 років; Патинко Ян – 21 рік; Патинко Юзеф – 45 років. [и] П'ятьох приречених поставили до стіни, розстріляли, а потім спалили. Братуня Міхала схопили в полі, бо тікав, зв'язали йому руки позаду паском і закрутили палицею, а потім відтяли ноги до колін і кинули у вогонь.

Свідчення було дано 8 травня 1944 р.
^bБратунь Францишка^b
^bОвсяк Текля^b
^bБарська Емілія^b

[с. 90]

^{a-a} Надписано над 7-річне.

^{b-b} Власноручний підпис свідка.

^b У документі викреслено 2.

^r У документі викреслено 3.

^r У документі Верів.

^л У документі викреслено місцева.

^{e-e} Написано над викресленим словом місцева.

^e У документі викреслено село.

^ж У документі викреслено 8.

³ У документі Горпита.

^и У документі викреслено Всіх.

¹³² Малий Желехів, село, гм. Великий Желехів, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

¹³³ Із 1934 р. Малий Желехів належав до гм. Великий Желехів.

[поз.] 1843

Село Гутисько, гм. Великі Глібовичі, Львівський пов.¹³⁴, пар. Раковець

Напад стався 12 квітня 1944 р. вдень між 11:00 і 12:00 год. 500 озброєних українців оточили Гутисько і присілок Мідяки¹³⁵. Вони були одягнені в цивільні мундири¹³⁶, німецьку військову форму та форму українського СС. Вони мали ручні кулемети, автомати, гранати, браунінги, багнети, сокири, ножі, пилки. [а] Вони поділилися на групи: одні вбивали, інші грабували, а ще інші підпалювали. Спочатку ловили тільки чоловіків, жінок і дітей залишали. До одного будинку заходило близько чотирьох українців. У всьому селі загинули близько [б] 63 особи. Переважно чоловіки. З жінок, [в] дітей і старих загинули лише ті, хто втік або залишився в палаючій будівлі. Над своїми жертвами жорстоко знущалися: рубали, пиляли, кололи й стріляли. Син чоловіка, який дає показання, Каліцинський Тадеуш¹³⁷ – 16 років – був знайдений на господарстві, бо втік з хати. Батько не бачив його після смерті. Але сусіди говорили, що йому були відрубані обидві руки до ліктів і ноги до колін, а потім він був спалений у вогні. Батько чоловіка, який дає показання, Каліцинський Марцин¹³⁸ – років 74, був ударений сокирою по голові, а потім застрелений. Батько дружини, Жулкевич Міхал¹³⁹ – 64 роки – був застрелений і кинутий у вогонь.

[с. 91]

Другий напад стався 3 травня [1944 р.] вдень. Загибло 7 чоловіків. Напади українці вчиняють удень, бо вночі їм було важко захоплювати через великі ліси. [г] Прізвище бандита^г: Огоновський Михайло – 30 років. Інших прізвищ чоловік, який дає показання, не знає. Йому лише відомо, що вони походили з сусідніх сіл: Раковець, Поляна¹⁴⁰, Суходіл¹⁴¹, Лопушна¹⁴².

Свідчення було дано 9 травня 1944 р.

^дКаліцинський Вавжинець^д

[поз.] 1844

Село Соколівка, гм. Вибранівка¹⁴³, Бібрський пов., пар. Соколівка

Напад стався 7 березня 1944 р. вночі о 10:30 год. Бандитів було близько 200. Вони були одягнені в цивільний, військовий німецький та російський одяг. Мали ручні гвинтівки, сокири. Поділилися на групи й заходили до польських будинків. Кого [е] з чоловіків заставляли вдома – вбивали сокирами або ножами. Тоді загинуло 11 осіб¹⁴⁴. Житло було повністю розграбоване. Тоді було вбито чоловіка жінки, яка дає показання, Яна Шмідта – 35 років, і батька чоловіка, Шмідта Адама –

^а У документі викреслено й.

^б У документі викреслено 70.

^в У документі викреслено і.

^{г-г} У документі Прізвища бандитів.

^г У документі Лопушка.

^{д-д} Власноручний підпис свідка.

^е У документі викреслено зас.

¹³⁴ Село Гутисько лежало у Бібрському пов.

¹³⁵ Мідяки, селище, гм. Красів, Львівський пов., Львівське воєв.

¹³⁶ Цивільні мундири – у значенні одяг.

¹³⁷ Пор.: BOZW.

¹³⁸ Як вище.

¹³⁹ У BOZW з'являється запис: Жулкевич, ім'я відсутнє. Можливо, йдеться про ту саму особу.

¹⁴⁰ Поляна, село, двір, гм. Красів, Львівський пов., Львівське воєв.

¹⁴¹ Суходіл, село, гм. Великі Глібовичі, Бібрський пов., Львівське воєв.

¹⁴² Лопушна, гм. Великі Глібовичі, Бібрський пов., Львівське воєв.

¹⁴³ Село Соколівка належало до гм. Соколівка.

¹⁴⁴ Згідно з BOZW; запис: Злочин у м. Соколівка 8 березня 1944 р.: «члени банди УПА зарубали сокирами 12 осіб».

65 років. Окрім того, загинув Цвік Юзеф¹⁴⁵ – 35 років. Інших прізвищ свідка не знає. Родина та сусіди поховали тіла своїх загиблих.

Свідчення було дано 10 травня 1944 р.
^aШмідт Пауліна^a

^bПродовження: *Зелена книга*^b [в]

^a-^a *Власноручний підпис свідка.*

^b-^b *Записка рукою Уршулі Шумської.*

^в *На полях параф.*

¹⁴⁵ Пор.: VOZW; вік: 35/40 років, дата смерті: 11 березня 1944 р.

12. СВДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1840*–1844*, 1845–1866 (ЗЕЛЕНА КНИГА, С. 131–154)

[с. 131] ^a [поз.] 1840*¹

Калуський повіт [Станіславське воєв.]

Жертви українських бандитів у Томашівцях:

1. Пеховський Антоні – 53 р[оки], застрелений укр[аїнським] поліц[іантом] Горбовим,
2. Тарновський Станіслав² – 56 р[оків], зарубаний Міхнічуком Михайлом, с[ином] Гриня,
3. Кваснік Ян³ – 56 р[оків], застрелений Леяцесем Славком,
4. Ята Адам⁴ – 52 р[оки],
5. Вйонцек Міхал⁵ – 58 р[оків],
6. Пітинський Ян⁶ – 24 р[оки],
7. Пітинська Марія – 56 р[оків],
8. Кушлік Ян⁷ – 30 р[оків],
9. Ківак Павел⁸ – 55 р[оків],
10. [Ківак] дружина⁹,
11. Венецький Янек¹⁰ – 21 р[ік],
12. Баран Станіслав¹¹ – 70 р[оків] (психічно хворий),
13. Римар Антоні¹² – 80 р[оків] (спалений),
14. [Римар] Розалія¹³ – 54 р[оки] (дочка – оскальпована і спалена),
15. Холоди Владислав¹⁴ – 21 р[ік],
16. Екерт Леон¹⁵ – 41 р[ік],
17. Боровець Ян¹⁶ – 54 р[оки],
18. Рембіш Марія¹⁷ – 33 р[оки],
19. Пікула Войцех¹⁸ – 43 р[оки],
20. [Пікула] дочка¹⁹ – 18 р[оків],
21. Дуфрат Вінценти²⁰ – 55 р[оків] (різаний ножем),
22. Судал Ян²¹ – 46 р[оків] (спалений),

^a *Сторінки 131–134 додані до книги – аркуші канцелярського паперу, записаний синім чорнилом.*

¹ Поз. 1840–1844 були позначені знаком *, оскільки дублюють номери з *Коричневої книги*.

² Пор.: BOZW; вік: 58 років, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

³ Пор.: BOZW; вік: 52 роки, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

⁴ Пор.: BOZW; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

⁵ Пор.: BOZW; вік: 57 років, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

⁶ Пор.: BOZW; вік: 27 років, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

⁷ Пор.: BOZW; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

⁸ Пор.: BOZW; вік: 60 років («за іншими даними: 72 роки»), дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

⁹ Пор.: BOZW, де записано: Ківак Анна; вік: близько 50 років, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

¹⁰ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Вянецький, ім'я відсутнє; вік: 21 рік, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

¹¹ Пор.: BOZW; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

¹² Як вище.

¹³ Пор.: BOZW; вік: 45 років, дата смерті: березень 1944 р.

¹⁴ Пор.: BOZW; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

¹⁵ Як вище.

¹⁶ Пор.: BOZW; нар. у 1887 р. В описі обставин смерті вказано також інформацію: «54 роки»; враховуючи дату народження, вік жертви мав би становити 57 років; дата смерті: 9/10 або 11 квітня 1944 р.

¹⁷ Пор.: BOZW; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

¹⁸ Пор.: BOZW; вік: 45 років, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

¹⁹ Пор.: BOZW; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

²⁰ Пор.: BOZW; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.; «помер у муках, кати розрізали йому живіт і насипали сіль у внутрішні органи».

²¹ Пор.: BOZW, де записано: Судол Ян; вік: 43 роки, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

23. Родзень Владислав²² – 26 р[оків],
24. Борс Марія²³ – 33 р[оки],
25. [Борс, дитина],
26. [Борс, дитина],
27. [Борс, дитина]²⁴,
28. Шеля Марія²⁵ – 65 р[оків],
29. [Шеля] внучка²⁶ – 11 р[оків],
30. Красуцький Еміль²⁷ – 40 р[оків],
31. Вільк Алойзи²⁸ – 40 р[оків],
32. Оскроба Міхал²⁹ – 70 р[оків],
33. Малек Францишек³⁰ – 49 р[оків],
34. Єнець Антоні³¹ – 64 р[оки],
35. Красуцький Кароль³² – 23 р[оки],
36. [Красуцький] Антоні³³ – 55 р[оків],
37. [Красуцька] дружина³⁴,
38. [Красуцький] Ян³⁵ – 60 р[оків],
39. [Красуцький] Францишек – 60 р[оків],
40. [Красуцький] Полько³⁶ з усією сім'єю – невстановлена кількість осіб,
41. Фабіанова, дівоче Красуцька, Валерія³⁷ – 38 р[оків].

Жертв буде більше, бо наразі важко встановити точний список – постійно прибувають нові. З Томашівців втекли до Калуша, а потім багато виїхали на захід. Тіла жертв лежать на полі – там, де ^{а-а}наздогнала смерть. Очевидець бачив через три тижні тіла обох Ківаків, під містком – Пітинського³⁸ і інших. Костел і школа згоріли.

[поз.] 1841*

[с. 132]

Жертви українських бандитів у Томашівцях:

1. Глукчк Анджей³⁹ – 30 р[оків],
2. Малика – 70 р[оків], жebraк, карлик – каліка,

^{а-а} Надписано над де.

²² Пор.: BOZW; вік: 24 роки, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

²³ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Борс Марія; вік: 55 років, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.; «вбита з трьома дітьми».

²⁴ Пор.: BOZW, де існує запис: Борс, ім'я відсутнє; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.; в описі обставин смерті знаходиться інформація: «Трое дітей Марії Борс».

²⁵ Пор.: BOZW; вік: 65 років, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.; «вбита з внучкою».

²⁶ Пор.: BOZW, де записано: Шеля, ім'я відсутнє; «внучка Владислава і Марії»; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

²⁷ Пор.: BOZW; вік: 38 років, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

²⁸ Пор.: BOZW; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

²⁹ Як вище

³⁰ Як вище.

³¹ Як вище.

³² Пор.: BOZW; вік: 25 років, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

³³ Пор.: BOZW; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

³⁴ Пор.: BOZW, де записано: Красуцька Розалія; вік: 52 роки, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

³⁵ Пор.: BOZW; вік: 74 роки, дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.; «був викрадений з хати і застрелений за столою сусіда Василя і там закопаний».

³⁶ Пор.: BOZW; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

³⁷ Як вище.

³⁸ Пор.: BOZW, де записано: Пітинський Ян; дата смерті: 9/10 квітня 1944 р.

³⁹ Пор.: BOZW; дата смерті: липень 1943 р. або (згідно з іншими свідченнями) 1942 чи 1944 р.

3. Гурда Юзеф⁴⁰ – 53 р[оки] – мученик – всі кістки зламані [*sic!*],
4. Крутек Ян⁴¹ – 55 р[оків],
5. Купчак Кароль⁴² – 54 р[оки],
6. Козлік Катажина⁴³ – 60 р[оків],
7. Прокопович Людвик⁴⁴ – 30 р[оків],
8. Вежицький Тадеуш⁴⁵ – 64 р[оки],
9. Пельц Пйотр⁴⁶ – 50 р[оків],
10. Пондель Юзеф⁴⁷ – 54 р[оки],
11. Пельц Алойзи⁴⁸ – 37 р[оків],
12. Гурда Марія⁴⁹ – 56 р[оків] – дружина Юзефа,
13. Годло Роман⁵⁰ – 32 р[оки],
14. Юрас Войцех⁵¹ – 35 р[оків],
15. [Юрас] Вінценти⁵² – 40 р[оків],
16. [Юрас] Марія – 35 р[оків],
17. Гурдек Ян⁵³ – 12 р[оків],
18. Козьол Розалія⁵⁴ – 40 р[оків],
19. [Козьол], дитина,
20. [Козьол, дитина],
21. [Козьол, дитина⁵⁵],
22. У Юрасів – 6^a дітей⁵⁶,
28. Куснеж Кристина⁵⁷ – 26 р[оків],
29. Куснеж Анна⁵⁸ – 24 р[оки],
30. Фридрих Антоні⁵⁹ – 25 р[оків],
31. Циховський Владислав⁶⁰ – 47 р[оків],
32. Бедка Войцех⁶¹ – 50 р[оків],
33. Бідицький Константи – 40 р[оків],
34. [Бідицька] діти – дочки,
35. [Бідицька: діти – дочки],

^a У документі 6-ро.

⁴⁰ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Гурдак Юзеф; дата смерті: липень 1943 р. або (згідно з іншими свідченнями) 1942 чи 1944 р.

⁴¹ Пор.: BOZW, де записано: Крутак Ян; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁴² Пор.: BOZW; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁴³ Як вище.

⁴⁴ Як вище.

⁴⁵ Пор.: BOZW; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.; «убитий разом з двома дітьми».

⁴⁶ Пор.: BOZW; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁴⁷ Пор.: BOZW; вік: 40 років, дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁴⁸ Пор.: BOZW; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁴⁹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Гурдак Марія; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁵⁰ Пор.: BOZW, де записано: Гадлув Роман; нар. 2 квітня 1901 р., дата смерті: 5 квітня 1944 р.

⁵¹ Пор.: BOZW; вік: 43 роки, дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁵² Пор.: BOZW; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.; «вбитий разом з дружиною і шістьма дітьми».

⁵³ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Гурдак Ян; вік: 10 років, дата смерті: липень 1943 р.

⁵⁴ Пор.: BOZW; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁵⁵ Пор.: BOZW, де фігурують записи: Козьол Едвард, Козьол Ян, Козьол Здислав – сини Розалії; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁵⁶ У BOZW знаходиться запис: Юрас Вінценти; «вбитий разом з дружиною і шістьма дітьми»; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁵⁷ Пор.: BOZW; нар. у 1918 р., дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁵⁸ Пор.: BOZW; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁵⁹ Як вище.

⁶⁰ Пор.: BOZW; вік: близько 44 років, дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁶¹ Пор.: BOZW; дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

36. Лішка Мечислав⁶² – 18 р[оків],
37. Язвінський Юзеф⁶³ – 25 р[оків].

Напад було здійснено ввечері 5 квітня [1944 р.]. Нападників було дуже багато. Впізнали коменданта укр[аїнської] пол[іції] з Войнилово. Серед нападників були селяни з Медині⁶⁴, Темирівців⁶⁵, Слобідки Войнилівської⁶⁶ та інших сіл. Перелякані нападом поляки тікали до лісу. Бандити вдень прочісували ліс і кого знаходили – вбивали. Тому неможливо встановити точну кількість загиблих.

[поз.] 1842* Землянка, Калуський пов.

[с. 133]

Багато людей уночі ховалося в лісі, де було господарство Токажа. Там уночі 2 квітня [1944 р.] на них скоєно напад. Малі діти кажуть, що 12 осіб кинули у криницю. Решту людей жорстоко вбивали. Врятувався сам Токаж. Загинули тоді:

1. Токаж Вероніка⁶⁷ – 34 р[оки],
2. [Токаж] Казимира⁶⁸ – 12 р[оків],
3. [Токаж] Станіслава⁶⁹ – 10 р[оків],
4. [Токаж] Тадеуш⁷⁰ – 7 р[оків],
5. [Токаж] Ядзя⁷¹ – 5 р[оків],
6. Вйонцек Вінценти⁷² – 52 р[оки],
7. [Вйонцек] Анна⁷³ – 44 р[оки],
8. [Вйонцек] Агнешка⁷⁴ – 20 р[оків],
9. Ядах ? – близько 30 р[оків],
10. [Ядах] Кароліна – 23 р[оки],
11. [Ядах] син – 2 р[оки],
12. Токаж Агата⁷⁵ – 60 р[оків],
13. Рула Марія⁷⁶ – 21 р[ік],
14. Пшесмич Яніна – 10 р[оків, сирота],
15. [Пшесмич] брат – 5 р[оків], сирота,
16. Борс Марія⁷⁷ – 40 р[оків],
17. [Борс, дитина],

^a У документі Темирівців.

⁵ У документі Слобідки.

⁶² Пор. BOZW; вік: 18 років, дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁶³ Пор.: BOZW; вік: 22 роки, дата смерті: 5–7 квітня 1944 р.

⁶⁴ Мединя, село, гм. Боднарів, Станіславський пов., Станіславське воєв.

⁶⁵ Темирівці, село, двір, гм. Блюдники, Станіславський пов., Станіславське воєв.

⁶⁶ Слобідка Войнилівська, село, двір, гм. Войнилів, Калуський пов., Станіславське воєв.

⁶⁷ Пор.: BOZW, де записано: Токаж/сім'я; дата смерті: 27 березня 1944 р., місце злочину: Довгий Войнилів-Землянка, кількість жертв: 5.

⁶⁸ Як вище.

⁶⁹ Як вище.

⁷⁰ Як вище.

⁷¹ Як вище.

⁷² Пор.: BOZW, де записано: Вйонцек, ім'я відсутнє та Вйонцек/сім'я; дата смерті: 27 березня 1944 р., місце злочину: Довгий Войнилів-Землянка, кількість жертв: 4.

⁷³ Як вище.

⁷⁴ Як вище.

⁷⁵ Пор.: BOZW, де записано: Токаж/сім'я; дата смерті: 27 березня 1944 р., місце злочину: Довгий Войнилів-Землянка, кількість жертв: 5.

⁷⁶ Пор.: BOZW, де існує запис: Рула, ім'я відсутнє; дата смерті: 1944 р., місце злочину: Довгий Войнилів-Землянка, кількість жертв: 2.

⁷⁷ Імовірно, йдеться про запис, який зустрічається у BOZW: Марія Борс, 55 років, убита з трьома дітьми в селі Томашівці (пор. поз. 1840*).

18. [Борс] синок,
19. [Борс] синок⁷⁸.

У ямі під піччю врятувався маленький хлопчик Кутила Юзеф – згодом загинув на плебанії. На плебанію скоєно напад у ніч на Вербну неділю. Бандити оточили плебанію – спочатку обстріляли, а потім підпалили. Загинули в полум'ї:

20. о. Чуба Блажей⁷⁹ – близько 60 р[оків],
21. Пікула Томаш⁸⁰ – 80 р[оків],
22. [Пікула] Марія⁸¹ – 70 р[оків],
23. [Пікула] Францишек⁸² – 34 р[оки],
24. [Пікула] Міхаліна⁸³ – 30 р[оків],
25. [Пікула] Станіслава⁸⁴ – 4 р[оки],
26. Кутила Леон⁸⁵ – 54 р[оки],
27. [Кутила] Магдалена⁸⁶ – 44 р[оки],
28. [Кутила] Яніна⁸⁷ – 20 р[оків],
29. [Кутила] Броніслав – 18 р[оків],
30. [Кутила] Юзеф⁸⁸ – 15 р[оків],
31. [Кутила] Станіслав⁸⁹ – 10 р[оків],
32. [Кутила] Тадеуш⁹⁰ – 6 р[оків],
33. Байор Якуб⁹¹ – близько 72 р[оки],
34. Капець Ян⁹² – 48 р[оків],
35. [Капець] Марія⁹³ – 38 р[оків],
36. [Капець] Ян⁹⁴ – 17 р[оків],
37. [Капець] Міхаліна⁹⁵ – 15 р[оків],
38. [Капець] Казимира⁹⁶ – 10 р[оків],
39. Копець Леокадія⁹⁷ – 7 р[оків],
40. [Копець] Зофія⁹⁸ – 5 р[оків],
41. Кіляр Марія⁹⁹ – 55 р[оків],

⁷⁸ Пор. поз. 1840*.

⁷⁹ Пор.: BOZW; нар. 5 січня 1888 р., дата смерті: березень 1943 р. або 6 квітня 1944 р., місце злочину: Довгий Войнилів-Землянка; див. поз. 1793.

⁸⁰ Пор.: BOZW, де існує запис: Пікула/сім'я; дата смерті: 1943/1944 р., кількість жертв: 4–9.

⁸¹ Як вище.

⁸² Як вище.

⁸³ Пор.: BOZW; дата смерті: 1944 р.; «спалена разом з дочкою на плебанії під час нападів банд УПА».

⁸⁴ Пор.: BOZW, де існує запис: Пікула/сім'я; дата смерті: 1943/1944 р., кількість жертв: 4–9.

⁸⁵ Пор.: BOZW; дата смерті: 1944 р.; «органіст, убитий разом із дружиною Магдаленою та дітьми Яніною, Станіславом (за іншою версією дочкою Станіславою), Тадеушем і Юзефом»; пор. також запис: Кутила/сім'я, де з'являється інформація, що це була сім'я з 7 осіб.

⁸⁶ Пор.: BOZW.

⁸⁷ Як вище.

⁸⁸ Як вище.

⁸⁹ Як вище.

⁹⁰ Як вище.

⁹¹ Як вище, де існує запис: Байор/сім'я; дата смерті: 27 березня 1944 р.

⁹² Імовірно, йдеться про Копеця Яна; пор. також запис у BOZW: Копець/сім'я; кількість жертв: 10.

⁹³ Пор.: BOZW, де записано: Копець/сім'я; кількість жертв: 10.

⁹⁴ Як вище.

⁹⁵ Як вище.

⁹⁶ Як вище.

⁹⁷ У BOZW знаходиться запис: Копець/сім'я. Можливо жертва була членом цієї сім'ї.

⁹⁸ Як вище.

⁹⁹ Пор.: BOZW, де існує запис: Кіляр Марія/сім'я; дата смерті: 1943/1944 р.

42. [Кіляр] Міхаліна¹⁰⁰ – 20 р[оків],
43. [Кіляр] Владислав¹⁰¹ – 18 р[оків],
44. [Кіляр] Тадеуш¹⁰² – 16 р[оків],
45. [Кіляр] Роман¹⁰³ – 8 р[оків],
46. [Кіляр] Адольф¹⁰⁴ – 7 р[оків],
47. Лостер Антоніна – 34 р[оків],
48. Рудницька Анна¹⁰⁵ – 55 р[оків],
49. Магерецький Болеслав¹⁰⁶ – 32 р[оків],
50. [Магерецька] Анна¹⁰⁷ – 20 р[оків],
51. Ордик Болеслав – 16 р[оків],
52. Пайонк Агата – 38 р[оків],
53. [Пайонк] Тереса – 1 р[оків],
54. Лебйода Станіслав¹⁰⁸ – 49 р[оків],
55. Пікула Марія¹⁰⁹ – 37 р[оків].

Врятувався Кала Францишек – 21 р[оків], поранений – увесь час лежав на даху, поки бандити не пішли грабувати і палити костел, тоді зістрибнув із даху та втік у поля. Він чув крики тих, хто горів, і молитву священника за вмираючих.

Бандити спалили всю плебанію та костел. Були селяни зі Станькової¹¹⁰, близько 80, з ножами, озброєні.

Одночасно з акцією на плебанії бандити палили та вбивали по всьому селу. Люди втекли в поля. Раніше ще багато виїхало до Луковця¹¹¹, Жидачівський пов., та Калуша.

Кілька тижнів перед тим рубали вночі:

- Нерадека Адама¹¹² – 45 р[оків],
- [Нерадека] Войцеха¹¹³ – 50 р[оків],
- Ярошинського Францишека¹¹⁴ – 50 [років].

Дорогою до Калуша вбито:

- Бабуля Антоні¹¹⁵ – 70 р[оків],
- Пікула Владислав¹¹⁶ – 37 р[оків],
- [Пікула] Стефанія¹¹⁷ – 30 р[оків],

¹⁰⁰ Пор.: BOZW, де існує запис: Кіляр Марія/сім'я; дата смерті: 1943/1944 р.

¹⁰¹ Як вище.

¹⁰² Як вище.

¹⁰³ Як вище.

¹⁰⁴ Як вище.

¹⁰⁵ У BOZW знаходиться запис: Рудницький/сім'я. Можливо жертва була членом цієї сім'ї.

¹⁰⁶ Пор.: BOZW, де існує запис: Магерський/Магерецький Болеслав; дата смерті: 31 березня/1 квітня 1944 р. і 5/6 квітня 1944 р.; «убитий разом з дружиною Анною і тещею».

¹⁰⁷ Пор.: BOZW, де існує запис: Магерський/Магерецький Болеслав; дата смерті: 31 березня/1 квітня 1944 р. 31 січня 1944 р. 5/6 квітня 1944 р.

¹⁰⁸ Пор.: BOZW, де записано: Лебйода Станіслав/сім'я; дата смерті: 1944 р., кількість жертв: 4.

¹⁰⁹ Пор.: BOZW, де існує запис: Пікула/сім'я; дата смерті: 1943/1944 р.

¹¹⁰ Станькова, село, двір, гм. Верхня, Калуський пов., Станіславське воєв.

¹¹¹ Імовірно, йдеться про Луковець-Вишнівський.

¹¹² Пор.: BOZW; дата смерті: жовтень 1943 р.; «катований і повішений бандерівцями в лісі».

¹¹³ У BOZW записано: Нерадека/сім'я; дата смерті: 1943/1944 р., кількість жертв: 3–6.

¹¹⁴ Пор.: BOZW; дата смерті: березень 1943 р.; «катований і повішений бандерівцями в лісі».

¹¹⁵ Пор.: BOZW.

¹¹⁶ Пор.: BOZW, де існує запис: Пікула/сім'я; дата смерті: 1943/1944 р., кількість жертв: 4–9.

¹¹⁷ Як вище.

– [Пікула] Чеслав¹¹⁸ – 8 р[оків],
– [Пікула] Ванда¹¹⁹ – 4 р[оки].

Досі Землянка зазнала 63 жертв[и].

[с. 134] У кожному селі є вбиті поляки. Є села, звідки жоден поляк не врятувався. Тому ми нічого не знаємо про їхню долю. Ми знаємо, що були пожежі.

[поз.] 1843*

Станькова¹²⁰ – були пожежі і точно знають, що в одній родині було вбито шість осіб. А решта сімей?

[поз.] 1844*

Діброва – з сім'ї Жаків¹²¹ убито сім осіб. Труп дівчини лежить до сьогодні в потоці.

[поз.] 1845

Голинь – убито 10 осіб¹²², прізвищ встановити не вдалося.

[поз.] 1846

Гуменів¹²³ – Якубович Міхала – 38 р[оків] – палили на повільному вогні. Втікача спіймав місцевий український вчитель. Дружину Якубовича розстріляно.

[поз.] 1847

Броновиці¹²⁴ – з хати забрано та вбито: Катлік Марцин¹²⁵, [Катлік] Стефанія¹²⁶ – дружина, [Катлік] Льодя – 5 р[оків], Глів'як¹²⁷. Згоріли в палаючих будинках. Ортиль Юзеф¹²⁸ – 37 р[оків], [Ортиль] дружина¹²⁹, [Ортиль] мати¹³⁰ – 60 р[оків], Дзарський Ян – 14 р[оків], Дзарська Ева – 13 р[оків].

¹¹⁸ Як вище.

¹¹⁹ Як вище.

¹²⁰ Див. BOZW, де записано: Злочин у населеному пункті Станькова, село [Калуський пов.], у 1944 р.

¹²¹ Пор.: BOZW, де з'являються записи: Жак Міхал, Жак Юзефа, прізвище відсутнє, ім'я відсутнє («найманий працівник у сім'ї Жаків»). Злочин у населеному пункті Діброва, село [Калуський пов.], у 1944 р.

¹²² У BOZW записано: Злочин у населеному пункті Голинь, село [Калуський пов.], 9 квітня 1944 р., кількість жертв: 9.

¹²³ У BOZW записано: Злочин у населеному пункті Гуменів, село [Калуський пов.], у квітні 1944 р.

¹²⁴ Населеного пункту не встановлено. Імовірно, йдеться про село Братківці, гм. Братківці, Стрийський пов., Станіславське воев.

¹²⁵ Пор.: BOZW, де існує запис: Котлік Марцин; дата смерті: квітень/травень 1943 р.; «вбитий [...] разом з дружиною Стефанією та кількарічною дочкою».

¹²⁶ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Котлік Стефанія; дата смерті: квітень/травень 1943 р.

¹²⁷ У BOZW з'являються записи: Глівак Віктор («убитий разом з дружиною Міхаліною (українка) і трьома дітьми») та Глівак/сім'я («подружжя Гліваків віком близько 80 років, убиті під час нападу бандерівців»).

¹²⁸ Пор.: BOZW; дата смерті: 3 березня 1943 р.

¹²⁹ Пор.: BOZW, де записано: Ортиль/сім'я; «сім'я Ортилів та інші родичі з села Копанка – 13 осіб, убиті під час нападу бандерівців на Броновиці в 1944 р.».

¹³⁰ Як вище.

[поз.] 1848

Завадка – з хати забрали учителя Сосновського¹³¹ з дочкою¹³² – близько 17 років, надзвичайно гарною.

З цілковитою впевненістю встановлено, що в Калуському пов. спалено всі будинки, що належали польському населенню. Ті будинки, які були між україн[ськими] будинками – розбирали. Всі костели грабували, а більше половини спалили. Усіх поляків, навіть польського походження, вбито – живими залишилися ті, хто втік. Напади готували протягом тривалого часу. Кожен українець мусив належати до організації. Духовенство та українська інтелігенція готували вбивства. Гр[еко]-кат. священник у Томашівцях – Гургула¹³³ – не хотів дати одному хлопцеві розгрішення під час великодньої сповіді лише тому, що той не належав до організації. До сьогодні гр[еко]-кат. духовенство не засудило масових убивств, більше того, я чув з вуст однієї українки: «таким належалося таке»¹³⁴. Здається мені, що це загальна думка всіх українців.

^aЮзеф [-]^a

^bЛьвів, 9 травня 1944 р.^b

[поз.] 1849

[с. 135]

^a Село Богутин¹³⁵, гм. у місці, Зборівський пов., пар. Поморяни¹³⁶

Напад стався 27 квітня 1944 р. опівдні. Син чоловіка, який дає показання, поляк Френцер Францишек – 31 рік, і зять українець, працювали в полі. Незнайомий українець, озброєний, наблизився до них. Обидва чоловіки почали тікати. Українець кинувся навздогін за сином чоловіка, який дає показання, і його застрелив. Тіло померлого батько поховав на цвинтарі. Українці готувалися до масового нападу на село, але їм завадило німецьке військо, яке увійшло до села. Тому вони обмежуються поодинокими нападами на околицях села.

Свідчення було дано 9 травня 1944 р.

^cФренцер Войцех^c

[поз.] 1850

Село Лани, гм. Бібрка, Бібрський пов., пар. Бібрка [Львівське воев.]

Напад стався з 6 на 7 травня [1944 р.] вночі. Оскільки напади вже були на сусідні села, то поляки з села Лани тривалий час уже не ночували вдома, а перебиралися до Бібрки. А вдень поверталися додому. У селі залишилася лише одна жінка, старенька, 96 років – Валевендер. Пам'ятної ночі близько 11:00 год. ночі в село увірвалося 120 українців. Вони мали переважно цивільний одяг. Частина з них мала форму української міліції. Вони були озброєні гвинтівками, автоматами, гранатами, сокирами та ножами. Розділилися на групи по 10–20 чоловік і оточували польські

^{a-c} *Власноручний підпис свідка; прізвище нерозбірливе.*

^{b-c} *Дописано зеленим чорнилом.*

^b *З цього місця зміна кольору чорнила на темно-синє та почерку – рука 3.*

^{c-d} *Власноручний підпис свідка.*

¹³¹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Сосновський Александер; дата смерті: 23/24 лютого 1944 р.; «керівник загальної школи».

¹³² Пор.: BOZW, де фігурує запис: Сосновська Антоніна; вік: 19 років, дата смерті: 23/24 лютого 1944 р.; «дочка Александра».

¹³³ Імовірно, о. Володимир Гургула, випускник греко-кат. колегіуму у Відні, походив із села Путятинці в Станіславській єпархії і на її території міг розпочати пастирське служіння під час Другої світової війни; не згадується у довоєнних шематизмах (D. Błażejowski, *Byzantine Kyivan Rite Students in Pontifical Colleges, and Seminaries, Universities...*, цит. вид., с. 272).

¹³⁴ *Пол. Takim to się należało.*

¹³⁵ Богутин, село, гм. Поморяни, Зборівський пов., Тернопільське воев.

¹³⁶ Поморяни, містечко, двір, гм. Поморяни, Зборівський пов., Тернопільське воев.

будинки, сильно розкидані серед українських господарств. Стареньку Валевандер убито одним ударом сокири в потилицю. 29 польських хат спалили, а 14 будинків розбили та
[с. 136] ^а вщент розібрали. Живий та мертвий інвентар забрали.

Свідчення було дано 10 травня 1944 р.

ПС. [6] Бандити склалися з місцевих українців і з сусідніх сіл. Побачивши пожежу, приїхали військові та німецька поліція з Бібрки. Там, біля одного з палаючих польських будинків, вони застали двох українців: Голувку Івана і іншого, прізвище якого невідоме. Обоє заарештували. Голувка походив з Ланів.

^в-Дец Ян^в

ПС. Чоловік, який дає показання, за час перебування німців у Галичині, тобто з 14 серпня 1941 р. по сьогодні, був чотири рази заарештований українською міліцією за звинуваченням у приналежності до організації і розповсюдженні листівок. Востаннє він просидів 48 годин у комісаріаті за підозрою у приналежності до партизанки. Українець звинувачував його перед Гестапо в тому, що він належить до банди поляків, яка вбиває і підпалює. Кожного разу свідок доводив свою невинність.

[поз.] 1851

Село Новосілки Ліські^г, гм. Новий Милятин¹³⁷, пов. Кам[’янка]-Струм[илівська], пар. Милятин [Тернопільське воев.]

Напад стався з 2 на 3 травня [1944 р.] між 12:00 і 1:00 год. ночі. Бандити склалися з місцевих українців і з сусідніх сіл. Їх було приблизно 200, були вдягнені в цивільний та німецький військовий одяг. Мали ручні гвинтівки, автомати, багнети, гранати. Оточували польські хати, усіх знайдених поляків убивали, а потім підпалювали будинок. Жертв переважно [за]стрелювали, деяких кололи багнетами.

[с. 137] ^а На подвір’ї чоловіка, який дає показання, було сім [г] трупів. Скільки людей загинуло в селі, свідок не знає, бо поховав своїх загиблих і виїхав. Під час убивства свідок утратив дружину Вajoшак Марію – 44 роки, батька Вajoшакa Ігнація – 82 роки, і матір Вajoшак Юлію – 80 років; усі застрелені, дружину крім того спалили. Прізвища інших убитих: Бабірецька Анна – 30 років, застрелена і спалена; Бабірецький Юзеф – 13 років, заколений багнетом; Гортих Войцех – 17 років – застрелений; Гортих Павел – 15 років, застрелений.

Свідчення було дано 10 травня 1944 р.

^в-Вajoшак М.^в

[поз.] 1852

Хлоп’ятин¹³⁸, гм. [а] Варяж¹³⁹, Грубешівський пов., пар. Жнятин

Напад стався 8 березня 1944 р. о 7:00 год. ввечері. 14 озброєних українців оточили двір ^с-кол[ишнього]^с сенатора Потворовського¹⁴⁰, тепер націоналізований. Четверо українців увійшли до хати,

^а Праворуч аркуша виділено поле синьою лінією.

^б У документі викреслено українці.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

^г У документі Новосілки.

^г У документі викреслено 8.

^д У документі викреслено Вариш.

^{с-с} Надписано над сенатора.

¹³⁷ Новий Милятин, село, гм. Новий Милятин, пов. Кам’янка-Струмилівська, Тернопільське воев.

¹³⁸ Хлоп’ятин, село, гм. Белз, Сокальський пов., Львівське воев.

¹³⁹ Хлоп’ятин належав до гм. Белз.

¹⁴⁰ Тадеуш Потворовський (1882–1949), землевласник, управитель маєтків Гільче і Переводів (Сокальський пов.); віцепрезидент Спілки землевласників; у 1928–1930 рр. депутат Сейму РП, а у 1930–1935 рр. член Сенату РП; після експатріації оселився у Кракові, де був директором Краківського відділу фірми Згороль (*Posłowie i senatorowie Rzeczypospolitej Polskiej 1919–1939. Słownik biograficzny*, т. 4, Warszawa 2009, s. 425).

тероризували мешканців, наказали всім пред'явити документи. Виявилося, що з 11 присутніх двоє були поляками, а дев'ятеро – українцями.

Усім наказали лягти на підлогу. Сина чоловіка, який дає показання, виведено з квартири на подвір'я під приводом показати свинарник і там ^айого^а застрелено. Його звали Збігнев Вонсович – 19 років. Другий поляк під час метуші зумів утекти через вікно. Бандити пограбували будинок вщент. Усі українці були в цивільному одязі, мали рушніці, револьвери, гранати, багнети та кулемети. Вони рекрутувалися з української молоді сіл: Хлоп'ятин, Ліски¹⁴¹, Переводів¹⁴².

Свідчення було дано 11 травня 1944 р.
^бВонсович^б

^а Містечко¹⁴³, Горохівський пов., гм. Брани, пар. Горохів

[с. 138]

Це було 25 червня 1943 р., свідка з сім'єю виїжджала потягом зі станції Горохів і хотіла дістатися через Стоянів до Львова. Це був вантажний потяг для Банзугу^г. Коли потяг [і] минув залізничну станцію Брани, величезна українська банда вибігла з лісу і обстріляла потяг. Машиніст змушений був його зупинити, бо рейки були розкручені. Коли машиніст відкочував потяг назад до Горохова, українці підклали міну на рейки. Потяг, що відступав, вони підірвали в повітря. Жінка, яка дає показання, з сім'єю та іншими пасажирами перебувала в останньому вантажному вагоні. В інших вагонах людей не було. Тому напад обмежився лише двома жертвами: братом і сестрою жінки, яка дає показання. Брат Дильський Мар'ян був тяжко поранений. Сестра Дильська Стефанія – 39 років, була важко поранена кулею «дум-дум» в обидві ноги, так що їй розірвало ноги в ділянці колін. Потім пострілом у голову її добили. Жінку, яка дає показання, [з] 8-річною дочкою та ще двома особами українці вивели просто [?] в ліс. Після наради їх привели до польського будинку і там тримали цілий тиждень. Упродовж цього часу їм не дозволяли виходити з хати. Через тиждень відпустили на волю.

Свідчення було дано 11 травня 1944 р.
[–]^а

[поз.] 1853

Село Полоничі^{с144}, гм. Задвір'я, Перемишлянський пов., пар. Задвір'я

[с. 139]

У середині квітня 1944 р. під час роботи в полі підстрілили українці в ногу Зюберка Яна – 32 роки. Дружина відвезла пораненого до лікарні до Львова, а сама хотіла разом із сином^е також переїхати до Львова. Вона попросила дочку чоловіка, який дає показання, щоб та, протягом кількох днів зберігала її цінніші речі у себе вдома. Коли обидві жінки з клунками на плечах ішли до хати чоловіка, який дає показання, по дорозі на них напали кілька українців і їх вбили. Їхніх тіл не знайдено. Їхні прізвища: Зюберко Анастасія – 28 років, [ж] її син – 6 років, і дочка чоловіка, який дає показання, Якимів Марія – 30 років. Далі масові напади на село відбулися вночі 1) з 5 на 6 травня [1944 р.], 2) з 6 на 7 травня [1944 р.], 3) з 8 на 9 травня [1944 р.]. Українська банда налічувала більш-менш 100 осіб. Вони мали переважно цивільний одяг, крім того, німецькі

^{а-а} Надписано над застрелено.

^{б-б} Власноручний підпис свідка.

^в Ліворуч на аркуші виділено поле синьою лінією.

^г У документі Banzugu, нім. потяг, можливо, йдеться про німецьке обслуговування потяга.

^г У документі викреслено проїхав село Брани.

^д Власноручний незбірливий підпис свідка.

^е У документі Полоничі.

^е У документі викреслено дочкою, слово сином надписано над дочкою.

^ж У документі викреслено дочка.

¹⁴¹ Ліски, село, гм. Варяж, Сокальський пов., Львівське воєв.

¹⁴² Переводів, село, двір, гм. Варяж, Сокальський пов., Львівське воєв.

¹⁴³ Населеного пункту не встановлено. Брак ближчої інформації, про який населений пункт ідеться у гм. Брани, Горохівський пов.

¹⁴⁴ Полоничі, село, двір, зал. ст., гм. Задвір'я, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

військову та залізничну форми. Були озброєні карабінами, автоматами, гранатами, багнетами та великою кількістю боєприпасів. Під час першого нападу вбито 3 [особи], під час другого 6, а під час третього 11 осіб обох статей та різного віку. Вбивали їх пострілами з карабінів. Господарства вщент грабували. Польські будинки, віддалені від українських, палили. Чоловік, який дає показання, втрапив під час третього нападу дружину та чотирьох онуків. Їхні прізвища: Швадовська Анна – 55 років, [а] Якимів Станіслава – 7 років, Якимів Міхал – 4 роки, Якимів Гелена – 2 роки, і Гавронський Збігнев – 4 роки. Їхні тіла, особливо внуків, повністю згоріли. Залишилися тільки кістки. Прізвища українців, які брали участь у нападі: комендант Бурак Михайло – 24 роки, його заступник, Прима Казимир – 22 роки, Сенів Михайло – 24 роки, Гнида Петро – 20 років, Гнида Михайло – 20 років, Кравчук Петро – 20 років, Ковтун Костянтин – 28 років, Ковтун Михайло – 20 років, Антонів Миколай – 19 років, Турка Петро – 20 років, Лис Миколай – 19 років, Кристаль Миколай – 21 рік,

[с. 140] Ковтун Миколай – 25 років, Бурек Тадей – 20 років, Кравчук Миколай – 57 років, Нарапаха Петро – 32 роки, Кравчук Стефан – 23 роки, Кравчук Владислав – 19 років, Тарновський Дмитро – 22 роки, Тарновський Петро – 18 років, Стасів Йосиф – 20 років, Стасів Петро – 36 років. Інших прізвищ чоловік, який дає показання, не пам'ятає. Вказані українці походили з села Полоничі.

Свідчення було дано 11 травня 1944 р.

⁶Швадовський Марек⁶

При третьому нападі було також убито родину другого чоловіка, який дає показання, тобто батька Козакевич[а] Францишека¹⁴⁵ – 57 років, матір Козакевич Марію¹⁴⁶ – 51 рік, і брата Козакевич[а] Зигмунда¹⁴⁷ – 11 років. Усіх трое застрелено. Чоловік, який дає показання, підтверджує попередні свідчення.

Львів, 12 травня 1944 р.

⁶Козакевич Казимеж⁶

При другому нападі вбито також сестру чоловіка, який дає показання, Бігас Стефанію – 20 років. Її витягли з хати вночі, лише в сорочці, і з того часу її слід загубився. Хату пограбували.

Львів, 13 травня 1944 р.

⁶Бігас Юзеф⁶

[с. 141] ^a [поз.] 1854

Село Стадня¹⁴⁸, гм. Скварява¹⁴⁹, Золочівський пов., пар. Білий Камінь¹⁵⁰

Напад був 2 квітня 1944 р. вночі, близько 1:00 [год.]. На село напало близько 30 українців, озброєних рушницями, гранатами, автоматами, багнетами, сокирами та ножами. Вони були одягнені у цивільний одяг, [г] форму української міліції та советські плащі. Групами вривалися до польських домівок і вбивали як жінок, так і чоловіків. Тоді загинуло вісім осіб. Жертв убивали гвинтівками та ножами. Прізвища вбитих: Дембовий Ян – 42 роки, брат чоловіка, який дає показання; Дембова Марія, дружина чоловіка, який дає показання – 35 років; діти чоловіка, який дає показання:

^a У документі викреслено Гавронська Стефанія І.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^b Праворуч аркуша виділено поле синьою лінією.

^г У документі викреслено військ.

¹⁴⁵ Пор.: BOZW; «застрелений, тіло кинули у вогонь».

¹⁴⁶ Пор.: BOZW; «застрелена, тіло кинули у вогонь».

¹⁴⁷ Пор.: BOZW; «застрелений, тіло кинули у вогонь».

¹⁴⁸ Стадня, селище, гм. Бортків, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁴⁹ Стадня належала до гм. Бортків. Скварява, село, двір, гм. Скварява, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁵⁰ Білий Камінь, містечко, двір, гм. Білий Камінь, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

Стефанія – 14 років, Мечислав – 16 років; Кобялка Міхал¹⁵¹ – 50 років; Кавалкова Марія – 38 років; Матвейшин – 54 роки, безпартійний українець. Восьмого прізвища свідок не пам'ятає. Тіла померлих поховали на місцевому кладовищі у спільній могилі. Восьме прізвище: Зелинський Юзеф¹⁵² – 48 років.

Свідчення було дано 11 травня 1944 р.

^aДембовий Юзеф^a

[поз.] 1855

Село Сулятичі¹⁵³, гм. Ляховичі¹⁵⁴, Жидачівський пов., пар. Соколів

Напад стався 30 березня 1944 р. о пів на 8:00 вечора. У селі були лише дві польські родини. Пам'ятного дня близько 15 українців було на подвір'ї хати жінки, яка дає показання. Четверо озброєних бандитів увійшли до помешкання і забрали сестру жінки, яка дає показання, Отвоновську Стефанію – 22 роки. Вивели її у напрямку села. Через пів години з того боку було видно електричне світло і чути 5 пострілів. Тіла померлої не знайшли. Решта членів сім'ї втекла. 7 квітня [1944 р.] об 11:00 год. вночі.

⁶ 100 українців, озброєних гвинтівками, кулеметами, гранатами та ножами, вдерлися до сусіднього села Крехівка¹⁵⁵. Там убито шість осіб та спалено 18 польських будинків. Під час цього нападу свідок утратила трьох родичів: Костишин Катажина¹⁵⁶ – 45 років, і двоє її дітей: Пйотр – 3 роки, Казимеж¹⁵⁷ – 5 років. Окрім цього вбито: Блажейович Агнешку¹⁵⁸ – 70 років, її чоловіка Францишека¹⁵⁹ – 72 роки, Стецулу [8] Іван[а] – 43 роки, українець одружений з польською. Як свідок, так і мешканці села Крехівка повідомили про напад до Гестапо в Стрию. Воно провело розвідку та заарештувало з села Сулятичі 40 українців за участь у нападі. Жінка, яка дає показання, дізналася, що частина з них уже була розстріляна.

[с. 142]

Свідчення було дано 11 травня 1944 р.

^aМарія Жак^a

[поз.] 1856

[г] Великі Мости, Жовківський пов., пар. у місці

У липні 1941 р. українська міліція заарештувала чоловіка жінки, яка дає показання, Міхаловича Францишека¹⁶⁰ – 31 рік, за звинуваченням у комуністичних переконаннях. Разом з ним було заарештовано ще п'ятьох чоловіків з Великих Мостей, за таким самим звинуваченням. Звинувачення було повністю неправдиве. Їх вивели до лісу і там розстріляли. Українці самі поховали тіла в лісі і не дозволили їх викопати. Жінка, яка дає показання, звернулася із запитом до Гестапо. Однак

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ Ліворуч на аркуші виділено поле синьою лінією.

^b У документі викреслено Ян.

^г У документі викреслено Село Поланічі.

¹⁵¹ Пор.: BOZW; нар. 19 вересня 1889 р., дата смерті: 1 квітня 1944 р.

¹⁵² У BOZW з'являється запис: Зелинський Юзеф; місце злочину: Скварява.

¹⁵³ Сулятичі, село, гм. Сулятичі, Жидачівський пов., Станіславське воєв.

¹⁵⁴ Ляховичі Подорожні (Ляховичі Зарічні), село, гм. Журавно, Жидачівський пов., Станіславське воєв.

¹⁵⁵ Крехівка, село, гм. Соколів, Стрийський пов., Станіславське воєв.

¹⁵⁶ У BOZW записано: Костишин Марія Катажина; вік: 38 років, дата смерті: 8/9 квітня 1944 р., місце злочину: Крехівка.

¹⁵⁷ У BOZW знаходиться запис: Костишин Казимеж; вік: 2 роки, дата смерті: 8/9 квітня 1944 р., місце злочину: Крехівка.

¹⁵⁸ У BOZW знаходиться запис: Блажеєвич Францишка; вік: 60 років, дата смерті: 8/9 квітня 1944 р., місце злочину: Крехівка.

¹⁵⁹ У BOZW записано: Блажеєвич Францишек; вік: 65 років, дата смерті: 8/9 квітня 1944 р., місце злочину: Крехівка; «вбитий (спалений живцем у stodoli) під час нападу сотні УПА (з українського села Сулятичі)».

¹⁶⁰ Пор.: BOZW; дата смерті: березень/квітень 1944 р.

ті стверджували, що нічого не знають. Прізвища інших убитих: Верлі¹⁶¹, Стеймар, Байор [?], Кшиштоф Майхер. Міліціонери походили з Великих Мостів та з села Бутини¹⁶². Одного з них, д-ра Стронцицького, Гестапо заарештувало і, за чутками, розстріляло. Жінка, яка дає показання, стверджує, що провідник цієї банди – Копач, син руського священника¹⁶³, виступає

[с. 147] ^a у ⁶Польському⁶ комітеті опіки у Варшаві під фальшивим прізвищем.

Свідчення було дано 13 травня 1944 р.¹⁶⁴

^bМіхалович Стефан^b

[с. 143] ^r [поз.] 1857

^r Звіт про вбивства та злочини, скоєні українськими бандами на території пар. лат[инського] обр[яду] у Новому Виткові

Новий Витків, містечко розташоване близько 12 км від Радехова. Загальна кількість парафіян 1200 душ, з них бл[изько] 400 у самому Виткові, решта – у навколишніх селах, а саме: 1) Сушно, 2) Феліксівка¹⁶⁵, 3) Обертів, 4) Тоболів¹⁶⁶, 5) Розжалів¹⁶⁷, 6) Андріївка, 7) Корчин, 8) Гоголів, 9) Радванці¹⁶⁸, 10) Тернівка, 11) Старий Витків¹⁶⁹. Першим злочином українців проти моїх парафіян було спричинення вивезення в Сибір та [до] Казахстану понад 350 осіб, переважно колоністів з Тернівки та інших. Оразу після вступу німецьких військ у 1941 р. та після їхнього проходу українці здійснили кілька окремих убивств поляків, а саме було вбито: 1) Юзефа Лінарчука 26 червня 1941 р.; 2) Роздовського Францишека 23 липня 1941 р.; 3) Даніка Францишека 8 [?] липня 1941 р. (змасакрований). З настанням 1944 р. розпочалися масові вбивства і так 27 січня 1944 р.¹⁷⁰ вбито в Радванцях сім'ю лісника, а саме: Гелену Грегорчик і її двоє дітей, а саме Єжі – 16 років, і Едмунда – 8 років. Того ж дня у Гоголові – Базилія Ожгу та Зіммера Кароля та у Новому Виткові всю сім'ю лісника Рудольфа Немця, що складалася з 5 осіб, у тому одна дитина 2 років і друга – 4 років (розтрощені черепа) та з вулиці викрали Юзефа Пйотровського¹⁷¹ з Виткова і поламавши йому ноги та руки, а також знівечивши голову, залишили в полі, де в муках він помирав з прибіл[изно] 8:00 [год.] ввечері до 10:00 ранку. У лютому було вбито низку осіб у селах, а саме 8 лютого [1944 р.] Болеслава [-],

[с. 144] в Корчині – Перковича Яна і Мар'яну, у Радехові – Белянського Яна. У березні 1944 р. в Андріївці двоє дітей – Ян[а] Кунах[а] – 12 років, і Едвард[а] – 6 років – на другий день, коли їхній батько Ізидор зробив труну і сам відвіз їх на цвинтар, та викопав яму, з-за фігури український

^a Завершення документа на с. 147, розміщене після додатка, вклеєного на канцелярському папері; праворуч на аркуші поле виділено синьою лінією.

⁶⁻⁶ Надписано над комітеті.

^{b-в} Власноручний підпис свідка.

^r Додаток до зошита – вклейка, списана на окремих аркушах (с. 143–146).

^r З цього місця зміна чорнила на зелене та почерку – рука о. Тадеуша Пілявського.

¹⁶¹ Можливо, це зафіксований у BOZW Станіслав; дата смерті: березень/квітень 1944 р.

¹⁶² Бутини, село, двір, гм. Бутини, Жовківський пов., Львівське воєв.

¹⁶³ Невстановлений греко-кат. священник.

¹⁶⁴ Закінчення показання в поз. 1856 зі с. 142.

¹⁶⁵ Феліксівка, село, гм. Новий Витків, Радехівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁶⁶ Тоболів, присілок, гм. Новий Витків, Радехівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁶⁷ Розжалів, село, двір, гм. Корчин, Сокальський пов., Львівське воєв.

¹⁶⁸ Радванці, село, двір, гм. Корчин, Сокальський пов., Львівське воєв.

¹⁶⁹ Старий Витків, село, двір, гм. Новий Витків, Радехівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁷⁰ У BOZW знаходиться запис: Злочин у м. Новий Витків 27 січня 1944 р., кількість жертв: 6.

¹⁷¹ У BOZW знаходиться запис: Пйотровський Юзеф; дата смерті: 28 січня 1944 р., місце злочину: Новий Витків, вік: 30 років.

бандит убив батька у відчаї. 21 березня [1944 р.] вбито Краску Міхала¹⁷², Пшибилу Казимежа¹⁷³, Собецького Лукаша, його дружину Теклю, Ганаса Станіслава, Карасінського Казимежа (спалений живцем), Яніну Шош[-], Яна Бихавського, його дружину Йоанну, зятя Едварда Собецького (всі з Нового Виткова). 29 березня [1944 р.] був напад на поляків у Сушні – вбито 9 осіб. 7 квітня [1944 р.] (Велика п'ятниця) в Гоголові – вбито 14 осіб – це зробили українські дезертири з СС, озброєні та одягнені у форму своєї дивізії. Всіх загалом з мосі парафії вбили українці, переважно цивільні – озброєні гвинтівками, револьверами та гранатами. Здійснювали це з чужих сторін, проте список жертв отримували і ватажка, який указував будинки – від місцевих. Ці вбивства спричинили паніку та жах. Одні виїжджали, інші ховалися на ніч (переважно жінки та діти до мене на монастирську плебанію, двоповерхову, з ґратами та добре замкнену на засуви). Однак постійні погрози знелюднювали парафію з кожним днем. Після Великодніх свят ситуація стала найнебезпечнішою, а українці висунули полякам ультиматум, щоб вони виїхали з Виткова на захід до 30 квітня [1944 р.]. Тоді, споживши Найсв[ятіше] таїнство і залишивши костел під опікою місцевих сестер служебниць Пресвятої Діви Марії з Дембиці¹⁷⁴, які за будь-яких обставин вирішили залишитися (похилий вік, хвороба), я від'їхав до Радехова, звідки ще дві неділі доїжджав з богослужінням до Виткова.

[с. 145]

28 квітня 1944 р. вранці о 3:00 год., підпаливши місцевий фільварок, місцеві українці з Нового Виткова, Старого [Виткова], Феліксівки, Обертова, Сушна, Гоголова і Корчина вчинили огидний святотатський злочин – підпал костелу та плебанії. Старовинний, бо пам'ятав часи короля Владислава IV, костел у Виткові бачив татарські^a орди, пережив багато воєн, його поважали протягом двох років більшовики – лише українці зі своєї сатанинської ненависті посягнули на цю святиню. Наголошую на цьому, бо це тим болісніше, що, за свідченнями очевидців, це вчинили бандити: 1) Баран зі Ст[арого] Виткова, 2) Кривий Олександр, 3) Шибе, 4) Цвикилевич Роман (Новий Витків), двох синів Душицького – Ст[арий] Витків–Дики¹⁷⁵, двох з Обертова та інші. Вони почали спочатку бити у монастирські двері, намагаючись убити сплячих. Не маючи змоги це зробити, вони нагромадили солому під дверима і підпалили. У монастирі запанував переляк і жах. Один хлопець (поляк), бажаючи роздивитися, з якого боку і хто атакує, виліз на сигнатурку. Бандити його побачили і почали стріляти в нього запалювальними кулями. Внаслідок цього вбили хлопця – Станіслава Любецького – 18 років – і підпалили сигнатурку. Але й це ще не все, вони влили бензин до бабинця,

[с. 146]

спричинив[ши] загальну пожежу всього костелу, який згорів всередині, і всю кроквяну систему даху костелу та монастиря. Німецькі війська, що знаходилися за 2 км від Виткова (у Феліксівці^b), прибули автомобілем на допомогу і застали вже палаючий костел, а також натовп місцевих українців, які з насолодою спостерігали за цим злочином. На заклик про порятунок, жменька чесних людей почала рятувати, решта ж почала грабувати викинуті з вікон церковну білизну та інші речі. Зачинені в монастирі три черниці та дві родини – стрибали з вікон другого поверху – щоб врятувати життя. На третій день бандити прийшли ще раз і підпалили ризницю, яку перший вогонь не охопив. Усе місцеве українське суспільство, на чолі з попом Шостаком¹⁷⁶, соліда[ри]зується зі злочином, із радістю дивлячись на знищення Божого храму та опори польського осередку.

^a У документах Татарські.

^b У документах Феліксіві.

¹⁷² Пор.: BOZW, де записано: Краська Міхал.

¹⁷³ Пор.: BOZW; вік: 3 (або 33) роки.

¹⁷⁴ Сестри служебниць Пресвятої Діви Марії, також відомі як служебниці дембицькі.

¹⁷⁵ Імовірно, йдеться про присілок Старого Виткова.

¹⁷⁶ О. Климентій Шостако (нар. у 1890 р.), священник греко-кат. Львівської архієпархії; висвячений у 1928 р., від 1938 р. був парохом у Новому Виткові (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 68).

Безкарність укріплює їх у цій підлій радості. «Однак млини Божої справедливості мелють повільно, але точно». Кров і злочини, ними вчинені, нехай упадуть на них і на всі покоління [sic!].

Львів, 12 травня 1944 р.

^aо. Тадеуш Пілявський¹⁷⁷, парох з Н[ового] Виткова^a

[с. 147] [поз.] 1858

^b Село Жовтанці^{b178}, gm. у місці, Жовківський пов., пар. у місці

21 березня 1944 р. о 7:00 год. вечора Липський Ян¹⁷⁹ – 24 роки, йшов гостинцем від будинку Беднарського Владислава до своєї хати. На пів дороги, за 50 м від власного будинку, на нього напали двоє українців, які з ним разом ішли. Тим часом пролунали два револьверні постріли [†]. Вони влучили згаданого в голову. Тіла померлого не знайшли. За слідами крові, кінських копит і коліс воза родина дійшла до того, що тіло було закопано [†] разом з іншим убитим – советом – за 3 км від Жовтанців, у лісі Руданців¹⁸⁰. [†] Лише через два тижні люди з Руданців помітили [†] ці трупи, дуже мілко закопані. Коли через кілька днів прийшла мати, тіла вже не знайшла. Була лише яма з калюжею крові та мотузок. Ним, за чутками, мав зв'язані руки перед акцією совет, який служив на заставі¹⁸¹ в Жовтанцях у Федя Геречка. Обидва тіла поховали в одній ямі, а потім разом прибрали. Прострелену шапку Липського знайшли на міліції. Українські міліціонери стверджували, що шапку знайшли на гостинці. Проте вони не знають, що сталося з Липським.

Свідчення було дано 15 травня 1944 р.

^cБеднарек В.^c

^cАнеля Липська^c

[с. 148] * [поз.] 1859

Село Вербляни¹⁸², село, gm. і пар. Жовківський пов., пар. Куликів

6 квітня 1944 р. о пів на 1:00 вночі чоловік, який дає показання, разом із сусідом Конареком Яном перебував на подвір'ї своєї хати. Вдалині вони помітили чотирьох українців, які до них наближались. [†] Конареку приклали вже кулемет до грудей і хотіли його вбити. Однак, оскільки свідок зрозумів, що українці походять із "сусіднього" села Смерекова¹⁸³, тому вони відмовилися від наміру вбити Конарека. Однак вони вимагали тримати цей напад у таємниці під загрозою позбавлення життя. 11 квітня [1944 р.] всі поляки в кількості семи господарств отримали на-

^{a-a} *Власноручний підпис автора звіту.*

^b *З цього місця зміна чорнила на темно-синє та почерку – рука 3.*

^b *У документі Жовтанчі.*

[†] *У документі викреслено в голову.*

[†] *У документі викреслено в лісі.*

[†] *У документі викреслено В.*

^c *У документі викреслено іже.*

^{c-c} *Власноручний підпис свідка.*

^ж *Ліворуч на аркуші виділено поле синьою лінією.*

³ *У документі викреслено При.*

^{н-н} *Надписано над Смерекова.*

¹⁷⁷ О. Тадеуш Пілявський (1906–1952), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1931 р.; у 1935–1937 роках був адміністратором пар. Бобулинці, у 1937–1938 – адміністратором пар. Новий Витків, 16 травня 1938 р. був призначений парохом цієї пар.; zagrożений атакою, він сховався 14 травня 1944 р. у Радехові, потім виїхав до Львова; в червні 1945 р. експатрійований, переїхав на Нижню Сілезію та розпочав роботу на території Апостольської адміністрації Нижньої Сілезії (М. Leszczyński, *Księga diecezjalni...*, цит. вид., с. 605). За свідченням о. Пілявського у Львові він опинився вже 12 травня 1944 р.

¹⁷⁸ Жовтанці, село, двір, gm. Велике Колодно, Жовківський пов., Львівське воєв.

¹⁷⁹ Пор.: BOZW; вік: 25 років, місце злочину: Жовтанці.

¹⁸⁰ Місцева назва лісу, що належав до маєтку Рудки в gm. Велике Колодно.

¹⁸¹ Застава – у значенні прикордонна вартівня.

¹⁸² Вербляни, присілок, gm. Надичі, Жовківський пов., Львівське воєв.

¹⁸³ Смереків, село, gm. Надичі, Жовківський пов., Львівське воєв.

друкований українською мовою наказ залишити село протягом 48 годин. Тоді чоловік, який дає показання, вийшов до Львова. На господарстві залишив дружину-українку разом з маленькою дитиною. 26 квітня [1944 р.] о 12:00 год. вночі дев'ять українців із села Смерекова вдерлися до Вербля і підпалили господарство свідка та його брата Лукашикевича Яна. Дружина і дитина чоловіка, який дає показання, втекли^а з полум'я серед куль карабінів, які за ними посилали. Сховалися^б у сусіда-українця. Дружина впізнала одного з підпалювачів. Коли через кілька днів вона вимагала від нього житла, цей українець сказав їй: [8] «Навіщо^г тобі житло? Тобі пощастило, що ти втекла. Якби був чоловік, його б живцем спалили». Прізвища впізнаних українців: Порозник Миколай – 21 рік; Кузьминський Михайло – 29 років; Царик Іван – 29 років; Касик Володимир – 27 років. Перший мав кулемет, в інших були ручні карабіни.

Свідчення було дано 15 травня 1944 р.

^гМіхал Лукашикевич^г

[поз.] 1860

[с. 149]

^а Село Тайкури¹⁸⁴, Здолбунівський пов., пар. Тайкури

Будзисевич Ян – [9] (нар. у 1902 р.), порубаний на три шматки в хаті, і його 2 дітей: Януш – 2 роки, і дочка – 4 роки, також посічені^а, а дружина його з малою дитиною отримала удар по голові, Марія Будзисевич з Пшибитковських, і вилікувалася у Здолбунові, в лікарні, і перебуває під опікою якоїсь жінки. Поховали – місцевий ксьондз¹⁸⁵ і угорці з охорони. Убитих було близько 38 осіб. Відбувалося [це] в липні 1943 р.

Показання дає свідок 17 січня [19]44 р.

^жФ. Кучинський^ж

³ [поз.] 1861

^и Село Біла, гм. у місці, Перемишлянський пов., пар. Дунаїв

Напади українських банд на село були 6 разів: 1) 25 березня [1944 р.] вночі, 2) 1 квітня [1944 р.] вдень, 3) 11 квітня [1944 р.] [9] ввечері, 4) 18 квітня [1944 р.] зранку, 5) 1 травня [1944 р.] вночі, 6) 12 травня [1944 р.] ввечері. Це були напади на Білу¹⁸⁶ та навколишні села. Завжди йшли від села Подусів¹⁸⁷, заселеного виключно українцями. Свідки вміють назвати точну дату 1-го та 6-го нападів. У датах інших нападів помиляються, мабуть, на кілька днів. Під час першого нападу 18 українців напали на село Біла і вбили тут близько 30 осіб ножами, сокирами та гвинтівками. Тіла кидали [9] у полум'я палаючих будинків. Під час другого нападу 14 бандитів убили дев'ятьох

^а У документі втекло.

^б У документі сховались.

^в У документі викреслено що.

^г У документі на.

^{г-г} Власноручний підпис свідка.

^д З цього місця зміна чорнила на синє та почерку – рука Уричулі Шумської.

^е У документі залишено роки близько.

^е У документі порубаний.

^{ж-ж} Власноручний підпис свідка червоним олівцем, поруч параф зеленим чорнилом.

^з З цього місця на аркуші поле праворуч виділено синьою лінією.

^и З цього місця зміна чорнила на темно-синє та почерку – рука 3.

^и У документі викреслено в.

^і У документі викреслено до.

¹⁸⁴ Тайкури, село, кол., гм. Здовбиця, Здолбунівський пов., Волинське воев.

¹⁸⁵ О. Валеріан Гловач (1909–1975), римо-кат. священник Луцької дієцезії; свячення прийняв у 1934 р.; пережив напад 11 квітня 1943 р., потім переїхав до Звягеля; після Другої світової війни, експатрійований, розпочав душпастирську діяльність на території Гожівської адміністрації; був, зокрема, парохом у Валчі (1946–1947) (L. Popiek, *Świątynie Wołynia...*, цит. вид., с. 165–166; M. Dębowska, *Dezorganizacja i zagłada parafii katolickich...*, цит. вид., с. 156–158, 163).

¹⁸⁶ Біла, село, гм. Дунаїв, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

¹⁸⁷ Подусів, село, двір, гм. Янчин, Перемишлянський пов., Тернопільське воев.

[с. 150]

поляків. Шістьох чоловіків і три жінки вивели з хат на дорогу, там їх застрелили, здерли з них одяг і тіла залишили. Під час третього нападу також загинуло близько 12 осіб. За четвертим разом
а вбито 30 з чимось осіб. П'ятий напад – 17 осіб. Під час шостого нападу було вбито 22 особи. Прізвища впізнаних українців: Зварич Михайло – 33 роки, Пудляк Яків – 49 років, Матровлос Михайло – 45 років, Пудляк Пилип – 48 років, Петрух Михайло – 30 років. Це є провокатори банди.

Свідчення було дано 15 травня 1944 р.

⁶Ян Стопкевич⁶

⁶Бартломей Матровлос⁶

⁶Пйотр Шафранський⁶

[поз.] 1862

Жовтанці, Жовківський пов., пар. у місці

29 червня 1941 р., коли фронт пересувався через збірну гм. Жовтанці, від гарматних куль загорівся житловий будинок свідка і згорів дотла разом з живим інвентарем. А чоловік, під час воєнних заворушень, разом з цілою низкою інших чоловіків був поранений кулею і впав мертвим на місці. Жінка, яка дає показання, поховала тіло померлого на місцевому цвинтарі.

Свідчення було дано 16 травня 1944 р.

⁶Бugno Юлія⁶

[поз.] 1863

Ганачів, гм. [8] Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

[с. 151]

Напад стався 5 лютого 1944 р. вночі. Близько 200 українців, одягнених у мундири, цивільний та німецький військовий [одяг], оточили село. Вони мали ручні гвинтівки та кулемети, гранати й багнети. Село підпалили, згоріло тоді 90 господарств. Убито 65 осіб. Їх мордували жадливим
¹чином: рубали сокирами, пробивали багнетами, стріляли кулями. Тоді вбито зятя чоловіка, який дає показання, Рембіш[а] Юзефа¹⁸⁸ – 33 роки, загинув від кулі. З 10 на 11 квітня [1944 р.] вночі був другий напад. Тоді вбито також близько 60 осіб. Здається, що українців було ще більше, ніж першого разу. Спосіб вбивства був таким самим, як і під час першого нападу. Українці складалися з мешканців сіл Селиська¹⁸⁹, Станимир¹⁹⁰ і дальших сіл. Вони розмовляли українською.

Свідчення було дано 16 травня 1944 р.

⁶Яворський Марцин⁶

[поз.] 1864

Село Погорільці, збірна гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Пог[орільці]

Напад стався 12 лютого [1944 р.] о пів на 8:00 год. вечора. Це був напад на школу. Близько 18 українських бандитів із сусідніх сіл Лагодів, Станимир, Підгайчики¹⁹¹ і Туркотин, озброєних рушницями та автоматами, оточили школу. Близько 10 українців увійшли до школи. Чоловік, який дає показання, врятувався завдяки тому, що був добре схований. Бандити зібрали в одній кімнаті дружини та батьків дружини. Після повного пограбування та знищення обладнання хати застрелено трьох вищезгаданих осіб: дружину Левандовську Яніну – 34 роки, її батька Сенчука Яна – 58 років, і її матір Сенчукову Марію – 49 років. Сина чоловіка, який дає показання, Збігнева

^a Ліворуч на аркуші виділено поле синьою лінією.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^b У документі викреслено порицька.

^c Праворуч аркуша виділено поле синьою лінією.

^d У документі Станимир.

¹⁸⁸ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Рембіш Юзеф; вік: 35 років.

¹⁸⁹ Селиська, село, двір, гм. Підгородище, Бібрський пов., Львівське воєв.

¹⁹⁰ Станимир, село, двір, гм. Погорільці, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

¹⁹¹ Підгайчики, село, гм. Погорільці, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

Левандовського – 12 років – застрелили в кімнаті на канапі. Під час акції вони розмовляли польською та українською. Керував ними начальник.

Свідчення було дано 16 травня 1944 р.

*Мечислав Левандовський^а

⁶ [поз.] 1865

Село Біла, Перемишлянський пов., пар. Дунаїв

14 січня 1944 р. якийсь українець у німецькій військовій формі, озброєний рушницею, стилетом, гранатами, у неділю після відправи перед гр[еко]-кат. церквою виступив з промовою до зібраного польського та українського народів. Він закликав поляків покинути українську землю і переселитися за Сян, якщо поляки не хочуть, щоб з ними криво розправилися. Українці, якщо щось бачили або чули, мають мовчати, інакше їх спіткає та ж доля, що й поляків. Він закликав українців не давати німцям контингенту, ховатися від них, щоб їх не вивезли. Від більшовиків, коли будуть приходити – ховатися. Потім з лісів українці будуть на них нападати і їх вбивати. Ворогами українців є: поляки, більшовики, угорці, німці, євреї, білоруси. Їх по черзі будуть вбивати, щоб вибороти собі Вітчизну. Тільки тих будуть вважати своїми, хто матиме підтвердження української національності зі своєї гміни, з повіту та зі Львова, а крім того гр[еко]-кат. метрику. Падіння Берліна та Москви очікується з 15 травня по 15 червня [1944 р.]. Цей час слід використати для побудови України та виходу на карту¹⁹² Європи. Промовець, мабуть, належав до української інтелігенції зі Львова. Одяг та вимова вказували, що це не простий селянин *^в(усі зуби золоті)^в. Через два тижні, близько 270 українців уночі вдерлися до села і забрали ^г15^г свиней^г. Утікаючих поляків заспокоювали, що їм нічого поганого не станеться. 25 березня [1944 р.] вночі до села ввійшла більша банда українців. Вони йшли з трьох сторін. Одна партія налічувала 500 осіб, друга – 500 осіб, третя – близько 700 осіб.

[с. 152]

^а Вони оточили село, а потім партіями входили до окремих польських будинків. Поляків, які були більш політично заангажовані, жорстоко вбивали. Звичайних поляків розстрілювали. Тієї ночі загинуло близько 350 осіб. Господарства грабували, плюндрували та палили. Тоді згоріло 250 господарств. Чоловік, який дає показання, разом з родиною зумів сховатися. Українці чотири тижні його шукали. У критичний день бандити стріляли йому вслід. За способом стрільби свідок орієнтувався, що [є] вони добре обізнані зі способами ведення бою. Через три дні серед білого дня близько 370 українців вдерлися до села і вбивали поляків. Ця акція тривала [від] шести до семи тижнів. Перерва настала лише близько 8 або 9 травня [1944 р.]. Після цього дня розпочалася остання акція. Чоловік, який дає показання, стверджує, що до цього часу загинуло близько 760 поляків. Полякам відрізували язика, видовбували очі, [є] [відрізували] вуха, перерізали горла, вирізали м'язи, здирали шкіру. Свої жертви залишали у жахливих муках на 2 години, потім обливали спиртом або бензином і кидали у полум'я вогню. Деяким полякам самим наказували копати собі могилу, зв'язували руки та ноги, потім мучили свої жертви: видовбували очі, [відрізували] вуха, били тупим знаряддям, ставали на живіт і вичавлювали нутроці. Недобиті жертви засипали живцем у могилі. Якубовського – 75 років, з дружиною – 70 років, і Кемпу з дружиною і тещею – цілу ніч били та товкли^ж у будинку поляка Казимежа Шафранського, а потім вранці вивели до будинку Якубовського і тут спалили у полум'ї будинку. Свідки розповідали, що ^зМаліновському

[с. 153]

^{а-а} *Власноручний підпис свідка.*

^б *Ліворуч на аркуші виділено поле синьою лінією.*

^{в-в} *Дописано синім чорнилом і іншим почерком – рука Уришулі Шумської.*

^{г-г} *Надписано над свиней.*

^г *Виправлено слово свині на 15 свиней.*

^д *Праворуч аркуша виділено поле синьою лінією.*

^е *У документі викреслено від.*

^е *У документі викреслено язика.*

^ж *У документі товчено.*

^{з-з} *У документі Маліновського Владислава.*

¹⁹² Карта – росіянізм, означає мапу.

Владиславу³ – 37 років – видовбали очі, язик, [а] водили по селу і показували українцям, як виглядає лях.

Свідчення було дано 17 травня 1944 р.

⁶Антоні Дембінський [?]⁶

[с. 154] ^а [поз.] 1866

Село Біла, Перемишлянський пов., пар. Новий Милятин

Чоловік, який дає показання, підтверджує попередні показання. Додає, що напад на його родину був у ніч з 2 на 3 березня [1944 р.]. Втратив тоді дружину та сина. Дружину звали Бабірецька Анна – 30 років, та син Юзеф – 12 років. На цьому ж господарстві було вбито разом з ними ще п'ять осіб. Усіх сімох людей кололи багнетами. Бабірецьку Анну та 40-річну Вжощак Марію, крім того, спалили. Інших знайшли вбитими в саду. Тієї ж ночі в Білій було вбито понад 50 людей. Деяких убивали жорстоким способом. У них були викручені руки, відрубані пальці, розірвані животи. 84-річну Вжощак Юлію не тільки прокололи багнетом, але й били тупим знаряддям по обличчю, так що її голова була розбита до невпізнання. Марковський Францишек – 30 років – під час втечі був українцями загнаний до палаючої стодоли. Він пробіг крізь неї і вискочив з вогню весь у полум'ях. Сховався у глибокій канаві, наповненій водою. Там загасив вогонь. Сильно обпеченого відвезли до лікарні у Львові, де через 3 дні він помер. Після вбивства господарства були повністю пограбовані, а потім ще спалені. Після відходу української банди місцеве українське населення серед білого дня грабувало решту вцілілого майна.

Свідчення було дано 20 травня 1944 р.

⁷Бабірецький Владислав⁷

[с. 155–159]¹⁹³

^а У документі викреслено і.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^в Ліворуч на аркуші виділено поле синьою лінією.

^г У документі Українське.

^{г-г} Власноручний підпис свідка, поруч параф синім чорнилом.

¹⁹³ На цих сторінках у Зелений книзі знаходяться свідчення, які ідентифіковано як тотожні зі свідченнями, розміщеними у Книзі першій під поз.: 1591, 1592, 1605, 1612, 1546, 1593, 1606. Вони видані у першому томі Документів волинського злочину.

13. СВІДЧЕННЯ ОЧЕВИДЦІВ, ПОЗ. 1867–2075 (КОРИЧНЕВА КНИГА, С. 92–168)

[поз.] 1867^a

[с. 92]

^b Село Туркотин, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Куровичі

Село налічувало лише 4 суто польські господарства. Решта це були українські або змішані сім'ї. У перших днях травня [1944 р.] кілька озброєних українців у цивільному одязі приєдналися до групи українців, серед яких стояв Казимир Матяш – 22 роки, і вимагали, щоб він пішов із ними. За зниклими сліди зникли [sic!]¹. Наступного дня вранці мати зниклого знайшла під лісом калюжу крові та онучі [?] сина. Тіла не було. Українці не радили їй заходити глибше в ліс і шукати тіло. Їй сказали, що вона повинна обмежитися тим, що знайшла. Іншим полякам радять покинути село.

Свідчення було дано 17 травня 1944 р.

^a Зофія Бонковська^a

[поз.] 1868

Село Шумляни, гм. Божиків, Підгаєцький пов., пар. Боків [Тернопільське воєв.]. Перший напад українців на поляків був у вересні 1939 р. [sic!]. Тоді вбито 32 особи. У середині лютого 1944 р. син жінки, яка дає показання, вивіз до Львова свою молодшу сестру та повертався до села по матір. Коли вони обоє зі своїм майном на возі виїжджали з села, на них напала банда українців. Майно їм забрали. Матір відпустили, а сина затримали. Його завели до стайні фільварку, де разом із 13 іншими чоловіками роздягли догола, наказали лягти обличчям до землі і розтрощили їм черепа лезом сокири. Сім'ї поховали своїх померлих. [†] 25 березня [1944 р.] нібито стався ще один напад. Тоді спалили господарства і вбили всіх поляків, які ще залишилися.

Свідчення було дано 17 травня 1944 р.

^a Розалія Ліс^a

[поз.] 1869

[с. 93]

Малий Полюхів, Перемишлянський пов., пар. Вовків

Напад стався 27 березня 1944 р. ввечері. Близько 20 українських бандитів оточили господарство чоловіка, який дає показання. Кілька з них увійшли до хати, решта грабували. [†] Троє синів утекли через вікно. Свідку, його дружини та дочці наказали лягти на підлогу й сильно били їх по голові. Чоловік, який дає показання, отримав два удари прикладом по голові. Бандити вважали, що вони їх убили, тому й пішли. Господарство не палили, бо воно лежить між українськими хатами. Тієї ночі спалили 8 польських господарств. Живцем згоріла паралізована старенька Махмурова Марія.

[поз.] 1870

[с. 138]

^a Такі листівки українці вкладають у вікна і двері польських домівок.

Зміст:

Взивається Вас як польську^c родину до 48 годин опустити село та взагалі вибратися з Українських Земель на Захід, за Сян.

^a З цього місця номери свідчень введені Уришлею Шумською на полі, визначеному синім олівцем. Нумерацію сторінок виконано олівцем на полях у верхньому куті.

^b Зміна кольору чорнила на синє та почерку – рука 2.

^{b-c} Власноручний підпис свідка.

^c У документі викреслено Із.

^c У документі викреслено українці.

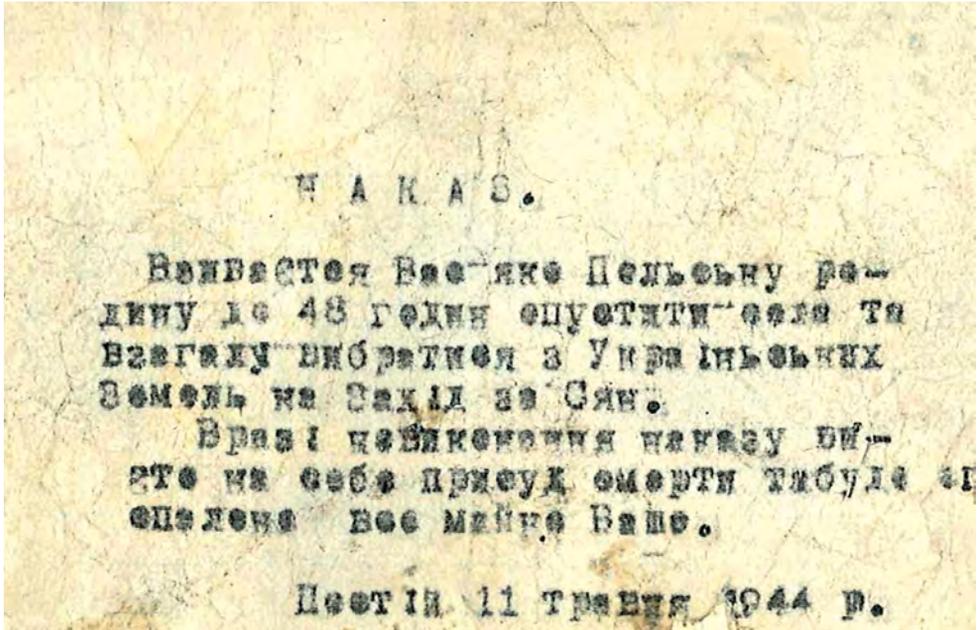
^d До документа вкреслено листівку українською мовою (машинопис).

^e У документі Польську.

^f Імовірно, йшлося про фразу: «по забраних всякий слід пропав».

Вразі невиконання висте на себе присуд смерти та буде спалене все майно Ваше.

Постій, 11 травня 1944 р.

Листівка, додана до поз. 1870

[поз.] 1871

Село Драньча-Польська, гм. Радивилів³, Дубенський пов., пар. Радивилів² [Волинське воєв.]. Напад стався 1 червня 1943 р. з 5:00 до 10:00 год. по обіді. Близько 400 українців оточили село, а потім групами вривалися до будинків. Там убивали всіх людей, яких застали. Їм наказали лягати на підлогу і стріляли в голову або спину. Тоді загинуло 47 осіб. Решта врятувалися втечею. Потім будинки пограбували і підпалили. Худобу випустили на самопас.

Свідчення було дано 18 травня 1944 р.

⁶-Я. Малецький [?]⁶

⁶-Собчук⁶

⁶-Орловська⁶

[с. 95] [поз.] 1872

Хохонів³, Рогатинський пов., пар. Кукільники⁴

Напад стався в останні дні березня [1944 р.] вдень. До села зайшли троє чужих українців і кільканадцять своїх, разом близько 20 осіб. Вони заходили до польських будинків і тут удень розстрілювали чоловіків, а вночі вбивали сокирами жінок і дітей. Тоді загинуло близько 20 осіб. Жінка,

² У документі польською мовою з помилкою.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

³ У документі Гоголів виправлено на Гогонів.

⁴ У документі Кокільники.

² Перед Другою світовою війною існувала пар. у Драньчі-Польській, якою керував парох пар. Радивилів (L. Poręk, *Świątynie Wołynia...*, цит. вид., с. 56).

³ Хохонів, село, гм. Кукільники, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

⁴ Кукільники, містечко, двір, гм. Кукільники, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

яка дає показання, втратила тоді чоловіка Косткевича Юзефа⁵ – 54 роки; батька Клементовського Кароля⁶ – 72 роки; сестру Вітковську Марію⁷ – 47 років; дочку сестри Залевську Владиславу⁸ – 22 роки, з 6-місячною дитиною Ядвігою⁹; дочку сестри Вітковську Яніну¹⁰ – 21 рік; дочку сестри Вітковську Гелену¹¹ – 15 років; дочку сестри Вітковську Марію¹² – 10 років; сина сестри Вітковського Яна¹³ – 14 років.

Свідчення було дано 20 травня 1944 р.

^aКосткевич Пауліна^a

[поз.] 1873

Хохонів⁵, gm. Скоморохи, Рогатинський пов., пар. Кукільники^b

Напад стався 31 березня 1944 р. вночі. У ньому брали участь місцеві українці та з сусіднього села. По кілька осіб вривалися до польських будинків і там вбивали всіх, кого зустріли. Вбивали їх пострілами з ручних гвинтівок, сокирами, трьох повісили на колючому дроті. У будинку чоловіка, який дає показання, вбито 16 осіб. Це були родичі або сусіди. Дружина чоловіка, який дає показання, Залевська [Залевська] Владислава¹⁴ – 24 роки, [Г] їй перерізали [Г] горло. Незважаючи на це, вона мала ще стільки сили, що відгорнула 2 метри картоплі, підняла дверцята до сховища, де ховалося шестеро чоловіків, і тут після годинних мук закінчила життя. Дитину чоловіка, який дає показання, 6-місячну Ядвігу Залевську¹⁵, кинули до комори під купу трупів. Тут мучилася понад 3 години. Мати Залевська [Залевська]¹⁶ Кароліна¹⁷ – 48 років; сестра Залевська [Залевська] Анеля¹⁸ – 21 рік; мати дружини, Вітковська Марія¹⁹ – 47 років; сестра дружини, Вітковська Яніна²⁰ – 22 роки; сестра дружини, Вітковська Гелена²¹ – 15 років; брат дружини, Вітковський Ян²² – 14 років; сестра дружини Вітковська Марія²³ – 10 років; сусіди: Огоновська Марія²⁴ –

[с. 96]

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ У документі виправлено Гогомів на Гогонів.

^b У документі Кокільники.

^g У документі викреслено відрі.

^r У документі викреслено голова.

⁵ Пор.: BOZW; вік: 55–56 років, дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.

⁶ Пор.: BOZW; дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.

⁷ Пор.: BOZW; вік: 48 років, дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.; в описі обставин смерті є, зокрема, інформація: «Вбита разом із чотирма дітьми: Яніною, Геленою, Марією і Яном».

⁸ Пор.: BOZW; вік: 24 роки, дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.

⁹ Пор.: BOZW; дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.

¹⁰ Пор.: BOZW.

¹¹ Як вище.

¹² Пор.: BOZW; вік: 11 років.

¹³ Пор.: BOZW; вік: 9 років.

¹⁴ Пор.: BOZW, де зафіксовано запис: Залевська Владислава; див. поз. 1872.

¹⁵ Пор.: BOZW, де існує запис: Залевська Ядвіга; дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.; див. поз. 1872.

¹⁶ У свідченні подається прізвище Залевський, однак свідок з тієї ж родини підписався: Залевський.

¹⁷ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Залевська Кароліна; вік: 40–45 років, дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.

¹⁸ Пор.: BOZW, де зафіксовано запис: Залевська Амелія/Анеля; дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.

¹⁹ Пор.: BOZW; див. інформацію, що стосується Марії Вітковської у поз. 1872.

²⁰ Пор.: BOZW; вік: 21 рік, дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.; див. інформацію, що стосується Яніни Вітковської у поз. 1872.

²¹ Пор.: BOZW; дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.; див. інформацію, що стосується Гелени Вітковської у поз. 1872.

²² Пор.: BOZW; дата смерті: квітень 1944 р.; див. інформацію, що стосується Яна Вітковського у поз. 1872.

²³ Див. інформацію, що стосується Марії Вітковської у поз. 1872.

²⁴ Пор.: BOZW; вік: 33–35 років, дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.

35 років; Огоновський Казимеж²⁵ – 10 років; Огоновський Юзеф²⁶ – 5 років; Огоновська Казимира – [а] 9 місяців; Павловський Міхал²⁷ – 58 років; Павловська Марія²⁸ – 23 роки; Павловський Ян²⁹ – 15 років; Дунецький Тадеуш³⁰ – 15 років. Усі вищезгадані особи були вбиті в помешканні чоловіка, який дає показання, трьома пострілами та зарубані сокирами, а потім спалені в житловому будинку. Тієї ночі було вбито всього 52 особи в цьому селі. Прізвища вбивць: Штифен [?] Косцюк – 32 роки, Куржинський Богдан – [б] 28 років, Перепічка Станіслав – 38 років, Муширек Іван – 32 роки, Гладкий Михайло – 25 років, Гладкий Штифен [?] – 22 роки, Крецький Богдан – 25 років, Косцюк Володимир – 20 років, Перепічка Василь – 32 роки, Перепічка Михайло – 38 років. Тих чоловік, який дає показання, впізнав. Інших прізвищ не знає.

Свідчення було дано 22 травня 1944 р.

^аЗалевський Мар'ян^а

^бВітковський Міхал^б

[с. 97] [поз.] 1874

Село Гутисько, гм. Великі Глібовичі, Львівський пов., пар. Раковець

Жінка, яка дає показання, підтверджує свідчення від 9 травня 1944 р.³¹ Вона додає, що під час другого нападу 3 травня [1944 р.] вбито її чоловіка, Подкович[а] Міхала³² – 53 роки. Його знайшли в полі з великою раною у правій грудній частині. За 100 кроків далі, також у полі, знайшли мертве тіло Станкевича Станіслава³³ – 52 роки. Він лежав у калюжі крові. Того ж дня в іншій частині поля лежали тіла трьох чоловіків. Вони були сильно понівечені. Один із них не мав пальця на руці, правої вушної раковини, а його тіло було сильно зрешечене кулями. Його звали Кушлинський [Крушлинський] Юзеф³⁴ – 21 рік. Другий з убитих був братом жінки, яка дає показання, Пенкальський Юзеф³⁵ – 40 років. Мав велику діру [г] на грудях і нозі, здається, просвердлену ножем. Третнього звали Бучковський Антоні³⁶ – 38 років. Він також дуже понівечений. Сім'ї поховали тіла своїх померлих на подвір'ях своїх господарств. Господарства повністю пограбували, а потім спалили. 17 травня 1944 р. якісь чужі українці прийшли до села і оголосили, щоб решта поляків виїхала протягом 24 годин, бо українці будуть їх стріляти і різати. Тоді решта поляків залишила Гутисько.

Свідчення було дано 23 травня 1944 р.

^аПодкович Анна^а

^а У документі викреслено років.

^б У документі викреслено 1916.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

^г У документі викреслено в р.

²⁵ Пор. BOZW; вік: 22 роки. Опис обставин смерті такий самий, як і у випадку Анджея Рециньського, а також додається додаткова інформація: «Раніше Броніславі, яка була на останньому місяці вагітності, розрізали живіт»; пор. *Документи волинського злочину...*, т. 1, с. 252, поз. 1573.

²⁶ Пор.: BOZW; дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.

²⁷ Пор.: BOZW; вік: 55 років, дата смерті: лютий 1944 р.

²⁸ Пор.: BOZW; вік: 20 років, дата смерті: лютий 1944 р.

²⁹ Пор.: BOZW; вік: 12 років, дата смерті: 28/29 лютого 1944 р.

³⁰ Пор.: BOZW; дата смерті: лютий–квітень 1944 р.

³¹ Пор. поз. 1843.

³² Пор.: BOZW; дата смерті: 12 квітня 1944 р.

³³ Як вище.

³⁴ Пор.: BOZW, де існує запис: Кушалінський Юзеф; дата смерті: 12 квітня 1944 р.; в описі обставин смерті знаходиться інформація: «катований, йому вирізали геніталії та серце».

³⁵ Пор.: BOZW; дата смерті: 12 квітня 1944 р.

³⁶ Як вище.

[поз.] 1875

Бринці-Загірні³⁷, гм. Вибранівка, Бібрський пов., пар. Бринці-Заг[ірни, Львівське воєв.]. Напад стався 22 травня 1944 р. вранці³⁸. До села увірвалися українці, мешканці сусідніх сіл, оточили село і вбивали поляків, яких застали. Вбивали їх пострілами і палили. Тоді була застрелена дружина чоловіка, який дає показання, Шляхетко Марія³⁹ – 43 роки, у полі, і дочка Шляхетко Аделя⁴⁰ – 18 років, також у полі. Чоловік, який дає показання, не був свідком цього нападу, бо разом з іншими дітьми перебував тоді у Львові. Тоді в селі загинуло дуже багато людей, за чутками – близько 200. Застрелено також сестру дружини, Магдалену Гринус – 32 роки, дівера/шурина дружини, Дметорко Ян [а] – 35 років, і двоє його дітей Регіну – 14 років, і Еву – 5 років. Більше чоловік, який дає показання, не вміє сказати, бо не був безпосереднім свідком нападу.

Свідчення було дано 23 травня 1944 р.

⁶Шляхетка Міхал⁶

[с. 98]

[поз.] 1876

Утішків, гм. Красне, Золочівський пов., пар. Буськ [Тернопільське воєв.]

Напад стався 10 травня 1944 р. о пів на 11:00 год. вночі. Невідомо скільки, можливо, близько 50 українців, місцевих та приїжджих, увірвалися до села, розділилися на групи, вривалися до польських будинків [а] з наміром убивати поляків. Польських господарств було 13. Однак мешканцям удалося втекти. Обмежилося вбивством двох і пораненням трьох осіб. З них одна особа поранена, дружина чоловіка, який дає показання, Вепшенць Анна – 59 років, померла у львівському шпиталі. Вбито Соляревич Гелену – 18 років – застрелено її трьома пострілами в потилицю. Крет Ян – 22 роки – також застрелений у помешканні. Господарство чоловіка, який дає показання, спалили, бо воно було віддалене від інших будівель.

Інші будинки, розташовані між українськими будівлями, вціліли. Решті поляків наказали покинути село під загрозою смерті. Польські будинки були повністю пограбовані.

Свідчення було дано 24 травня 1944 р.

⁶Вепшенць Марія⁶

⁶Миколай Вепшенць⁶

[с. 99]

[поз.] 1877

Гута Пеняцька, гм. Пеняки, Бродівський пов., пар. Пеняки

Напад стався 28 лютого 1944 р. вдень із 5:00 год. ранку до 3:00 по обіді. Кажуть, що ціла дивізія українського СС увійшла до села, де були зібрані поляки з трьох польських сіл, разом близько 2000 поляків: Гута Пеняцька, Пеняки і Гутисько Пеняцьке⁴¹. Українці наказали полякам залишити будинки під приводом пошуків зброї. Усіх зганяли до місцевої каплиці. Тут партіями вибирали, відводили до найближчих будинків і стодол та живцем палили. У тих, хто тікав, стріляли. Палили по черзі: дорослих і старших чоловіків, жінок з малими дітьми, жінок зі старшими дітьми, дівчат. Наслідки нападу були жахливими. Із 2000 осіб близько дев'яти вижили повністю неушкодженими, 150 були поранені, [а] частина з них померла. Син жінки, яка дає показання, врятував у ямі для картоплі семеро малих дітей віком від 3 до 7 років та 60-річну стареньку. Він вивів їх з хати до

^a У документі викреслено і тут.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

⁸ У документі викреслено лежала.

³⁷ Бринці-Загірні належали до гм. Соколівка.

³⁸ У BOZW знаходиться запис: Злочин у м. Бринці вночі з 22 на 23 травня 1944 р.

³⁹ Пор.: BOZW, де з'являється запис: Шляхетка Марія; див. поз. 1894.

⁴⁰ Як вище.

⁴¹ Гутисько Пеняцьке, селище, гм. Пеняки, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

ями, вхід закрив соломою та снігом. Сам сів біля ями і прикрився засохлим листям. Хлопця звать Мендельський Юзеф – 12 років.

Свідчення було дано 24 травня 1944 р.
Мендельська Гелена

[с. 100] [поз.] 1878

Село Ганачів, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

Жінка, яка дає показання, підтверджує свідчення, дане 29 квітня 1944 р.⁴² Вона додає, що Клюс Казимеж⁴³ був її батьком⁴⁴.

Львів, 24 [6] травня 1944 р.
Свірк Шимон

[поз.] 1879

Вибранівка, Бібрський пов., пар. Бринці-Загірні

Чоловік, який дає показання, підтверджує свідчення про Бринці від 23 травня 1944 р.⁴⁵ Він лише додає, що загинуло там [8], без сумніву, більше ніж 200 осіб. У костелі загинуло близько 30 людей. Українці так били гранатами, що тіла були повністю понівечені, неможливо було навіть розрізнити, хто це. У Вибранівці, поки що, більшого нападу не було, бо є військо. 21 травня [1944 р.] ввечері українці застрелили в полі брата чоловіка, який дає показання, Альфавицького Вавжинця – 36 років, і його дружину Альфавицьку Анастасію – 35 років⁴⁶. У Бринцях 22 травня [1944 р.] вбито сестру чоловіка, який дає показання, Лайт [Лайхт] Кароліну⁴⁷ – 37 років. У Бринцях загинула також сім'я дружини чоловіка, який дає показання, Зіммери (мати з дітьми і бабуся). Кількість осіб невідома.

Свідчення було дано 25 травня 1944 р.
Альфавицький

[с. 101] [поз.] 1880

Село Ганачівка⁴⁸, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

Напад стався в ніч з 9 на 10 квітня [1944 р.]. Близько 1000 українців із сусідніх сіл: Селиська, Яркова⁴⁹, Романова⁵⁰, Станимира⁵¹, [А] Ганачівки і Солової⁵², напали на село. Вони розділили роботу: одні палили, інші грабували, а треті вбивали. Тоді загинуло близько 40 осіб. Їх стріляли або рубали. Вбито тоді чоловіка жінки, яка дає показання, Виспянського Войцеха – 67 років; брата

^{a-a} *Власноручний підпис свідка.*

⁶ *У документі викреслено І.*

^b *У документі викреслено найменше.*

^r *У документі Руменова.*

^r *У документі Станимира.*

^а *У документі викреслено і.*

^с *У документі Сулових.*

⁴² Пор. поз. 1819 – під свідченням стоїть підпис Розалії Рембіш.

⁴³ Пор. поз. 1819.

⁴⁴ З розповіді випливає, що свідком є жінка, тимчасом як свідком підписався чоловік. Зважаючи на те, що тут міститься посилання на попередні свідчення, можна вважати, що це підпис додаткового свідка у справі цього вбивства.

⁴⁵ Пор. поз. 1875.

⁴⁶ Пор.: BOZW, де існує запис: Злочин у м. Вибранівка в 1944 р.

⁴⁷ Пор.: BOZW, де зафіксовано запис: Лайхт Кароліна. Ймовірно, це та сама особа.

⁴⁸ Ганачівка належала до гм. Погорільці.

⁴⁹ Ймовірно, йдеться про населений пункт Під'ярків, гм. Підгородище, Бібрський пов., Львівське воєв.

⁵⁰ Романів, село, двір, гм. Підгородище, Бібрський пов., Львівське воєв.

⁵¹ Станимир, село, двір, гм. Погорільці, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

⁵² Солова, село, двір, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

чоловіка, Виспянського Миколая⁵³ – 55 років; його дружину Виспянську Пелагію⁵⁴ – 47 років; Фігурського Леона – 74 роки. Загинув також безвісти того ж дня син жінки, яка дає показання, Виспянський Міхал – 25 років. Прізвища вбитих: Лазовська Катажина – 55 років; Щербата Марія⁵⁵ – 55 років; Гершовський Гжегож – 65 років; Бобко Антоні – 30 років, ^aбрат жінки, яка дає показання^a, Савицький Казимеж – 30 років; Щербатий Юзеф – 27 років; Янковська Пелагія⁵⁶ – 60 років; Пивовар – 67 років; Щерба Кароль – 30 років; Ленговий Миколай – 70 років; Хибіла Миколай – 47 років. Інших прізвищ свідка не пам'ятає.

Свідчення було дано 25 травня 1944 р.

^bВиспянська Катажина^b

^bАнтоніна Долбецька^b

^bМарія Небильська^b

[поз.] 1881

Цепухи – Новий Яричів, Львівський пов., пар. Новий Яричів

Напад стався 29 лютого 1944 р. Українці вбили в лісі і тіла поховали невідомо де, 9 осіб: 5 осіб із села Цепухи і 4 особи з сусідніх сіл. Тоді був убитий чоловік жінки, яка дає показання, Цисінський Вацлав – 30 років; син двоюрідного брата, Цепух Едвард – 21 рік; дочка двоюрідної сестри, Цепух Яніна – 30 років; чоловік двоюрідної сестри, Стажинський Міхал – 35 років; двоюрідної сестри дочки, син Врублевський Здислав – 14 років. Наступного дня українці влаштували облогу на поляків. Зловили їх із 15 будинків. Невідомо, що з ними зробили б, якби не те, що двоє маленьких хлопчиків зуміли втекти та повідомили про напад фірмі Кірхоф⁵⁷. Приїхало німецьке військо. Розпочалася боротьба між німцями та українцями. Цим скористалися поляки й втекли. Господарства^a були повністю спалені.

[с. 102]

Свідчення було дано 25 травня 1944 р.

^bЦисінська Марія^b

[поз.] 1882

Село Дальнич⁵⁸, gm. Жовтанці, Жовківський пов., пар. Кам[’янка]-Струм[илівська]

Напад стався в ніч з 27 на 28 січня [1944 р.]. Близько 20 українців, озброєних карабінами та ручними гранатами, увірвалися до села. Вони були з Дальнича та сусідніх сіл. Чоловік, який дає показання, того дня був на службі як лісник. Удома залишилася дружина з трьома дітьми. Українці вимагали відчинити двері. Після відмови вони кинули через вікно до хати гранати і поранили дочку та сина. Дружина з дітьми сховалася у підвалі. Українці зайшли до будинку, повністю пограбували помешкання, застрелили дружину чоловіка, який дає показання, Тютюнник Емілію⁵⁹ – 35 років, сина Броніслава – 10 років, дочку Анну – 17 років. Один син, поранений в руку, врятувався. Тієї ж ночі в цьому ж селі застрелили лісника Хмися^f Міхала⁶⁰ – 41 рік, його дружину Марію –

^{a-a} *Надписано над Савицький.*

^{b-b} *Власноручний підпис свідки.*

^a *Після літер Госпо- друга частина слова була перенесена до наступного рядка, на початку якого закреслено літеру З.*

^f *У документі Гмися.*

⁵³ Пор.: BOZW; вік: 57 років.

⁵⁴ Пор.: BOZW; вік: 56 років.

⁵⁵ Див. інформацію, що стосується Марії Щербатої у поз. 2006.

⁵⁶ Див. інформацію, що стосується Пелагії Янковської у поз. 2006.

⁵⁷ Імовірно, йдеться про якийсь заклад, що належав німецькому промислового концерну Кірхоф.

⁵⁸ Дальнич, село, gm. Велике Колодно, Жовківський пов., Львівське воев.

⁵⁹ У BOZW записано: вбивство, скоєне 27 січня 1944 р. на родині лісника на прізвище Тютюнек; в описі обставин смерті зазначено: «бандерівці вбили лісника разом з дружиною та дочкою».

⁶⁰ Пор.: BOZW, де записано, що лісник Хмись був убитий разом з дружиною, а їхня важко поранена дочка впізнала злочинців.

45 років, і дочку Кристину – 17 років. Через два тижні у сусідньому селі Товмачі⁶¹ вбито кравця Пйотровського і ще одного чоловіка,

[с. 103]

якого чоловік, який дає показання, не знає. Через місяць після вбивства, тобто наприкінці лютого, польські мешканці Дальнича отримали листівки з вимогою покинути село. Поляки покинули село, а українці пограбували їхні господарства, а потім розібрали та спалили. У сусідньому селі Клодно два дні раніше на стовпах та стінах будинків з'явилися листівки, написані українською мовою, які закликали поляків покинути село під загрозою смерті.

Свідчення було дано 26 травня 1944 р.

^aТютюник Павел^a

[поз.] 1883

Містечко Топорів, пов. Кам'янка-Струм[илівська], пар. Топорів

Напад стався 14 лютого [1944 р.] о 5:00 год. пополуночі. Близько 150 українців – озброєних карабінами, автоматами, ручними гранатами, багнетами – на возах заїхали на ринок. Зброя у них була російська. Вони намагалися вдавати більшовиків мовою, одягом, російською зброєю та паперовими червоними зірками на шапках. На ринку вони розділилися на групи. Одна з них [6] захопила та зруйнувала плебанію, друга – пошту, третя – гмінну управу та аптеку. Парох пар. втік⁶², катехита застрелено. Його звали Кушинський [8] Ян⁶³ – 30 років. На пошті застрелили начальника Філярівського Владислава⁶⁴ – 29 років, та листоношу Забаву Миколая⁶⁵ – 44 роки. Поштову працівницю Неспалу Євгенію⁶⁶ – 25 років – викрадено до лісу. Слід [по] ній зник. Разом з нею викрали до лісу органіста Коцупура Юзефа⁶⁷ – 42 роки. Той також зник безвісти. Тієї ж ночі було вбито ще 5 осіб, членів сім'ї Ляшків: Ляшек Альбін⁶⁸ – 80 років; його дружина Емілія – 70 років; сестра дружини, Косцюшко Анеля – 55 років; син Альбіна, Едвард – 30 років, і українець, який у них проживав, Скоморовський – близько 60 років.

[с. 104]

Свідчення було дано 26 травня 1944 р.

[7]

[поз.] 1884

Село Дитятин[†], Рогатинський пов., пар. Боків, гм. Старі Скоморохи

Напад стався вночі[‡] о пів на 11:00 год.[‡] з 25 на 26 березня [1944 р.]. Близько 50 українців з цього і з сусідніх сіл напали на село. Загинуло тоді 6 осіб: дружина чоловіка, який дає показання, Козлов-

^{a-а} *Власноручний підпис свідка.*

⁶ *У документі викреслено зруйнувала.*

^в *У документі викреслено Станіслав.*

^г *Власноручний нерозбірливий підпис свідка.*

^г *У документі Детятин.*

^{д-д} *Надписано над з.*

⁶¹ Товмач, село, гм. Кам'янка-Струмилівська, пов. Кам'янка-Струмилівська, Львівське воєв.

⁶² Пор. поз. 1710.

⁶³ Пор. поз. 1778, 1781.

⁶⁴ Пор.: BOZW; вік: 30 років.

⁶⁵ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Забава Ян; вік: 40 років.

⁶⁶ Пор.: BOZW, де зафіксовано запис: Неспол Геновефа/Неспал Геновефа. В описі обставин смерті є інформація, що вона була телефоністкою.

⁶⁷ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Коцупер Юзеф. В описі обставин смерті можна прочитати, що він був органістом.

⁶⁸ Пор.: BOZW, де фігурує запис: Альбін Ляшек із сім'єю. В описі обставин смерті знаходиться інформація: «Убитий з трьома членами родини».

ська Анна⁶⁹ – 56 років; Ходенецька Сабіна⁷⁰ – 56 років; Пальчак Кароль⁷¹ – 62 роки; Якубовський Міхал⁷² – 72 роки; Щомбровська Гелена – 50 років, і її дочка – 18 років. Усі були прострелені. Їхні господарства були пограбовані та спалені. Інші поляки втекли. Чоловік, який дає показання, впізнав 2 українців зі свого села, які брали участь у нападі. Їхні прізвища: Перепічка Петро, син Василя – 22 роки, і Горбаль Іван – 24 роки.

Свідчення було дано 30 травня 1944 р.

^aКозловський Кароль^a

⁶ [поз.] 1885

Лист, адресований^б Броніславі Малік, дружині постерункового, вбитого у 1939 р. у Львові на вул. Зелений^в, яка нині проживає у Краков[і].

[с. 105]

Ви дуже добре зробили, що вчасно залишили Львів, сьогодні ми тут живемо як на вулкан[і]. Відбуваються страшні речі, фронт наближається, Львів переповнений військом та технікою. У костелах зробили укриття для війська по всьому Львов[у]. На всіх площах викопали великі ями шириною 20–30 м і гл[ибиною] 2 м 50 [см]. А зараз? Копають шанці^г, тобто окопи, на різних великих ділянках і в садах, і на валах, мурують^д, бетонують, одним словом^е – по всьому місту. Зі Львова все вивезено і далі продовжують вивозити. Установи^ж, різні інституції, фабрики ліквідують. Багато людей виїжджають до Кракова та околиць.

[с. 106]

[ж]

Будь ласка^з, не лякайтеся^и, ми вже до цієї культури звикли, і всім мешканцям цей моторошний образ кожні кілька днів демонструють публічно на всіх площах і вулицях. Сьогодні привозять із в'язниці 30 людей, зі зв'язаними руками й ногами, на Краківську площу, де продають різні речі, де найбільше^і людей, і тут виконують вирок: стріляють^ї у потилицю. Жертви кидаються, гинуть, кров тече, а публіка тремтячи спостерігає, одні тікають, інші затуляють очі, тут і там жінки плачуть, там чоловік тікає, зупиняється під стіною^к, блідий, наляканий^л, каже – дивився, як йому брата застрелили.

^к Через кілька^м днів привозять сорок знову на те саме місце^н, і миттєво лежать трупи як каміння, лише кров із жертв тече, а Гестапо^п та українці з автоматами, готовими до пострілу, спрямовани[-

[с. 107]

^{a-a} *Власноручний підпис свідка.*

^б *Фрагмент документа, що охоплює с. 105–111, був написаний іншою рукою, світло-блакитним чорнилом на окремих аркушах, які потім були вставлені до зошита. Цей додаток був позначений як поз. 1885.*

^в *У документі адресован.*

^г *У документі Зелений.*

^д *У документі шанці.*

^е *У документі мурують.*

^ж *У документі словим.*

^з *У документі Установи.*

^и *У документі горизонтальна лінія, що відокремлює частини тексту.*

^і *У документі Будь ласки.*

^к *У документі лакайтеся.*

^л *У документі найбільши.*

^м *У документі стріляють.*

^н *У документі стінею.*

^п *У документі наляканий.*

^к *У документі дописано цифру 2 – оригінальна нумерація сторінок листа.*

^л *У документі кількох.*

^м *У документі мійце.*

^н *У документі гестапо.*

⁶⁹ Пор.: BOZW; дата смерті: 16 лютого/квітень 1944 р.; в описі обставин смерті з'являється інформація: «Вбита (згоріла у сховищі під будинком) українськими націоналістами між 16 лютого 1944 р. та квітнем 1944 р.».

⁷⁰ Пор.: BOZW, де існує запис: Ходинецька Сабіна; дата смерті: 16 лютого/квітень 1944 р.

⁷¹ Пор.: BOZW.

⁷² Пор.: BOZW; дата смерті: квітень 1944 р.

ми] на публіку^а, стоять навколо трупів [із] спрямованим поглядом на публіку, чекають, поки рупи охолонуть^б. Через кілька днів привозять десятьох у тій^в же формі й на те саме місце^г; дев'ятьох розстрілюють, а для десятого встановили шибеницю^д і катівським способом^е накладають йому петлю на шию, виконують вирок, люди стоять і спостерігають за катівською роботою, хто^є був той, кого повісили. Це був поляк із Варшави^ж на прізвище Тадеуш Галіцький, так^з він висів на площі^и цілий день, у роті не мав жодного зуба. За короткий час привезли дванадцятьох на вул. Підвал^и, перед брамою пожежної служби, [і] таким же чином побили самих молодих хлопців і [іх] забрали. Кілька днів тому привезли десятьох на вул. Вірменську і розстріляли. Вже на стінах з'явилися списки, тобто іменні оголошення: засудили на смертну кару 84 особи^п. Таке наше^р щастя^с у Львові^с.

[с. 108]

^а Різні^а банди нападають, палять, убивають, грабують, а переважно гвинтівки. Цими днями стався напад на село Ганачів, винищили 700^а поляків, а село спалили.

У Бережанах був напад на двір – били варту, а коней, корів та свиней забрали з собою. Те саме було в Потуторах⁷³. В околицях Бережан було підірвано^р два потяги. Львів підготовлений до вступ[у] більшовиків. Гестапо виїхало, а на Лонцького⁷⁴ несуть службу цивільні фольксдойчі^с.

[]

Шановна Пані, як Вам відомо, у мене є двох синів шоферів, і вони працюють у німецьких фірмах. Нині наближається час, коли вони будуть змушені покинути Львів і виїхати у службових справах у напрямку Німеччини, проте жоден із них не має наміру вирушати зі Львова під англійські бомби^т, тож невідомо, як це станеться, чи німецькі вози залишаться під львівськими вербами та парканами, чи під краківськими. З огляду на це, прошу^у Вас про всяк випадок^ф, якби щось подібне трапилося і він опинився в Кракові, будь ласка, допоможіть йому^х, а я, звісно, винагороджу^ц на випадок^ч потреби.

^а У документі публіку.

^б У документі ти.

^в У документі сами.

^г У документі мійце.

^д У документі шубеницю.

^е У документі польською мовою з помилкою.

^є У документі Хто.

^ж У документі варшави.

^з У документі тай.

^и У документі площо.

^и У документі підвал.

^і У документі пожежний.

^і У документі іменний.

ⁱⁱ У документі осіб.

^к У документі наші.

^л У документі щаст.

^м У документі Львов.

^п У документі дописано цифру 3 – оригінальна нумерація сторінок листа.

^о У документі Різний.

^п У документі 700-х.

^р У документі підірвані.

^с У документі фольксдойчері.

^т У документі горизонтальна лінія, що відокремлює частини тексту.

^у У документі проши.

^ф У документі випадик.

^х У документі руки.

^ц У документі винагороджи.

^ч У документі випадик.

⁷³ Потутори, село, зал. ст., гм. Потутори, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

⁷⁴ На вулиці Лонцького знаходилися колишні поліцейні будівлі, перетворені під час окупації на в'язниці.

⁷⁵ Імовірно, йдеться про англійські бомбардування на території Німеччини.

Жахливі^а речі, що в нас відбуваються, людина не в змозі описати цього всього. Нема дня, щоб не було кількох, кільканадцяти, а то й кількадесяти осіб убитих на кожній^б з вулиць, не називаючи назви вулиці^в. А також^г і в квартирах, тут лікар, тут адвокат, там чиновник і там чиновник, тут знову електромонтер, маляр. Муляр Озембловський Станіслав – 52 роки. Вчителька, вчитель, лісничий, лісник тощо. [с. 109]

Виконавцями^г цього страшного, жахливого злочину є^д злочинці та вбивці-українці. А на чолі як коменданти стоять переважно сини українських парохів⁷⁶, адвокатів та лікарів; вони нам добре^е відомі, не стільки ми знаємо син[ів]^є, скільки нам добре^є відомі їхні батьки^ж. Поляків у всіх селах палять живцем у stodolach, дітям руки^ж засовують до січкарень і пальці^ж відрізають; до бетонованих криниць немовлят повкидали і втопили. Я мала нагоду бачити. Бережани та Потутор[и], спалені^з в околиці^з польські села, а посеред згарища обвуглені^и тіла польських родин^и, лежала жінка з двома дітьми, одне притиснуте^і до колін, а друге притулене^и до грудей, поруч зі спаленою січкарнею [є]. [к] Зі Львова весь особовий склад виїхав, Львів порожній, тільки кружляють фронтіві силуети, тобто панцерні^і машини, озброєні гарматами, кулеметами тощо. Авіація цілими днями аж клеко-че^м. [с. 110]

Населення, хоча дуже налякане^и, але спокійно очікує^ж з години на годину наближення лінії бойових^о дій. Люди розповідають, що не так бояться самої^и війни та фронту, як кожен тремтить від страху, що наближається українське СС, так звані стрільці⁷⁷, тобто добровільці⁷⁸, ці дуже страшні, після них залишаються згарища, каміння та трупи. Я впевнений^ж, бо ми вже бачили наочно це в Тернополі^р, Бродях, Підгайцях^с, Бережанах, Потуторах^т, [у] Підгірцях^ф тощо.

[к]

Шановна пані, українці, які брали активну участь разом з німцями у всіх найбільших злочинах і замаху, винищили 140 тисяч євреїв, шпиталі з живими хворими та лікарями підпалювали, на

^а У документі Страшний.

^б У документі кожний.

^в Надписано над назви.

^г У документі тагож.

^г У документі приймають.

^д У документі виконують.

^е У документі добрі.

^є У документі кінцеві літери слова в зоні склеювання аркушів.

^ж У документі польською мовою з помилкою.

^{з-з} Надписано над польські села.

^и У документі обвуглений.

^і У документі Польських родин.

^і У документі втиснутий.

^й У документі притиснутий.

^к У документі дописано цифру 4 – оригінальна пагінація сторінок листа, винятково введена внизу сторінки.

^л У документі броньований.

^м У документі клокоче.

^н У документі перилакана.

^о У документі бойовий.

^п У документі самі.

^р У документі тернополі.

^с У документі подгайцях.

^т У документі путуторах.

^у У документі викреслено тощо.

^ф У документі під горцями.

^х У документі дописано цифру 5 – оригінальна пагінація сторінок листа.

⁷⁶ Парох – у греко-кат. церкві парафіяльний священник.

⁷⁷ Стрільці – укр. стрільці. Це була 14-та гренадерська дивізія Ваффен СС, яку в Польщі розмовно називали 14-ою дивізією Ваффен СС «Галичина», створена навесні 1943 р. Третім Рейхом з українських добровольців з Галичини; аббревіатуру СС тлумачили як Січові стрільці.

⁷⁸ Укр. добровольці.

вулицях як [до] собак стріляли, масово до Пісковні⁷⁹ вивозили, двох мадярів^a за Кайзервальдом [Цісарським лісом] убили.

[с. 111] [6] Дорога Пані, ті самі українці сьогодні тікають зі Львова в околиці Кракова^b з польськими документами, які вони здобули на жертвах польського^c населення на бруківці Львова та в околицях, там вони маскуються під поляків і хочуть врятувати своє життя.

[7]

Натомість їхні родини, ми бачимо, як з дня на день вивозять з міста гарні^d, коштовні, чудові меблі з махагону, кавказького горіха, столи, стільці, крісла^e, шафи, дзеркала, пси[-], дивани, піаніно, роялі, дзеркальні ламперії, фіранки, килими, кухні, печі^e, ванни, електричні* лампи, а навіть³ нічні фіранки з-під ліжка вивозять на ве[чір]^u. [На] все це заслужила собі українська поліціяⁱ і після кількох місяців важкої та виснажливої, вбивчоїⁱⁱ праці у Львові. На тих, кого вони відправили – одних в Сибір^k, а інших на той^l світ. Поляки, можливо, й почули слова, сказані перед вами – прощаємося з вами, ми гинемо безневинно у Східній Малопольщі^m.

Львів, 24 березня 1944 р.

[с. 112] [поз.] 1885a

^a Село Демня⁸⁰, гм. у місці, Жидачівський пов., пар. Демня
Напад стався 14 травня 1944 р. ввечері о 8:00 год. у сутінках. Приїхали на одній підводі – близько 12 осіб, одягнені в німецьку форму, мали ручні карабіни, розмовляли польською, нім[ецькою] та укр[аїнською]. Коли приїхали, то говорили лише польською, пізніше вже українською й нім[ецькою]. Розійшлися по домівках згідно зі списком поляків, який мали при собі. Вбивали тільки чоловіків. Загинули: Колодзей Ігнаці⁸¹ – 48 років, Огоновський Сташек⁸² – 40 років, Павел Купчинський⁸³ – [о] 48 років, його син Сташек⁸⁴ – 15 років, Ленярт Войцех⁸⁵ – 76 років, під час молитви біля ліжка, чоловік жінки, яка дає показання, Дзьобак Ян⁸⁶ – 39 років. Загалом загинуло 6 осіб. Після вбивства вони спалили 3 будинки, а в одному з них спалили тіло Дзьобака Яна. Жінки з дітьми втекли. Поляків не попереджали, навпаки – мешканці українці того ж села гарантували, що нічого не станеться ще за тиждень до вбивства, нібито вони боялися, щоб поляки передчасно

^a У документі Мадйоров.

^b У документі викреслено цифру 5, дописано цифру 6 – оригінальна пагінація сторінок листа.

^c У документі кракова.

^d У документі польський.

^e У документі горизонтальна лінія, що відокремлює частини тексту.

^f У документі прегарний.

^g У документі крісел.

^h У документі печей.

ⁱ У документі лектричний.

^j У документі навіть.

^k Слово нерозбірливе, кінцеві літери в зоні склеювання аркушів.

^l У документі поліцаї.

^m У документі виснажливий.

ⁿ У документі вбивчий.

^o У документі сибір.

^p У документі польською мовою з помилкою.

^q У документі малопольщі.

^r Початок тексту, писаного рукою Уризулі Шумської.

^s У документі викреслено приблизно.

⁷⁹ Імовірно, йдеться про Піскову гору у Львові.

⁸⁰ Демня, село, гм. Миколаїв, Жидачівський пов., Станіславське воєв.

⁸¹ Пор.: BOZW.

⁸² Як вище.

⁸³ Як вище.

⁸⁴ Як вище.

⁸⁵ Пор. BOZW, де фігурує запис: Ленарт Войцех; вік: 75 років.

⁸⁶ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Дзьобала Ян.

не втекли з села. Безсумнівно, провідниками були місцеві мешканці; бандити прямували чітко до польських будинків, спалювали також лише ті польські садиби, що стояли віддалік від укр[аїнських]. Польське населення оселилося тут з діда-прадіда. Ненависть з укр[аїнського] боку [була] настільки сильною, що богослужіння в костелі відбувалося із зачиненими дверима, а польська дитина не могла вийти на вулицю. Поляки замикалися у своїх домівках, інакше наражалися на численні утиски.

Свідчення 30 травня 1944 р.

^aДзьобак Катажина^a

+^b Купчинська Броніслава

[поз.] 1886

Великі Мости, Жовківський пов.

25 березня 1944 р. о 5:00 год. пополудні на дорозі з Борового⁸⁷ до Мостів поверталосся п'ятеро людей, серед них дочка жінки, яка дає показання, Марія Ганішевська⁸⁸ – 18 років; наречений Пйотр Гаас⁸⁹ – 32 роки (важко поранений); брат Кароль Гаас – 21 рік, загинув; Пйотр Бухан [Будзан]⁹⁰ – 21 рік, загинув. На відстані 0,5 км від міста стався напад. Гаас Пйотр, орендар млина, не спав у селі, на ніч повертався до міста. Того дня їх попередили, що хтось спеціально чатує на Ганішевську, дочку легіонера. Однак, незважаючи на попередження, вони пішли. Першим був тяжко поранений Пйотр Гаас, який доживає в лікарні у Перемишлі. Решта загинула від куль «дум-дум» та ударів прикладами гвинтівки. Родина здогадується, що в убивстві брали участь українці^b з села Борове, підозрюють участь вїята з цього села. Гаас хотів покинути село раніше, але місцеві українці^c запевняли його, що з ним нічого не станеться. Дочку повністю роздягли, мертве тіло привезли о 8:00 год. ранку в неділю. Гестапо не проводило жодного розслідування, незважаючи на те, що родина докладно вказала, з якої хати вибігли бандити. Того селянина затримали, а потім відпустили.

Свідчення було дано 30 травня 1944 р.

^aГелена Ганішевська^a

[поз.] 1887

Село Стільсько⁹¹, гм. Миколаїв, пар. Миколаїв

Убитий Станіслав Банька – 52 роки, управитель фільварку, 28 березня 1944 р. о 5:30 год. ввечері. Чоловік жінки, яка дає показання, був попереджений про напад, але не хотів вірити. Критичного вечора він ішов з батьком свідка з фільварку додому, щоб там заночувати. У певний момент до них підійшли 3 чоловіків у цивільному одязі, ймовірно, озброєні зламаними карабінами. Фільварок цілий день був оточений кількома десятками людей, про це знали всі, бо нікого з фільварку не хотіли випускати. Коли вони підійшли, запитали про прізвище та місце перебування дружини. Чоловік відповів, що дружина в Миколаєві. Тоді він почув: «Ходи з нами». О 7:30 год. пролунали 2 постріли, через пів хвилини – третій. Батька відпустили додому. Тіла не знайшли. Ніхто,

[с. 113]

^{a-a} Власноручний підпис свідки.

^b Власноручний знак свідка.

^b У документі укр.

^c У документі Укр.

⁸⁷ Борове, село, присілок, гм. Великі Мости, Жовківський пов., Львівське воєв.

⁸⁸ Пор.: BOZW; місце злочину: Волиця; в описі обставин смерті з'являється інформація: «Вбита українцями разом з Пйотром Будзаном та Антонієм Гасом на дорозі до Великих Мостів».

⁸⁹ Пор.: BOZW, де існує запис: Гас Антоні; місце злочину: Волиця; див. інформацію, що стосується Марії Ганішевської у поз. 1886.

⁹⁰ Пор.: BOZW, де зафіксовано запис: Будзан Пйотр; місце злочину: Волиця; див. інформацію, що стосується Марії Ганішевської у поз. 1886.

⁹¹ Стільсько, село, двір, гм. Миколаїв, Жидачівський пов., Станіславське воєв.

зрештою, не зробив спроб у цьому напрямку, незважаючи на точне повідомлення про випадок «військовій жандармерії»^a. У четвер хату повністю пограбували.

Свідчення було дано 30 травня 1944 р.

^bБанькова Ольга^c

[поз.] 1888

Ганачів, Перемишлянський пов.

Чоловік жінки, яка дає показання, Богонос Міхал – 50 років, його вбили 9 квітня 1944 р. Під час першого нападу загинув чоловік сестри, Марцин Скотнік^{d2} – 60 років, у лютому.

Свідчення було дано 30 травня 1944 р.

^eРозалія Богонос^f

[поз.] 1889

^g Село Плеників^{g3}, гм. Дунаїв, Перемишлянський пов., пар. Чемеринці^g

На село було, можливо, чотири напади українських бандитів. Вони вривалися в село, [а] тут грабували і палили польські будинки. Спалено 8 господарств із 60 польських садиб. Втраг серед людей не було, бо поляки ховалися по лісах. Наразі багато поляків покинуло село.

Свідчення було дано 30 травня 1944 р.

^hЯн Гурськийⁱ

[с. 114] [поз.] 1890

Село Бринці-Загірні, гм. Вибранівка^{h4}, Бібрський пов., пар. Бринці-Загірні

Жінка, яка дає показання, підтверджує свідчення від 23 травня 1944 р.^{h5} Додає, що як безпосередній свідок нападу вона точно знає, що було вбито 116 осіб. До села зайшло близько 500 українців. Вони були одягнені в сині німецькі та цивільні мундири. Мали ручні карабіни, кулемети, гранати, браунінги. Одні оточили село, інші заходили до польських домівок, де вбивали поляків пострілами з карабінів, потім будинки грабували і підпалювали. Зазвичай полякам наказували лягати на підлогу і стріляли в них. Жінка, яка дає показання, втратила в цьому нападі батька Косцякевича Захарія – 54 роки; тітку Мельнер Зофію^{h6} – 56 років; дядька Мельнера Яна^{h7} – 64 роки; двоюрідного брата Мельнера Антонія^{h8} – 30 років; двоюрідну братову Мельнер Пауліну^{h9} – 28 років; двоюрідну сестру [с] Наконечну Розалію^{h10} – 25 років; двоюрідного швагра Наконечного Юзефа^{h11} – 25 років;

^a-^a У документі військової жандармерії.

^b-^b Власноручний підпис свідка.

^g Зміна почерку, початок тексту, списаного рукою З.

^g У документі Пільників.

^g У документі Цемжинці.

^h У документі викреслено і.

^e У документі викреслено Мельнер.

^{h2} Пор.: BOZW; вік: 64 роки.

^{h3} Плеників, село, двір, гм. Дунаїв, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

^{h4} Бринці-Загірні лежали в гм. Соколівка.

^{h5} Пор. поз. 1875.

^{h6} Пор.: BOZW; дата смерті: 22 травня 1944 р.

^{h7} Пор.: BOZW.

^{h8} Як вище.

^{h9} Як вище.

^{h10} Пор.: BOZW, де зафіксовано запис: Наконечна Розалія; дата смерті: 22 травня 1944 р.

^{h11} Пор.: BOZW, де існує запис: Наконечний Юзеф; дата смерті: 22 травня 1944 р.

їхню дитину, Антонія¹⁰² – 6 років; двоюрідну сестру Панську Міхаліну¹⁰³ – 19 років; двоюрідну сестру Мельнер Яніну¹⁰⁴ – 16 років. Бандити були українцями з сусідніх сіл.

Свідчення було дано 31 травня 1944 р.

^aКосцякевич Гелена, 18 років^a

[поз.] 1891

Село Мазярня⁶ [8] Ваврикова¹⁰⁵, гм. Незнанів¹⁰⁶, пов. Кам[’янка] Струм[илівська], пар. Буськ
Напад стався 25 березня 1944 р. о чверть на 10:00 год. вечора. До села увірвалася велика кількість українців, можливо, кілька сотень. Жінка, яка дає показання, не вміє сказати, бо з малою дитиною була схована в гної. Українці заходили до польських будинків великими групами по 20–30 [осіб]. Над своїми жертвами дуже знущалися: стріляли, кидали гранати в помешкання, руки зв’язували колючим дротом, язик

вирізали, очі виколовали, руки ламали. В селі було вбито 28 осіб. Крім того, багато трупів було знайдено в лісі; їх вбили тоді, коли вони пішли шукати своїх померлих. Жінка, яка дає показання, безвісти втратила чоловіка Беднажа Францишека – 46 років.

[с. 115]

Свідчення було дано 31 травня 1944 р.

^aТекля Беднаж^a

[поз.] 1892

Село Жидовичі, гм. Добряничі, Перемишлянський пов., пар. Тучне
Жінка, яка дає показання, підтверджує свідчення від 6 травня 1944 р.¹⁰⁷ Додає, що під час другого нападу загинуло близько 25 осіб. Тоді вбито: чоловіка жінки, яка дає показання, Слабїцького Пйотра¹⁰⁸ – 40 років; сина Слабїцького Яна – 16 років; синів сестри Цеганюк[а] Чеслава – 22 роки, і Цеганюк[а] Рудольфа – 18 років; швагра Цеганюк[а] Яна – 50 років. Усіх застрелено. Родини поховали їхні тіла на цвинтарі.

Свідчення було дано 31 травня 1944 р.

^aМарія Слабїцька^a

[поз.] 1893

Село Гутисько, гм. Великі Глібовичі, Львівський пов., пар. Раковець
Чоловік, який дає показання, підтверджує свідчення від 9 та 23 травня 1944 р.¹⁰⁹ Додає, що після першої акції, тобто 13 квітня 1944 р., на свідка напали в лісі разом з дружиною та дочкою між 13:00 і 14:00 год. Чоловік, який дає показання, втік. Про дружину¹¹⁰ та дочку¹¹¹ з того часу слід зник. Чоловік, який дає показання, не може дізнатися, що з ними сталося.

Свідчення було дано 31 травня 1944 р.

^aГриглевич Валенти^a

¹⁰² Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Наконечний Антоні; дата смерті: 22 травня 1944 р.

¹⁰³ Пор.: BOZW.

¹⁰⁴ Як вище.

^{a-a} *Власноручний підпис свідка.*

⁶ *У документі Мазярна.*

^в *У документі викреслено Вашкова.*

^г *У документі Жендовіце.*

¹⁰⁵ Мазярня Ваврикова, село, гм. Грабова, пов. Кам’янка-Струмилівська, Тернопільське воєв. (див. поз. 2008).

¹⁰⁶ Незнанів, село, двір, гм. Незнанів, пов. Кам’янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

¹⁰⁷ Пор. поз. 1835.

¹⁰⁸ У BOZW є запис: Слабїцький Пйотр; нар. у 1903 р.

¹⁰⁹ Пор. поз. 1843, 1874.

¹¹⁰ Можливо, йдеться про Міхаліну, Розалію або Зофію Григлевич (пор.: BOZW).

¹¹¹ Як вище.

[с. 116] [поз.] 1894

Село Щерецька Гута, гм. Красів, Львівський пов., пар. Бринці

Жінки, які дають показання, підтверджують свідчення від 29 квітня 1944 р.¹¹² Вони додають, що [а] Шляхетко Вавжинець¹¹³ та Мечислав¹¹⁴ були їхніми родичами. [б] З 21 на 22 травня [1944 р.] у сусідньому селі Бринці під час нападу загинули: Шляхетко Марія¹¹⁵ – 43 роки, і її дочка Шляхетко Аделя¹¹⁶ – 18 років, родичка жінок, які дають показання, які втекли зі Щерецької Гути до Бринць.

Свідчення було дано 31 травня 1944 р.

^в Ількув Марія^в

^{+г} Ількув Розалія

^{+г} Шляхетка Анеля^г

[поз.] 1895

Село Трибухівці¹¹⁷, гм. у місці, Бучацький пов., пар. у місці

13 квітня 1944 р. на світанку українське СС оточило село і забрало всіх, ^а«можливо, близько»^а 150 чоловіків, віком від 15 до 72 років. Пішки гнали їх 5 миль аж до Підгайців. Там їх посадили у товарний потяг і відвезли до Німеччини. Подорож тривала 3 дні. В дорозі їм нічого не давали їсти. Коли потяг зупинився на довгу стоянку, вони вийшли з потяга і просили, щоб їм щось дали поїсти. Проте українці нікого не підпускали. Вночі їх виганяли з потяга і змушували бігати навколо вагонів. Хто не мав сили, того били прикладами та нагайками. Лише в таборі перед Берліном їм дали трохи супу з травою. Після реєстрації в Берліні, їх відправили до Магдебурга. Тут їх записали до Арбайтсамту¹¹⁸, а потім селяни взяли [їх] на роботу в господарстві. Селяни поводитися з ними можливо. Обидва свідки, двоюрідні брати, потрапили до

[с. 117] господаря поблизу Магдебурга. Харчування у них було стерпне. Лише обидва старші – близько 60 років, хворі: 1) на легені, 2) на шлунок, не могли впоратися з роботою. Через тиждень просили про звільнення. Після кількаразового медичного обстеження та рентгену отримали карти звільнення та повернення додому. Проїхавши через Варшаву та Краків, сьогодні вранці вони приїхали до Львова. Додому зараз дістатися вже не можуть. Вони змушені блукати серед чужих без родини.

Свідчення було дано 1 червня 1944 р.

^в Брухаль Міхал^в

^в Брухаль Ян^в

Чоловіки, які дають показання, додають, що по дорозі з Трибухівців до Підгайців українці застрелили одного старого чоловіка, який не міг іти в ногу, і ще кількох чоловіків, які втікали.

^а У документі викреслено в цей день.

^б У документі викреслено Наступний напад стався.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

^г Власноручний знак свідка.

^г Персоналія свідка вписані тією ж рукою, що й підпис Марії Ількув.

^{а-а} Надписано над 150.

¹¹² Пор. поз. 1821.

¹¹³ Див. інформацію, що стосується Вавжинця Шляхетки в поз. 1821.

¹¹⁴ Див. інформацію, що стосується Мечислава Шляхетки в поз. 1821.

¹¹⁵ Див. інформацію, що стосується Марії Шляхетки в поз. 1875.

¹¹⁶ Див. інформацію, що стосується Адели Шляхетки в поз. 1875.

¹¹⁷ Трибухівці, село, двір, гм. Трибухівці, гм. Бучач, Тернопільське воев.

¹¹⁸ Арбайтсамт – німецьке бюро праці.

[поз.] 1896

Село Щерецька Гута, гм. Красів, Львівський пов., пар. Бринці

Жінка, яка дає показання, підтверджує свідчення від 29 квітня та 31 травня [1944 р.]¹¹⁹. Вона додає, що після нападу з 15 на 16 квітня [1944 р.] переїхала з сім'єю до сусіднього села – Гута-Суходільська. Чоловік жінки, яка дає показання, повернувся додому по провіант 18 квітня [1944 р.]. Коли він ішов сільською дорогою, з лісу вискочили українці, забрали у нього кенкарту і застрелили. Його звали Альфавицький Міхал – 28 років.

Свідчення було дано 1 червня 1944 р.

+^a Альфавицька Зофія

[поз.] 1897

Село Бринці-Загірні, гм. Вибранівка¹²⁰, Бібрський пов., пар. у місці

[с. 118]

Чоловік, який дає показання, підтверджує свідчення від 23 та 31 травня [1944 р.]¹²¹. Додає, що тоді втратив дружину Пуделко Марію¹²² – 35 років, дітей: Зофію¹²³ – 8 років, і Юзефа¹²⁴ – 5 років; матір Пуделко Марію¹²⁵ – 66 років, брата Пуделка Ігнаца¹²⁶ – 33 роки, дівера/шурина Яблонського Станіслава¹²⁷ – 30 років, двоюрідного брата Пуделка Міхала¹²⁸ – 50 років, тітку Лайхт Агату¹²⁹ – 45 років, її дочку Юзефу Лайхт¹³⁰ – 11 років; подальшу родину: Григлевич Розалію¹³¹ – 45 років, її сина Станіслава¹³² – 11 років, і дочку Зофію¹³³ – 5 років, брата матері Лайхт Юзефа¹³⁴ – 55 років; подальшу родину: Зіммер Станіславу – 33 роки, її дочку Зофію – 13 років, другу дочку Юзефу – 10 років, мати Зіммер Станіслави, Коцинську Марію¹³⁵ – 55 років. Цих людей розстрілювали, а деяких спалювали. Родини не могли поховати тіл, бо українці цього не допускали. Деякі тіла лежать на поверхні в розкладеному стані. Чоловік, який дає показання, пригадує, що також був убитий двоюрідний брат Пуделко Ян¹³⁶ – 23 роки, діти іншого двоюрідного брата: Пуделко Антоніна¹³⁷ – [6] 10 років, Броніслава¹³⁸ – [8] 5 років і Броніслав¹³⁹ – [7] 2 роки. Родина матері: Міхалов-

^a Власноручний знак свідки.

^б У документі викреслено 8.

^в У документі викреслено 6.

^г У документі викреслено 3.

¹¹⁹ Пор. поз. 1821 і 1894.

¹²⁰ Бринці-Загірні лежали у гм. Соколівка.

¹²¹ Пор. поз. 1875 і 1890.

¹²² Пор.: BOZW. Там є два записи: Пуделко Марія I та Пуделко Марія II, що містять однакову інформацію, зокрема, щодо місця злочину, дати та обставин смерті. Тому неможливо точно пов'язати свідчення із конкретною особою у BOZW.

¹²³ Пор.: BOZW.

¹²⁴ Як вище.

¹²⁵ Пор.: BOZW; див. інформацію, що стосується Марії Пуделко в поз. 1897, прим. 2107.

¹²⁶ Пор.: BOZW.

¹²⁷ Як вище.

¹²⁸ Пор.: BOZW; див. інформацію, що стосується Міхала Пуделка в поз. 2058.

¹²⁹ Пор.: BOZW.

¹³⁰ Як вище.

¹³¹ Як вище.

¹³² Як вище.

¹³³ Як вище.

¹³⁴ Як вище.

¹³⁵ У BOZW згадується запис: Куцинська Марія; дата смерті: 22 травня 1944 р., місце злочину співпадає.

¹³⁶ Пор.: BOZW.

¹³⁷ Пор.: BOZW; див. інформацію, що стосується Антоніни Пуделко в поз. 2018

¹³⁸ Пор.: BOZW; див. інформацію, що стосується Броніслави Пуделко в поз. 2018

¹³⁹ Пор.: BOZW; див. інформацію, що стосується Броніслава Пуделка в поз. 2018.

ський Міхал¹⁴⁰ – 46 років, його дружина Марія¹⁴¹ – 40 років, його дочка Францишка¹⁴² – 16 років, його син Юзеф – 12 років.

Свідчення дано 1 червня 1944 р.

^aПуделко Ян^a

[с. 119] [поз.] 1898

Містечко Соколівка біля Ожидова, Золочівський пов., пар. у місці

Напади були поодинокими з 1 березня [1944 р.] майже дотепер. Перший напад українців на поляків був, власне, ^бз 13 на 14^б [8] липня 1941 ^гвночі^г. Тоді місцеві українці забрали з домівок 12 чоловіків і заарештували їх. Шестеро чоловіків втекли. Під лісом розстріляли шістьох чоловіків. З шістьох утікачів троє були поранені, зокрема чоловік, який дає показання. Напади, безумовно, були б частішими, якби не те, що в справу втрутилося німецьке Орцкомандо¹⁴³ – вони оточили містечко, заарештували [та] розстріляли 11 українців. З березня ночами українці вбивали місцевих поляків поодиноці. Вбито близько 30 осіб. В ніч з 22 на 23 березня [1944 р.] приїхала фура повна українців, і матір чоловіка, який дає показання, Мікульську Анелю – 58 років, дядька Ясінськ[ого] Мар'яна – 60 років, і його дружину Ясінську Анастасію – 60 років, задушили в помешканні мотузками, а потім вивезли до лісу, кинули до рову і легко присипали землею. Своїх жертв українці переважно душили або розстрілювали. Близько 10 березня [1944 р.] ['] з хати забрали пароха пар. Вішньовського^д (Яна¹⁴⁴, ймовірно) – 33 роки. По дорозі його застрелили.

Парафіяни привезли тіло на плебанію і хотіли влаштувати йому належний похорон. Вночі українці викрали тіло, завезли до лісу, кинули в болото, де воно досі, за чутками, плаває в розкладеному стані [sic!]. Бандитами були місцеві українці, об'єднані з українцями з Волині. Прізвища бандитів: Козловський Михайло, Козловський Мирон, Зах Владислав, Кузик Владислав, Кузик Владислав [sic!], Брочковський Стефан, Коваль Федь, Почевський Стефан. Інших прізвищ чоловік, який дає показання, не пам'ятає. У 1941 р. для арешту 12 поляків прибуло 180 озброєних українців. Усім засудженим зв'язали

[с. 120] руки за спиною, а потім всіх зв'язали одним мотузком, щоб унеможливити втечу.

Свідчення було дано 2 червня 1944 р.

^aМікульський Геронім^a

^aМікульська Аделя^a

[поз.] 1899

Село Ліско¹⁴⁵, пов. Кам'янка-Струмилівська, пар. Новий Милятин

Напад стався в ніч з 8 на 9 квітня 1944 р. До села прийшла банда українців, кількість яких свідок не вміє назвати. Групами по 15 осіб вони заходили до польських домівок, де спочатку грабували цінніші речі, а потім розстрілювали мешканців. Тієї ночі загинуло [с] 13 поляків, всіх застрелено

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

^{б-б} Надписано над липня.

^в У документі викреслено в.

^{г-г} Надписано над 1941.

^г У документі викреслено вбито.

^д У документі Вісневського.

^е У документі викреслено 14.

¹⁴⁰ Пор. BOZW.

¹⁴¹ Як вище.

¹⁴² Як вище.

¹⁴³ Тимчасова військова комендатура, що здійснювала владу на окупованих територіях (нім.).

¹⁴⁴ Пор. поз. 1704 і 1713.

¹⁴⁵ Ліско, село, фільв., гм. Милятин, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

[плюс]^a одна українка, яка мала вийти заміж за поляка. Жінка, яка дає показання, втратила в цьому нападі чоловіка Владика Стефана¹⁴⁶ – 49 років, і дочку Владика Анну¹⁴⁷ – 16 років. Частина поляків після нападу залишила село. На тих, хто залишився, українці нападають і вдень, і вночі, та вбивають. Це місцеві українці.

Свідчення було дано 2 червня 1944 р.

^bАнеля Владика^b

^bМарія Пасека^b

[поз.] 2000^a

Село Задвір'я, Перемишлянський пов., пар. Задвір'я

Напад стався 11 травня [1944 р.] вночі о пів на 2:00. Близько 30 українців, переважно у німецьких мундирах, у [г] шоломах і з карабінами, ввірвалися до села. Це були переважно українці з Волині разом із місцевим населенням. Ватажок банди, згідно з аусвайсом¹⁴⁸, називався Горницький Іван, виданий аусвайс: Великі Фільварки¹⁴⁹ біля Бродів. Він був відомою особою в селі і прикидався дурнем, але здається,

це була хитра людина. Тієї ночі було вбито 18 осіб. Чотирьох людей спалили живцем, інших застрілили. Серед них застрілили матір свідка, Горчицю Катажину – 45 років. Усіх померлих поховали на місцевому цвинтарі.

[с. 121]

Свідчення було дано 3 червня 1944 р.

^bГорчиця Юзефа^b

[поз.] 2001

Село Мокротин¹⁵⁰, Жовківський пов., пар. Жовква

Напад стався 29 травня 1944 р., ввечері¹⁵¹. Свідок не був безпосереднім свідком події, тому не може сказати, скільки було бандитів. Адже він тоді був у Жовкві. Цієї ночі вбито 3 особи: дружину чоловіка, який дає показання, Янік Марію – 55 років, і Міськовичову з сином. Їхні тіла українці поховали в невідомому місці. Два тижні тому [г] українці викрали сина чоловіка, який дає показання, Яніка Міхала – 40 років, разом з Летким Міхалом. Їм зв'язали руки за спиною і забрали з собою. Зникли безвісти. Загалом у селі на той час було вбито 12 осіб. Українці не влаштовують колективних нападів, лише вбивають по кілька осіб вночі і забирають їх із собою. У нападі беруть участь місцеві українці. Чоловік, який дає показання, їхніх прізвищ не знає.

Свідчення було дано 3 червня 1944 р.

^{+d} Янік Вавжинець

^a У документі знак +.

^{b-с} Власноручний підпис свідки.

^b Початок помилкової нумерації позицій, пропущено номери 1900–1999.

^г У документі викреслено ц.

^г У документі викреслено вбив.

^d Власноручний знак свідка.

¹⁴⁶ Пор.: BOZW; дата смерті: 6/7 квітня 1944 р.

¹⁴⁷ Як вище.

¹⁴⁸ Документ посвідчення особи, довідка про працевлаштування, що видавалася під час німецької окупації (нім.).

¹⁴⁹ Великі Фільварки, село, двір, гм. Броди, Бродівський пов., Тернопільське воев.

¹⁵⁰ Мокротин, село, гм. Мокротин, Жовківський пов., Львівське воев.

¹⁵¹ У BOZW знаходиться запис: Злочини у м. Мокротин; дата смерті: квітень–травень 1944 р., кількість жертв: 87.

[с. 122] [поз.] 2002

Село Жовтанці, Жовківський пов., пар. у місці

[^а] Колективного нападу на село не було. Перед Великоднем, тобто в перших днях квітня [1944 р.]¹⁵², близько 7:00 год. ввечора українці вбили на дорозі та сховали в невідомому місці 21-річного юнака Липського Яна¹⁵³. Близько 13 травня [1944 р.] викрали, вбили та сховали тіла матері та двох доньок: Майхер¹⁵⁴ [ім'я відсутнє] – 50 років, Майхер Стефанії¹⁵⁵ – 18 років, і Майхер Пауліни¹⁵⁶ – 22 роки. Одну дочку застрелено, матір і другу дочку кололи багнетами. 27 травня [1944 р.] вночі вбили чоловіка жінки, яка дає показання, Квасницю Костантія – 35 років. Він був українцем, але одружений з полькою. Своїй дружині, яка перебувала у Львові, він доставляв провіант. У помешканні знайшли калюжу крові, але тіла не було. Поляки вже виїхали з Жовтанців. Залишилося лише близько 9 польок та 1 поляк, які подали заяву до церкви з проханням про прийняття до Греко-кат. церкви.

Свідчення було дано 5 червня 1944 р.

^бАнеля Квасниця^б

[поз.] 2003

[^а] Містечко Соколівка біля Ожидова, Золочівський пов., пар. у місці

Свідки повністю підтверджують свідчення від 2 червня 1944 р.¹⁵⁷ Вони додають, що [^г] з убитих у 1941 р. п'ять^б осіб були їхніми родичами: Дзенковський Тадеуш¹⁵⁸ – 35 років, Мікульський Юзеф – 24 роки, Мікульський Мечислав – 19 років, Ясінський Міхал – [^д] 21 рік, Ясінський Юзеф – 22 роки. Шостий убитий звався Щенсний Людвик – 30 років. У нападі з 22 на 23 березня [1944 р.] жінка, яка дає свідчення, втратила матір Пйотровську Анну – 40 років, і дві сестри, Гелену – 7 років, і Ванду – 4 роки.

[с. 123] Ці останні були вбиті в присілку Бачка¹⁵⁹, gm. Тур'я¹⁶⁰, Радехівський пов.

Свідчення було дано 6 червня 1944 р.

^бПйотровська Марія^б

^бДзенковський Владислав^б

[поз.] 2004

Село Гутисько, gm. Великі Глібовичі, Львівський пов., пар. Раковець

Жінка, яка дає показання, підтверджує свідчення від 9, [^е] 23 і 31 травня [1944 р.]¹⁶¹. Додає, що під час першого нападу, 12 квітня 1944 р., був застрелений і спалений її син, [^е] Блащшин Міхал¹⁶² – 18 років. Чоловік жінки, яка дає показання, був поранений, але сильно обгорілий

^а У документі викреслено Напад стався 27 травня [1944 р.] вночі.

^{б-б} Власноручний підпис свідка.

^в У документі викреслено Село Бринці-Загірні, gm. Вибранівка.

^г У документі викреслено один.

^д У документі викреслено ю.

^д У документі викреслено 19.

^е У документі викреслено і.

^е У документі викреслено 3.

¹⁵² У 1944 р. Великдень був 9 квітня.

¹⁵³ Пор.: BOZW; вік: 25 років, дата смерті: листопад 1942 р.

¹⁵⁴ Пор.: BOZW; вік: 42 роки.

¹⁵⁵ Пор.: BOZW.

¹⁵⁶ Як вище.

¹⁵⁷ Пор.: BOZW; вік: 37 років.

¹⁵⁸ Пор. поз. 1898.

¹⁵⁹ Бачка, присілок, gm. Соколівка, Золочівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁶⁰ Тур'я, село, двір, gm. Топорів, Радехівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁶¹ Пор. поз. 1843, 1874, 1893.

¹⁶² Пор.: BOZW.

утік з полум'я палаючого будинку і лікувався в лікарні у Львові на вул. Рапопорта. Його звать Блашишин Ян – 47 років.

Свідчення було дано 6 червня 1944 р.
+^a Блашишин Марія

[поз.] 2005

Соколівка, гм. Вибранівка¹⁶³, Бібрський пов., пар. Соколівка

Свідки повністю підтверджують свідчення від 15 березня і 10 травня [1944 р.]¹⁶⁴. Додає, що Шмідт Адам був батьком жінки, яка дає показання, а Шмідт Ян – її братом. У сусідньому селі Ходорківці тієї ж ночі чоловік, який дає показання, втратив 4 особи з родини: сина Дулька Романа¹⁶⁵ – 23 роки; зятя Копитка Юзефа¹⁶⁶ – 22 роки; його батька, Копитка Міхала – 50 років, і дівера/ шурина Боні Міхала – 35 років.

Свідчення було дано 6 червня 1944 р.
^bДзубанська Катажина^b
^bДулька Міхал^b

[поз.] 2005a

Село Ганачів, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

Свідки повністю підтверджують свідчення від 29 квітня та 24 травня 1944 р.¹⁶⁷ Додають, що Венгжин Клара¹⁶⁸ була матір'ю жінки, яка дає показання. Нецкаж Флоріан¹⁶⁹ і Нецкаж Ян¹⁷⁰ – це були чоловік і батько другої жінки, яка дає показання.

Свідчення було дано 6 червня 1944 р.
^bНецкаж Розалія^b
^bВенгжин Кароліна^b

[с. 124]

[поз.] 2006

Ганачівка, гм. Погорільці, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

Чоловік, який дає показання, [†] підтверджує показання від 1 та 25 травня 1944 р.¹⁷¹ Додає, що Янковська Пелагія¹⁷² була його дружиною. Також була вбита Щербата Марія¹⁷³ – 54 роки, мати зятя. Вона отримала 14 ножових поранень.

Свідчення було дано 6 червня 1944 р.
^bЯнковський Міхал^b

^a Власноручний знак свідки.

^b У документі викреслено ц. р.

^{b-b} Власноручний підпис свідка.

^г У документі викреслено а.

¹⁶³ Пор. поз. 1721, 1844.

¹⁶⁴ Соколівка належала до гм. Соколівка.

¹⁶⁵ Пор.: BOZW, де зафіксовано запис: Дулька (сім'я). В описі обставин смерті з'являється інформація: «Батько і двох синів убиті бандерівцями під час нападу на село 8 березня 1944 р.».

¹⁶⁶ Пор.: BOZW.

¹⁶⁷ Пор. поз. 1819, 1878.

¹⁶⁸ Див. інформацію, що стосується Клари Венгжин у поз. 1819.

¹⁶⁹ Див. інформацію, що стосується Флоріана Нецкажа в поз. 1629, 1819, 2024.

¹⁷⁰ Див. інформацію, що стосується Яна Нецкажа в поз. 1629, 1819, 2024.

¹⁷¹ Пор. поз. 1827, 1880.

¹⁷² Див. інформацію, що стосується Пелагії Янковської у поз. 1880.

¹⁷³ Див. інформацію, що стосується Щербатої Марії в поз. 1880, де вказано, що жертві було 55 років.

[поз.] 2007

Село Бринці-Загірні, гм. Вибранівка¹⁷⁴, Бібрський пов., пар. у місці

Чоловік, який дає показання, підтверджує свідчення від 23 і 31 травня та 1 червня [1944 р.]. Додає, що втратив дружину Яблонську Катажину¹⁷⁵ – 30 років, сина Яблонського Збігнева¹⁷⁶ – 9 років, і дочку Яблонську Кристину¹⁷⁷ – 4 роки. Їх застрелили та спалили. Дочку кинули на піч.

Свідчення було дано 7 червня 1944 р.

^a-Яблонський Пйотр^a

[с. 125] [поз. 2008]⁶

Село Мазярня Ваврикова, гм. Незнанів¹⁷⁸, пов. Кам[’янка] Струм[илівська], пар. Буськ. Чоловік, який дає показання підтверджує свідчення від 31 травня [1944 р.]¹⁷⁹. Уточнює лише, що українців було, можливо, близько 100. Чоловік жінки, яка дає показання [sic!], Беднаж Францишек – 46 років, здається, поїхав на Захід. Так він чув від знайомих. Але точно цього стверджувати не може. Чоловік, який дає показання, сам під час пошуків своїх померлих у лісі втратив двох братів – Музичака Владислав[а]¹⁸⁰ – 68 років, та Музичака Станіслава – 72 роки. Крім того, він втратив ще третього брата в Гуті-Скляній¹⁸¹ біля Бродів також під час бандитського нападу. Його звали Музичак Францишек¹⁸² – 70 років.

Свідчення було дано 7 червня 1944

^a-Музичак Юзеф^a

[поз.] 2009

Село Бринці-Загірні, гм. Вибранівка, Бібрський пов., пар. у місці

Чоловік, який дає показання, підтверджує свідчення від 23 і 31 травня, 1 та 7 червня [1944 р.]¹⁸³. Під час цього нападу він втратив 4 членів сім’ї: дружину Лукашевську Стефанію¹⁸⁴ – 33 роки, і трьох дітей: Анну¹⁸⁵ – 7 років, Юзеф[а] – 4 роки, Владислав[а] – 2 роки. Їх застрелили, а потім на них поклали солому і спалили.

Свідчення було дано 8 червня 1944 р.

+++^b Лукашевський Францишек

^a-^a Власноручний підпис свідка.

⁶ Номер відтворений.

^b Власноручний знак свідка.

¹⁷⁴ Бринці-Загірні лежали в гм. Соколівка.

¹⁷⁵ Пор.: BOZW.

¹⁷⁶ Як вище.

¹⁷⁷ Як вище.

¹⁷⁸ Мазярня Ваврикова лежала в гм. Грабова.

¹⁷⁹ Пор. поз. 1891.

¹⁸⁰ У BOZW зустрічається особа з такими самими ім’ям та прізвищем, проте там зазначено, що вона загинула в Гуті Пеняцькій.

¹⁸¹ Гута-Скляна, присілок, гм. Пеняки, Бродівський пов., Тернопільське воєв.

¹⁸² У BOZW зустрічається особа з такими самими ім’ям та прізвищем, але загинула в Гуті Пеняцькій; див. інформацію, що стосується Францишека Музичака в поз. 2012.

¹⁸³ Пор. поз. 1875, 1890, 1897, 2007.

¹⁸⁴ Пор.: BOZW; в описі обставин смерті знаходиться інформація: «Вбита разом з трьома дітьми (одну з дочок звали Ганна) під час українського нападу на село 22 травня 1944 р.».

¹⁸⁵ У BOZW згадується Лукашевська Ганна – ймовірно, це та сама особа; див. інформацію щодо Стефанії Лукашевської в цій же позиції.

[поз. 2010]^a

[Село Бринці-Загірні]

Наступний свідок [б] додає, що втратив дружину Косцюв Гелену¹⁸⁶ – 27 років, дочку Стефанію¹⁸⁷ – 13 років, сина Едварда¹⁸⁸ – 11 років, сина Александра¹⁸⁹ – 10 років. Попередні свідчення підтверджують.

Свідчення було дано 8 червня 1944 р.

^aМіхал Косцюв³

^r [поз. 2011]^r

Село Бродки, гм. у місці, Львівський пов., пар. у місці [Львівське воев.]

Напад стався 2 червня [1944 р.] вдень. Син чоловіка, який дає показання, який був родом із села Щерецька [д] Гута, а у Бродках працював, під час роботи разом із чотирма іншими юнаками був вивезений до лісу, і там їх убили. Не знайдено ані тіл загиблих, ані слідів крові. Прізвище вбитого^c сина чоловіка, який дає показання: Казновський Францишек – 19 років. Інших прізвищ чоловік, який дає показання, не пам'ятає. Говорили, що вбивства вчинили місцеві українці.

Свідчення було дано 8 червня 1944 р.

^aКазновський Юзеф³

[с. 126]

[поз. 2012]^c

Село Бобутиха^{e190}, Бродівський пов., пар. Гута-Скляна*

Напад стався у першій половині березня [1944 р.] ввечері. Близько 200 українців із сусідніх сіл оточили село. У поляків, що тікали, стріляли. Кого ловили, вели до лісу, і про них більше нічого не було чути. Потім будинки пограбували та спалили. Маленьких дітей кидали живцем у вогонь. Бобутиха^c це було суто польське село. Нараховувало близько 80 номерів. Майже всіх поляків було винищено. Рідко хто врятувався. Чоловік, який дає показання, втратив брата Музичака Францишека¹⁹¹ – 70 років. Подальша родина: Павлеса Міхал – 44 роки, його дружина Марія – 38 років, син Владислав – 12 років, дочка Анеля – 6 місяців (живцем спалена у вогні).

Свідчення було дано 8 червня 1944 р.

^aМузичак Юзеф³

[поз. 2013]^r

Село Дмитрів, гм. Холоїв², пов. Кам'янка-Струмилівська, пар. Холоїв³

Напад стався 31 березня [1944 р.] об 11:00 год. ночі. До села зайшло близько 200 українців, оточили село, потім оточували кожен польський дім, освітлювали його електричними ліхтариками, стріляли всередину, у тих, хто тікав, а потім підпалювали будинки. Тоді загинуло 29 поляків, двос радянських громадян та^и шестеро українців, які симпатизували советам. У своїх жертв стріляли, а можливо,

[с. 127]

^a Номер відтворений.

^b У документі викреслено ові.

^{b-в} Власноручний підпис свідка.

^r У документі свідчення, розміщені на с. 126–129, не отримали номерів.

^r Номер відтворений.

^d У документі викреслено у.

^e У документі надписано закінчення -ого замість -их.

^c У документі Богутихи.

^ж У документі Шклянна.

^з У документі Голоюв.

^и У документі знак +.

¹⁸⁶ Пор.: BOZW.

¹⁸⁷ Як вище.

¹⁸⁸ Як вище.

¹⁸⁹ Як вище.

¹⁹⁰ Бобутиха, присілок, гм. Пеняки, Бродівський пов., Тернопільське воев.

¹⁹¹ Див. інформацію, що стосується Францишека Музичака в поз. 2008.

й катували, бо бачили в однієї жінки викручені руки, біля одного спаленого скелета знайшли сокиру та тесак, а при цьому здалеку чули величезні крики вбитих. Одна зі свідків втратила під час цього нападу матір Зьралко Катажину – 70 років, сестру Завадську Розалію – 40 років, швагра Завадського – 49 років, дітей сестри: Завадську Яніну – 14 років, Завадську Антоніну – 12 років, і Завадського Юзефа – 8 років. Інші вбиті: Вальська з дитиною, Бяловонсова у вагітному стані з двома дітьми, Мостовий Ян (зник безвісти), Гавел Станіслав (утоплений у ставку), Щепанський Лукаш (застрелений).

Свідчення було дано 8 червня 1944 р.

^aЖуравська [?] Катажина^a

^aМарія Прус^a

^aВероніка Русин^a

[поз. 2014]⁶

Село Гаї-Лев'ятинські, gm. Радивилів, Дубенський пов., пар. Радивилів [Волинське воєв.]. Напад стався 18 серпня 1943 р. вдень. Батько та дружина чоловіка, який дає показання, того пам'ятного дня вирушили в поле по овес. Село налічувало лише три польські сім'ї. Коли в перших числах червня 1943 р. вночі був убитий Боровий Францишек¹⁹² – 33 роки, через кілька днів усі поляки виїхали до Радивилова. 18 серпня 1943 р., коли батько

[с. 128]

та дружина чоловіка, який дає показання, поверталися з вівсом на возі додому, їх застрелили українці. Бандити стягнули їхні тіла з воза і кинули в картопляне поле. Родина тіл не знайшла. Більше випадків убивств у селі не було. Батька звали [8] Малецький Антоні – 67 років, дружину Малецька Ольга – 21 рік.

Свідчення було дано 9 червня 1944 р.

^aМалецький Юзеф^a

[поз. 2015]⁶

Побужани¹⁹³, gm. у місці, пов. Кам[’янка]-Струмилівська, пар. Волиця-Дер[евляньська]¹⁹⁴. Напад стався ['] з 29 на 30 травня [1944 р.] вночі. Близько 16 чужих українців увійшли до будинку свідка, вивезли їх до лісу і там задушили руками. Тіла бандити поховали в лісі. Це був батько Янішевський Владислав – 56 років, мати Янішевська Юзефа – 48 років, брат Янішевський Адам – 17 років, сестра Янішевська Станіслава – 15 років. Янішевський Адам був пробитий ножом у груди наскрізь, коли 30 травня пішов додому по речі. На початку травня [1944 р.] був застрелений і втоплений у річці колишній вїйт польських часів, Кісінський Ян – 50 років. Того ж дня українці розповсюдили листівки до польського населення, щоб ті покинули село протягом 48 годин.

Свідчення було дано 9 червня 1944 р.

^aЯнішевський Броніслав^a

[поз. 2016]⁶

Село Колонія Дубенка⁷, gm. Містки, Львівський пов., пар. Дубенка

Напад стався 15 квітня 1944 р. о пів на 12:00 год. ночі. Кільканадцять українців увірвалися в село і вбили членів двох польських родин. Вони робили це таким чином: підпалювали будинки, а в тих, хто тікав, стріляли. Жінка, яка дає показання, втратила тоді сина Лісовського Юзефа –

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

⁶ Номер відтворений.

^a У документі викреслено 3.

⁷ У документі викреслено з 28 на 29 т.

⁷ У документі Дембянка.

¹⁹² Пор.: BOZW; вік: 34 роки, дата смерті: 6 травня 1943 р.

¹⁹³ Побужани, село, gm. Буськ, пов. Кам’янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

¹⁹⁴ Волиця-Деревляньська, село, gm. Грабова, пов. Кам’янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

13 років, дочку Вільчуру Анну – 30 років, і зятя Вільчура Кароля – 28 років. У сусіда вбито: [с. 129]
Фецович Еву – 26 років, та її дітей: Владислава – 3 роки, Адама – 10 років, місячне немовля.

Свідчення було дано 9 червня 1944 р.
^аМарія Лісовська^а

[поз. 2017]^б

Село Фірлеїв, гм. Рогатин, Рогатинський пов., пар. Фірлеїв

Напад стався 16 лютого 1944 р. [с] близько 7:00 год. вечора. Величезна маса українців, може, з тисячу, зайшла до села. Вони були одягнені в німецьку, радянську, польську та цивільну форми. Мали ручні гвинтівки, кулемети, ручні гранати, багнети, сокири та вила. Приїхали [с] санями та кіньми. Походили з сусідніх сіл. Місцеві українці показували польські будинки. Українці заходили групами до них і вбивали всіх поляків, яких там заставали. Дітей розбивали об стіну. Над дорослими знущалися: різали їх ножами, рубали сокирами, пробивали вилами, пиляли сокирами [sic!]. Тієї ночі було вбито 46 осіб. Решта людей змогла сховатися. Наступного дня опівдні українці знову ввірвалися до села. Поляки сховалися в костелі. Українці розбили костел і вивели поляків на цвинтар біля нього. Тут, коли стемніло, жінок розстріляли з кулеметів, а чоловіків вбили. Тоді загинуло 67 осіб. Між іншим, вбито дружину чоловіка, який дає показання, Косаковську Францишку¹⁹⁵ – 33 роки. На початку травня [1944 р.] знову українці увірвалися в село, підпалили дві хати та спалили живцем п'ятьох людей.

Свідчення було дано 10 червня 1944 р.
^аВладислав Кос[с]аковський^а

[поз.] 2018

Село Бринці-Загірні, гм. Вибранівка, Бібрський пов., пар. у місці

Жінки, які дають показання, підтверджують попередні свідчення¹⁹⁶. Одна з них додає, що Пуделко Антоніна¹⁹⁷, Броніслава і Броніслав, згадані 1 червня [1944 р.], це її діти. Крім того, вони втратили матір Белявську Розалію¹⁹⁸ – 59 років, сестру Ількув Марію – 36 років, її дитину Розалію – 10 років, зведену сестру Кірш Зофію – 19 років.

Свідчення було дано 10 червня 1944 р.
^аШидловська Катажина^а
^аСтаніслава Пуделко^а

[поз. 2019]^с

Село Грабова, гм. у місці, пов. Кам[’янка]-Струм[илівська], пар. Буськ

Напад стався 27 січня [1944 р.] між 4:00 і 5:00 год. пополудні. Це був напад на надлісництво. Близько 20 українців оточили будинок, увійшли всередину і застрелили 5 чоловіків. Деякі з них, крім того, були сильно понівечені. Здається, їх сильно били прикладами. Деяких облич навіть неможливо було впізнати. Прізвища вбитих: син Каменський Казимеж – 30 років, Ожеховський

^{а-а} Власноручний підпис свідка.

^б Номер відтворений. У документі з цього місця починається черговий блок свідчень без оригінальних порядкових номерів (до поз. 2022).

^в У документі викреслено вночі.

^г У документі викреслено возами.

^г Номер відтворений.

¹⁹⁵ Пор.: BOZW; вік: 36 років.

¹⁹⁶ Пор. поз. 1875, 1890, 1897, 2007, 2009.

¹⁹⁷ Див. інформацію, що стосується вбитих із сім’ї Пуделко в поз. 1897.

¹⁹⁸ Пор.: BOZW.

Ян¹⁹⁹ – 62 роки, Молодецький Збігнев – 22 роки, Кісель Станіслав – 22 роки, Беднарський Владислав – 23 роки. Будинок лісництва повністю спалено.

Свідчення було дано 10 червня 1944 р.
^aКаменський Войцех^a

[поз. 2020]^a

Село Полоничі²⁰⁰, гм. Задвір'я, Золочівський пов., пар. Задвір'я

Напад стався на початку травня [1944 р.] вночі. Близько 20 місцевих українців увірвалися [°] до 3 польських будинків і там убили 9 осіб. Серед них загинула мати чоловіка, який дає показання, Марциняк Текля – 75 років. Своїх жертв розстрілювали. Один будинок, віддалений від українських забудов, спалили разом

[с. 131]

з людьми. Всього в селі було вбито 21 особу. 12 інших осіб загинули під час двох попередніх нападів 1) на початку березня та 2) в другій половині квітня [1944 р.]. Тіла чотирьох чоловіків зникли безвісти. Інших померлих родини поховали в садах. Чоловік, який дає показання, встиг поховати свою матір на цвинтарі. Під час першого нападу на початку березня українці винищили поляків не лише в Полоничах, а й у сусідніх селах. Прізвища впізнаних українців: Кравчук Миколай, син Ілька; Нарапеха Миколай; Кравчук Михайло – колишній солтис; Івашук Павло; Бурек Михайло; Бурек Казимир; Мужик [?] Олександр; Гніда [°] – син дяка; Прійма Казимир; Кравчук Володимир; Кравчук Стефан; Лесько Михайло; Лесько Стефан; Сенчишин Кирило – місцевий учитель, керівник банди; Кравчук Йосиф – син Петронели; Нарапеха Петро; [°] Ковтун Михайло; Татунчак Іван; Турка Петро; Михайлюк Михайло. Два дні тому Гестапо на світанку оточило село та заарештувало [від] 14 до 17 українців. У тих, хто тікав, стріляли. Між іншим, ^гмабуть^г убито тоді Бурка Михайл[а], який був ватажком банди. Вчора гестапо знову заарештувало сімох українців.

Свідчення було дано 10 червня 1944 р.
^aМарциняк Ян^a

[поз. 2021]^a

Село Гнильче, гм. Горожанка, Підгаєцький пов., пар. Гнильче [Тернопільське воєв.]

Колективного нападу на село не було. Внаслідок поодиноких нападів у селі загинуло шість осіб. 20 березня [1944 р.] до обіду батько свідка з двоюрідним братом та знайомим із села пішли до лісу по дрова. Додому вони не повернулися. Слідів убивства та тіл не

[с. 132]

знайдено. Українці того дня повернулися з лісу. Батька звали Пеліховський Леопольд – 49 років, двоюрідний брат Пеліховський Вінценти – 22 роки, знайомий Щурек Казимеж – 20 років. Через тиждень уночі забрали з хати, вивезли до лісу і тут зникли безвісти – Слугоцький Владислав – [°] 28 років, і [°] Подбельський Людвик – 42 роки. 15 жовтня 1943 р. о 8:00 год. вечора з хати забрали та вивезли до лісу Биліцького Станіслава²⁰¹ – 20 років. Через тиждень його тіло знайшли в ^{ж-ж}очеретах^ж озера. У нього були зв'язані мотузкою руки, виколоті очі, розтрощений прикладом череп, отвір від револьверного пострілу над правим оком, переламані в кісточках ноги (від природи був кульгавий на праву ногу), печені залізом плечі обох рук. Під час страти він був прив'я-

^a Номер відтворений.

^b У документі викреслено 3.

^b У документі залишено порожнє місце для вписання імені.

^г У документі викреслено О.

^{г-г} Надписано над вбито.

^{д-д} Власноручний підпис свідка.

^е У документі викреслено 26.

^е У документі викреслено Матковський Юліан.

^{ж-ж} Надписано над озера.

¹⁹⁹ Пор.: BOZW; вік: близько 50 років, дата смерті: 26 січня 1944 р.

²⁰⁰ Полоничі належали до Перемишлянського пов.

²⁰¹ Пор.: BOZW; дата смерті: 13 жовтня 1943 р.

заний до дерева. Він був двоюрідним братом священника [а] Ковальчика²⁰² зі Стрия. Тієї ж ночі в околицях Гнильча було вбито 30 польських священників²⁰³.

Свідчення було дано 12 червня 1944 р.
⁶Пеліховський Станіслав⁶

[поз. 2022]^а

Віцинь, Золочівський пов., пар. у місці

Це було 25 квітня [1944 р.] о пів на 5:00 год. ранку. Німецьке військо разом з українським СС оточило село і почало бомбардувати його з гармат і танків упродовж 3 годин. [г] Село було суто польським. Тут переховувалися поляки з сусідніх сіл. Причиною нападу було те, що поляки нібито приховували партизанів і польських бойовиків. Було знищено 48 господарств, у тому числі школу, і вбито близько 14 осіб. Серед іншого, кілька нападників витягли з ями брата свідка та якогось його знайомого (невідомого прізвища) і обох застрелили. Брата жінки, яка дає показання, звали Барановський Францишек²⁰⁴ – 30 років.

Його знайомого було посічено кулями. Після тригодинної бомбардації²⁰⁵ заарештували 180 чоловіків, разом із ксьондзом²⁰⁶, учителем та солтисом, і вивезли до Помор'я. Тут, після перегляду документів та детального допиту, на третій день їх відпустили.

[с. 133]

Свідчення було дано 12 червня 1944 р.
⁶Кейка Вацлав [?]⁶
⁶Пауліна Бідух⁶

[поз.] 2023

Село Ганачів, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

Жінка, яка дає показання^г, підтверджує свідчення від 29 квітня та ^д24 травня^д [1944 р.]²⁰⁷. Додає, що в першому нападі втратила чоловіка, Тверда Яна²⁰⁸ – 38 років, і сина Тверда Казимежа²⁰⁹ – 3 роки. Обоє застрелили кулями, здається, «дум-дум», бо дитині розірвало груди, серце та легені, вони вилетіли і впали на груди старшого брата. Той також був поранений, але одужав.

Свідчення було дано 13 червня 1944 р.
⁶Агнешка Тверд⁶

^а У документі викреслено Р.

^{б-в} Власноручний підпис свідка.

^в Номер відтворений.

^г У документі викреслено П.

^г Виправлено з чоловік, який дає показання на жінка, яка дає показання.

^{д-д} Надписано над Додає.

²⁰² О. Антоні Ковальчик (1904–1975), римо-кат. священник Львівської архідієцезії; свячення прийняв у 1927 р.; працював у багатьох пар. як вікарій та шкільний катехит; у 1937–1939 роках працював у Стрию, в 1939–1943 роках був адміністратором пар. Гнильче; експатрійований у 1945 р., розпочав пастирське служіння у Плоцькій дієцезії (М. Leszczyński, *Księża diecezjalni...*, цит. вид., с. 365).

²⁰³ Згідно з останніми дослідженнями, на Тернопільщині від рук ОУН і УПА загинули 42 дієцезіальні священники, ченці, черниці та семінаристи (J. Marecki, *Misterium iniquitatis...*, цит. вид., с. 34).

²⁰⁴ Пор.: BOZW; в описі обставин смерті можна ознайомитися з інформацією: «Вбитий під час пацифікації, проведеної підрозділом СС „Галичина” та бойовиками УПА».

²⁰⁵ У значенні: бомбардування.

²⁰⁶ З 1931 р. адміністратором римо-кат. пар. у Віцині був прелат о. Ян Вальтер (нар. у 1901 р.), свячення прийняв у 1924 р. (*Schematismus Archidioecesis Leopoliensis...*, цит. вид., с. 43).

²⁰⁷ Пор. поз. 1819, 1878.

²⁰⁸ Пор.: BOZW; вік: 33 роки, дата смерті: 4 лютого 1944 р.

²⁰⁹ Пор.: BOZW, де існує запис: Твард/Тверд Казимеж, дата смерті: 4 лютого 1944 р.

[поз.] 2024

Ганачів, Перемишлянський пов.

Свідки повністю підтверджують попередні свідчення. Додають, що Нецкаж Флоріан²¹⁰ і Ян²¹¹ це їхні родичі. Крім того, під час першого нападу було вбито батька дружини чоловіка, який дає показання, Нецкажа Кароля²¹² – 65 років, і зятя жінки, яка дає показання, Нецкажа Миколая – 24 роки. Третя жінка, яка дає показання, втратила під час другого нападу дружину ^a«брата^a, Вуйтович [6] Зофію²¹³ – 35 років. Нецкаж Кароль отримав 2 кульові поранення з карабіна, половина голови з правим вухом відрубана, здається, шаблею, 9 колотих ран шаблею по всьому тілу, ліва рука порізана шаблею. Нецкаж Миколай отримав дві кулі в груди навиліт. Вуйтович Зофія дістала кулю в серце.

Свідчення було дано 13 червня 1944 р.

^bГолачинський Томаш^b

^bМарія Беднаж^b

^bНецкаж Кароліна^b

[поз.] 2025

Ганачів, Перемишлянський пов.

Жінка, яка дає показання, підтверджує попередні показання²¹⁴. Під час першого нападу вона втратила чоловіка Партику Міхала²¹⁵ – 51 рік, сина Партику Миколая²¹⁶ – 5 років, і Партику Марію²¹⁷ – 8 років. Чоловік отримав кілька кульових поранень із карабіна, йому порізали голову ножем і відтяли її. Синові розпоролі живіт і відрізали ноги. Дочка отримала кількадесят ножових поранень у голову. Двоюрідна внучка чоловіка, Фігурська Катажина²¹⁸ – 12 років, отримала три ножі в груди, один ніж в око і один ніж у голову.

Свідчення було дано 13 червня 1944 р.

^bРозалія Партика^b

[поз. 2026]^c

Слобода^d Кукільницька²¹⁹, гм. Більшівці, Рогатинський пов., пар. Кукільники^e

Напад стався 28 березня [1944 р.] вночі з 10:00 до 3:00 [ранку]. Невідома кількість українців зайшла до села. Деякі з них мали німецьку військову форму. Це була молодь, чоловіки та жінки з навколишніх сіл. Групами вони заходили до польських будинків і там убивали всіх, кого заставали. Вбивали їх [f] пострілами з карабінів. Цієї ночі загинуло 49 осіб. Один зі свідків втратив дружину Войцеховську Марію²²⁰ – 37 років, та дітей: Станіслава²²¹ – 12 років, Чеславу²²² –

[с. 135]

^a-^a *Надписано над Вуйтович.*

^b *У документі викреслено а Яна років.*

^b-^b *Власноручний підпис свідка.*

^c *Номер відтворений.*

^c *У документі Свобода.*

^d *У документі Конкольницька.*

^e *У документі Конкольники.*

^e *У документі викреслено ку.*

²¹⁰ Пор. поз. 1629, 1819, 2005а.

²¹¹ Пор. поз. 1819, 2005а.

²¹² Пор. поз. 1629.

²¹³ Пор.: BOZW; вік: 37 років, дата смерті: 10 квітня 1944 р.

²¹⁴ Пор. поз. 1629.

²¹⁵ Як вище.

²¹⁶ Пор.: BOZW; вік: 6 років, дата смерті: 4 лютого 1944 р.

²¹⁷ Пор.: BOZW; вік: 10 років, дата смерті: 4 лютого 1944 р.

²¹⁸ Пор.: BOZW; вік: 11 років, дата смерті: 4 лютого 1944 р.

²¹⁹ Слобода Кукільницька, село, гм. Кукільники, Рогатинський пов., Станіславське воєв.

²²⁰ Пор.: BOZW; дата смерті: березень 1944 р.; в описі обставин смерті знаходиться інформація: «Вбита разом із чотирма дітьми».

²²¹ Пор.: BOZW; дата смерті: лютий/квітень 1944 р.

²²² Як вище.

9 років, Віктора²²³ – 4 роки. Другому свідку вбили Пальчак Міхаліну – 44 роки. Третій чоловік, який дає показання, втратив брата Ляшкевич[а] Антонія – 16 років, дядька Адамовського Мар'яна – 48 років, і двоюрідну сестру Адамовську Юзефу – 14 років. Потім будинки підпалили, а жертв палили у вогні. Деякі, сховані в підвалах будинків, задихнулися від диму. Фрейко Францишек²²⁴ – 42^a роки, згорів живцем у вогні.

Свідчення було дано 14 червня 1944 р.

ПС. Син брата одного зі свідків, [6] Пальчак Ян²²⁵ – 31 рік, [8] зі своєю 2-річною дитиною ховався біля струмка на березі. Українці помітили його і хотіли застрелити. Батько просився, щоб йому дозволили ще раз поцілувати дитину. Йому дозволили це, а потім убили. Дитину залишили живою. До ранку вона сиділа на батькові, розмовляла з ним і тулилася до мертвого тіла батька [sic!]. Вранці жінки забрали дитину і віддали її матері.

^fЛяшкевич Фелікс^f

^fВойцеховський Марцелі^f

^fПальчак Леон^f

[поз. 2027]^f

[с. 136]

Село Криве²²⁶, Радеківський пов., пар. Радеків

Перший напад стався з 11 на 12 квітня [1944 р.] вночі. Можливо, близько 200 українців з цього села та навколишніх увійшли до села. Жертвами стали [a] троє поляків та двоє українців. Решта поляків зуміла сховатися. Прізвиська вбитих: Павелкув Стефан – 35 років, Юзкув Владислав – 47 років, Поразінський Ян – 47 років, Дунас Михайло – 60 років, Ковалюк Михайло – 35 років. Останні двоє були українцями. Дунаса застрелили за те, що він не хотів сказати, де ховається поляк, чоловік жінки, яка дає показання. Ковалюка помилково застрелили за поляка. Після цього нападу багато поляків покинуло село. 22 травня [1944 р.] син жінки, яка дає показання, вирушив додому, щоб забрати речі. Він їхав на возі в супроводі двох німецьких солдатів. Думав, що вони його захистять. Тим часом місцеві й сусідні українці роззброїли німців, а сина свідка засудили до страти. Вирок виніс син руського священника, Набережний Владислав²²⁷. Його били прикладами по голові так, що голова набрякла, череп був розтрощений, мозок витік, очі вискочили, ніс був відірваний. Чули, як один українець казав іншому: «На, бий, бо я вже втопився, а мазур²²⁸ міцний» [sic!]. Тяжко пораненого залишили, інші українці відвезли його до лікарні в Радеківі. Тут, через 10 хвилин, він помер. Його звали Бяловонс Тадеуш – 17 років. Українці били його навіть по дорозі до лікарні. Везли його: Михайлишин Федько і Красота Стефан. Щигельська [c] Зофія, полька з села Криве, розповіла матері про подробиці вбивства сина.

Свідчення було дано 15 червня 1944 р.

^fСтефанія Бяловонс^f

^a *Виправлено вік з 44 на 42.*

^b *У документі викреслено розповідає, що його.*

^b *У документі викреслено втікав.*

^{f-f} *Власноручний підпис свідка.*

^f *Номер відтворений.*

^d *У документі викреслено 4.*

^e *У документі викреслено 3.*

²²³ Пор.: BOZW; дата смерті: лютий/квітень 1944 р.

²²⁴ У BOZW записано запис: Фрейкур Францишек; місце злочину: збігається. Важко стверджувати, чи це та сама жертва.

²²⁵ Пор. BOZW, де знаходиться запис: Пальчак/Пайчак Ян.

²²⁶ Криве, село, двір, гм. Радеків, Радеківський пов., Тернопільське воєв.

²²⁷ Греко-кат. парохом у Кривому був тоді о. Іван Набережний (нар. у 1890 р.), висвячений у 1916 р. (*Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1938, с. 68).

²²⁸ Мазур – у значенні поляк.

[с. 137] [поз. 2028]^a

Село Щерецька Гута, гм. Красів, Львівський пов., пар. Бринці

Жінка, яка дає показання, підтверджує свідчення від 29 квітня, 31 травня та 1 червня [1944 р.]²²⁹. Додає, що під час нападу з 15 на 16 квітня [1944 р.] втратила батька. Батько хотів випустити худобу на поле, коли його схопили українці, вивезли в ліс і там убили. Його тіло знайшли без очей, без носа, зі здертою на обох руках від зап'ястя догори шкірою та поколото ножем. Його звали Григлевич Пйотр – 68 років. Дочка не могла поховати тіло, бо українці не дозволили. Жінка, яка дає показання, тікала в поле з двомісячною дитиною. Через сильний вітер дитина померла у матері на руках. Її звали Шляхетко Марія Агнешка. Мати поклала тіло дитини в скриню й поховала її спершу в саду, вдруге – під будинком біля вікна. Обидва рази українці приходили вдень, викопували скриню, забирали її з собою, а перевіривши вміст, повертали тіло в ящику під будинок.

Свідчення було дано 16 червня 1944 р.

^bШляхетка Марія^c

[поз. 2029]^a

Село Острів біля Сокаля, Грубешівський пов.²³⁰, пар. Острів

Напад стався 31 березня [1944 р.]. Близько 2000 українців напали на село о 4:00 год. ранку. Вони були з Острова та сусідніх сіл. Село було переважно польським, налічувало, можливо, 15 українських номерів. Поляки оборонялися з 4:00 до 10:00 год. ранку. Загибло близько 80 поляків. Переважно їх розстрілювали. Над деякими жертвами знущалися. Двох жінок утопили в криниці. Одну з них звали Стецюк Ельжбета²³¹ – 40 років.

Табору Юзефу²³²

[с. 138] відрізали статеві органи, кололи його, а потім спалили. Йому було 55 років. Деякі з тих, хто ховався в підвалах будинків, згоріли живцем.

Свідчення було дано 16 червня 1944 р.

^bДолган Павел^c

[поз. 2030]^a

Село Переспа, гм. Тартаків, Сокальський пов., пар. Тартаків [Львівське воєв.]

Чоловік жінки, яка дає показання, займався споруджуванням будинків. 5 березня [1944 р.] він перебував на німецькій колонії Свадківці^{b233} на роботі. Коли ввечері о 8:00 год. він готувався до сну, до хати увірвалися кілька українців. Чоловік, який дає показання, втік через вікно. Українці його наздогнали і вбили. Його тіло було знайдено без очей, без носа, з відрізаними статевими органами, руки і "ноги"^c зламани та викручені, нарешті пробитий трьома кулями навиліт у череп, груди та хребет. Дружина забрала тіло і поховала на цвинтарі. Його звали Макарув Станіслав – 33 роки. 3 червня [1944 р.] на заході сонця місцеві українці вчинили напад на село та вбили 12 поляків. Єзерський Стефан²³⁴ – 60 років, та його дружина Анна – 52 роки, вбиті коромислами²³⁵. Гнедик – 70 років, із чотириквартирного будинку лігеншафта, її занесли до польської хати, поклали на ліжко і підпалили будинок. Гнедик паралізована, згоріла живцем. Жінка, яка дає показання,

^a *Номер відтворений.*

^{b-c} *Власноручний підпис свідка.*

^b *У документі Свадковіце.*

^{c-d} *Надписано над зламани.*

²²⁹ Пор. поз. 1821, 1894, 1896.

²³⁰ Острів лежав у Сокальському пов.

²³¹ Пор.: BOZW; вік: 60 років.

²³² Пор.: BOZW, де відсутня інформація щодо обставин злочину.

²³³ Свадківці, кол., гм. Тартаків, Сокальський пов., Львівське воєв.

²³⁴ У BOZW записано: Єзерський Стефан; дата смерті: 18 березня 1944 р., але місцем злочину був Тарношин (Рава-Руський пов.).

²³⁵ Коромисло – дерев'яна дугоподібна палиця, яку кладуть на плечі, призначена для перенесення відер із водою.

бачила будинок сусідів після нападу. Ліжка були поламані, стіни та стеля забризкані кров'ю, на підлозі – криваві сліди людських тіл; мертвих не було – їх спалили в сусідній польській хаті. Тут мешкали 2 польські родини: 1) Пастушек Ян²³⁶ – 70 років, [а] і його мати Пастушек – приблизно 90 років, 2) Кус Марія – 28 років, і троє дітей – 5, 3 і 1,5 року. Поздоров[-]ський – 85 років, живцем спалений у вогні. Єзерський Міхал²³⁷ – 40 років, також спалений у вогні. Його мати Єзерська Текля – 63 роки, і брат Єзерський Францишек – 33 роки, застрелені й поховані в гної [sic!].

[с. 139]

Свідчення було дано 16 червня 1944 р.
⁶Ірена Макарув⁶
⁶Бурда Текля⁶

ПС. Свідки додають також прізвища вбивців з села Переспи: Натаїлко Лесик, Чіма Василь, Фарина Єндрух, Петер Луцек, Лацинник, Потап, Грицай – провідник.

[поз. 2031]^а

Село Неділіська²³⁸, Перемишлянський пов., пар. Свірж
Напад²³⁹ стався приблизно три тижні тому, тобто у другій половині травня [1944 р.] вночі. Близько 200 українців, місцевих і з навколишніх сіл, оточили село й групами заходили до польських домівок. Убивали всіх. Тоді загинуло 9 осіб. Дружину чоловіка, який дає показання, Кутну Анну – 35 років, кололи ножами в груди й голову, та розбили голову сокирою. Дворічній дитині, Кутному Міхалу, розпороли животик ножом, і він мучився ще до вечора. Мудрак Броніслав – 11 років – поколотий ножом у живіт, його руки були обрізані в зап'ястях, а шкіра загорнута догори. Яворська Анна – 30 років, та 2 її сестри Магулішин Міхаліна – 18 років, і Магулішин Яніна – 8 років – усі порізані ножами.

Свідчення було дано 16 червня 1944 р.
⁶Кутний Ян⁶

[поз.] 2032

[с. 140]

Село Ганачів, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Ганачів
Свідки підтверджують попередні показання. Один із них додає, що Нецкаж Миколай – 24 роки, згаданий 13 червня [1944 р.]²⁴⁰, це його син. Вони додають, що третій напад на село був з [г] 1 на 2 травня [1944 р.] на світанку. Чоловік, який дає показання, не був безпосереднім свідком нападу, оскільки тоді проживав у селі Білка Шляхетська²⁴¹. Він розповідає лише, що поляки час від часу приїжджали до Ганачева за провіантом. Цим скористалися українці, напали на поляків і вбили. Кількість осіб убитих невідома. Було вбито також сина чоловіка, який дає показання, Вуйтовича Миколая – 19 років. Застрелили його. Тіло не поховали. Жінки кинули тіло до рову.

Свідчення було дано 16 червня 1944 р.
^аВуйтович Пйотр^а

^а У польському документі викреслено два слова.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^в Номер відтворений.

^г У документі викреслено 9. на 10. квітня ц. р.

^г У документі Білці Шляхетській.

²³⁶ У BOZW знаходиться запис: Пастушек Ян; дата смерті: 14 жовтня 1945 р., але місцем злочину була Пельня (Сянціський пов.).

²³⁷ У BOZW знаходиться запис: Єзерський Міхал; вік: 40 років, дата смерті: березень 1944 р., але місцем злочину була Полянка, кол. (Бучацький пов.).

²³⁸ Неділіська, село, двір, гм. Свірж, Перемишлянський пов., Тернопільське воєв.

²³⁹ У BOZW знаходиться запис: Злочин в м. Неділіська, 30 квітня 1944 р., кількість жертв: 19.

²⁴⁰ Пор. поз. 2024.

²⁴¹ Білка Шляхетська, село, двір, гм. Білка Шляхетська, Львівський пов., Львівське воєв.

[поз. 2032a]

Село Щерецька Гута, гм. Красів, Львівський пов., пар. Бринці

Свідки підтверджують попереднє показання²⁴². Додають, що їхні брати служили в сусідніх селах:

1) Зелинський Владислав – 18 років, в селі Бродки, 2) Безюк Кароль – 36 років, в селі Поляни.

Першого з них у середині травня [1944 р.] забрали з хати, де він служив, вивезли до лісу й там убили. Способи вбивства невідомі. Тіла не знайдено. Другий у перших числах квітня [1944 р.],

коли йшов польовою дорогою, був атакований українцями і вбитий. Сусідка, проходячи, помітила його мертве тіло без очей і вух. Ближче вона не придивлялася. Повідомила про це родину.

Свідчення було дано 17 червня 1944 р.

^aЮзефа Зелинська^a

^aАнастасія Войцеховська^a

[с. 141] [поз.] 2033

Село Ганачівка, гм. Куровичі, Перемишлянський пов.

Жінка, яка дає показання, підтверджує попереднє показання. Додає, що Щербатий Юзеф – 27 років, згаданий 25 травня [1944 р.]²⁴³, це є її чоловік.

Свідчення було дано 19 червня 1944 р.

^a[Щ]ербата Антоніна^a

Убитий Ленговий Миколай – 76 років.

[поз.] 2034

Село Ганачів, гм. Куровичі, Перемишлянський пов.

Жінка, яка дає показання, підтверджує показання²⁴⁴, додає, що 14 квітня [1944 р.] до обіду був убитий її чоловік Ільків Станіслав – 42 роки, і син Ільків Юзеф – 14 років. Обоє застрелено у полі під лісом. Тіла поховали на цвинтарі.

Свідчення було дано 19 червня 1944 р.

[^б] Ільків Зофія^a

[поз. 2035]^г

Село [селище] Гавлик, гм. Добротвір, пов. Кам'янка-Струм[илівська], пар. Добротвір [Тернопільське воєв.]

Напад стався у середині травня [1944 р.] вночі. Невідома кількість українців зайшла до села. Поляки, які переважно займали село, рятувалися втечею. Загинуло шість осіб. Переважно їх розстрілювали. Один був поколотий багнетами. Чотирьох із них спалили. Чоловік, який дає показання, втратив сестру Герлю Яніну – 25 років. 280 польських будинків спалено або розібрано. Місцеву каплицю пограбували й розібрали [*sic!*].

Свідчення було дано 20 червня 1944 р.

^aВуйтович Еміль^a

^a -^a Власноручний підпис свідка.

^б У документі викреслено Н.

^в Власноручний знак свідка.

^г Номер відтворений.

²⁴² Пор. поз. 1821, 1894, 1896, 2028.

²⁴³ Пор. поз. 1880.

²⁴⁴ Нападу в Ганачеві стосуються поз.: 1629, 1819, 1878, 1888, 2005а, 2023, 2024, 2025, 2032.

[поз. 2036]^a

[с. 142]

Село Грімне²⁴⁵, гм. у місці, Рудківський пов., пар. Грімне

Напад²⁴⁶ стався два тижні тому, вночі. Близько 500 українців із сусідніх сіл увійшли до Грімного. Попереду їхав провідник на возі, оточений чотирма українцями з кулеметами. Провідник сигнальною ракетною дає знак до початку вбивств. Тоді з греко-кат. церкви парох²⁴⁷ випустив близько 100 озброєних та одягнених у форму місцевих українців. Вони грабували і вбивали. Сусідні стріляли в тих, хто тікав. Тієї ночі загинуло ^bщонайменше^c 34 поляків. Деяких мордували жорстоким способом. Дружині^d чоловіка, який дає показання, Каспшишак Катажині²⁴⁸ – 30 років, відрубали шаблею ліву руку і прокололи груди наскрізь. Син Каспшишак Міхал²⁴⁹ – 3 роки, отримав прикладом гвинтівки в ліву скроню, лівий бік розсічено [e] шаблею, нею розітнули шкіру на черепі, а потім здерли до обох вух. Дитина, попри це, ще якийсь час жила. Дальша родичка Джугай Марія²⁵⁰ – 40 років, живцем кинута у вогонь. Церковному служителю відрізували голову²⁵¹. Якійсь молодій дівчині, що носила хоругву в костелі, викололи очі та розпорили живіт. О 7:00 год. ранку приїхало Гестапо і заарештувало греко-кат. священника разом з сином, який також брав участь у вбивстві. Проте обидва мали зв'язки в українському СС і за кілька днів їх звільнили.

Свідчення було дано 20 червня 1944 р.

^fКароль Каспшишак^f

^fЗофія Каспшишак^f

ПС. Решта українських бандитів утекла в ліс.

[поз. 2027]^a

[с. 143]

Село [f] Унів, гм. Унів, Перемишлянський пов., пар. Перемишляни [Тернопільське воев.]. Напад стався в середині січня [1944 р.] (здається) вночі. Село було українське. Був лише один польський дім. Коли українці увірвалися до [g] хати, мешканці втекли в куці. Тоді вони забрали двох чоловіків, чоловіка і брата жінки, яка дає показання, і розстріляли їх з кулемета. Прізвища вбитих: Кордешин [Кордейшин] Владислав – 30 років, Павловський Станіслав – 22 роки.

Свідчення було дано 20 червня 1944 р.

^fПавловська Катажина, зам[іжня] Кордейшин^f

^fРозалія Жук^f

^a Номер відтворений.

^{b-c} Надписано над 34.

^b У документі Дружину.

^{f-f} Власноручний підпис свідка.

^f У документі викреслено Гн.

^d У документі викреслено села.

^e У документі Стшеліска.

²⁴⁵ Грімне, село, двір, гм. Комарно, Рудківський пов., Львівське воев.

²⁴⁶ У BOZW знаходиться запис: Злочин в м. Грімне [Рудківський пов., Львівське воев.] вночі з 2 на 3 червня 1944 р., кількість жертв: 40.

²⁴⁷ Згідно з останнім довоєнним шематизмом Перемишльської єпархії парохом у Грімні з 1935 р. був о. Ярослав Посичинський (нар. у 1883 р.), висвячений у 1909 р. (*Шематизм греко-католицького духовенства...*, цит. вид., с. 52).

²⁴⁸ Пор.: BOZW; в описі обставин смерті знаходиться інформація: «вбита разом із дворічним сином Антонієм».

²⁴⁹ У BOZW знаходиться запис: Каспшишак Антоні; вік: 2 роки; в описі обставин смерті можна прочитати: «вбитий українцями разом з матір'ю Катажиною».

²⁵⁰ У BOZW з'являються записи: Джугай Каштелян Марія; вік: 65 років, та Джугай Шевчиха Марія; вік: 57 років.

²⁵¹ Пор.: BOZW, згідно з яким костельним служителем у Грімні був Матеуш Гонсьор; вік: 55 років.

[поз. 2038]^a

Баківці²⁵², гм. Нові Стрілища⁶, Бібрський пов., пар. Соколівка

27 березня [1944 р.] двоє мешканців [8] Баківців поверталися з роботи в млині з Дев'ятник²⁵³ до Баківців. Дорогою на них напали кілька українців, завели до лісу і там убили. Подроблиці вбивства невідомі. Українці самі поховали тіла, родина їх не бачила. Прізвища вбитих: Посада Войцех – 30 років, дівер/шурин чоловіка, який дає показання, і другий²⁵⁴, житель Львова, який приїхав у село обмінювати одяг на провіант. Один з убивців це був українець з села Березина²⁵⁵, який працював робітником на млині в Дев'ятниках^f разом з п[аном] Посадою Войцехом, керівником млина. Ім'я його Миколай, прізвище невідоме. Цей Миколай хотів убити свою дружину й дитину, бо вони були поляками. Але обидві втекли і сховалися.

Свідчення було дано 21 червня 1944 р.

^{д-г}Гаргала Францишек^д

[с. 144] [поз. 2039]^a

Село Лагодів, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Погорільці

Напад стався з 18 на 19 червня [1944 р.] вночі. Невідома кількість українців здійснила напад на два польські будинки та вбила в них по п'ять членів родин, як поляків, так і українців. Перша сім'я складалася з батька Антоняка Антонія²⁵⁶ – 50 років, матері Антонякової (укр[аїнки]) – 47 років, [с] двох дочок Антоняківних²⁵⁷ – 18 років і 16 років (укр[аїнки]), і сина Антоняка Миколая²⁵⁸ – 21 рік. Друга сім'я: мати Новгородзька Марія²⁵⁹ – 35 років; Новгородзька Анна – 20 років, Новгородзький Миколай – 16 років, Новгородзька – 7 років, і брат матері, Куніцький Міхал²⁶⁰ – 23 роки. Наступної ночі була вбита Новгородзька Катажина – 26 років. Всіх застрелено. Тіла поховали на [с] подвір'ї біля будинку.

Свідчення було дано 21 червня 1944 р.

^дФльорко Міхал^д

[поз. 2040]^a

Новий Миялятин, гм. у місці, пов. Кам[ґ'янка]-Струм[илівська], пар. Миялятин

Колективного нападу не було. Лише українці час від часу вбивали поляків по кілька осіб. У 1943 р., після жнив, ймовірно в серпні, двоє залізничників поверталися з роботи з Куткіра додому, до Нового Миялятина. По дорозі їх було вбито українцями – коли йшли сільською дорогою, їх застрелили. 2 квітня 1944 р. пополудні застрелено на полі брата чоловіка, який дає показання, Зарембу

^a *Номер відтворений.*

^b *У документі Стшеліска.*

^в *У документі викреслено ба.*

^г *У документі Дзев'ятник.*

^д *У документі Дзев'ятниках.*

^{д-г} *Власноручний підпис свідка.*

^е *У документі викреслено з.*

^с *У документі викреслено в.*

²⁵² Баківці, село, двір, гм. Нові Стрілища, Бібрський пов., Львівське воєв.

²⁵³ Дев'ятники, село, двір, гм. Соколівка, Бібрський пов., Львівське воєв.

²⁵⁴ У BOZW знаходиться запис: прізвище відсутнє, ім'я відсутнє. З опису обставини смерті випливає, що жертвами були такі особи: «Мельнік, мельник у місцевому млині, та його син Станіслав, близько 12–14 років. Їх зупинили бандерівці на зал. ст. Вибранівка під час повернення зі Львова додому та вивезли до лісу, де, прив'язаних до дерева, після катувань, зокрема після здирання шкіри з голови, було вбито в березні 1944 р.».

²⁵⁵ Березина, село, гм. Соколівка, Бібрський пов., Львівське воєв.

²⁵⁶ Пор.: BOZW; вік: 55 років.

²⁵⁷ У BOZW знаходиться запис: прізвище відсутнє, ім'я відсутнє. З опису обставини смерті випливає, що були це 2 українки, які «були вбиті бандерівцями за те, що допомагали переховуватися полякам». Можливо, цими українками були дочки Антонія Антоняка.

²⁵⁸ Пор.: BOZW; вік: 29 років.

²⁵⁹ У BOZW знаходиться запис: Новгородзька Марія; вік: 14 років, місце злочину: співпадає.

²⁶⁰ Пор.: BOZW; вік: 35 років.

Пйотра – 42 роки. Він отримав сім куль у живіт і два удари багнетом у ліву скроню та шию. [а] Разом з ним убито ще двох поляків, тіла яких зникли безвісти. Їх звали Грех Пйотр – 42 роки, і Зайонц – 44 роки.

Кілька днів перед тим, тобто наприкінці березня [1944 р.], ^бпісля обіду ^в[*], батько другого чоловіка, який дає показання, йшов з Милятина до Деревлян²⁶¹ разом із сільським листоношею. Дорогою їх убили. Спосіб убивства невідомий, тіла зникли безвісти. Їх звали Філіп Кароль – 62 роки, і Могольніцький Юзеф – 41 рік. Залізничників звали Вознецький Леон – 30 років, і Марчевський Мар'ян – 20 років.

[с. 145]

Свідчення було дано 22 червня 1944 р.

^гЗаремба²⁶² Міхал^г

^дФіліпу Станіслав^д

ПС. Заремба Міхал додає, що за кілька тижнів до вбивства його брата, дев'ятеро українців прийшли до його будинку й шукали його по всіх закутках. Не знайшли, бо йому вдалося втекти з хати. Проте житло було повністю пограбоване.

[поз. 2041]^е

Велика Плавуча^{е263}, гм. [*] у місці, Зборівський пов., пар. Мала Плавуча^е

Напад стався з 25 на 26 березня [1944 р.] о пів на 10:00 год. ночі. Близько 300 українців із сіл Велика Плавуча^е, Мала Плавуча^е, Глинна, Золочівка²⁶⁴, [з] Красне, Данилівці²⁶⁵, а особливо з Ценова²⁶⁶ та Галастівки²⁶⁷, увійшли до села. В останніх двох населених пунктах українська організація концентрувалася ще за польських часів. Вони були одягнені в німецькі, польські, совєтські військові та цивільні однострої, а також у форму української міліції. В них були рушниця, кулемети, гранати та багнети.

Оточили село і групами заходили до польських будинків. Було вбито 60 поляків, ще п'ятеро померли від ран пізніше. Чоловік, який дає показання, втратив тоді: матір дружини, Радачинську Юлію²⁶⁸ – 54 роки, Радачинську Розалію²⁶⁹ – 15 років, сестру дружини і дочку Блашків^н Броніславу²⁷⁰ – 15 років. Остання отримала удар багнетом у хребет, а потім кілька ударів прикладом у попереk. Важко поранена, вона лежала у лікарні у Львові, де померла 19 червня 1944 р. Нижче є її фотографія. Українці своїх жертв розстрілювали, кололи багнетами, били прикладами, молот-

[с. 146]

^а У документі викреслено Кілька.

^{б-в} Надписано над викресленим вранці.

^в У документі викреслено вранці.

^г У документі Дерев'ян.

^{г-г} Власноручний підпис свідка; літера м у прізвищі надписана над літерою б особою, яка записувала свідчення.

^{д-д} Власноручний підпис свідка.

^е Номер відтворений.

^е У документі Плагуча.

^ж У документі викреслено Зборів.

^з У документі викреслено а вся.

^н У документі Блашук, однак на звороті фотографії видно прізвище Блашків, а прізвище її батька, свідка, записано як Блашків.

²⁶¹ Деревляни, село, двір, гм. Новий Милятин, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

²⁶² Можливо, також інша форма прізвища – Зареба.

²⁶³ Велика Плавуча, село, двір, гм. Мала Плавуча, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

²⁶⁴ Золочівка, село, гм. Мала Плавуча, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

²⁶⁵ Данилівці, село, гм. Богданівка, Зборівський пов., Тернопільське воєв.

²⁶⁶ Ценив, село, гм. Конохи, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

²⁶⁷ Галастівка – населений пункт нествановлений. Можливо, йдеться про Августівку, гм. Мала Плавуча, Бережанський пов., Тернопільське воєв.

²⁶⁸ Пор.: BOZW; дата смерті: 30/31 березня 1944 р.

²⁶⁹ Як вище.

²⁷⁰ У підписі прізвище її батька було записане особою, яка складала протокол свідчень, як Блашків.

ками, а потім палили у вогні хат. Польські будинки спалювали. Господарства грабували. У сусідньому селі Йосипівка²⁷¹ через кілька днів під час нападу українці зв'язували по троє чоловіків колючим дротом, а потім кидали їх у вогонь палаючих будинків. У Будиліві²⁷² 22 березня [1944 р.] українці вбили 25 чоловіків. Їм рубали руки, ноги, розрізали животи, виклювали очі. В одному із сусідніх сіл жінка, яка дає показання, одному чоловікові (прізвища не пам'ятає), розпороли живіт, витягли кишки і поклали до черевної порожнини його вбитого трирічного сина.

Свідчення було дано 22 червня 1944 р.

^б Стефан Бл.^б

^в Марія Панкевич^в

^г Стефан Блажкув^г

Посмертна світлина Броніслави Блажкув, яка померла 19 червня 1944 р. (див. поз. 2041)

[с. 147] [поз. 2042]^г

[с. 148]

[с. 149] ^а [поз.] 2043^с

Село [с] Грусятичі²⁷³, Бібрський пов., пар. Фрага

Напад стався 1 травня [1944 р.] вночі. Близько 50 українців, озброєних гвинтівками, гранатами, багнетами й ножами, увірвалися до 5 польських сімей і вбили 16* осіб. Вони стріляли в них, рубали

^а У документі Юзефці.

^{б-б} Власноручний незавершений підпис свідка, ймовірно, Стефан Блажкув.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

^{г-г} Персональні дані першого свідка були записані у повній формі особою, що фіксувала свідчення.

^г До документації включено фотографію жертви і обидві її сторінки додано до системи пагінації. На звороті підписано Блажкув Броніслава.

^а У документі половину сторінки залишено незаповненою.

^с Номер відтворений.

^с У документі викреслено Бу.

^ж У документі викреслено 3, яке виправлено на 6.

²⁷¹ Йосипівка, село, гм. Поморяни, Зборівський пов., Тернопільське воев.

²⁷² Будилів, село, присілок, двір, гм. Будилів, Бережанський пов., Тернопільське воев.

²⁷³ Грусятичі, село, двір, гм. Нові Стрілища, Бібрський пов., Львівське воев. (пор. поз. 2064).

сокирами, кололи багнетами, різали ножами. Чоловік, який дає показання, втратив батька Ісселя Юзефа²⁷⁴ – 68 років, матір Іссельову Констанцію²⁷⁵ – 65 років, сестру Ісселівну Ядвігу²⁷⁶ – 21 рік, і брата Ісселя Станіслава – 17 років. Чоловік, який дає показання, врятувався тим, що сидів під ліжком.

Свідчення було дано 22 червня 1944 р.

^aІссель Юзеф^a

^aІссель Гелена^a

ПС. У Грусятічах^б нема вже жодного поляка^в. Вони виїхали на захід або до Львова. У селі залишилися тільки українці, які тепер здійснюють напади на сусідні села.

[поз. 2044]^г

Село Добростани, гм. [†] Біла Гора, пов. Городок-Ягеллонський, пар. Біла Гора [Львівське воєв.] [†] Колективного нападу на село не було. Були там лише 3 польські родини. 8 квітня [1944 р.] о пів на 5:00 год. ранку невідомі українці напали на сина жінки, яка дає показання, Осьмакевича Адама – 12,5 років; його вдарили, здається, палицею по голові, так що розбили верхню частину черепа, і важко пораненого залишили. Мати забрала його додому, де він мучився ще 1,5 години. 16 квітня [1944 р.] о 5:00 год. пополудні [†] близько 18 українців увійшли до того ж самого будинку. Члени родини розійшлися. Українці забрали лише брата тієї ж жінки, яка дає показання, а сина другого чоловіка, який дає показання, Домарадзького Станіслава – 35 років. Його завели в кущі під лісом і там вбили. Тіло знайшли зі зламаними руками та розбитою головою. 12 червня [1944 р.] об 11:00 год. ночі забрали з дому Жмінковського Філіпа – 40 років, прокололи [†] йому багнетом груди наскрізь, посадили на віз і вивезли на Колонію Копанку²⁷⁷. Там підпалили будинок Львова Миколая – 50 років. У палаючий будинок кинули важко пораненого Жмінковського Філіпа і *живцем*^ж спалили разом з Львовим та його сином (здається) Львовим Болеславом – 9 років.

[с. 150]

[поз. 2045]

Колонія Молошковичі²⁷⁸ біля Доброслава
16 березня [1944 р.] о 12:00 год. ночі застрелено в хаті сім'ю Умерів: матір Умерову Броніславу²⁷⁹ – 50 років, батька Умера Войцеха²⁸⁰ – 53 роки, сина Едварда²⁸¹ – 21 рік, сина Еугеніуша – 14 років, сина Єжі – 6 років, і невістку Вероніку – 22 роки. Чоловік Вероніки переховувався і все це бачив.

Свідчення було дано 23 червня 1944 р.

^aОсьмакевич Марія^a

^aЯн Домарадзький^a

^aВаленти Домарадзький^a

^{a-a} Власноручний підпис свідка.

^б У документі Брусятічах.

^в У документі викреслено х.

^г Номер відтворений.

^г У документі викреслено у мі.

^д У документі викреслено Напад стався 8 квітня ц. р. о пів на 5 год. ранку.

^е У документі викреслено із.

^е У документі викреслено його.

^{ж-ж} Надписано над разом.

²⁷⁴ Пор.: BOZW, де існує запис: Льсель Юзеф.

²⁷⁵ Пор.: BOZW, де існує запис: Льсель Констанція.

²⁷⁶ У BOZW знаходиться запис: Льсель Ядвіга; була вона «дочкою Яна та Констанції».

²⁷⁷ Колонія Копанка, село, гм. Біла Гора, пов. Городок-Ягеллонський, Львівське воєв.

²⁷⁸ Молошковичі, село, двір, гм. Брухналь, Яворівський пов., Львівське воєв.

²⁷⁹ У BOZW записано: Урман Вероніка; вік: 49 років.

²⁸⁰ Пор.: BOZW, де існує запис: Урман Войцех; вік: 59 років.

²⁸¹ У BOZW знаходиться запис: Урман Едвард; вік: 20 років.

[поз. 2046]^{a282}

Містечко Чесанів²⁸³, Замоїський пов.

Колективного нападу не було. Лише час від часу українці вбивали поляків і зривали з них «аусвай-си». Робили це українці з Чесанова. 30 квітня [1944 р.] о 7:00 год. ранку вбито чоловіка жінки, яка дає показання, Лісовського Юліана²⁸⁴ – 37 років, коли повертався з роботи додому. Він отримав дві кулі в праву скроню, язик був витягнутий, грудна клітка розчавлена колінами. 5 травня [1944 р.] о 1:00 год. пополудні українці увірвалися додому Лісовського Марціна – 52 роки, вивели його на кілька будинків далі, де вистрілили йому в чоло так, що череп [6] розпався на дві частини. 2 травня [1944 р.] багато поляків виїхало з містечка. Вночі з 4 на 5 травня [1944 р.] українці спалили всі польські будинки, а решту поляків вбивали. Жінка, яка дає показання, не вміє сказати, скільки осіб тоді загинуло.

Свідчення^b дано 23 червня 1944 р.

^cЛюцина Лісовська^c

[поз. 2047]^a

Село Дідилів, гм. Милятин²⁸⁵, пов. Кам'янка-Струм[илівська], пар. Н[овий] Яричів [Тернопільське воєв.]

Минулого року [1943 р.] в лютому хтось убив одного українця. Українці підозрювали, що це зробив брат чоловіка, який дає показання, Слупський Владислав – 27 років. Вони прийшли до хати і так його побили, що кров текла з очей. Потім його забрали до казарм. Після триденної муки, побитого повезли до лісу і там застрелили. Конаючого поховали. 18 червня [1944 р.] вночі українці застрелили Пшон Анастасію²⁸⁶ – 60 років. Її тіло забрали в село разом із ще живим Пшоном Бартломеєм – 37 років. Той отримав у лісі кілька ударів по голові тупим знаряддям, а потім два удари багнетом нижче

[с. 152]

ребер. Обидва тіла поховали в лісі. 20 червня [1944 р.] вночі забрали з хати до лісу матір чоловіка, який дає показання, Слупську Марту²⁸⁷ – 73 роки. Способи вбивства невідомі. Мертве тіло знайшли сусіди в лісі.

Свідчення було дано 23 червня 1944 р.

^cСлупський Ян^c

[поз. 2048]^a

Село Горожанка^f, Підгаєцький пов., пар. у місці

Колективного нападу не було. В останні дні квітня або перші дні травня [1944 р.] вночі близько 9:00 год. українці спалили 3 польські будинки. Частина мешканців утекла. Двох чоловіків застрелили на порозі будинку. Вони згоріли разом з будівлею. Їхні прізвища Льницький Броніслав²⁸⁸ – 32 роки, і Ніжаловський Антоні²⁸⁹ – 18 років. 12 травня [1944 р.] о пів на 9:00 год. вечора син жінки, яка дає показання, повертався додому з хати сусіда українця. Родина зі свого помешкання

^a *Номер відтворений.*

^b *У документі викреслено розбиття.*

^b *Виправлено зі свідок на свідчення.*

^c *Власноручний підпис свідка.*

^c *У документі Хоружанка.*

²⁸² Датування і підписи свідків стосуються також поз. 2044.

²⁸³ Чесанів, село, двір, гм. Чесанів, Любачівський пов., Львівське воєв.

²⁸⁴ Пор.: BOZW.

²⁸⁵ Дідилів належав до гм. Дідилів.

²⁸⁶ У BOZW знаходиться запис: Пшон Катажина; дата смерті: 7 серпня 1944 р.

²⁸⁷ У BOZW записано: Слупська Марія; дата смерті: 6 серпня 1944 р.

²⁸⁸ Пор.: BOZW; дата смерті: 1944 р.

²⁸⁹ Пор.: BOZW; вік: 19 років, дата смерті: 1944 р.

почула крики свого родича Клементовського Генрика²⁹⁰ – 34 роки. Він лежав поблизу свого будинку. Голова була обмотана сусідською ковдрою і він тихо пищав. Українці копали його ногами по спині та, здається, били тупим предметом. Ліва рука була зламана в лікті. Пальці на обох руках були викручені. Зрештою, він отримав дві кулі в голову навиліт. Він мучився ще три дні у військовому госпіталі в Горожанці^a. Сусіднє село Бишів²⁹¹. [6] 13 червня [1944 р.] українці розкинули листівки, щоб поляки покинули село за 5 днів. Частина поляків залишилася. 18 червня [1944 р.] українці вчинили на них напад. Тоді загинули 22 особи. Переважно їх розстріляли.

Свідчення було дано 24 червня 1944 р.

^aКлімунтовська [sic!] Кароліна^b

[поз. 2049]^c

Село Гутисько-Тур'янське²⁹², гм. Топорів, пов. Кам[’янка]-Струм[илівська], пар. Топорів
Здається, у січні [1944 р.], а можливо в лютому, кілька українців прийшли до хати брата чоловіка, який дає показання, наказали йому зібратися, і на возі відвезли його на кілька будинків далі. Тут його завели до стодоли, здається, вбили двома пострілами, а потім стодолу підпалили. Оліва Мечислав – 37 років, згорів майже повністю. У квітні [1944 р.] приблизно вночі українці прийшли до будинку Єсіновських і там застрелили батька Єсіновського – 54 роки, і сина Єсіновського – 14 років. Тіла вбитих застрелено [sic!].

[с. 153]

Свідчення було дано 24 червня 1944 р.

^bОліва Ігнаці^b

[поз. 2050]^c

Село Ходорківці^d, гм. Вибранівка, Бібрський пов., пар. Соколівка
Напад стався 7 березня [1944 р.] вночі. Кількість українців невідома. По кілька українців заходили до одного будинку. Цієї ночі вбито дев’ять поляків і трьох поранено. Чоловіка та тестя жінки, яка дає показання, вивели з хати. Їхні тіла знайшли неподалік на дорозі. Чоловік мав 19 багнетних ран, а батько – 23 поранення та один удар сокирою в бік. Чоловіка звали Копитко Юзеф²⁹³ – 22 роки, тестя Копитко Міхал²⁹⁴ – 49 років. Горбатий від народження Кондзьолка Анджей²⁹⁵ – 25 років, отримав лезом сокири по голові. Бужиковський Миколай²⁹⁶ – 35 років, був ударений тупою стороною сокири по голові. Брат жінки, яка дає показання, Дулька Роман²⁹⁷ – 23 роки, пробитий багнетом у черевну порожнину. Мучився до ранку. Дядько жінки, яка дає показання, Боні Міхал – 27 років, убитий двома пострілами в голову.

Жінка, яка дає показання, під час нападу була вагітна. Дитина народилася наступної ночі в хаті українця. Мати через кілька годин устала й пішла подивитися на своє знищене господарство та

[с. 155]

^a У документі Хоружанці.

^b У документі викреслено Напад стався 18.

^{b-b} Власноручний підпис свідка.

^c Номер відтворений.

^d У документі Городківці.

²⁹⁰ Пор.: BOZW; вік: 40 років; дата смерті: червень 1944 р.; «за іншими джерелами його вбили 12 травня 1944 р.», місце злочину: Дришів.

²⁹¹ Бишів, село, гм. Горожанка, Підгаєцький пов., Тернопільське воєв.

²⁹² Гутисько-Тур'янське, село, гм. Топорів, Радехівський пов., Тернопільське воєв.

²⁹³ Пор.: BOZW; дата смерті: 8 березня 1944 р.

²⁹⁴ Як вище.

²⁹⁵ Пор.: BOZW, де існує запис: Кондзьолка Анджей; вік: 29 років, дата смерті: 8 березня 1944 р.

²⁹⁶ Пор.: BOZW, де існує запис: Божиковський Миколай; вік: 32 роки, дата смерті: 8 березня 1944 р.

²⁹⁷ Пор.: BOZW; вік: 18 років, дата смерті: 8 березня 1944 р.

тіла вбитих членів родини. Потім матір разом із дитиною забрали до лікарні в Бібрці. Здається, ці пережиті події позначилися на дитині, бо вона дуже нервова.

Свідчення було дано 24 червня 1944 р.

^aМіхал Дулька^a

^aГелена Копитко^a

[поз.] 2051

Село Ганачів, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

Чоловік, який дає показання, підтверджує свідчення від 29 квітня [1944 р.] та наступні. Додає, що під час першого нападу втратив зятя Липницького Миколая²⁹⁸ – 52 роки. Йому було нанесено 7 ударів ножем або багнетом у черевну порожнину, язик був витягнутий. Його вбили на дорозі. Дочка чоловіка, який дає показання, Липницька Катажина²⁹⁹ – 32 роки, і четверо онуків: Марія³⁰⁰ – 18 років, Зофія³⁰¹ – 12 років, Юзефа³⁰² – 7 років, і Казимеж – 4 роки, згоріли в підвалі свого дому. У тому ж підвалі згоріла сусідка Урига Марія – 34 роки, з дитиною при грудях.

Свідчення було дано 26 червня 1944 р.

^aЯн Диль^a

[поз.] 2052

Другий чоловік, який дає показання, додає, що вбито йому в Ганачеві батька Уригу Миколая³⁰³ – 55 років, матір Уригу Розалію³⁰⁴ – 46 років, сестру Уригу Емілію³⁰⁵ – 11 років. Батька покололи ножами. Він отримав 28 ударів. Мати та сестра згоріли в будинку.

Свідчення було дано 26 червня 1944 р.

^aУрига Едвард^a

[с. 156] [поз. 2053]⁶

Село Великі Передримихи, Жовківський пов., пар. Куликів

Напад стався 13 березня [1944 р.] о 10:00 год. ночі. Близько 45 українців з цього села та сусідніх увірвалися в село. У цьому селі були лише дві польські родини та одна змішана. Решта це були українці. По 15 українців заходили до одного будинку. Жінка, яка дає показання, втратила у цьому нападі чоловіка Майхера Юзефа – 54 роки. Він отримав два удари сокирою в голову. Мав розбитий череп, щелепи та вибиті зуби. Після вбивства українці забрали його з собою і закопали в полі під купою гною. Родина знайшла його тіло лише через місяць. В одній ямі з ним була закопана вчителька Биновська Анна³⁰⁶ – 34 роки, з чоловіком українцем Биновським Іваном³⁰⁷ – 30 років. Їхні руки були зв'язані за спиною, а потім їх застрелили.

Свідчення було дано 26 червня 1944 р.

^aМарія Майхер^a

^a - ^a Власноручний підпис свідка.

⁶ Номер відтворений.

²⁹⁸ Пор.: BOZW; вік: 55 років.

²⁹⁹ Пор.: BOZW; вік: 34 роки.

³⁰⁰ Пор.: BOZW.

³⁰¹ Пор.: BOZW; вік: 14 років.

³⁰² Пор.: BOZW; вік: 10 років.

³⁰³ Пор.: BOZW.

³⁰⁴ Пор.: BOZW; вік: 50 років.

³⁰⁵ Пор.: BOZW; вік: 10 років.

³⁰⁶ У BOZW записано: прізвище відсутнє, ім'я відсутнє. Це була місцева вчителька.

³⁰⁷ У BOZW записано: прізвище відсутнє, ім'я відсутнє. Це був чоловік учительки.

[поз.] 2054

Село Тучне, гм. Добряничі, Перемишлянський пов., пар. Тучне

Напад стався 15 квітня [1944 р.] о пів на 3:00 год. по обіді. Українці, можливо чисельністю близько 100 осіб, прийшли з лісу^а. Але місцеві українці показували дорогу до польських хат. Переважно були в цивільному одязі. Озброєні ручними гвинтівками, кулеметами та гранатами. Тоді було вбито понад 90 осіб. Переважно стріляли та палили людей у домівках. Спалено близько 50 господарств. Чоловік, який дає показання, втратив тоді матір Гурську Марію³⁰⁸ – 60 років, і дружину Гурську Розалію³⁰⁹ – 30 років. Обидві застрелили й спалили. Чоловіка, який дає показання, підпалили живцем в будинку.

Коли вогонь охопив усю будівлю, і українці відійшли, тоді чоловік, який дає показання, зміг утекти з вогню. [б] Був сильно обпечений. Лікувався 9 [в] тижнів у лікарнях у Перемишлянах та Ряшеві. [с. 157]

Свідчення було дано 26 червня 1944 р.
Гурський Войцех +^г

[поз. 2055]^г

Село Дитятин^а, гм. Старі Скоморохи, Рогатинський пов., пар. Боків

На село було [б] вісім нападів: 1) 13 [в] лютого [1944 р.] [ж] опівдні – загинули дві особи; 2) 13 березня [1944 р.] вночі – загинули дві особи; 3) 16 березня [1944 р.] вночі – вбито чотири особи; 4) 23 березня [1944 р.] вночі – вбито шість осіб; 5) 2 квітня [1944 р.] вдень, по обіді – загинуло сім осіб; 6) За кілька днів потому, увечері вбито 15 осіб; 7) Кінець травня або початок червня [1944 р.] – вбито 11 осіб; 8) 24 травня [1944 р.] вдень, по обіді – загинув один чоловік. Чоловік, який дає показання, у другому нападі втратив батька дружини, Сроковського Щепана³¹⁰ – 62 роки, і дядька Суміславського Шимона³¹¹ – 72 роки. У третьому нападі було вбито його дівера/шурина Пальчака Кароля³¹² – 32 роки. Під час наступних нападів він утратив двоюрідного брата, Козіка Міхала³¹³ – 43 роки, братову Козікову Марію³¹⁴ – 39 років, їхню дочку Козік Емілію³¹⁵ – 13 років, двоюрідного брата Піліховського Яна³¹⁶ – 40 років, його дружину Піліховську Анну – 28 років, їхніх двоє дітей Марію – 14 років, і Владислава – 6 років, дівера/шурина Гладковського Юзефа – 34 роки. Прізвища українців, які брали участь у вбивствах: Скульський (війт збірної гміни і провідник банди), Лозинський Іван, Лозинський Василь, Перепічко Павло, Рудко Стефан,

^а У документі викреслено и.

^б У документі викреслено Є.

^в У документі викреслено місяців.

^г Власноручний знак свідка.

^г Номер відтворений.

^д У документі Дитятин.

^е У документі викреслено 87.

^е У документі викреслено березня.

^ж У документі викреслено ночі.

³⁰⁸ У BOZW знаходиться запис: Гурська Марія; вік: 17 років, та Гурняк Марія; вік: 45 років.

³⁰⁹ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Гурська Розалія (з сім'єю); вік: 28 років. В описі обставин смерті зазначено: «вбита бандерівцями разом із чотирирічною дочкою вночі з 21 на 22 лютого 1944 р.».

³¹⁰ Пор.: BOZW.

³¹¹ У BOZW знаходиться запис: Сумяловський/Сумятавський Шимон; вік: 73 роки.

³¹² Пор.: BOZW.

³¹³ Як вище.

³¹⁴ Як вище.

³¹⁵ Як вище.

³¹⁶ Пор.: BOZW, де записано: Пеліховський/Пелеховський Ян.

Рудко Дмитро, Почекайло Амвросій (великий діяч, довірена особа). Вони походили з Дитятина^а, Скульський з Липиці.

Свідчення було дано 26 червня 1944 р.
^бЯсінський Кароль^б

[с. 158] [поз.] 2056

Село Ганачів, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

11 березня [1944 р.] по обіді чоловік жінки, яка дає показання, відпровадивши батька на потяг, повертався додому. Дорогою на нього напало близько 10 українців, які вибігли з лісу, і забрали його в ліс. Сім'я досі не знайшла тіла вбитого. Не знає також детальніших подробиць вбивства. Убитого звали Вуйтович Ян – 34 роки.

Свідчення було дано 26 червня 1944 р.
^вСтефанія Вуйтович^в

[поз.] 2057

Село Ганачівка, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

Свідки підтверджують попередні показання³¹⁷. Одна з них свідчить, що Півовар Антоні – 67 років, це її батько. Він отримав поранення ножом або стилетом у ліву руку, спину та груди. Другий чоловік, який дає показання, доповнює, що Фігурський Леон – 74 роки, це його стрийко. Тіла поховали в Ганачеві на цвинтарі.

Свідчення було дано 27^г червня 1944 р.
^гПівовар Катажина
Фігурський Казимеж^г

[поз.] 2058

Село Бринці-Загірні, гм. у місці, Бібрський пов., пар. Бринці-Заг[ірні]

Жінка, яка дає показання, підтверджує попередні показання³¹⁸. Додає, що під час цього нападу вона втратила чоловіка Пуделка Міхала³¹⁹ – [а] 48 років. Його застрелили в stodолі за кілька будинків. Тіло поховали на подвір'ї господаря Косцюва Міхала³²⁰. Жінка, яка дає показання, стверджує, що в Бринцях-

[с. 159] [-]Загірних нема вже поляків. Залишилися лише українці. Зараз там точаться запеклі бої [с] між українськими бандами та угорцями і монголами³²¹, які воюють на німецькій стороні. Вони заарештували ^св будинку^с ватажка української банди Каганяка Михайла. Загинуло або було заарештовано також багато інших. Їхніх прізвищ жінка, яка дає показання, поки що не знає.

Свідчення було дано 27 червня 1944 р.
^дЮлія Пуделко^д

^а У документі Дитятина.

^{б-б} Власноручний підпис свідка.

^{в-в} Власноручний підпис свідка; в документі Войтович.

^г У документі викреслено 6.

^{г-г} Обидва підписи свідків виконані однією рукою.

^д У документі викреслено 46.

^с У документі викреслено між.

^{с-с} Надписано над ватажка.

³¹⁷ Пор. поз. 1880, 2033.

³¹⁸ Пор. поз. 1821, 1894, 1896, 2028, 2032а.

³¹⁹ Пор.: BOZW; див. інформацію, що стосується Міхала Пуделка в поз. 1897.

³²⁰ У поз. 2010 Міхал Косцюв згадується як свідок.

³²¹ Ідеться про калмицькі підрозділи (*Kalmucki Korpus Kawalerii. Zbrodnie popelnione na ziemiach polskich w 1944 r. w dokumentach SB*, oprac. R. Sodel, Lublin 2011).

[поз. 2059]^a

Бринці-Загірні, Бібрський пов., пар. у місці

Жінка, яка дає показання, підтверджує попереднє показання³²². Додає, що її чоловік втратив у цьому нападі матір Шиманську Розалію³²³ – 70 років, сестру Шиманську Катажину³²⁴ – 50 років, і брата Шиманського Станіслава³²⁵ – 27 років. [6] Матір і брата застрелено і спалено в житловому будинку. Сестру відвели до костелу; родина не знає, як їх убили. У Бринцях нема вже поляків. Вони мешкають частково у Львові, [в] Давидові³²⁶, Старому Селі³²⁷. [У] Бринцях є зараз угорці та б'ються з українцями.

Свідчення було дано 28 червня 1944 р.

^b-Валерія Шиманська^b

[поз. 2060]^a

Село Хохонів^f, гм. Скоморохи, Рогатинський пов., пар. Кукільники^f

Свідки підтверджують показання від 20 травня та 22 травня [1944 р.]. Одна з них додає, що сім'я Вітковських³²⁸ – це її родичі. Дві інші, сестри, повідомляють про вбитих тоді батька Сальського Кароля³²⁹ – 65 років, і чоловіка однієї з них, Менжинського Міхала³³⁰ – 45 років. Батько під час нападу отримав три поранення в руку. До важко хворого вночі через три дні, коли доглядала за ним біла ліжка дружина,

прийшли українці й пострілом з гвинтівки у груди добили його. Чоловіка свідка не бачила після смерті, не знає подробиць його вбивства. Не знає, що зробили з тілом. Крім того, під час цього нападу загинули: брат чоловіка, Менжинський Мар'ян³³¹ – 43 роки; його дружина Казимира³³² – 32 роки; [д] сестра чоловіка, Черковська Людвіна³³³ – 47 років; її чоловік Черковський Юліан³³⁴ – 50 років (його повісили в саду на дереві); їхній син Черковський Тадеуш³³⁵ – 14 років (його застрелили і повісили на мосту). У Хохоневі^g нема вже поляків. Ще в березні вони покинули село

[с. 160]

^a *Номер відтворений.*

^b *У документі викреслено Зас.*

^{b-b} *Власноручний підпис свідка.*

^f *У документі Гогонів.*

^f *У документі Конкольники.*

^д *У документі викреслено дівер/шурин.*

^e *У документі Гогоневі.*

³²² Пор. поз. 1821, 1894, 1896, 2028, 2032а, 2058.

³²³ У BOZW записано: Шиманська Розалія; однак місцем злочину є населений пункт Великі Гаї (Тернопільський пов.).

³²⁴ У BOZW знаходиться запис: Шиманська Катажина; однак місцем злочину є населений пункт Великі Гаї (Тернопільський пов.).

³²⁵ У BOZW знаходиться запис: Шиманський Станіслав; однак місцем злочину є населений пункт Великі Гаї (Тернопільський пов.).

³²⁶ Давидів, село, двір, гм. Давидів, Львівський пов., Львівське воев.

³²⁷ Старе Село, село, двір, гм. Старе Село, Бібрський пов., Львівське воев.

³²⁸ У BOZW записано лише: Вітковський Ян.

³²⁹ У BOZW знаходиться запис: Сольський/Сальський Кароль.

³³⁰ Пор.: BOZW; вік: 42 роки.

³³¹ Пор.: BOZW, де знаходиться запис: Менжинський Мар'ян/Міхал; вік: 40 років.

³³² Пор.: BOZW, де зафіксовано запис: Межинська/Менжинська Казимира; вік: 36 років.

³³³ У BOZW записано: Черкавська Людвіка.

³³⁴ У BOZW знаходиться запис: Черкавський Юліан.

³³⁵ У BOZW знаходиться запис: Черкавський Тадеуш.

і перебралися до Панович³³⁶, Львова, [а] Станіславова або до Західної Галичини. У селі залишилися самі українці. Подальша доля Хохонева^б жінці, яка дає показання, невідома.

Свідчення було дано 29 червня 1944 р.

^вМарія Менжинська^в

^вСальська Гелена^в

^вЮзефа Вітковська^в

[поз. 2061]^г

Село Гнильче, gm. Горожанка^г, Підгасцький пов., пар. Гнильче

Жінки, які дають показання, підтверджують свідчення від 12 травня [1944 р.]³³⁷. Вони надають прізвища вбитих членів своєї родини. Чоловік Гладковський Юзеф – 33 роки, був задушений мотузкою за шию. Його забрали з хати, і його сліди зникли. Сестра жінки, яка дає показання, Польчак Юзефа – 35 років, була також душена мотузкою й тягнута 1,5 км до села Хохонів^с; була вже непритомна, посиніла, очі налилися кров'ю, вся була вкрита кров'ю. Українці вважали, що її вбили, і залишили її. Через деякий час вона отямилася, розплутала мотузку й повільно доповзла додому. Зараз вона лікується. Саме вона надала детальніші подробиці вбивства інших осіб.

[с. 161] [поз. 2062]^г

Село Дитятин^д лежить біля Гнильча. Із зазначених під датою 26 червня [1944 р.]³³⁸. Пальчак Кароль³³⁹ – це був чоловік Пальчак Юзефи, яка відійшла. Гладковський Юзеф був чоловіком жінки, яка дає показання (записаний вище). Прізвища [е] українців, які вбивали Пальчака Кароля і Пальчак Юзефу: Сміх Василь, Несторко Казярек і Пересюк Михайло. Вони походили з Гнильча. Під час нападу вони пасли худобу.

Свідчення було дано 29 червня 1944 р.

^вСтефанія Глаткоська^в [Гладковська]

^вБожек Станіслава^в

Цесляк Емілія^{+с}

Журило Марія^{+с}

[поз. 2063]^г

Село Шлонзаки^ж³⁴⁰, gm. Адами³⁴¹, пов. Кам'янка-Струмилівська, пар. Адами

16 квітня [1944 р.] вранці поверталися з нічлігу додому: Цимбровська Анна – 42 роки; її [з] син від першого шлюбу, Гугала Броніслав – 20 років; Гугала Казимира – 18 років, дочка від першого шлюбу, і дочка від другого шлюбу, Цимбровська Ксаверина – 9 років. Вони їхали возом. Уночі переховувалися від банд. Дорогою натрапили на міну, яка, за свідченнями українців, нібито була закладена проти партизанів. Їх підірвало у повітря і всі загинули. Чоловік Анни Цимбровської,

^а У документі викреслено і.

^б У документі Гогонева.

^{в-в} Власноручний підпис свідка.

^г Номер відтворений.

^г У документі Хоружанка.

^д У документі Діятин.

^е У документі викреслено вбивств.

^с Власноручний знак свідка.

^ж У документі Сльонзаки.

^з У документі викреслено син.

³³⁶ Пановичі, село, gm. Горожанка, Підгасцький пов., Тернопільське воєв.

³³⁷ Пор. поз. 2021.

³³⁸ Пор. поз. 2055.

³³⁹ Пор.: BOZW.

³⁴⁰ Шлонзаки, село, gm. Грабова, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

³⁴¹ Адами, село, двір, gm. Грабова, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

а брат жінки, яка дає показання, Цимбровський Владислав – 38 років, [а] на передмісті Буська, що зветься Зарокітна³⁴², 30 травня [1944 р.] опівночі його напали українці в ліжку, там били його боксерами³⁴³, а потім застрелили трьома пострілами. Тіло поховали в Буську на цвинтарі. Село повністю спалене. Залишилося тільки дев'ять цілих будинків. Поляків нема, село було чисто польським. Один українець переїхав до сусіднього села.

Свідчення було дано 29 червня 1944 р.
⁶Хробак Гелена⁶

[поз. 2064]^a

Село Грусятичі^г, Бібрський пов., пар. Фрага, продовж[ення] від 22 червня 1944 р.³⁴⁴
Прізвища вбивць-українців: Хендоха Василь, Герич Йосиф, Височанський Йосиф, Івановський Іван, Могила Стефан, Басара Стефан, Лютий Стефан.

[с. 162]

Свідчення було дано 29 червня 1944 р.
⁶Бардзік Пйотр⁶
⁶Іссель Юзеф⁶

[поз. 2065]^a

Село Гнильче, гм. Горожанка^г, Підгасцький пов., пар. Гнильче
Жінка, яка дає показання, підтверджує показання від 12 червня 1944 р.³⁴⁵ Доповнює, що Подбельський Людвик – 42 роки, це був її чоловік. Слугоцький Владислав і її чоловік у критичний момент перебували в хаті. Українці наказали їм лягти на землю і били їх підборами по голові. Дружині також погрожували смертю. Після пограбування та спустошення всього помешкання обох чоловіків забрали з собою. Родини не знають, що з ними сталося.

Свідчення було дано 30 червня 1944 р.
⁶Гелена Подбельська⁶

[поз. 2066]^a

Село Ладанці, Перемишлянський пов., пар. Вовків
Коллективного нападу на село не було. З 10 лютого [1944 р.] до 7 квітня [1944 р.] поодинокі вбито всього вісім осіб. Суто польських родин у селі було п'ять. Решта це були українські або змішані сім'ї. Чоловіка, який дає показання, приватно, довірливо попередили, щоб він з родиною покинув село, оскільки його життю загрожує небезпека. Тоді він виїхав до Львова. 7 квітня [1944 р.] дружина з дочками^а повернулися в село, щоб забрати провіант з хати. Тоді українці забрали їх на фільварок, і тут вони зникли безвісти. Здається, що вони були застрелені або спалені в стогах соломи. Їх звали: Русинська Клементина – 45 років, і її дочки: Станіслава Марія – 17 років, Даниела Кристина – 17 років (близнюки). Тіл не знайдено. Пізніше вже нападів не було. Деякі поляки ще залишилися в селі.

[с. 163]

Свідчення було дано 30 червня 1944 р.
⁶Русинський Леон⁶

^a У документі викреслено син.

⁶⁻⁶ Власноручний підпис свідка.

^в Номер відтворений.

^г У документі Русятичі.

^г У документі Хоронжанка.

^д У документі викреслено он.

³⁴² Зарокітна – передмістя Буська, розташоване за річкою Рокітна.

³⁴³ Імовірно, йдеться про удари кулаками.

³⁴⁴ Пор. поз. 2043.

³⁴⁵ Пор. поз. 2021.

[поз. 2067]^a

Село Лопатин³⁴⁶, гм. Ляшків³⁴⁷, Радехівський пов., пар. Лопатин

Напад стався 28 травня [1944 р.] вночі. Невідома кількість українців напала на польські сім'ї. Вони розмовляли німецькою мовою. Вбито [6] 11 поляків. Розстрілювали їх або різали ножами. Жінка, яка дає показання, втратила в цьому нападі чоловіка Дроздовського [sic!] Казимежа³⁴⁸ – 52 роки. Жінка, яка дає показання, була важко поранена, отримала постріли в обидва плеча, груди, підборіддя та праву шочу. [8] Німці перевезли її до лікарні у Львові, де вона проходила лікування. Прізвиська вбитих: Дроздовська Анна³⁴⁹ – [1] 45 років, Дроздовська Анна³⁵⁰ – 35 років, Динька Михайл³⁵¹ – 45 років, його син Юзеф³⁵² – 16 років, Козаковський Ян³⁵³ – 40 років, його дружина Марія³⁵⁴ – 36 років, їхні «двоє»^г дітей; Бібер Ян – 50 років, і Козаковський Станіслав³⁵⁵ – 40 років. [4] Шість осіб отримали поранення.

Свідчення було дано 30 червня 1944 р.

«Рибак Станіслава»^с

«Бруздовська Анна»^с

«Рибак Станіслава»^с

[с. 164] [поз. 2068]^a

Село Горпин, гм. Стрептів³⁵⁶, пов. Кам'янка-Струмилівська, пар. Горпин

Напад стався у середині травня [1944 р.] вночі. Близько 600 українців із сіл: Горпин, Нова Лодина^с, Малі Нагірці^{ж357}, Вирів³, Соколів³⁵⁸, Якимів³⁵⁹, Честині³⁶⁰ і Новий Став³⁶¹, оточили село. Вбивали всіх, кого застали вдома. Загинуло близько 30 осіб. Потім господарства палили. Згоріло понад 200 господарств. Над жертвами знущалися. Літніх людей розстрілювали. Дорослих чоловіків убивали жорстоким способом. П'ятьох чоловіків зв'язали разом ланцюгом від воза і живцем

^a Номер відтворений.

^b У документі викреслено 10.

^в У документі викреслено Н.

^г У документі викреслено 40.

^{г-г} Надписано над дітей.

^д У документі викреслено П'ять.

^{с-с} Власноручний підпис свідка.

^с У документі польською мовою з помилкою.

^ж У документі Нагорці.

^з У документі Бирів.

³⁴⁶ Лопатин, місто, двір, гм. Лопатин, Радехівський пов., Тернопільське воев.

³⁴⁷ Ляшків, село, двір, гм. Ляшків, Радехівський пов., Тернопільське воев.

³⁴⁸ Пор.: BOZW; дата смерті: 25/26 травня 1944 р.

³⁴⁹ Пор.: BOZW; дата смерті: 25/26 травня 1944 р.; в описі обставин смерті з'являється інформація: «вбита з дочкою Анною».

³⁵⁰ Пор.: BOZW; дата смерті: 25/26 травня 1944 р.; в описі обставин смерті знаходиться запис: «Дочка Анни. Вбита з матір'ю». Це однак малоімовірно, щоб була це дочка Анни (різниця у віці між жертвами становить лише 10 років).

³⁵¹ Пор.: BOZW; дата смерті: 25/26 травня 1944 р.; в описі обставин смерті міститься інформація: «Вбитий з дружиною і сином Юзефом».

³⁵² Пор.: BOZW; вік: 12 років, дата смерті: 25/26 травня 1944 р.

³⁵³ Пор.: BOZW; вік: 48 років, дата смерті: 25/26 травня 1944 р.; в описі обставин смерті знаходиться запис: «Вбитий з дружиною і дочкою Геленою».

³⁵⁴ Пор.: BOZW; вік: 45 років, дата смерті: 25/26 травня 1944 р.; «Вбита з чоловіком і дочкою Геленою».

³⁵⁵ Пор.: BOZW; вік: 50 років, дата смерті: 25/26/27 травня 1944 р.

³⁵⁶ Стрептів не був осідком гм. для села Горпин.

³⁵⁷ Малі Нагірці, село, двір, гм. Великий Желехів, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воев.

³⁵⁸ Соколів, село, гм. Дідилів, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воев.

³⁵⁹ Якимів, село, гм. Дідилів, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воев.

³⁶⁰ Честині, село, двір, гм. Велике Колодно, Жовківський пов., Львівське воев.

³⁶¹ Новий Став, село, гм. Велике Колодно, Жовківський пов., Львівське воев.

кинули у вогонь. Братунь Міхал – 35 років, йому відрізали ноги вище колін, руки прокололи багнетами, [а] ременем зв'язали ззаду та закрутили палицею, двоє українців стояли ногами на його грудях та животі, а третій українець скрутив йому голову назад. Після цього вбивства тіло кинули у вогонь. На щастя, на ньому лише потріскалася шкіра, але він не згорів живцем. Його відрізані ноги знайшли на відстані 250 м від місця, де його вбивали. Чоловік, який дає показання, з сім'єю врятувався завдяки тому, що не ночував удома.

Свідчення було дано 1 липня 1944 р.

⁶Барський Юзеф⁶

[поз. 2069]^а

Село Жовтанці, Жовківський пов., пар. у місці

Жінка, яка дає показання, підтверджує свідчення від 5 червня 1944 р.³⁶² Вона додає, що 14 червня [1944 р.] о 4:00 год. по обіді брат жінки, яка дає показання, пішов до українця в тому ж селі, щоб забрати свою корову. Корову йому відмовилися віддати. А додатково його порубали сокирами. Брата жінки, яка дає показання, звали Ящишин Ян³⁶³ – 40 років. Вбивця: Фарах Причин.

Свідчення було дано 1 липня 1944 р.

⁶Францишка Шимановська⁶

[поз. 2070]^а

Село Дев'ятники, гм. Вибранівка, Бібрський пов., пар. Соколівка

23 лютого [1944 р.] Медунь Станіслав – 35 років, та його дружина Медунь Розалія – 30 років, поїхали до Львова до свого сина, який там навчався і мешкав на квартирі, [г] щоб привезти йому провіант. Наступного дня [г]^а «потягом»^а поверталися додому. На станції Вибранівка вони вийшли і хотіли пішки дійти до Дев'ятників. Там їх уже чекали українці, забрали в село, вивезли до лісу і там убили. Тіла не знайдено. Лише на дорозі, на відстані 5 метрів, знайшли калюжу крові.

Свідчення було дано 1 липня 1944 р.

⁶Коклович Ева⁶

[поз. 2071]^а

Село Будки Незнанівські³⁶⁴, пов. Кам'янка-Струмилівська, пар. у місці

Напад стався опівночі з 8 на 9 квітня [1944 р.]. [с] Понад 200 українців оточили село. Вони походили з сусідніх сіл. Будки Незнанівські були суто польським селом. Українці були одягнені в цивільний одяг та німецьку військову форму. Тоді загинуло 8 поляків. Жінка, яка дає показання, у цьому нападі втратила Ленчину Емілія – 32 роки. Сокирою відрубали йому половину голови вздовж. Згодом тіло поховали у його власному саду. Інших застрелили, а деяких спалили у вогні. Після цього українці пограбували та спалили домівки. Згоріло близько 215 господарств. У селі цілів лише один дерев'яний костел.

Усі поляки покинули село. Тіла своїх убитих здебільшого поховали в садах біля домівок. Залишилася лише худоба застрелена і непохована. [с. 166]

Свідчення було дано 1 липня 1944 р.

⁶Ленчина Ян⁶

^а У документі викреслено і.

^{б-в} Власноручний підпис свідка.

^в Номер відтворений.

^г У документі викреслено Наст.

^г У документі викреслено возом.

^{а-г} Надписано над поверталися.

^е У документі викреслено О.

³⁶² Пор. поз. 2002.

³⁶³ Відсутність у BOZW, де записано: Ящишин Ян; дата смерті: 1 жовтня 1943 р., місце злочину: Жилинці (Борщівський пов.).

³⁶⁴ Будки Незнанівські, село, гм. Незнанів, пов. Кам'янка-Струмилівська, Тернопільське воєв.

[поз. 2072]^a

Село Рафайлова, гм. Зелена, Надвірнянський пов., пар. Надвірна [Станіславське воєв.]

Напад стався 26 березня 1944 р. вночі. Значна, хоча невідома, кількість українців увірвалася до села. Вони походили з Рафайлової, сусідніх сіл, а також навіть із Волині. Тоді було вбито близько 30 поляків. Переважно їх вбивали тупими знаряддями. Лише іноді стріляли. Дружина чоловіка, який дає показання, Русняк Емілія – 43 роки, отримала 12 ножових поранень. Горгонь Кароль – 30 років, захищався і вбив 4 українців. За це над ним жорстоко знущалися: йому викололи очі, вирізали язик, а все тіло понівечили. Українці чіпляли на груди поляків картки з написом: «Ще Польща не загинула». Вони казали, що Польща буде «від моря до моря», і тому уста розрізали від вуха до вуха [sic!]. Чоловік, який дає показання, цього особисто не чув, про це йому розповіли інші. Українці спалили під час нападу лише один будинок. Поляки покинули село, переїхали до Надвірної, а звідти виїхали на захід. Українці тепер руйнують і повністю знищують польські будинки.

Свідчення було дано 3 липня 1944 р.

^bРусняк Ян^b

[с. 167] [поз. 2073]^a

Село [в] Навар'я, гм. Сокільники, Львівський пов., пар. у місці [Львівське воєв.]

29 червня 1944 р. жінка, яка дає показання, разом зі своїм чоловіком Зембою Щепаном – 64 роки, поїхали до Щирця на ярмарок. Там зупинили їх українські міліціонери і наказали пред'явити документи. Жінка, яка дає показання, втекла. Її чоловіка застрелили під приводом, що він народжений у Кракові, отже, є польським шпигуном. Така сама доля спіткала ще одного поляка з села Семенівка³⁶⁵. Його прізвище жінці, яка дає показання, невідоме.

Свідчення було дано 3 липня 1944 р.

^bБальбіна Земба^b

[поз. 2074]^a

Ганачів, гм. Куровичі, Перемишлянський пов., пар. Ганачів

Свідки підтверджують попередні показання³⁶⁶. Додають імена вбитих родичів. Один із них втратив матір Беднаж Філомену – 70 років. Вона отримала кулю в обличчя. Іншому з них убили батька Куницького Станіслава – 50 років. Він отримав дві кулі в потилицю та спину, а також удар ножом у спину.

Свідчення було дано 3 липня 1944 р.

^bЮзеф Беднаж^b

^bСтасюк Казимеж^b

⁺ Скотняк Геновефа

[поз. 2075]

Село Завоня, Сокальський пов., пар. Добротвір

12 березня [1944 р.] о 10:00 год. ранку, близько 100 українців у цивільній та військовій формах СС стріляли в поляків, які проживали в цьому селі. Село було суто польським та налічувало 36 номерів. Стріляли з кулеметів. У такий спосіб було вбито 12 поляків. Між іншим, чоловіка

^a Номер відтворений.

^b–^b Власноручний підпис свідка.

^a У документі викреслено Гліна.

[†] Власноручний знак свідка.

³⁶⁵ Семенівка, село, двір, гм. Навар'я, Львівський пов., Львівське воєв.

³⁶⁶ Напад у Ганачеві стосується поз.: 1629, 1819, 1878, 1888, 200, 2023, 2024, 2025, 2032, 2034; убитих із сім'ї Скотнік згадано в поз. 1629 і 1888.

жінки, яка дає показання, Кіселевича Юзефа³⁶⁷ – 80 років, і сина Кіселевича Марцина – 22 роки. Решті людей наказали зібратися в місцевій каплиці. Там їх тримали до вечора. Потім чоловіків^a [^b] вивезли до табору в Німеччину, а жінок та дітей відпуст[или]. В селі не залишилося жодного поляка. Усі покинули село. [с. 188]

Свідчення було дано 4 липня 1944 р.

+^в Кіселевич Гелена

^a На полях коментар олівцем 2073 – Т 2.

^b Повторено слово чоловіків.

^в Власноручний знак свідка.

³⁶⁷ Пор.: BOZW; дата смерті: 6 березня 1944 р.; «вбитий українською поліцією під час пацифікації села».

БІБЛІОГРАФІЯ¹

Архівні джерела

Архів францисканців Провінції св. Антонія і бл. Якова у Кракові

Acta Commissarii Generalis Provinciarum Poloniae sub Gubernio Russiae a die 1-a Septembris 1939 anni usque ad diem 1-mam Februarii 1943 anni, sygn. B-IV a-7.

Архів Інституту національної пам'яті, Відділ у Катовицях (AIPN Ka)

AIPN Ka, 02/1614, Sprawa operacyjna dot. Szumska Urszula, imię ojca: Ludwik, ur. 21 II 1907 r. Kontrola operacyjna członka organizacji o nazwie Komitet Ziem Wschodnich, działającej w latach 1943–1945 we Lwowie, a następnie w latach 1945–1947 w Bytomiu, który ujawnił się przed Komisją Likwidacyjną PUBP w Bytomiu w 1947 r.

Музей-Замок Тарновських у Тарнобжезі

Archiwum Urszuli Szumskiej [Relacje o zbrodni wołyńskiej], *Księga brunatna*, s. 1–168, MZTT 7007. Archiwum Urszuli Szumskiej [Relacje o zbrodni wołyńskiej], *Księga zielona*, s. 1–159, MZTT 7007.

Національний заклад імені Оссолінських у Вроцлаві – Бібліотека Оссолінеум (BZNO)

BOss. Rkps 16273/II, Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej miasta Lwowa. Materiały dotyczące akcji nacjonalistów ukraińskich na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1944, cz. 1: *Alfabetyczny skorowidz miejscowości*, k. 1–100.

BOss. Rkps 16274/III, Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej miasta Lwowa. Materiały dotyczące akcji nacjonalistów ukraińskich na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1944, cz. 2: *Kopia relacji nr 1–809*, mps, k. 3–20.

BOss. Rkps 16274/III, Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej miasta Lwowa. Materiały dotyczące akcji nacjonalistów ukraińskich na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1944, cz. 2: *Dane dotyczące wsi Gurów*, pow. Włodzimierz, k. 38–43.

BZNO, Rkps 16273/II, Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej miasta Lwowa. Materiały dotyczące akcji nacjonalistów ukraińskich na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1944, cz. 2: *Protokoły księgi brunatnej* (mps), s. 307–323.

BZNO, Rkps 16273/II, Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej miasta Lwowa. Materiały dotyczące akcji nacjonalistów ukraińskich na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1944, cz. 2: *Protokoły księgi zielonej* (mps), s. 190–234.

Друковані джерела

Antypolska akcja nacjonalistów ukraińskich w Małopolsce Wschodniej w świetle dokumentów Rady Głównej Opiekuńczej 1943–1944, oprac. L. Kulińska, A. Roliński, Kraków 2003 („Dokumenty do Dziejów Stosunków Polsko-Ukraińskich 1939–1945”, t. 1).

Antypolska akcja nacjonalistów ukraińskich w Małopolsce Wschodniej w świetle dokumentów Rady Głównej Opiekuńczej 1943–1944, oprac. L. Kulińska, A. Roliński, Kraków 2012 („Dokumenty do Dziejów Stosunków Polsko-Ukraińskich 1939–1945”, t. 3).

Antypolska akcja OUN-UPA 1943–1944. Fakty i interpretacje, red. G. Motyka, D. Libionka, Warszawa 2003.

Błażejowski D., *Byzantine Kyivan Rite Students in Pontifical Colleges, and Seminaries, Universities and Institutes of Central and Western Europe*, Rome 1984.

Błażejowski D., *Ukrainian Catholic Clergy in Diaspora (1751–1988). Annotated List of Priest Who Served outside of Ukraine*, Rome 1988.

Dokumenty zbrodni wołyńskiej, t. 1, oprac. E. Gigilewicz, L. Popek, P. Sokołowski, T. Zych, Warszawa–Lublin–Tarnobrzeg 2023.

¹ Бібліографія охоплює найновіші видання, присвячені волинській трагедії, які було використано в цьому томі *Дokumentів волинського злочину*. Повна бібліографія подана у першому томі видання (с. 273–280).

- Eksterminacja narodu polskiego i Kościoła rzymsko-katolickiego przez ukraińskich nacjonalistów w Małopolsce Wschodniej w latach 1939–1945. Materiały źródłowe*, oprac. J. Wołczański, cz. 1–2, Kraków 2005–2006.
- Elenchus ecclesiarum et cleri saecularis et regularis dioecesis Luceoriensis pro anno Domini 1938*, Luceoriae 1938.
- Kirschner H., *Notatki wołyńskie*, Kraków 2010.
- Kwestia ukraińska i eksterminacja ludności polskiej w Małopolsce Wschodniej w świetle dokumentów Polskiego Państwa Podziemnego 1942–1944*, wstęp i oprac. L. Kulińska, A. Roliński, Kraków 2004 („Dokumenty do Dziejów Stosunków Polsko-Ukraińskich 1939–1945”, t. 2).
- Mały rocznik statystyczny 1939*, Warszawa 1939.
- Schematismus Archidioecesis Leopoliensis Ritus Latini*, Leopoli 1938, 1939.
- Skorowidz miejscowości Rzeczypospolitej Polskiej*, oprac. T. Bystrzycki, Przemyśl–Warszawa 1933.
- Шематизм духовенства Львівської Архієпархії*, Львів 1927, 1938.
- Шематизм всего клира греко-католицької єпархії Станіславівської на рік божий 1938*, Станіславів 1938.
- Шематизм греко-католицького духовенства злучених єпархій перемиської, самбірської і сяниської на рік божий 1938–1939*, Перемишль 1938.

Дослідження

- „Biuletyn IPN” 2023, nr 7–8.
- Burda J., *Wydarzenia w klasztorze dominikanów w Podkamieniu w latach 1943–1944*, oprac. J.A. Spież, „Nasza Przeszłość” 2000, t. 93.
- Dębowska M., *Kościół katolicki na Wołyniu w warunkach okupacji 1939–1945*, Rzeszów 2008.
- Dębowska M., *Materiały do dziejów diecezji łuckiej. Relacje o stanie dekanatów i parafii 1941–1944*, Biały Dunajec–Lublin–Łuck–Ostróg 2005.
- Dębowska M., *Wołyń 1943. Dezorganizacja i zagłada parafii katolickich. W 80. rocznicę męczeństwa Polaków*, Kraków 2023.
- Dębowska M., Popiek L., *Duchowieństwo diecezji łuckiej. Ofiary wojny i represji okupantów 1939–1945*, Lublin 2010.
- Drugi powszechny spis ludności z dn. 9 XII 1931 r. Województwo wołyńskie*, Warszawa 1938.
- Durka J., *Janusz Radziwiłł (1880–1967). Biografia polityczna*, Tarnopol 2023.
- Dziedzic S., *Kresy wciąż bliskie*, Biały Dunajec–Ostróg 2023.
- Gigilewicz E., Popiek L., *Kościóły i kaplice na Wołyniu z obrazami Włodzimierza Sławosza Dębskiego*, Lublin–Warszawa 2023.
- Hryciuk G., *Przemiany narodowościowe i ludnościowe w Galicji Wschodniej i na Wołyniu w latach 1931–1948*, Toruń 2005.
- Kalmucki Korpus Kawalerii. Zbrodnie popełnione na ziemiach polskich w 1944 r. w dokumentach SB*, oprac. R. Sodel, Lublin 2011.
- Keselman S., *Wspomnienia ocalonego. Wołyń 1941–1944*, Warszawa–Wrocław 2022.
- Komański H., Siekierka S., *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na Polakach w województwie tarnopolskim 1939–1946*, Wrocław 2004.
- Komański H., Siekierka S., Różański E., *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na Polakach w województwie stanisławowskim 1939–1946*, Wrocław 2008.
- Komoński E., *W obronie przed Ukraińcami. Działania Polaków na Wołyniu i w Galicji Wschodniej w latach 1943–1944 wobec polityki eksterminacyjnej nacjonalistów ukraińskich*, Toruń 2013.
- Kulińska L., *Dzieje Komitetu Ziemi Wschodnich na tle losów ludności polskich Kresów w latach 1943–1947*, t. 1–2, Kraków 2002–2003.
- Kulińska L., *Wypędzenie Polaków ze wschodnich województw Rzeczypospolitej. Zapomniana i niepotępiona zbrodnia na polskim narodzie dokonana podczas II wojny światowej [w:] Kresy, należna pamięć – nie zemsta. Materiały z konferencji zorganizowanej 8 lipca 2017 roku*, red. K. Bąkała, W. Listowski, T. Skoczek, Warszawa 2017.
- Kulińska L., Partacz Cz., *Zbrodnie nacjonalistów ukraińskich na Polakach w latach 1939–1945. Ludobójstwo niepotępione*, Warszawa 2015.

- Leszczyński M., *Księża diecezjalni ekspatrianci archidiecezji lwowskiej obrządku łacińskiego. Słownik biograficzny*, Warszawa 2020.
- Majewski P., *Posłowie i senatorowie Rzeczypospolitej Polskiej 1919–1939. Słownik biograficzny*, t. 4, red. naukowy G. Mazur, Warszawa 2009.
- Marecki J., *Misterium iniquitatis. Osoby duchowne i zakonne obrządku łacińskiego zamordowane przez ukraińskich nacjonalistów w latach 1939–1945*, Kraków 2020.
- Markowski D.K., *W cieniu Wołynia. „Antypolska akcja” OUN i UPA w Galicji Wschodniej 1943–1945*, Kraków 2023.
- Ocaleni z ludobójstwa. Wspomnienia Polaków z Wołynia*, oprac. J. Karbarz-Wilińska, B. Januszewski, Gdańsk–Warszawa 2023.
- Poppek L., *Świątynie Wołynia*, t. 1, Lublin 1997.
- Razyhrayev O., *Świat za kratami. System penitencjarny na Wołyniu oraz w Galicji w latach 1918–1939. Monografia*, Drohobycz 2023.
- Siekierka S., Komański H., Bulzacki K., *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich w województwie lwowskim 1939–1947*, Wrocław 2006.
- Siemaszko W., Siemaszko E., *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia 1939–1945*, t. 1–2, Warszawa 2000.
- Siemaszko W., Siemaszko E., *Terror ukraiński i zbrodnie przeciwko ludzkości dokonane przez OUN-UPA na ludności polskiej na Wołyniu w latach 1939–1945*, Warszawa 1998.
- Spież J.A., *Wprowadzenie [w:] J. Burda, Wydarzenia w klasztorze dominikanów w Podkamieniu w latach 1943–1944, „Nasza Przyszłość” 2000*, t. 93.
- Turejko T., *Zbrodnia wołyńska w świetle prawa międzynarodowego*, Warszawa 2023.
- Tylus S., *Szeląg Zygmunta [w:] Encyklopedia katolicka*, t. 19, red. E. Gigilewicz, Lublin 2013, kol. 29–30.
- Wółczański J., *Eksterminacja narodu polskiego i Kościoła rzymskokatolickiego przez ukraińskich nacjonalistów w Małopolsce Wschodniej w latach 1939–1945. Materiały źródłowe*, cz. 1–2, Kraków 2005–2006.
- Zajączkowski M., *Ukraińskie podziemie na Lubelszczyźnie w okresie okupacji niemieckiej 1939–1944*, Lublin–Warszawa 2015.
- Zajączkowski M., *Pod znakiem króla Daniela. OUN-B i UPA na Lubelszczyźnie 1944–1950*, Lublin–Warszawa 2016.
- Zdziarski P., *Wołyń bez mitów. Kulisy ukraińskiego ludobójstwa na Polakach*, Warszawa 2023.
- Żuk S.S., *Skrawek piekła na Podolu. Huta Pieniacka – Hucisko Brodzkie. Płonące Podole 1944*, Warszawa 2015.

Нетографія

<https://www.kami.net.pl/kresy/>.

<http://www.kresowemiejscowosci.pl>.

<https://woylnskie.pl>.

<https://zbrodniawolynska.pl/zw1/form/247,Baza-Ofiar-zbrodni-woylnskiej.html>.

Niećko A., *Ksiądz Stanisław Woronowicz – Biografia*, <https://antoni.niecko.com/ksiazd-stanislaw-woronowicz-biografia>.

ПОКАЖЧИК ОСІБ¹

А

Адамович Мар'ян 74, 138
Адамович Юзеф 189
Адамовська Леонтина 48
Адамовська Юзефа 245
Адамовський Мар'ян 245
Адамчук 132
Азаркевич (Де Мореля) Юзеф 183
Айхельбергер Тадеуш 186
Акерман 49
Акерман 49
Альберт А. 59
Альфавицька Анастазія 222
Альфавицька Зофія 233
Альфавицький 222
Альфавицький Вавжинець 222
Альфавицький Міхал 233
Анастасієвський Титус 84
Андрес Ядвіга 118, 170
Андрушевський Ян 190
Андрушкова 129
Антоневич Єжі 159
Антонович Володимир о. 113
Антонів Миколай 208
Антоняк Антоні 250
Антоняк Миколай 250
Антоняківни 250
Антонякова 250
Арсені Антоній 68
Аугел Володимир 52
Аугустин Міхал 62
Аугустиняк Анна 127
Аугустиняк Еудоксія 127
Аугустиняк Людвик 128
Аугустиняк Міхал 127

Б

Бабич Леон 176
Бабич Ян 176
Бабій Антін 125
Бабірецька Анна 189, 206, 216
Бабірецький Владислав 216
Бабірецький Юзефат (Юзеф) 189, 206
Бабуля Антоні 203

Бабяк Гринько 55
Багінська 61
Багінська Анна (Антоніна) 60
Багінська Антоніна 38, 39
Багінська Антоніна 38
Багінська Броніслава 60
Багінська Вероніка 39
Багінська Владислава 149
Багінська Галина 149
Багінська Марцеліна 39
Багінська Розалія 61
Багінська Теофіла 38
Багінська Теофіла 38
Багінська Францишка 38
Багінська Юзефа 39
Багінський Антоні 40
Багінський Богдан 149
Багінський Вацлав 39
Багінський Владислав 38, 149
Багінський Людвик 39
Багінський Міхал 131
Багінський Станіслав 60
Багінський Фердинанд 60
Багінський Францишек 39
Багінський Францишек 39, 60
Багінський Щепан 38
Багінський Ян 38, 39, 149
Багінські 149
Бадовська 122
Бадовська Гелена 122
Бадовський Зигмунд о. 122
Бадовський Францишек 122
Басвич 80
Басвич Броніслав 47, 80
Басвич Пауліна 47, 80
Басвич Станіслав 80
Бай 25
Бай/Бой Станіслав 52
Байор 202
Байор 210
Байор Якуб 202
Бакеновська (Бакіновська) Ельжбета 129
Бакеновський (Бакіновський) Александер 23, 129

¹ Показчик осіб включає прізвища та імена осіб, що з'являються у змістах як *Коричневої книги* і *Зеленої книги*, так і у BOZW. Тому існують відмінності у написанні прізвищ, напр. Балаєвич Анеля (запис із *Коричневої книги*) та Беляєвич Аделя/Белєєвич Анеля (запис із BOZW).

Бакіновська див. Бакеновська Ельжбета
Бакіновський див. Бакеновський
Баласвич Анеля 142, 271
Балай Антін 176
Балант Павел 76
Балдига Домінік о. 107
Банах Миколай 143
Банацькі див. Бернацькі
Банька Станіслав 229
Банькова Ольга 230
Баран 211
Баран Діонісій о. 151
Баран Станіслав 52, 164, 198
Барановський Францишек 243
Бардзік Пйотр 261
Барська Емілія 195
Барський Юзеф 263
Бартлевич Гонората 146
Бартлевич Шимон 146
Бартосевич Мечислав (Міхал) Казимеж о. 143
Бартоховський 159
Басай-Краска Станіслав «Рись» 234
Басара Стефан 261
Баяк Катажина 160
Баяк Людмила 160
Баяк Станіслав 160
Баяк Станіслава 160
Баяк Тереса 160
Баяк Фелікс 160
Баяк Францишек 160
Баян Фелікс 160
Бедка Войцех 200
Беднаж Анна 176
Беднаж Владислав 176
Беднаж Войцех 176
Беднаж Катажина 148
Беднаж Марія 244
Беднаж Міхал 148
Беднаж Пйотр 176
Беднаж Тадеуш 176
Беднаж Текля 231
Беднаж Філомена 264
Беднаж Францишек 176, 231, 238
Беднаж Юзеф 176, 264
Беднарек В. 212
Беднарський Владислав 242
Беднарчик див. Беднарчук
Беднарчик Міхал див. Беднарчук Міхал
Беднарчук Владислав 169
Беднарчук (Беднарчик) Міхал 97
Безюк Кароль 248
Бей Альбін див. Бея/Бей Альбін
Бей Бінко див. Бея [Бей] Бінко
Бей Мар'ян див. Бея/Бей Мар'ян
Бей Чеслав див. Бея [Бей] Чеслав
Белецька Агата 187
Белецька Гелена 187
Белецька Регіна 187
Белецький Войцех 187
Белецький Ян 75
Белецькі 121
Белявська Вікторія 103
Белявська Гелена 83
Белявська Розалія 241
Белявський Станіслав 83
Белявський Юзеф 83
Белявич Аделя/Белесвич Анеля 142, 271
Белянський 103
Белянський Ян 210
Бендер Ян 163
Бендик Антоні 188
Бень Александер Влодзимеж Одорик о. 62,
151
Бера Марія 167
Березевська 58
Березницький Анджей 101
Бережа 23
Берецька 23
Берецька Анна 108
Берецька Броніслава 108
Бернадзький 86
Бернадзький Зенон 69
Бернадзький Кастан 69
Бернацька Леонтина 69
Бернацький 50
Бернацький Владислав 84
Бернацький Кастан 69
Бернацький Казимеж 146
Бернацький Марцелі 69
Бернацький Юзеф 84
Бернацький Міхал 86
Бернацький/Бернадзький 86
Бернацьких 25
Бернацькі 50, 146
Бея/Бей Альбін 78, 113
Бея [Бей] Бінко 76
Бея/Бей Мар'ян 76, 78, 113
Бея [Бей] Чеслав 76, 113
Бжезінська Анна 66
Бжезовський 23, 113
Бжезовський Кароль 78
Бжезовський/Бжезовський Кароль 78, 113
Бжоза Ян 55
Бжозовський див. Бжезовський
Бжозовський Станіслав/Броніслав 50
Бжухач Александра/Анна/Ольга 117

Бжухач Владислава 117
Бжухач Мечислав 117
Бжухач Ольга, дівоче Міхальчук 117
Бжухач Юзеф 117
Бжухач Ядвіга 117
Бжухачі 117
Бидловський Владислав 188
Биліцький Станіслав 242
Биновська Анна 256
Биновський Іван 256
Бира/Бера Марія 167
Бихавська Йоанна 159, 211
Бихавський Ян 159, 211
Биць (син) 123
Биць Павло 123
Бібер Ян 262
Бігас Павел 81
Бігас Стефанія 208
Бігас Юзеф 208
Бідіцький Константи 200
Бідіцькі 200
Бідух Пауліна 243
Білик 55, 115
Біль Іван 72
Біндас Анна 59, 89
Біндас Кароліна 59, 89
Біндас Францишка 59, 89
Бірецька Анна 189
Бірецький Юзеф 81
Благович Антоні 42
Блажесвич Францишек 209
Блажесвич Францишка 209
Блажейович Агнешка 209
Блажейович Францишек 209
Блажейовський Дмитро 31
Блажкув Броніслава див. Блашкув Броніслава
Блажкув Казимеж 90
Блажкув Марцин 90
Блажкув Міхал 90
Блажкув Павел 90
Блажкув Сильвестер 90
Блажкув Юзеф 90
Блажкув/Блашкув Стефан 252
Блашкув (Блажкув) Броніслава 9, 251, 252
Блашкув Стефан див. Блажкув/Блашкув
Стефан
Блацишин Марія 237
Блацишин Міхал 236
Блацишин Ян 237
Блойда 37
Блойда Гелена 37
Блондек Анастасія 159
Блоніш Міхал 109
Бобек Йосиф 123
Бобко Антоні 223
Бобрович 83
Бобрович Ян 83
Богдановичі (сім'я) 129
Богонос Міхал 230
Богонос Розалія 230
Богацька 128
Богданович Броніслава 129
Богущький 129
Богущький Ян 129
Боднар Євген о. 91
Божек Станіслава 260
Божиковський Миколай 97
Бозиковський Миколай 97, 255
Бой див. Бай
Бой Станіслав див. Бай/Бой Станіслав
Бойда Павел 139
Бойда Юзеф 74, 138
Бойко див. Блажкув Юзеф
Бойовський Станіслав 188
Бойчишин Гіларій 114
Боні Міхал 237, 255
Бонк Марія 181
Бонк Михайло 181
Бонк Ян 95
Бонковська Броніслава 125
Бонковська Зофія 217
Бонковський 118
Бонковський Леон 125
Бонковський Юзеф 125
Бонковський Ян 107
Борисович Ян 129
Боркацька 58
Боровець Ян 198
Боровий Францишек 240
Боровська 50
Боровська Чеслава 51
Боровський 50
Боровський Зенон 50
Боровські 128
Бороденько Пйотр 140
Борс 199, 201
Борс 202
Борс 202
Борс Марія 199, 201
Борух Роман 171
Боюш Юзеф 159
Боюш Ян 159
Брадунь Міхал 181
Братковський Ян 95
Братунь Міхал 195, 263
Братунь Францишка 195

Браяк 59
Браяк Владислав 59
Бродзєєвська 150
Бродзєєвська Антоніна 150
Бродзєєвська Генрика 150
Бродзєєвський Міхал 150
Броновицька Анна 87
Броновицька Сабінка (Сабіна) 87
Броновицький Вінценти 87
Броновицький Едвард 87
Брочковська Агнешка 163
Брочковська Магдалена 163
Брочковська Марія 163
Брочковська Стефанія 163
Брочковський Стефан 234
Брочковський Ян 163
Брошаківська Яніна 112
Брошаківський Ян 111, 112
Бруздовська Анна 262
Брухаль Міхал 232
Брухаль Ян 232
Бugno Юлія 214
Будзан Пйотр 229
Будзинська 23, 61
Будзинська Теофілія 61
Будзисевич (дочка) 213
Будзисевич Марія, дівоче Пшибитковська 213
Будзисевич Ян 213
Будзисевич Януш 213
Бужиковський Миколай 255
Бук Ян о. 100
Букартик Марія 161
Букартик Міхал 161
Буковська Антоніна 142
Буковська Міхаліна 142
Буковський Болеслав 168
Буковський Едвард 142
Буковський Ян 142
Букса Гелена 143
Букса Якуб 143
Булавські 129
Булакевичі 52
Булка Анджей (Багрий) 105
Бурак Михайло 208
Бураковський Юліан 96
Бурда Текля 247
Бурда Юзеф (Казимеж) о. 103, 106, 107
Бурдзьонг Станіслав 132
Бурек 45
Бурек 45
Бурек 45
Бурек Анна 45
Бурек Казимир 242
Бурек Марія 45
Бурек Марцин (Мар'ян) 25, 44, 183
Бурек Мар'ян див. Бурек Марцин
Бурек Миколай 45
Бурек Михайло 242
Бурек Міхал 45, 183
Бурек Тадей 208
Бурек Юзеф 26, 44, 183
Буркер Ян 190
Буткевич Антоні 161
Бухан [Будзан] Пйотр 229
Бучковський Антоні 220
Бучковський Владислав 128
Бучма Ігнаці 41, 47, 70
Бучма Ізабелла/Ізабела 41, 47, 70
Бучма Марія/сім'я 70
Бучма Ян 47, 70
Бялков Катерина 169
Бяловонс Стефанія 245
Бяловонс Тадеуш 245
Бяловонсова 240
Бялосор Францишек 114

В

Вавжащак 189
Вавжащак Ігнаці 189
Вавжинович Домінік о. 46
Вагнер 117
Важошак Ігнаці 206
Важошак М. 206
Важошак Марія 206
Важошак Юлія 206
Вакерман Антоні 126
Вакерманова Юзефа 127
Валевендер 205
Вальська 240
Вальтер Ян о. 243
Ванатович Роман о. 123
Ваневич Марія 171
Ваневич Марія, дівоче Маковська 171
Вапінський 190
Варвовчин 23
Варвовчин Йосиф 72
Варвовчин див. Варвовчин
Вархол Казимир 63
Вацлав Ян 71, 174
Вацлав/Вацьлав Ян 71, 174
Вежбицька Агерфіна (Агафія) 187
Вежбицька Анна 186
Вежбицька Горпина 185
Вежбицька Еудокія 150
Вежбицька Францишка 150
Вежбицький 24, 92

Вежбицький 185
 Вежбицький 186
 Вежбицький Богуслав/Болеслав 186
 Вежбицький Болеслав (Богуслав) 186
 Вежбицький Броніслав 114
 Вежбицький Войцех 186
 Вежбицький Пйотр 150, 183
 Вежбицький Тадеуш 200
 Вежбицький Юзеф 92
 Вежбицький Юліан 184, 186, 187
 Вежбицький Ян 187
 Вежбицькі 183
 Вежинська Ніна 68
 Вежинський 68
 Велогурський 51
 Венгжин Агнешка 184
 Венгжин Анджей 184
 Венгжин Бернард 46
 Венгжин Казимеж 44, 183
 Венгжин Кароліна 237
 Венгжин Клара 44, 45, 183, 237
 Венгжин Магдалена 148
 Венгжин Марія 148
 Венгжин Ян 184
 Венгинович Павел 65
 Венецький Янек 198
 Венц Катажина 66
 Венц Марія 56, 66
 Венц Марія/сім'я 66
 Венц Станіслав 66
 Венцлав Ян 75
 Венцковський Альфред 117
 Венцковський о. 117
 Вепшенць Анна 221
 Вепшенць Марія 221
 Вепшенць Миколай 221
 Верашек 136
 Верашко 136
 Верашко Едвард 135
 Верашко Станіслав 135
 Верашко Станіслава 136
 Верашко Юзефа 135
 Веремчук Андрій 120
 Верещинська Гелена 69
 Верещинська Данута 69
 Верещинський 151
 Верещинський Кароль 69
 Верле Станіслав 192
 Верле Юзефа 192
 Верлі 210
 Верлі Станіслав 210
 Верна Броніслав 176
 Верна Катажина 176
 Вернер Анастасія 159
 Вернер Анастасія 159
 Вернер Антоні 52
 Вернер Ян 53
 Вернер Ян 159
 Верон Станіслав 63
 Весоловська 89, 161
 Весоловська Броніслава 89
 Весоловська Францишка 59
 Вжос Роман 61
 Вжощак Марія 216
 Вжощак Юлія 216
 Вижиковська Кристина, дівоче
 Якубовська 129
 Винничук Василь 184
 Вйонцек 165
 Вйонцек Агнешка 201
 Вйонцек Анна 201
 Вйонцек Вінценти 201
 Вйонцек Міхал 198
 Вйонцек/сім'я 201
 Висоцька Регіна 88
 Висоцький Діонісій 88
 Висоцький Миколай (Антоні) о. 104
 Височанський Йосиф 261
 Виспянська Катажина 223
 Виспянська Пелагія 223
 Виспянський Войцех 222
 Виспянський Миколай 223
 Виспянський Міхал 223
 Вишинський Стефан о. 73
 Віліховський Казимеж 91
 Вільк Алойзи 199
 Вільк Владислав 173
 Вільк Едвард 173
 Вільфред Ян 107
 Вільчопольський 129
 Вільчопольський Станіслав 129
 Вільчур Анна 241
 Вільчур Кароль 241
 Вінницька Вікторія 169
 Вінчур Анна 182
 Вінчур Кароль 182
 Вінярський Владислав 114
 Вінярський Міхал 188
 Вінярський Юзеф 82
 Вісневський о. див. Вішньовський Ян о.
 Вісневський Юлек 38
 Вісневський Ян о. див. Вішньовський Ян о.
 Вісньовський Міхал 97
 Вісньовський Юзеф 97
 Вісньовський о. див. Вішньовський Ян о.
 Вітвіцький Болеслав 78

Вітковська Аполонія
Вітковська Гелена 219
Вітковська Данута
Вітковська Марія 219
Вітковська Марія 219
Вітковська Станіслава 88
Вітковська Юзефа 79, 260
Вітковська Яніна 219
Вітковський 188
Вітковський Альбін 93, 99, 100
Вітковський Міхал 188, 220
Вітковський Ян 100, 219
Вітковський Ян 259
Вітковські 259
Вітліцька 90
Вітліцька Марія 90
Вітліцька Розалія 90
Вітліцький Казимеж 90
Вішневський Едвард 53
Вішньовський Ян о. 23, 24, 89, 96, 234
Віятик Міхал 141
Віятик Анна 63
Віятик/Вятик Анна 63
Владика Анеля 235
Владика Анна 235
Владика Стефан 235
Владислав IV 211
Владислава с. 9, 190
Влосовська Теофіла 161
Влосовська Францишка 161
Влосовський Пйотр 161
Влосовський Юзеф 161
Водак/Водек 167
Водек Францишек 167
Воєчко Стефан 113
Вознецький Леон 251
Возни Еміль 77, 187
Возницький Станіслав 69
Вознюк Данило 52
Возняк Юзеф 44
Войнар 160
Войнар Войцех 160
Войнар Катажина 160
Войнар Ян 160
Войтина Владислав 185
Войтина Влодзимеж 187
Войтина Кароліна 185
Войтина Станіслав 184, 187
Войтина Ян 185
Войтович 258
Войцеховська Анастасія 248
Войцеховська Марія 244
Войцеховська Чеслава 244

Войцеховський 96
Войцеховський Віктор 245
Войцеховський Казимеж 108
Войцеховський Марцелі 245
Войцеховський Станіслав 244
Волос С. 70
Волошак Антін о. 109
Волянин 129
Волянин Станіслав о. 123
Вонсаль Вацлав 98
Вонсалья Вацлав 98
Вонсович 207
Вонсович Збігнев 207
Вонсовська Марія 149
Воронович Станіслав о. 51, 52
Врубель 142
Врубель Антоні 142
Врубель Юзеф 142
Врублевська Марія 107
Врублевська Юзефа 52
Врублевський Антоні 107
Врублевський Броніслав 104
Врублевський Збігнев 104
Врублевський Здзислав 223
Врублевський Леон 107
Врублевський Стефан 53
Врублевські 104
Вуйтович Еміль 248
Вуйтович Зофія 244
Вуйтович Леон 73
Вуйтович Миколай 247
Вуйтович Пйотр 247
Вуйтович Ян 258
Вуйтович Стефанія 258
Вуйцик 134
Вуйцик Міхаліна 167
Вуйцицький Францишек о. 75, 81, 82
Вянецький 198
Вятик Анна див. Віятик/Вятик Анна
Вятик Міхал 141

Г

Гаас Кароль 229
Гаас Пйотр 229
Гавришків Владислав 184
Гадінджер [Годінджер] Адам 109
Гадлув Роман 200
Галайкевич Ян 175
Галіцький Тадеуш 226
Гамер Максиміліан 186
Ганас Станіслав 211
Ганішевська Гелена 229
Ганішевська Марія 229

Ганя 39
Гарасевич 60
Гарасевич Збігнев 60
Гарасевич Марія 60
Гарасевич Марія, дівоче Троцька 60
Гарасевич Тереса 60
Гаратон Санько 132
Гаричи 123
Гас Антоні 229
Гегель Фелікс 180
Гейсак Тереса 49
Геленяк Агата 160
Гелма Казимеж 186
Гелма Станіслав 186
Гелма Францишка 186
Гелма Юзеф 186
Гелма Ян 186
Генцинська 53
Генцинський Мар'ян 53
Геречка Федь 212
Герля Яніна 248
Гікман/Гакман Феліціан/Фелек 104
Гілько Яким 136
Гладкий Михайло 220
Гладкий Штифен 220
Гладний див. Кладний
Гнатів Петро 56
Гнатув Ян 133
Гнида Михайло 208
Гнида Петро 208
Годима 113
Годло Роман 200
Голецька Францишка 154
Голецька Юлія 154
Головінський Василь о. 65
Голодняк Віктор 175
Голодняк Францишек 175
Голувко Іван 206
Голь Владислав
Гольз Владислав 128, 129
Гольц 128
Гольц Владислав 24
Гольц Титус 128
Горбаль Іван 225
Горбовий 198
Горницький Іван 235
Городинський Ян 76
Горчинський Томаш 108
Господ Гелена 160
Господ Луція 160
Господ Станіслав 160
Гофман Вільгельм 141
Грабовський Василь 87

Гринус Магдалена 221
Гринюк 52
Грих 23
Грих Василь 90
Грицай 247
Грицько див. Грих
Гудима Марія 52
Гудима Петро 52
Гудима Петро 52
Гуменяк Станіслав 186
Гухро Генрик Болеслав о. 90

Г

Габрись 130
Гавел Мацей 79
Гавел Станіслав 240
Гавлик 168
Гавлик Анна 168
Гавронська Стефанія 208
Гавронський Збігнев 208
Газдзелевичова Ванда 127
Гандурська Зофія 113
Гандурський 76, 113
Гандурський 76, 113
Гандурський Мар'ян 76, 78, 113
Гандурський 78, 113
Гаргала Францишек 250
Гарцаш Юзьва бр. 106
Гацек Целестин Тадеуш о. 46
Гвоздзінська Міхаліна 66
Гвоздзінський Юзеф 66
Гворек Віктор 112
Гворек Гелена, дівоче Бебак 112
Гворек Мечислав 112
Гворек Францишек 112
Гдакович 157
Гдакович Пйотр 157, 158
Гдакович Себастьян 158
Гдакович Юзеф 158
Гембусь Юзеф 151
Генсьоровський Болеслав 59
Гергель Вацлав 110
Гергель Ян 110
Герешовський Гжегож 223
Герич Йосиф 261
Гернат Луція 152
Гернат Францишек 152
Гернат Ян 152
Герошинська Анна 151
Герошинська Броніслава 151
Герошинська Францишка 151
Герошинський Віктор 152
Герошинські 151

Гетінгер Францишек 107
Гжешук див. Грешук
Гжешук Владислав 91
Гігілевич Едвард 7, 31
Гілевич Марія 62
Гладковська (Глаткоська) Стефанія 260
Гладковський Юзеф 257, 260
Глаткоська Стефанія див. Гладковська
Стефанія
Глівак Віктор 204
Глівак Міхаліна 204
Глівак/сім'я 204
Глів'як 204
Глінковський Міхал 95
Глінський Мар'ян 140
Глінський Міхал 140
Гловацькі 51
Гловач Валеріан о. 213
Гмітецький Міхал 67
Гнедик 246
Гніда 242
Гнітецький Міхал 67
Гогут Антоні 24, 123, 130
Голачинський Томаш 244
Голембйовська 104
Голембйовська Францишка 67
Голембйовський Владислав 79
Голембйовський Тадеуш 130
Голембйовський Фелікс 66
Голецька Францишка 154
Голецька Юлія 154
Горгонь Кароль 264
Гортих Антоні 189
Гортих Войцех 206
Гортих Павел 189, 206
Горчиця Катажина 235
Горчиця Юзефа 235
Грабовська Євгенія 46
Грабовська Марія 46
Грабовська Кристина 46
Грабовський Василь 87
Грабовський Владислав 159
Грабовський Мечислав 46
Грабовський Францишек 43
Грабовський Ян 43, 46
Грабчинський Броніслава
Граза Міхал 59
Грегорчик Анна 159
Грегорчик Гелена 210
Грегорчик Едмунд 210
Грегорчик Єжі 159, 210
Грех Пйотр 251
Гриборчикова 133

Григлевич Антоні 173
Григлевич Валенти 231
Григлевич Зофія 231, 233
Григлевич Міхаліна 231
Григлевич Пйотр 246
Григлевич Розалія 231, 233
Григлевич Станіслав 233
Гризяк Антоні о. 23, 127
Гриляк Антоні див. Гризяк Антоні о.
Гробліцька Марія 67
Гродзький Збігнев 77, 187
Гроцький Збігнев 77
Гронковський 23
Гронковський Ян 119
Гронковські 84
Гросіцький 130
Грохмалюк Іван 112
Грьосс Адам 189
Грьосс Зофія 189
Гугала Броніслав 260
Гугала Казимира 260
Гузик Болеслав 90
Гузик Данута 90
Гураль Єжі 114
Гургула Володимир о. 205
Гурда Марія 200
Гурда Юзеф 200
Гурдак Марія 200
Гурдак Юзеф 200
Гурдак Ян 200
Гурдек Ян 200
Гурняк Казимира 169
Гурняк Катажина 169
Гурняк Марія 169, 257
Гурська Вікторія 169
Гурська Марія 169, 257
Гурська Марія 169
Гурська Марія 169
Гурська Марія 169, 257
Гурська Розалія 169, 257
Гурський Анджей 78, 169
Гурський Антоні 78, 169
Гурський Владислав 169
Гурський Войцех 169, 257
Гурський Марцин 169
Гурський Пйотр 78, 169
Гурський Ян 230
Гути 54

Д
Давідек Станіслав 117
Давидович Василь о. 178
Давидович Володимир о. 109

Дайчак Станіслав див. Дайчак Станіслав
Дайчак Станіслав 108
Дальневич/Данелевич Тадеуш 74, 138
Данелевич Тадеуш 74
Данилюк Василь 40
Данилюк Григорій 150
Данік 159
Данік 159
Данік Францишек 159, 210
Данільчук Миколай 93
Данільчук Стефанія 100
Даніш Марія 87
Дебера Броніслав 85
Декалюк 75
Дембінський Антоні 216
Дембова Марія 208
Дембова Стефанія 209
Дембовий Мечислав 209
Дембовий Юзеф 209
Дембовий Ян 208
Дембовський Нікодем 135
Демеда 181
Демеда Аугустин 181
Демеда Євгенія 181
Демкович Казимеж 122
Демчишин Стефан 94
Денес Зенон 189
Денес Микетин 189
Денис Зенон 189
Деркач Владислав 142
Дец Ян 206
Джога Розалія 45
Джугай Марія 249
Джугай Каштелян Марія 249
Джугай Шевчиха Марія 249
Джугала Адам 140
Джугала Анна 140
Джурило Болеслав 55
Джурило 23
Джурило Юзеф 55
Дзадош 159
Дзарська Ева 204
Дзарський Ян 204
Дзевалтовський Гівонт 108
Дзедзеляк/Дзендзеляк Кароль 126
Дзендицький Кароль 236
Дзежковський Юзеф 190
Дзенгайло Михайло 186
Дзенковський Владислав 236
Дзенковський Тадеуш 236
Дзьобак Катажина 229
Дзьобак Ян 228
Дзіганський Флоріан 131
Дзиконський 134
Дзубанська Катажина 237
Дзурило див. Джурило
Дзюбек Зофія 39
Дзюбек Нестер 39
Дзюрбанський Анджей 97
Дзюрбанський Юзеф 97
Диль Ян 256
Дильська Стефанія 207
Дильський Мар'ян 207
Димітровський Якуб 179
Димовський Модест 85
Диновська Кароліна 77
Динька Міхал 262
Динька Юзеф 262
Дметорко Ева 221
Дметорко Регіна 221
Дметорко Ян 221
Добжанська Стефанія 102
Добжанський Станіслав о. 166, 167
Добровольський 151
Довгий Василь 72
Дойчман Едвард 83
Долбецька Антоніна 223
Долган Павел 246
Долінський Тадеуш 96
Домарадзький Валенти 253
Домарадзький Станіслав 253
Домарадзький Ян 253
Домбек 83
Домбек Владислав 77
Домбек Павел 83
Домбек Юлія 83
Домбровська Гелена 38
Домбровська Казимира 46
Домбровська Марія 46, 176
Домбровський 129
Домбровський Казимеж 46
Домбровський Нікодем
Домбровський Юзеф 38
Домбровські 188
Дорожинський Вільгельм Леонард о. 76, 113
Дорожинський Францишек о. 78
Дорош 83
Дорош Ян 83
Дроздовська Анна 262
Дроздовська Анна 262
Дроздовська Ванда 176
Дроздовська Гелена 176
Дроздовський Владислав 176
Дроздовський Казимеж 262
Дубасевич 89
Дудзинська див. Будзинська

Дудик 100
Дудін 52
Дудкевич Станіслав 171
Дулька 97, 237
Дулька Міхал 237, 256
Дулька Роман 97
Дулька Роман 237, 255
Дулька Стефан 98
Дума Василь 72
Дунас Михайло 245
Дунецький Тадеуш 220
Дуніч Адам 108
Дуніч/Дуріч Адам 108
Дурбак Орест о. 66, 121
Дуркач Владислав 142
Дутка Марія 162
Дуткевич Міхал о. 79
Дуфрат Вінценти 198
Дучемінський Францишек 157
Дучимінський Роман 158
Душенько Броніслава 110
Душенько *vel* Душенко Міхал о. 110
Душицький 211

Е

Ейсмонд Юзеф 150
Ейсмонт 150
Екерт Леон 198

Є

Євгенія 176
Єзерська Анна 246
Єзерська Текля 247
Єзерський Міхал 247
Єзерський Міхал 247
Єзерський Стефан 246
Єзерський Стефан 246
Єзерський Францишек 247
Єляк Анна 71
Єнджеєвські 23, 128
Єнджейовські див. Єнджеєвські
Єнець Антоні 199
Єнц Ян 132
Єнц/Єнца Ян 132
Єсіновський 255
Єсіновські 255

Ж

Жаба Дмитро 72
Жаба Марцелі 188
Жаба Іван 72
Жак 86
Жаки 165, 204

Жак Марія 209
Жак Міхал 165, 204
Жак Юзефа 165, 204
Жепецька Юлія 57
Жехачек Тадеуш 157
Жехачек Юзеф 157
Жешутко Марія 132
Жигадло 23
Жигадло Александер 38
Жигадло Александер 38
Жигадло Едвард 115
Жигадло Фелікс 115
Жигадло Фелікс 115
Жмієвська Антоніна 166
Жмінковський Філіп 253
Жонса Міхал 90
Жонса Пйотр 90
Жук Розалія 249
Жуковська Броніслава 39
Жуковська Вероніка 39
Жуковська Геневефа 39
Жуковська Марія 39
Жуковська Стефанія 39
Жуковська Флорентина 39
Жуковська Францишка, дівоче Коляс 38
Жуковська Ядвіга 39
Жуковський Александер 38
Жуковський Александер 38
Жуковський Вацлав 39
Жуковський Дердинанд див. Жуковський Фердинанд
Жуковський Казимеж 38
Жуковський Мар'ян 39
Жуковський Тадеуш 39
Жуковський Фердинанд 23, 39
Жуковський Флоріан 39
Жуковський Францишек 39
Жуковський Ян 39
Жулкевич 196
Жулкевич Міхал 196
Журавська Катажина 240
Журавський Казимеж 123
Журек Чеслава 59
Журило Марія 260
Журківна Ядвіга 89

З

Забава Миколай 224
Забава Ян 24, 94, 156, 224
Забавка Мар'ян 40
Заблоцька Альдона 147
Заблоцький Роман 147
Завадська Антоніна 158, 240

Завадська Розалія 158, 240
Завадська Яніна 158, 240
Завадський 240
Завадський Анджей 158
Завадський Пйотр 159
Завадський Юзеф 158, 240
Завадський Ян 48
Заводовський Іван 72
Загарко Віктор 53
Загарко Євгенія 53
Загарко Людвик 53
Загарко/Захарко Людвик 53
Загарко Люся 53
Загарко/Захарко Люся 53
Загородна 152
Загородна Емілія 152
Загородна Кароліна 152
Загородний Мечислав 152
Загурський Якуб 120
Загурські 129
Задвурна Катажина 191
Задвурна Юзефа 191
Задорожа 183
Задорожна 183
Зажицький Войцех 171
Зажицький Юзеф 171
Зажицький Ян 171
Зажицький Ян 171
Зайонц 251
Зайонц Філіп о. 42, 63, 116
Зайончковська Ванда 91
Зайончковський Ян 95
Зайц Войцех 171
Закшевська Зофія 171
Закшевський Ришард 171
Залевська Амелія/Анеля 219
Залевська Владислава 219
Залевська Кароліна 219
Залевська Ядвіга 219
Залевський Мар'ян 220
Залевський Ян 93
Залеський 219
Залевський 219
Залевський/Залеський Ян 93
Залеська [Залевська] Анеля (Амелія)
Залеська [Залевська] Владислава 219
Залончковський Ян 63
Залучковський Ян 63
Замойська Агафія 63
Замойська Агафія/Агата 63
Замойська Катажина 63
Замойська Міхаліна 63
Замойський Антоні 63
Замойський Ігнаці 63
Замойський Ілля 63
Замойський Мар'ян 63
Замойський Миколай 63
Замойський Станіслав 63, 64
Замойський Ян 63
Заремба Міхал 251
Заремба Пйотр 250, 251
Засадинська Юзефа 88
Засадинська Юзефа, дівоче Тишкевич 88
Засадинський Едвард 88
Засадинський Зигмунд 88
Засадинський Францишек 88
Засадинський Ян 88
Засадинські 88
Зах Владислав 234
Захарек Антоні 108
Захарек Юзеф 108
Захарків/Захарко/Загарко Геневефа/
Євгенія 53
Зварич Михайло 214
Зварич Міхал 176
Звольська Анна 87
Звольська Броніслава 87
Звольська Гелена 87
Звольська Марія 87
Звольський Антоні 87
Звольський Адольф 87
Звольський Калікст 87
Звольський Юзеф 87
Зданевич Анджей 161
Здунек Марія 128
Зева Адольф 164
Зева Ігнаці 164
Зежицький Францишек 157
Зейнік Міхал 92
Зейнік/Зінік Міхал 92
Зелинська Марія 144
Зелинська Юзефа 248
Зелинський Владислав 56, 248
Зелинський Міхал 56
Зелинський Міхал/сім'я 56
Зелинський Юзеф 144
Зелинський Юзеф 209
Земба Бальбіна 264
Земба Щепан 264
Земадзика 130
Зигадло див. Жигадло
Зигмунд Томаш 186
Зис Владислав 80
Зих Тадеуш 7, 31
Зіммер Зофія 233
Зіммер Кароль 210

Зіммер Станіслава 233
Зіммер Юзефа 233
Зіммери 222
Зінік Міхал 99
Зінік Станіслав 99, 100
Зінік Юзеф 99
Зіомбра див. Зіомбра
Зіомбра Владислав 80
Зіомбра Казимеж 107
Зіомбра Меланія 47, 80
Зіомбра Міхал 47, 80
Зіомбра/Зьомбра Владислав 80
Зіомбра/Зьомбра Меланія 47, 80
Зіомбра/Зьомбра Міхал 47, 80
Зобачевський 103
Зобачевські 103
Золецький/Лотецький Чеслав 85
Зомерфельд див. Зоммерфельд Леон
Зоммер Кароль 159
Зоммерфельд Леон 66, 67
Зубенко 52
Зьоберко Анастасія 207
Зьоберко Ян 207
Зьоло 130
Зьралко Катажина 240
Зюлко Катажина 158

I

Іваницький Василь 142
Іваницький Василь/сім'я 142
Івановський Іван 261
Іваночко Станіслав 169
Іваскув Ігнаці 78, 169
Іваскув Миколай 78, 169
Івашук Павло 242
Ігнацик Владислав 47, 80
Іздебський Б. 59
Ількув Зофія 248
Ількув Марія 232, 241
Ількув Розалія 232, 241
Ількув Станіслав 248
Ількув Юзеф 248
Ільницький Броніслав 254
Ільов Болеслав 253
Ільов Миколай 253
Інґльот Станіслав 80
Іссель Гелена 253
Іссель Констанція 253
Іссель Станіслав 253
Іссель Юзеф 253
Іссель Юзеф 253, 261
Іссель Ядвіґа 253

K

Каблак о. 54
Кавалкова Марія 209
Каганяк Михайло 258
Казановський Гаврил 144
Казван Павло 171
Казимерський 87
Казимерчак Францишек 81
Казимерчак/Казимерчук Францишек 81
Казновський Францишек 239
Казновський Юзеф 239
Кала Францишек 203
Каленюк Омелян о. 53
Калинич Григорій о. 101
Калінік Станіслав 99
Калінік Юзеф 100
Каліняк Станіслав 93, 99
Каліняк/Каленік Станіслав 93
Калиновський Іван 182
Калінський Станіслав 168
Каліцинський Вавжинець 196
Каліцинський Марцин 196
Каліцинський Тадеуш 196
Каліщак Владислав 74
Каломон Пйотр 98
Калуцький Антоні 135
Калуцький Станіслав 135
Каменський Войцех 242
Каменський Казимеж 241
Каменські 88
Камінська Антоніна 88
Камінська Яніна 88
Камінський 116
Камінський Владислав 88
Камінський Антоні 149
Камінський Зигмунд 115
Камінський Євсевій 71, 174
Камінський Казимеж 116
Камінський/Ковальський Євсевій 174
Камінські 88
Канас Катажина 195
Канас Марцин 195
Канас Юзеф 195
Канас Ян 195
Канська Людвика 154
Каня Антоні о. 100
Капарнік 190
Капець Казимира 202
Капець Марія 202
Капець Міхаліна 202
Капець Ян 202
Капець Ян 202
Капровський Казимеж 159

Капровський/Копровський Казимеж 139
Карасінський Болеслав 159
Карасінський Казимеж 211
Карасінський П. 171
Карголь див. Корголь
Кароль Стефан 193
Карпінський Альбін 93, 100
Карпович 125
Карпович Гелена 125
Карпович Кароліна 125
Карпович Мар'ян 125
Карпович Ян 125
Карпович Яніна 125
Карст 117
Карст Ванда 117
Карст Владислав 117
Касик Володимир 213
Каспишак Антоні 249
Каспишак Зофія 249
Каспишак Кароль 249
Каспишак Катажина 249
Каспишак Міхал 249
Катлік Льодя 204
Катлік Марцин 204
Катлік Стефанія 204
Кацперська Люся 153
Кацперський 153
Качмажик Станіслав 119
Качмажик Юзеф 119
Качмарський Ян 168
Качмарські 168
Качоровська 55
Качоровський Юзеф о. 55, 64, 115
Квасниця Анеля 236
Квасниця Костантій 236
Кваснік Ян 198
Квасньовський Ян 148
Квещень 110
Квятковська Броніслава 24, 56, 73
Квятковська Юзефа 56
Квятковський Міхал 49
Квятковський Станіслав о. 64
Квятковський Стефан 190
Квятковський Юліан 92
Кейка Вацлав 243
Келбович Анджей 108
Келбович Чеслав 108
Келяр Ян о. 91
Кемпа 215
Кетингер 104
Кефор Іван 100
Ківак 198
Ківак Анна 198
Ківак Павел 198
Ківаки 199
Кіляр Адольф 203
Кіляр Владислав 203
Кіляр Марія 202
Кіляр Міхаліна 203
Кіляр Роман 203
Кіляр Тадеуш 203
Кіляр Марія/сім'я 202, 203
Кірш Зофія 241
Кіселевич Гелена 265
Кіселевич Марцин 265
Кіселевич Юзеф 265
Кіселевський Стефан 129
Кісель Станіслав 242
Кісінський Ян 240
Кладний 23
Кладний Юзеф 90
Кладний Ян 90
Клеє Шарлота [Шарлотта] 192
Клементовський Генрик 255
Клементовський Кароль 219
Клімунтовська Кароліна 255
Клінгер Францишек о. 77
Клос Василь о. 91
Клос Міхал 108
Клусек Ванда 164
Клусек Францишек 164
Клусек Юзеф 164
Клюс 49
Клюс Анджей/Єнджей 49
Клюс Казимеж 184, 222
Кмецик Станіслав 83
Кобилінський Євген о. 161
Кобилянська 51
Кобилянський Ігнаці 112
Кобиньова 130
Кобялка Міхал 209
Ковалевич Міхал 157
Ковалевські 130
Коваль Федь 234
Ковальович Анджей 157
Ковальович Вавжинець 157
Ковальович Міхал 157
Ковальович Міхал 157
Ковальович Міхал 157
Ковальович Ян 157
Ковальська Богуміла 180
Ковальська Зофія 126
Ковальська Кароліна 132
Ковальський 41
Ковальський Куба 99
Ковальський Станіслав 132

Ковальський Якуб 93
 Ковальський Ян 93, 99
 Ковальчик Антоні о. 243
 Ковальчук 170
 Ковальчук Теодор 171
 Ковальчукова 170
 Ковалюк Михайло 245
 Ковтун Костянтин 208
 Ковтун Миколай 208
 Ковтун Михайло 208, 242
 Когут 181
 Коженювський 130
 Козак Михайло 98
 Козакевич Зигмунд 208
 Козакевич Казимеж 208
 Козакевич Марія 208
 Козакевич Францишек 208
 Козаковська Марія 262
 Козаковський Станіслав 262
 Козаковський Ян 262
 Козановська 83
 Козановський 83
 Козел Александер о. 91
 Козерський Казимеж 146
 Козира Міхал 101
 Козік Емілія 257
 Козік Міхал 257
 Козікова Марія 257
 Козлік 23
 Козлік Катажина 200
 Козлік Юзеф 59
 Козловська Ірена 129
 Козловський Кароль 225
 Козловський Мирон 234
 Козловський Михайло 234
 Козловський Францишек 159
 Козьол 200
 Козьол 200
 Козьол 200
 Козьол Владислава 173
 Козьол Владислава Геновефа 173
 Козьол Едвард 200
 Козьол Здзислав 200
 Козьол Казимеж 173
 Козьол Розалія 200
 Козьол Францишек 173
 Козьол Ян 200
 Коколович Ева 263
 Колодзей Вацлав 157
 Колодзей Войцех 157, 185
 Колодзей Ігнаци 228
 Колодко 74
 Колодко Марія 74
 Колонко Стефан 174
 Колошко 52
 Колянко Стефан 72
 Комонович 158
 Комонович 158
 Комонович 158
 Конарек Ян 212
 Конарська 51
 Кондзьолка Анджей 255
 Кондзьолко Анджей 97
 Конопка див. Конопко
 Конопко 23
 Конопко Генрик 61
 Конопко Леонтинна 61
 Конопко Пйотр 61
 Конопко Цецилія 61
 Концевич 135
 Копач 210
 Копер 70
 Копець Зофія 202
 Копець Леокадія 202
 Копець Ян 202
 Копець/сім'я 202
 Копитко Гелена, дівоче Дулька 256
 Копитко Міхал 97, 237, 255
 Копитко Юзеф 97, 237, 255
 Копровський Габріель 179
 Копровський Казимеж 139
 Копровський Міхал 178
 Копровський Ян 158
 Корголь 23, 24, 96
 Корголь Ксавера 89
 Корголь Ян 89
 Кордешин [Кордейшин] Владислав 249
 Кордейшин Катажина, дівоче Павловська 249
 Кордидюк Василь 75
 Коречук Катажина 108
 Коркош Казимеж 179
 Коркош Станіслав 158, 178
 Коркош Юзеф 158, 178
 Корлік див. Козлік
 Короба 186
 Коропотницька Зофія 148
 Корсан Альбін 100
 Корсан Станіслав 92, 99
 Корсан Шимон 93, 99
 Корсан Юзеф 93, 99
 Корсан Ян 93, 99
 Корсонь Станіслав 99
 Корсонь Альбін 99
 Корсонь Міхаліна 99
 Корсонь Ян 99
 Корсонь Ян 99

Корсонь Шимон 99
Корсонь Юзеф 99
Корчинський 66
Корчинський Юзеф 66
Корчинський Якуб 191
Корчинський/Курчинський Пйотр 66
Корчинські 66
Косаковська Францишка 241
Косаковський Станіслав 66
Косаковський Францишек 53
Косаковський Францишек 66
Космаля 168
Космаля Казимира 168
Космаля Францишка 168
Косовська 103
Кос[с]аковський Владислав 241
Коссовський Ян 53
Костек Іван 75
Костельний Іван (Володимир) о. 91
Костецькі 50
Костицький/сім'я 50
Костишин Казимеж 209
Костишин Катажина 209
Костишин Марія Катажина 209
Костишин Пйотр 209
Косткевич Пауліна 219
Косткевич Юзеф 219
Косцюв 23
Косцюв Александер 239
Косцюв Гелена 239
Косцюв Едвард 239
Косцюв Миколай 63
Косцюв Міхал 239, 258
Косцюв Стефанія 239
Косцюв/Косця Миколай 63
Косцюк Андрій 55, 115
Косцюк Володимир 220
Косцюк Штифен 220
Косцюшко Анеля 224
Косця див. Косцюв
Косцякевич Гелена 231
Косцякевич Захарій 230
Косьол Антоні 105
Косюба о. 143
Косюба Денис (Коцюбинський
Діонісій) о. 143
Кот Анна 132
Кот Генрик 131
Кот Юзеф 131
Кот Юзефа 131
Кот Ядвіга 131
Кот Ян 131
Кот Ян 131
Котарська Міхаліна 176
Котарський Ян 176
Котлік Марцин 204
Котлік Стефанія 204
Котовська 115
Кохман Марія 188
Кохман Мар'ян 188
Кохманський Пйотр 52
Коцинська Марія 233
Коцот Богуслав 164
Коцупер Юзеф 94, 156, 224
Кошала Анджей 49
Кошала Юзеф 49
Кошали 49
Кравчинські 130
Кравчук Владислав 208
Кравчук Володимир 242
Кравчук Ілько 242
Кравчук Миколай 208, 242
Кравчук Михайло 242
Кравчук Петронела 242
Кравчук Петро 208
Кравчук Стефан 208, 242
Кравчук Йосиф 242
Крас Марек (Міхал) о. 104, 107
Красічинський Казимеж 141
Краска Міхал 139, 211
Красота Стефан 245
Красуцька 199
Красуцька Розалія 199
Красуцький Антоні 199
Красуцький Еміль 199
Красуцький Кароль 199
Красуцький Полько 199
Красуцький Францишек 199
Красуцький Ян 199
Краська Міхал 139, 211
Краус Станіслава 46
Крарковський Казимеж 82
Кредицька Ірена с. 190
Крет Ян 221
Крецький Богдан 220
Кривий Олександр 211
Кривін Пауліна 66
Кристал Миколай 208
Крук Іван 80
Крупа Юзеф 58
Крупа Ян 53
Крусницький Казимеж 41
Крусницький Кароль 41
Крутак Ян 200
Крутек Ян 200
Крушельницька Елеонора 41, 48, 70

Крушельницький Казимеж 41, 48, 70
Крушельницький Кароль (Лолек) 41, 48, 70
Крушина Антоніна, дівоче Войцеховська 161
Крушина Францишка 161
Кубік Антоні 108
Кубік Вероніка 108
Кубік Владислав 208
Кубік Зофія 108
Кубік Марія 108
Кубік Станіслав 108
Кубік Станіслав 108
Кубік Юзеф 107, 108
Кубік Юзеф 108
Кублінський Пйотр 63
Кузик Владислав 234
Кузик Владислав 234
Кузняр Станіслав 56
Кузов Міхал 63
Кузов Станіслав 63
Кузьминський Михайло 213
Кулаковський Юзеф 85
Кулачковський 53
Кулачковські/сім'я 53
Кулінська Люцина 27, 127
Куліпіда Яніна 160
Куліш Павло 123
Кульмани 121
Кульчицька Марія 177
Кульчицький Юзеф 49, 95
Кумах Ізидор 159
Кумах Тадеуш 159
Кумах Ян 159
Кунах Едвард 210
Кунах Ізидор 210
Кунах Францишек 139
Кунах Ян 139, 210
Кунефа Марія 132
Кунефа Чеслав 132
Куницький Станіслав 264
Куніш Станіслав 158
Куніцький Міхал 250
Купецькі 130
Купінецький Ян 157
Купровський Пйотр о. 159
Купровський Міхал 158
Купчак Кароль 200
Купчинська Броніслава 229
Купчинський Павел 228
Купчинський Сташек 228
Курек Антоні 176
Куржинський Богдан 220
Курніцький Корнель 85
Курчинський 66
Кус Марія 247
Куснеж 101
Куснеж Анна 200
Куснеж Владислав 84
Куснеж Кристина 200
Кутасевич 24
Кутила Броніслав 202
Кутила Леон 202
Кутила Магдалена 202
Кутила Станіслав 202
Кутила Тадеуш 202
Кутила Юзеф 202
Кутила Яніна 202
Кутила/сім'я 202
Кутна Анна 247
Кутний Міхал 247
Кутний Ян 247
Куфлінський Пйотр 63
Кухарська Катажина 191
Кухарський Казимеж 191
Кухарський Юзеф 191
Кухта Антоні о. 74
Куцелі 74
Куцель 74
Куцель Леонарда 74
Куцель Мечислав 74
Куций Базилі 63
Куцинська Марія 233
Куцюбінський 76
Кучинський Д. 67
Кучинський Генрик 76, 81, 82
Кучинський Іван 75
Кучинський М. 182
Кучинський Тадеуш 131
Кучинський Ф. 213
Кучинський Філіп 24, 130, 131
Кучинський Іван 75
Кучма Володимир 92
Кушинський Пйотр 157, 158
Кушинський Ян 178, 179
Кушинський Ян 159
Кушинський Ян о. 94, 156, 159, 224
Кушлинський [Кушлинський] Юзеф 220
Кушлік Ян 198
Кшановська 83
Кшивіцький Юзеф 97
Кшижак Гелена 60
Кшижак Марія 60
Кшижак Тадеуш 60
Кшижак Юзеф 60
Кшижак Юзефа 60
Кшижановська Чеслава 118
Кшижановський Пйотр 118

Л

- Лабани 172
Лабашук Анна 163
Ладим Кароліна 120
Лазінський Ян 126
Лазновський Ян 168
Лазовська Катажина 223
Лайт [Лайхт] Кароліна 222
Лайхт Агата 233
Лайхт Кароліна 222
Лайхт Юзеф 233
Лайхт Юзефа 233
Ламаш Казимеж 26, 46
Ламаш Казимира 46
Ламаш Кароліна 45
Лацинник 247
Лашевська Антоніна 59
Лашевський Юзеф 120
Лебйода Станіслав 203
Лебйода Станіслав/сім'я 203
Левандовська Анна 68
Левандовська Вероніка 68
Левандовська Яніна 214
Левандовський 68
Левандовський Антоні 68
Левандовський Григорій 68
Левандовський Збігнев 214, 215
Левандовський Мечислав 215
Левицький Гжегож 180
Левчук 68
Левчук Ніканор 24, 68
Леяцей Славко 198
Ленарт 168
Ленарт 168
Ленарт Войцех 228
Ленарт Розалія 168
Ленартова 89
Ленговий Миколай 223, 248
Ленчина Еміль 263
Ленчина Ян 263
Леняр 25
Леняр Антоні 140
Леняр Марцин 26, 140
Ленярт Войцех 228
Лесевич 181
Лесевич Параскева 181
Лесько Михайло 242
Лесько Стефан 242
Леткий Міхал 235
Липницька Зофія 44, 256
Липницька Катажина 44, 256
Липницька Марія 44, 256
Липницька Юзефа 44, 256
Ліпницький Казимеж 256
Липницький Миколай 44, 256
Липницький Ян 44
Липська Анеля 212
Липський 59
Липський Ян 212, 236
Литвинчук Борис 40
Литвинчук Коля 40
Лінард Болеслав 159
Лінартчук Юзеф 159
Лінарчук Юзеф 210
Лінковський Миколай 95
Ліпішин/Піліпшин Юзеф 59
Ліс Марцин 191
Ліс Миколай 208
Ліс Розалія 217
Ліс Тадеуш 137
Ліс Ян 137
Лісак Антоні о. 141
Лісевич 189
Лісевич 189
Ліско/Лиско Марцеля 48
Лісовська Люцина 254
Лісовська Марія 241
Лісовський Марцин 254
Лісовський Юзеф 182, 240
Лісовський Юліан 254
Лісок 48
Лішка Мечислав 201
Лобани 23
Лобани Ян 124
Лобачи див. Лобани
Лобуз див. Лобур
Лобур 23
Лобур Василь 90
Лобур Петро 90
Ловейко Пйотр о. 68
Лозинський Василь 257
Лозинський Іван 257
Лозна Зузанна 104
Лопатинська Гелена 66
Лостер Антоніна 203
Лотецька Марія 187
Лотецький Чеслав 85
Лотецький Юзеф 187
Лотоцький 41
Лукасевич Зофія 37
Лукасік 87
Лукашевська Анна 238
Лукашевська Ганна 238
Лукашевська Стефанія 238
Лукашевський Владислав 238
Лукашевський Францишек 238

Лукашевський Юзеф 238
Лукашикевич Міхал 213
Лукашикевич Ян 213
Луковський Ян 181, 195
Луцек Петер 247
Льсель Констанція 253
Льсель Юзеф 253
Льсель Ядвіга 253
Льсель Ян 253
Любенецький 190
Любецький Станіслав 211
Любовецький 131
Любовецький Геронім 131
Любовецький Павел 131
Людкевич Марія 154
Лютий Стефан 261
Ляхович Гаврил о. 79
Ляховичова 62
Ляшек 157
Ляшек Альбін 224
Ляшек Едвард 224
Ляшек Емілія 224
Ляшек Ян 94
Ляшки 157
Ляшкевич Антоні 245
Ляшкевич Фелікс 245
Ляшковська Францишка 172
Ляшковська Юзефа 172

М

Магерецька Анна 203
Магерецький Болеслав 203
Магерська/Магерецька Анна
Магерський/Магерецький Болеслав 203
Магулішин Міхаліна 247
Магулішин Яніна 247
Масвський Адам 74
Масвський Зигмунд 38
Масцький Міхал 188
Мазур 126, 138
Мазур Анна 162
Мазур Броніслава 162
Мазур Владислав 57
Мазур Євгенія 162
Мазур Павел 75, 162
Мазур Пйотр 48, 49
Мазур Станіслава 162
Мазур Юзеф 47
Мазурек Марія 63
Мазури 107
Мазурова Юзефа 75
Мазуркевич Францишек 159, 178
Майка Броніслав о. 96

Майхер 139, 236
Майхер Кшиштоф 210
Майхер Марія 256
Майхер Пауліна 236
Майхер Стефанія 236
Майхер Юзеф 256
Майхшак Тереса 58
Макаревич Броніслав 140
Макаревич М. 106
Макарув Ірена 247
Макарув Станіслав 246
Маковська Зофія 171
Маковський 158
Маковський Адам 65
Маковський З. 171
Маковський Казимеж 65
Маковський Міхал 170, 171
Макух Михайло 26, 49
Малевичі 129
Малек Францишек 199
Малець Зофія 178
Малецька Ольга 240
Малецький Антоні 240
Малецький Юзеф 240
Малецький Я. 218
Малика 199
Малік Броніслава 9, 14, 15, 225
Маліновська Емілія 61
Маліновська Пауліна 88, 160
Маліновська Станіслава 88
Маліновська Ядвіга 61
Маліновський Владислав 215, 216
Маліновський Р. 61
Маліновський Станіслав 61
Малінський Бартломеј 75
Маломська Броніслава 135
Маломський Мар'ян 135
Мальц/Каменський/Засадинський 88
Мальци 88
Малюта Іван 109
Мандзей Міхал 65
Маньковська Барбара 53
Маньковська Данута 53
Маньковська Марія 53
Маньковський Вінценти 53
Марек Анджей 160
Марек Барбара 160
Марек Броніслава 160
Марек Войцех 160
Марек Едвард 160
Марек Зигмунд 160
Марек Зофія 160
Марек Зофія 160

Марек Казимеж 160
Марек Кристина 160
Марек Лешек 160
Марек Людвик 160
Марек Марія 160
Марек Марія 160
Марек Розалія 160
Марек Станіслав 160
Марек Францишек 160
Марек Юзеф 160
Марецький Юзеф о. 104
Мариновська Міхаліна 93, 99
Мариновський Міхал 93, 99
Мариновський Юзеф 93, 99
Марковська Стефанія 189
Марковський 189
Марковський Дам'ян 8
Марковський Францишек 216
Маркоцька Анеля 160
Маркоцький Генрик 160
Мартинович Антін 180
Мартинович Йосиф о. 116
Мартинюк 104
Марушевський Павел 84
Мархоцький Юліан 90
Марцин 118
Марцинек Юліан 77
Марцинішин/Марцишин Пйотр 71
Марцинішин/Марцишин Пйотр 71
Марцинішин/Марцишин Юзеф 71
Марцинкевич 61
Марцинова 118
Марциняк Текля 242
Марциняк Ян 242
Марцишин Василь 71
Марцишин Базилі 174
Марцишин Базилі 174
Марцишин Казимеж 71, 174
Марцишин Міхал 72
Марцишин Пйотр 71, 174
Марцишин Пйотр 71, 174
Марцишин Францишек 72
Марцишин Юзеф 71
Марцишин Юзеф 71, 174
Марцишин Ян 72
Марцишин Ян 72
Марцишин Ян 71, 174
Марчевський Мар'ян 251
Марчук Зефель 38
Марчук Марія 108
Марчук Марцеліна 38
Марчук Ян 38
Маршалек 48
Маршалек Станіслав 48, 70
Маслиняк [Мартиняк] Богдан 105
Масловська 62
Масловська Вікторія 52
Масловська Юлія 128
Масловський 104
Масловський Болеслав 52
Масловський Фелікс 52
Масловський Юзеф 52
Масловський Юліан 105
Масловський Ярослав 128
Масний Міхал 63
Массати 121
Матвейшин 209
Матейчук Анна 86
Матерна Анджей 149
Матяш 153
Матяш Казимеж 153
Матис 109
Матис Агата 174
Матис Базилі 174
Матис Базилі 174
Матис Василь 71
Матис Василь 71
Матис Казимеж 72
Матис Міхал 174
Матис Пйотр 71, 174
Матис Юзеф 174
Матис Юзеф 72
Матис Юзеф 174
Матис Юзеф 71
Матис Ян 71
Матис Ян 71
Матис Ян 174
Матофій Євген 105
Матровлос Бартломей 214
Матровлос Михайло 214
Матяш Казимир 217
Махарська див. Маховська
Махморова Марія 217
Махнер Станіслав 64
Махнер Фердинанд 64
Махнери 145
Махнерова Гонората 144
Маховська 23
Маховська Марія 66
Маховська Параня 66
Маховська/Махарська Параскева/Параня 66
Маховський [Махарський] Юзеф 66
Мацек Емілія 79
Мацек Марія 79
Мацюрковський Юзеф 161
Машина Федір 161

Мединська Казимира 190
Мединська Міхаліна 190
Мединський Міхал 190
Мединський Ян 193
Медунь Розалія 263
Медунь Станіслав 263
Межинська/Менжинська Казимира 259
Мекштайн 129
Мекштайни 129
Мельнер 230
Мельнер Антоні 230
Мельнер Зофія 230
Мельнер Пауліна 230
Мельнер Ян 230
Мельнер Яніна 231
Мельник Василь о. 90
Мельник Марія 102
Мельник Тома 101
Мельничук Афтанасій 68
Мельничук Григорій 68
Мельнік 250
Мельнік Станіслав 250
Мендальська Людвика 152
Мендальський Міхал 152
Мендельська Гелена 222
Мендельський Адам 186
Мендельський Юзеф 222
Менделевський 23
Менделевський Віктор 137
Менжинська Марія 259
Менжинська Казимира 259
Менжинський Мар'ян 259
Менжинський Мар'ян/Міхал 259
Менжинський Міхал 259
Менкарська 89
Менкарська Станіслава 88, 89
Менкарський Адам 89
Мера Владислав див. Мізера Владислав
Меро див. Мізери
Метиньовська Анна 63
Метиньовська/Мазяковська/Метеньовська
Анна 63
Микетник Василь 193
Мйонковський Юзеф 91
Мйонковський/Мясковський Юзеф 91
Мйонстковський Пйотр 91
Мисишин див. Мищишин
Мисишин Анна 48, 70
Мисишин Антоніна 70
Мисишин див. Мищишин
Мислінська Гелена 60
Мичишинова 41
Мишка Станіслав 107
Мищишин 23, 146
Мищишин Влодзимеж 70
Мищишин Міхал 70
Мищишин (Мисишин) Анна 41
Мищишин/Мисишин Анна 48, 70
Мищишин (Мисишин) Антоніна 41
Мищишин/Мисишин Антоніна 48, 70
Мищишин (Мисишин) Густав 41
Мищишин/Мисишин Густав 48, 70
Мігал Михайло 123
Мігно 25
Мігно Казимеж 85
Мігус див. Мігно
Мізери 104, 107
Мізера Владислав 104, 107
Мізера Станіслава 104
Мізера Ядвіга Марія 104
Мізьо Едвард 191
Мізьо Марія 191
Міковський [Мікавський] Ян 85
Микольський о. 136
Мікульська Аделя 234
Мікульська Анеля 234
Мікульський Геронім 234
Мікульський Мечислав 236
Мікульський Юзеф 236
Мікус 23
Мікус Марія 95
Міллер/Мілер/Мільор/Мілюз Марія/
Міхаліна 95
Мілюз див. Мікус
Мінчук Пйотр 159
Мирончук Іван о. 133
Мірчук Міхал 42
Мірчук Пйотр 42
Мірчук Ян 42
Місевич А. 67, 135, 149, 150, 166
Місевич Зигмунд 149
Міськевич Анна 57
Міськевич Броніслав 79
Міськевич Владислав 80
Міськевич Ксеня 79
Міськевич Ядвіга 79
Міськовичова 235
Міськув Марія 79
Місюра 58
Місюра Ян 58
Місюри 58
Мітула Казимеж 168
Михайлюк Михайло 242
Михайлишин Федько 245
Міхалович Стефан 210
Міхалович Францишек 209

Міхальський Францишек 65
Міхальські 121
Міхнічук Гринь 198
Міхнічук Михайло 198
Міцянич А. 115
Міщук Пйотр 156, 159, 193
Міщук Стефан 193
Могіла Стефан 261
Могельницький Юзеф 251
Могілевич Анастасія 150, 154
Могілевич Зигмунд 150, 154
Модзелевська Ірена 101
Модзелевський/Мондзелевський Віктор 137
Модзельовський див. Мендзелевський
Моїнський Ян 154
Мокодонський Куба 157
Мокодонський Міхал 157
Мокодонський Ян 157
Мокодонський Ян 157
Мокодонь Міхал 157
Молінська Стефанія 80
Молінська Текля 80
Молінська Юзефа 80
Молінський Антоні 47, 80
Молінський Бартломеј 47
Молінський Міхал 47
Молінський Пйотр 47, 80
Молінський Стефан 26, 47, 80
Молінський Юзеф 26, 47, 80
Молінський Юзеф 47
Молодецький Збігнев 242
Молчан Адам 92
Монастирський Володимир о. 105
Моравська 62
Морашков Zenko 176
Морожук Григорій 154
Москва 78
Москва Антоні 113
Москва Казимеж 76, 78
Москва Томаш 76
Мостовий Стефан 193
Мостовий Ян 240
Мотець Зофія 159
Мотря 150
Мрозовська Констанція 59
Мрозовський Броніслав 65
Мрочек/Мрочко Бальбіна 50
Мрочки 50
Мрочкова 50
Мудрак Анна 95
Мудрак Броніслав 247
Мудрак Міхал 95
Мудрак/Мйодрак Міхал 95

Мужик Олександр 242
Мужинівський 58
Музика 114
Музичак Владислав 238
Музичак Станіслав 238
Музичак Францишек 238, 239
Музичак Юзеф 238, 239
Мумяк Антоні 167
Мурмила Антоні 81, 95
Мурмило 81
Мурмило/Мурмила Антоні 81
Муширек Іван 220

Н

Набережний Владислав 245
Набережний Іван о. 245
Наврільський Пйотр 138
Наврільський Францишек 138
Наг'рний Дмитро 141
Надала Мечислав 190
Надала Тадеуш 190
Наконечна Розалія 230
Наконечний 63, 116
Наконечний Антоні 231
Наконечний Юзеф 230
Наконечний Іван 184
Налепка 129
Налепка Міхал 129
Нарадей див. Нарадзай
Нарадзай 23
Нарадзай Александер 125
Нарадзай Антоніна 124
Нарадзай Едвард 124
Нарадзай Юзеф 124
Нарадзай/Нарадей Антоніна 124
Нарадзай/Нарадей Юзеф 124
Нарапаха Петро 208
Нарапаха Миколай 242
Нарапаха Петро 242
Натаїлко Лесик 247
Наумович Анеля 88
Наумович Болеслав 67
Наумович Зигфрид
Наумович Флоріан 67
Небільська Марія 223
Невядомський Владислав 153, 154
Невядомський Кароль 153
Невядоський/Невядомський/Невядовський
Владислав 153
Недзельський 86
Нежиловський 142
Нежиловський Францишек 142
Немець Анна 159

Немець Марія 159
Немець Рудольф 159, 210
Немець Тадеуш 159
Непанов Броніслава 195
Непанов Магдалена 194
Непанов Францишек 194
Нерадек Адам 203
Нерадек Войцех 203
Нерадека/сім'я 203
Неспал 156
Неспал Геновефа 94
Неспала Євгенія 224
Неспол Геновефа/Неспал Геновефа 94, 156,
224
Несторко Казярек 260
Несторович 170
Нетикша Владислав 67
Нецкаж Альбін 45
Нецкаж Зофія 26, 45
Нецкаж Кароліна 45, 244
Нецкаж Кароль 45, 244
Нецкаж Катажина 45
Нецкаж Магдалена 45
Нецкаж Марцин 45
Нецкаж Миколай 244, 247
Нецкаж Розалія 45, 183
Нецкаж Розалія 45, 237
Нецкаж Станіслав 45
Нецкаж Станіслава 45
Нецкаж Станіслава 45
Нецкаж Флоріан 45, 183, 237, 244
Нецкаж Ян 45, 184, 237, 244
Нівінська Юзефа 154
Ніжаловський Антоні 254
Ніжаловський Владислав 99
Ніжаловський Станіслав 92, 93, 99
Ніжаловський Титус 99
Ніжаловський/Нежиловський
Францишек 142
Ніжаловський/Нежиловський Ян 142
Нікель Мар'ян 93, 99
Нікель Юзеф 93, 99
Нікель Ян 99
Нічек 161
Новак 86
Новак Миколай 48, 49
Новак Юлія 86
Новацька Марія 167
Новацька Яніна 167
Новацький 170
Новацький Константи 167
Новацький Юзеф 167
Новацький Юзеф/Казимеж 167

Новгородська 250
Новгородська Анна 250
Новгородська Катажина 250
Новгородська Марія 250
Новгородський Миколай 250
Новосельська Анеля 176
Новосельська Марія 192
Новосельський Казимеж 176
Новосельський Кароль 176
Новосельський Станіслав 176
Новосельський Чеслав 192
Нога Софія 160

О

Обертас Михайло 92
Обліцький 81
Обліцький Войцех 81, 95
Обліцький Гжегож 81
Обліцький Міхал 81, 95
Обліцький Ян 81, 95
Оборська Аделя 128
Оборська Анеля 128
Овсяк Павел 181, 195
Овсяк Текля 195
Овсяний 52
Огоновський Михайло 196
Огоновська 102
Огоновська Казимира 220
Огоновська Марія 102, 219
Огоновський Казимеж 220
Огоновський Станіслав (Сташек) 102, 228
Огоновський Юзеф 102, 220
Огори див. Огури
Огури 23, 130
Ожга 159
Ожга Базилі 159, 210
Ожиховський Ян 116, 241, 242
Озембловський Станіслав 227
Олендер Юзеф 90
Оліва Ігнаці 255
Оліва Мечислав 255
Ольшинецький Ян 72
Олящик 168
Олящик Антоні 167
Олящик Владислав 167
Олящик Катажина 167
Олящик Станіслава 167
Омельчук Гелена 131
Онищук Михайло 80
Ордик Болеслав 203
Ордон Тадеуш 70
Ордон Юзефа 70
Орищан Юзефа 132

Орловська 218
Ортиль 204
Ортиль 204
Ортиль Юзеф 204
Ортиль/сім'я 204
Осадовський о. 27, 58
Оскроба Міхал 199
Остапюк Тимко 154
Осташевська Вікторія 169
Осташевська Катажина 169
Осташевський Войцех 169
Островський Францишек 97
Островський Ян 97
Осьмакевич Адам 253
Осьмакевич Марія 253
Отвоновська Стефанія 209
Охира 104
Охира Альфонс 105

П

Павелкув Стефан 245
Павельський Станіслав 90
Павлеса Анеля 239
Павлеса Владислав 239
Павлеса Марія 239
Павлеса Міхал 239
Павлічек Валерія 88
Павлічек Гелена 88
Павлічек Станіслав 88
Павлічеки 88
Павлічкова 88
Павловська Емілія 168
Павловська Катажина див. Кордейшин
Катажина
Павловська Марія 220
Павловська Яніна 168
Павловський 91
Павловський о. 136
Павловський Міхал 220
Павловський Станіслав 249
Павловський Ян 220
Павловські 168, 169
Павлюк Анджей 133
Павлюк Ян 107
Павлюхівна Марія 64
Паздерська Стефанія 126
Пазовські 111
Пайонк Агата 203
Пайонк Тереса 203
Пакульська Антоніна 119
Паламаж 59
Палось Анна 114
Палшак Михайло 75

Пальчак Кароль 92, 225, 257, 260
Пальчак Леон 245
Пальчак Міхаліна 245
Пальчак Юзефа 260
Пальчак Ян 245
Пальчак/Пайчак Ян 245
Палюх 78
Палюх Ян 78
Паляниця Віктор 100
Паніковецький 25
Паніковецький Миколай 75
Паніковецький Іван 75
Панкевич Марія 252
Панська Міхаліна 231
Папський 23
Папський Базилі 72
Папський Міхал 72
Папський Юзеф 72, 174
Папський Ян 72
Папський Ян 72
Папський Ян 174
Паращук Анатоль 57, 58
Партика Марія 44, 244
Партика Миколай 44, 244
Партика Міхал 44, 244
Партика Розалія 244
Парфинюк 168
Пасека Марія 235
Пасічник Михайло 105
Паснацька-Ласневська Антоніна 59
Пасницький/Пашницький Ян/Юліан 141
Пастернак о. 74
Пастушек 247
Пастушек Ян 247
Патинек Кароліна 181
Патинек Юзеф 181
Патинек Ян 181
Патинко Юзеф 195
Патинко Ян 195
Патицький 145
Пачковський Ізидор 141
Пашкевич Кароль 101
Пашкевич Мар'ян
Пашкевич Ян 101
Пашко Пйотр 167
Пашко Теофіл 167
Пашко Цецилія 167
Пашко 167
Пашковський Каміл 161
Пашневська Гелена 149
Пашницький Ян 141
Пашаковський Анджей 140
Пашаковський Ян 140

Пезула див. Пічула
 Пекар 131
 Пекар Аделя 131
 Пекар Зигмунд 131
 Пекар Міхал 24, 131
 Пекар Янек 131
 Пелеховський/Пеліховський/Піліховський
 Казимеж 54
 Пеліховський Вінценти 242
 Пеліховський Леопольд 242
 Пеліховський Станіслав 243
 Пеліховський/Пелеховський Ян 257
 Пельц Алойзи 200
 Пельц Пйотр 200
 Пенкальський Юзеф 220
 Пеньковський Іван о. 176
 Перепічка Василь 225
 Перепічка Михайло 220
 Перепічка Петро 225
 Перепічка Станіслав 220
 Перепічка Василь 220
 Перепічко Павло 257
 Пересипкін Петро о. 49
 Пересипко о. 49
 Пересюк Михайло 260
 Перкович Мар'яна 210
 Перкович Ян 210
 Перська Ельжбета 168
 Перський 168
 Перський Владислав 168
 Перський Станіслав 168
 Перський Стефан 168
 Петрашевська Адольфіна 182
 Петрашевська Гелена 182
 Петрашевська Ольга 182
 Петрашевський Флоріан 182
 Петрашевський Ян 182
 Петрик Павло 114
 Петрів Михайло о. 140
 Петрусевич 41
 Петрусевич Антоніна 41
 Петрусевич Войцех 41, 47
 Петрух Михайло 214
 Пеховський Антоні 198
 Печинська Пауліна 40
 Печинська Ядвіга 40
 Печинський Владислав 40
 Печинський Збігнев 40
 Печинський Станіслав 40
 Пивовар 223
 Півак, дівоче Дембовська 135
 Півек Станіслав 38
 Півек Францишек 38
 Півовар Антоні 258
 Півовар Катажина 258
 Пікота Юзеф о. 111
 Пікота/Пігота/Пігта Юзеф о. 111
 Пікула 198
 Пікула Ванда 204
 Пікула Владислав 203
 Пікула Войцех 165, 198
 Пікула Геновефа 165
 Пікула Марія 202, 203
 Пікула Міхаліна 202
 Пікула Станіслава 202
 Пікула Стефанія 202
 Пікула Томаш 202
 Пікула Францишек 202
 Пікула Чеслав 204
 Пікула/сім'я 202, 203
 Пікульський Станіслав 193
 Пікульський Францишек 193, 202
 Пілецький Ігнаци 54
 Пілецький Казимеж 54
 Пілецький Людвик 54
 Пілецький Міхал 54
 Піліпішин Юзеф 59
 Піліховська Анна 257
 Піліховська Марія 257
 Піліховський Владислав 54, 257
 Піліховський Ян 257
 Пілявський Тадеуш о. 16, 18, 210, 212
 Піляжі 121
 Пінковський Іван о. 176
 Піпуш Ян о. 65
 Пітинська Марія 198
 Пітинський Ян 198, 199
 Пічула 23
 Пічула Станіслав 128
 Пйента 50
 Пйента Ванда 50
 Пйента Ірена 50
 Пйента Роман 50
 Пйентова 50
 Пиж Алойзи 160
 Пйотровська Анна 236
 Пйотровська Ванда 236
 Пйотровська Гелена 236
 Пйотровська Марія 133, 236
 Пйотровська Марцеліна 149
 Пйотровський 50, 224
 Пйотровський Віктор о. 102
 Пйотровський Теофіл 50
 Пйотровський Юзеф 132, 133, 159, 210
 Плещнар Владислав 114
 Плещнор Владислав 114

Плюта Гелена 128
 Плюта Станіслав 128
 Плюта Януш 128
 Плютий Яніна 128
 Плютова 129
 Побігуше о. 48
 Побігушій Богдан о. 48
 Погрушевський Антоні 111
 Подбе[-]зня 181
 Подбельська Гелена 261
 Подбельський Вінценти 92
 Подбельський Людвик 242, 261
 Подгурни Леон (Анджей) о. 104
 Подгурська Францишка 69
 Подгурський 69
 Подгурський Броніслав 47, 80
 Подгурський Мар'ян 69
 Подгурський Міхал 80
 Подгурський Томаш 47, 80
 Подгурські 69
 Поденовський Александер 159
 Подканська 168
 Подканська Кароліна 167
 Подканська Катажина 167
 Подканська Марія 167
 Подканський Павел 167
 Подканський Францишек 167
 Подкович Анна, дівоче Пенкальська 220
 Подкович Міхал 220
 Подкувка Анджей 73
 Подкувка Леон 56
 Подкувка Міхал 27, 56, 73
 Подкувка Щепан 73
 Подоляк 113
 Подолян Владислав 48
 Подолян Яніна 48
 Подсядло 49
 Подсядло Марія 49
 Подсядло Юзеф 49, 126
 Подфігурна Анна 173
 Подфігурний Людвик 173
 Поздровський 247
 Позняк 110
 Позняки 110
 Познякова 110
 Половецький о. 102
 Польчак Юзефа 260
 Поляківна Зофія 130
 Полянський Броніслав 186
 Пондель Юзеф 200
 Поніковецький див. Паніковецький
 Попек Леон 7, 31
 Поплавська Казимира 118
 Поплавська Яніна 67
 Поплавський Адольф 118
 Поплавський Зигфрид 67
 Поплавський Ян 118
 Попович Миколай 112
 Попський див. Папський
 Поразінський Ян 245
 Порозник Миколай 213
 Посада Войцех 250
 Постулка Александер 168
 Постулки 168
 Поступальський Броніслав 129
 Поступольський Роман 129
 Потап 247
 Поташинська Катажина 175
 Потворовський Тадеуш 206
 Потоцький 113
 Початицька 106
 Почебський Стефан 234
 Почекайло Амвросій 258
 Притула 188
 Притула Лукаш 80
 Приймачук Вероніка 179
 Прима Казимир 208
 Причин Фарах 263
 Прискура Александер 167
 Пришляк Петро 121
 Прійма Казимир 242
 Прокопович Людвик 200
 Процакевич Юзеф 82
 Прус Анеля 194
 Прус Антоні 194
 Прус Марія 240
 Птак Францишка 158
 Птак Юлія 159
 Пуделки 241
 Пуделко Антоніна 233, 241
 Пуделко Броніслав 233, 241
 Пуделко Броніслава 233, 241
 Пуделко Зофія 233
 Пуделко Ігнаці 233
 Пуделко Марія 233
 Пуделко Марія 233
 Пуделко Міхал 233, 258
 Пуделко Станіслава 241
 Пуделко Юзеф 233
 Пуделко Юлія 258
 Пуделко Ян 233
 Пуделко Ян 233
 Пудляк Пилип 214
 Пудляк Яків 214
 Пузиревич Александер о. 120
 Пулювка Оляня 100

Пшевлоцька Марія 88
Пшевлоцький Бернард 88
Пшевлоцький Вітольд 88
Пшевлоцький Петро 67
Пшесмич 201
Пшесмич Яніна 201
Пшибила Владислав 139
Пшибила Казимеж 139, 211
Пшибила Станіслав 159
Пшибилко 53
Пшибилко Ян 53
Пшибишевська Р. 60
Пшивлоцькі 130
Пшистонський Іван 193
Пшон Анастазія 254
Пшон Бартломеї 254
Пшон Катажина 254
Пюрко Міхал 65

Р

Равський Іван 68
Равський Мар'ян 67
Радачинська Розалія 251
Радачинська Юлія 251
Радзивілл 26, 50, 52
Разіл Юзеф 97
Райхе Метек 101
Рак Кароль 115
Рак Фелікс 113, 114
Раки 113, 114
Раковська Марія 131
Рап Станіслав 140
Рапопорт 237
Ратушинський 146
Рафайський 23
Рафайський Францишек 61
Рафальський Владислав 93, 99
Рафальський Пйотр 93, 99
Рафальський Станіслав 100
Рафальський Титус 93, 99
Рафальський Францишек 61
Рафальський Юзеф 93, 99
Рафальський Юзеф 93, 99
Рафальський Ян 93, 99, 100
Рачинська Кароліна 160
Рембіш Агнешка 45
Рембіш Владислав 44
Рембіш Гжегож 183, 184
Рембіш Марія 198
Рембіш Пйотр 44, 183
Рембіш Розалія 184, 222
Рембіш Юзеф 45, 214
Рембіш Юзефа 44

Решотнік Домінік 191
Рещинська Александра 39
Рещинська Анна 39
Рещинська Антоніна 39
Рещинська Броніслава 39
Рещинська Стефанія 39
Рещинська Ядвіга 39
Рещинський Анджей 39, 134, 220
Рещинський Вацлав 38, 40
Рещинський Граціан 134
Рещинський Роман 39
Рещинський Томаш 39
Рещинський Фабіан 39
Рещинський Фольгенти 166
Рещинський Ян 134
Рибак Станіслава 262
Рибак Станіслава 262
Рижевський Володимир о. 102
Римар Антоні 198
Римар Розалія 198
Ришатка 49
Ришатка Зофія 49
Ришатко/сім'я 49
Робак Ванька 94
Робак Іван, о. 94
Рогатинський Роман 94
Рогалінська 129
Рогалінська Ядвіга 129
Роговський Владислав 93, 99
Роговський Криспін 106
Рогоцький Миколай 75
Рогоцький Стефан 75
Родзень Владислав 199
Роздовський Францишек 210
Розенберг Генрик 98
Рокіцький Миколай 56
Романовський Міхал 142
Романовський/Ромашовський Міхал 142
Ромашевський Міхал 95
Ромовський Зигмунд 129
Ромовський Францишек 129
Роницький Ілько 103
Рончка Юзеф 90
Рончковська Агата 131
Рончковська Станіслава 131
Рончковський Антоні 131
Росада Станіслав 167
Росада Фелікса 167
Росада Ян 167
Росада Яніна 167
Росінський Тадеуш 53
Росоловський Францишек 159
Рох бр. див. Салек/Шалек Антоні

Руд Михайло 193
Рудко Дмитро 258
Рудко Стефан 257
Рудницька Анна 203
Рудницька Зофія 149
Рудницька Текля 182
Рудницький Пйотр 181
Рудницький/сім'я 203
Рула 201
Рула Марія 201
Руневич 101
Руневич Казимеж 101
Русин Вероніка 240
Русинська Даніела Кристина 261
Русинська Клементина 261
Русинська Станіслава Марія 261
Русинський Леон 261
Русиняк Ян 264
Русицький Станіслав 114
Русняк Емілія 264
Рутковська Людка (Людвика) 166
Рутковський Єжі 71
Рутковський Юзеф 71
Ручель Міхаліна 189
Ручель Станіслав 188

С

Сабала Катажина 184
Саварський Станіслав 183
Савицький Вінценти 41
Савицький Казимеж 223
Савицький Михайло 121
Савка Вавжинець 158
Савчин Марія 194
Савчин Міхал 194
Савчин Ян 194
Садовська Юзефа 58
Садовська Юзефа 58
Садовський 58
Садовський Євген 58
Салек/Шалек Антоні (бр. Рох) 71, 174
Сальська Гелена 260
Сальський Кароль 259
Самборський Казимеж 193
Самборський Станіслав 159, 178
Сапега Леонтина 46
Сас Миколай 123
Саудеський о. 26, 76
Сахожевська Зофія 161
Сахожевський 161
Сваричевський Володимир о. 42
Свентоєнська Антоніна 107
Сверіда 75

Свір див. Свірк
Свігост Антоні 69
Свігост Матильда 69
Свігост Станіслав 69
Свігост Тадеуш 69
Свігост Юзефа 70
Свігости 69
Свірк Антоніна 44
Свірк Шимон 222
Свірк Юзеф 45
Севаник Владислав 100
Севрук див. Севчук
Севчук 23, 67
Седлецький 51
Седлецький С. 52
Сенер див. Леняр
Сенів Михайло 208
Сенів Михайло о. 75, 82
Сенишин Юліан о. 89
Сенкевич Болеслав 114
Сенчишин Кирило 242
Сенчук Ян 214
Сенчукова Марія 214
Сень 113
Серовці 128
Сероцюк Францишек 186
Сероцюк Францишка 186
Сибкув Францишек 114
Сибкув Юзеф 114
Сийлук Стефан 72
Синишин 89
Синовий 98
Сис Ксеня 162
Сис Ксеня
Сікорська Анна 75, 80
Сікорська Матильда 76
Сімон 108
Сімон/Шимон 108
Сітка Станіслав 107
Сітко Анеля 108
Сітко Зофія 108
Сітко Юзеф 108
Скавінський Кароль Людвик 101, 102
Скалуба 23
Скалуба Францишек 63
Сковрон Мечислав 171
Скоковська Юлія 98
Сколуба див. Скалуба
Скоморовський 224
Скотнік Геновефа
Скотнік Катажина 45
Скотнік Марцин 44, 230
Скотнік Марцин/Мар'ян 44

Скотніки 264
Скрентковський Владислав 76
Скрентовський Владислав 76
Скульський 257, 258
Скуповський Тадеуш 85
Скшинський Міхал 176
Слабiцька Марія 231
Слабiцький Ігнаци 169
Слабiцький Міхал 169
Слабiцький Пйотр 231
Слабiцький Францишек 169
Слабiцький Ян 231
Слабчук Володька 161
Слензак 51
Слензакова 51
Сленк Якуб 140
Сліва Станіслава 164
Сліва Юзеф 166
Слівінська Анна 65
Слівінська Гелена 59
Слівінська Петронела 59
Слівінський Владислав 77
Слівінський Казимеж 59
Слівінський Пйотр 59
Слівінський Юзеф 67
Слівінські 59
Словінська Анеля 115
Словінський 115
Словінський Станіслав 135
Слодковський Зигмунд 55
Слодковський Ян 55
Слота 86
Слота Ян 86
Слозяк Миколай 81
Слугоцький Владислав 242, 261
Слупська Марія 254
Слупська Марта 254
Слупський Владислав 254
Слупський Ян 254
Сльонзак 114
Сльонзак Францишек 52
Сльонзаки 260
Смалець Войцех 138
Смик Петро о. 80
Сміх Василь 260
Смоленський див. Смолінський
Смолінська Анастасія 56
Смолінська Наталія 73
Смолінська Текля 100
Смолінська Юзефа 24, 131
Смолінський 25
Смолінський Броніслав 100
Смолінський Владислав 48, 49
Смолінський Марцин 56, 73
Смолінський Міхал 49, 56
Смолінський Ян 57, 73, 100
Смотш Антоні 110
Снарські 24, 129
Снежек Ян 153
Собецька 139
Собецька Анна 159
Собецька Гелена 137
Собецька Текля 211
Собецький 139
Собецький Едвард 211
Собецький Лукаш 159, 211
Собецький Мар'ян 137
Собецький Стефан 137
Собецький Францишек 137
Собецький Юзеф 137
Собкув Гелена 153
Соболевський Францишек о. 84
Соботкевич Мечислав 122
Собуцький Едвард 159
Собчак Василь 90
Собчак Петро 90
Собчак Ялдона 90
Собчинська Катажина 61
Собчинський Домінік 151
Собчук 218
Собчук Тадей 180
Сова Юзеф 142
Созанський Міхал 176
Соколовський Павел 7, 31
Солтисік Казимеж 103
Сольський/Сальський Кароль 259
Соляревич Гелена 221
Сонтковська 115
Сонтковський Зигмунд 115
Сопотницький Францишек 96
Сосновська Антоніна 86, 205
Сосновський 81
Сосновський Александер 86, 205
Сосновський Єнджей 81
Сосновський Юзеф 95
Сочинський Яків 171
Спачинський Кароль 158, 178, 179
Спiвек Іван 193
Сроковський Станіслав 92
Сроковський Щепан 92, 257
Сроковський Юзеф 92
Сронковський див. Гронковський
Стадник Міхаліна 95
Стадник Стефан 95
Стажинський 81
Стажинський Міхал 223

Станішевська Антоніна 150
Станішевська Філіпіна 150
Станішевський Владислав 150
Станішевський Міхал 150
Станішевський Януш 150
Станкевич Станіслав 220
Станкевич Юзеф 173
Стапніцький Антоні 93
Старчевська Марія 48
Стасів Петро 208
Стасів Йосиф 208
Стасюк Казимеж 264
Стаховський Станіслав 114
Стебельський Ян 74, 138
Стебельський/Стебніцький Ян 74, 138
Стеймар 210
Стельмах Броніслава 65
Стефановська 83
Стефановська Альбіна 82
Стефановська Данута 82
Стефановська Чеслава 82
Стефановський 82, 83
Стефановський Єжі 82
Стефановський Збігнев 82
Стефановські 83
Стехній Тадеуш 97
Стехнійова А. 97
Стецула Іван 209
Стецюк Ельжбета 246
Столигво Марія 73
Столигво Марія [Столихва] Марія 74
Столихва Марія 73
Столяр Теодор о. 75
Стопира Катажина 169
Стопкевич Ян 214
Стоцька Марія 159
Стоцький Францишек 52
Стражнік Антоні 50
Стреггер Мар'ян 108
Стреггер Юзеф 108
Стронська/Стросінська Анеля 79
Стронська Марцеля 176
Стронцицький 192, 210
Стросінська Анеля 79
Струменська 153
Струменська С. 129, 134, 170
Студзинський Адам 41
Студияжівна Гелена 183
Сумаривський 105
Стшемецький Альбін 93
Стшемецький/Стшимецький Альбін 93
Стшимецький Адольф 100
Субчинська Катажина 61

Судал Ян 198
Сукневич Броніслава 180
Сукневич Клементина 180
Суміславський Шимон 92, 257
Сумяловський/Сумятавський Шимон 92, 257
Сус 193
Сус Марія 158, 178
Сус Стефан 158, 178
Сус Францишек 158, 178
Сус Юзеф 156, 158
Сус Ян 158, 178
Сушалак 95
Сушалак/Шушалак Міхал 95
Схабовський Юзеф 91
Сятецький 69
Сятецькі 69

Т

Табор Юзеф 246
Тарнавська Й. 96
Тарновська Зофія 185
Тарновський Дмитро 208
Тарновський Петро 208
Тарновський Станіслав 198
Тарновський Юзеф 157
Тарновський Ян 157, 185
Тарновські 7, 8, 15, 28, 267
Татунчак Іван 242
Таус 76
Таух Александер 65
Тауш Антоні 76, 113
Тауш/Таус Антоні 113
Твард/Тверд Казимеж 243
Твард/Тверд/Творд Казимеж 44
Тверд Агнешка 243
Тверд Казимеж 243
Тверд Ян 44, 243
Тверд/Творд Едвард 44
Тверд/Творд Ян 44
Тежецька Яніна 90
Теліцька Казимира 160
Теліцький Марцин 160
Теліцький Стефан 160
Тенерович Станіслав о. 102
Терлецький Казимеж о. 140
Терлецький Кароль 176
Терліковська Александра 158, 178
Терліковська Казимира 158, 178
Терліковська Станіслава див. Фухс Станіслава
Терліковська Францишка 159
Терліковська Юзефа 178
Терліковська Ядвіга 158, 178
Терліковський Станіслав 158, 178

Терліковський Стефан 178
Терч 83
Теслюк Іван 193
Тимеркевич Ян 112
Тиктор 108
Тіктор Григорій о. 108
Тлучак Анджей 79
Тлучак/Тлучек Анджей 79
Тлучак Анна 79
Тлучак/Тлучек Анна 79
Тлучек Анджей 199
Токаж 201
Токаж Агата 201
Токаж Вероніка 201
Токаж Казимира 201
Токаж Станіслава 201
Токаж Тадеуш 201
Токаж Ядзя 201
Токаж/сім'я 201
Токарський Миколай о. 46
Токарчук Ігнаці о. 76, 78, 113
Томашевська Марія 95
Травінська Станіслава 68
Травінський Пйотр 68
Трач Міхал 191
Тріт Олекса 98
Тромпус Марія 152
Тромпус Міхал 152
Трохі див. Троцький
Трохімчук Ян 159, 193
Троцька Аполонія 60
Троцька Людвика 60
Троцька Ядвіга 60
Троцька, дівоче Пшигодзинська
Троцький 23, 106
Троцький Алойзи 60
Троцький Вігольд 60
Троцький Людвик 60
Троцький Рох 60
Троцький Януш 60
Троцькі 60
Трухемчук Ян 159, 193
Тулле Казимеж о. 49
Тур Владислав 169
Турка Петро 208, 242
Турчиневиц Яніна 73
Тустановський Щепан 84
Тустановський Стефан/Щепан 84
Тшаскалік Мечислав 95
Тютюник Анна 223
Тютюник Броніслав 223
Тютюник Емілія 223
Тютюник Павел 224

У

Удалова Марія 65
Уляновська 170
Уляновська Ванда 170
Уляновська Зофія 170
Уляновська Леокадія 170
Уляновська Рома 170
Уляновська Юзефа 170
Уляновський 170
Уляновський Здзислав 170
Уляновський Зигмунд 170
Уляновський Констати 170
Умер Броніслава 253
Умер Вероніка 253
Умер Войцех 253
Умер Едвард 253
Умер Еугеніуш 253
Умер Єжі 253
Умери 253
Умінська 96
Уніжоний 166
Унольд А. 68, 119
Унольд Стефанія 119
Унольд Флоріан 119
Унольд Юліан 68
Урбан Бартломей 190
Урбан Владислав 84
Урбан Владислава 84
Урбан Збігнев 84
Урбан Ірена 84
Урбан Марія 26, 44, 45, 65
Урбан Мечислав 84
Урбан Пауліна 84
Урбан Станіслав 65
Урбан Тадеуш 84
Урбани 84
Урбанович Гжегож 149
Урига Едвард 256
Урига Емілія 44, 256
Урига Марія 256
Урига Миколай 44, 256
Урига Міхал 55
Урига Розалія 44, 256
Урига/Крига Емілія 44
Урига/Крига Миколай 44
Урига/Крига Розалія 44
Урман Вероніка 73
Урман Вероніка 73
Урман Войцех 73
Урман Едвард 73
Урман Євген 73
Урман Єжі 73
Ухира/сім'я 104, 107

Урман Пйотр 141

Ф

Фабіанова Валерія, дівоче Красуцька 199
Фабянський Францишек 96
Файзель Станіслав 96
Файсель/Файзер Станіслав 96
Фарина Єндрух 247
Фебеша Владислава 145
Федчишин Францишка 63
Фелінський/Філінський Леон 130
Ференс (Ференц, Ференз) Миколай (Ігнаци) о. 92, 99
Ференц/Ференс Миколай о. 92
Фецович Адам 182, 241
Фецович Владислав 182, 241
Фецович Влодзимеж 182
Фецович Ева 182, 241
Фецович Марія 182
Фігас Михайло 123
Фігурняк 73
Фігурняк Мацей 48, 49
Фігурська Зофія 45
Фігурська Катажина 44, 148, 244
Фігурська Марія 44
Фігурський Антоні 45, 183
Фігурський Казимеж 258
Фігурський Леон 223, 258
Фігурський Пйотр 183
Філенський Леон 24, 130
Філіпув Кароль 251
Філіпув Станіслав 251
Філіпчук Данута 37, 146
Філіпчук Ігнаци 37
Філіпчук Магдалена 146
Філіпчук Марія 37
Філяровський Владислав 94, 156, 224
Фіяловський Станіслав о. 104
Фльорко Міхал 250
Франз Станіслав 64
Франк Ганс 124
Франкель Чеслав 96
Франовський/Франковський Антоні о. 64
Фрейко Францишек 245
Фрейкур Францишек 245
Френцер Войцех 205
Френцер Францишек 205
Фридрих Антоні 200
Фріц Збігнев 113
Фрончик Ян бр. 106
Фухс Станіслава, дівоче Терліковська 178
Фяска Міхал 85
Фясько Міхал 85

Х

Хендоха Василь 261
Хибіла Миколай 184, 223
Хибіло Анджей 133
Хмельовський Чеслав 68
Хмись Кристина 223
Хмись Марія 223
Хмись Міхал 223
Хмура Анджей 108
Хмура Ян 108
Ходенецька Сабіна 225
Ходинецька Сабіна 225
Ходоровський Владислав 38
Ходоровський Станіслав 38
Хоїна Альфреда 84
Холоди Владислав 198
Храпко Людвик (Якуб) о. 54
Хробак Гелена 261
Хруцель Францишек 176
Худзік Марія 79
Худзік Ян 75
Хшановська Зофія 194
Хшановський Владислав 194
Хшановський Миколай 181, 195
Хшановський Ян 163
Хшонстовський Ян 166

Ц

Царик Іван 213
Царук Миколай 107
Цвігун Теодор 37, 40, 116
Цвік Юзеф 98, 197
Цвикилевич Роман 211
Цевера див. Цицвера
Цеганюк Рудольф 231
Цеганюк Чеслав 231
Цеганюк Ян 231
Целевич Іван о. 94
Целестин 156
Цельняк Ігнаци 189
Цепла 81
Цепух 81
Цепух Едвард 81, 223
Цепух Яніна 81, 223
Церпіж Юзеф 100
Цесляк Емілія 260
Цивінська 59
Цивінська Гелена 59
Цивінська/Цевінська Анна 54
Цивінська/Цевінська Данута 54
Цивінська/Цевінська Марія 54
Цивінська/Цевінська Яніна 54
Цивінський Адам 54

Цивінський/Цевінський Адам 54
Цивінський Ян 58, 59
Цисінський/Гішинський Францишек 95
Цимбалко 75
Цимбровська Анна 260
Цимбровська Ксаверина 260
Цимбровський Владислав 260
Циран Анна 188
Циран Францишек 188
Цисек Ян 188
Цисінська Марія 223
Цисінський Вацлав 223
Цисінський/Гішинський Францишек 95
Цисінський/Гішинський Міхал 95
Циховський Владислав 200
Цихонь 41
Цихонь Леопольд 46
Цихонь (Цихунь) Марія 41
Цихонь/Цихунь Марія 41, 47
Цихонь/Цихунь Юзеф 41, 47
Цицвера Ян 113
Цицвера/Цевера Ян 113
Цицера Владислав 76
Цишинський Міхал 95
Цишинський Францишек 95
Цюпа Казимеж 168

Ч

Чайковська Анна 124
Чайковська Броніслава 176
Чайковська Гелена 124
Чайковська Марія 124
Чайковська Яніна 124
Чайковський Юзеф 125
Чак Пйотр 114
Чапліцька 167
Чарнецька Анна 159
Чарнецький Броніслав 187
Чарнецький Миколай 187
Чарнецький Міхал 159
Чарнецький Францишек 187
Чарнецький Юзеф 77, 187
Ченстохорський 74
Чепельовські 71
Чепіль 141
Черкавська Людвика 259
Черкавський Тадеуш 259
Черкавський Юліан 259
Черковська Людвіна 259
Черковський Тадеуш 259
Черковський Юліан 259
Чернецький Юзеф 142
Черняк 189

Чех Владислав 72, 174
Чеховський Юзеф 41
Чижевський Міхал 112
Чикета Іван о. 84
Чинадель Ірена 104
Чіма Василь 247
Чолген Іван о. 84
Чопей Василь о. 141
Чоснек Бартломей (Пйотр) о. 42
Чуба Блажей о. 165, 202
Чуба Марія 177
Чубата Марія 177
Чубата Розалія 177
Чубатий Марцин 177
Чурило 64

Ш

Шадюк 151
Шанер Яніна 159
Шаняк/Шенюк 129
Шараневич о. 63
Шатко Станіслав о. 56, 66, 121
Шафранець Марія 189
Шафранець Станіслав (Йоахим) о. 71, 174
Шафранський Казимеж 215
Шафранський Пйотр 214
Швадовська Анна 208
Швадовський Марек 208
Шевчук Олекса 98
Шекера Міхал 110
Шекерова Гелена 110
Шелест Іван 132
Шеліговський Броніслав 142
Шелонжек Зигмунд о. 73
Шеля 199
Шеля Владислав 199
Шеля Марія 199
Шеняк 129
Шереда 75
Шеремета Міхаліна 107
Шибє 211
Шидловська Катажина 241
Шимановська Францишка 263
Шиманська Валерія 259
Шиманська Казимира 48, 70
Шиманська Катажина 259
Шиманська Розалія 259
Шиманська Францишка 48, 70
Шиманський 41
Шиманський Казимеж 47, 48, 70
Шиманський Станіслав 259
Шиманський Стефан 21
Шимкевич 25

Шимкевич [Шимкович] Броніслав 54
Шимкович 25
Шимкович/Шимкевич Броніслав 54
Шимкович Кароль 54
Шимкович Кристина 54
Шимкович Марцеля 54
Шимкович Сабіна 54
Шимкович Целестина 54
Шимовський Вальдек 101
Шимовський Зенек 101
Шимовський Метек 101
Шимон 93
Шимон о. 69
Шимчак Францишек 128
Шкляний 160
Шкляний Владислав 160
Шкляний Войцех 160
Шкляний Томаш 160
Шкодзінський Станіслав о. 96
Шлензак/Сльонзак Францишек 52
Шляська Збігнев 107
Шляхетка Анеля 232
Шляхетка Вавжинець 185
Шляхетка Марія 221, 246
Шляхетка Мечислав 185
Шляхетка Міхал 221
Шляхетко Аделя 221, 232
Шляхетко Броніслав 141
Шляхетко Вавжинець 157, 185, 232
Шляхетко Марія 221, 232
Шляхетко Марія Агнешка 246
Шляхетко Мечислав 157, 185, 232
Шляхетко Міхал 157, 221
Шляхетко Ян 141
Шмід Адам 98
Шмід Ян 98
Шмідт Адам 98, 196, 237
Шмідт Ян 98, 196, 237
Шмідт Пауліна 197
Шнайдер Владислав 156
Шорловська 53
Шорловський Владислав 53
Шорловський Юзеф 53
Шостак Климентій о. 211
Шох Василь 126
Шош[–] Яніна 211
Шпак Міхал 78
Шпальтенштайн Розалія 188
Шпальтенштайн Ян 188
Шпорренберг Якоб 172
Штикель Юзеф 90
Штокель Юзеф 90

Шуба Кароль Марцин о. 156
Шуль Ян о. 94
Шулькан Стефан 101
Шуманський Францишек 66
Шуманський Владислав 56, 66
Шуманський/Шиманський Францишек 66
Шумлянський/Шуманський Владислав 56
Шумська Уршуля 7–9, 11, 15, 16, 21–23, 25,
28, 37, 44, 55, 64, 69, 84–86, 88, 98, 103,
109, 112, 118, 122, 123, 128, 132, 133–135,
145, 149, 150, 153, 160, 166, 167, 170, 197,
213, 215, 217, 228
Шумська Юлія 160
Шумський Мечислав 160
Шуринська Пауліна 118, 166
Шуринський Стефан 167
Шурковські 180
Шурчинський Александер 151

Щ

Щенсна Ванда 24, 89
Щенсна Ядвіга 89
Щенсний Генрик 24, 89
Щенсний Людвик 236
Щенсі 24
Щепановська 100
Щепанська 58
Щепанська Магда 41
Щепанська Марія 41, 42
Щепанська Марія 58
Щепанський 58
Щепанський Алойзи 58
Щепанський Казимеж 41
Щепанський Лукаш 158, 240
Щепанський Рудольф 41, 47
Щепанські 42, 58, 59
Щерба Кароль 223
Щерба Клементина 180
Щерба Павел 52
Щербата Антоніна 248
Щербата Марія 223, 237
Щербатий Грицько 186
Щербатий Юзеф 223, 248
Щестнович Бартломей 171
Щигельська Зофія 245
Щомбровська Гелена 225
Щохович Ян 121
Щурек Казимеж 242
Щуровська 67, 126
Щуровська Генка 100
Щуровський Мечислав 67
Щуровський Михайло о. 93

Щуцький Ян 92

Ю

Юзкув Владислав 245
Юльова Емілія 126, 164
Юрас Вінценти 200
Юрас Войцех 200
Юрас Марія 200
Юраси 200
Юраш Блажей о. 177
Юрчук Теодор 80

Я

Яблонська Катажина 238
Яблонська Кристина 238
Яблонський 62, 130
Яблонський Збігнев 238
Яблонський Пйотр 238
Яблонський Станіслав 62, 233
Яблонський Стефан 130
Яблонський Юзеф 26, 140
Яблонський Ян Мечислав/Станіслав 62
Яворек Францишек 138, 140
Яворська Анна 247
Яворський 159
Яворський Марцин 214
Яворський П. 81
Яворський Юзеф 159, 178
Яворський Ян 44, 183
Ядах 201
Ядах 201
Ядах Кароліна 201
Язвінський Іван 105
Язвінський Юзеф 201
Якимів Гелена 208
Якимів Марія 207
Якимів Міхал 208
Якимів Станіслава 208
Якуб Адам 79
Якуб Казимира 79
Якуб Юзеф 79
Якубішин Павло 133
Якубовська Розалія 128
Якубовська Станіслава 129
Якубовський 215
Якубовський Цезари 129
Якубішин Павел 133
Якубович 166
Якубович Міхал 165, 204, 225
Янік Вавжинець 235
Янік Марія 235
Янік Міхал 235
Яніна 105

Янішевська 158, 178
Янішевська Анастасія 158, 178
Янішевська Станіслава 240
Янішевська Юзефа 240
Янішевський Адам 240
Янішевський Броніслав 240
Янішевський Владислав 240
Янішевський Міхал 158, 178
Ян Казимир 7
Янковська Пелагія 223, 237
Янковська Петронела 128
Янковський Казимеж 60
Янковський Максиміліан 137
Янковський Міхал 237
Яновський Антоні 170
Янчин 23
Янчин Антоні 75, 162
Янчин Антоніна 162
Янчин Юзеф 80
Янчишин Текля 47
Янчишин Юзеф 47
Ярка Володимир о. 101
Ярошинський Францишек 203
Ясінська Анастасія 234
Ясінська Стефанія 89
Ясінський Кароль 92, 258
Ясінський Мар'ян 234
Ясінський Міхал 236
Ясінський Юзеф 89
Ясінський Юзеф 236
Ясінський Ян о. 97, 103
Ястшембський Рудольф о. 26, 80
Ята 164
Ята Адам 164, 198
Ящишин Ян 263

Bąkala K. 268
Błażejowski D. 80, 90, 91, 141, 205, 267
Bulzacki K. 8, 269
Burda J. 104, 107, 268, 269
Bystrzycki T. 29, 268
Daniel król 172
Dębowska M. 46, 52, 68, 120, 151, 161, 167, 213, 268
Dębski Włodzimierz Sławosz 268
Durka J. 268
Dziedzic S. 104, 268
Gigilewicz E. 7, 73, 267–269
Hryciuk G. 29, 268
Janusz Radziwiłł 268
Karbarz-Wilińska J. 269
Januszewski B. 269
Keselman S. 268

Kirschner 268
Komański H. 8, 268, 269
Komański E. 268
Kulińska L. 27, 37–42, 44, 46–50, 52, 53,
55–61, 63–67, 69–71, 73–84, 86–92, 94–98,
105–107, 110–112, 115–121, 123–130, 132,
133, 135, 137–139, 142, 143, 146–148, 150,
151, 153, 154, 160, 161, 166, 167, 170, 171,
267, 268
Leszczyński M. 42, 49, 54, 56, 65, 73–79, 84, 90,
91, 94, 97, 100, 102, 103, 110, 122, 123, 127,
140, 141, 143, 156, 159, 177, 212, 243, 269
Libionka D. 267
Listowski W. 268
Majewski P. 269
Marecki J. 8, 42, 55, 64, 71, 89, 92, 94, 96, 110,
111, 115, 165, 174, 243, 269
Markowski D.K. 8, 269
Mazur G. 269
Motyka G. 267
Partacz Cz. 268
Popek L. 7, 40, 46, 68, 128, 151, 160, 161, 167,
213, 218, 267–269
Razyhrayev O. 269
Roliński A. 142, 267, 268
Różański E. 8, 268
Siekierka S. 8, 268, 269
Siemaszko E. 8, 150, 269
Siemaszko W. 150, 269
Skoczek T. 268
Sodel R. 258, 268
Sokołowski 7, 267
Spież J.A. 104, 268, 269
Szelązek Zygmunt 73, 269
Szumski Urszula 267
Szumski Ludwik 267
Turejko T. 269
Tylus S. 29, 73, 269
Wolczański J. 46, 104, 268, 269
Zajączkowski M. 172, 269
Zdziarski P. 269
Zych T. 7, 267
Żuk S.S. 125, 269

ПОКАЖЧИК ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ

А

Августівка 251
Адами 260
Альфредівка 153
Андріївка 137, 139, 210
Антонівка (Горохівський пов.) 55
Антонівка (Сарненський пов.) 46
Артасів 181
Архангельськ 166

Б

Багатківці 84
Баківці 250
Бачка 236
Башня Долішня 46
Безброди 189
Безеїв 123
Белеїв 102
Белз 9, 23, 100, 123, 147, 179, 180, 189, 190, 206
Белзещь 23, 188
Бережани 42, 54, 63, 116, 141, 226, 227
Бережанський пов. 63, 64, 84, 116, 141, 154, 161, 171, 172, 226, 251, 252
Бережці 88
Березина 250
Березне 23, 38, 134, 135, 150, 153
Березно 23, 153
Берестечко 37, 55, 64, 131, 135, 146, 161
Берлін 215, 232
Битом 7
Бишів 117, 255
Бібрка 103, 205, 206, 256
Бібрський пов. 76, 77, 82, 97, 98, 103, 116, 146, 173, 188, 196, 205, 214, 221, 222, 230, 233, 237, 238, 241, 250, 252, 255, 258, 259, 261, 263
Біла 213, 215, 216
Біла Гора 253
Біле 23, 115, 124, 125, 138, 139, 176
Білий 23, 124, 138, 139
Білий Камінь 184, 188, 208
Білка 155
Білка Шляхетська 55, 103, 116, 247
Більшівці 41, 42, 47, 48, 70, 244
Бірки 57
Біше 27, 42, 54, 63, 116, 141
Блюдники 201
Бобулинці 74, 212

Бобутиха 239
Бовдури 179
Богданівка 76, 81, 251
Богутин 205
Боднарів 201
Божиків 53, 217
Боків 53, 54, 92, 217, 224, 257
Боложинів 96
Болотня 127
Болохів 87
Борачиче 22
Боремель 62, 151, 166
Борислав 143
Борове 229
Борок-Кути 135
Борочиче 22, 61
Бортків 208
Бортники 76
Боршів 193
Борщів 84
Борщівка 23, 60
Борщівський пов. 84, 263
Борщовичі 81, 95
Борятин 123, 144
Бояничі 137, 139
Брани 61, 117, 118, 161, 207
Братківці 204
Брикун 64
Бринці 9, 157, 185, 221, 222, 232, 233, 246, 248, 259
Бринці-Загірні 221, 222, 230, 233, 236, 238, 239, 241, 258, 259
Бродівський пов. 47, 52, 58, 75, 87, 103, 105–108, 110, 111, 125, 144, 162, 163, 173, 179, 185, 221, 235, 238, 239
Броди 37, 51, 58, 75, 104, 106–108, 111, 144, 161, 162, 179, 227, 235, 238
Бродки 157, 177, 239, 248
Броновиці 204
Брошнів 86
Брухналь 253
Брюховичі 116, 147, 156
Буглів 53
Бугрин 66
Буда 60
Буда Грушівська/Лисецька 60
Будераж 41, 69
Буди 60
Будилів 116, 252

Будки Незнанівські 263
Будки-Кудрянські 38
Букачівці 57
Бунів 159
Бурканів 76
Бурштин 43
Буршівка 23
Буськ 116, 221, 231, 238, 240, 241, 261
Бутини 210
Бухлів див. Буглів
Бучацький пов. 100, 232, 247
Бучач 232

В

Валч 213
Ванів 123
Варковичі 23, 111
Варшава 7, 8, 104, 107, 210, 226, 232
Варяж 206, 207
Василів 180
Василів Великий 180
Васильківці 101
Велика Любаша 129
Велика Плавуча 251
Велика Пониква 173
Велике Колодно 181, 212, 223, 262
Великий Желехів 163, 194, 195, 262
Великий Полюхів 115
Великий Ходачків 51
Великі Гаї 259
Великі Глібовичі 173, 196, 220, 231, 236
Великі Загайці 58
Великі Мости 90, 91, 151, 152, 154, 184, 192,
209, 210, 229
Великі Передримихи 139, 256
Великі Фільварки 235
Верба 58, 89, 128
Вербів 141
Вербляни 212, 213
Вербно 141
Верковичі 23
Верня 86
Верхня 86, 165, 203
Верхня Липиця 58
Верхобуж 186
Веселівка 59, 89
Вечірки 91
Вибранівка 97, 98, 196, 221, 222, 230, 233,
236–238, 241, 250, 255, 263
Вижняни 73
Винники 133
Вирів 163, 195, 262
Висоцько 110

Висоцько-Галлерчин 110
Витків 159, 210, 211
Вишгородок 53, 57
Вишнівчик 65
Вівся 84
Відень 205
Віднів 186
Вінниця 58
Віцинь 114, 145, 243
Вовків 55, 64, 115, 144, 168, 217, 261
Вовковії 89
Водник 87
Войнилів 86, 165, 166, 201
Волинське воєв. 7, 8, 28, 37–41, 46, 50–53,
55, 57–62, 64, 66–69, 71, 87–89, 111, 115,
117–120, 126, 128–132, 134, 135, 137, 150,
151, 153, 154, 160, 161, 166, 167, 170, 171,
188, 213, 218, 240
Волинь 7, 8, 22, 55, 103–105, 126, 172, 234,
235, 264
Волиця 91, 116, 229
Волиця-Деревлянська 240
Володимир-Волинський 167
Володимирець 46
Володимирський пов. 132, 167
Воля-Висоцька 147, 157
Воля-Гуловська 42
Ворохта 180
Вроцлав 22, 25, 76, 79, 92, 94, 100, 107, 143,
177, 267
В'язова 147

Г

Гаї 133
Гаї-Лев'ятинські 240
Галастівка 251
Галич 141
Галичани 118
Галичина 117, 172, 206, 227
Ганачів 9, 44, 46, 55, 65, 146, 148, 153, 154,
155, 183, 187, 214, 222, 226, 230, 237, 244,
247, 248, 256, 258, 264
Ганачівка 153, 155, 187, 222, 237, 243, 248,
258
Гарбузів 90
Генриківка 77, 188
Гільче 206
Глибока (Мочульці) 50
Глинна 171, 251
Глинне 171
Глібовичі 26, 109, 192
Глібовичі Свірзькі 108, 109, 192
Глібовці 26

Глухів 123
Глуховичі 133
Гнильче 242, 243, 260, 261
Гоголів 132, 210, 211, 218
Гогомів див. Хохонів
Гогонів див. Хохонів
Голинь 86, 204
Головин 130
Головниця 87, 119
Гологори 48, 56, 73, 186
Горбашів 90
Городець 30, 46
Городище 40
Городківці див. Ходорківці
Городло 24, 69
Городне 41
Городок 141
Городок-Ягеллонський 49, 126, 127, 253
Горожанка 242, 254, 255, 260, 261
Горохів 61, 120, 126, 170, 171, 207
Горохівський пов. 37, 55, 61, 64, 117, 118,
120, 126, 131, 135, 146, 151, 160, 161, 166,
170, 188, 207
Горпин 163, 181, 194, 195, 262
Горянівка 51
Гоща 60, 66
Грабова 116, 231, 238, 240, 241, 260
Грибовиця 132
Григорів 105
Гримайлів 165
Грімне 249
Грубешів 147, 180
Грубешівський пов. 22, 147, 172, 179, 189,
206, 246
Груди 25, 113, 115
Грусятичі 252, 253, 261
Грушів 167
Грядки 57
Гукалівці 23, 90, 91
Гуколівці 23
Гумань 26
Гуменів 165, 204
Гута 100, 141
Гута Пеняцька 125, 185, 221, 238
Гута-Верхобузька 152
Гута-Скляна (Бродівський пов. 238, 239
Гута-Скляна (Бережанський пов.) 141
Гута-Суходільська 233
Гутисько 173, 185, 196, 220, 231, 236
Гутисько Пеняцьке 221
Гутисько Брідське 173
Гутисько-Тур'янське 255
Гушин 119

Г

Гавлик 248
Гданськ 104, 122
Гедичі 25, 51
Гідле 104, 107
Гливиці 134
Гожів-Великопольський 52, 73, 84, 97, 103,
140, 141

Д

Давидів 259
Дальнич 223, 224
Данилівка 88
Данилівці 251
Данильче 79
Дев'ятники 250, 263
Дедеркали 23, 58
Дембиця 211
Дембянка див. Дубенка
Демидівка 62
Демня 228
Деражне 129, 130
Дерев'яне 51
Деревляни 251
Дерев'яни 251
Дерманка 38
Детятин див. Дитятин
Дидеркали 23
Дики 211
Дитятин 92, 224, 257, 258, 260
Дички 77
Діброва 164, 165, 204
Дідилів 254, 262
Дідичі 25, 51
Дітятин див. Дитятин
Дмитрів 158, 239
Дмитровичі 133
Доброслав 253
Добростани 253
Добротвір 123, 184, 248, 264
Добряничі 78, 169, 191, 231, 257
Довгий Войнилів 165
Довгий Войнилів-Землянка 201, 202
Долина 102
Долинський пов. 86, 102
Драньча-Польська 218
Дрищів 255
Дубенка 182, 240
Дубенський пов. 37, 51, 57, 58, 62, 89, 111,
128, 154, 171, 218, 240
Дубина 164
Дубно 57, 58, 62, 111
Дубровиця 135

Дунаїв 113–115, 124, 125, 139, 144, 176, 213,
215, 230
Дусанів 55, 115
Дядьковичі 51

Е

Едвардівка 89

Ж

Жабче 151, 180
Жабче Муроване 123
Желянка (Заянка) 40
Жидачівський пов. 203, 209, 228, 229
Жидовичі 191, 231
Жилинці 263
Житомир 52, 167
Жнятин 180, 206
Жовква 74, 104, 138, 139, 147, 148, 154, 157,
158, 235
Жовківський пов. 22, 74, 90, 91, 138, 139, 147,
148, 151, 157, 181, 186, 192, 209, 210, 212,
214, 223, 229, 235, 236, 256, 262, 263
Жовтанці 212, 214, 223, 236, 263
Жорниська 126
Жорнище 25, 51
Жуківці 57
Журавно 209
Журів 70, 105
Журниська див. Жорниська

З

Заболотці 110
Завадівка 93, 99
Завадка 86, 205
Завалів 84, 92, 99, 100, 121, 122, 143
Завоня 184, 264
Загай 127
Загура 155
Задвір'я 75, 81, 82, 207, 235, 242
Закамінь 155
Залісоче 51
Залісся 47
Заліщицький пов. 95, 96, 103
Замлиння 137
Замойський пов. 172, 254
Замойщина 172
Замостя 180
Замочок 147
Заолжя 95
Запуст Львівський 172
Зарваниця 65
Заставче 121
Західна Галичина 260

Зашків 186
Зборів 172, 251
Зборівський пов. 90, 91, 171, 172, 205, 251,
252
Звиняче 118
Звягель 213
Здовбиця 213
Здолбунів 58, 213
Здолбунівський пов. 41, 58, 67, 69, 88, 137,
154, 213
Зелена 264
Зелена вул. 179, 225
Зелів 127
Землянка 165, 201, 204
Зіболки 74, 139, 147, 181
Зінівка 111
Злазне 129, 130
Золота Слобода 84
Золотники 76–78, 112, 113, 187
Золочів 56, 75, 100, 114, 126
Золочівка 62, 251
Золочівське воєв. 108
Золочівський пов. 48, 56, 57, 73, 75, 80,
87–89, 96, 100, 111, 114, 127, 145, 152,
182, 184–186, 188–190, 208, 221, 234, 236,
242, 243
Зорнище див. Жорнище

І

Іване-Пусте 83, 84
Іжків див. Ішків
Ішків див. Ішків
Ішків 84

Й

Йоселевича Берка вул. 161
Йосипівка (Зборівський пов.) 252
Йосипівка (Рівненський пов.) 130

К

Казимирка див. Казимирка
Казимирка 153
Калинівка (Бібрський пов.) 116
Калинівка (Львівський пов.) 116
Калуський пов. 16, 17, 86, 87, 102, 164, 165,
198, 201, 203–205
Калуш 86, 102, 164, 165, 199, 203
Кам'янець-Подільський 151
Кам'янка-Струмилівська 94, 116, 142, 156,
163, 184, 194, 195, 206, 224, 231, 234, 239,
240, 248, 251, 254, 260, 262, 263
Камінь-Каширський 52
Каролівка 57

- Катербург 153
 Кемпа 117
 Клевань 51
 Клюсів 123
 Княгинине 171
 Ковбань 166
 Ковель 119, 151
 Ковельський пов. 29, 119
 Козачищина 37, 146
 Колодеже 166
 Колонія 131
 Колонія Боб'ятинська 49
 Колонія Дубенка 182, 240
 Колонія Йосипівка 130
 Колонія Копанка 253
 Колонія Марушка див. Марушка
 Колонія Молошковичі див. Молошковичі
 Колонія Ольгин 166
 Колонія Хмарине див. Хмарине
 Колонія див. Колонія
 Колтів 186
 Комарно 249
 Конюхи 160, 251
 Копанка 164, 204, 253
 Копань 37
 Копичинецький пов. 101
 Копичинці 101, 102
 Корець 87, 119, 130, 131
 Корнелин 43
 Корчин 42, 100, 101, 132, 137, 139, 210, 211
 Костопіль 40, 51, 115, 128–130, 134, 170
 Костопільський пов. 38, 115, 128–130, 134, 135, 150, 153, 170
 Кошилівці 96, 103
 Кошів 69
 Краків 9, 46, 76, 90, 103, 104, 107, 206, 225, 226, 228, 232, 264, 267
 Краківська площа 225
 Краковець 159
 Красів 157, 177, 185, 196, 232, 233, 246, 248
 Красне 189, 190, 221, 251
 Красниця 135
 Кременець 57, 58, 68, 89, 104, 111, 150, 154
 Кременецький пов. 53, 57–59, 67, 68, 71, 88, 89, 150, 153
 Крехів 148
 Крехівка 209
 Криве 245
 Кривень див. Кривиця
 Кривиця 26, 135
 Кривче 84
 Кристинопіль 42, 123, 142
 Кугаїв 168
 Кудранка (Костопільський пов.) 38
 Кудранка (Рівненський пов.) 134
 Кукільники 92, 218, 219, 244, 259
 Кулики 96
 Куликів 90, 181, 186, 212, 256
 Купичволя (Купич Воля) 90
 Купчинці 84
 Курилиці 55, 115
 Куровичі 44, 55, 65, 153, 183, 214, 217, 222, 237, 243, 247, 248, 250, 256, 258, 264
 Куряви 64
 Куряни 141
 Кути-Борок 135
 Куткір 189, 190, 250
 Кутрів 135
- Л**
- Лагодів 65, 153, 214, 250
 Ладанці 23, 55, 64, 261
 Лани 205, 206
 Ланівці 53
 Ланцут 7
 Леонівка 38–40, 134, 149
 Лечань 51
 Лешнів 179
 Липина 147, 158
 Липиця 65, 258
 Липівці 116
 Липники 150
 Липська Колонія 151
 Лисин 171
 Лідихів 71
 Ліски 207
 Ліско 234
 Лобачівка 161
 Лондон 114
 Лопатин 262
 Лопушка див. Лопушна
 Лопушна 196
 Луг 174
 Луковець 203
 Луковець-Вишнівський 70, 105, 203
 Луковець-Журівський 105
 Луцьк 50, 52, 57, 69, 151, 166, 167
 Луцький пов. 50–52, 62, 69, 118, 151, 166, 170
 Львів 22, 31, 42, 46, 48, 49, 53, 57, 58, 65, 66, 72, 75, 79–81, 84, 90, 91, 108, 109, 115, 116, 133, 140, 141, 143, 144, 147, 155, 161, 176, 178, 205, 208, 211, 212, 222, 225–228, 245, 268
 Львівське воєв. 8, 22, 28, 42, 49, 68, 73, 74, 76, 77, 81, 90, 91, 95, 97, 100, 101, 103, 105, 113, 116, 117, 123, 126, 127, 132, 133, 137,

139, 142, 146, 147, 148, 151, 155, 157, 159,
168, 173, 176, 180–182, 184, 186, 189, 192,
194, 196, 205–207, 210, 212, 214, 221–224,
229, 235, 239, 246, 247, 249, 250, 252–254,
259, 262, 264
Львівський іподром 153, 154
Львівський пов. (Львів-повіт) 81, 90, 95, 116,
133, 147, 155, 157, 168, 176, 182, 185, 186,
196, 220, 223, 231–233, 236, 239, 240, 245,
247, 248, 259, 264
Любачів 46, 194
Любачівський пов. 194, 254
Люблин 7, 102–104, 107
Люблинське вєсв. 8
Люблинський округ 172
Любша 77
Людвиківка 57
Людвипіль 38, 134
Людвище 150
Ляданці див. Ладанці
Ляховичі (Ляховичі Зарічні; Ляховичі
Подорожні) 209
Ляшків 262

М

Магдебург 232
Маджарки 123
Мазярна див. Мазярня
Мазярня 117
Мазярня Ваврикова 10, 231, 238
Майдан 71, 134
Майдан Антоновецький 71
Майдан-Маренинський 134
Майдан-Моквінський 38, 134
Майдан-Ружинський 134
Мала Любаша 129
Мала Плавуча 90, 171, 251
Малехів 186
Малий Желехів 195
Малий Полюхів 115, 144, 217
Малий Ходачків 51
Малин 51
Малинище 103, 105, 107, 108
Малинськ 153
Малинська див. Малинище
Малі Голоби 52
Малі Нагірці 262
Малі Передримихи 74, 138
Манаїв 91
Маркова 92, 99, 100
Маркопіль 111
Мартинівка 75
Марушка 189

Матвіївці (Матвеївці) 153
Матіївка 40
Медведівка 38
Медин 100
Медина 201
Межиріччя 60, 87
Мельна 77, 82, 83
Мельниці 84
Метельна див. Метельне
Метельне 25, 51
Миколаїв (Бібрський пов.) 146
Миколаїв (Жидачівський пов.) 228, 229
Миловиця 51
Милятин 206, 234, 250, 251, 254
Митулин 56, 73
Мідяки 196
Мізоч 41, 69, 137, 154
Містки 182, 240
Млинів 52, 57
Мокротин 235
Молошковичі 73, 253
Монастирська 93, 100, 165
Моршин 46
Москва 215

Н

Наварія (Навар'я) 78
Надвірна 264
Надвірнянський пов. 264
Надичі 186, 212
Надорожна 182, 183
Накваша 103
Нараїв 141, 161, 172
Нараїв-Місто 161, 172
Наталин 151
Небилець 113
Невірків 60
Негівці-Пняки 164
Неділська 247
Незнанів 231, 238, 263
Немодлин 52
Несвіч 62
Нестаничі 168, 169
Несухойжі 119
Нижбірок 101
Нижня Липиця 58, 59, 65, 79, 138
Нижня Сілезія 46, 212
Нисько 7
Німеччина 24, 46, 50, 68, 80, 85, 90, 99–103,
107–109, 112, 113, 116, 118, 121, 125, 127,
131, 141, 151, 166, 167, 226, 232, 265
Нова Гута 92, 93, 100
Нова Лодина 194, 262

Нова Людина див. Нова Лодина
Нове-Гнізно 118, 161
Новий Витків 16, 100, 117, 132, 137, 139, 159,
210–212
Новий Вишнівець 57
Новий Гузіїв 102
Новий Двір 123
Новий Загорів 160
Новий Зборишів 161
Новий Кокорів 88
Новий Милятин 206, 216, 234, 250, 251
Новий Став 262
Новий Яричів 81, 223
Нові Стрелища 82, 116, 250, 252
Новомалин 67, 88, 160
Новородчиці 67, 88, 160
Новородиці див. Новородчиці
Новорочиці див. Новородчиці
Новосілки 57, 73, 206
Новосілки Ліські 206
Новостав 151
Новоставці 143
Носовичі 51

О

Обертів 139, 210, 211
Обидів 139
Одеса 58
Ожидів 87, 89, 182, 234, 236
Озеряни-Шляхетські 153
Окоп 172
Окопи див. Окоп
Олесько 89, 100, 182, 184–186
Олика 50–52, 77
Оліїв 78, 90, 91
Ополе 7
Ордів 117
Орзидів див. Ожидів
Орішин 167, 168
Орішин/Орішина 167
Острів 123, 180, 182, 246
Острівки 167
Острог 68, 88
Острозький пов. 88, 160
Охматків 171

П

Павликівка 165
Павлів 156, 158
Паликорова див. Паликорови
Паликорови 103–106
Пановичі 260
Панська Долина 57

Париж 46
Паросля 46
Пархач 142, 184
Пельня 247
Пеняки 108, 111, 125, 185, 186, 221, 238, 239
Переводів 206, 207
Перекоси 165
Перемишль 31, 46, 58, 155, 229, 268
Перемишляни 56, 64, 65, 75, 79, 108, 114–116,
120, 127, 155, 193, 249, 257
Перемишлянський пов. 44, 55, 57, 64, 65, 75,
77, 78, 81, 82, 108, 113, 115, 116, 124, 127,
138, 139, 144, 148, 153–155, 169, 174, 176,
183, 187, 191–194, 207, 213–217, 222, 230,
231, 235, 237, 242–244, 247–250, 256–258,
261, 264
Переспа 151, 246, 247
Петричі 190
Петровиця 38
Печалівка 170
Печихвости 170, 171
Пишівка 159
Пишівка/Регберг 160
Під Запустом 172
Під'ярків 65, 222
Підбереззя 170, 188
Підвисоке 64
Підгасцький пов. 53, 65, 76–78, 84, 92, 93, 99,
112, 121, 143, 187, 217, 242, 254, 255, 260,
261
Підгайці 65, 143, 227, 232
Підгайчики 214
Підгірці 152, 227
Підгородище 146, 214, 222
Підкамінна 155
Підкамінь 52, 71, 77, 103–108, 140, 153, 173
Підкам'яна див. Підкамінна
Підлісся 182
Підлужне 130
Підсоснів 146
Підусільна 127
Плеників 230
Плетеничі 115
Побужани 240
Повча 128
Погорільці 65, 153, 187, 214, 222, 237, 250
Подусів 213
Познань 104
Полівці 95
Полоничі 81, 207, 208, 242
Полонка 151
Польща 46, 114, 227, 264
Поляна 196

Поляни 248
Полянівка 171
Полянка 247
Поморяни 205, 243, 252
Пониква 144
Пониковиця 110, 144
Пончин див. Поручин
Попівці 103, 105
Порицьк 132, 160, 167, 188
Поручин 23, 63
Постій 218
Потутори 226, 227
Почаїв 71, 88, 104
Прибень 169
Птича 89
Птиче див. Птича
Пустомити (гм. Свинюхи) 170
Пустомити (гм. Тучин) 135
Пуятинці 205
Пшебраж див. Пшебраже
Пшебраже 25, 50, 52

Р

Рава
Рава-Руська 159
Рава-Руський пов. 148, 180, 246
Радванці 132, 133, 210
Радехів 40, 64, 132, 169, 210–212, 245
Радехівський пов. 37, 40, 94, 100, 117, 132,
139, 156, 158, 159, 163, 168, 177, 178, 193,
210, 236, 245, 255, 262
Радивилів 58, 218, 240
Радугівка див. Радухівка
Радухівка 30, 51
Раковець 173, 177, 196, 220, 231, 236
Рафайлова 264
Ржищів 117
Рибча 57
Рисвянка 40
Рівне 24, 40, 46, 60, 134, 135, 149
Рівненський пов. 39, 51, 60, 66, 67, 87, 119,
130, 131, 134, 135, 166
Різдвяни 70
Річиця 40
Річки 131
Рогатин 56, 66, 72, 173, 241
Рогатинський пов. 41, 43, 47, 56–58, 65, 66,
70, 71, 77, 79, 82, 92, 105, 120, 138, 140,
173, 218, 219, 224, 241, 244, 257, 259
Розваж 184–186
Розворяни 82
Розжалів 25, 101, 210
Розжатор див. Розжарів

Розтока 46
Рокитна р. 261
Рокитне 147
Романів 222
Романівка 132
Росія 8, 180
Росохуватець 84
Росячичі див. Русоциці
Руда Брідська 163
Руда-Крехівська 148
Руданці, ліс 212
Рудки 212
Рудківський пов. 249
Русоциці 77
Ряшівський пов. 113
Ряшовичі 117

С

Садів 69
Садівський ліс 69
Сарни 46
Сарненський пов. 29, 46, 135
Сатанів 126
Свадківці 246
Свинюхи 170
Свистільники 65
Свитазів 37, 123
Свіж див. Свірж
Свірж 64, 79, 155, 174, 192, 247
Святе 69
Святець див. Святе
Себечів 123
Селець 151
Селиська 214, 222
Селці див. Селець
Семенівка 264
Семиківці 84
Сенкевичі див. Сенкевичівка
Сенкевичівка 118, 151, 166, 167
Сенниківці 77
Сенька 104
Середне 87
Сиглів 164
Сихли 164
Сінна див. Сінне
Сінне 23, 40
Сірак'юс 80
Скаржиско-Каменна 151
Скварява 190, 208, 209
Скірче 170
Скобелка 118, 166
Слобідка-Більшівці див. Слобідка
Більшівцівська

Слобідка Більшівцівська 41, 42, 47, 70
Слобідка Войнилівська 201
Слобода Кукільницька 244
Словіта 57, 73
Смереків 212, 213
Снятин 176
Сокальський пов. 42, 49, 68, 100, 101, 117,
123, 132, 137, 139, 142, 147, 179, 180, 184,
189, 206, 207, 210, 246, 264
Сокільники 168, 264
Соколів 77, 96, 102, 165, 209, 262
Соколівка 24, 89, 96, 98, 221, 230, 233, 238,
250
Соколівка (Бібрський пов.) 97, 98, 103, 196,
237, 250, 255, 263
Соколівка (Золочівський пов.) 87, 89, 234,
236
Соколівка Гетьманська 87, 89, 96
Солова 222
Солонка 113
Соснів 77, 187
Ставок 130
Стадня 208
Станімир 214, 222
Станіславів 7, 31, 41, 102, 138, 143, 260, 268
Станіславське воев. 8, 16, 28, 41, 43, 56–58,
65, 70, 71, 77, 79, 86, 87, 92, 101, 102, 105,
164, 165, 182, 198, 201, 203, 204, 209, 218,
228, 229, 244, 264
Станіславський пов. 182, 201
Станіславчик 161, 163
Станькова 203, 204
Стара Гута 100
Старе Село 259
Старий Борок 104, 107
Старий Витків 210, 211
Старий Вишнівець 53
Старий Гузіїв 102
Старий Яричів 81
Старі Скоморохи 92, 224, 257
Старі Стрілища 77, 188
Старобільськ 8, 54
Стенжаричі 167
Стенятин 30, 49
Степанівка 86
Степань 153
Стидин 134
Стинятин див. Стенятин
Стільсько 229
Стояннів 117, 132, 207
Стрептів 163, 194, 195, 262
Стрий 102, 209, 243
Стрийський пов. 204, 209

Стронятин 186
Стрища р. 77
Судобичі 57
Сулятичі 209
Сурмичі 57
Сухівці 51
Суховаля (Бродівський пов.) 47, 52, 144, 162
Суховаля (Золочівський пов.) 75, 80
Суходіл 196
Сушно 159, 211
Східна Галичина 74
Східна Малополюша 7, 8, 22, 55, 228
Східні Карпати 155
Сян р. 149, 188, 215, 217
Сянік 46, 67
Сяницький пов. 247

Т

Тайкури 213
Тарнобжег 7, 8, 15, 23, 28, 107, 267
Тарношин 90, 180, 246
Тартаків 49, 117, 132, 246
Темирівці 201
Теремне 68, 88
Тернівка 159, 210
Тернопіль 85, 116, 227
Тернопільське воев. 8, 16, 28, 37, 40, 44, 47,
48, 51–53, 55–58, 63–65, 73, 75–77, 81, 82,
84, 87, 90–96, 100, 101, 103, 107, 108, 110,
111, 113–117, 121, 125, 127, 132, 139, 141,
142, 144, 152, 153, 155, 156, 158, 159, 161,
163, 168, 169, 171–173, 179, 182, 184, 186,
188–191, 193, 194, 195, 205–208, 210, 213,
214, 217, 221, 222, 226, 230–232, 234, 235,
236, 238–240, 242, 245, 247–249, 251, 252,
254, 255, 260, 262, 263
Тернопільський пов. 51, 84, 259
Тернопільщина 243
Теслугів 37
Тишівка 159
Тлумач 182
Тоболів 210
Товмач 224
Товсте 96
Товстобаби 93
Томашівці 164, 165, 198, 199, 201, 205
Томашівці-Марцеля 164
Топорів 94, 156, 224, 236, 255
Торське 96
Торчин 69
Трибухівці 232
Тростянець (Долинський пов.) 102
Тростянець (Луцький пов.) 52

Трубиця 130
Трудовач 48, 73
Тур'я 236
Туринка 147
Туркотин 153, 214, 217
Тучин 38–40, 67, 134, 135, 149, 166
Тучна 77, 78, 192
Тучне 77–79, 108, 169, 191, 192, 231, 257
Тучниці див. Тучна

У

Угорськ 59, 89, 150
Угринів 118
Угриньківці 95, 96
Україна 126, 128, 165, 180, 215
Умань 26, 58, 101
Унів 249
Уршулин 166
Устилуг 167
Утішків 221

Ф

Феліксівка 210, 211
Феліксів див. Феліксівка
Фірлеїв 55, 56, 66, 77, 115, 120, 127, 241
Фрага 71, 77, 173, 174, 188, 252, 261

Х

Хатки 81, 95
Хинівка 27, 67, 150
Хинівка див. Хинівка
Хлоп'ятин 206, 207
Хмарине 73
Ходаки 67
Ходорківці 97, 237, 255
Холоїв 156, 158, 163, 168, 177, 178, 193, 239
Хорів 160
Хоробрів 68
Хоронжанка див. Горожанка
Хоружанка див. Горожанка
Хохонів 218, 219, 259, 260

Ц

Ценів 251
Цепухи 81, 223
Церквисько 128
Цецилівка 23, 67
Цицилівка див. Цецилівка
Цуцків 58

Ч

Чагор 96
Чаруків 62, 118, 151, 166, 170

Чемеринці див. Чемеринці
Чемерин 51, 52
Чемеринці 25, 113, 114, 193, 194, 230
Черниця 52, 53, 103, 105, 144
Черниця Залісся 26, 47
Чернява 69
Чесанів 254
Честині 181, 262
Чехи 144
Чехословаччина 90
Чижиків 133
Чимежин 51
Чимежин *vel* Чемерин 51
Чишки 46, 133, 155
Чорні Лози 66
Чортків 95, 103
Чортківський пов. 95, 101

Ш

Шашкевича вул. 179
Шишківці 107, 108
Шлонзаки 260
Шумбар 153
Шумляни (Бережанський пов.) 63
Шумляни (Підгасцький пов. 217
Шумськ 67, 68
Шутова 159

Щ

Щерецька Гута 10, 157, 185, 232, 233, 239,
246, 248
Щирець 182, 264
Щуровичі 37, 40, 117

Я

Яворів 73
Яворівський пов. 159, 253
Ягільниця 95
Яглуш 77
Якимів 262
Якубівці 116
Ямелна див. Ямельня
Ямельня 49, 126, 127
Яневичі 132
Янів 49, 126
Янівчичі див. Яневичі
Янівка 131, 147
Янова Долина 40, 123, 128–130
Янові див. Янова Долина
Янчи див. Янчин
Янчин 23, 127, 155, 213
Янчишин 55, 64
Ярків 222

Ярослав 103, 104, 107
Ясенів 173
Яснище 103, 104, 107, 108
Яструбичі 42
Яструбичя див. Яструбичі
Яхлуш див. Яглуш

Biały Dunajec 46, 104, 268
Bytom 267
Galicja (Galicja Wschodnia) 8, 29, 268, 269
Gdańsk 269
Gurów 267
Hucisko Brodzkie 125, 269
Huta Pieniacka 125, 269
Kraków 8, 27, 46, 52, 104, 142, 267–269
Kresy 27, 104, 268
Leopoli 29, 268
Lubelszczyzna 172, 269
Lublin 7, 40, 46, 73, 172, 258, 267–269
Luceoriae 268
Lwowskie (województwo lwowskie) 8, 269
Lwów 59, 100, 267
Łuck 46, 268

Małopolska Wschodnia 46, 104, 142, 267–269
Ostróg 46, 104, 268
Podkamień 104, 106, 107, 268, 269
Podole 125, 269
Przemysł 29, 268
Rome 31, 80, 267
Rzeczpospolita Polska 29, 37, 41, 43, 47, 51,
52, 55–57, 64, 65, 73, 75, 77–79, 81, 82, 84,
87–89, 91, 94, 111, 127, 206, 269
Rzeszów 46, 68, 268
Tarnobrzeg 7, 267
Tarnopol 268
Toruń 29, 268
Ukraine 31, 80, 267
Warszawa 7, 29, 42, 125, 150, 172, 206, 267–
269
Western Europe 31, 267
Włodzimierz 267
Wołyń (województwo wołyńskie) 8, 29, 40, 46,
52, 68, 128, 142, 150, 151, 160, 161, 213,
218, 267–269
Wrocław 8, 46, 268, 269

